DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

HORTUMUN UCUNDAKİLER

TÜRKİYE'DE BATAN BANKALARIN HİKAYESİ

HAKAN TARTAN

TOPLUMSAL DÖNÜŞÜM YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Hakan TARTAN

1961 yılında Ankara'da doğdu. Ergenekon İlkokulu, Tevfik Fikret Lisesi ve 9 Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı Üniversitede Sosyal Politika ve Çalışma Yönetimi konusunda yüksek lisans ve doktora yaptı.

1979 yılında ***Milliyet Gazetesi***'nde aktif gazeteciliğe başladı. 15 yılı Milliyet'te olmak üzere ***Sabah***, ***Ateş*** ve ***Star Gazeteleri***'nde 24 yıl muhabirlik, yöneticilik ve yazarlık yaptı.

TRT'de ***'Hakan Tartan'la Politika Rüzgarı'*** adlı programı hazırladı ve sundu.

Türkiye Gazeteciler Sendikası, İzmir ve İstanbul Gazeteciler Cemiyetleri'nde üye ve yönetici olarak çeşitli görevlerde bulundu.

Üçü şiir olmak üzere 7 kitabı yayımlandı, iki oyunu Devlet Tiyatroları'nda sahnelendi.

1995 ve 1999 yıllarında gerçekleşen Genel Seçimler de DSP'den milletvekili seçildi, TBMM İdare Amiri ve İnsan Hakları Komisyonu Başkanlık Divanı Üyesi olarak görev aldı.

56. Cumhuriyet Hükümeti'nde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı oldu. 'İşçiye check-up' uygulamasına, Sosyal Güvenlik Reformu'nun altyapısına, Bulgaristan'la yapılan karşılıklı sosyal güvenlik anlaşmalarına katkı sağladı.

Tanıtım, Kültür, Araştırma ve Sağlık'ta etkin TÜLOV Vakfı'nın Başkanı.

Evli, ***Fırat ve Berfin***'in babası. Fransızca ve İngilizce biliyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Toplumsal Dönüşüm Yayınları: 216
Araştırma ve İnceleme: 66

Hakan Tartan
Hortumun Ucundakiler

Genel Yayın Yönetmeni:
Hayri Bildik

1. Basım:
Toplumsal Dönüşüm Yayınları
Eylül 2003 - İstanbul

Sayfa düzeni:
Veysel Coşkun 292 64 86

© Hakan Tartan

Toplumsal Dönüşüm Yayınları
ISBN: 975-6448-14-8

Genel Dağıtım:
KARDAK/Narlıbahçe Sok. No: 6
Cağaloğlu / İSTANBUL
Tel: (0212) 528 66 89
Belgegeçer: (0212) 519 84 85

E Posta: Toplumsaldonusum@superonline
kardakegitim@superonline.com.

Baskı-Cilt: Emre Matbaacılık
Tel.: (0212) 565 86 53
İSTANBUL

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HAKAN TARTAN

Türkiye'de batan bankaların ibret verici hikayesi...

HORTUMUN UCUNDAKİLER

TOPLUMSAL
DÖNÜŞÜM
YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Türkiye'de 'temiz toplum' mücadelesi veren ve vermesi gereken herkese ithaf olunur.

İletişim: Her türlü, bilgi, belge, düzeltme ve iletişim için htartan@ttnet.net.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 7
GİRİŞ 9

Banka Dedikleri ve Bankaların Tarihçeleri 19
Tasfiye Olan ve Tarihe Karışan Bankalar 35
Yurtdışına Kaçırılan Paralar Geri Getirilebilir mi? 63
Toplum İstedi, Gerçekler Açıklandı 85
1997-2003 Yılları Arası 20 Banka Devlet Kontrolünde 101
Özel Bankacılık Sistemi Büyük Zorluklar Yaşadı 129
Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluşu 159
Kurşun Askerlerin Saldırısına Hazırlıklı Olunmalı 169
İnterbank da Fon'a Geçer 199
Beş Banka Daha Yoğun Bakımda 209
İktisat Bankası da Fon'da 295
Pamukbank 3.5 Milyar Dolar Zararla Battı: Rekor 327
Genç Parti-AKP Çatışması 343
Hazine Bonosuna Nasıl Önlem Alınır 387
Millet Adına Meclis Bir Kez Daha Devrede 395
Meclis Komisyonu'nda 'Dinlenme' Korkusu 423
BDDK ve TMSF İçin 'Milleti Yaktı' Suçlaması 457
Cumhurbaşkanlığı Makamından 'Hapis' Yorumu 483
Uzmanlardan Öneri ve Değerlendirmeler 505

KAYNAKÇA 540

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÖNSÖZ

Türkiye'de batan bankalar hep sorun olmuş da, her nedense bir türlü üzerine gidilmemiş.

Yarattıkları zarar dudak uçuklatıyor da, nasılsa tepkiler yetersiz.

Kolay yoldan köşe dönmek isteyenler, devleti dolandırmayı alışkanlık haline getirenler, hem toplumsal duyarsızlıktan, hem de yasalardaki boşluklardan iyi yararlanmış.

Eskiden de bankalarda sorunlar yaşanmış.

Ancak son 4-5 yılda halkın sırtına binen yük inanılmaz.

En azından 30 milyar dolar. O da 'iyimser' bakışla.

Biraz daha gerçekçi olursanız, 50 milyar dolardan söz etmek gerek.

Yazık bu millete.

Yazık bu milletin paralarına.

Bu sancıya bir son verilmezse, toplumun geleceği resmen karartılacak.

Bir yıldan fazladır bu işe kafa yoruyorum.

Elimdeki bilgi ve belgeleri derliyorum.

Yüzlerce kitap ve rapor okudum. Onlarca yetkili ile görüştüm.

Aslında bu kitap 2003 yılı başında yayımlanacaktı.

Olmadı.

Burası Türkiye... Ve değerli yazar, cesur yürek Metin Toker'in deyimiyle 'Burada Türkler yaşar'.

Öyle gelişmeler oldu ki.

Kayıtsız kalamazdım.

İlk planlamada hedef; bankacılığın tarihçesini ve sorunlarını ele almak, çözüm yollarını dile getirmek ve özellikle AB ülkelerinde bankacılık sistemini anlatmaktı.

Önce BDDK raporu yayımlandı. Gerçekten herkesin okuması gereken bir rapor.

Sonra TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu kuruldu. Konu yeniden güncelleşti.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Gelenler-gidenler, açıklamalar ilgi çekiciydi.
Derken yeni 'banka batakları' oluştu.
Bunlara paralel bir sürü 'skandal'.
Kitabın özünü bir parça değiştirdim.
Tarihçeden, çözümlerden ve AB ülkeleri sisteminden biraz kestim.
Onlar bir başka kitaba.
Onun yerini gerçek anlamda saptamalar, batan bankaların hikayesi, kişi portreleri ve dönen dolaplar aldı.
Bunlara da kayıtsız kalamazdım.
Kitap biraz gecikti.
Ama 'yeni gerçekler'le geliştirildi.
Gelişmeler bitti mi?
Elbette hayır.
Bitecek gibi de değil.
Ancak gerçeklerin bir ölçüde de olsa dile gelmesi, gelecek adına 'umut penceresi' en azından.
Bir küçük adım.
'Temiz Toplum' adına.
Çocuklarımız ve gençlerimiz adına.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

GİRİŞ

20. ve 21. dönem parlamentosunda İzmir milletvekili olarak görev yaptım. Millet'in vekili olmak kolay değil. Çalıştım-çabaladım.

Belki yeterli oldum, belki olamadım.

Yüzlerce sorunla ilgilendim, binlerce insanla konuştum. Dertler, istekler, yardımlar.

Elbette zaman zaman da çözümler.

İnsan yaşamında anlamlı bir kesit. Hem de onur verici.

Acıları-sevinçleri, eksileri-artıları ile.

Ve en önemlisi de ***bir gönül bağının kurulması. Millet'le parlamento*** arasında.

O konuda görevimi yaptığımı düşünüyorum. Bir kusur olduysa da affola.

İşte vekillik günlerimde yüzlerce sorunla uğraşırken, beni en çok düşündüren konu; 'ekonomi ve yönetim' oldu.

Çünkü her sorunun '***kilit***'i o.

Çözümlerin '***anahtar***' kelimesi de.

Hemen her gün Meclis koridorlarında kendilerine ya da bir yakınlarına iş arayan insanların çaresizliklerine tanık oldum.

İş bulup evlerine ekmek götürebilmek için, ***ocağında bir sıcak çorba kaynatmak için kilometrelerce yol kateden, Meclis önündeki parkta günlerce aç-bîilâç bekleşen insanların dramına tanık oldum. Onlara yoldaş oldum.***

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantev.org

Gün geldi Meclis'teki odamda dertlerini dinledim, gün geldi ekmeğime ortak ettim.

Sadece işsizler mi?

Hasta olanlar, ameliyat için gün bekleyenler, çocuklarının amansız hastalığına derman arayanlar.

Köyüne-beldesine yol-su isteyen muhtar, okuluna öğretmen, kütüphanesine kitap isteyen veli, utanç aylığına mahkum edilen gazilerimiz, kendisine gelecek arayan gençler, işini büyütmek için destek beklentisindeki esnaf.

Daha yüzlerce konu, şikayet, arayış ve istek.

O gün de, bugün de gördüğüm şu:

'Ülke iyi yönetilmezse, ekonomi çarkları sağlıklı dönmezse tüm çözümler yüzeysel ve geçici'.

Hele bir de Türkiye gibi kaynaklarını hebâ eden ülkelerde.

Yolsuzluk ve usulsüzlük ekonomisinin halkın bütçesini darmadağın ettiği bir ortamda.

Sadece banka yolsuzlukları nedeniyle Türk insanının sırtına binen yük 30 milyar dolardan fazla.

Devletin çeşitli makamlarının hesaplaması bu.

Bankalarda 'iç edilen' ve 'hortumlanan' paralar.

İşte bu noktada, hem ekonomiyi, hem de yönetimi ilgilendiren bir önemli sorun olarak ön plana çıkıyor:

'Bankalar ve bankacılık sektörü'.

Hepimiz için önemli. Hepimizin yaşamının bir yerinde var.

Var olmasına var da, son yıllarda 'sırtımızdaki yük', cebimizdeki parayı eksilten bir canavar.

Genelleme belki doğru değil, ama banka denilince artık ***'güven ve istikrar' gitmiş, 'hortum ve talan'*** gelmiş.

Halkın dilindeki bu. Kahvelerde konuşulan da.

Hem de birkaç kişi yüzünden. İki elin parmaklarını geçmeyen yöneticiler, aileler yüzünden.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yazık değil mi?

Oysa sistem içinde pırıl-pırıl olanlar çoğunlukta. Halka gerçek anlamda doğru-dürüst hizmet verenler de.

Kuruyla birlikte yaş da yanıyor!

Bu yüzden ***'millet adına iş gören'*** vekilin de önemli gündem maddelerinden biri bankalar.

İnsanların yaşamını direkt ilgilendirdiği için.

Cebindeki parayı eksiltip mutluluğunu mutsuzluğa çevirdiği için.

Kapanan bankalardaki binlerce 'beyaz yakalı yetişmiş insan' işsizler ordusuna katıldığı için.

Bankalarda paraları batanların dramı yürekleri dağladığı için. Psikolojik sorunlar, bunalımlar arttığı için.

* * * * * * * * *

20. ve 21. dönem parlamentolarında olduğu gibi 22. dönem parlamentosunda da bankalarla, özellikle de batık bankalarla ilgili denetim mekanizması hızlı işliyor.

Milletvekilleri sorularla, araştırmalarla bu önemli sorunu hem öğrenmeye, hem de bir daha tekrarlanmaması için çözüm üretmeye çalışıyor.

Bunlar güzel girişimler. Ancak yarım bırakmamak, bu yaraya tam neşter vurmak gerek.

Artık Türkiye'nin batık bankalar yüzünden yeni bir kriz yaşayacak hali yok. Artık millet cebinden uçup-giden, beşon kişiyi zengin eden, bir bölümü yurt dışına kaçırılan milyarlarca doların hesabının sorulmasını istiyor.

Zaman o zaman!

İşte bu hortumlamanın da, batırılan bankalar gerçeğinin de gözler önüne serilmesinde yarar var.

Bazılarına ders olur diye.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantev.org

Belki çözüm üretilir, bir daha hortum olmaması için önlem alınır diye.

* * * * * * * * *

Konunun benim açımdan bir de farklı psikolojik boyutu var.

Ben dededen bankacı bir kuşağın çocuğuyum.

Rahmetli dedem Safder Tartan, rahmetli Celal Bayar'ın ulu önder Atatürk'ün emriyle kurduğu Türkiye İş Bankası'nın 27 kişilik çekirdek kadrosundan.

SAFDER TARTAN (1927) – Türkiye İş Bankası'na ilk katılanlardan. Çekirdek kadrodaki yöneticilerden. Celal Bayar'dan aldığı takdir ve taltifler yaşamının en güzel anıları olarak kuşaktan kuşağa aktarıldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

O bankanın ilk yöneticilerinden.

'Küllerinden yeniden doğan' bir milletin binbir zahmetle oluşturduğu ve topluma armağan ettiği bir bankanın neferi.

Bazen günde 20 saat çalışan.

Bazen cebindekini sermayeye katıp çalıştığı kurumu yücelten.

Genç cumhuriyetin arapçadan türkçeye geçiş sürecinde, iki dildeki ustalığı nedeniyle bizzat bankanın bazı çevirilerini yapan, gençlere eksiklerini tamamlamaları için yardımcı olan, bu başarıları sonucunda defalarca Celal Bayar tarafından onurlandırılan bir 'dost yürek'.

Sonra amcalar, yengeler, kuzenler.

Bir geleneğin devamı.

Hep sevgiyle yürütülen bir hizmet anlayışı.

'Para sanatı'na yürek de katılan günler.

Artık 'Türkiye'deki banka gerçeği'nin; hortumlamaların, doğruların ve yanlışların yazılmasından yanayım.

Bir daha aynı sancılar yaşanmasın diye.

Akla kara birbirinden ayrılsın diye.

Koca bir sistem zan altında kalmasın diye.

Bir daha üç-beş kişi ülkenin ve milletin parasını hortumlamasın diye.

Bir daha çocuklarımız bu hortumcular yüzünden yüzlerce dolarlık borçlarla 'doğmasın' diye.

Bir daha kimse keyfe keder banka kurup ülkede bol keseden ahkâm kesmesin diye.

Devlet bankalarının ucuz kredileri ile bankalar alınıp, halktan toplanan mevduat 'yan cebe' akmasın diye.

Yanlışlar iyi irdelensin, sağlıklı çözümler üretilsin diye.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bugüne kadar önerileri ve düşünceleri es geçilenler bu sayfaların içinde gerçekleri haykırabilsin diye.

Hiçbir şey kapalı kapılar ardında kalmasın diye.

Toplum gerçeklerle yüz yüze gelip kimin ne olduğunu anlasın diye.

Bir ortak bilinç, ülke sevgisi tüm yüreklerde yeniden yeşersin diye.

Yaptığı kimsenin yanına kâr kalmasın diye.

Ve bu ülkenin yetiştirdiği bir insan olarak gerçeklerin halka anlatılmasında 'çorbada bir parça da olsa tuzum olsun' diye.

Tüm engellemelere, tüm tehditlere ve şantajlara inat.

* * * * * * * * *

Resmi belgeler tarandı, Meclis tutanakları incelendi, kitap ve araştırmalar okundu, çok sayıda gazetede yeralan haberlerden ve yorumlardan yararlanıldı. Ve onlarca insanla görüşüldü. Olayın içindeki. Bilgi sahibi.

Binlerce sayfalık kirlenmenin içinden 'ders' amacıyla bir ayıklama yapıldı ve bu kitap oluştu.

Eksikleri oldu, fazlaları oldu.

Bazen doz biraz kaçtı, bazen hafif kaldı, bazen de kantar ağır bastı.

Kamunun aydınlatılması konusunda önemli işlevi olan, Türkiye'nin bir çok saygın gazetesinde çıkan yüzlerce haber tarandı.

Elbette bu haberler arasında 'dava ve tekzip' konusu olanlar da vardır.

Açıklama ve tekziplere de bakıldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ancak bu mekanizmanın işleyişindeki zorluklar 'tüm iyi niyetimize' rağmen bazı atlamalara yol açmış olabilir.

Tüm özene rağmen.

Bilgimiz dışında belki gözden kaçanlar da olmuştur.

Onlara peşinen bir 'özür' koymak isterim.

Yine 'gazetelerden yapılan alıntı haberler'e konu olan kişilerin her türlü tekzip, açıklama ve değerlendirmesi de kitabın yeni baskılarında mutlaka yer alacaktır.

Amaç, yanlışı düzeltmek, doğruya ulaşmaktır.

Çalışmanın temeli; hep önyargısız, hep belgelere dayalı, hep millet çıkarını ön planda tutan bir anlayışta olmaktır.

Kimse kollanmadan-gözetilmeden.

Bu çalışma elbette bir başlangıç. Koca okyanusta bir küçük dalgacık.

Bu araştırmalar çoğalmalı. Tüm okyanusa yayılmalı.

İşte o anlamda bir katkı olduysa ne mutlu.

En azından bir başlangıç belgesi.

* * * * * * * * *

Tevfik Fikret ne güzel söylemiş:

'Beşerin böyle dalaletleri var; Putunu kendi yapar, kendi tapar!'.

Artık tabu olmaktan çıkmalı bazı konular.

Bir yanlış varsa irdelenmeli. Suçlular cezalandırılmalı.

Bu bankacılık sancıları, hortumlamalar artık son bulmalı.

Topyekün herkes bir şeyler yapmalı.

Kimi yazmalı, kimi çizmeli, kimi her platformda anlatmalı.

Kimi çözüm üretmeli, akıl vermeli.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kimi hesap sormalı. Ama mutlaka konuşmalı ve tartışmalı.

Jean Paul Sartre'ın şu sözleri de kulaklara küpe olmalı:

'Biz sadece konuştuklarımızdan değil, sustuklarımızdan da sorumluyuz'.

İşte bu yüzden Türkiye'deki batık banka gerçeğinin perde arkası.

İşte bu yüzden bu konu üzerinde bir yıla yakın bir süre kafa patlatma, araştırma, tartışma ve küçük çaplı da olsa çözüm üretme.

Çocuklarımız geleceklerine umutsuzlukla bakmasın diye.

Borçlu doğmasın diye.

Türkiye konuşarak, tartışarak daha güzel günlere yol alsın diye.

Bu ülkenin evlâtları hiçbir şeyden korkmadan gerçekleri yazabilsin, yurttaşları da onları öğrenebilsin diye.

Hiçbir gerçek karanlıkta kalmasın diye.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BİRİNCİ BÖLÜM

BANKA DEDİKLERİ...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BANKA DEDİKLERİ...

Ne güzeldir insanın tasarruf yapması.

Kıyıda-köşecikte üç-beş kuruşunun bulunması.

Hani sıkıntılı günler gelip-çattığında kullanılacak, hani insan yüreğini sıkıştıran parasızlık ve pahalılık bir çok anlamda 'iflas' sinyalleri verirken, bir ölçüde de olsa insanı rahatlatacak.

Ve güvenin simgesidir bankalar.

İnsanların bulup-buluşturduklarını güvenle koruyacak, akılcı yöntemlerle çoğaltıp, hatta bazen katlayacak kuruluşlar.

Eski Amerikan filmlerindeki bol banka soygunlu sahneler bile güven ve banka kelimelerinin arasındaki o sihirli havayı bozamamıştır yıllarca.

Kimi zaman kumbaralarda toplanan, kimi zaman bir arsa ve ev satımında aile bütçesine giren, kimi zaman da ter dökülüp emekle kazanılan banknotların sığındığı güvenli liman olmuştur bankalar.

Bir alışkanlıktır aynı zamanda. Bir gurur kaynağı.

Yastık altından ya da evdeki dolaptan çıkan para ile bankadan çekilen para ne kadar farklıdır?

Bankadaki para gibi keyiflisi var mıdır allahaşkına!

Gururla kapısını açmak bankanın, sonra büyük bir keyifle 'dost selamı'nı çakmak memurlara.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantev.org

Defteri şöyle bir mutlulukla koymak bankonun üstüne.

Ya da bankamatik kartını zevkle itelemek delikten, şifreleri yazarken.

İşlemini ağırdan alana şöyle bir yan gözle bakmak, kaşlar hafif çatılırken.

Para ve banka, insan yaşamındaki ne güzel bir olgudur.

Ne güzel bir ayrıcalıktır bu!

Az ya da çok, ne kadar olursa olsun para, keyiftir banka.

Keyiftir bankadaki işlemler.

Yaşamın içindeki bir mekândır bankalar. Bizlerle bütünleşen.

Zaman zaman 'ikinci adresimiz' olan.

Kimi daha mütevazidir şube bakımından, kimi epeyce şatafatlı.

Kimi hemen her köşededir, kimi daha çok iş merkezlerinde.

Öyle ya da böyle, iyi ki vardır bankalar!

OSMANLI'DAN KALMA KÖTÜ MİRAS

Osmanlı'da yerli sermayeye dayalı ilk bankacılık girişiminin altında Mithat Paşa'nın imzası görülür.

1863'te kurulan Ziraat Bankası'nın temelinde Tarım Kredi Kooperatifleri vardır. Bu kooperatifler 'dönüştürülerek' ortaya çıkmıştır Ziraat Bankası.

Sermaye ve girişimci yoktur. Üstelik kapitülasyonların gölgesi de çoktan bu avantajlı sektörün üzerine çökmüştür.

Bir yanda 'devlete borç veren' Galata bankerlerinin oyunları, diğer yanda İngiliz-Fransız girişimleri.

Elbette Ziraat Bankası yerinde sayacaktır. Onun yerine

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

de yeni bir girişim, yani Osmanlı Bankası filizlenir. İngiliz-Fransız ortaklığı. Osmanlı Bankası'nın bankacılık sektörüne dahil olduğu tarih de 1863'tür. Müthiş avantajlarla. Devlet bankası hak ve yetkileri ile.

Yıllar sonra Atatürk Cumhuriyeti kurduğunda en büyük bela; kapitülasyonlar nedeniyle açılır başımıza.

Genç cumhuriyete Osmanlı'nın borç yükü, sıkı pazarlıklarla bile 100 milyon dolar civarındadır. Küllerinden doğan bir millet için büyük yük!

TÜRK BANKACILIĞININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Ülkemizde bankacılığın tarihsel gelişimini altı dönemde incelemek mümkün: Cumhuriyet'in kuruluşuna dek Osmanlı dönemi, 1923-1932 arası ulusal bankalar dönemi, 1933-1944 kamu bankaları dönemi, 1945'den planlı döneme kadar geçen sürede hızlı bir gelişme gösteren özel bankalar dönemi, 1960-1980 planlı dönem ve 1980 sonrası serbestleşme ve dışa açılma dönemi.

Osmanlı İmparatorluğu'nda ilk banka 1847 yılında kurulmuş, ilk kağıt para 1840 yılında bütçe açıklarını kapatmak için çıkarılmıştır.

Bu bütçe açığı dedikleri tâ Osmanlı'dan beri derttir başımızda.

İlk kağıt paranın adı 'Kaime'dir ve sürekli açık veren Osmanlı Hazinesi'nin kaynak ihtiyacının karşılanması amacıyla kısa sürede çok-çok basılır.

Sürekli dış ticaret açıkları verilince de 'kaime'nin yabancı paralar karşısındaki değeri önemli düşüşler gösterir, hatta bu nedenle ithalatın finansmanı için dış piyasalardan kaynak bulunması zorlaşır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İşte bu yönde çalışmalar yapan İstanbul Bankası da 1852 yılında kapanır.

Sonra Osmanlı Bankası kurulur. Bu banka; dış borçların alınmasında Osmanlı hükümeti ile yabancı sermaye sahipleri arasında aracılık eder. İngiliz sermayesi ile kurulmuştur. Para basma ayrıcalığına sahiptir, ayrıca Osmanlı Devleti'nin tüm ödemelerini ve mali aracılık işlemlerini de yürütür.

Bu dönemdeki yabancı sermayeli bankaların işi, Osmanlı Hazinesi için iç ve dış borç bulmak ve bunların ödenmesi ile ilgili işlerle uğraşmaktır. Bu dönem bankacılığına "borç ve borçlanma bankacılığı" nitelendirmesi yapılsa, yanlış olmaz.

Sonra Ulusal bankacılık ateşleri yanar, küçük küçük.

ATATÜRK EKONOMİYE SİYASİ MÜDAHALEDEN HEP KAÇINMIŞTIR

Aslında genç Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı'dan gelişmemiş, dışa bağımlı bir sanayi ve ekonomi devralmıştır.

Ulusal Kurtuluş Savaşı, tüm yokluklara ve zorluklara karşın, küçük işletmelerin üretimi ve sınırlı sanayi ürünleri dışalımı ile yürütülmüş, başarıya ulaşmıştır. Atatürk'ün en büyük gücü; yarattığı dayanışma; yurt sevgisi ve bağımsızlık coşkusudur.

Gerek çeşitli kentlerdeki konuşmalarında, gerek İzmir İktisat Kongresi'nde Ulu Önder'in üzerinde durduğu en önemli konu; ekonomidir.

Ekonominin sağlıklı işlemesi için altyapı hazırlıklarına girişmiş, kurum ve kuruluşları özenle planlamıştır. Onların başarısı için, tüm gücü ile 'arkalarındadır'.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bankaların bu sistem içindeki önemli konumunu da bilen Atatürk, bu önemli yapı taşları için de ayrı bir özen göstermiştir.

Bir çok bankanın altındaki imza bizzat Atatürk'tür.

Sadece o kadar mı?

Atatürk, bu kurumların başarısı için de elinden geleni yapmıştır. Ayrıca, bankaları siyasi müdahalelerden uzak tutmak ve arındırmak için de özel bir çaba sarfetmiştir.

Ulu Önder'in o yıllardaki hassasiyeti, maalesef yıllar sonra unutulmuş, dikkate alınmamış ve özellikle kamu bankaları zararın, torpilin odağı haline gelmiştir. Zamanında ödenmeyen görev zararları, ekonomik etkinliğe ters müdahaleler, asli görevler dışında üstlenilen sorumluluklar, yönetim zaafiyetleri, devlet sırtından satın alınan bankalar, haksız krediler, yolsuzluk ve usulsüzlükler, Atatürk'ün yarattıkları ve hedefledikleri ile tam ters bir görüntü ortaya koymuştur.

ULUSAL BANKACILIK VE ZİRAAT BANKASI'NA 'MERHABA'

Genç Türkiye cumhuriyeti değişmekte, gelişmekte ve ekonomide yeni iş sahaları açılmaktadır.

Ulusal bankacılık hareketleri de yeşermeye başlamıştır.

Ulusal bankacılık hareketini ortaya çıkaran temel etken, ülke içinde birikmekte olan sermayeyi yabancı ve azınlık bankalarının elinden kurtarmak, ulusal ticareti geliştirmek amacıyla kullanmaktır.

İşte çiftçilere uygun koşullarda kredi verilmesi amaçlı 'memleket sandıkları' ilk yerli bankanın doğumunu sağlar:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

'Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası'.

Atatürk'ün ileri görüşlülüğü, dönemin yöneticilerinin ekonomik kalkınmanın en önemli güçlerinden biri olarak bankaları görmeleri, 1923'ten sonra bu alanda hızlı gelişmeler yaşanmasına neden olur.

Ancak bir sorun vardır: 'Sermaye yetersizliği'.

Daha özel sektör ayakları üzerinde duramamaktadır. Yoğun çabalar sergilenir.

1924 yılında Türkiye İş Bankası, 1925 yılında ise Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası kurulur. Bu banka ülkemizde kurulan ilk kalkınma bankasıdır. Banka, 1932'de Türkiye Sanayi ve Kredi Bankası adını alır, 1933 yılında da Sümerbank'a devredilir.

1923-1932 yılları arasında, bölge tüccarlarının ve işadamlarının kredi gereksinmelerini karşılamak amacıyla çok sayıda yerli veya yabancı sermayeli tek şubeli banka kurulur.

1927 yılında konut kredisi vermek amacıyla Emlak ve Eytam Bankası yaşama geçer. Banka, 1946 yılında Emlak ve Kredi Bankası'na dönüştürülür.

BANKALAR KURULMAKTA VE İHTİSASLAŞMAKTADIR

Gelişmeler hızlı olmaktadır. Cumhuriyet döneminde bankacılık alanında atılan en önemli adımlardan birisi, 1930 yılında T. C. Merkez Bankası'nın kurulmasıdır.

Merkez Bankası; para basmak, paranın değerini korumak, ekonominin genel likiditesini ayarlamak ve bankalara ödünç para vermekle görevli bir emisyon bankasıdır.

Sonraki yıllarda iktisadi devletçilik stratejisi, bankacılık sistemimizi de önemli ölçüde etkiler.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bu dönemde, Sümerbank (1933), Belediyeler Bankası (1933), Etibank (1935), Denizbank (1937) ve Halk Bankası (1938) devreye girer.

Bankacılık gelişmektedir.

Sümerbank; sanayi tesislerinin kurulmasında, Etibank; madencilik alanında, Belediyeler Bankası; şehir, ilçe ve beldelerde altyapı hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde önemli roller oynar.

Denizbank; deniz yolları işletmelerinin oluşturulması ve finansman gereksinmelerinin sağlanmasına, Halk Bankası ise küçük esnaf ve sanatkârın kredi sıkıntılarının karşılanmasına yardımcı olur.

Bu alanlarda hızlı gelişmeler yaşanır.

Ancak Dünya Ekonomik Krizi, Türkiye'deki yerel bankalar ile tek şubeli bankaları da olumsuz yönde etkiler. Bir çoğu kapanır.

O sıra da belirgin bir vurgun da, hortum da yoktur.

1945-1959 yılları arasında yatırımların ve modern işletmelerin çoğalması, milli gelir ve nüfusun hızla artması, şehirlerin büyümesi, sanayi sektörünün milli gelirden daha çok pay almaya başlaması ve piyasa için üretimin genişlemesi, ekonomide para ve kredi ihtiyacının artmasına neden olur.

Yapı ve Kredi Bankası (1944), Garanti Bankası (1946), Akbank (1948), Pamukbank (1955) ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (1950) bu dönemde kurulur.

Daha sonra kalkınma bankalarının da arka arkaya kurulduğu bir süreç yaşanır:

'T.C. Turizm Bankası (1962), Sınai Yatırım ve Kredi Bankası (1963), Devlet Yatırım Bankası (1964), Türkiye

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Maden Bankası(1968) ve Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası(1976)'.

Aynı dönemde ticaret bankası sıfatıyla da Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası(1964) ve Arap-Türk Bankası(1977) kurulur.

TÜRKİYE'DE HOLDİNG BANKACILIĞI DA BAŞLIYOR

Bankacılık gelişmekte ve yabancı ülkelerden de etkilenmektedir.

20. yüzyılın son çeyreğinde Türkiye bir ilkle daha tanışır: 'Holding bankacılığı'.

Zaten bu dönemin bankacılık açısından en önemli özelliklerinden birisi, özel ticaret bankalarının büyük bölümünün Holding Bankası haline gelmesidir.

O dönemde dünyada da yaygın olan Holding Bankacılığı, özel sektör yatırımlarını hızlandıracağı düşüncesiyle devlet tarafından teşvik edilir.

Holding bankaları da birer-ikişer kurulur. Plansızlık, enflasyonist kaynaklara dayalılığı arttırmaktadır.

Ekonomideki dengeler; piyasa ekonomisi, dışa açılma ve dışsatıma yönelik üretimi esas alan kalkınma politikası yönünde gelişir.

Sonraları çok alışacağımız 'serbest piyasa ekonomisi' tanımlaması günlük yaşamımıza da yerleşmektedir.

1985 yılında 3182 sayılı Bankalar Yasası yürürlüğe girer. Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu kurulur, Türkiye'de yerleşik kişilere döviz tutma ve döviz mevduatı açma izni verilir.

1989 yılında döviz işlemleri ve sermaye hareketleri serbest bırakılır.

1990 yılında Türk Lirasının konvertibilitesi ilan edilir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Yurtdışında yerleşik kişilere Türkiye'de menkul kıymet yatırımı yapma, Türk Lirası ve döviz mevduatı açma izni verilir.

Ekonomiye 12 Eylül sonrasının politikadaki parlak ismi Turgut Özal damgasını vurmaktadır. ABD'de önemli görevlerde bulunan, daha sonra Demirel'in yanında Türk bürokrasi yaşamına katılan Özal, Türkiye'de mevcut statükoyu yıkmak için de uğraş vermektedir.

DEMİREL –Türk siyasetinin bir bileni. Süleyman Demirel en çok yakınlarından çekti.

Yeniliklerin bir çoğu Türk halkının hoşuna gider, Özal arka arkaya iki seçim kazanır.

1986 yılında İstanbul Menkul Kıymetler Borsası da faaliyete geçmiştir. Bu da Türkiye için önemli bir gelişmedir.

BANKALARDA REKABET KIZIŞIR, ÇATIŞMA SİNYALLERİ BAŞLAR

Bankacılık da artık şekil değiştirmektedir.

Dünyadaki gelişmeler bu sektörü hem cazip kılmakta,

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

hem de çeşitli ekonomik oyunların merkezi haline getirmektedir.

Sektöre yeni yerli ve yabancı bankaların girişine izin verilmesi, mevduat, kredi ve faiz oranlarının serbest bırakılması sonucu rekabet kızışır.

Artık klasik mevduat bankacılığı yerini, bankaların hem kaynak, hem de plasman çeşitliliğinin arttığı bir sisteme bırakır. Bankalar altın bir dönemdedir. Tüketiciye de cazip olanaklar sunulur:

'Ev, tatil ve otomobil kredileri, tüketici kredileri, kredi kartları, döviz tevdiat hesabı, leasing, factoring, forfaiting, swap, forvard, future, opsiyon, otomatik vezne makineleri, satış noktası terminalleri gibi..'.

Bankalar ve sermaye grupları arasında ufak-ufak çatışma ve sert mücadeleler de başlar.

İşin ucunda para vardır ve paranın olduğu her yerde de hiç kuşkusuz, 'kavga'. Bankalar oyunu kuralına göre oynama arayışındadır.

Herkesin çabası, daha yükselmek, daha çok mevduat toplamak ve daha etkin olmaktır.

Kıyasıya rekabet zaman zaman 'para merkezleri'ni sarsar.

Bankacılık konusunda uzmanlar ve 'işini bilenler'de çoğalmaya başlar.

Bazı banka yöneticilerinin 'o banka, bu banka' dolaştıkları gözlemlenir.

'Biz 50 kişiyiz, birbirimizi biliriz' örneği, her bankanın kuruluşunda ve çeşitli aşamalarında 'bildik isimler'e rastlanır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi https://rantey.org

Her kapıyı aşındıran Genel Müdürler, banka pazarlayan işadamları, 'yasaları patronlara uyarlayıp Onlara kâr, ama devlete zarar ettiren' yöneticiler, 'yüzde 10 Sami'ler' piyasada cirit atmaya başlar.

Bu gelişmelerin pek de 'hayra âlâmet' olmadığı yıllar sonra anlaşılacaktır!

KÜÇÜK BANKALAR ÇOĞALIR, PATRONLARIN FARKI BELİRİR

Bankacılık gelişmekte, ancak sağlıksız bir büyüme dikkat çekmektedir.

Yasal altyapı tam anlamıyla hazır değildir.

Üstelik 'yetişmiş personel' konusunda da ciddi sıkıntılar vardır.

Bir de, 'herkes banka sahibi olmak istemektedir'.

Küçük bankaların sayısı artmaktadır. Bunların ekonomik güçleri konusunda ciddi endişeler vardır.

'Uygulanan serbest faiz ve esnek döviz kuru politikaları, ihracatın özendirilmesi, ithalatın serbest bırakılması, yeni bankaların kurulmasına izin verilmesi, bankalar arası Türk lirası ve döviz piyasalarının kurulması, bilgisayar ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişmeler sonucu, toptancı bankacılık yapan az şubeli küçük ve orta ölçekteki banka sayısı artmış, büyük ölçekteki özel bankaların pazar paylarında ise gerilemeler olmuştur'.

Türk bankaları, yurtdışında banka kurarak veya şube açarak dışa açılmaya başlamışlardır.

Toptancı bankalar, büyük ölçüde dış ticaretin finansmanının sağlanması, leasing, factoring, forfaiting, menkul kıymet

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

ihracında aracılık ve kısa vadeli kredi işlemlerine ağırlık vermişler ve uluslararası mali piyasalardan finansmanı arttırmışlardır.

Yabancı bankalar ağırlıklı olarak toptancı bankacılık faaliyeti içinde olmuşlardır. Bu nedenle yabancı bankaların mevduat ve kredi pazarındaki payları oldukça düşük kalmıştır.

Sektörde bir sorun da; banka sahiplerinin bu sektörün 'a'sından bile habersiz' olmalarıdır.

Banka sahibi olmak iyi-hoştur da, bilgi sahibi olmamak, dinamik ve etkin bu alan için olumsuz bir faktördür.

Bazı profesyonel bankacılar, banka ve holding sahiplerini istedikleri gibi yönlendirmeye başlar.

Biraz 'uyanık' olanlar iyi de para kazanmaktadır.

Patronların beklentisi ise, şirketlerinin iyi gitmesi, sıkıştıkları zaman para bulabilmek ve kendi kaynaklarını kendi bünyesinde değerlendirmektir.

İşin bir de 'havası' vardır tabi. Sonraları 'bu hava cıva olsa da'..

Zaman içinde 'gerçek profesyonelliğe önem' veren banka sahipleri ile 'geleneksel banka sahipleri' farkı da ortaya çıkar.

Birinde bilim, hesap-kitap, deneyim ve uluslararası standartlar, diğerinde 'selam-sabah ve ahbap-çavuş ilişkileri' ile 'kısa yoldan köşe dönme' beklentileri etkindir!

İşte bu ayrım bile aslında gelecekte yaşanacak büyük sıkıntıların habercisidir. Biraz duyarsızlık, biraz yasaların yetersizliği, biraz da denetim eksikliği bankalar da 'yönetim zaafiyetleri'ni de yoğunlaştırır.

Ne var ki, kimse gerçekleri görmek istemez. Konuşmak da.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

'İşler yürümektedir işte'.

Derken ekonomik kriz bastırır. Cicim ayları bitmiştir. Bankacılık sektörü de ciddi sarsıntılar yaşar.

Öncelikle 1994 yılı bankalar açısından risklerin zarara dönüştüğü bir yıl olur. Faiz oranları rekor düzeylere yükselir, Türk Lirası yabancı paralar karşısında değer kaybeder, mali sistem küçülür.

1994 yılında bankacılık sisteminin toplam aktifleri 68.6 milyar dolardan 51.6 milyar dolara, özkaynakları ise 6.6 milyar dolardan 4.3 milyar dolara geriler.

... *VE DEVLET GÜVENCESİ GELİYOR*

Krizler tehlike sinyalleri vermektedir.

Sektör sancılıdır.

Hükümet de olan-biten karşısında neredeyse çaresizdir.

Kötüye gidişe 'dur' deme gerekliliği vardır. Yoğun toplantılar, yoğun öneriler ve arayışlar yaşanır.

Amaç, krizde 'yıkılmamak'tır.

Ve işte bu noktada kurtarıcı formül bulunur: 'Mevduata devlet güvencesi'.

Halka bir ölçüde güven verilmesi amaçlanmaktadır.

Mali sektör ve bankacılıkta yaşanan güven bunalımı tasarruf mevduatına devlet güvencesi getirilmesi ile bir ölçüde aşılır. İlk engel aşılmıştır, ama 'hesapsızlık ve plansızlık' nedeniyle ülkenin başına ne çoraplar örüleceği daha sonra ortaya çıkacaktır!.

Ekonomide sancılı süreç de devam etmektedir.

İçeride hükümet 'günü kurtarma' derdindedir, ama hata üstüne de hata yapılır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Uluslararası reçeteler ise toplumda sıkıntı yaratmaktadır. Bu reçeteler derde devâ olmamaktadır.

Türkiye'nin uluslararası kredi notu hızla düşer. Gelişmeler bankaların yurtdışından borçlanmalarını da olumsuz yönde etkilemiştir.

Dış kaynaklar sınırlanınca kaynak talebinin tümü iç piyasaya döner.

Faizler anormal düzeylerdedir.

Sonrası malum. Darboğazdan çıkma arayışları. İMF reçeteleri ve dar gelirli kesimin yaşadığı sıkıntılar.

Hatta 'sıfır' zam açıklamaları. Piyasada yaşanan dengesizlik ve daralmalar. Siyasetteki istikrarsızlık. Merkez Bankası'ndan yüksek maliyetle likidite sağlama çabaları. Yastık altlarına giden, yurtdışına kaçan paralar.

Artan yoksulluk.

Bankacılık sektörü için çalan 'tehlike çanları'.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İKİNCİ BÖLÜM

TASFİYE OLAN VE TARİHE KARIŞAN BANKALAR

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TASFİYE OLAN VE TARİHE KARIŞAN BANKALAR

Sonraları bankacılık tarihinde 'kara bir sayfa'dır.

Sahtecilikler, perde arkası oyunlar, garip siyasi ilişkiler, batan bankalar, hortumlamalar.

Özellikle de son 4 yılda yaşanan 'sancılar'.

Aslında tasfiye de, iflas da ekonominin içindeki olgulardır. Çeşitli sancılar geçmişte de olmuştur.

Ne var ki, bu kez farklı olan 'parasal kayıplar' ve sektör kullanılarak sağlanan 'avantajlar'dır.

Türk bankacılık tarihinde kriz dönemine dek 30'un üzerinde bankanın tasfiyeye uğradığı gözlemlenir.

Bunlardan 6'sı kamu, 17'si özel ticaret, 4'ü mahalli, 4'ü yabancı ve 3'ü de kalkınma ve yatırım bankalarıdır.

1938'de kurulan Ankara Halk Sandığı, 1964'te Türkiye Halk Bankası şubesi olur.

Anadolu Bankası, 1988'de Emlak Kredi Bankası ile birleşir.

İstanbul Emniyet Sandığı 1983'te tasfiyeye uğrar, 1938'de kurulan İstanbul Halk Sandığı ile İzmir Halk Sandığı, tasfiye edilen kamu bankaları arasına katılır. Türkiye Öğretmenler Bankası (TÖBANK) da 1992'de Türkiye Halk Bankası'na devredilir.

Özel sermayeli bazı bankalar da tasfiye olarak tarihte ye-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rini alır. Efesbank, Afyon Terakki Servet Bankası adıyla 1926 yılında kurulan Hisarbank, İşçi Kredi Bankası ve 1983 yılında İstanbul Bankası tasfiye edilir.

1958 yılında kurulan Maden Kredi Bankası, Netbank adıyla 1988 yılında kurulan Marmara Bankası, Ortadoğu İktisat Bankası ve Raybank tasfiye edilen bankalar arasında yer alırken, 1917 yılında kurulan Türkiye Bağcılar Bankası 1983'te faaliyetini noktalar.

İmpexbank'ın 1994 yılında bankacılık izni kaldırılırken, bu kervana T. Kredi Bankası, TYT Bank, Tutum Bankası da katılır.

Sıkıntı vardır, ama zararlar daha 'sineye çekilir' düzeydedir.

Sonra.. Sonra kapatmalar furyası, batmalar, hortumlar..

Devletin kesesinden çalınan milyarlarca dolarlar.

İKTİSAT KONGRESİ'NDE ATATÜRK'TEN ANLAMLI MESAJ

Oysa her şey ne güzel başlar.

Yeni Türkiye Cumhuriyeti ulu önder Atatürk'ün reform ve devrimleri ile ne kadar kısa zamanda ne kadar büyük işler başarır.

Cumhuriyet'le birlikte Atatürk'ün koyduğu yeni hedefler; çalışmak, üretmek ve uygar ülkeler düzeyine ulaşmaktır.

1923 İzmir İktisat Kongresi'nde alınan çarpıcı bir karar dikkat çeker: 'Sanayicilerin kredi almalarının ve kolaylıklarının arttırılmasını sağlayacak devlet ve sanayi bankaları kurulmalıdır'.

O günlerde yerli sanayiinin ülke sanayiindeki payı sade-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

ce yüzde 15'tir. O da hep gerilemededir. Milli gelir ise kişi başına 47.5 dolardır.

Ve Atatürk'ün koyduğu hedef dikkat çekicidir:

'Islah olunacak şeyler; iktisadiyat ve maariftir. Bu sayede memleket imar edilecek, millet refah sahibi olacaktır. Yeni Türkiyemizi layık olduğu dereceye yükseltebilmek için iktisadiyatımıza önem vermek zorundayız.

Siyasi, askeri zaferler ne kadar büyük olurlarsa olsunlar, iktisadi zaferlerle taçlanmadıkça zaferler sürekli olamaz. Bütün sınıflarımız aynı zamanda zengin olmalı ve yaşamın lezzetini tadabilmelidir ki, çalışmaya kudret bulabilsin'.

Bu hedef ışığında kurulur Türkiye İş Bankası.

ULU ÖNDER ATATÜRK – Türkiye Cumhuriyeti'nin kurtarıcısı, yaratıcısı. Mütevazi, sevecen ve ileri görüşlü. İzmir İktisat Kongresi'nde söyledikleri hala güncel. Türkiye ile ilgili en güzel hedefleri çizdi, en anlamlı projeleri hazırladı. Kurduğu ya da kurdurduğu bankalar Türkiye'nin bir çok alanda 'lokomotifler'i oldu. Sonra çok yanlışlar yapıldı!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Atatürk'ün en güvendiği isimlerden Celal Bayar önderliğinde.

26 ağustos 1924'te.

Ardından Sanayi ve Maadin Bankası'nın kuruluşu, 1932'de Türkiye Sanayi ve Kredi Bankası'na dönüşmesi.

Türkiye'de daha 386 işyeri ve 20 bin sanayi işçisi varken ortaya konan 'ileri görüşlülük'.

İller Bankası'nın, Halk Bankası'nın kuruluşu ve sektörün gelişimi. İktisat Kongresi'nde çizilen hedefler doğrultusunda.

Milletin zenginliği için. Kaynakların verimli kullanımı için.

Osmanlı'nın mirası ile Batı uygarlığının birleşimini gözler önüne seren bir yapı içinde gerçekleşen çabalar.

Cumhuriyet'in 75. yılında beliren gurur tablosu:

'Milyonlarca sanayi işçisi, dışa açılım, milyarlarca dolarlık ihracat'.

Bu konularda bankalar tarafından sergilenen yapıcı tutum.

Daha 'hortum' yok. Her köşe başında bir banka sahibi de..

ÇOK SAYIDA BANKA VAR, AMA HORTUM YOK

Milliyet Gazetesi 1991 yılında hayırlı bir iş yapmış ve toplumdaki rüzgarı dikkate alarak bir Ekonomi Ansiklopedisi çıkarmış.

400 sayfalık dev bir kaynak. Güzel bir ansiklopedi.

Bugün sayfalarını karıştırırken geçmişle gelecek arasında ilginç bir köprü dikkat çekmekte.

Ekonomi Ansiklopedisinde 'banka' şöyle tanımlanır:

'Para ticareti yapan şirket. Para alırken uyguladığı fiyat(faiz) ile satarken uyguladığı fiyat işletmelere kredi ola-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rak verilmesi esasına dayanır. Böylece bankalar tasarrufların yatırımlara kanalize olmasını sağlayan önemli bir köprü oluştururlar. Bankacılık işinin temelini banka parası (kaydi para) oluşturur. Çok sayıda mevduat sahibinin bankaya bıraktığı ve toplamı büyük miktarlara ulaşan paraların hergün çekilen kısmı, bu toplamın küçük bir yüzdesini oluşturmaktadır. Bu nedenle bankalar kalan kısmı kredi isteyenlere verebilme olanağına kavuşur. Para ticareti ilk yıllardan beri yapılmakta olan bir iştir. Ancak ekonomide önem kazanmaya başlaması orta çağın sonunda kapitalizmin yayılması ile birlikte olmuştur. İtalya'da banker adıyla para ticareti yapanları modern bankacılığın öncüsü saymak mümkündür'.

Bilgiler böyle. Aynı ansiklopedi de 'hortum' kelimesi ise yoktur.

Yani 1991 yılında daha bankacılık sektörüne ve literatürüne 'hortumlama' girmemiştir.

Türkiye'nin, Dünya Yolsuzluklar sıralamasında ilk 30'lar arasına girip, Nijerya, Bangladeş ve Venezüela gibi ülkelerle anılması son 8-10 yıla rastlar.

Bu utanç tablosu Türkiye'de batan bankalarla birlikte büyür-büyür, ülkenin geleceğini de ipotek altına sokan bir yapıya dönüşür.

Beklenen ve istenen önlemler her nedense alınmaz!

YOLSUZLUK VE USULSÜZLÜK İNSANLIĞIN EN BÜYÜK BAŞBELÂSI

Banka hortumlama yeni de rüşvetin, yolsuzluğun ve usulsüzlüğün tarihi çok eskidir.

Yolsuzluk; kitap ve ansiklopedilerde; 'kamu gücünün

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

özel çıkar sağlamak için kötüye kullanılması' olarak tanımlanır.

Milattan Önce 4 bin yılında bile usulsüzlüğün ve rüşvetin izine rastlanır.

O zamanlar banka yoktur. Ama Sümer tabletleri ilk rüşveti, bir öğrencinin sınıf geçmesi için ailesinin öğretmeni eve davet ederek verdikleri ziyafet şeklinde yansıtır.

Hamurabi yasalarında ise rüşvet ve usulsüzlüğün önlemi; hukuktadır.

Bir yargıcın aldığı bir kararı değiştirmesi ciddi bir suç sayılır.

Yargıç, hem işini kaybeder, hem de prestijini.

Bu konuda ilginç örnekler de vardır.

Eski Yunan'da ünlü devlet adamı ve hatip Demostenes de ömrünü rüşvet ve hırsızlıklara karşı mücadeleye adayanlardandır.

Bu konuda önemli girişimleri, açıklamaları ve çabaları vardır.

Garip rastlantı ki, Demostenes de rüşvet almaktan mâhkum olur.

Osmanlı'da ise bu konudaki en ünlü isim Şemsi Paşa'dır.

Devlet'te tıkanan bazı işleri çözmek için padişah adına para alır ve aracılık yapar.

Eski çağlardan beri yolsuzluk da, usulsüzlük de, rüşvet de vardır.

Sadece şekil değiştirir.

Kuşaktan kuşağa, ülkeden ülkeye sürer-gelir bugüne dek.

Galiba biraz da miktarı artmıştır.

Zenginliklere zenginlik katmaya, kısa yoldan köşe dönenleri cesaretlendirmeye başlamıştır!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bu konuda gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler arasında belirgin farklar ortaya çıkar.

Gelişmiş ülkelerde yolsuzluk ve usulsüzlükler zaman zaman yaşanmakta, sivil toplum ve medyanın gücü ile ortaya çıkarılmakta ve hesap sorulmaktadır.

Kimse 'yaptım, oldu, ne yapalım!' diyememektedir.

Gelişmekte olan ülkelerde yolsuzluk ve usulsüzlük çoktur da, yeterince hesap sorulmaz.

Tek-tük hesap sormalar ise toplumu tatmin etmez.

Az gelişmiş ülkelerde ise her şey karmakarışıktır.

Vurgun-talan yoğundur, hesap filan da sorulmaz!

GÜNÜMÜZDE EKONOMİLERİN VE SİSTEMİN EN ÖNEMLİ DERDİ

Usulsüzlük, yolsuzluk ve rüşvet hep vardır da var olmasına; hem boyutları genişlemiş, hem de sistem için ciddi ciddi sorun olmaya başlamıştır.

Eskinin mütevâzi yolsuzluk ve usulsüzlükleri ile rüşvet olayları artık ülkelere ve demokratik sisteme zarar veren, halkı fakirleştiren bir olguya dönüşmüştür. Gündem maddelerinin de en ön sıralarına taşınmıştır.

Yolsuzluk ve usulsüzlük nedenleri ise sayfalara sığmayacak kadar uzundur:

'Kötü niyet, ahlâksızlık, çıkar birliği, devleti soyma istemi, bunun bir kültüre dönüşmesi ve yerleşmesi, devletin kaynaklarını çıkar amacı görme, siyasetin sığlığı ve işlevinin değişmesi, 'bugün git, yarın gel bürokrasisi'nin yarattığı bıkkınlık, net olmayan ve yaptırımı yetersiz yasalar, devlette ve bürokraside yeterince şeffaflık olmaması, suçların

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ya yasalarda karşılığının olmaması ya da azlığı, yolsuzluk ve usulsüzlüklere karşı toplumsal duyarsızlık ve tepkisizlik, yargının ağır işlemesi ve yargıyı hızlandıracak önlemlerin bir türlü alınmaması, kayıtdışı ekonomi, fakirlik ve yoksulluk'.

Bu liste böylece uzar-gider.

Halkaya her gün yeni ahlâksızlıklar, usulsüzlükler ve yolsuzluklar eklenir.

HAMÂSİ NUTUKLAR YARAR SAĞLAMIYOR

Türkiye de dünyadaki gelişmelerden nasibini alır.

Uluslararası yolsuzluklar da, ülke düzeyindeki usulsüzlükler de artmaya başlar. Türk insanı hiç hak etmediği halde ülkesinin 'yolsuzluklar liginde başta', 'banka hortumlamalarında rekortmen' olması gerçeği ile karşı karşıya kalır.

Ülkenin bu 'utanç tablosu'nun dışına çıkması için maalesef hiçbir kurum ve kişi üzerine düşeni tam anlamıyla yapmaz.

Bir adamsendecilik, bir umursamazlık geçerlidir.

Ve sıkıntılar arka arkaya gündeme gelir:

'Büyümede duraklama. Yoksulluk ve fakirlik. Artan işsizlik. Yaşanan ekonomik dramlar. Toplumda sosyal patlama sinyalleri'.

Sorunların ortadan kaldırılması için 'hamâsi nutuklar' atılır, 'ceğiz, cağız' denir, ama olumlu bir gelişme de kaydedilmez.

Öncelikle siyaset kurumu üzerine düşen görevi yapmaz. Suçlulardan, buna olanak tanıyanlardan, yardakçı ve yataklık edenlerden hesap sorulamaz, yargının önü açılmaz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Devleti soyan istediği gibi at oynatır meydanda.

Yasalar güncelleşmediği, 'usulsüzlük ve hortum yapandan' hesap sorulmadığı için demokrasi de zarara uğrar.

Toplumsal huzur zedelenir.

'Temiz toplum' lâfı güzeldir de, bu lâfın altı doldurulmaz.

Yasalarla desteklenmez, sadece 'hamâsi nutuklar'da kalır.

Türkiye 'anayasası olan bir devlet'ten 'anayasal hukuk devleti'ne doğru hızlı adımlar atamaz!

Belki 'şeffaf devlet' lâf olmaktan çıksa, belki yargının önü açılsa, yol verilse, belki kamu denetçiliği mekanizması güçlendirilse, belki medya toplumu bilgilendirme ve aydınlatma görevini tam yapsa, belki siyaset vesayet altında ve lider hegemonyası ile yürür olmaktan çıkarılsa, belki özel sektörden de başlayacak bir anlayışla toplumsal arınma ve temizlenme başlatılsa, belki sivil insiyatif toplum dengelerindeki ağırlığını arttırsa, ekonominin yasaları elden geçirilse, güncelleşse..

Evet, belki o zaman bir şeyler olabilecektir!

Yoksa... Yoksa tablo kötüdür!

LİTERATÜRDE HANGİ ŞAŞIRTICI SKANDALLAR VAR!

Türkiye'nin çok değil, 15-20 yıllık geçmişine bakıldığında bile insanın 'dudaklarını uçuklatan' skandallar, yolsuzluk, usulsüzlük ve rüşvet olayları ile karşılaşılmaktadır.

İşin garibi; bu olayların toplumsal baskılarla azalması beklendiği halde artmasıdır.

Bu işi yapanların zenginliklerine zenginlik katmasıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Gelişmelerin en ürkütücü yanı; bu işin topluma da 'örnek' olmasıdır.

Kötü bir örnek!

Köşe dönmecilik, sahtekârlık ve 'üçkâğıt' adeta 'devleti yiyip-bitirmekte', ama kısa yoldan zengin olma heveslilerini 'muradına erdiren' bir 'sanata dönüşmektedir'.

Bu sanatı iyi icra edenler kısa yoldan zengin olmakta, 'yardımcı aktörler' de çoğalmaktadır.

Türkiye bir 'yolsuzluklar ve usulsüzlükler cenneti'ne dönüştürülmektedir.

Türk insanı içinse ülke büyüyen ekonomik sorunlar nedeniyle 'tam bir cehennem' olmaktadır.

Sıkıntılar çoğalmaktadır. Kaynaklar hızla tükenmekte, yoksulluk ve pahalılık artmaktadır.

İşsizlik sosyal patlamaların da habercisidir!

Cebinde para olan dürüst insanlar 'yatırım yapmaktan soğur'.

Çünkü adalet yoktur! Haksızlık ise 'dizboyu'dur.

Devlet desteği 'işini kılıfına uydurana' vardır sadece.

Yolsuzluk ve usulsüzlükler, haksızlıklar, adam kayırmalar artmaktadır. Skandallar toplumu huzursuz etmektedir.

Geçim sıkıntısı içindeki büyük çoğunluk gelişmeleri kızgınlıkla izlemektedir. Devlete ve millete büyük zarar veren skandal ve usulsüzlükleri gazete arşivleri şöyle sıralamaktadır:

'Hayali ihracat vurgunları, Bakan İsmail Özdağlar'ın rüşvet kasedi, devlet büyüklerinin ailesine son model Jaguar otomobil hediye edilmesi, İstanbul Bankası'nın batışı ve yolsuzluk iddiaları, Karayolları ihalelerindeki usulsüzlükler

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi https://rantcy.org

ve adam kayırmalar, Hisarbank'ın batışı, Civangate skandalı ve devletin bankasından uçup-giden paralar, Bosna yardımları vurgunu, Turban, yat ve jetski skandalı ile bu skandallara ismi karışan devlet büyüklerinin yakınları, Türkiye Kalkınma Bankası davası, İlksan skandalı ve öğretmenlerin hortumlanan paraları, İSKİ skandalı, TYT bank, İmpexbank ve Türkbank vurgunları ve skandalları, Banker patlaması ve hortumları, dini kılıf altındaki Mercümek skandalı, Örtülü ödenek vurgunu, kaçak ve kayıp silahlar vurgunu, TBMM Genel Kurul salonundaki deri koltuklardaki fahiş fiyat, Susurluk skandalı ile yansıyan devlet-bürokrat, mafya ve siyasi buluşması, Gülay Aslıtürk ve Şişli Belediyesi soruşturması, Beyaz Enerji ve Mavi Akım suçlamaları, devlet ihalelerinde adam kayırılma iddiaları, Belediyelerdeki yolsuzluklar, depremde yıkılan binlerce 'malzemesi çalınmış' konut ve devlet binası, devalüasyon vurgunları, ihalelerdeki komisyonlar, banka aracılıkları ve hileli iflaslar, hayvan ve insan kaçakçılığı ile hayalicilik, deli dana soruşturması, banka hortumlamaları ve batırmaları ile devlete yıkılan milyarlarca dolarlık borçlar'.

Dahası da vardır!

Ancak bu kadarı bile toplumun sabrını zorlamaktadır.

Yetkililer ise suskun ve etkisizdir!

Bu olaylar karşısında devletin uğradığı büyük bir zarar sözkonusudur.

Yine de 'seyirci' rolü bir türlü değişmez.

Denetimsizlik, yetkisizlik ve duyarsızlık sürmektedir!

Zarar, son 20 yılda bir hesaba göre 200 milyar dolar, bir hesaba göre bunun çok daha üstündedir!

Giden aslında toplumun geleceğidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Eylem; her zararın ardından içilen 'bir bardak soğuk su'dur.

Zararları devlet sineye çekmekte, sonuçta faturası halka çıkmaktadır.

Halk, aslında oynanan oyunlar, yapılan haksızlık ve usulsüzlükler konusunda 'bir bardak suda bile fırtına koparılması' istemindedir!

Ama nerede?

ZARAR BÜYÜR, DEVLET SEYREDER, ÖNLEM ALINMAZ!

Zarar büyür, devlet seyreder. Her nedense ciddi önlem alınmaz.

Oysa yapılacak o kadar çok şey vardır ki!

Ve bu önlemler aslında çağdaş demokrasilerde yaşamın her kesitine olumlu katkılar sağlayan uygulamalardır.

Bizde 'lâf-söz' öndedir, icraat ise hep 'geride'.

Sistemi sağlıklı işletmek, siyasetin topluma örnek olmasını sağlamak için 'Milletvekili dokunulmazlığı mutlaka kaldırılmalı ya da sınırlandırılmalıdır'.

Ama nerede?

Her seçim öncesi siyasi partiler için 'pembe bir vaattir', dokunulmazlıkların kaldırılması, ama her seçimden sonra da unutulur.

Usulsüzlük ve yolsuzlukların önlenmesi anlamında önemli işlevi olan Meclis soruşturması ise maalesef sulandırılmaktadır.

Aslında çağdaş demokrasilerin en önemli mekanizması olan bu soruşturmalar Türkiye'de siyasallaştırılmaktadır.

Ya bir kişi, kurum ya da partinin üzerine anlamsız yoğun-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

lukta ve biraz da kasıtlı gidilmekte, ya da 'olaylar unutulup' siyasi çıkar amaçlı olarak karşılıklı 'aklamalar-paklamalar' yaşanmaktadır.

Siyasi Ahlak Yasası da mutlaka çıkarılması gereken bir demokratik altyapı unsurudur.

Ne var ki, bu konuda da sözler verilir, ama bir türlü tutulmaz!

Ya 'siyasi post'la iş yapmak tatlı gelmektedir, ya da ucusınırı olmayan hediyeler!

Oysa 'siyasi ahlak' toplumda tepeden tırnağa temizliğin de en önemli adımıdır. Kamu yönetiminde şeffaflık da mutlaka sağlanmalıdır. Bu da yapılmaz.

Maalesef demokratik altyapısı gelişmemiş ülkelerde 'uyanıklar' ve 'kısa yoldan köşe dönme heveslileri' devleti hep 'yolunacak kaz' olarak görür ve onun kapalı yapısı bir çok yolsuzluk ve usulsüzlüğün kaynağı olur.

Oysa kamu yönetiminde şeffaflık sağlansa, bir çok sıkıntılı gelişme de ortadan kaldırılmış olacaktır.

Sivil insiyatifin etkinliği ve demokratik kitle örgütlerinin toplumu sarıp-sarmalayan usulsüzlükler konusunda tavrını etkin koyması da önemli bir unsurdur.

Biz de bu kuruluşlar, daha çok 'başkan ve yöneticilerini mutlu eden' bir yapıya dönüştürülür.

Asli işlev ise unutulur!

Siyasiyse siyasi, bürokratsa bürokrat, mutlaka sivil insiyatifin kontrol ve denetiminde olmalıdır.

Hatta zaman zaman siyasi ve bürokratlar sivil insiyatif tarafından hizmetleri ve yaptığı işler çerçevesinde olumlu-olumsuz değerlendirmeye de tabi tutulmalıdır.

Medyanın da 'özgür ve halktan yana' bir yapıda gelişmesi sağlanmalıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Oysa Türkiye'de özellikle medya, bir takım 'yeni yetme zenginler'in ve 'kısa yoldan köşe dönme heveslileri'nin oyuncağı haline gelmektedir.

Medya 'halktan yana ve halk için faaliyet gösteren' bir yapıda olmalı ve mutlaka tam şeffaflığı sağlanmalıdır.

Alavere-dalaverelerle medya patronu oldukları halde bunu saklama yoluna gidenlerin maskesi de düşürülmelidir.

Yargının bağımsızlığı sağlanmalıdır. Adli Kolluk mekanizması kurularak yolsuzluk ve usulsüzlüklerin üzerine daha kararlı, etkili ve güçlü gidilmelidir. Soruşturmalar zamanında ve ayrıntılı yapılabilmelidir.

Güçlü denetim; yolsuzluk ve usulsüzlüklerin en temel düşmanıdır. Denetim mekanizması hem güçlendirilmeli, hem de bağımsız bir yapıda, baskılardan uzak çalışması sağlanmalıdır.

Maliye Bakanlığı yeniden yapılandırılmalı, ekonomik suçlara ciddi önlem ve yaptırımlar getirilmelidir.

İçişleri, Maliye ve Adalet Bakanlıkları'nın birbirlerini tamamlayan bir yapıya getirilmesi şarttır. Bu bakanlıklar sürekli işbirliği içinde olmalıdır.

Kamu yöneticileri ve siyasiler için her yıl tam şeffaf mal beyanı alınmalı, bu kamuoyuna da açıklanmalıdır.

Bunlar güzel ve anlamlı önerilerdir. Hemen her platformda yinelenen isteklerdir. Herkesin katıldığı değerlendirmelerdir.

Bu listeyi uzatmak da mümkündür.

Ama iş icraata gelince..

Öneriler sadece 'güzel olma' noktasında kalır!

Yaşama geçmez, geçemez, geçirilemez!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bu önerilerden bir kaçı bile başarılsa, ciddi bir adım olacaktır.

Ama nerede?

Yapılacak çok iş vardır!

Ama bu işler 'yapılamayacak' işler de değildir.

BANKACILIK SİSTEMİNDE BİR YANLIŞLIK VAR AMA...

Özellikle bankacılık sisteminin son yıllarda sağlıklı işlemediği ortadadır.

Bazı yanlışların yapıldığı da.

Denilebilir ki; 'canım ölen ölür, kalan sağlar bizimdir'.

Ölenler devletin üzerine kalmasa denilecek bir şey yoktur, ama her ölüm devletin biraz daha hastalanması, milletin biraz daha fakirleşmesi anlamına gelmektedir.

Bunun için sistem tartışılmalıdır. Doğru yöntemler bulunmalıdır.

Neden bu kadar kolaylaşmıştır banka kurmak? Neden cinliklere, oyunlara, tezgâhlara karşı önlem alınmamıştır?

Neden savrulup atılmıştır deneyimli kadrolar devlet yönetiminden? Neden sessiz kalınmıştır bu bürokrasi ayıbına?

Neden güncelleşmemiştir yasalar? Neden önlem alınmamıştır vurguna-soyguna? Peki bu işte kusuru olanlara ne gibi yaptırımlar uygulanmıştır?

Bu ve benzeri sorulara 'mantıklı' yanıtlar bulmak gerçekten çok zordur. Sistemin çarkları, 'mantık ve akıl silsilesini' de bozar türdendir.

Sektörde sancılar vardır, ama yaşam da sürmektedir!

Bankalar bir yandan ekonomik krizlerle, bir yandan da birbirleri ile savaşımı sürdürmektedir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Sistemi daha iyi işletme arayışları da gözlenmektedir. Ancak bir çarpıklık olduğu da kesindir.

Örneğin; bankacılık sektörü verilerinin bir bölümü çok ilginçtir:

'Türkiye'de bankaların kullandırdığı kredilerin kaymağını 10 bin 722 müşteri yemektedir'!

70 milyonluk Türkiye'de 10 bin şanslı insan!

1 trilyon liranın üzerinde mevduatı olan kişi sayısı ise 16 bin 334'tür.

Yani bu 16 bin kişi almaktadır bankadaki üretimi.

Bu nasıl bir ranttır? Peki bu paranın vergisi ne kadardır?

Büyük risk alıp üretim yapan, işçi çalıştıran, primlerini ve vergisini ödeyen işadamlarına haksızlık değil midir bu?

Onlara ne kadar kredi kullandırılmaktadır? Bunun karşılığında ne faiz uygulanmaktadır?

Rantiye ile üreten arasındaki garip çelişki insan vicdanını rahatsız etmez mi?

Bu bir anlamda üretmek isteyene 'Sen otur oturduğun yerde, faizle geçin. Ne diye iş yapıyorsun?' demek değil midir?

Türkiye'de ekonominin canlanması için alın teri dökenlere haksızlık sayılmaz mı?

Rakamlar gerçektir ve elbette tartışmaya da açıktır!

Henüz o kanalı kapatacak bir yol bulunamamıştır!

BU BANKALARA NE OLUYOR? İTİBAR ELDEN GİDİYOR

Türkiye bir yandan işsizlik, ekonomik sıkıntılar, milli gelirdeki gerileme, İMF baskısı, yabancı sermaye fakirliği, yatırımlarda duraklama gibi sorunlarla boğuşurken, artık bir

yandan da bankacılık sektöründeki sancılarla çalkalanmaktadır.

Güven sembolü olması gereken bu sektör arka arkaya gelen krizlerle hem sarsılmakta, hem de itibarını ve gücünü kaybetmektedir.

O noktada bir de batık bankalar furyası başlar.

Bitmek-tükenmek bilmez türden.

Ve sancılı-acılı insanların yaşadığı dramlar. Halkın sırtına milyarlarca dolar ifadesi ile binen yükler.

Artan sıkıntılar, yükselen enflasyon, zengin ve fakir arasında giderek büyüyen bir uçurum.

Günlük yaşamımıza giren yeni tanımlar: Libor artı spread, Off-shore, hortum gibi.

Ve bankacılık sektörü bir anda itibarını büyük ölçüde kaybeder, Türkiye yolsuzluk ve usulsüzlüklerin merkezi olarak görülmeye başlanır.

Büyük bir güven bunalımı doğar. Paralar eskiden olduğu gibi banka kasalarından çıkıp yeniden yastık altlarına, dolap içlerine taşınır.

Üç-beş 'kaşarlanmış' bankacı, üç-beş 'kısa yoldan köşe dönme heveslisi', 'kriminal medya patronları' ve 5-10 'yeni yetme zengin aile' Türkiye'nin geleceği ile oynar.

Bankalar kanalıyla.

En kolay şekilde. Zahmetsiz.

Halktan toplanan mevduatı kendi şirketlerine ve eşe-dosta peşkeş çekip, sonra 'battım' deyip oluşan zararı devlete yükleyerek.

Aslında halkın cebinden emeğini, alın terini çalarak.

'İyi vatandaş, iyi insan' düsturu ile hareket edenle, namusu-şerefi ile çalışanla, üretenle, vergisini verip-primini ödeyenle adeta dalga geçerek.

BANKALARI DÜZENLEYEN YASALAR DOĞRU İRDELENİYOR MU?

Bu gelişmeler yaşanırken, bankaları düzenleyen, çekip-çevirme işlevi görmesi gereken yasalar ise bir ölçüde 'çaresizdir'.

Eli-kolu bağlıdır!

'Uyanıklar', yasaları da bir güzel kendilerine uydururlar!

Yasalar doğru irdelenmez. Doğru çıkarılmaz.

Yasaların 'derinliği', 'yasa yapan' milletvekillerine doğru-dürüst anlatılmaz. İktidar çoğunlukları zaman zaman, yaşamsal önem taşıyan yasalar da 'emme-basma tulumba' metodu ile yani 'kaldır-indir'le, yani 'oldu-bitti' ile sonuca ulaşır!

Milletvekillerinin bir sıkıntısı da budur aslında.

Bir çok yasayı 'grup kararı' ile 'emir yüksek yerden' anlayışı ile çıkarmak. Konuları ne grupta, ne Meclis'te doğru-dürüst tartışamamak.

Bu nedenle de hata yapmak. Ya da yeterli ve etkin olamamak.

Bu yüzden değil midir yasalarda 3-5 ayda bir yapılan 'yap-bozlar'?

Bu yüzden değil midir arka arkaya çıkarılan yönetmelikler?

Bir örnek mi?

Alın size, 31 ocak 2002'de çıkarılan Bankacılık Yasası.

Çok tartışılan bu düzenleme ile Ziraat Bankası, Halk Bankası ve Emlak Bankası'nın yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyeleri ceza ve idare hukuku bakımından memur statüsünden çıkarılır.

Bu; yargılanmaları konusunda ayrıcalıktır.

Sözde 'bazı kimseler görevden kaçmasın' diye yapılır bu düzenleme!

Sonra ne olur?

Bir çok soru işareti.

Ya kasıtlı ya da kasıtsız yapılan hatalarla devlet zarar uğratılırsa ve bu yasa yüzünden bu kişiler sorumluluktan kurtulursa? Hesap sorulamazsa?

Yani suçun şekli değişirse?

Bu soruların yanıtları da her zamanki gibi havada kalır.

Yani 'yandı gülüm keten helva'.

Yani 'geçmiş olsun'.

Artık hizmet nedeniyle meydana gelen olumsuzluklar yargı dışıdır.

Sadece kişisel sorumluluk önem kazanır.

Yargıtay eski Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş da bu konuda kaygılı olanlardandır.

Savaş'a göre, 31 ocak düzenlemesi ile suçun şeklinin ve kapsamının değişmesi sisteme zarar verir.

Kamu bankalarının yöneticileri 'memur' statüsünden çıkarılınca 'hesap vermez' bir konuma gelir.

Bu da sıkıntıları arttırır.

Deneyimli hukukçunun Türkiye'deki yolsuzluklar ve genel yaklaşım üzerine de bazı önemli saptamaları şu şekildedir:

'Türkiye'de örgütlü suçlar tahmin edilenin çok üstündedir. Öyle ki; bu yüzden orta çaplı bir işadamı örgütlü suçluluğun etkisiyle iş yapamaz duruma gelmiştir. Bugün ABD ve Almanya'da uygulanan yöntemleri uygulasak, bize siz faşistsiniz derler, canımıza okurlar.

Bir şey yaparsak, önlem alırsak; insan haklarını mı ihlal ederiz, aman Batı ne der, diye sendrom içindeyiz.

Bizde en büyük yolsuzluklar sıcak para hareketleri yoluyla oluyor. Bunu kontrol edemeyen yegâne ülke biziz. Kontrol olmayınca da, o yoldan elde edilen kazanç yasal görünüyor. Ekonomiye zararı da 20 milyar dolardan az değildir.

Devlet Hazinesi'nden çeşitli çıkar gruplarına artan oranda fon aktarılması ile gelişen transfer ekonomisi de Türkiye'nin iç ve dış borç sarmalına girmesine neden olmuştur'.

YASA İLE NELER OLDU? KOLAY KURULAN BANKALAR BATTI?

'Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Yasalarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki düzenleme' Ocak ayının sonunda Meclis'ten geçer.

Geçer geçmesine de hep tartışılır.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in 'bir veto' sonrası onayladığı yasa ile 'Türkiye'de faaliyette bulunan banka ve özel finans kurumları ile özel mevzuat uyarınca faaliyet gösteren mali kurumlardan kredi alarak finansal darboğaza düşen reel sektör kuruluşlarının kredi borçları yeniden yapılandırılabilecek'tir.

Yeniden yapılandırmada, daha önce verilen kredilerin vadesinin uzatılması, kredi yenilemek, ek kredi vermek, anapara veya faiz indirimi, faizden vazgeçmek, kredilerin bir bedel karşılığında devredilmesi, kredilerin 3. kişilere ait mal karşılığında kısmen veya tamamen tasfiyesi, diğer bankalarla protokol yapılarak alınacak önlemlerin belirlenmesi gibi yöntemler uygulanabilecektir.

Yasa, Fon'a devredilen bankaların alacaklarının tecil süresi ve teminat şartlarına bakılmaksızın, alacaklarının taksitlendirilmesi veya ertelenmesine de olanak sağlamaktadır.

Yasaya göre, bazı işlemlerde vergi istisnaları da sözkonusudur.

Çok tartışılan konulardan biri de; sektörde yetkili kamu görevlilerinin memur statüsünden çıkarılması ve 'hesap vermeyecek' bir konuma getirilmesidir.

Bu şekilde 'ciddi hatalar'ın yolunun açılabileceği ileri sürülmektedir.

'Hesap verilmez' konum bir ölçüde 'İstediğim gibi hata yaparım. Nasıl olsa bir şey olmaz' yaklaşımının da yerleşmesidir.

Cumhurbaşkanı Sezer, uyarılarını yapar, ama hükümet direnir.

Hükümetin kaygısı da, bu güvence getirilmezse 'sektörden çok sayıda yetişmiş eleman kaçması'dır.

Cumhurbaşkanı Sezer, yasayı kısmen veto etmiş, uyarılarını yapmış, ama hükümetçe aynen getirilerek Meclis'ten geçirilmiştir.

Ya öncesi?

1995 yılında seçim öncesi apar-topar alınan bir kararla banka kurmanın kolaylaştırılması?

Ekonominin yaşamsal önem taşıyan bir kurumunun 'ayağa düşmesi'!

Bu nasıl bir yanlıştır? Bu nasıl bir aymazlıktır?

Banka kurmak kolaylaştırılmış ve o furyada Toprakbank, Konut Endüstri ve Ticaret Bankası, Park Yatırım Bankası, Kentbank, Bankeskpres ve Alternatifbank kurulmuştur.

Ne gariptir ki; o bankalardan bugün sadece bir tanesi 'ayaktadır'.

Diğerleri ya devletin sırtına yük olarak batmış, ya da tasfiye olmuştur.

BİTMEYEN PROTESTOLAR – Batık bankalar binlerce insanı mağdur etti. Sorunlarına çözüm arayanların protestoları son dönemlerin en çok rastlanan eylemleri oldu.

KAMU BANKALARININ HÂL-İ PÜR MELÂLİ TOPLUMU ÜZMEKTEDİR

Kamu bankaları da ciddi bir sorundur.

Görev zararları artmakta, siyasetin oyuncağı olmakta, ehil ellerde hizmet vermekten uzaklaşmaktadır.

Her zaman olduğu gibi 'özelleştirme' senaryoları yazılmakta ve 'Bu bankalar özelleştirilmezse kurtuluş yok' denilmektedir.

2000'li yıllar ile birlikte kamu bankalarında da yeni bir yapılanma hareketi gözlenir.

Ufak-ufak düzelmeler de yaşanmaktadır.

Ne sihirdir, ne keramet!

Aslında yapılan; para vanası kapatılarak batırılan kamu bankalarının, aynı vanaların açılarak kurtarılmasıdır.

'Günah keçisi' haline getirilen kamu bankalarının görev

zararı olan alacakları, yüksek getirisi olan devlet iç borçlanma senetleri(DİBS) ile ödenerek tasfiye edilir.

Bu; kamu bankalarının eskiden senetsiz-sepetsiz alacaklarının Hazine'den senetli alacaklar haline gelmesidir.

Eskiden görev zararlarını hesaba yazdırıp, finansmanını kamu bankalarına yükleyen Hazine, şimdi senetli borçlarını ve faizlerini nakden öder konuma gelir.

Merkez Bankası da para vanasını açar.

Kamu bankaları, Merkez Bankası'ndan aldıkları paralarla, repo ve bankalara olan mevduat borçlarını öder.

Böylece kamu bankalarının para piyasaları üzerindeki baskısı azalır, faizler düşer.

Kamu bankalarındaki atıl şube sayısı ve personelin azaltılması da olumlu etki yapar.

Aslında bilinen ve uygulanması gereken kararlardır bunlar.

Bir mucize yaşanmamıştır. 'Sihirli değnek' de yoktur!

Yapılması gerekenler yapılmıştır.

Şimdi herkesin ortak yorumu şudur:

'Keşke bu işler bankalar bu noktaya gelmeden yapılsaydı. Milyonlarca dolar batak olmasaydı'.

Türk siyasi ve ekonomik yaşamı zaten bir 'keşkeler manzumesi' değil midir? Aslında son dönemlerde sıkça tekrarlanan yeni özelleştirmeler arkasında da 'başka keşkeler' gizli midir?

Bazı kamu bankaları özelleştirilmelidir.

Evet, doğrudur.

Ama acaba bazıları için 'önce özerkleştirme', sonra 'rehabilitasyon' daha doğru bir çözüm değil midir?

Batı'da bu yönde örnekler yok mudur?

Avrupa Birliği sürecinde olumlu gelişmeler yaşanırken, kamu bankalarının özelleştirilmesinin hiç olmazsa 'üyelik tarihi' alındıktan sonra gerçekleşmesi bankaların değerlerinin artmasını sağlamayacak mıdır?

Bu şansı değerlendirmek doğru olmaz mı?

BANKALAR VE YOLSUZLUK DENİNCE; 3 MAYMUNLAR!

Bankalar ve yolsuzluklar, bankalar ve usulsüzlükler artık günlük yaşantımıza girmiştir.

Sektörde ciddi krizler beklenmektedir.

Herkes bir şeyler söylemektedir de, gerçeği bilen yoktur.

Ya da bu gerçek hep 'kapalı kapılar ardında'dır.

Oysa çağdaş demokrasilerin en önemli özelliği, şeffaflık ve açıklık değil midir? Çağdaş demokrasilerde, her şey gözler önünde cereyan eder.

Tartışılır, konuşulur.

Artısı- eksisi değerlendirilir.

Yanlış yapan varsa 'kellesi alınmadan' kendisi istifa eder genellikle.

Hukuk önünde hesap verir.

Bu bir etik anlayıştır.

Biz de ise banka hortumlamalarından, banka patronlarının kendi yandaşlarına ve kendi şirketlerine aktardığı milyarlarca dolardan, yurt dışına kaçırılan paralardan, siyasi manevralarla devletten büyük kaynak aktarımlarından; kamu bankalarından alınan kredilerle yine kamu bankası alımlarından, devletin sırtına yük bindirilerek bankaların kapatılmasından sözedilir, ama gerçekleri kimse enine-boyuna bilemez-duyamaz-öğrenemez.

'Devlet sırrı' perdesi arkasında ne dolaplar döner de,

kimsenin haberi olmaz! Dünyada belki de 'yolsuzlukları-usulsüzlükleri bu denli kollayan' tek sistem Türkiye'dedir.

'Değişsin' denir, ama bir türlü değişmez.

Gazeteler, televizyonlar ve fısıltı gazetesi halkın cebinden hortumlanan paralardan sözetmektedir son yıllarda.

Sadece söz etmek mi, resmi açıklamalarla da yansır bu, halkın gündemine.

Bir hesaba göre 20 milyar dolar, bir hesaba göre 30 milyar dolardan fazla, bir hesaba göre de çok daha fazladır.

Sadece net bir parasal zarar değildir bu.

Sisteme verdikleri de eklenince toparlanması iyiden iyiye zorlaşmaktadır.

Manevi boyutu daha da önemlidir.

Maddiyata çevrilse belki de karşılığı yoktur.

İşte bu denli önemli konuda gerçekler bir türlü açıklanmaz, saklanır.

Sanki gizli bir el bu rakamları saklar, bu belgeleri tozlu raflara taşır.

Devletten de güçlü birilerinin 'dayanılmaz ağırlığı mı' vardır ne; demokrasinin üzerinde.

Halkın gücü değil de, bu 'yeni yetme zenginlerin tehditleri'mi sallanmaktadır ülkenin üzerinde Demokles'in kılıcı gibi?

Bilinmez-söylenmez.

İş hortuma, soyguna, yolsuzluk ve usulsüzlüğe gelince karşımızda '3 maymunlar' vardır.

Kimse duymaz, söylemez ve görmez!

Nereye kadar?

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YURTDIŞINA KAÇIRILAN PARALAR GERİ GETİRİLEBİLİR Mİ?

YURTDIŞINA KAÇIRILAN PARALAR GERİ GETİRİLEBİLİR Mİ?

Milyarlarca dolar batak vardır.

Halkın sırtına binen büyük bir yük söz konusudur.

Bu paraların büyük bölümünün de yurt dışında olduğu hep tekrarlanır.

Paralar hortumlanmış, bir şekilde yurt dışına kaçırılmıştır.

Peki bu paraları geri getirmek mümkün müdür?

Artık 30 milyar dolar deyin, 40 milyar dolar deyin, bu paraların hiç değilse bir bölümü Türk ekonomisine kazandırılabilecek midir?

Bugüne dek örneği yoktur, ama umut hep tazedir.

Nitekim uluslararası arenada bu yönde girişimler vardır.

Örneğin; Filipinler ve Pakistan'da benzeri sorunlar yaşanmış, bankalardan milyarlarca dolar hortumlanmış, uluslararası icra kanalları kullanılarak bu paraların peşine düşülmüştür.

Türkiye'de ise bazı düzenlemeler yapılsa da, bu konuda bir adım atılamamıştır. Ülkemiz 'çağdaş soyguncular'ın hortumları karşısında maalesef Pakistan ve Filipinler'in de gerisinde kalmıştır.

BİR DE DEVÂSA YATLARLA KAÇAN PARALAR VAR

Zarar artmakta, paralar tahsil edilememekte, ama batık bankacıların lüks yaşamlarında en küçük bir değişiklik olmamaktadır.

Bu ne acı bir olaydır!

Bu ne garip bir çelişkidir!

Batık bankacıların ortak sevdalarından biri de lüks yatlardır.

Limanlara sığmayan, devâsa ve lüks yatlar, bol konuklu gezi ve toplantıların da değişmez mekânıdır.

'Ağır konuklar' bu yatlar da uzun mavi yolculuklara çıkarılmakta, o gezilerde 'bir çok sorun çözülmektedir'.

Devlet, batık bankacıların yatlarına el koyma konusunda bile âciz kalmaktadır.

Etibank'ın eski sahibi Dinç Bilgin'in lüks yatının adı New Century'dir.

Egebank'ın patronu Murat Demirel, bu konuda daha heyecanlıdır. 4 yatı vardır ve Mona, Dodo, Colt ve Delta adlarını vermiştir. Özellikle hafta sonları bu yatlarda renkli toplantılar düzenlenmektedir.

Halit Cıngıllıoğlu'nun yatı; Honey Money'dir.

Uzanlar'ın ki ise Frequency ve Air Waves.

Patronlar, deniz keyfini mavi turlar da çıkarmaktadırlar.

'Batık bankacılar' ile 'kriminal medya patronları'nın yat ve deniz tutkusu şaşırtıcıdır.

Halk batırılan parasının hesabının sorulmasını isterken, Devlet ise iş işten geçtikten sonra bu 'değerli araçlar'a uzanabilmektedir.

Uzanlar'ın yatlarına el konurken, 33 silahları ile ilginç bir 'silah koleksiyonları' olduğu da ortaya çıkar.

Kimbilir o yatlarda başka ne koleksiyonlar vardır!

Batık bankaların alacakları da tahsil edilememektedir.

Varsın-olsun!

Üstelik batık banka patronları devletin parasıyla vergi rekortmeni olmaktadır. Bu da Türkiye'ye özgü bir durumdur!

BİLGİN – İzmir medyasından İstanbul'a harekat düzenledi. Başarılı oldu. Dinç Bilgin, daha da başarı için bankacılığa heveslendi. Ciner'le 'devletten mal kaçırma operasyonu' tüm prestijini sarstı

HALKIN SABRI TÜKENİR, ESKİ SİYASET TASFİYE OLUR

Gelişmeler böyledir de, artık halkın sabrı tükenmektedir.

Devlet yönetiminden gelen bütün olumlu değerlendirmelere karşın, halkın ekonomik sıkıntısı artmaktadır.

Mutfaklardaki enflasyon insanları farklı arayışlara yöneltmektedir.

Emniyet verilerine yansıyan suç istatistikleri bile 'Türk halkına bir şeyler olduğunu' gözler önüne sermektedir.

Yardımseverlik, konukseverlik, dayanışma ve hoşgörü gibi hasletler, yavaş yavaş 'tarihe karışmakta' garip garip olaylar gazete manşetlerine taşınmaktadır. İstanbul'da iki genç, kendilerine evini açan komşu kadını iki altın bileziği

için öldürmekte, bir başka semtte trafik kazası geçiren bir yaralıya ilk yardım yapan, O'nu yaşama döndürmeye çalışan kadın doktor kapkaççıların şiddetine maruz kalmakta ve çantasını kaptırmakta, 'bir insana yardım edeyim' derken ağır yaralanmaktadır.

Daha ne olaylar vardır! Daha ne dramlar!

Bunlar daha önce Türkiye'de pek de görülmeyen şeylerdir!

Uzmanların değerlendirmeleri, ekonomideki bozulmaların; yaşam pahalılığı ve yüksek enflasyonun, Türk insanının ruhsal yapısını da bozduğu şeklindedir. Ekonomi bozuldukça insani değerler de zaafa uğramaktadır.

Koalisyon hükümetlerinin, 'kişisel konuları ön plana çıkaran ve hesap sormayan' siyaset yaklaşımı da bozulan dengeleri düzeltememekte, 'ateşin üzerine körükle gidilmektedir'.

Artık halkın en önemli gündem maddesi, yolsuzluklardır.

Kamuoyu araştırmaları da, halkın yüzde 90'ının ekonominin düzelmesini ve yolsuzluklardan hesap sorulmasını istediğini gözler önüne sermektedir.

Veriler nettir, ama siyasiler bu konuda isteksizdir.

Bu isteksizlik çok değil, birkaç yıl sonra 'bütün eski siyasilerin tasfiyesine yol açacaktır'.

Türk halkı, gerçekten hesap soracakları iktidara getirme, o da sözünü tutmazsa 'bunu yapabileceğine inandığını başa oturtma' konusunda kararlıdır.

Siyasi yapı da değişmiştir! Takım tutar gibi parti tutma anlayışı artık tarihe karışmıştır!

Her an her şey olabilmektedir!

İŞSİZLER ORDUSU VE BATAN BANKALAR

Ekonomideki sıkıntılar, artan işsizlik ve yaşam pahalılığı furyasına bir de 'batık bankalar' eklenmiştir.

Bankalar sapır-sapır dökülmektedir. Bu bankaların ekonomiye açtıkları yara da büyüktür: 30 milyar dolar civarında.

Sadece parasal kayıp mı?

Bankalar Birliği verileri, batık banka furyasında 50 bine yakın 'beyaz yakalı'nın işsiz kaldığını da gözler önüne serer.

Her biri yetişmiş, yüksek öğrenim görmüş, maaş skalaları da 'bir milyar liradan başlayan nitelikli' insanlar.

Çoluk-çocukları ile, bankalardan aldıkları kredi borçları ile, ortak oldukları kooperatif üyeliği ile birlikte sokaktadırlar.

Sektördeki asgari ücretli güvenlik görevlileri ve temizlikçiler ile birlikte Onlar da işsizdirler.

Sayıları da her geçen gün artmaktadır.

Çünkü banka krizi bitmemekte, büyüyerek devam etmektedir.

3-5 derken, batan bankalar 22 olmuştur.

'Yeni yetme zenginler'in ve 'kısa yoldan köşe dönme heveslileri'nin banka sevdası ülkenin başına büyük belalar açmıştır, faturası ağır olmuştur.

Bu 'son' çok önceden görülmüş, tehlike 'geliyorum' demiş, ancak önlem alınmamıştır.

'Görünen köy de anlaşılan kılavuz istemektedir'.

BANKACILIK SİSTEMİ TEPEDEN TIRNAĞA YANLIŞ

Bankacılık sisteminde bir yanlış olduğu kesindir.

Son yıllarda 'büyük hortumlamalar' yapıldığı da.

Bazı kişiler 'cebinden bir kuruş çıkmadan', devlet bankalarından krediler alıp o yolla banka sahibi olmuştur.

'Cebinde para olmadan' önce bankayı satın alan, sonra piyasadan para bulma avına çıkanların varlığı da Türkiye'ye özgüdür!

Bazıları 'devletin yapamadığını yapmış', Hazine'nin bile sağlayamadığı avantajlı koşullarla devletten kredi alıp-batan şirketlerini kurtarmıştır.

Bankaları hortumlayıp, bitirip-tüketip, sonra da 'sen al, hallet' deyip devletin kucağına itenler de az değildir!

Bazıları ise bankasını 'verimli kaynak' olarak görmüş, halktan yüksek faizle para toplayıp, o parayı kendi şirketleri kanalıyla öteki cebine transfer etmiştir.

Ne işler olmaktadır!

Ne dolaplar döndürülmektedir!

Bir de karşı cephe vardır.

Hani her şeye rağmen 'iyi vatandaş ve iyi insanlar'.

Bazı yetkililer, bu gelişmeleri 'seyrederken', bazıları ise her zamanki 'doğru vatandaş olma' anlayışı ile vergisini devlete ödemeye, yatırım yapmaya devam etmiştir.

Bazıları ise 'kinlenmiştir'.

Ve ortada bir gerçek kalmıştır: 'O da halkın fakirleşmesi'.

Hortumlamalar yoluyla devletten uçup-giden paralar yürekleri dağlamaktadır.

5 yılda turizm sektöründen elde edilen paranın çok daha fazlasının birkaç banka ve bankacı eliyle 'buharlaşması' vicdanlarda yara açmaktadır.

İyi-hoş da neden kimse ortaya koymamaktadır bu gerçekleri?

Neden 'halkın kalemleri' bu yaraya parmak basmamaktadır?

Neden siyasiler bu sancıları yeterince dile getirmemektedir?

BANKA SOYMANIN EN GÜZEL YOLU BANKA SAHİBİ OLMAK MI?

Türkiye'de eşe-dosta verilen kredilerin tahsil edilememesi, ayrıca karşılıksız teminat mektupları ile başlayan banka usulsüzlükleri 27 mayıs sürecinde 7 bankanın tasfiye edilmesine yol açmıştır.

Gözlerden kaçan bu ayrıntı aslında yıllar sonra yaşananlar için de ilk olumsuz sinyallerdir.

Sanayi Bankası, Esnaf Kredi Bankası, Raybank, Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası, Tutum Bankası, Doğubank ve Türkiye Kredi Bankası geride 500 milyon liralık tahsil edilemeyen alacak bırakmıştır.

Devlete o zaman ki yükü ise 307 milyon lira olmuştur.

40 yıl öncesinin rakamları.

Bugüne çevrilirse sonuç; 'korkunç'.

Daha o günden 'ver elini devlet baba', 'kurtar bizi devlet baba' politikaları etkili olmaya başlamıştır.

O politika çok değil, 40 yıl sonra milletin ensesinde 30 milyar dolarlık tokat olarak patlayacaktır!

Hem de ne tokat!

Eşe dosta verilen krediler, karşılıksız teminat mektupları ile başlayan 'zarara yolculuk', yıllar sonra şekil değiştirecektir.

Bu kez soygun; 'devlet parası ile banka satın almak, devlet bankalarından avantajlı krediler bulmak, hakim ortak ve yandaş şirketlere kredi açmak, aç-kapa şirketlere kredi aktarmak ve 'yan cep yapmak', kıyı bankacılığı yolu ile vurgun, fahiş fiyattan hizmet alımı ile haksız kazanç, depo ve borsa işlemleri ile para transferi yapmak' yolları ile gerçekleşecektir.

Bankacılık sektöründe adeta atasözüne dönüşen Amerikan menşeli bir tanımlama ise kulaklarda çınlamaktadır:

'Banka soymanın en kolay yolu, bir bankaya sahip olmaktır'.

Dürüst banka sahipleri için acı da olsa, bu söz gerçektir.

Türkiye'de çok sayıda örneği vardır.

BANKA SIRRI KANDIRMACASI: ASLINDA HIRSIZIN KOLLANMASI

Kolay yoldan köşe dönmenin ipuçlarını yakalayanlar, siyasetten, bürokrasiden ve yasalardaki açıklardan iyi yararlanır.

Her gün yeni bir yöntem geliştirilir.

Bu yolda önemli şanslarından biri de yıllardan beri değişmeyen 'devlet sırrı' kandırmacasıdır.

'Devlet sırrı' perdesinin arkasında her türlü dolap-döner, ama bunun gerekçesi de, nedeni de, yararları da bir türlü tartışılmaz.

Öyle olunca da 'gemiyi yüzdüren kaptandır'.

Özellikle 'bankacılık sırrı'da bu kapsamda bir türlü irdelenmez.

'Bankacılık sırrı' denilerek, sektör denetim ve halkın bilgisinden büyük ölçüde uzak tutulur.

Çağdaş demokrasiler, 'açıklık ve şeffaflık' der, ama Türkiye'de 'devlet sırrı' da, 'banka sırrı' da bu konuda ciddi engeldir.

'Banka sırrı' kandırmacası, aslında hırsızın bildiğini milletten saklamak değil midir?

Hırsız her şeyi bilecek, soygun ve usulsüzlük yapacak, bu millete anlatılınca 'sır' olacak. Bu nasıl bir iştir?

Aslında olay millete anlatılmalıdır ki; hırsızlıklar önlensin!

TEMEL YANLIŞDA ISRAR EDİLİR, BANKALAR HORTUM ARACIDIR

Yanlışda ısrar edilmektedir. Sistem düzeltileceği yerde 'gün kurtarılır'. Çözümler hep ertelenir.

Vurguncunun, hortumcunun Türkiye'de güvencesi budur zaten.

'Nasıl olsa bana kimse bulaşmaz. Her şey unutulur'.

Gerçekten de Türk halkı çok çabuk unutan bir toplum olmuştur.

Banker skandalının dumanı tüterken, yüksek faiz oyunlu yeni bir ekonomik skandal patlamıştır.

Yöntem aynıdır: 'Paraya çok para'.

Hep daha çok para!

Ama nasıl ve nereden?

İşte bu sorular hiç sorulmaz!

Sorunlar dizboyudur.

İflas durumuna düşen bankaların yalnız halka olan mevduat borcu değil, büyük firmalarda batan paralarının yükünün de devlete bindirilmesinin mantığı var mıdır?

Böyle bir uygulama dünyanın hangi ülkesinde geçerli olur?

Ya devlet alacaklarına bir türlü sahip çıkılmamasının?

Bunu hangi vicdana, hangi mantığa oturtabiliriz?

Zor durumdaki şirketlerin de, batık bankaların da gözü hep devlettedir.

Kimse 'Ben şu kadar fedakârlık yapayım da bankam, şirketim kurtulsun' dememektedir.

Herkes 'devletten ne koparacağının' derdindedir.

Bu ne büyük bir ülkedir! Bu ne bitmez kaynaktır!

Yenmiş-yenmiş bitirilememiştir!

Şirketlere ve bankalara kamu bankaları kanalı ile verilen, sonra da bir güzel batağa dönüştürülen kredilerin açıklaması var mıdır?

Kamu bankalarını 'görev zararları ile boğa boğa' nereye gidilebilir?

Bu kaynaklar bir yerde tükenmeyecek midir? Sıkıntılar bilinmekte, ama konuşulmamaktadır.

KAMU BANKALARINA BORÇLULAR DA BATIK BANKACILAR

TBMM Araştırma Komisyonu'na ulaşan, ama devlet arşivlerinde hep olduğu halde bir türlü halka açıklanmayan belgeler de, çarpıcı gerçekleri gözler önüne serer.

Kamu Bankaları'nı zarara sokan kişi ve kuruluşlar arasında ilk sıraları yine 'batık banka patronları' almaktadır.

Kamu Bankaları Yönetim Kurulu Başkanı Zeki Sayın, 'Kamu bankalarından 6 katrilyonu 150 firma götürdü' demektedir, isyan etmektedir.

ÇAĞLAR – Bir yükselme, bir inme. Yaşamda ilginç bir çizgi. Cavit Çağlar, şu sıralar sadece işinin başında. İşte yükseliş devrinde.

6 katrilyon ve 150 firma.

Bildik isimler! Tanıdık simalar!

Lüks yaşamlarında değişiklik olmayan, ama halka milyarlarca dolar yıkan 'batakçılar'!

6 katrilyon!

Dile Kolay!

Yazık!

Halk Bankası'nın da, Ziraat Bankası'nın da, Emlak Bankası'nın da 'dönmeyen kredileri'nin çoğu batık bankacılara aittir.

Bazı borçlar 'yeniden yapılandırma' adı altında ve İstanbul Yaklaşımı çerçevesinde 'kurtarılmak istense' de 'batak büyük'tür!

Halk Bankası'nda Murat Demirel'in 120 milyon dolar, Kamuran Çörtük'ün 30.1 milyon dolar, Korkmaz Yiğit'in 15 milyon dolar, Medya Holding ve Dinç Bilgin'in 63.4 milyon dolar, Cavit Çağlar ve Grubu'nun 43.3 milyon dolar, Ali Balkaner'in de 7 trilyon lira 'dönmeyen kredisi' vardır.

***YİĞİT** – Bir zamanlar Türkiye'nin en zengin adamlarından biriydi. Medya ve finans ilişkisi içine girerken, mafya ile de bağlantılar kurunca başı derde girdi. Korkmaz Yiğit, herkesi suçladı, ama parasının kaynağını nedense yeterince açıklamadı.*

Emlakbank'taki batık krediler listesi de üç aşağı-beş yukarı aynı isimleri işaret etmektedir:

'Ceylan Grubu 91 milyon dolar, Ali Balkaner 51 milyon dolar, Kamuran Çörtük 49 milyon dolar, Dinç Bilgin 37.5 milyon dolar, Halis Toprak 38 milyon dolar, Murat Demirel 32 milyon dolar, Cavit Çağlar 22 milyon dolar, Korkmaz Yiğit 12 milyon dolar'.

Bu nasıl bir çarktır?

Bu nasıl bir mekanizmadır?

Bu borçların bir bölümü 'taksit-taksit', 'zar-zor' ödenmektedir, ama nereye bakarsanız, devlet zararda ve 'aldatılan' konumdadır.

Bu durum, yıllarca kimseyi rahatsız etmemektedir!

***AİLE FOTOĞRAFI** –Bu aile fotoğrafı Süleyman Demirel'in yumuşak karnı oldu. Aile fotoğrafındakilerin çoğu çeşitli suçlardan Cezaevi'ne girdi. Örneğin; eski Devlet Bakanı Cavit Çağlar, işadamı Kamuran Çörtük ve yeğen Murat Demirel.*

HERKES SUÇLU, BİR TEK BATIK BANKACILAR SUÇSUZ!

Aynı süreçte batık bankacılar ile ilgili beraat kararları da arka arkaya gelmektedir.

Yargı da, yaşananlar konusunda 'zordadır'.

Açıkları kapatılmamakta, yasal düzenlemeler ve yargının yükünü hafifletici önlemler de bir türlü alınmamaktadır.

2003'ün eylül ayında Korkmaz Yiğit de Bankekspres davasından beraat eder.

Birkaç yıl öncesinin gözde Cezaevi olan Kartal ile özdeşleşen 'Kartal sohbetleri' de artık neredeyse sona ermektedir.

Oysa kimler gelmiş, kimler geçmiştir Kartal Cezaevi'nden.

Murat Demirel, Hayyam Garipoğlu, Dinç Bilgin, Cavit Çağlar, Nail Keçili, Korkmaz Yiğit..

Daha niceleri..

Radikal Gazetesi'nin 'deneyimli ve bilgili' ekonomi yazarlarından Funda Özkan, 'Kulis' adlı köşesinde belki de en anlamlı yorumu yapar:

'Herkes suçlu, bir tek batık bankacılar suçsuz'.

Fazla söze ne hacet!

DÜNYA BANKASI RAPORU DA ZEHİR ZEMBEREK

İçimizde '3 maymunlar' oynanırken, dışımızdan ise hem gerçekçi, hem de çarpıcı değerlendirmeler gelmektedir.

Dünya Bankası'nın gözü de Türkiye'nin üzerindedir.

6 yılda 22 banka batışı Dünya Bankası Merkezi'nde de hayret uyandırmıştır. Türkiye yetkililerinden sık sık bilgi alınmakta, 'Yeni banka batakları olabilir mi?' sorusu da yöneltilmektedir.

Dünya Bankası'nın yeni kaleme alınan 2003 raporunda,

yapılan hatalar irdelenmekte ve 'devletin uyanık olması' istenmektedir.

Türkiye'nin bankacılık sektöründeki krizi benzer ülkelerden daha ağır yaşadığı vurgulanan Türkiye raporunda, şu çarpıcı ayrıntılara da yer verilmektedir:

'Türkiye'de krizin maliyeti ağır olmuştur. Bütün yapılanlara rağmen piyasalarda bazı özel bankaların yeteri kadar sermayelendirilmediği konusunda algılama devam etmektedir.

Bankaların arttırılan sermayelerinin büyük bölümü enflasyon muhasebesi nedeniyle oluşan varlık değerlemesidir. Bankalar, yüksek grup kredileri ve devam eden vade uyuşmazlığı nedeniyle kârlılık sıkıntısı çekmektedir.

Kamu bankaları da yeniden yapılandırılmalı ve özelleştirilmeleri süreci hızlandırılmalıdır.

Halk Bankası ile Ziraat Bankası'nın birleştirilmesinde de yarar vardır'.

Raporda, BDDK üzerinden oynanan oyunlara da değinilmekte ve Kurumun özerkliğinin ve bağımsızlığının korunmasının çok önemli olduğu da vurgulanmaktadır.

Dünya Bankası raporu bu konuda, 'BDDK, siyasi etkilerden uzak ve özel sektör disiplini ile çalıştığında daha etkin olacaktır. Bu nedenle Türkiye için çok kritik konu, BDDK'nın bağımsızlığının, kurumsal ve fonksiyonel kapasitesinin geliştirilmesidir' demektedir.

Raporda, 'bazı bankaların yeteri kadar sermayelendirilmediğinin algılanması' ise ciddi bir uyarıdır!

DÜNYA BANKASI'NIN MEVDUAT GÜVENCESİNE BAKIŞI

Dünya Bankası, Türk ekonomisinin başına çok çoraplar ören, 'uyanık işadamları'nın köşe dönmesini sağlayan, ban-

kalardaki 'mevduat güvencesi sistemi' konusunda da düzenleme istemekte ve öneriler getirmektedir.

Dünya Bankası'na göre, 2000 yılında uygulamaya konan garanti sisteminin yerine, Avrupa Birliği normlarına uygun ve çok iyi dizayn edilmiş bir güvence sistemi oluşturulmalıdır.

Rapor, 'Oluşturulacak mevduat güvencesi sisteminde, banka performansını arttıracak motivasyonların sağlanmasına özel önem verilmelidir. Özellikle düşen enflasyon döneminde, bankaların kârlılığını arttırmak için, yeni vergi düzenlemeleri ile birlikte piyasayı bozan işlem vergileri kaldırılmalıdır' demektedir.

BAŞBAKAN SON NOKTAYI KOYDU:BURAYA KADAR

Dünya Bankası yıllık raporunun, sadece bankalarla ilgili bölümleri bile kamuoyunda geniş yankı uyandırırken, mevduat güvencesi ve batan bankalar konusunda son noktayı da Başbakan Recep Tayyip Erdoğan koyar.

Başbakan olduğu günden sonra bankacılık batakları ve mevduata güvence sorunuyla ciddi ciddi ilgilenmek zorunda kalan, hatta kucağında 'patlamaya hazır bir bomba' bulan Başbakan Erdoğan, 'Devlet artık her köşedeki bankaya garantör olmayacak' açıklamasını yapar.

Erdoğan, son İmar Bankası ve Adabank'ta uçan milyar dolarlar nedeniyle kızgındır:

'Devlet kenarda köşede kalmış bankaların garantörü olamaz. İmar Bankası'nda vatandaşa son kuruşuna kadar parasını ödeyeceğiz. Ama vatandaşım da şunun hesabını sormalı. Bu bankanın hesabında bu paralar yoksa, bizim verdiğimiz bu kadar para nereye gitti?

Bu sorunun yanıtında neyin nasıl yürütüldüğü ve götürüldüğü vardır. Mevduata Hazine garantisi kalkacak.

Bankalar kendi aralarında birlik kurar, sigorta oluşturur, prim keser ve faizi öder. Böyle olunca benim vatandaşım da endişe yaşamaz. Seçmeyi öğrenir. Hangi banka güçlüyse gider parasını ona yatırır.'.

HORTUMCULARA ALKIŞA TEPKİ: BU İŞİN ARKASI KESİLMEZ

Erdoğan, hortumculara ve vurgunculara taviz vermeme konusunda kararlıdır.

Aslında geçmiş dönemlerde de, başbakanlar ve bakanlar tarafından benzeri açıklamalar yapılmış, ama 'atı alan Üsküdar'ı geçmiştir'.

Bu kez ne olacağı meçhuldür!

Erdoğan'ın dobra dobra sözleri bile halk için yeni bir 'umut kıpırtısıdır':

'Yasama, Yürütme ve Yargı, hepsi de üzerine düşen görevi yerine getirdiği sürece, bu ülkede, bu hortumculara yaşama hakkı olmaz. Onun için herkes görevini yerine getirecek.

Tüyü bitmemiş yetimin hakkını korumak hepimizin görevidir. Eğer bu ülkede hırsızlar, yankesiciler, hortumcular rağbet görüyorsa, alkışlanıyorsa, bunun arkası kesilmez.

Eğer Onlara haddini bildirme görevini millet olarak yerine getiriyorsak, o zaman cirit atamazlar.

Hortumcuların en büyük özelliği adres değiştirmektir. Öyle adresler biliyoruz ki, bakıyoruz, üzerlerinde bir gram mal yok. Ama baktığınızda hepsi marka. Vatandaşa sorduğunuzda Onlar (büyük zengin) diyor. Bugüne kadar yanlış yasalar yapılmış. Bunların bedelini niye fakir-fukara ödesin? Bundan böyle Hazine bankalara güvence olmayacak. Gerekli yasal düzenlemeler yapılacak'.

Tarih 13 eylül 2003'tür.

Başbakan Erdoğan, hortumcular ve alınacak önlemler konusunda önemli bir değerlendirme yapar.

Meclis açıldığında bu konuda yeni düzenlemeler gündeme gelecektir.

Halk bir kez daha umutludur.

Zarar bir hesaba göre, 30 milyar dolar, bir hesaba göre 50 milyar dolardır.

Lüks yaşamlarda değişiklik yoktur.

Lüks villalarda 'renkli toplantılar' düzenlenmektedir.

Yeni vaatler, yeni umutlardır.

Kimbilir, belki bu kez..

*TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU BANKA HASTANESİ OLU*R

Özellikle Tasaruf Mevduatı Sigorta Fonu, tam bir 'Banka Hastanesi' olarak işlev görmektedir.

Kısa dönemde 22 banka Fon'a geçmiş, ama bırakın iyileşmeyi, devlete sürekli yük olmuştur.

İşin başında, 'Fatura halka çıkmayacak, bankalar satılacak, paralar Fon'a dönecek' denilmiş, ancak bu paralar uçup-gitmiştir.

Zarar hep artmış, hayaller boş çıkmıştır.

Banka Hastanesi işlevi gören Fon, dertlere devâ olmamıştır!

Bu arada batan bankalardaki ciddi sıkıntılardan biri olarak ön plana çıkan 'devlet güvencesi' kapsamı da tartışılmaya başlanmıştır.

Bankacılık sistemini krizlerde korumak amacıyla getiri-

len 'mevduata devlet güvencesi', maalesef hortum ve yağmanın en etkili aracı olmuştur.

Bankaları hortumlayanlar, kendi şirketlerine para aktaranlar, sonuçta 'nasılsa devlet güvencesi var' diyerek yükü devlete bindirmiştir.

Bu yük aslında milletin sırtına binmektedir!

YAĞMA VE HORTUMUN ARACI GÜVENCE 20 BİN EURO OLACAK

BDDK Başkanı Engin Akçakoca, bu konudaki şikayetler dillendirilince, 'Bankacılık sistemi yeniden yapılandırılıyor. Bu çerçevede mevduata tam güvence de yeniden ele alınmaktadır. Bu güvence AB ülkelerinde olduğu gibi 20 bin euro ile sınırlı olacaktır' demiştir.

Güvence miktarının 20 bin euro olması bir çok çevrede 'doğru bir oran' olarak değerlendirilmiştir.

Bazı ekonomistler, Türkiye'nin özel konumu dikkate alınarak, bunun 35-40 bin euro olarak gerçekleşmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Bankalar Birliği Başkanı ve Türkiye İş Bankası Genel Müdürü Ersin Özince de, bankacılık sektöründe yaşananlardan büyük üzüntü duymaktadır.

Sektörün bu duruma gelmesinin, büyük zararlara maruz kalmasının üzücü olduğunu vurgulayan Özince, 'Devlet mevduata yüzde 100 kefil olmakla bankacılık sektörüne çok ciddi bir destek vermiştir. Ama demek ki bu desteğin istismar edilebileceğini de hesaba katmamız gerekiyormuş. Maalesef hiç birimiz bunu öngöremedik. Bu konudaki sıkıntılar hala devam ediyor. 10 binlerce vasıflı genç insanın bankacılık sektöründe işsiz kalması olayını yaşadık. Yüzbinlerce

banka müşterisi, ayrıca hissedar mağdur oldu. En önemlisi, vergi mükellefinin, üstelik gelecek nesillerin üzerine çok ciddi bir yük bindi' demektedir. Özince'nin bu değerlendirmesi ciddi bir saptamadır.

Gerçekten de bankacılık sektörünü kurtarmak için gerçekleştirilen 'mevduata tam güvence' uygulaması istismara yolaçmış ve halkın sırtına binen bir yük olmuştur!

Her düzeyde 'mevduat sınırlaması' demeçleri kamuoyuna yansımaktadır.

Zaten dertli olan kamuoyuna.

Açıklamalar yapılmakta, ama düzenleme maalesef başka bir bahara kalmaktadır!

Bu kez 'mevduata güvence'nin 20 bin Euro olması konusunda ciddi girişimler vardır.

MALİYE'NİN 'YÜZSÜZLER LİSTESİ'NDE TANIDIK İSİMLER

Maliye Bakanlığı tarafından açıklanan 2003 yılı 'Yüzsüzler Listesi' ise bir çok tanıdık ismin devlete olan yükümlülüklerini yerine getirmediğini bir kez daha gözler önüne serer.

Milyonlarca memur ve işçi, tüm ekonomik sıkıntısına rağmen, vergisini her ayın başında, hem de cüzdanında hiç görmeden peşin-peşin, tıkır-tıkır öderken, kartvizitinde 'işadamı' yazılı bir çok kişinin vergi kaçırdığı ortaya çıkar.

Maliye Bakanlığı'na Vergi Usülü Yasası gereği vergi borcunu ödemeyen 1121 kişi arasında 'batık banka patronları' da vardır.

Uzanlar'a ait Standart Pazarlama A.Ş.'nin 2.2 trilyon lira, Dinç Bilgin'e ait Satel Sabah Televizyon A.Ş., Sabah Ya-

yıncılık A.Ş., 1 Numara Hearst Yayıncılık ve Sabah Dış Ticaret A.Ş.'nin 5.9 trilyon lira vergi borcu ödenmemiştir.

Yine batık banka patronlarından Erol Aksoy ile Murat Demirel de şirket ortaklıkları nedeniyle 'vergi yüzsüzleri' listesinde yeralmıştır.

Banka batıran patronların Maliye Bakanlığı'nın 'yüzsüzler listesinde buluşması' da ilginç bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

***AKSOY** – Türkiye'nin finans cambazı. Bankacılık sektöründeki ilklerin yaratıcısı. Batık İktisat Bankası'nın eski sahibi Erol Aksoy, gelişmeleri yine yakından izliyor.*

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TOPLUM İSTEDİ GERÇEKLER AÇIKLANDI

TOPLUM İSTEDİ, GERÇEKLER AÇIKLANDI

Yolsuzluklar, usulsüzlükler, hortumlar konuşulmaktadır da, gerçek bilgiler de, belgeler de devletin elindedir.

Bu bilgi ve belgeler, cumhuriyet tarihinin en büyük soygun ve talanının resmi raporlara yansımasıdır aslında.

Ne var ki, gün ışığına çıkarılmaz.

Tozlu raflarda tutulur ve sadece 'bakılır'.

Oysa kamuoyu tedirgindir.

Sivil insiyatiften bu yönde büyük baskılar gelmektedir.

Halk, 'bankacılık sektöründe yaşananların kapalı kapılar ardında' kalmasını istememektedir.

İşte bu baskılar etkili olur.

Siyasi irade de 'fazla dayanamayacağını' anlayınca bilgi ve belgeler açıklanır.

Ama ne belgelerdir! Ama ne bilgilerdir!

O ne hortumdur! O ne talandır!

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, uzun zamandan beri sıkıntıları, sancıları gözler önüne serilen, milletin ve devletin kesesinden belki de milyarlarca doları alıpgötüren batık bankalar konusundaki en net, en gerçekçi raporu yayınlar.

Bu kez 'rutinin ötesinde' önemli bir çalışmadır. Demokrasi adına da umut vericidir.

Toplumun geleceği adına da.

Eksikleri-fazlaları, doğruları ve yanlışları ile de tartışılan

bir Kurum'dur BDDK. Bazen büyük hatalar yaptığı konuşulmaktadır, bazen ise 'sistem için güvence olduğu'.

'Özerkliği' ise herkesin üzerine titremesi gereken bir konudur.

O özerklik, her dönem, herkese gereklidir.

Bu yapı zarar görürse, sistemin tepeden-tırnağa sarsılacağı, hatta yıkılacağı bir 'kehânet' değildir.

Bu yüzden, 'BDDK'ya azami dikkat', bu yüzden 'Kuruma müdahaleden kaçınma' önerilmektedir.

SOYGUNU GÖZLER ÖNÜNE SEREN RAPOR

İşte BDDK'nın 2003 yılının nisan ayında yayınladığı rapor hayli gürültü koparır.

83 sayfalık rapor 'Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı-Gelişme Raporu 6 ' başlığını taşımaktadır.

Emek verilmiş ve ter akıtılmış bir çalışmadır.

Bu rapor; Türkiye'deki batık bankalar skandalını, kamu bankalarının nasıl zarara uğratıldığını, milletin cebinden hortumlanan paraların miktarını ve yöntemini gerçekçi bir şekilde gözler önüne seren bir belgedir.

Bir ibret vesikasıdır. Toplumun gerçekleri görmesini sağlayabilecek bir manzumedir.

Azı yansır-çoğu yansır. Bir kesim görür, bazıları görmez.

Kimileri 'işlerine gelmeyince' bu rapordan hiç sözetmez.

Kimileri spekülasyon yapar, eleştirir.

Gerçeklerden rahatsız olur.

Ama rapor uzun süreli çalışma ürünüdür ve özünde 'devletin resmi belgelerini ve rakamlarını' gözler önüne sermektedir.

Bunlar bilinen bilgi ve belgelerdir, ama ortaya konmamıştır.

İnsan satırların arasında yolculuğa çıktıkça hayrete düşmekte, dudaklarından sık sık 'canım bu kadarı da olmaz' cümlesi çıkmaktadır.

Rakamlar çarpıcıdır. Yaklaşımlar da.

Devlete ve millete yüklenen zararlar 'basiretsizlik'le ve 'oyunlar'la büyütülmüştür.

BDDK'nın da, TMSF'nin de kusurları yok mudur?

Vardır elbette. Onlar da tartışılmalıdır.

Ancak dikkat edilmesi gereken hani Nasreddin Hoca'nın da fıkrasında vurguladığı 'hırsız'dır.

Keşke Hoca'da kapısını kapatsaydı, keşke gece geç saatte evden çıkmasaydı.. Doğru, ama ya hırsız?

Asıl suçlu 'hırsız' değil midir?

Hırsızı unutmak, hedef şaşırtmak ne derecede doğrudur?

IRAK KRİZİNE ATIF VE YENİDEN YAPILANDIRMA ÇABALARI

BDDK Gelişme Raporu – 6, Irak krizine atıfla başlar.

Korkulan Irak krizi 'hasarsız' atlatılmıştır. Türkiye, istediğini alamamıştır, ama bir zararı da olmamıştır.

BDDK, Irak krizinin sorunsuz atlatılmasındaki katkısından memnundur.

Son dönemlerin moda kelimesi; yeniden yapılandırma. Güzel mi güzel! Anlamlı mı anlamlı!

Siyasette yeniden yapılandırma, sporda, belediyelerde, devlet yönetiminde. Her yerde.

Ve tabi ki bankalarda da. Kelime güzel de ortada bir şey yok.

İşte BDDK raporu yine bu 'sihirli kelime' ile 'girizgâh' yapar.

Yeniden Yapılandırma; kamu bankalarının finansal ve operasyonel açıdan yeniden yapılandırılması, TMSF bünyesindeki bankaların en kısa sürede çözüme kavuşturulması, yaşanan krizlerden olumsuz yönde etkilenen özel bankaların sağlıklı bir yapıya kavuşturulması ve Bankacılık sektöründe gözetim ve denetimin etkinliğini artıracak, sektörü daha etkin ve rekabetçi bir yapıya kavuşturacak yasal ve kurumsal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi olmak üzere dört temel unsura dayandırılır.

Bu işlemin, diğer bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de kamu maliyesi üzerinde yüksek bir yük yarattığı vurgulanarak, rakamlara girilir:

'Görev zararları hariç olmak üzere kamu bankaları için 2,9 milyar dolar, TMSF'ye devredilen bankalar için ise 21,7 milyar dolar olmak üzere, toplam 24,6 milyar dolarlık bir yeniden yapılandırma maliyeti ortaya çıkmıştır.

TMSF' ye devredilen bankalara aktarılan söz konusu 21,7 milyar dolarlık kaynağın, 17 milyar dolarlık bölümü Hazine tarafından, 4,7 milyar dolarlık kısmıysa özel sektör tarafından üstlenilmiştir.

Ayrıca, kriz döneminde aşırı yükselen faizlerin ve devalüasyonun da etkisiyle özel bankaların sermayesi 6 milyar dolar civarında erimiş, bankalar kendi kaynaklarından 2,4 milyar dolarlık sermaye artışı yapmak suretiyle mali bünyelerini güçlendirmişlerdir'.

KAMU BANKALARI İÇİN NELER YAPILDI?

Kamu bankaları ise devletin sırtında 'hep kambur'dur. Gerçi bir türlü 'etkili ve verimli çalıştırılması' düşünülmemiş, hep siyasilerin 'arpalığı' olmuştur ya, o da ayrı hesap!

Rapor, kamu bankalarına da şöyle değinmektedir:

'Hazine kamu bankalarının sermayelerini güçlendirmiş, görev zararı alacakları ve bunlara tahakkuk ettirilmiş faizleri özel tertip tahvil ihraç ederek ödemiştir. Kamu bankalarının kısa vadeli yükümlülükleri tasfiye edilmiş, mevduat faizleri piyasa koşullarına uygun hale getirilmiş, vade ve likidite riskleri daha iyi yönetilebilir hale gelmiştir.

Kamu bankalarının operasyonel yeniden yapılandırılması çerçevesinde, Emlak Bankası Ziraat Bankası'na devredilmiş, faaliyetlerin etkinlik ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda yürütülmesi esas alınmış ve şube ve personel sayısı rasyonel düzeylere düşürülmüştür'.

EL KONULAN BANKALARIN DURUMU

Rapor, sektöre ışık tutmaya devam etmektedir.

Yeniden yapılandırmada, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na(TMSF) devredilen bankalar da elden geçirilmiştir.

Onların 'yeniden yapılandırılması' BDDK raporuna şöyle yansır:

'1997 yılından bugüne kadar 20 banka (Daha İmar Bankası ve Adabank batmamıştır) TMSF'ye devredilmiştir. Bu bankalar yeniden yapılandırılarak birleştirme, satış veya doğrudan tasfiye gibi yöntemlerle tasfiye edilmiştir. Devir tarihleri ile 2003 yılı Mart ayı arasındaki dönemde, takipteki alacaklardan ve geri ödeme planına bağlanan alacaklardan yapılan tahsilatlar, iştirak ve gayrimenkul satışlarından ve banka satışlarından elde edilen gelirlerin toplamı 1,7 milyar dolar düzeyindedir.

TMSF, alacakların tahsili, kamu haklarının korunması ve sorumluların cezalandırılması için yoğun bir hukuk mücadelesi sürdürmektedir. Bankalar Yasası ile açılacak hukuk da-

vaları için görevlendirilen 1 numaralı İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesinin ağır bir iş yükü altında kalması ve bankacılık dışındaki davalara da bakmak durumunda bulunması yeterli sonuç elde edilmesini engelleyen önemli bir faktördür. Bunlara ilaveten, davaların uzun sürmesi için davalıların başvurdukları yöntemler de hukuki süreçte önemli sıkıntılar ortaya çıkarmaktadır'.

GELELİM ÖZEL SERMEYELİ BANKALARA...

BDDK raporu, 'özel sermayeli bankalar'la ilgili olarak da şunları vurgular:

'Özel sermayeli bankaların kendi kaynakları ile sermaye yapılarını güçlendirmeleri ve piyasa risklerini sınırlandırmalarına ağırlık verilmiştir.

Bu çerçevede 2001-2002 yıllarında 3 katrilyon liralık (2,4 milyar dolar) sermaye artışı yapılmıştır. Haziran 2001'de gerçekleştirilen iç borç takası ile özel sermayeli bankaların yabancı para açık pozisyonları önemli ölçüde kapanmış, değişken faizli, dövize endeksli ve döviz cinsinden iç borçlanmaya ağırlık verilmesiyle birlikte, kur riskinin yanı sıra bankaların faiz riski de düşmüştür. Özel Bankaların Sermayelerinin Güçlendirilmesi Programı sonucunda sermaye yetersizliği tespit edilen bankalarla ilgili gerekli önlemler alınmış, özel bankaların bilançoları enflasyon muhasebesi de uygulanmak suretiyle daha şeffaf hale getirilmiş ve sermaye yapıları güçlendirilmiştir. Sorunlu aktiflerin çözümünü hızlandırıcı mekanizmaların yaşama geçirilmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda 2003 Mart sonu itibariyle, İstanbul Yaklaşımı çerçevesinde 135 adet firmaya ait 3,8 milyar dolar tutarındaki borç yeniden yapılandırılmıştır'.

RAPORUN ORTAYA KOYDUĞU GERÇEKLER

Bu girizgâh bile bankacılık sektörünün ne noktada olduğunun çarpıcı bir göstergesidir.

Raporun derinliklerinde girişte verilen bilgiler geliştirilir, alınan kararlar ve yoğunluk ortaya konur, ardından da başka ayrıntılar gözler önüne serilir:

'Kasım ve Şubat krizlerinin etkisiyle mali bünyeleri ve kârlılık performansları kötüleşen bankaları daha sağlıklı bir yapıya kavuşturabilmek amacıyla, 2001 yılının Mayıs ayında Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı uygulamaya konulmuştur. BDDK, bankacılık sektörünün uluslararası standartlarda, etkin ve sağlıklı bir şekilde çalışabilmesini sağlamak için toplam 1.026 karar almıştır.

TMSF Yönetim Kurulu'nda Fon bankalarının çözümlenmesi süreci içerisinde 1.452 karar alınmıştır. BDDK kurulduğu günden bugüne bankacılık sektörüyle ilgili 160 adet yasa, yönetmelik, tebliğ ve genelgelerden oluşan düzenleme yapmıştır.'

ZİRAAT, EMLAK VE HALK BANKALARI TABLOSU

Raporda ilk ana başlık olarak 'Kamu Bankalarının Yeniden Yapılandırılması' dikkat çeker.

Bu kamu bankaları Ziraat Bankası, Halk Bankası ve Emlak Bankası'dır.

3 milyar dolara yakın kaynak yiyen bu bankalarla ilgili şu gelişmeler açıklanır:

'Yeniden Yapılandırma Programı Öncesinde; görev zararlarının zamanında ödenmemesi, ekonomik etkinliğe ters düşen müdahaleler, asli fonksiyonların dışında verilen görevler ve yönetimdeki zayıflıklar sonucunda, kamu bankalarının mali bünyeleri önemli ölçüde bozulmuştur.

Kamu bankalarının mali bünyeleri 2000 ve 2001 yıllarında yaşanan finansal krizlerin ardından daha da kötüleşmiştir.

Kamu bankalarının; donuk aktif niteliğinde olan görev zararlarının bilanço büyüklüğüne oranı 2000 yıl sonu itibariyle yüzde 50'ye ulaşmıştır. Bankacılık sektörünün toplam mevduatı içindeki payı yüzde 40 iken, krediler içindeki payı yüzde 25 düzeyinde kalmıştır.

Ayrıca, kredilerin önemli bir bölümü şüpheli alacak haline dönüşürken, bu kredilere yeterli karşılık ayrılmamıştır. Piyasalardan 8,5 katrilyon lirası özel bankalara ve müşterilere olmak üzere toplam 14,0 katrilyon lira gecelik borçlanmakta olması, piyasalarda faiz oranlarının yüksek düzeylerde seyretmesine yol açmıştır.

Görev zararları nedeniyle önemli bir sermaye açığı ortaya çıkmıştır. Operasyonel açıdan rasyonel olmayan sayıda şube ve personel ile faaliyet göstermeleri önemli zararlar yaratmıştır. Sonuç olarak, kamu bankaları bankacılık işlevini yerine getiremez hale gelmiştir'.

YÜREK YAKAN DEĞERLENDİRME: BANKACILIK YAPMAMAK

İşte bu cümle bir çok şeyin özetidir:

'Bankacılık işlevini yerine getirememek'.

Bankacılık yapan bir kurum için ne ağır değerlendirmedir.

Bu bir anneye 'annelik görevini yerine getirememiştir' demek gibi bir şeydir. Gülleden de ağır bir yakıştırmadır bu.

Nedenleri bildiktir:

'Şüpheli alacaklar, yani ahbap-çavuş ilişkisiyle kredi dağıtımı, çok şube, çok personel ve verimsiz çalışma, hatalı gecelik borçlanma politikası, yönetim zaafiyetleri'.

Peki BDDK ne yapmaktadır? Ne gibi çözümler üretmektedir?

Raporun sonraki sayfaları da bu konuya ışık tutar:

'Kamu bankalarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin çalışmalarda öncelik, bu bankaların finansal yapılarının güçlendirilmesine verilmiştir. Eş anlı olarak operasyonel yeniden yapılandırma çalışmaları da başlatılmıştır. Bu bankaların organizasyon yapısının çağdaş bankacılığın ve uluslararası rekabetin gereklerine göre yapılandırılması hedef alınmıştır.

İlk adım olarak bu bankaların idaresi ortak yönetim kuruluna devredilmiş ve kurula kamu bankalarını yeniden yapılandırma ve özelleştirmeye hazırlama yetkisi verilmiştir. Kısa vadeli yükümlülüklerin azaltılması amacıyla, kamu bankaları Hazine'den almış oldukları özel tertip tahviller karşılığında Merkez Bankası'ndan repo veya doğrudan satış yoluyla likidite temin etmiş ve 16 Mart 2001 itibariyle 8,5 katrilyon lira civarında olan özel bankalar ile banka dışı kesime olan kısa vadeli yükümlülüklerini sıfırlamıştır. Kısa vadeli fon piyasalarında yarattığı baskının finansal destekle ortadan kaldırılması ve bu tür sorunlara yol açan uygulamaların önünün kesilmesinin ardından, kamu bankaları piyasalarda zorunlu işlemler yerine rekabetçi ve kâr saikine yönelik işlemler yapmaya başlamışlardır.

Kamu bankalarının mevduat faiz oranları DİBS piyasa faiz oranlarının altında ve ortak olarak belirlenmeye başlanmış ve mevduat faizleri genel faiz oranlarındaki düşüşe paralel bir gelişme göstermiştir. 2001 yılı içinde 23 katrilyon lira tutarında özel tertip tahvil verilmek suretiyle kamu bankalarının Hazine'den görev zararı alacakları ve bu zararlara tahakkuk etmiş faiz tutarının tamamı menkul kıymete bağlanmıştır.

Tekrar görev zararı oluşumunu engellemek amacıyla bu zararların oluşumuna yol açan yasaların ve Bakanlar Kurulu Kararlarının yürürlükten kaldırılmasına yönelik yasal düzenleme 3 Temmuz 2001 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Böylece, kamu bankaları kanalıyla verilecek destekler için gereksinme duyulacak kaynakların bütçeye konulması ve bu kaynağın bankalara önceden aktarılması uygulaması başlatılmıştır'.

GEÇ AMA ÖNEMLİ BİR KARAR: İSTENİNCE OLUYORMUŞ

3 temmuz tarihli karar aslında kamu bankaları için 'devrim' niteliğinde bir karardır.

Bu kararla 'günü birlik' ve çoğu 'politik' tavırlarla bankanın yüküne yük bindirme süreci tarihe karışmaktadır.

Özellikle seçim dönemlerinde sıkça rastladığımız 'sen beş mi veriyorsun, al o zaman benden 10' muhabbetleri de bitecektir.

Bu siyaset adına da verilmiş zor bir karardır. Ve bu kararın altında hiç kuşkusuz Başbakan Bülent Ecevit, Başbakan Yardımcıları Mesut Yılmaz, Hüsamettin Özkan ve Devlet Bahçeli imzaları vardır.

Ülke seçime giderken, 3 lider bu önemli konuda devrim niteliğindeki bu kararı çıkarma yürekliliğini göstermişlerdir.

Bu kamu bankaları adına bir 'kurtuluş'tur.

Artık hiçbir politikacı kamu bankalarını seçimlerde istediği bir 'koz' olarak kullanamayacaktır.

Sistem öyle çürümüş, sıkıntılar öyle artmış ve halkı öylesine bezdirmiştir ki; bu adımlar bile seçimlerde 3 liderin uğrayacağı 'ağır hezimeti' engelleyemeyecektir.

Fatura koalisyona kesilecektir.

ECEVİT-BAHÇELİ-YILMAZ– Zoru başardılar, koalisyonu sürdürdüler. Bazı reformlara da imza attılar. Ancak yolsuzluk ve usulsüzlükler konusundaki söylentiler seçimlerde Bülent Ecevit, Devlet Bahçeli ve Mesut Yılmaz için büyük bir tasfiye yarattı.

ADIM ADIM ŞEFFAFLIK: KEŞKE İŞ İŞTEN GEÇMESEYDİ

Kamu bankaları 'yeniden yapılandırma' ile yapısal olarak ciddi bir düzelme içine girerken, sistemde de adım adım 'şeffaflık' gelişmektedir.

Bu durum ve alacakların takibi konusunda BDDK raporu şu gerçeklerin altını çizer:

'Kamu bankaları sorunlu hale gelen kredilerini takipteki alacaklar hesabına aktarma ve gerekli karşılıkları zamanında ayırma konularında da ihtiyatlı bir uygulama içine girmişler ve böylelikle bilançolarını daha şeffaf hale getirmişlerdir.

Nitekim, 2000 yılı sonunda kamu bankalarının takipteki alacakları 1.017 trilyon lira ve bu alacaklar için ayrılan karşılıklar 296 trilyon lira iken, Aralık 2002 itibariyle takipteki

alacaklar 3.613 trilyon liraya, ayrılan karşılıklar ise 2.904 trilyon liraya yükselmiştir.

Kamu bankalarının canlı kredi portföyü ise Aralık 2002 itibariyle 5,3 katrilyon lira olarak gerçekleşmiştir. Sermaye yapılarının güçlendirilmesi amacıyla kamu bankalarına hem menkul kıymet, hem de nakit olarak kaynak aktarımı yapılmıştır.

Yapılan kaynak aktarımları sonucunda, kamu bankalarının toplam ödenmiş sermaye tutarı Aralık 2000'de 476 trilyon lira iken, Aralık 2002'de 3,4 katrilyon liraya; özkaynakları da aynı dönemlerde 713 trilyon liradan 6 katrilyon liraya yükselmiştir.

Kamu bankalarının sermaye yeterlilik rasyolarında da önemli oranda iyileşmeler gerçekleşmiştir. Sermaye yeterlilik rasyolarındaki iyileşmede, yapılan sermaye aktarımlarının yanı sıra, kamu bankalarının aktifleri içinde risk ağırlığı sıfır olan Devlet İç Borçlanma Senetlerinin payının artması da etkili olmuştur'.

VERİMSİZ ŞUBELER KAPANIYOR, EMLAK ZİRAAT'E GEÇİYOR

BDDK'nın hassas olduğu bir konu da; etkinlik ve verimliliktir.

Bu konuda da uzun süreden beri düşünülen bir operasyon gerçekleştirilir.

Önce Emlakbank'ın bankacılık işlevine son verilir ve Ziraat Bankası'na devri yapılır, sonra da işlevsiz ve verimsiz şubeler kapatılır.

BDDK, 'salla başı, al maaşı' uygulamasını bitirmede de kararlıdır.

Bu gelişmeler rapora şöyle yansır:

'Kamu bankalarının faaliyetlerini etkinlik ve verimlilik ilkeleri çerçevesinde sürdürmeleri doğrultusunda, ihtisas kredileri de dahil olmak üzere kredi faizlerini kaynak maliyetlerini dikkate alarak belirlemeleri sağlanmıştır.

Emlak Bankası'nın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılmış ve bu banka Ziraat Bankası'na devredilmiştir.

Emlak Bankası'nın Ziraat Bankası'na devrinde, bankacılık faaliyetleri dışında kalan mal varlıkları ve bu konuda faaliyet gösteren iştiraklerindeki hisse payları, ticari gayrimenkulleri, gereksinme fazlası gayrimenkulleri, yasal takibe intikal ettirilmiş, tüm alacakları ve bunlara ilişkin olarak ayrılmış karşılıklar hariç tutulmuştur.

Kamu bankalarının şube ve personel sayısının rasyonel düzeylere getirilmesi yönünde de önemli adımlar atılmış, Aralık 2000 itibarıyla 2.494 olan şube sayısı Aralık 2002 itibarıyla yüzde 32.4 oranında azaltılarak 1.685'e, 61.601 olan personel sayısı ise yüzde 50.7 oranında indirilerek 30.399'a düşürülmüştür'.

CİDDİ BİR ELDEN GEÇİRME

Kamu bankaları elden geçirilmektedir.

Organizasyon, teknoloji, ürün, insan kaynakları, krediler, mali kontrol, planlama, risk yönetimi ve hizmet yapısı çağdaş bankacılığın ve uluslararası rekabetin gerçeklerine göre yeniden düzenlenmektedir.

Kâr-zararların, likiditenin ve faiz oranı marjlarının izlenmesi için bir İzleme Programı oluşturulmuştur.

Bu şekilde; banka aktif ve pasiflerinin getiri-maliyet oranları haftalık, şubelerin bilanço, kâr ve zarar durumları ise günlük olarak takip edilir bir hale getirilmiştir.

İŞTE OLUMLU YANSIMALAR

İyi iş, iyi sonuçlar getirir.

Yeniden yapılandırma, kamu bankalarının kârlılık performansına da yansır:

'2001 yılı nisan ayı itibarı ile 1.338 trilyon lira zarar beyan eden kamu bankaları, 2002 aralık sonu itibarıyla ise Ziraat Bankası'nın 953 trilyon, Halk Bankası'nın 814 trilyon lira kâr elde etmesiyle toplam 1.767 trilyon lira kâr etmiştir.

Bu çabalar, bir taraftan söz konusu bankaların sistem üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirirken, diğer taraftan kamu maliyesi üzerinde bir yük yaratmıştır.

Bu kapsamda, mevcut görev zararı alacaklarının Hazine tarafından menkul kıymete bağlanması ve sermaye desteği sağlanması amacıyla aktarılan kaynak, 2001 yılı sonu itibarıyla GSYİH'nin (Gayrısafi Yurtiçi Hasıla) yüzde 14.8'ine ulaşmıştır.

Ancak, kamu bankalarına aktarılan DİBS'lerin çok büyük bir kısmının bu bankaların bilançolarında gizlenen bütçe açıklarının kamu maliyesinin şeffaflaşması doğrultusunda bir ödeme planına bağlanması işlemi olduğu dikkate alındığında, yeniden yapılandırmanın kamu maliyesi üzerinde yarattığı ek yük çok daha düşüktür.

Nitekim görev zararları hariç yapılan sermaye desteği gözönüne alındığında yaratılan ek yükün GSYİH'ya oranı yüzde 2'ye gerilemektedir'.

BEŞİNCİ BÖLÜM

1997 - 2003 YILLARI ARASI 20 BANKA DEVLET KONTROLÜNDE

1997-2003 YILLARI ARASI 20 BANKA DEVLET KONTROLÜNDE

Uzun yıllar biriken sorunlar, arka arkaya gelen krizler ve bankacılık sektöründe ciddi bir yasal düzenlemeye gidilmemesi sonuçta 1997 yılından 2003 yılına dek 20 bankaya el konulması sonucunu doğurur.

Bu el konulma aslında 'devlete yük'tür.

BDDK raporunda, 20 bankadan 3'ünün daha sonra yürürlükten kalkan 3182 sayılı Bankalar Yasası uyarınca TMSF'ye geçtiği gözler önüne serilir.

Bu bankalar; Ticaret Bankası, Bank Ekspres ve İnterbank'tır.

3182 sayılı yasa; 'denetlemeler sonucu bir bankanın mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunun tespit edilmesi halinde, bir süre verilerek yapının düzeltilmesinin sağlanmasını amaçlayan, ancak olumlu sonuç alınmazsa bankacılık yapma izninin kaldırılmasını' öngören bir yasadır.

Türk Ticaret Bankası 6 kasım 1997'de, Bank Ekspres 12 aralık 1998'de, İnterbank'ta 7 Ocak 1999'da TMSF'ye devredilmiştir.

5 banka ise yaşanan krizlerle birlikte mali bünyelerinin tamamen bozulması, seyyaliyetlerini ve likiditelerini kaybetmeleri nedeniyle 4389 sayılı Bankalar Yasası'nın 14. maddesinin 3. fıkrasına göre TMSF bünyesine alınmıştır.

Bu bankalar da; Yaşarbank, Demirbank, Sitebank, Ulusalbank ve Tarişbank'tır. Yaşarbank 21 aralık 1999'da, Demirbank 6 aralık 2000'de, Sitebank 9 temmuz 2001'de, Ulusalbank 28 şubat 2001'de ve Tarişbank 9 temmuz 2001'de TMSF'ye devredilmiştir.

12 BANKANIN DURUMU FARKLI:HORTUM SİNYALLERİ

12 bankanın TMSF'ye geçiş nedeni ise; mali bünyelerinin bozulması ve banka kaynaklarının banka hakim ortaklarının lehine ve banka zararına neden olacak şekilde kullanılmasıdır.

Yani bu 12 bankaya yönelik suçlama; 'halktan toplanan paraların banka sahiplerinin ya da ortaklarının başka şirketlerine ya da kaynaklarına haksız bir şekilde aktarılması' suçlamasıdır.

Bunun son yıllarda tek kelime ile ifadesi de galiba 'hortum'dur.

Bu suçlamaya muhatap olan bankalar da; Egebank, Yurtbank, Sümerbank, Esbank, Etibank, Bank Kapital, İktisat Bankası, Bayındırbank, Kentbank, EGSBank, Toprakbank ve Pamukbank'tır.

Bu bankaların TMSF'ye devir tarihleri de şöyledir:

'Egebank – 21 aralık 1999, Yurtbank – 21 aralık 1999, Sümerbank – 21 aralık 1999, Esbank – 21 aralık 1999, Etibank- 27 ekim 2000, Bank Kapital – 27 ekim 2000, İktisat Bankası – 15 mart 2001, Bayındırbank – 9 temmuz 2001, Kentbank – 9 temmuz 2001, EGSBank – 9 temmuz 2001, Toprakbank – 30 kasım 2001 ve Pamukbank- 19 haziran 2002'.

Bu zincir temmuz 2003'te de adeta 'geliyorum' diyen bir

şekilde Uzanlar'ın İmar Bankası'nın batmasıyla büyüyecektir.

Sayı 1997'den sonra 21'e ulaşacaktır. Ardından Uzanlar'ın 2. bankası Adabank da kapanacaktır. Batan banka sayısı artık 22'dir.

BAZI BANKALAR SATILIR DA SİSTEM 'OH'DER

Rapor, bankacılık sektöründeki yolculuğuna devam eder.

TMSF bünyesindeki bankalar 'yeniden yapılanma' sürecinde birleştirilmeye, satılmaya, tasfiye edilmeye tabi tutulur.

Bu çerçevede Egebank, Yurtbank, Yaşarbank, Bank Kapital ve Ulusal Bank Sümerbank çatısı altında, Etibank, İnterbank, Esbank, EGSBank, Toprakbank, İktisat Bankası ve Kentbank Bayındırbank çatısı altında birleştirilir.

Bank Ekspres, Sümerbank, Demirbank, Sitebank ve Milli Aydın Bankası (Tarişbank) satılır.

Bank Ekspres'i 30 haziran 2001'de Tekfen Grubu satın alır. 26 ekim 2001'de de Tekfenbank ile birleşir.

Birleşik Sümerbank grubunun yeni sahibi ise OYAKBank'tır. Satış 9 ağustos 2001'de yapılmış, devir ise 11 ocak 2002'de tescil edilmiştir. Faaliyete OYAKBank olarak devam etmektedir.

Demirbank 29 eylül 2001'de HSBC'ye satılmıştır. Hisse devri 30 ekim 2001'de gerçekleşmiştir.

Sitebank ise Yunan-Portekiz kökenli Novabank'ın olmuştur. Hisse devirleri 25 ocak 2002'de yapılmıştır.

Tarişbank'ın yeni sahibi ise Denizbank'tır. Zorlu Grubu Türkiye'nin 'en eski milli bankası' Milli Aydın Bankası'na, sonra ki popüler adıyla Tarişbank'a 27 aralık 2002 tarihinde sahip olmuştur.

Bu satışlar sisteme bir ölçüde 'oh' çektirmiştir.

Türk Ticaret Bankası ise tasfiye sürecindedir. TMSF'nin elinde kala kala 2 banka kalmıştır.

Bayındırbank ve Pamukbank. 2 sorunlu çocuk, iki sıkıntı yumağı.

İŞTE DUDAK UÇUKLATAN ZARAR: 31.4 MİLYAR DOLAR

BDDK raporunun, banka zararları ile ilgili bölümleri gerçekten 'dudak uçuklatan' türdendir.

Devletin-milletin kesesinden uçup-giden milyar dolarlar hiç kuşkusuz vicdanları kanatmaktadır.

İşte raporun bu çarpıcı bölümü şöyledir:

'TMSF'ye devredilen bankaların devir tarihi itibarıyla toplam yükümlülükleri 31.4 milyar dolardır. TMSF'ye devredilen bankaların yükümlülüklerinin yüzde 83'ü mevduat hesaplarından oluşmaktadır.

26 milyar dolar tutarında olan mevduat hesaplarının 16.8 milyar dolarlık kısmı sigortaya tabi mevduat kapsamında olmasına karşın, kasım 2000 krizinin ardından dönemin Hükümeti tarafından bankacılık sistemini korumak amacıyla, bankaların tüm yurtiçi ve yurtdışı yükümlülüklerinin yerine getirileceği açıklaması yapılmıştır.

Toplam 5.4 milyar dolar olan mevduat dışı yükümlülüklerin 2 milyar dolarlık kısmı yurtdışı yükümlülüklerden oluşmaktadır. (toplam yükümlülüklerin yüzde 6.4'ü).

TMSF bankalarının bilanço içi yabancı para pozisyon açığı yaklaşık 6 milyar dolar tutarında gerçekleşmiştir. TMSF bankaları aktiflerinin önemli bir kısmını çok kısa vadeli kaynaklarla finanse etmişlerdir.

TMSF bünyesine alınan bankaların devralındıkları tarih

itibarıyla zarar toplamı 17.3 milyar dolar olmuştur. TMSF bankalarının zararlarının oluşumunda donuk hale gelen krediler için ayrılan karşılıkların yanısıra kambiyo zararları ve sermaye piyasası işlem zararları da etkili olmuştur'.

BİR KARAR İLE İKİYE KATLANAN ZARAR

Anlaşılan zarar; 50 milyar dolara ulaşmaktadır.

Hükümet belki iyi niyetle sektöre güven vermek istemektedir, ama yine de sırtına yük binmektedir.

Neresinden tutarsanız tutun kopan bir bankacılık, devlet ve yönetim anlayışı.

Tel tel olmuş, liğme-liğme.

İşin dikkatlerden kaçan bir başka yönü ise, hükümetin aldığı karar ile batan bankalarda uğranılan zararın ikiye katlanmasıdır.

Hükümet, krizin büyümesini ve başka bankaların da batmasını engellemek için 'mevduata güvence'yi genişletmiş, sigorta kapsamı dışındaki hesaplar ile yurtdışındaki hesapları da güvence kapsamına almıştır, bu yolla zarar daha da artmıştır.

Özellikle 'dış dünyaya güvence verilmiştir, daha büyük zarardan dönülmüştür' açıklamasının ne derece doğru olduğu da tartışma konusudur!

Dudaklardan çıkan bir söz, atılan birkaç imza ve katlanan zarar.

İşin 'türkçesi' budur!

PEKİ ALTERNATİF VAR MI?

Sorun büyüktür, sorun ortadadır. Sadece laf üretmekle olmaz.

Çözüm de gereklidir.

İşte BDDK raporu, sorunlu hale gelen bankalar için çözüm alternatiflerini de gündeme getirir: Tasfiye ya da satış.

Raporun 13. sayfasında şunlar ifade edilir:

'Mali bünyeleri tamamen bozulan, seyyaliyetlerini ve likiditelerini kaybeden bankaların çözümlenmesi sürecinde 3 temel alternatif sözkonusu olmuştur. Bunlar; bankaların tüm yükümlülükleri ödenmek suretiyle tasfiye edilmesi, mevduat sigortası garanti kapsamı dikkate alınarak tasfiye ve sözkonusu bankaların mali ve operasyonel yapılarını iyileştirmek suretiyle satışıdır.

Yasal olarak olanak bulunmamakla birlikte, TMSF'ye aktarılan bankaların tüm yükümlülüklerinin ödenmesi suretiyle doğrudan tasfiye edilmesi; süratli bir çözümleme yöntemi olmakla birlikte, günün koşulları altında uygulama şansı çok düşük bir alternatifti.

Bu çözümleme yönteminin seçilmesi halinde, yüksek nakit ihtiyacı ile aşırı bir borçlanma gereği ortaya çıkacak, bütçe dengeleri bozulacak ve zaten sığ olan mali piyasalar üzerinde ek bir baskı yaratarak faizlerin daha da yükselmesine neden olunabilecekti.

Sigortaya tabi mevduatın ödenmesi suretiyle(kısmi garanti) tasfiye yoluna gidilmesi durumunda, mevduatların 50 milyar Türk Lirasına kadar olan kısmı ödenecek ve yabancı bankalara olan kredi borçları üstlenilmeyecekti.(1.3 milyar dolar)

Bu alternatif bankacılık kesiminin kırılgan yapısı nedeniyle tüm bankacılık kesimini olumsuz yönde etkileyecek, mali sisteme iç ve dış güven kaybı yaratarak, bankalara hücum ile mevduatın bankacılık sistemi dışına çıkması ve yurtdışı bankaların sağlıklı bankalarımıza olan kredi limitlerini de kapatması riskleri ile karşılaşılmasına neden olacaktı.

Bu noktada, birer güven müessesesi olan bankaların normal ticari şirketler gibi değerlendirilmemesi gereği yerine getirilmiştir'.

BANKALAR ARKA ARKAYA BATAR MIYDI?

Raporun, bu bölümünde aslında ciddi bir krizden geçildiği de anlaşılmaktadır. Yapılacak bir yanlışın, sadece dış ekonomik sistemle entegrasyon açısından değil, içeride de tasarruf sahipleri açısından sıkıntılar yaratabileceği görülmektedir.

Yani Türkiye'de bankacılık sistemi, aslında 'sırat köprüsünden geçmiş'tir.

Bir yanlış yapılsa sistem tel tel çözülecek ve bir çok banka arka arkaya batabilecektir.

Bu gözlem ve saptamalar boş değildir.

Neyse ki, hata yapılmamıştır ve iyi bir projeksiyon gerçekleşmiştir.

Bugün tehlike geçtikten sonra sektörün duayenlerinin yaptıkları değerlendirmeler de 'krizin ucuz atlatıldığı' yolundadır.

Bu 'ucuzluk' bile halkın sırtına ciddi bir yüktür.

Cebindeki pahalılıktır, bütçesindeki deliktir!

BDDK'YA KALAN TEK ÇÖZÜM: FON'DA ETKİLİ ÇALIŞMA

Yoğun toplantılar da, saatler süren tartışmalar da ortaya çıkan çözüm; tektir: 'Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu içinde etkili çalışma'.

İşte rapor bu konuyu da şöyle irdelemektedir:

'Çözüm alternatiflerinin uygulanabilirliğini ve ekonomi

üzerindeki mümkün etkilerini göz önüne alan BDDK için, sözkonusu bankaların TMSF bünyesinde çözümlenmesi tek alternatif olarak kalmıştır.

Krizlerin yarattığı maliyetlere katlanılırken, sistemin devamlılığına ve makro dengelerin sürdürülmesine öncelik verilmiştir.

TMSF'ye devredilen bankaların kamuya maliyeti incelenirken, bunların sahiplerinin kullandığı kaynak ile birlikte, bazı fonların aşırı yüksek maliyetlerle toplandığının da dikkate alınması gerekmektedir.

Dolayısıyla, değerlendirmelerin basit kâr-zarar mantığının dışına çıkılarak yapılması büyük önem arzetmektedir.

Bu bankaların TMSF bünyesinde çözümlenmesi kamuya maliyet yüklemiş olmakla birlikte, bu çözüm seçeneğinde tasfiye seçeneğine göre daha düşük bir maliyet oluştuğu düşünülmektedir.

TMSF bünyesindeki bankalar, birleştirme, mali bünyelerinin güçlendirilmesi suretiyle satış veya tasfiye yöntemleriyle çözümleme sürecine tabi tutulmuşlardır'.

ANLAYANA SİVRİSİNEK SAZ..

Raporun bu bölümü aslında banka sahiplerine de 'inceden bir dokundurma' yapmaktadır.

Hani banka patronları, 'Canım BDDK bizim bankamıza haksız el koydu. Aslında işleri düzeltecektik' şarkısını hep bir ağızdan seslendirmektedir ya!

İşte bu bölüm onlara yanıttır.

BDDK kibarca, 'Evet bu bankalara el konmasının kamuya bir maliyeti vardır. Ama banka patronlarının topladığı fonların yüksek maliyetlerine ve kendi kaynaklarına aktardığı paralara da dikkat etmek gerekir' demektedir.

İşin püf noktası budur.

Bazı banka patronları, kendi şirketlerine ya da kaynaklarına para aktarmasalar, maliyet hesabını doğru-dürüst yapmadan büyük paralar alıp-satmasalar, bu krizler belki de hiç olmayacaktır.

İşin özünde de elbette; sistem bu yolları kapatmış olsa.

RAPORA GÖRE, KİM NE GÖTÜRDÜ?

BDDK raporuna yansıyan bilgi ve belgeler, aslında halkın anlayacağı dille bankacılık sektöründe 'kimin ne götürdüğünü' de gözler önüne sermektedir. TMSF'ye devredilen bankaların devir tarihi itibariyle zararları ve hakim ortakların bu bankalardan kullanmış oldukları kaynaklara ilişkin bilgiler, sözü bitirip tepkiyi başlatır türdendir.

Bazı aktarımlara 'pes' dememek mümkün müdür?

BDDK verilerinde bir başka ilgi çekici yön ise, batan ya da batırılan bankaların patronlarının diğer banka patronları ile de 'al gülüm, ver gülüm' ilişkisi içinde olmasıdır.

Batık banka patronları, kendi bankalarından kendi şirketlerine para aktarmakla kalmamışlar, birbirlerinin bankalarından da kendi şirketlerine para aktarmışlardır.

Bu ne güzel yaşamdır! Bu Dolçe Vita'dır!

İşte tek tek rakamlar şöyledir:

'Türk Ticaret Bankası: 777 milyon dolar zararla batmış. Bankadan kendi lehinde kullandığı kaynak 56 milyon dolar.

Bank Ekspres: Banka devir zararı 435 milyon dolar. Bir ara medya devliğine de soyunan Korkmaz Yiğit'in bankadan kullandığı kaynak 311 milyon dolar. Diğer TMSF bankalarından kullanılan kaynak da 111 milyon dolar. Toplamı 422 milyon dolar. Şaşırmamak elde mi?

İnterbank: Banka 1 milyar 269 milyon dolar zarar yaratmış. Bir dönem 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in de sağ kolu olan eski Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın bankadan kullandığı para 1 milyar 170 milyon dolar. Diğer TMSF kaynaklarından alınan da 270 milyon dolar.

Yaşarbank da; banka devir zararı 1 milyar 149 milyon dolar. Kendi bankasından şirketlerine kullanılan kaynak 103 milyon dolar. Diğer TMSF bankalarından alınan kaynak da 41 milyon dolar. Toplam 144 milyon dolar. Selçuk Yaşar, 'Beni yöneticiler soydu, batırdı' diye epey yakınmıştı.

Demirbank: Devir zararı 648 milyon dolar. Kendisine bankadan kullandığı kaynak 58, diğer TMSF bankalarından gelen kaynak da 52 milyon dolar. Ulusalbank ve Tarişbank; kaynak kullanmamış.

Sitebank; devir zararı 53 milyon dolar. Bankadan lehte kullanılan kaynak 7 milyon dolar.

Egebank; 1 milyar 220 milyon dolar zararla batmış. Yeğen Demirel'in bankadan kendisine kullandığı kaynak 344 milyon dolar. TMSF bankalarından alınan da 154 milyon dolar. Toplamı 498 milyon dolar.

Yurtbank; devir zararı 656 milyon dolar. Kullandığı kaynak devir zararının da üstünde. Toplam 1 milyar 22 milyon dolar. Balkanerler de şaşırtıcı bir tablo var. Esbank; devir zararı 1 milyar 113 milyon dolar. Lehte kullanılan kaynak 478, TMSF bankalarından gelen de 192 milyon dolar. Toplam 657 milyon dolar. Sümerbank; 470 milyon dolar zararla batmış. Kendisine kullandığı banka kaynağı 293 milyon dolar. TMSF bankalarından alınan da 66 milyon dolar. Toplam 359 milyon dolar.

Etibank; devir zararı 698 milyon dolar. Bankadan patronun kendisine kullandığı kaynak 588 milyon dolar. TMSF

bankalarından alınan 254 milyon dolarla toplam 842 milyon dolara ulaşıyor.

Bank Kapital; devir zararı 393 milyon dolar. Bankadan lehte alınan kaynak 250 milyon dolar. TMSF bankalarından gelen 155 milyon dolarla da toplam 437 milyon dolara ulaşıyor.

İktisat Bankası; 1 milyar 954 milyon dolar zararla batmış. Patronu hala İstanbul'da lüks yalı da yaşarken kendisine bankadan aktardığı para 879 milyon dolar. TMSF bankalarından da 43 milyon dolar gelmiş. Toplam 922 milyon dolar.

Bayındırbank; devir zararı 116 milyon dolar. Bankadan patronun kullandığı 95 milyon dolar. TMSF bankalarından alınan 66 milyon dolarla toplam kaynak 161 milyon dolara yükseliyor.

EGSBank; devir zararı 545 milyon dolar. 299 milyon doları hakim gruplar lehine kullanılmış. TMSF bankalarından alınan ise sadece 1 milyon dolar.

Kentbank; 681 milyon dolar zararla batmış. Bankadan patrona kullandırılan kaynak 251 milyon dolar. TMSF bankalarından alınan kaynaklar da 36 milyon dolar.

Toprakbank; devir zararı 880 milyon dolar. Halis Ağa, bankasından 485 milyon dolar kaynak kullanmış. TMSF bankalarından ise 61 milyon dolar almış. Pamukbank; devir zararı 3 milyar 618 milyon dolar. Rekor zarar. Çukurova Grubu borçların ödenmesi için BDDK-TMSF ile 31 ocak 2003'te hayli avantajlı bir anlaşma yaptı. Şimdi bu anlaşmaya uyulup-uyulmayacağı merak konusu. Karamehmet'in Pamukbank'tan kullandığı kaynak 2 milyar 627 milyon dolar. TMSF bankalarından alınan da 212 milyon dolar. Toplamı 2 milyar 839 milyon dolar. Dudak uçuklatan bir tablo.

***KARAMEHMET** – 'Kriminal medya patronu' suçlaması yapıldı. Caterpillar yolsuzluğunun Türkiye tarihinde ayrı bir yeri var. Batık Pamukbank'ın patronu Mehmet Emin Karamehmet, belki de Medyayı büyük zarara rağmen 'bir yerde işime yarar' diye elinde tutuyor.*

MEVDUATLAR PATRONLARIN CEBİNE

Batan bankalar incelendiğinde ortaya çıkan tablo hayret vericidir.

Çünkü bankalar; vatandaştan toplanan paralar yani mevduat; patronlara; yani bankanın hakim ortaklarına aktarıldığı için batmıştır.

Bu nasıl batmadır allahaşkına?

Ekonomi yorumcularına göre, buna dense dense 'batırma' denir, ancak.

Hem de göz göre göre.

17.3 milyar dolar zararla TMSF'ye devredilen bankaların 11 milyar doları patronların bankalardan kendi şirketlerine ayırdıkları paydır.

Böyle zarar olur mu?

Peki bankalara güvenen, para yatıran insanlara nasıl bir ihanettir bu?

Bu kişilerin piyasadaki diğer hizmetlerine yönelik kaygı duyulsa mantıklı değil midir?

Ya o kuruluşlarda da benzeri dolaplar dönerse?

Diğer zararlar ise, ya fon ve kambiyo zararları ya da batık kredilerdir.

'Her işimiz bozuktur' anlayacağınız.

BÖYLE ZARAR OLUR MU?

'Böyle zarar da olur mu?' sorusuna inandırıcı bir yanıt yoktur, ne yazık ki.

İşte rapor, bu çarpıcı gelişmeleri anlatmaya devam eder:

'TMSF'ye devrolan bankaların, devir tarihleri itibariyle birikmiş ve dönem zararlarının toplamı 17,3 milyar dolar. Bu meblağ içerisinde sadece mali bünyelerinin bozulması suretiyle TMSF'ye devrolunan bankaların zararları toplamı 3,2 milyar dolar olup, toplam zarar içindeki payı yüzde 18,7'dir.

Mali bünyelerinin bozulması ve banka kaynaklarının banka hakim ortaklarının lehine ve banka zararına neden olacak şekilde kullanılması nedeniyle TMSF'ye devrolunan bankaların zararları toplamı ise 14,0 milyar dolar düzeyinde olup, toplam zarar içindeki payı yüzde 81,3'tür.

TMSF'ye devrolan bankaların toplam zararlarının çok önemli bir kısmı hakim ortakların kendi bankalarından yasal

limitlerin çok üzerinde olarak kullandıkları kaynaklardan oluşmaktadır.

Nitekim, hakim ortakların kendi ve diğer TMSF bankaları vasıtasıyla kullandıkları toplam kaynak tutarı 11 milyar dolar düzeyindedir.

Söz konusu tutarın TMSF'ye 4389 sayılı Bankalar Yasası uyarınca verilen yetkiler kapsamında, gerek 6183 ve 2004 sayılı Yasalara istinaden yasal takip yapılması, gerekse protokol yapılması yoluyla hakim ortaklardan tahsil edilmesi öngörülmektedir.

Hakim ortakların kullandığı kaynaklar dışında oluşan zarar ise, bu bankaların bankacılık işlemlerinden (operasyonel giderleri, diğer batık kredileri, kambiyo zararları ve fonlama maliyetleri vb.) oluşan ve hukuki yollarla kısmen tahsili mümkün olan zarar tutarını ifade etmektedir'.

BDDK NELER YAPTIĞINI ANLATIYOR

Raporun, bundan sonra ki bölümünde 'finansal yeniden yapılandırma'ya geçilir. BDDK bu çerçevede neler yaptığını anlatır:

'TMSF bünyesine alınan bankalar yoğun bir finansal ve operasyonel yeniden yapılandırılma sürecine tabi tutulmuştur. Bu çerçevede TMSF bankalarının kısa vadeli yükümlülükleri azaltılmış, açık pozisyonları önemli ölçüde kapatılmış, mevduat faizleri piyasa koşullarına uygun hale getirilmiş, bu bankaların mevduat ile yabancı para yükümlülükleri diğer bankalara devredilmiş, şube ve personel sayıları azaltılmıştır.

Finansal yeniden yapılandırma kapsamında; TMSF bünyesine alınan bankaların mali bünyelerinin güçlendirilmesi,

yeniden yapılandırılması ve yükümlülüklerinin devri için gereksinme duyulan 21,7 milyar dolarlık kaynağın 17 milyar dolarlık kısmı kamu kesimi, 4,7 milyar dolarlık kısmı ise özel sektör kaynağından (TMSF gelirlerinden) karşılanmıştır.

TMSF gelirlerinin büyük bir kısmı, bankalardan toplanan sigorta primlerinden oluşmaktadır. Ayrıca, para cezaları, tahsilatlar, banka satışından elde edilen gelirler ve zaman aşımına uğrayan mevduatlardan da gelir sağlanmaktadır'.

KRİZLER ZARARLARI ARTTIRDI

2000 ve 2001 yılında yaşanan krizler de TMSF'ye aktarılan bankaların zararlarını arttırmıştır.

Rapor bu konuda şu saptamalarda bulunur:

'TMSF bankalarına aktarılan kaynakların devir zararlarına göre daha yüksek olması bu bankaların TMSF'ye devrolunduktan sonra da zararlarının artmasından kaynaklanmıştır.

Nitekim, TMSF bünyesine alınan bankaların önemli bir bölümünün 2000 ve 2001 yıllarında yaşanan krizler esnasında devredilmiş olması ve TMSF'ye devirlerini takiben bu krizleri yaşamış olması, mevcut bilanço yapıları nedeniyle bu bankaların ilgili dönemlerde artan faizler sonucunda fonlama maliyetlerini yükseltmiştir.

Şubat 2001 tarihinde dalgalı kur rejimine geçilmesiyle birlikte yüksek açık pozisyonları nedeniyle de bu bankaların kambiyo zarârları önemli ölçüde artmış, TMSF'ye devirlerinden sonra, tahsil edilemeyen ve TMSF'ye devirden önce karşılıkları ayrılmayan krediler için gerekli karşılıklar ayrılmış, tüm bu gelişmeler sonucunda da başta krizler öncesi

devredilen bankalar olmak üzere TMSF'ye devredilen bütün bankaların zararı artmıştır.

TMSF Hazine'den aldığı DİBS'ler için faiz ödemektedir. TMSF bankalarının döviz, mevduat ve repo yükümlülükleri T.C. Merkez Bankası, Halk, Ziraat ve özel bankalara DİBS karşılığı devredilmiş olup, bu DİBS'lerle ilgili anapara ve faiz borcu TMSF adına işlemektedir.

Bu nedenle, TMSF'nin Hazine'den kullanmış olduğu DİBS'lerin anapara tutarının 17,1 milyar dolar olmasına ve geri ödemelere rağmen, bu kağıtlara tahakkuk etmiş faiz ve kur farkları nedeniyle 9 Ocak 2003 tarihi itibariyle TMSF'nin Hazine'ye toplam borcu 22,4 milyar dolara yükselmiştir.

TMSF bankalarında hali hazırda mevcut mevduat hariç, kaynakların önemli bir bölümü TMSF bankalarının 26 milyar dolar olan mevduat yükümlülüklerinin ödenmesinde veya devredilmesinde kullanılmıştır'.

VUR ABALIYA VUR!

Aslında işin gerçeği şudur: Vur abalıya.

Vurulan da devlettir. Vurulan da millettir.

Krizlerin faturası önce devlete, sonra milletedir.

Büyük patronların pek kaybı yoktur.

Arkaları sağlam, güçleri yerindedir. Yaşantılarında da pek bir değişiklik gözlenmez.

Rapor bizleri şaşırtarak devam eder:

'TMSF Hazine'ye Nisan-Mayıs 2001'de 1 katrilyon lira ve 9 Ocak 2003 tarihinde 735 milyon dolar tutarında geri ödemede bulunmuş, Fon bünyesinde bulunan bankaların bankalararası mevduat hariç toplam mevduat tutarı 31 Mart 2003 tarihi itibariyle 2.938 milyon dolara ulaşmıştır.

TMSF bankalarında bulunan mevduatın önemli bir bölü-

mü, ihale yoluyla ve karşılığında DİBS verilmek suretiyle diğer bankalara devredilmiştir. Gerçekleştirilen ihaleler sonucunda, 479 trilyon liralık Türk Lirası cinsinden mevduat ve 2.587 milyon dolarlık yabancı para cinsinden mevduat 8 adet özel bankaya devredilmiştir. TMSF bankaları Hazine tarafından verilen özel tertip tahvillerin bir bölümünü kısa vadeli yükümlülüklerinden kurtulmak amacıyla kullanmışlardır.

Merkez Bankası'na kesin satış yapmak suretiyle sağlanılan kaynaklarla 16 Mart 2001 itibariyle 5,2 katrilyon lira olan TCMB dışındaki kısa vadeli yükümlülükler sıfırlanmıştır.

Ayrıca, aynı tarih itibariyle TCMB'ye olan 2,6 katrilyon liralık kısa vadeli yükümlülükler de 2002 yılı içerisinde sıfırlanmıştır.

Mayıs 2001 dönemine kadar 4,5 milyar dolar düzeyinde olan TMSF bünyesindeki bankaların açık pozisyonları, Mayıs ayının ikinci yarısında yapılan dövize endeksli kamu kağıdı alımına bağlı olarak gerilemiş ve 2001 yılı Haziran ayı sonunda 561 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Yabancı para açık pozisyon tutarı Pamukbank'ın TMSF kapsamına alınmasıyla yükselmiş, ancak yapılan dövize endeksli kağıt desteği ile tekrar azalarak, 21 Mart 2003 itibariyle 110 milyon dolara gerilemiştir.

TMSF bünyesine alınan bankalarda Mart 2001'den itibaren mevduat faiz oranları piyasa ortalamalarına yaklaştırılmıştır. Ayrıca, TMSF bankalarının 2,4 milyar dolarlık mevduat dışı yabancı para yükümlülükleri kamu bankalarına devredilmiştir'.

BANKALARDA CİDDİ REVİZYON

BDDK, bir yandan da operasyonel çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu çerçevede TMSF bankaları şube ve personel sayısı anlamında da yeniden elden geçirilmektedir.

Bu çalışmalar sonrası TMSF bankalarının sayısı dörtte üç oranında azaltılır. Raporun bu bölümü ilginç verileri ortaya koyar:

'Devir tarihi itibariyle 1.815 olan TMSF bankalarının şubelerinin; 383 tanesi satılan bankalarla devir, 265 tanesi ise şube satışı yoluyla olmak üzere, toplam 648 tanesi faaliyetlerinin sürdürülmesi sağlanarak çözümlenmiştir.

Halen TMSF bünyesinde bulunan Bayındırbank, Pamukbank ve tasfiye sürecindeki T. Ticaret Bankası'na ait toplam şube sayısı 339'dur.

Kapatılan 828 adet şube de dikkate alındığında TMSF' ye devredilen bankaların toplam şube sayısı 1.476 adet azalmıştır.

TMSF bünyesindeki şube sayısı 6'ya indirilmiştir. TMSF'ye geçen bankalarla 37.889 personel devralınmıştır. Banka satışları ile 7.872, satılan şubeler ile 2.465 olmak üzere, toplam 10.337 personelin istihdamı korunarak yeni bankalarda çalışmaları sağlanmıştır. Halen TMSF bünyesinde bulunan Bayındırbank, Pamukbank ve tasfiye sürecindeki T. Ticaret Bankası'nda çalışan sayısı 7.317'dir.

Satılan, devredilen ve mevcut şubelerde çalışanlar birlikte değerlendirildiğinde personel sayısı 20.235 adet azalmıştır. TMSF bünyesindeki devralınan bankaların personel sayısı devir tarihi itibariyle 27.779 iken, mevcut durumda 583'e indirilmiştir'.

GELELİM İNCE İŞE: TAHSİLAT

Bankalar elden geçirilmekte, yeniden yapılanma çalışmaları yapılmakta, zararlar kapatılmaktadır.

Güzel ama konunun bir de halkı ilgilendiren tarafı vardır: Tahsilat.

Yani halkın cebinden giden paralar 'haksız bir şekilde bu paraları kullanan' sahiplerinden alınabilecek midir?

Geçmiş örnekler bu konuda olumsuz bir tablo çıkarmaktadır ortaya. Ama umut gene de fakirin ekmeğidir.

Bankaları TMSF'ye geçtiği tarihten sonra büyük çabalarla bu banka sahiplerinden ve alacaklılarından tahsil edilen para ancak 1.7 milyar dolardır. Kimileri 'buna da şükür' diyebilir, ama galiba bu rakam karşısında en güzel değerlendirme bir deyimle yapılabilir:

'Devede kulak'.

YÜZDE 100 ZARAR, YÜZDE 3 TAHSİLAT

Zarar büyük, tahsilat cılızdır. İşin gerçeği budur.

İşte rapor 'aktif yönetim ve tahsilat' bölümünde bu konuyu açar:

'Devir tarihleri ile 31 Mart 2003 arasındaki dönemde, TMSF bünyesindeki bankaların takipteki alacaklarından 1,2 milyar dolarlık tahsilat gerçekleştirilmiştir.

Yaşayabilir firmaları korumak ve TMSF alacaklarının tahsil kabiliyetini artırmak amacıyla, borçlularla geri ödeme anlaşmaları yapılmaktadır.

Yapılan toplam 1.561 protokolün karşılığı 4 milyar dolar olup, söz konusu tutarın 127,2 milyon dolarlık kısmı tahsil edilmiştir.

Söz konusu alacaklardan yapılan tahsilatın toplam borca oranı yüzde 3,1 olmuştur.

Yapılan tahsilatın toplam alacaklara oranı, alacakların faizleri konusunda devir alındıkları bankalarda uygulanan temerrüt faiz oranı ile borçlu taleplerindeki faiz oranları arasındaki büyük farklılıklar nedeniyle ortaya çıkan anlaşmazlıklar henüz mahkemelerde de çözülememiş olduğundan tam olarak hesaplanamamaktadır. Gayrinakdi risk düşümleri bu tutara dahil değildir'.

Hepsi bu mu?

BDDK, bir şeyler koparabilmek için çırpınmaktadır.

Nitekim 31 Mart 2003 itibariyle TMSF bankalarının iştiraklerinin satışından 217 milyon dolar, gayrimenkullerinin satışından ise 117 milyon dolar gelir daha elde edilir.

BİRAZ DA SORUNLARA KULAK KABARTMAK GEREK

Peki BDDK, tahsilat için neler yapmaktadır? Bu konuda ağır mıdır?

İstenen performansı gösterememekte midir?

Bu soruların yanıtları da devletin resmi raporuna şöyle yansır:

'BDDK ve TMSF'nin banka hakim ortaklarına yeterli yaptırım uygulamadığı ve yeterli tahsilat yapamadığı gibi kamuoyunda düşünceler oluşmaktadır.

Buna neden olarak ise kısa sürede sonuç alınmaması gösterilmektedir.

TMSF ve BDDK tarafından; alacakların tahsili, kamu haklarının korunması ve sorumluların cezalandırılması için yoğun bir hukuk mücadelesi sürdürülmektedir.

Bankalar Yasası'nın 14 üncü maddesinin 3. fıkrası gereğince yönetim ve denetimi ile hisseleri TMSF'ye intikal eden bankaların, sorumluluğu tespit edilen eski yöneticileri

aleyhine mali sorumluluk davaları açılmaktadır. Bankaların hisselerinin üçüncü kişilere devri ve intikali halinde söz konusu davalara TMSF tarafından yasal halef sıfatıyla devam edilmektedir.

Bankalar Yasası'nın 14 üncü maddesinin 4. fıkrası gereğince bankanın yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak, tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortakların, banka kaynaklarını bankanın emin şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan veya dolaylı olarak kendi lehlerine kullandıkları veya bankayı bu suretle zarara uğrattıkları durumda zararın tazmini talep edilmektedir.

Bu çerçevede, Bankalar Yasası uyarınca iade ve tazmin davası açılmakta, ayrıca yönetim ve denetimi ile hisseleri TMSF'ye intikal eden bankaların hakim ortaklarından, hakim ortakların yönetim ve denetimini doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birlikte eline bulundurdukları şirketlerden, iştiraklerinden olan alacakları ile hisseleri TMSF'ye intikal eden diğer bankaların bunlardan olan alacakları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Yasaya göre tahsil ve takip edilmektedir.

Ayrıca, TMSF bu alacaklar hakkında 2004 sayılı İcra ve İflas Yasası'na göre başlamış takiplere kaldığı yerden devam edebilmektedir'.

HUKUKİ SORUNLAR BAŞ AĞRITIYOR

Olayın bir önemli boyutu da belki hukuki sorunlardır.

Hiç kuşku yok ki, yargıçlar ellerindeki yasa hükümlerince karar almaktadırlar.

Ne var ki, bu yasaların TBMM tarafından ciddi bir şekil-

de ele alınıp 'milletin malını bir ölçüde kurtarma' şekline dönüştürülmesinde de yarar vardır.

Yoksa süreç uzamakta, alacak tahsil edilememektedir.

TBMM'nin bir an önce hem batık bankalarla ilgilenecek İhtisas mahkemeleri, hem de alacakların tahsili konusunda BDDK'ya, daha doğrusu devlete güç verecek bir hazırlığı gerçekleştirmesi şart görünmektedir.

Üniversitelerimizin, özellikle Hukuk Fakültelerimizin eğitim planlarını yaparken, bu konuya eğilmeleri de Türkiye'nin geleceği açısından ciddi bir atılım olacaktır.

Yoksa.. Yoksa aynı sorunlar 3-5 yıl sonra yine yaşanabilecektir.

Mevcut sıkıntılar rapordan alıntılarla şöyle irdelenebilir:

'Bir kere davalar uzun sürüyor. Yargının üzerindeki yük malum. En az 5-6 ay. Oysa İhtisas mahkemeleri kurulmuş olsa hem bu süreç kısalacak, hem de hakim ve savcılara kolaylık getirilmiş olacak.

Batı'nın yaptığı bu.

Mahkemeler zaten yoğun iş yükü altında olduğu için kısa sürede sonuç alınamıyor.

Bu da devletin zararını arttırıyor.

Ayrıca, bankalarla ilgili her işlem idari işlem sayıldığı için yürütmeyi durdurma ve iptal kararları alınabiliyor.

Böyle olunca da TMSF'nin eli-kolu bağlanıyor, işlem yapamıyor.

Üstelik devletten para kazanmanın yolunu açanlar hiç kuşkusuz Yasaları da kendileri lehine kullanmanın yolunu-yordamını çok iyi biliyor.

Devlet hakkını 1-2 avukatla savunurken, karşı taraf büyük bir hukuk mücadelesi yürütüyor.

Kalabalık gruplarla ve psikolojik baskı da uygulayarak. Zaman zaman medyayı da istediği gibi kullanarak tabi'.

İŞTE KULAK VERİLMESİ GEREKEN YAKINMALAR

BDDK'nın sistemde değişiklik istemi de yerden göğe kadar haklıdır.

Raporun bu bölümü devletin bir kurumunun adeta yakınması olarak görülebilir. Ama galiba bir özeleştiri şansı da vermektedir:

'Bankalar ile ilgili ceza ve idari davaların ihtisas mahkemelerinde görülmemesi, TMSF ve banka davaları ile ilgili olarak ihtisas mahkemesi olarak tayin edilen merciin diğer davalara da bakmakla görevli olması nedeni ile ağır iş yükü altında bulunması ve eleman eksikliğinin mevcudiyeti davaların uzamasının en önemli nedenidir.

Yine aynı nedenlerle, davalarda duruşma günü 5 ay sonraya bile verilebilmektedir.

Öte yandan, bu davaların uzun sürmesi için davalılar tarafından her türlü yola başvurulmaktadır.

6183 sayılı yasa uyarınca yapılan takiplerde, yapılan her işlem idari işlem niteliğindedir.

İlgilisi tarafından açılan iptal davasında, İdari Yargı mercilerince takip işlemleri hakkında yürütmeyi durdurma veya iptal kararı verilmesi halinde TMSF tarafından takip işlemlerine devam edilmesi mümkün olamamaktadır.

Bu husus, bağımsız yargı organı tarafından verilen kararın TMSF tarafından yerine getirilmesi anlamını taşımaktadır. 6183 sayılı yasa hükümlerinin uygulanması ve bu yolla alacağın tahsilinin sağlanması tamamen borçlunun malvarlığı ile doğru orantılı olup, borçlunun malvarlığının, borcuna

yetmediği hallerde TMSF'nin alacağının tahsili fiilen mümkün bulunmamaktadır.

2004 sayılı İcra ve İflas Yasası'nda, birden fazla takip yolu düzenlenmiş olup, düzenlenen her takip yolunda borçlu tarafından yapılan itiraz ve itiraz üzerine mahkeme kararıyla takibin durması mümkündür.

Bu durumda TMSF'nin alacağını tahsil işlemlerine devam etmesi hukuken mümkün değildir.

TMSF'nin azınlık hissesine sahip olduğu şirketlerin büyük kısmının tasfiyesi karar veren TMSF olmadığından, ayrıca, işgal ve düşük bedelli eski kiracılık hissesine sahip olduğu şirketlerin büyük kısmının tasfiyesi karar veren TMSF olmadığından mümkün olmamaktadır.

İşgal ve düşük bedelli eski kiracılık ilişkileri satış kapasitesini düşürmektedir. Ülkemizde alacaklı kişilerin, alacaklarını sulh yoluyla tahsil edememeleri halinde başvuracakları yollar 2004 sayılı İcra-İflas Yasası'nda düzenlenmiştir. 2004 sayılı yasa hükümleri çerçevesinde alacaklının alacağına kavuşması yaklaşık 2 yıl süre sonunda mümkün olabilmektedir.

Dolayısıyla TMSF'nin, 2004 sayılı yasa hükümlerine göre takip ettiği alacağını kısa sürede tahsil etmesi, rızaen ödeme sağlanmadığı sürece mümkün olamamaktadır'.

Meclis'te çıkarılan çeşitli yasalarla BDDK'nin şikayetleri bir ölçüde de olsa giderilir.

Ancak yeterli olmaz.

Yapılması gereken; hastalığa kesin çözüm bulmaktır.

Bunun bir yolu da yeni bir Bankalar Yasası'dır.

ZAMAN ZAMAN KAFALAR DA KARIŞTIRILIYOR

BDDK'nın bir şikayeti de zaman zaman gerçekleşen kamuoyunu yanıltıcı açıklamalardan yanadır.

Yalan-yanlış ortaya atılan bilgilerdendir.

Üstelik bu açıklamaların davalar devam ederken yapılması da dikkat çekicidir.

Rapor da şunlar vurgulanır:

'Davalar devam ederken kamuoyunu yanıltıcı açıklamalar da sürecin işleyişini olumsuz etkilemektedir.

TMSF Tahsilat Dairesi hakim ortakların sahip oldukları 58 adet firmanın yönetim ve denetimini devralmıştır. TMSF'ye devredilen bankaların eski yöneticileri aleyhine açılan şahsi dava sayısı 72 olup, söz konusu bankalarda her bir dava ayrı ayrı dikkate alınmak suretiyle dava açılan yöneticilerin sayısı 505'dir.

20 Şubat 2003 tarihi itibariyle TMSF aleyhine 1.071 adet dava açılmış olup, bu davaların önemli bir kısmını off-shore hesaplarla ilgili davalar, TMSF'ye ihbar edilen davalar ile alacak davaları oluşturmaktadır.

Hukuki süreçlerde yaşanan zorlukların da bir sonucu olarak, TMSF alacaklarının borçlularla protokole bağlanmak suretiyle çözümlenmesi kamu yararı açısından daha etkin bir yöntem olarak ortaya çıkmaktadır'.

ALTINCI BÖLÜM

ÖZEL BANKACILIK SİSTEMİ BÜYÜK ZORLUKLAR YAŞADI

ÖZEL BANKACILIK SİSTEMİ BÜYÜK ZORLUKLAR YAŞADI

BDDK nisan 2003 raporunda sadece resmi belgeleri ve rakamları açıklamaz, aynı zaman da çeşitli konuları da değerlendirmeye alır.

Özel bankacılık sistemi gerçekten de krizler nedeniyle büyük zorluklar yaşamıştır.

Bu zorluklar rapora şöyle yansır:

'Özel bankacılık sistemi; yaklaşık 9 milyar dolar bilanço içi yabancı para açık pozisyonu ile önemli miktarda sendikasyon kredisi kullanımına bağlı olarak ortaya çıkan yüksek kur riski, çok kısa vadeli kaynak yapısı nedeniyle artan likidite ve faiz riski, kredi portföyündeki karşılık ayrılmayan sorunlu kredilerde önemli artış, etkinliği azaltan küçük ölçekli ve parçalı bankacılık yapısına bağlı olarak kârlılık performansında yaşanan düşüş, özkaynak yetersizliği, yetersiz iç denetim ve risk yönetim sistemleri, gibi temel yapısal sorunlar nedeniyle, iç ve dış şoklara karşı aşırı duyarlı bir yapı arz etmekteydi.

Nitekim, Kasım 2000 krizi sonrasında likidite ve faiz riski nedeniyle, Şubat 2001 krizi sonrasında ise ek olarak kur riskinden kaynaklanan kayıplarla karşı karşıya kalmıştır.

Ayrıca, ekonomik aktivitedeki keskin daralma sonucunda kredi riski de önemli ölçüde artış göstermiş, aktif kalitesi daha da zayıflamıştır.

2000 ve 2001 yıllarında yaşanan finansal krizler mali bünyesi zayıf olan bankaları olduğu gibi mali bünyesi güçlü olan bankaları da olumsuz yönde etkilemiştir.

Mali bünyesi zayıf olan bankalar krizler sonucunda daha da kötüleşerek faaliyetlerini sürdüremez hale geldiklerinden TMSF'ye devrolunurken, mali bünyesi güçlü olan bankalar ciddi sermaye kayıplarıyla karşı karşıya kalmışlardır.

Bu kayıplar sonucunda sermaye yeterlilik oranları yasal sınırların altına gerileyen bu bankalar, sermayelerini artırmak suretiyle yasal oranın üzerine çıkmışlardır.

Nitekim, 2001 yılında mali bünyesi güçlü bankaların sermayeleri, gerçekleşen 2,7 milyar dolarlık zarar ve kur etkisiyle 6 milyar dolar erimiş, özkaynakların toplam aktiflere oranı 2000 yılı sonunda yüzde 15,4 iken, 2001 yılı içerisinde yüzde 7,1'e kadar gerilemiş, bankaların sermaye artırımları ile yıl sonunda yüzde 9,3 olarak gerçekleşmiştir'.

İSTANBUL YAKLAŞIMI DEVREDE

Sonra sermaye güçlenmesi, sonra İstanbul yaklaşımı.

Bu girişimlerin de sektörde bir derlenip-toparlanma yaratması beklenmektedir.

Bu gelişmeler raporda şöyle dile getirilir:

'Özel bankaların kendi kaynakları ile sermaye yapılarını güçlendirmeleri kapsamında; banka sahipleri ile hissedarların sermaye artırımına katkılarını artırmak amacıyla takvime bağlı taahhüt mektupları alınmış ve özel bankalar, 2001 yılında 2,2 katrilyon lira ve 2002 yılında 848 trilyon lira olmak üzere toplam 3 katrilyon lira tutarında sermaye artışı gerçekleştirmiştir.

Kur ve faiz risklerinin sınırlandırılması kapsamında; Ha-

zine tarafından Haziran 2001'de gerçekleştirilen iç borç takas işlemiyle özel bankaların yabancı para pozisyon açıklarını önemli ölçüde kapatmalarına katkıda bulunulmuştur. Nitekim, 2000 yılı sonunda 9 milyar dolar olan özel bankaların bilanço içi yabancı para pozisyon açıkları, 2001 yıl sonunda 1,5 milyar dolara gerilemiştir. Özel bankaların bilanço içi yabancı para pozisyon açıklarındaki daralma 2002 yılında ve 2003 yılının ilk çeyreğinde de devam etmiş ve 21 Mart 2003 tarihinde bilanço içi pozisyon 152 milyon dolar fazlaya dönüşmüştür.

Vadeli işlemler dahil yabancı para net genel pozisyonu incelendiğinde; özel bankaların 2000 yıl sonunda 1.182 milyon dolar olan pozisyon açığı, 2001 yıl sonu itibariyle fazlaya dönüşmüştür. 2002 yılında ise 335 milyon dolar olan döviz pozisyon açığı, 2003 yılının ilk çeyreğinde hızla daralarak fazlaya dönüşmüş ve 21 Mart 2003 itibariyle 122 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

İç borçlanmada değişken faizli, dövize endeksli ve döviz cinsinden tahvillerin payının artması, bankaların kur riskinin yanı sıra, faiz riskinin de azalmasına katkıda bulunmuştur.

Ancak çeşitli olumsuzluklar nedeniyle özel bankalara yönelik çalışmalar yapma gereği ortaya çıkmış ve program yeni araçlarla güçlendirilmiştir. Bu yeni araçlar; özel bankaların erozyona uğrayan sermaye yapılarının gerekirse kamu desteği de sağlanarak güçlendirilmesi, bankacılık sektöründeki kötü aktifler sorununun İstanbul Yaklaşımı ve varlık yönetim şirketlerinin kurulması yoluyla çözümlenmesidir.

Yeni düzenleme ile, üç aşamalı denetimden geçecek olan tüm özel sermayeli ticari bankalara, bir defaya mahsus olmak üzere ve belirli şartlar çerçevesinde sermayelerinin

güçlendirilmesi amacına yönelik olarak, ana sermayeye katılım veya sermaye benzeri kredi temini (katkı sermaye) şeklinde destek sağlanabilmesine olanak tanınmıştır.

Ayrıca, özel bankacılık sisteminin sağlıklı bir yapıya kavuşturulması kapsamında bankaların ve iştiraklerinin devir ve birleşmeleri özendirilmiş, bankacılık sisteminin iç denetim ve risk yönetim sistemlerinin oluşturulması konularında önemli gelişmeler kaydedilmiştir'.

BANKA SERMAYELERİ GÜÇLENDİRİLEBİLDİ Mİ?

BDDK banka sermayelerini güçlendirerek 'yeni krizler'den korunmanın arayışı içindedir.

Kurum da geceli-gündüzlü yoğun çalışmalar yapılmaktadır.

Tabi bu arada 4389 sayılı Bankalar Yasası'na 4743 sayılı yasa ile eklenen Geçici 4 üncü madde uyarınca, program kapsamındaki 25 özel bankada üçlü denetimler yapılarak söz konusu bankaların 31 Aralık 2001 itibariyle mali durumunu ortaya koyan standart raporlar hazırlanır.

Nakit sermaye artışı, sorunlu kredilere ayrılan karşılıkların düzeltilmesi, piyasa riskinde ve menkul kıymetlerin değerlemesinde meydana gelen olumlu değişmelerin de yapılan değerlendirmelerde dikkate alınmasıyla Vakıflar Bankası, Pamukbank ve Şekerbank'ın sermaye gereksinmeleri bulunduğu tespit edilir.

Şekerbank'ın sermaye ihtiyacı ortaklar tarafından nakden karşılanır.

Vakıflar Bankası'na, sermaye yeterliliği standart rasyosunu yüzde 9'a ulaştıracak miktarda sermaye benzeri kredi tahsis edilir.

Pamukbank ise TMSF'ye devredilir.

PAMUKBANK İÇİN HARARETLİ TARTIŞMALAR VE ANLAŞMA

Pamukbank'ın TMSF'ye devrinden sonra yaşanan yasal süreç sonucunda Pamukbank nezdindeki tasarruf sahiplerinin hak ve çıkarlarını korumak, Yapı ve Kredi Bankası'nın mülkiyet sorununa çözüm getirmek ve bu suretle mali sistemin istikrarını sürdürmek amacıyla, Çukurova Grubu ile BDDK arasında 27 Ocak 2003 tarihinde bir protokol imzalanır.

Bu protokol çerçevesinde; Pamukbank'ın ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi TMSF uhdesinde kalır ve bu amaçla, devir tarihinde mevcut hakim ortaklar, Danıştay nezdinde açmış oldukları ve 22 Kasım 2002 tarihli Yürütmenin Durdurulması Kararı'na konu Dava'dan imzalanmış protokol esasları dahilinde feragat etmeyi kabul ve taahhüt eder.

Söz konusu protokole ek olarak, 31 Ocak 2003 tarihinde BDDK/TMSF ve Çukurova Grubu arasında imzalanan bir sözleşme ile Grubun Pamukbank'a ve diğer TMSF bankalarına olan toplam 3 milyar dolar borcu için 3 yılı yalnızca faiz ödemeli, 15 yıllık bir geri ödeme planını içeren bir anlaşmaya varılır.

Anlaşma kapsamında Grubun Yapı Kredi Bankası'ndaki hisselerini iki yıllık bir süre içinde üçüncü şahıslara satışını gerçekleştirmesi üzerinde mutabakata varılır.

Sözleşme ile ilgili genel kriterler ve ticari sır kapsamı haricindeki tüm maddeler şeffaf bir şekilde kamuoyuna açıklanır ve BDDK internet sitesinde yayınlanır.

BANKA MI KORUNDU, KİŞİLER Mİ?

İşte bu gelişmeler epeyce gürültü koparır.

Bankacılık ve finans sektörü ayaktadır.

Suçlama; bankanın değil, kişilerin kollandığı şeklindedir.

Bu konuda hükümetin de BDDK'ya baskısı olduğu yolunda iddialar gündeme gelir.

Yapılanın bir kurtarma değil, aksine yeni 'hortumlamalar'a yol açacak bir uygulama olduğu iddiası vardır.

İddialar ve suçlamalar gazeteler de, televizyonlar da günlerce yankılanır. Devletin bu şekilde büyük bir zarara uğratıldığı ifade edilmektedir.

Çukurova Grubu, öyle bir anlaşma yapmıştır ki, bütün kârlı şirketlerini elde tutmuş, bütün zarardaki kuruluşları ise 'devlete itelemiştir'.

Amaç, bazı şirketleri kurtarmak ve devlete yeni yükler bindirmemektir.

Ama bu konuda 'kantarın dozunun kaçırıldığı' da ortadadır.

KAFA KARIŞTIRAN SORULAR

Anlaşmanın en belirgin özelliği, kamuoyunda yarattığı tartışmalardır.

Bir yandan Çukurova Grubu ile ilgili mahkemelerde 'banka kaynaklarının hakim hissedarlar lehinde' kullanılması yönünde davalar devam etmekte, öte yanda da 'suçun ödüllendirilmesi' eleştirileri yapılmaktadır.

Çukurova Grubu'nun 'grup yapılandırılması' adı altında BDDK ile yaptığı anlaşmada uzmanların değerlendirmeleri ile şu iddia ve sorular kafaları karıştırmaktadır:

'Çukurova Grubu, BDDK anlaşması sürecinde Yapı Kredi Bankası'nı sermaye ihtiyacı içinde olan Fintur Technologies BV (FİNTUR) ve DİGİTAL Platform Hizmetleri A.Ş. (DİGİTÜRK)'ne iştirak ettirmiş ve bankadan bu şirketlere 94 milyon dolar aktarılmasını sağlamıştır.

Ancak daha sonra BDDK anlaşması ile Grubun bu hisselerini bir yıl içinde nakden veya başka bir grup şirketi hissesi ile takas ederek geri alması olanağı sağlanmıştır.

Grubun hakim ortakları yapılanma ve BDDK ile görüşme sürecinde bile Yapı Kredi Bankası'nı sermaye kaynağı olarak kullanmaya devam etmiştir.

Bu normal midir?

Yine Grubun bir iştiraki olan A-Tel A.Ş. yüksek bir bedelle, % 50 hissesi 269 milyon dolara, Yapı Kredi Bankası'na satılmış ve bedeli Grubun borçlarından düşülmüştür.

A-Tel Şirketi'nin varlığı ve değeri Turkcell'e bağlıdır. Yani Turkcell'i kontrol eden A-Tel'in değerini de kontrol eder.

Diğer yandan Grubun, banka kaynaklarından borçlanarak iştiraklerini Yapı Kredi Bankası ve Pamukbank'dan satın alması buna karşılık % 100'ü 538 milyon dolar gibi yüksek bir değere sahip olan A-Tel'i geri alma opsiyonu istememesi anlaşmanın maksadı hakkında tereddüt yaratmaktadır.

Bu mantıklı mıdır?

BDDK ile anlaşması sırasında Pamukbank iştiraki olan Turkcell hisselerinin Gruba satılması için yine Pamukbank'dan 264 milyon dolar daha kredi kullanılmıştır.

Bu kredi öncesi Grubun Pamukbank'a olan borçları 2.737 milyar dolar idi. Anlaşma sonrası Pamukbank'ın Grup'tan alacağı 3 milyar dolara çıkmıştır. BDDK, Pamukbank'ın açıkları için zaten milyarlarca dolarlık hazine kağıdı koymak zorunda kalmıştı. Gruptan alacaklarını 15 yılda ve piyasa şartlarının altında bir faiz ile tahsil edeceği için ileride Pamukbank'ın kamu maliyesine ilave zararlar açacağı ortadadır.

Yüksek temettü getirisi olan hisseleri tutarak kamu zararını kısmen de olsa telafi etmek yerine, Grubun hakim ortaklarına yeni kredi verilerek Türkcell hisselerinin satılması BDDK tarafından tercih edilmiştir.

Ne ölçüde doğrudur?

Bugün itibariyle Pamukbank'ın satılabilirliği yoktur. Banka'nın sermaye yeterliliği rasyosunu tutturabilmesi için gelecekte de Hazine milyarlarca dolarlık hazine bonosu koymak zorunda kalacaktır.

Satılması mümkün olmayan bir banka, Grubun hakim ortaklarının yükü olmaktan çıkarılmış, 'kamunun yükü' haline getirilmiştir.

Yapı Kredi Bankası'nda da bulunan Turkcell hisseleri 2 yıl içinde Çukurova Grubu'na satılacaktır.

Ayrıca Turkcell'in yönetimi de Çukurova Grubu'na bırakılmıştır.

Yani Turkcell'in çoğunluk ortağı Grubun eski ortakları olmaktadır.

BDDK'nın Grubun ortakları ile yaptığı anlaşmanın en önemli gerekçesi Grubun borçlarını ödeyecek hale getirilerek, kamuya olan zararının azaltılmasıdır. Ancak, Grubun en büyük fon kaynağı olan Turkcell'in kamuya olan borçlarını yerine getirmemekte olduğu söylenmektedir.

Hazine büyük bir kaynak sıkıntısı çekerken, Turkcell'in Mart 2001 yılından beri servis gelirleri üzerinden hesaplanan yaklaşık 397 milyon dolar tutan Hazine paylarını ödememekte veya hukuk sisteminin geç işlemesini kullanarak ödemeyi geciktirdiği ileri sürülmektedir. Bu doğru mudur?

Yine Turkcell'in Maliye Bakanlığı ile ihtilâf halinde olduğu ve ödemediği vergiler ve gecikme cezaları 31 Aralık

2002 tarihi itibariyle resmi kayıtlarında 353 trilyon lira olarak görülmektedir.

Bunun dışında karşılık ayrılmayan hazine payları üzerinden hesaplanan KDV gibi bir çok ihtilâflı vergi de bulunmaktadır.

Turkcell'in, ödemediği vergi borçları çıkan vergi affı nedeniyle 190 milyon dolar azalmıştır. Bu, kamu maliyesinden 190 milyon dolar daha avantaj olarak değerlendirebilinir mi?

Turkcell, 2002 yılının ilk 9 aylık resmi rakamlarında Çukurova Grubu gazete ve TV'lerine 63 milyon dolar reklam desteği vermiştir. Turkcell, bu rakamı yurtdışı ortaklarına bildirirken, SPK için hazırladığı raporlarda bu alışveriş ilişkisine neden değinmemektedir?

Bu sektörde bu düzeyde yüksek bir reklam harcamasının olması mümkün müdür, yoksa bu harcamalar ekonomik olmayan medya yatırımlarına mı gitmektedir?

Bunun; 'medya sektöründe haksız rekabete yol açtığı ve kamuya borçların ödenmesinde kullanılması gereken kaynakların başka amaçlara kullanıldığı' yolundaki iddialar doğru mudur? Grup, şirketlerini Turkcell ile mi finanse etmeye devam etmektedir?'

İddialar ve sorular hemen her platformda dile getirilmektedir.

Buna karşın Çukurova Grubu da gelişmeleri yorumlamakta ve iddialara şu yanıtları vermektedir:

'Yeniden yapılandırma ile Çukurova Grubu borçlarını ödeyecek, kamuya olan zarar da azaltılacaktır. Bu uygulama zaman zaman başvurulan bir yöntemdir. Amaç, kamu zararının önlenmesidir.

Grubun sorunlarını çözmesi ile katma değer yaratmaya devam etmesi sağlanacak, üretim devam edecek ve çok sayıda işçi ve personelin işlerine devamı gerçekleşmiş olacaktır'.

TEPKİLER VE SORULAR ÇOK, GERÇEK TEK: BU BORÇ ÖDENMEZ..

İddialar, yorumlar ve buna karşı verilen yanıtlar vardır.

Ancak, işin içinde 'bir çapanoğlu' olduğu da ortadadır.

'Kamuya olan yükümlülüklerini yerine getirmemeyi alışkanlık' haline getirdiği ileri sürülen bir yönetim ve bu yönetime, borcuna rağmen devredilen Turkcell hisseleri.

Garip bir durumdur!

Üstelik 'Pamukbank'ın bütün yükü de bu anlaşma ile devlete' bindirilmiştir.

Çukurova Grubu'nun faizi ile birlikte 6.2 milyar dolar borcu vardır ve 15 yılda ödenecektir.

Gerçekte bu borcun, Grubun fon yaratan şirketlerinin kazançları ile bile kolay kolay ödenemeyeceği söylenmektedir. Uzmanlar, bu borcun, ancak Grubun varlıklarının elden çıkarılmasıyla ödenebilir gibi göründüğünü ifade etmektedir.

Ancak BDDK ile yapılan anlaşmada fon yaratan değerli şirketler Gruba geri verilmiş, değer yaratmayan şirketler ile banka ise borçları ile birlikte kamu maliyesinin sırtına yüklenmiştir.

Hatta Yapı Kredi Bankası'nda sermaye ihtiyacı çıkması halinde, Grup ortaklarının bunu finans edememesi durumunda bile sermaye ihtiyacının BDDK tarafından karşılanması öngörülmüştür.

Buna insanın inanası gelmemektedir.

Bir anlaşmadır ki, devlet adına 'evlere şenlik'.
Şimdi bekleme süreci başlamıştır.
Grup, 'inşallah' borçlarını ödeyecektir.
İşimiz duaya kalmıştır.

AYDIN DOĞAN'DAN İSYAN MEKTUBU

Çukurova Grubu'na tanınan ayrıcalık işaleminde de tepkilere yol açar.

Dürüst ve kuralına uygun çalışanlar, gelişmelerden rahatsızdır.

Uzmanlar, aşağıdan-yukarıdan, sağdan-soldan hesaplar yapmakta, ama işin içinden çıkamamaktadır.

Bu nasıl hesaptır!

Devlet zarardadır!

Tepkiler karşısında yetkililerden ise ses yoktur.

Gelişmelerden en çok rahatsız olan isimlerden biri de Doğan Grubu'nun patronu ve Hürriyet-Milliyet Gazeteleri'nin sahibi Aydın Doğan'dır.

İşaleminde 'geleneksel yapısı' nedeniyle 'kurallara uygun çalışması' ile tanınan Aydın Doğan, tepkilere ses verilmemesi nedeniyle isyan etmektedir.

Sonuçta çareyi siyasilere ve BDDK Başkanı'na mektup yazmakta görür.

Aydın Doğan, dönemin başbakanı Abdullah Gül'e bir mektup gönderir.

Mektup şöyle başlar:

'Hükümet programınızda en önemli önceliklerinizden birini yolsuzluklarla mücadele olarak tanımlamış ve yolsuzluğu (kamu olanaklarının kişisel çıkarlar için kötüye kullanılması) şeklinde tarif etmiştiniz.

Bu tarifle tümüyle hemfikir olduğumu, yolsuzlukla mücadele hedefinizde bütün kalbimle yanınızda durduğumu belirtmek isterim.

Nitekim, sizin yolsuzluklar konusundaki taahhütleriniz ile bu çerçevede kendi mesleğimin bana yüklediği sorumluluğu birleştirdiğimde, ortaya tek cümleyle şu mesajın çıktığına inanıyorum:

Şeffaf ve yolsuzluklarla mücadele edebilen bir toplum için dürüst medyaya her zamankinden daha çok gereksinme vardır.

Geçtiğimiz günlerde hep birlikte Çukurova Grubu ile ilgili gelişmeleri, daha doğrusu 6 milyar dolarlık bir kurtarma operasyonunu izledik.

Yani, Türkiye'nin IMF'den 1999 yılından bu yana aldığı ya da alması ilke olarak taahhüt edilmiş olan miktarın toplamı olan 30 milyar doların beşte birine tekabül eden bir kurtarma operasyonudur söz konusu olan'.

'YAPILAN ANLAŞMA KAMU YARARINA DEĞİLDİR'

Devlete ödemeleri konusunda 'hassas' yapısı ile tanınan Aydın Doğan, Çukurova Grubunun 6 milyar dolara ulaşan borcunun ertelenmesine ilişkin olarak hükümetçe alınan kararı, 'sonuçları itibariyle kamu çıkarına olmayan' bir yaklaşım olarak değerlendirdiği mektubunda şunları dile getirir:

'Aldığınız bu kararla, Çukurova Grubu'nun 6 milyar dolarlık borcu 15 yıl, 3 yılı ödemesiz, libor + 0,5 faizle ertelenmiştir.

Hazine dahi bu şartlarda borçlanamamaktadır. IMF'den alınan kredi şartlarına bakınız. Irak operasyonu için Türki-

ye'ye sağlanacak olanaklara bakınız. Hazine'nin piyasadan temin ettiği kredilere bakınız.

Nerede 15 yıl, nerede libor + 0,5'lik faiz, nerede bir kalemde 6 milyar dolar? Hazine bir taraftan iki- üç yıl, bilemediniz beş, yedi yıl + % 8-10 ile borç alacak, diğer taraftan 15 yıl, 3 yılı ödemesiz % 2-3 faiz ile 6 milyar dolarlık erteleme yapacak.

Bugün Çukurova Grubu'nun varlıkları satılarak Devletin en az 3-5 milyar dolarlık alacağının tahsil edilebileceğine inanıyorum.

Bu olanağı yokmuş gibi varsayıp, alacağı 15 yıl ertelemekle şirketler değil, şahıslar kurtulmuştur.

Sakın yanlış anlaşılmasın; ben ve sahibi olduğum şirketler Çukurova Grubu firmalarına talip değiliz.

Bugün tahsilat olanağı varken, 15 yıl ertelemeyi izah etmek zor olsa gerektir. Kaldı ki grubun hangi işten para kazanıp da bu borcu ödeyeceği belli değildir. Ödenmeyecektir bu borç. Zanianla hep beraber göreceğiz sonucu.

Ama bugünden bellidir sonuç. 3 yıl daha yaşasın dediğiniz Grubun sahipleri geçmişteki uygulamayı aynen sürdüreceklerdir. Şirketler değil, şahıslar kazanmaya devam edecektir.'

PEKİ BU MEDYA SAVAŞI MI, TARİHİN EN BÜYÜK SOYGUNU MU?

Aydın Doğan'ın mektubu kamuoyunda da geniş yankı uyandırır.

Bazı çevreler konuyu bir 'medya savaşı' olarak nitelemektedir.

Oysa Aydın Doğan aynı mektupta bu konuda da şunları ifade etmektedir:

'Grubumuzun belli başlı gazeteleri, bu olayda da halkın ve kamu vicdanının sesi olmaya çalıştılar.

Ama ne yazık ki, bu yayınlarımız, sektörümüzü yozlaştıran çevrelerce, yani batırdığı 6 milyar doları devletin sırtına yükleyenlerin elindeki gazete ve televizyonlar tarafından bir (Medya savaşı) olarak gösterilmeye çalışıldı.

Bu olayda bir kere daha gördük ki, biz derdimizi bir türlü anlatamadığımız bir açmazın içindeyiz.

Bizim basın olarak kamuoyu adına kamu çıkarlarını gözetmek, bekçiliğini yapmak gibi temel bir görevimiz var.

Bir başka medya patronunun devletin hazinesini ve dolayısıyla Türk vergi mükelleflerini zarara sokması karşısında ben bir medya patronu olarak ne yapmalıyım?

Gazetecilik görevimizi yerine getirip kamunun zarara sokulduğunu halka anlattığımızda, bu bir medya savaşı gibi takdim ediliyor.

Bu propaganda karşısında çekinip sustuğumuzda ise görevimizi yapmamış, devekuşu gibi başımızı kuma gömmüş oluyoruz.

Kamunun zarara sokulduğunu, bu gelişmeden olumsuz yönde etkilenen Türk vergi mükelleflerine duyuramıyoruz.

Sayın Başbakan, Vicdanınıza seslenmek istiyorum:

Bu durumda bize ne yapmamızı önerirsiniz?

Siz bizim yerimizde olsaydınız, hangi seçeneği tercih ederdiniz?

Kamu çıkarının göz göre göre zarara sokulmasını dilsiz bir seyirci olarak kayıtsızlık içinde izlemeyi mi; yoksa, bazılarının medya savaşı propagandasının hedefi, hatta kurbanı olmayı göze alarak görevimizi yerine getirmeyi mi?

Hangi şıkta toplum kârlı çıkacaktır?

Hangi şıkta devlet hazinesinin çıkarları gözetilmiş olacaktır?

Maalesef, medya savaşı propagandası ve demagojisi, devleti çok büyük zarara sokan bazı çevrelerce bugün bir kamuflaj, perdeleme yöntemi olarak kullanılıyor.

Bu örtüyü hafifçe kaldırdığınızda, altından Cumhuriyet tarihimizin en büyük soygunu çıkmaktadır'.

ELİNDE MEDYA GÜCÜ OLAN SOYGUNCULARA NE YAPILACAK?

Aydın Doğan mektubunda açık-açık meydan da okumaktadır.

Bir çok medya patronunu 'kendi dümenlerini yürütmek için' medyaya girmekle, hatta taşeronlukla suçlamaktadır:

'Artık toplum olarak hep birlikte şu tarihi sorunun yanıtını verme zamanının geldiğine inanıyorum:

Bu örtüyü kaldıralım mı, yoksa öyle bırakalım mı?

Elinde medya gücü olmayan soyguncuların örtüsünü kaldırdığımızda alkışlanıyoruz.

Ama elinde medya gücü olan bir soyguncunun örtüsünü ucundan tuttuğumuz anda hemen o demagoji başlıyor; Medya savaşı...

Öyle mi acaba?

Şu çarpıcı gerçeği bilginize sunmak isterim:

Türkiye'nin bir hesaba göre 25, bir başka hesaba göre 30 milyar dolarını kendi şirketlerine, özel banka hesaplarına aktararak ülkemizi tarihinin en derin ekonomik krizine sokan başlıca 10 ailenin 7'sinin elinde medya gücü bulunmaktadır.

Sizce, bütün bunlar bir rastlantı mıdır?

Bu sektör, buraya para kazanmak için değil, gazete ve televizyonlarını ellerindeki öteki işlerin taarruz birliği ve savunma kalkanı olarak kullanmak amacıyla gelen ve para kaybeden kriminal bir işadamı türünün istilası altındadır.

Kurulduğu günden bu yana mesleğimizin başına gelen en büyük facia, benim içimde infial kasırgaları yaratan şey, işte mesleğimizle ilgili bu acı gerçektir'.

YURTDIŞINA ÇIKMASINDA SAKINCA OLMAYAN İKİ PATRON VAR

Aydın Doğan kaygılıdır.

'Sözde işadamları topluluğunun, ellerindeki medyayı kullanarak, ülkenin 25-30 milyar dolarının üstüne oturduklarını' ileri sürmektedir.

Dertlidir.

'Bu kişilerin aynı medyayı kullanarak, menfur planlarının ikinci bölümünü uygulamaya koyduklarına' dikkat çekmektedir.

Doğan'ın mektubu gerçekten ibret vericidir:

'Bugünkü hedefleri, cezai sorumluluktan kurtulmak ve batırdıkları 30 milyar doları bütünüyle devletin yani tüyü bitmemiş yetimin, vergisini veren dürüst vatandaşın sırtına yüklemektir.

Üzülerek görüyorum ki, bunda da emellerine ulaşmak üzereler.

Üstelik, benim gazetelerim dışında kimse de bu soyguna ses çıkaramıyor.

Sayın Başbakan, Türk medyasını bu hale getiren imtiyazlı zümre, kendini kurtarmak için en kestirme yola başvurmakta ve bizi de kendilerine benzetmek için ellerinden geleni yapmaktadır.

Bu stratejilerinde ne yazık ki bir ölçüde başarılı olabildiler.

Bu durum bizi üzmekte, ama emin olunuz ki, haksızlık ve yolsuzluklarla mücadelede asla yolumuzdan geri çevirmemektedir.

Çünkü biz yaptığımız işin doğruluğuna inanıyoruz.

Kendimize güvenimiz sonsuz ve içimiz çok rahat olduğu için yıllardır herkese aynı şeyi söylüyoruz.

Biz, her yıl yaklaşık 500 milyon dolara yakın vergi üretiyoruz.

Şahsım ve müesseselerim, yıllardır vergi şampiyonları arasında yer almaktadır. Ne şahsımın, ne de şirketlerimin devlete bir kuruş vergi ya da SSK primi borcu yoktur.

Rakiplerimizin devlete olan borçlarının hangi büyüklüklere tırmandığı, ne kadar vergi verdikleri, vergi yükümlülüklerinin ne kadarını affa sokmak için çaba harcadıklarını öğrenmek sizin için hiç zor değildir.

Bize bir çok iftira atıldı. Oysa ki şahsım ve kurumlarım hakkında açılmış tek bir fesat veya yolsuzluk davası yoktur.

Ben her tatilde alnımın akıyla yurt dışına çıkabiliyorum.

Ama, sektörümdeki bazı meslekdaşlarım çıkamıyorlar.

Çünkü, pasaportlarındaki kimlik bilgileri, havaalanındaki gümrük kapılarında polis bilgisayarlarının ekranlarına "yurt dışına çıkışı sakıncalıdır" uyarısını düşürüyor.

Geçen Şeker Bayramı tatilinde yurt dışına çıkabilen, daha doğrusu bu yasağın muhatabı olmayan başlıca iki medya patronu vardı.

Biri bendim; diğeri ise NTV'nin sahibi Sayın Ferit Şahenk'ti.

Ben, geceleri başımı yastığa koyduğum zaman iç rahatlığı ile uyuyorum.

Ne kendimi, ne yanımda çalışanları, ne de ülkemi utandıracak tek bir sabıkam yok'.

KURTARMA OPERASYONLARI HALKA YÜKLER GETİRİYOR

Aydın Doğan, 'Ekmeğini kazandığı sektörün içine düştüğü çukurun, kendi üstünü-başını kirlettiğini' düşünmektedir.

O kirin 'kendi elbiselerine de bulaştırılmasından' rahatsızdır.

Aydın Doğan, Başbakan'a mektubuna ilginç saptamalar ekler:

'Peki, devleti bu kadar büyük zararlara uğratan bu 10 aile ne yapmaktadır? (Tekelci sermaye, yabancı sermaye Türk medyasına sahip olacak) safsatasının arkasına sığınan bu 10 ailenin yaşamında en küçük değişiklik olmamıştır.

Yine Boğaz'ın iki yakasındaki yalılarında oturmaya, yine özel uçaklarıyla seyahat etmeye, yine milyonlarca dolar değerindeki yatlarıyla sefa sürmeye devam ediyorlar.

Yurt dışına götürdükleri milyarlarca doların tek kuruşunu dahi geri getirme zahmetinde bulunmadılar.

Benim inancım, üzerine gidildiği taktirde, batan her kuruşun geri getirilebileceğidir.

Zira, bankalarını batıran bu kişilerin ellerinde, kolaylıkla satılıp, parası devletin kasasına konabilecek çok sayıda şirket bulunmaktadır.

Sizi temin ederim ki, ben bu şirketlere alıcı değilim ve olmayacağım.

Ama içerde ve dışarıda bu şirketleri satın alarak, devletin kasasına para koymaya hazır bir çok şirketin bulunduğunu da ispata hazırım.

Ben, şirket kurtarmaya karşı olan biri değilim. Dünyanın pek çok ülkesinde şirket kurtarma operasyonları yapılıyor.

Ancak bu operasyonlar ekonominin rasyonelleri içinde, vergi mükelleflerine, kamu hazinesine yük oluşturmadan ve

en önemlisi, müflis işadamlarının hukuksal sorumlulukları yok sayılmadan gerçekleştiriliyor.

Şirketler kurtarıldığında hukuk yara almıyor.

Müflis işadamları hem hukuk karşısında bedel ödüyorlar, hem de yol açtıkları zarar servetlerinden tazmin ediliyor.

Sonuçta, o ülkelerde bu tür operasyonlara başvurulduğunda, hükümetler ayırımcılık yapıp, bazı şirketleri kayırmakla suçlanmıyorlar.

Bizdeki şirket kurtarma operasyonları için aynı şey söylenebilir mi?'.

NAMUSLU İŞADAMLARI İLE HORTUMCULAR NASIL BİR TUTULUR?

Aydın Doğan, hayli yankı uyandıran mektubunda yavaş yavaş sona gelmektedir. 'Mevcut koşullarda gerçek anlamda rekabet koşullarının işlediği bir piyasa ekonomisinden söz edilemeyeceğini' vurgulayarak, şunları anlatır:

'Beni rahatsız eden husus, Türkiye'de yasalara saygılı, düzgün işadamlarının da batakçılarla, hortumcularla bir tutulabilmesidir.

Bu durumda, beni ve müesseselerimi, devletine karşı güvensiz hale getirmeye kimin hakkı vardır?

Hatta, bu derin haksızlığa bakarak, zaman zaman içimden şöyle isyan ediyorum: (O zaman ben de vergi vermeyeyim...)

Biliyorum ki, bu sessiz çığlık, önce vicdanımın sonra da önünde her zaman saygıyla eğildiğim Yasalarımızın duvarlarına çarpıp param parça olmaya mahkumdur.

Ama lütfen söyleyin, bu ülkede Yasalar sadece dürüst insanlar için mi geçerlidir?

Dürüst olmayanı cezalandıramayan bir devlet, gücünü sadece dürüst insanlara karşı ispat ederek ilelebet var olabilir mi?

Bu mektubu, işte böyle büyük ve derin bir isyan duygusu ile yazıyorum.

Lütfen, bu mektubu bir vatandaşın infial dilekçesi olarak kabul ediniz.

Lütfen, Türk medyasının içine düşürüldüğü bu kirli çukurdan çıkması için harekete geçiniz.

Lütfen, medyanın duvarlarını camdan hale getirecek, yasalarımızın Çin Şeddi arkasına mevzilenmiş bu medya taşeronlarına da geçerli olmasını sağlayacak adımların atılmasına öncülük ediniz.

Bu çerçevede TBMM'nin bu konuya el atmasında büyük yarar gördüğümü belirtmek isterim.

Yüce Meclisimizin bu alanda yürüteceği her türlü incelemeve ve soruşturmada gönüllü olarak sanık sandalyesine oturmaya hazırım.

Ben, artık bu medya savaşı demagojisinin esaretinden kurtulmak istiyorum. Sapla samanın, iyiyle kötünün, dürüstle namussuzun aynı cümle içinde telaffuz edilmesine son verilmesi için devletin bütün kurumlarının karşısında hesap vermeye hazır olduğumu Zat-ı Âlilerine iletmek istiyorum'.

TEMİZ VE ŞEFFAF BİR TÜRKİYE İÇİN MÜCADELEYE DEVAM

Aydın Doğan'ın değerlendirmeleri aslında Türk halkının neredeyse tamamının altına imza ataçağı türden saptamalardır.

Bu istekler 7'den 70'e herkesin paylaştığı duygulardır.

Ancak yanlışların düzeltilmesi için etkin adımlar atılamamaktadır.

'Eyyamcılık' ve 'sağduyu eksikliği' bu konudaki girişimleri yarı yolda bırakmaktadır.

Aydın Doğan değerlendirmelerini şöyle sürdürür:

'Ben, temiz ve şeffaf bir Türkiye için mücadeleye devam edeceğim.

Çünkü bu mücadeleyi, çocuklarıma ve torunlarıma bir şeref belgesi olarak bırakmaya kararlıyım.

Sayın Başbakanım, Göreve geldikten kısa bir süre sonra verdiğiniz bir demeçte, şeffaflığa büyük önem verdiğinizi, yolsuzluklara göz yummayacağınızı belirterek, (bütün iş gruplarına, çevrelerine eşit mesafede duracağız. Kimseye ayırım yapmayacağız) demiştiniz.

Bu sözlerinizi büyük bir memnuniyetle karşılamıştım.

Bu demecinizdeki taahhüdünüzü de dürüst işadamlarıyla dürüst olmayan işadamlarına eşit mesafede durmayacağınız şeklinde yorumluyorum.

Ayrıca, bir başka demecinizde de topluma (biz yolsuzlukla mücadele ederken bildiğiniz bir şey varsa açıkça söyleyin) şeklinde bir çağrıda bulunduğunuzu hatırlıyorum'.

MEDYA SÖMÜRGENLERİ SUÇLAMASI

Ve isyan mektubunun finali şöyledir:

'Ben de bu mektupta çağrınıza uyarak Türkiye'nin yolsuzlukla mücadele edebilmesi önündeki çok büyük bir engeli dikkatinize getirmek istedim. Yolsuzlukla mücadele hedefinin yaşama geçirilebilmesinin önündeki en önemli engel, mektubumda işaret etmeye çalıştığım üzere medyaya yuvalanmış olan bu sömürgenlerdir'.

Aydın Doğan'ın mektubu bu cümlelerle bitiyordu.

Herkes 'medyayı kullanarak iş yapanlardan' şikayetçiydi, ama önlem alınmıyordu.

Aydın Doğan'ın mektubu bu açıdan da kamuoyunda yankı uyandırmıştı.

ACİL EYLEM PLANI İLE NE SÖZLER VERİLMİŞTİ?

Aydın Doğan, mektubu ile halk arasında da bir tartışma başlatmıştı.

Sessiz çoğunluk, 'kriminal medya patronları' ile 'hortumcular'ı konuşmaya başlamıştı.

Bu noktada elbette hükümetin Acil Eylem Planı da yeniden gündeme gelmişti.

Tayyip Erdoğan'ın 'engeli' nedeniyle Abdullah Gül'ün Başbakanlığı'nda kurulan 58. hükümetin Acil Eylem Planı, bazı alanlardaki 'cesur çıkışları' ve 'yenilikçi söylemler'i ile gerçekten de kamuoyunda ilgi uyandırmıştı.

Halk, öncelikle 'yolsuzluk ve usulsüzlüklerle etkin mücadele' ile 'ekonomik sorunlara çözüm' istemekteydi.

Yolsuzluklar önlenince zaten devletin heba olan kaynaklarının da önüne geçilmeyecek miydi?

Fakirlik azalmayacak mıydı?

58. hükümet, Acil Eylem Planı'nda yolsuzluklarla mücadele sözü veriyor ve taahhütlerini şöyle sıralıyordu:

'Yolsuzluklar hakkındaki Ceza Hukuku Sözleşmeleri ile Medeni Hukuk sözleşmeleri onaylanacak. Cezalar caydırıcı hale getirilecek. Siyasetin finansmanı saydam olacak. Mevzuatımızdaki sır kavramı yeniden belirlenecek'.

Aydın Doğan, işte bu plandan etkilenmiş, kaleme sarılmıştı.

BENZERİ YAKINMALAR TAYYİP BEY'E DE..

Türkiye'nin bir çok yerine yaptığı yatırım ve yardımların yanısıra memleketi olan Gümüşhane ve Kelkit'e de yakınlığı ve desteği hep dillerde olan Aydın Doğan, hızını alamamıştır.

Kızgınlığı azalmaz, aksine artar.

Haksızlığa tepkilidir.

Her zaman ki çevreler, yapılanları 'medya savaşı'na çekmeye çalışır.

Bu konuda bir ölçüde de başarılı olunur.

Aydın Doğan, bir mektupta 1 mart 2003'te o günlerde daha Başbakan olamayan, ancak İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'ndan iyi tanıdığı AKP Lideri Recep Tayyip Erdoğan'a yollar.

Yakınmalar aynıdır, ufak-tefek ayrıntılar vardır:

'Bizim Gümüşhane milletvekilleri göreve geldikleri günden beri Kelkit'in Sadak Barajına Bir Trilyon Lira ödenek temini için canla başla uğraşıyorlar. Ama bütçe olanakları el vermediği için bu ödeneği sağlayamıyorlar.

Sadak Barajı için Bir Trilyon Lira ödeyemeyen ülkenin bütçesine 20-30 milyar dolar yük bindiren bu insanları nasıl bağışlayacağız.

Neden devlet bugün alacağının milyarlarca dolarlık kısmını tahsil edip kasasına koymasın?

Neden IMF'ye avuç açsın?

Devletin hazinesi 2 yıllık, 3 yıllık daha pahalı borçlanırken, 15 yıl süreyle bedavaya gelecek bir maliyetle batakçılara olanak yaratsın?

Ne ben, ne de birlikte çalıştığım arkadaşlar, ekonomik krizden dolayı zora giren firmaların kurtarılmasına karşı değiliz.

Ancak, firmaların arkasındaki şahısların kurtarılmasına, daha doğrusu hala kötü yönetilmeye devam eden, hala üretmeden eski alışkanlıkla başkalarını soymayı sürdürüp, kalan pislikleri devletin sırtına yıkan, fütursuzca zevk-i sefâ içinde yaşamlarını aynen sürdüren insanlara karşıyız'.

BDDK BAŞKANI'NA: HAKSIZ REKABET YARATIYORSUNUZ

Aydın Doğan hızını almışken bir mektup da BDDK Başkanı Engin Akçakoca'ya yazar.

Doğan, birer örneğini BDDK üyelerine de gönderdiği mektubunda özetle şunları dile getirir:

'Çukurova Grubu ile ilgili olarak aldığınız karar ve altına imza attığınız bu tasarrufla, piyasadaki haksız rekabet koşullarının artarak devam etmesine yol açmış oluyorsunuz.

Çukurova Grubu'nun elindeki nakit yaratan ve kâr eden şirketleri, Yapı Kredi Bankası öz kaynaklarının güçlendirilmesi gerekçesiyle banka portföyünün dışına çıkartıp şahıslara iade ediyorsunuz. Ancak bunu yaparken, vahim bir hareketle, sürekli zarar eden ve kâr etmesi olanaksız bazı şirketleri portföyde bırakıyorsunuz.

Bunun anlamı yeteri kadar açıktır. Kurtarılan banka değil, şahıslardır ve bu durum haksız rekabetin ta kendisidir.

Kaldı ki, yaratılan haksız rekabet sadece bununla sınırlı kalmıyor.

Çukurova grubuna tarafınızdan sağlanan (çok uzun) vadeli finansman olanağı, Çukurova'nın rakiplerini, o rakiplerin ödemiş oldukları vergilerle, yani rakiplerinin silahlarıyla vurabilmesine olanak sağlıyor.

Yıllardır zarar ettiği ve tek kuruş vergi vermediği halde ayakta kalmasına izin verilen Çukurova Grubu şirketlerinin piyasa şartlarını bozdukları aşikârdır. Başkanlığını yaptığınız kurulun son tasarrufu, üzülerek söylüyorum, piyasa şartlarını daha da bozmuştur.

Haksız rekabete yol açtığınızı size anımsatmak zorundayım.

Sorumluluğunu üstlendiğiniz bu haksız rekabetin hangi boyutlara ulaştığını size çarpıcı bir örnekle anlatmak isterim:

Çukurova Grubu'nun yayınladığı gazetelerin hem tirajları, hem de bununla ilgili olarak reklam alma yetenekleri oldukça sınırlıdır.

Örneğin, 70 bin tirajlı 20 sayfalık Tercüman gazetesi sadece 100.000 liraya satılmaktadır.

Tercüman'ın yanı sıra, tirajı 130-140 bine ancak ulaşabilen Akşam gazetesi ile benim hiç görmediğim Güneş gazetesinin reklamlarına arada sırada bir göz atınız.

Bu gazeteler devamlı olarak Çukurova Grubu şirketleri tarafından sayfa sayfa reklamlarla beslenmektedirler.

Bir başka deyişle, bir taraftan aldığınız karar çerçevesinde Çukurova Grubu Hazine tarafından finanse edilmekte, bu finansmanın bir bölümü ise basın sektöründe haksız rekabet koşulları yaratacak şekilde bu grubun gazetelerine aktarılmaktadır.

Bir bu kadar vahim olan, grubun bu şekilde finanse ettiği yayın organlarını birer şantaj aracı olarak kullanmasıdır'.

DEVLET MALINI KAÇIRMA OPERASYONUNUN ÖNÜNE GEÇİLMELİ

Aydın Doğan, BDDK kararlarının bazı vahim sonuçlar doğurduğuna dikkat çeker ve mektubunu şöyle tamamlar:

'Sizin tasarrufunuzla, kârlı şirketlerini sömürerek yayınlarına devam edip, dürüst vatandaşların ödedikleri vergilerle kurtarılan şahısların ellerindeki medyayı bize ve size karşı silah olarak kullanmalarının neresi serbest rekabettir?

Bu durum, bizim kendi silahlarımızla vurulmamızdan başka bir şey değildir.

Pek çok hukukçu, 6183 sayılı yasa hükümleri çerçevesinde bugün BDDK'nın kendi ifadesiyle şekillenen (Devlet malını kaçırma) operasyonunun önüne geçilebilmesi pekâlâ mümkün iken, dava açılmasının geciktirilmesini izahta zorlanmaktadır.

Benim bu mektuptaki amacım, sizleri suçlamak değildir, iyi niyetiniz ve dürüstlüğünüzden şüphe etmem söz konusu değildir.

Ama aldığınız kararlarla kamu çıkarına ters düşen sonuçlar yaratıyor ve piyasada haksız rekabeti körüklüyorsanız, bunu dikkatinize getirmek, dürüstçe vergisini ödeyen bir vatandaş olarak benim de görevimdir.

Ben, dürüstlükten, şeffaflıktan yana olanların her zaman yanındayım.

Sizin kamu otoritesi olarak göreviniz haksızlıkların üstüne gitmektir.

Mali piyasalardaki düzenlemeleri adil, rekabet koşullarına uygun ve kamu çıkarını gözetecek şekilde gerçekleştirmektir.

Sizden ricam, aldığınız kararlarla kamu çıkarını zedelememeniz, piyasada haksız rekabet yaratmamanız, yaratmış olduğunuz haksız rekabet koşullarını da ortadan kaldırmanızdır.

Şahısları kurtarmak yerine mümkün ise firmaları kurtarınız'.

Doğan mektubunu 'bilgi için', BDDK üyeleri İbrahim Halil Çanakçı, Yusuf Ziya Önder, Akın Tarı, Atilla Taşdemir ve Mehmet Nuri Doğulu'ya da göndermiştir.

AYDIN DOĞAN TEKEL Mİ OLMAK İSTİYOR?

Aydın Doğan'ın isyanı sürmektedir.

Gerçekten de 'medya savaşı' ve 'Aydın Doğan Medya'da tekel olmak istiyor' demeçlerinin arkasında bir sürü kirli dolaplar döndürülmektedir.

Aydın Doğan ise bu değerlendirmeler karşısında şunları dile getirmektedir:

'Bazıları hâlâ diyor ki, (Bu bir medya savaşıdır. Aydın Doğan tekel olmak istiyor, rekabet istemiyor).

Hayır, tam tersine, her zaman belirtiyorum: Rekabetin en gerekli olduğu yer medyadır. Ben medyada tekel kurmayı aklımdan bile geçirmem. Rakiplerimle yarışmak isterim. Ama karşıma, 'rakip' adı altında yolsuzluk çıkarsa, hortumculuk çıkarsa, vergi kaçakçılığı çıkarsa ne yapacağım?

Yayın organlarım, bunları (Rakibimizin hortumculuğudur, rakibimizin kaçakçılığıdır) diye hasır altı mı etsin?

'Yazarsak bize meyda savaşı yapıyor derler' diye görmezlikten mi gelsin? Veya 'Bunların elinde gazete var, televizyon var; bize iftira ederler' diye korkup kendi kendine sansür mü uygulasın? Milletin milyarlarca dolarını ceplerine indirenlere seyirci mi kalsın?

Yani, medya sahibi olmayan hortumcularla ilgili haberleri yayınlayalım, medya sahibi olan hortumcularla ilgili haberleri yayınlamayalım.. Onlara bir çeşit 'Meslek dokunulmazlığı' tanıyalım.. Öyle mi?..

Böyle şey olur mu? Gazete sahibi olarak ben, asıl bunu yaparsam, buna izin verirsem, görevimin gereklerini çiğnemiş olurum. Okurlarımızın, izleyicilerimizin haber alma hakkına sansür koymuş olurum.

Her türlü yolsuzluğa karşı mücadele edilmesi, temiz toplum isteyen her vatandaşın isteğidir. Ben de o vatandaşlardan

biriyim. Kendi işimde, gerçek rakiplerimle eşit şartlar altında yarışmak istiyorum. Karşıma 'rakip' adı ile çıkıp da esas işleri yolsuzluk olanlar hakkında ise, hiçbir ayrıcalık gösterilmeksizin, yasaların uygulanmasını istiyorum. Kısacası, 'temiz toplum'a varmanın da şartı olan 'temiz bir medya' içinde 'temiz rekabet' koşulları istiyorum'.

YEDİNCİ BÖLÜM

VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN KURULUŞU

VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN KURULUŞU

BDDK raporunun yayınlandığı günlerde de Pamukbank tartışması hala sürmektedir.

Sektörde ise arayışlar vardır.

Yeniden BDDK raporuna bakarsak, bir ayrıntı da varlık yönetim şirketlerinin kuruluşu ile ilgili olarak gözler önüne serilir:

31 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4743 sayılı Yasa çerçevesinde, bankaların tahsili gecikmiş alacaklarını çözüme kavuşturmak ve bankaların aktiflerine seyyaliyet kazandırmak amacıyla, çeşitli vergi kolaylıkları da getirilerek varlık yönetim şirketlerinin kurulması teşvik edilir.

Yasa çerçevesinde, varlık yönetim şirketlerine TMSF'nin yüzde 20 oranında ortak olabilmesi söz konusudur.

Nitekim, 1 Ekim 2002 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan "Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik" ile kurulacak olan varlık yönetim şirketlerinin yasal altyapısı tamamlanır.

DEVİR VE BİRLEŞMELERİN ÖZENDİRİLMESİ

Bankaların ve iştiraklerinin devir ve birleşmelerini kolaylaştırmak yönünde vergi teşvikleri getirilir ve bu düzenlemelerin de katkısıyla devir ve birleşmelerde artış gözlenir.

Devir tarihlerindeki bilanço büyüklükleri ve kur gelişme-

leri dikkate alınarak bakıldığında, devir ve birleşmelere konu olan bankaların toplam aktif büyüklüğü tutarı yaklaşık 26,5 milyar dolar düzeyindedir.

RİSK YÖNETİMİ

İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemlerinin Oluşturulması 8 Şubat 2001'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında Yönetmelik ile birlikte, özel bankacılık sisteminde kurumsal yönetişim ve risk kültürünün oluşturulması ve geliştirilmesi açısından önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Bu çerçevede, etkin bir iç denetim ve risk yönetimi sisteminin kurulmasının önemi sektörde faaliyet gösteren tüm özel bankalarca anlaşılmış ve bu sistemin faal hale getirilmesi için gereken banka içi düzenleme değişiklikleri ve organizasyonel yapının oluşturulması çalışmaları büyük ölçüde tamamlanmıştır. Diğer taraftan bir çok özel bankada risk yönetimi sisteminin konsolide bazda tesis edilmesi çalışmaları devam etmektedir.

25 BANKA İLE İLGİLİ ÇARPICI DEĞERLENDİRME

BDDK raporunda, program kapsamındaki 25 banka ameliyat masasına yatırılmaktadır.

Rapor, teknik açıklamalarla da aslında 'şeffaflık' anlamında önemli bir adım atmaktadır.

Bu bilgilerin herkesin gözü önünde olması, irdelenmesi, tartışılması olumlu bir gelişmedir:

'Program kapsamındaki 25 bankanın 2001 yıl sonunda 71 milyar dolar olan toplam aktif büyüklüğü, 2002 yılı Ara-

lık ayı itibariyle yüzde 17,4 oranında artarak 83,3 milyar dolara yükselmiştir.

Toplam aktif büyüklüğü bu dönemde reel olarak ise yüzde 1,9 oranında artmıştır.

Program kapsamındaki bankaların en belirgin artış gösteren aktif kalemi 17,8 katrilyon lira ile menkul kıymet stoku (vadeye kadar elde tutulacak menkul değerler dahil) olmuştur.

Bu gelişmede şubat 2002'den itibaren bilanço içinde izlenmeye başlanan repo işlemleri de etkili olmuştur. Menkul kıymetler stokunun toplam aktifler içerisindeki payı 2001 yıl sonunda yüzde 27,7'den 2002 yılı sonunda yüzde 33,9'a yükselmiştir. Menkul kıymetler stoku aynı dönemler itibariyle reel olarak yüzde 24,5 oranında artış göstermiştir.

2001 yıl sonunda 24 katrilyon lira (16,7 milyar dolar) düzeyinde olan krediler portföyü, 2002 yıl sonunda özellikle ihracat ve işletme kredileri ile kredi kartlarındaki artış nedeniyle 38,6 katrilyon liraya (23,6 milyar dolar) yükselmiştir.

Kredi portföyü reel olarak ise yüzde 22,4 oranında artış göstermiştir.

Söz konusu gelişmede İstanbul yaklaşımı kapsamında yeniden yapılandırılan borç tutarının artması etkili olmuştur.

Böylece, kredilerin toplam aktifler içindeki payı 2001 yıl sonundaki yüzde 23,5 olan düzeyinden 2002 yılı sonunda yüzde 28,3'e yükselmiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranı ise (takipteki krediler hariç) Aralık 2001'de yüzde 33,1 iken, Aralık 2002'de yüzde 41,9'a yükselmiştir. Aralık 2001'de 7.907 trilyon lira olan takipteki alacaklar (brüt), Aralık 2002 itibariyle 4.327 trilyon lira olmuştur.

Ayrıca, bankaların takipteki alacakları için ayırdıkları özel karşılıklardaki artışa bağlı olarak, karşılıkların takipteki alacaklara oranı, Aralık 2001'de yüzde 33,7 iken Aralık 2002'de yüzde 52,6'ya yükselmiştir.

Bu gelişmeler sonucunda kredilerin takibe dönüşüm oranı (takipteki krediler/brüt krediler) 2001 yılı sonunda yüzde 24,7 iken, İstanbul yaklaşımı kapsamına alınan büyük ölçekli firma sayısının artmasına bağlı olarak Aralık 2002'de yüzde 10,1'e gerilemiştir.

2001 yıl sonunda 72,8 katrilyon lira (50,5 milyar dolar) olan mevduat, Aralık 2002'de 91,9 katrilyon liraya (56,2 milyar dolar) yükselmiştir.

DTH'ların toplam mevduat içerisindeki payı 2002 yıl sonu itibariyle yüzde 67,8 olarak gerçekleşmiştir.

2001 yıl sonunda 61,3 katrilyon lira olan bilanço dışı işlemler Kasım 2002'de 81,4 katrilyon liraya yükselmiştir. Bilanço dışı işlemler aynı dönemler itibariyle reel olarak yüzde 1,5 oranında artmıştır.

2001 yılını 3,9 katrilyon (2,7 milyar dolar) lira zararla kapatan Program kapsamındaki bankalar, 2002 yılında 2,8 katrilyon lira (1,7 milyar dolar) kâr elde etmiştir.

2002 yılında bankaların toplam faiz gelirlerinin en önemli kalemini yüzde 41,5 ile menkul kıymetlerden alınan faiz gelirleri oluşturmuştur.

Ayrıca kredilerden alınan faizlerin toplam faiz gelirleri içindeki payı yüzde 36,6 olarak gerçekleşmiştir.

Toplam faiz giderlerinin yüzde 79,6'sını oluşturan mevduata verilen faizler ise en önemli gider kalemidir.

Program kapsamındaki bankaların 2001 yıl sonunda 10,6 katrilyon lira (7,4 milyar dolar) olan özkaynak toplamı, Ara-

lık 2002'de reel olarak yüzde 24,8 oranında artarak 16,9 katrilyon liraya (10,3 milyar dolar) yükselmiştir. Buna bağlı olarak 2001 yıl sonu itibariyle yüzde 15,6 olan Program kapsamındaki bankaların sermaye yeterliliği rasyosu, 2002 yıl sonu itibariyle yüzde 19,4'e yükselmiştir.

Program kapsamındaki bankaların yabancı para pozisyon açığı incelendiğinde ise, özellikle 2002 yılı başında 1,2 milyar dolar olan bilanço içi yabancı pozisyon açıklarının (dövize endeksli pozisyon dahil), 21 Mart 2003 tarihi itibariyle 165 milyon dolar fazla pozisyona dönüştüğü görülmektedir'.

DENETİM VE SEKTÖRDE ETKİNLİK ŞART

Denetim ve etkinlik, sektördeki en ciddi sorundur.

Yasal ve kurumsal düzenlemeler şarttır.

Resmi rapor bu konuya şöyle eğilir:

'Bankacılık kesiminin mali ve operasyonel anlamda yeniden yapılandırılması çalışmaları ile eş anlı olarak sektöre yönelik düzenleme, gözetim ve denetim çerçevesini güçlendirecek, bankacılık sistemini daha etkin ve rekabetçi bir yapıya kavuşturacak, sektörün dayanıklılığını geliştirecek ve sektöre güveni kalıcı kılacak yasal ve kurumsal düzenlemelerin gerçekleştirilmesinde önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Yasal çerçeve uluslararası standartlara büyük ölçüde uyumlaştırılmıştır. Gözetim ve denetim çerçevesine ilişkin düzenlemeler; sermaye yeterliliği, risk yönetimi, kredi ve iştirak sınırlamaları, kredi karşılıkları, uluslar arası muhasebe standartlarına uyum, bağımsız denetim ve yabancı ülke denetim organları ile işbirliği alanlarında yoğunlaşmıştır.

Ayrıca 30'u ticari banka, 5'i özel finans kurumu, 1'i yatırım bankası ve 7'si yabancı bankaların Türkiye'de bulunan şubeleri olmak üzere, toplam 43 kurumda yerinde denetim faaliyetleri yürütülmektedir'.

ALACAKLARIN TAHSİLİ SORUNU İÇİN YENİ İCRA İFLAS YASASI

Alacakların tahsili sorunu bir türlü aşılamamaktadır.

Mevcut yapı içinde de aşmak mümkün değildir.

Çare; Yasa düzenlemesindedir.

TBMM Plan Bütçe Komisyonu'ndan geçen yeni İcra İflas tasarısı 17 temmuz 2003 tarihinde yasalaşır.

BDDK yeni yasa ile, alacak tahsilatı kabiliyetini artırmayı hedeflemektedir. Yasa ile varlık yönetimi şirketi gibi sorunlu aktiflerin çözümü kapsamında getirilmek istenen mekanizmaların teşvik edilmesi sağlanacaktır.

Ayrıca, söz konusu değişiklik ile piyasa disiplininin oluşumuna da katkıda bulunulacaktır.

YASA NE GETİRDİ: UMUT VARSA İFLASI ERTELEYELİM

Yeni yasa ile kötü niyetli yaklaşımlar büyük ölçüde engellenmekte ve bu konudaki mevcut yasal boşluklar da doldurulmuş olmaktadır.

Yasa ile borçlu şirketlerin iflasının ertelenmesine olanak sağlanırken, bu konuda mahkemenin kararının iyileştirme çalışmalarını gözönüne alarak gerçekleşmesi sağlanmaktadır.

Bu bir anlamda 'eğer umut varsa iflası erteleyelim' anlamına gelmektedir. Erteleme kararı alınırsa borçlu aleyhine yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılama-

makta ve önceden başlatılan takipler de durdurulmaktadır. Zamanaşımı ve hak düşüren süreler de işlememektedir.

Yeni düzenleme ile iflasta adi ve rehinli alacaklıların sırası da yeniden düzenlenmektedir.

İşçi alacakları, hak edilen kıdem tazminatları ve nafaka alacakları 1. sıraya çekilirken, velayet ve vesayet nedeniyle doğan alacaklar 2. sırada, BDDK gibi özel Yasalardaki alacaklar 3. sırada, imtiyazlı olmayan diğer bütün alacaklar da 4. sırada yeralmaktadır.

Ayrıca borçlunun yanısıra alacaklı da konkordato isteyebilecektir.

Meclis sürecinde İstanbul yaklaşımını sürekli hale getiren düzenlemeden ise vazgeçilir.

Bu konudaki veto İMF'den gelir.

Ayrıca zora düşen sermaye şirketlerine, borçlarını yeniden yapılandırarak ödeme kolaylığı getirilmesi olanağı da ortadan kalkmış olur.

Bu da önemli bir gelişmedir.

VE SADEDE GELELİM...

BDDK'nın raporu ayrıntılıdır.

Akla karayı, doğru ile yanlışı ortaya koymaktadır.

Bu raporun sektör açısından doğru ele alındığı takdirde ciddi kazanımlar sağlayacağı kesindir.

Nitekim, BDDK raporun son bölümünde beklenti ve hedeflerini şöyle açıklar:

'BDDK bundan böyle çalışmalarını; bankaların aracılık maliyetlerinin düşürülmesi, finansal hizmetlerde çeşitliliğin artırılması, mevduat sigortası sisteminin iyileştirilmesi ve TMSF'nin alacak tahsilatının hızlandırılması konuları üzerinde yoğunlaştıracaktır.

Bu dönemde, bankalara düşen görev ise maliyet yapılarını gözden geçirerek faaliyetlerine etkin bir şekilde devam etmeleridir.

Ancak, belirtmek gerekir ki; Finans sektöründeki kırılganlıkların en aza indirilmesi, kamu borçlanma ihtiyacının azaltılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması ile mümkün olabilecektir.

Bu çerçevede; Mevcut programın uygulanmasındaki kararlılığın devam ettirilmesi, güven ortamının sağlanarak reel faizlerin bir an önce ve süratle düşürülmesi, finans sektörü birimleri hakkında olumsuz beyanlardan kaçınılması, bu yolla kredibilite ve güvenilirlik aşınmasına yol açılmaması, yabancı bankaların pazar paylarını artırmalarından çekinmek yerine, Ulusal bankalarımızın önündeki işlem, vergi ve sair engellerin kaldırılarak yabancı rakipleri ile eşit rekabet ortamına kavuşturulması ve bu suretle işlemlerin yurtdışına kaçmasının önlenmesi zorunlu görülmektedir'.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

KURŞUN ASKERLERİN SALDIRISINA HAZIRLIKLI OLUNMALI

KURŞUN ASKERLERİN SALDIRISINA HAZIRLIKLI OLUNMALI

Bu çarpıcı rapor, Türkiye'de üzeri örtülen bir çok konuya da ışık tutmaktadır. Türk halkı gerçeklerle yüz yüze gelmektedir.

Acı da olsa bu gerçeklerin bilinmesi 'Temiz Toplum' ve 'Şeffaf Türkiye' açısından önemlidir.

Ancak yapılacak çok iş de vardır!

Özellikle yasal düzenlemeler ve bu düzenlemelerde Fon'un alacak kabiliyetinin yükseltilmesi.

Yoksa ne yapılırsa yapılsın, elden bir şey gelmemekte, devlet alacaklarını tahsil edememekte, millet fakirleşmektedir.

Öneriler ve hedefler de sadece kağıtlar da kalmaktadır!

Ayrıca medya gücünü 'kendi kurşun askerlerinin savaş alanı' haline getiren medya patronlarına karşı da önlem alma zorunluluğu vardır.

Onların yaptıkları sistemi de yaralamaktadır.

'Hortumla-hortumla, devlete yükle'nin mantığı nedir?

Batakçı sıradan bir işadamıysa yerden yere vurulacak, medya patronu ise korunup-kollanacaktır!

Kurşun askerlerinin sağa-sola saldırmasından korkulacaktır!

Oysa doğru, batakçının kim ve ne olursa olsun yüksek sesle 'yuhlanması'dır. Yakasından tutulup mahkeme önüne çıkarılmasıdır.

Hortumladıklarının yasal çerçeve içinde geri alınmasıdır. Kimbilir belki bir gün..!

TÜRKİYE'DE BATIK BANKALAR SEYİR DEFTERİ

Önce ekonomik krizler ve yönetim sorunları nedeniyle kapanan bankalar, sonra 27 mayıs sürecinde tasfiye edilenler.

Bir de kamuoyunun bildiği İstanbul Bankası, TYTBank, Marmarabank ve İmpexbank skandalları.

İstanbul Bankası batarken başındaki isim Özer Uçuran Çiller'dir.

Yıllar sonra Uçuran Çiller'in eşi Türkiye'de başbakanlığa dek yükselecektir.

Bülent Ener, Sabit Biter Özuslu ve Apel Çelik'in sahibi olduğu TYTbank sadece 'batık banka' olarak anılmayacak, uçaklarla yurtdışına kaçırılan paralar da yıllarca konuşulacaktır.

Sektördeki adı 'cin Atilla' olan Atilla Uras'ın Marmarabank'ı ise devlet paraları ile birlikte batacaktır.

Zarar o dönemde 3 trilyon liradır.

Devlet paraları 'uçmuştur'!

Bankacılık sektörü ilginç gelişmeler yaşamaktadır.

'Batık bankalar seyir defteri' hayret vericidir!

Bu gelişmeleri irdelerken, Türkiye'de özellikle 1997 yılından sonra batan bankalara da göz atmak da yarar vardır.

Türkiye'de bankalara el koyma, ya da bir başka deyişle bankaların devletin ve milletin sırtına yük olma sorunu yaygın olarak ekonomik krizlerle başlamakta. Bunun milat takvimi de 1997 yılı olarak görülmektedir.

Bankaların hortumlanma deyin, el konma deyin, batma

deyin, ne derseniz deyin, 'çökme süreci' 1997'de Türk Ticaret Bankası'nın Hazine'ye geçmesi ile başlamaktadır.

Bu rakam 1997-2002 yılları arasında 20'ye ulaşmaktadır.

Bir rekordur bu.

Sonra bir yıllık bir 'duraklama dönemi' yaşanır.

Ardından Uzanlar'a ait İmar Bankası'nın 4 temmuz 2003'te batması.

Ve son olarak da Adabank'a el konulması.

6 yılda 22 banka.

İNSANI HEM ÜZEN, HEM VİCDANINI SIZLATAN GÖRÜNTÜ

Batan bankalar, bu bankalarda hebâ olan devletin ve milletin parası elbette vicdanları sızlatmaktadır.

Vurdumduymazlık, özensizlik, beceriksizlik ve hortum, sonuçta Türk ekonomisinin sırtına en büyük yük olarak yansımaktadır.

Bu yük yıllarca gerçekleşen ihracatın da, turizm gelirlerinin de üstündedir.

Yani bir anlamda 'Türkiye olarak çalışılıp-çalışılıp batan bankalara yatırılmaktadır'.

Sorun; biraz kandırmaca, biraz reklam, biraz da 'oyun' ile zenginlik elde edenlerin, paraları toplayanların büyük bir 'rahatlık' ve 'pişkinlik'le işin içinden sıyrılmasıdır.

Paraları alıp buhar olmasıdır. Yükün de aynen devlete yansımasıdır.

Sorun; yaşananların halkın gündemine de pahalılık, enflasyon, işsizlik olarak oturmasıdır.

Yapılan sahtekârlıkların üzerine gidilmemesi, hesap sorulmamasıdır.

Milyarlarca dolar batak para.

Milletten çalınan kaynak.

Bugün İMF'den birkaç yüz milyon dolar alabilmek için nice tavizler verilirken, yaşanan vurdumduymazlık elbette üzücüdür.

Bu tablonun değişmesi şarttır.

İŞTE BATAN BANKALARIN HİKAYESİ

Batık bankalar konusu daha sonra tekrarını sıkça izleyeceğimiz bir filmin ilk perdesi olarak yansır önceleri.

Bir kaç banka batacak, düzeltilecek, satılacak ve devletin kaybı olmayacaktır. Sistem işleyecektir. Senaryo budur!

Böyle olması düşünülmektedir.

Oysa böyle olmaz.

'Batık bankalar' konusu devlete en büyük kambur olarak yansır.

Zararları hep artar ve kaynakları kurutur.

Tekrar tekrar vizyona getirilen bu film, aslında Türk ekonomisinin batmasıdır, halkın daha fakir ve yoksul olmasıdır.

Bunun farkına varıldığında ise 'iş işten geçmiştir'.

En iyimser değerlendirmeyle bile 30 milyar dolar zarar yıllar yılı telafi edilmesi zor bir batak haline dönüşmüştür.

Neden sonra bazı önlemler alınır, ama onlar da gelip-geçicidir.

Bu öyle bir hikâyedir ki, ne yapsanız da sonu 'hapy end' olmamaktadır.

ZAVALLI TÜRKBANK: MAFYA-SOYGUN-SİYASETÇİ ÜÇGENİNDE

1997 yılındaki ilk operasyon Türk Ticaret Bankası'na gerçekleşir.

Daha BDDK oluşmamıştır.

İşin kontrolü Hazine Müsteşarlığı'nın elindedir.

Uzun süredir sıkıntıdaki banka batar.

Ondan sonra uzun ve maceralı bir süreç başlar.

Yargı aşaması. İptaller ve büyüyen zarar.

İşin içine mafya parmağının karışması.

Oysa bir dönemler önemli başarılara imza atan bir yapıdır Türk Ticaret Bankası. Kendine özgü bir mudi kitlesi oluşturmuş, işlerini yürütmektedir.

Krizler ve hatalı yönetimler başına çorap örer bu mütevazi bankanın.

Bitişi ise, Alaattin Çakıcı ve Korkmaz Yiğit'in banka satışına isimlerinin karışması ile olur.

28 firma Türkbank özelleştirmesi için dosya alır, ama 'silahların namlusu' görülünce bu sayı 5'e düşer.

Korkmaz Yiğit, Erol Aksoy, Hayyam Garipoğlu, Ali Balkaner ve Ahmet Nazif Zorlu sansasyonel ihalenin 'kamikazeleridir'.

'Çakıcı gölgesi' Zorlu dışındaki isimleri sindirir.

Ortada kala kala Yiğit ve Zorlu kalmıştır. Amaç galiba hasıl olmuştur!

Türkbank şaibe altındadır.

O günden sonra iflah olmaz.

Hukuki süreç devam etse de banka bir daha kendine gelemez.

Öyle yaralanmıştır ki, o kadar kirli ilişkilerle anılmıştır ki, gücünü toplaması mümkün olmaz.

Bir satış, bir aracılık, koca bir bankayı bitirip-tüketmiştir.

Oysa bankacılık yaşamına, büyük umutlarla 1913 yılında Adapazarı İslam Ticaret Bankası olarak başlar.

Türk Ticaret Bankası adını ise 1928'de alır.

Türkiye'nin ilk özel ulusal girişim bankasıdır. Dile kolay!

Özkaynakları eriyince TMSF'ye devredilir.

Yani Banka Hastanesi'ne.

Artık bankanın yüzde 84.5 hissesi Fon'undur.

Satılması için 2 ihale yapılır, ancak başarılı olunamaz.

Bankacılık yapma izni 1 temmuz 2001'de noktalanır.

Banka hisselerinin yüzde 6'sını elinde bulunduran Munzam Vakfı, Danıştay aracılığı ile bu kararı kaldırır.

BDDK titraz eder, Vakıf yeniden yürütmeyi durdurma alır.

Hukuki mücadele sürmektedir.

Sonra Danıştay itirazı reddeder ve tasfiye süreci başlar.

2001 yılında Türkbank'ın zararı 187.5 trilyon liradır.

Önceleri yüzde 85 hissesi çalışanlara ait örnek bir yapıdır Türkbank.

Sermaye artırım sıkıntıları ve yönetim zaafiyetleri sonucu elden çıkmıştır hisseler.

1994 yılında bir Holding'e verilen 12 trilyon liralık kredinin geri dönmemesi, ardından Erol Evcil'e verilen ve ödenmeyen krdilerle işin ucu iyiden iyiye kaçar. Bankanın prestiji de sarsılmıştır.

1997- 2000 yılları arasında 1 milyar dolara yakın kaynak aktarımı yapılır, ama fayda etmez.

Banka ayağa kalkamaz.

Eski başbakanlardan Mesut Yılmaz, eski Devlet Bakanı Güneş Taner, işadamı Kamuran Çörtük, mafya elebaşı Alaattin Çakıcı ve arsa spekülatörü Korkmaz Yiğit'in bilerekbilmeyerek, isteyerek-istemeyerek içinde yeraldığı ilginç çark, Türkbank'ı iyiden iyiye bitirir.

Banka mafyanın 'at oynattığı' alan haline gelmiştir.

BALKANER – İşadamlığı çizgisi genelde parlaktı. İlginç projelere imza attı. Bankacılıkta ve Beşiktaş yöneticiliğinde dikiş tutturamadı. Ali Balkaner, en büyük acıyı oğlu kendi Plazası'nda vurulduğunda yaşadı.

ŞAŞIRTAN PAZARLIKLAR VE BULUŞMALAR

İşadamı ve müteahhit Korkmaz Yiğit, Türkbank için 415 milyon doları gözden çıkarmıştır.

Bu tarihi banka ile bazı işlerini daha iyi yürütecektir.

Vestel ile ünlü Zorlu grubunun ise Türkbank ihalesinde 360 milyon dolarda kalacağı söylenmektedir.

Korkmaz Yiğit ve Demirel'in 'ünlü aile fotoğrafı'nın gözde isimlerinden işadamı Kamuran Çörtük yemektedir.

Çörtük, bu buluşmadan önce Mesut Yılmaz'la görüşmüş ve taze bilgiler almıştır, Yiğit'e, '380 milyon dolar ver, bu bankayı al' demektedir.

Bu; Yiğit'in de düşündüğü bir rakamdır.

Sonra aynı gece yeniden Yılmaz'la görüşülür, bu defa rakam büyür.

Yılmaz, bankanın ucuza elden gitmesine taraftar değildir.

Çörtük, Zorlu Grubu'nun Türkbank'ta 500 milyon dolara kadar çıkacağını öğrenir.

Yiğit'e bu kez, 'Sen de 505 milyon dolara çıkıp alacaksın' der.

Yiğit'in bu işe ayırdığı o kadar parası yoktur, 'Verememe. Ben en fazla 380'de kalırım' değerlendirmesinde bulunur.

Çörtük'ün reçetesi hazırdır:

'Sen 380 milyon doları ayarla. Üstünü biz tamamlarız'.

Banka sahibi olmayı kafasına koyan Zorlu Grubu, ihalede 595 milyon dolara kadar çıkar. Yiğit de en son '600 milyon dolar' der ve bankanın sahibi olur.

600 milyon dolar vermiştir de, 380 milyon doların üstünü nasıl tamamlayacaktır!

HÜKÜMET DÜŞÜREN VE SİYASETİ SARSAN BANKA: TÜRKBANK

Sadece bu kulisler midir Türkbank skandalından yansıyanlar?

MİT müsteşarlığı pazarlıkları, mafya tehditleri ve bir sürü kirli ilişkiler.

Siyasetin son 20 yıldaki parlak isimlerinden Mesut Yılmaz, Türkbank sonrası gelişmeleri, 'O iş beni başbakanlıktan etti. Hükümetimi düşürdü' diye yorumlamaktadır.

Öylesine önemlidir Türkbank ihalesi!

Devletin zaaflarını da ortaya koymuştur.

Örneğin, Mesut Yılmaz'a 'devleti yöneten kişi' olarak Korkmaz Yiğit ve mafya bağlantıları ile ilgili bilgi verilmemesi de ilginçtir.

Yılmaz'a bilgi gelmiştir de, geç gelmiştir.

Bu gecikmeyi izah etmek mümkün müdür?

Ya bilgilerin uzun süre saklanması?

Bazı konuların kasıtlı olarak yanlış aktarılması?

Bunlar devlet yönetiminde affedilmeyecek, üstelik telâfisi de mümkün olmayan yanlışlardır.

Ankara'da ünlü bir Otel siyasi, bürokrat ve işadamı pazarlıklarına mekân olur.

Alaattin Çakıcı'nın yardımcısı olduğu Emniyetçi Yavuz Ataç için 'özel sorunların çözülmesi' sonrasında MİT Müsteşar Yardımcılığı pazarlıkları bile yapılır.

TÜRKBANK'TAKİ ÖZELLEŞTİRME Mİ, 007 JAMES BOND FİLMİ Mİ?

Bir Enerji Bakanı'nın gizli kasetleri çekilir.

O kasetlerde 'bazı kişilerle enerji ihaleleri pazarlıkları' yaptığı iddia edilir.

İşadamları tehdit edilir, 'kimyalar bozulur'.

İktisat Bankası sahibi Erol Aksoy'a 'ihaleden çekil, yoksa kötü olur' denir.

Sanki bir özelleştirme, bir banka satışı yapılmamaktadır da, Amerikan filmlerinde 'sanal görüntüler'le binbir çeşit oyun sergilenmektedir.

Gelişmeler 007 James Bond filmlerini bile gölgede bırakır türdendir.

Türkbank olayı arka arkaya patlayacak batık bankalar zincirinin de habercisidir. Bu skandalla birlikte Bankekspres'in de sonu hazırlanmıştır.

Tabi onunla ilişkili başka bankaların da..

Ne olursa olsun, neredeyse bir asra merdiven dayayan bir banka tarihi olmuştur. Resmen kapanmasa da, bu olaylar onu iyiden iyiye bitip-tüketmiştir.

'İkinci adresimiz' olmaktan çıkmıştır bir kez.

Türkbank Munzam Sandık Vakfı, bankayı bürokrat ve siyasetçilerin batma noktasına getirmesinden yakınır.

Hatta yapılan açıklamalarda, 'Gerekirse hakkımızı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde arayacağız. İki dünya, bir kurtuluş savaşı atlattık, nehirde boğulduk. Fon'un bize hiçbir katkısı olmadı' denilmektedir.

1 Temmuz 2001 öyle ya da böyle, Türkbank'ın bankacılık yapma yetkisinin kaldırılma tarihi olarak ilan edilmiştir.

'Hükümet düşüren banka' ya da 'İkinci adresimiz' tarih olmuştur artık. Tabelaları inmese de, iş işten geçmiştir bir kere!

MECLİS RAPORUNDA TÜRKBANK'LA İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

2003 yılının hayli sansasyonel, hayli merak uyandıran oluşumlarından biri olan TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu da, bin sayfayı aşan raporunda Türkbank olayı ile ilgili ayrıntılara yer verir.

Raporda Mesut Yılmaz ve Güneş Taner için ciddi suçlamalar vardır.

Rapor hazırlanırken ince elenmiş-sık dokunmuş, bir çok bilgi ve belgeye ulaşılmıştır.

Türkbank'ın TMSF'ye geçişi sonrasında Komisyona intikal eden Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu'nun 06.12.2001 tarih 2001/8 sayılı raporu, Türkbank ihalesi ile ilgili olarak Korkmaz Yiğit ve Hayyam Gariboğlu hakkında açılan dava dosyasındaki bilgileri de içermektedir.

Ayrıca konuyla ilgili olarak Korkmaz Yiğit, Hayyam Gariboğlu, Devlet eski Bakanı Güneş Taner ve eski Başbakan Mesut Yılmaz'dan bilgi alınmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu'nun raporunda gelişmeler şöyle anlatılmaktadır:

"Bankanın % 84.52 hissesinin blok olarak satışı ihalesi için teklif verme süresi 04.05.1998 tarihinde başlanmış ve 1 ay sonra sona ermiştir. İhaleye 5 yatırımcı teklif vermiştir.

TMSF tarafından Rekabet Kurumu Başkanlığı'na yazılan 05.06.1998 günlü, 63359 sayılı yazı ile ihaleye kapalı zarf ile teklif veren Zorlu Holding A. Ş., İpeks İplik Tekstil Sanayi A.Ş., Yapı Endüstrisi A.Ş., Avrupa-Amerika Holding AŞ., Korkmaz Yiğit İnşaat Taahhüt ve Tic. A.Ş. firmalarının Banka hisselerine sahip olması konusunda 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Yasaya göre bir sakınca olup olmadığı sorulmuş, Rekabet Kurumu Başkanlığı bu firmaların Banka hisse senetlerini almasında herhangi bir sakınca olmadığını bildirmiştir.

İhalenin geçici teminat tutarı olan 5.000.000 doları Zorlu Grubu hariç diğer dört grup birbirlerine, hakim sermayedar oldukları bankalardan teminat mektubu vererek karşılamışlardır.

İhale, Korkmaz Yiğit'te kalmıştır. TMSF, Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü'ne yazdığı 04.08.1998 günlü, 84623 sayılı yazı ile devir işlemleri için izin istemiştir.

TMSF tarafından, açık arttırma sonucunda ihaleyi kazandığı açıklanan Korkmaz Yiğit'e bir yazı yazılarak; 21.08.1998 tarihinde Firmadan alınan taahhütnamenin metni belirtilmiş ve ihale bedelinin peşinatını teşkil eden en az 240.000.000 Amerikan dolarının peşin ödenmesi, vadeli ödenecek tutarlar için faizleri de içerecek şekilde 414.000.000 Amerikan doları tutarındaki teminat mektuplarının teslimi istenmiştir.

Hisse devrinin imzalanması için 08.12.1998 tarihine kadar süre verilmiştir. Korkmaz Yiğit Grubu'nca verilen 21.08.1998 tarihli taahhütnamenin, cayılamaz ve süresiz bağlayıcı nitelikte olduğu görülmektedir'.

KOMİSYONDA YOĞUN GÜNLER – TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu 22. dönemde yoğun çalışmalar yaptı. Bazı konularda ileri adımlar attı, bazı konularda ise eleştirildi.

EMNİYET'İN YAZISI İHALEDEN YARIM SAAT SONRA TMSF'DE...

DDK raporu da, Meclis Komisyonu raporu da ilginç gelişmeleri saptamaktadır.

Banka hisselerinin satılması sürecinde dikkati çeken konulardan birisi de, ihale için teklif veren grupların Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından araştırılmasıdır. TMSF, bu dönemde yazılı medya tarafından da sıkça sözü edilen 'ihaleye fesat karıştırma ve mafya' haberleri nedeniyle Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bir yazı yazarak, 'ihalenin spekülasyon-

dan uzak ve şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak için' medyadaki haberlerin doğru olup-olmadığını sormuştur.

Gariptir, yanıt yazısı TMSF'ye ihalenin sonuçlanmasından yarım saat sonra ulaştırılmıştır.

Yazıda, 'İhaleye katılan grupların, halen yurtdışında bulunan ve aranan organize suç liderleri ve elemanları tarafından tehdit edildikleri, ihalenin Korkmaz Yiğit lehine sonuçlanması için diğer firmaların baskıya maruz kaldıkları ve bazı firma sahiplerinin bu kişilerle yakın ilişkiler içinde oldukları' bilgileri yeralmıştır.

Bütün bu olaylar sonrasında hisse devri işlemlerinin soruşturma tamamlanıncaya dek durdurulmasının uygun olacağı da TMSF'ye bildirilmiştir.

İhale iptal edilir.

Siyasete de, özelleştirmeye de bomba düşer.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu raporunda en çarpıcı cümle, 'İhalenin anlaşmalı olduğu, ihale sürecinin baştan beri uygun seyretmediği görülmektedir' şeklindedir.

KULİSLER: TÜRKBANK 500 MİLYON DOLARDAN AZ ETMEZ

Komisyon raporu, bu konuda eski başbakanlardan Mesut Yılmaz'ın önemli açıklamalarını da yansıtmaktadır.

Yılmaz, Komisyon'a bilgi verirken, şunları dile getirmektedir:

'Ben bu satışla ilgili olarak, dört beş ay içerisinde, bir defa Gazi Erçel'e telefonla sordum. (Bu Türkbank ihalesi nasıl gidiyor, kaça vereceksiniz bunu?) diye.

Bana dediği, (Biz değer tespiti yaptırdık, 250 milyon do-

lar mı ne çıktı değeri. Ama, biz buraya Tasarruf Fonu'ndan para koyduk. Bizim için 400 milyon dolar rakamı makul bir fiyattır.) Tasarruf Fonundan, toplam 485 milyon dolar konulmuş. (500 milyon dolardan aşağı bir rakamı biz onaylayamayız, bilesiniz) dedim.

Ben, bunu, benimle irtibat kuran Erol Aksoy'a da söyledim. Dedim ki, (Burada Tasarruf Fonu'nun parası var, biz bunu 500'den aşağı vermeyiz. İhaleye girip kazansanız bile, Hazine bu satışı onaylamaz, ona göre hareket edin). Aynı şeyi Zorlu Grubu'na da söyledim'.

YILMAZ, ÇÖRTÜK'ÜN ARACILIĞINI DOĞRULAR: UYARISI VARDIR

Mesut Yılmaz'ın Meclis Raporu'na yansıyan açıklamaları bazı söylentilerin üzerindeki sis perdesini de kaldırmaktadır.

Komisyon üyelerinin soruları ayrıntılıdır.

Yılmaz, bilgi verirken, çok konuşulan 'Kamuran Çörtük'ün Korkmaz Yiğit'e aracılık ettiği' iddialarına da açıklık getirir:

'Kamuran Çörtük ihaleden önce bana geldiği zaman aynı şeyi O'na da söyledim. Ayrıca, (Bak iki şeyden sarf-ı nazar etsin. Bir mafyayla ilişkisi varsa ki, onu Zorlu bana iddia etti. İkincisi eğer 500 milyon doları geçmeyecekse, biz bunu onaylamayız) dedim'.

İşte bu sözler, Meclis raporunda Yılmaz aleyhinde bir değerlendirme yapılmasına neden olmuştur:

'Bu cümlelerden de anlaşılacağı üzere ihaleyi yapanların ve ihaleye katılanların Mesut Yılmaz tarafından yönlendirildiği açıktır'.

Yılmaz ise bu konuda kusurlu olup-olmadığı şeklindeki soruya şu yanıtı vermektedir:

'Başbakansınız ve size devamlı özel bilgiler geliyor. Acaba o bilgilere rağmen müdahil olunmamalı mı? İlgilileri uyarmasanız daha doğru mu yapmış olursunuz?

Görev kusuru işlemiş olmaz mısınız? Ben, şahsımda bulunan özel bilgiler tahtında benim bu konuya müdahil olmamın konumumun gereği olduğuna inanıyorum. Hala da öyle inanıyorum'.

Hükümetler düşmüş, ANAP seçimde büyük bir yenilgi almış, Koalisyon darmadağın olmuş, ama Yılmaz'ın görüşleri değişmemiştir!

O'nunki de bir yaklaşımdır.

YILMAZ, KARŞILIKLI AKLAMALAR-PAKLAMALAR İÇİN NE DİYOR?

Komisyon'da bir üye Yılmaz'a, çeşitli yolsuzluk iddiaları konusunda DYP Lideri Tansu Çiller'le gerçekleşen 'karşılıklı aklama ve paklamaları' sorar.

Bunlar Türk siyasetine ve Yılmaz'a zarar vermiş midir?

Yılmaz'ın yanıtları çarpıcıdır:

'Elbette ki bu iddiaların bana ve partime çok büyük zararı olmuştur, siyasî arkadaşlarıma çok büyük zararı olmuştur. Ama, bu konuda ne yapabilirdik diye soruyorsanız, pratik olarak bizim başka bir şey yapma olanağımız yoktu. Sorunun özü, yasama dokunulmazlığından kaynaklanmaktadır.

Türkiye'de yasama dokunulmazlığı bugünkü haliyle devam ettiği sürece, her siyasetçi, yani icrada görev alan, yürütmede görev alan her siyasetçi benzer tecrübeleri yaşamak zorunda kalacaktır'.

Yılmaz'a göre, Komisyon üyeleri, grup başkan vekilleri kendi aralarında istişare etmişler ve bu konunun bir siyasî istismar konusu ve siyasî polemik malzemesi olarak kullanılacağını görmüşler ve tam seçimler öncesinde, buna mahal vermeme konusunda anlaşmışlardır.

Karşılıklı aklamalar bu yüzden yapılmıştır!

ÖZEL BELGE YILMAZ'A VERİLMEZ. EMNİYET, 'KUSURLUYUM' DER

Türkbank'ı satın alması için Korkmaz Yiğit' in yönlendirilmesi..

Emniyet'ten gelen kozmik belgenin dikkate alınmaması..

Korkmaz Yiğit' in medya patronu yapılmak istenmesi..

Bakan Güneş Taner'in aracı kılınarak Erol Aksoy'a ihaleden çekilmesi yönünde telkinde bulunulması..

İhale sürecine müdahale edilmesi..

Türkbank ihalesindeki çarpıklıklardır.

Mesut Yılmaz, olaylarla ilgili olarak 'biraz fazla müdahil olmuş' olduğunu kabullenmekte, şu açıklamaları yapmaktadır:

'Bu konularda biraz gözüm kapalı gitmiş olabilirim, kendimi gerekli şekilde korumamış olabilirim.

Bunların hepsi doğru olabilir; ama, konunun tezahürü, konunun gelişimi dikkate alındığında burada benim iyi niyetimin eksikliğinden söz edilemez, suiniyetimden söz edilemez.

Ben, tam tersine, Yiğit bana (benim Alaattin Çakıcı'yla hiç ilişkim yoktur) dedikten sonra, ertesi gün o zamanki Emniyet Genel Müdürü Necati Bilican'ı ve MİT Müsteşarı Şenkal Beyi konuta çağırdım. (Bu adam, benim Çakıcı'yla hiç-

bir ilgim yoktur, bu bana karşı komplodur) diyor. Bana (bu ikili ilişkiyi tevsik eden bir belge verin. Böyle bir yazı vardır herhalde)dedim. Merkez Bankası ve Başbakanlığa gelen yazı var. (O yazıya bakarsanız, o yazıya istinaden biz hiçbir şey yapamayız) denildi. O yazı bir istihbarat notudur. Orada sadece daha önceki gelişme özetlenmiş. O tarihte niye bana ulaşmadı? Ben sonra teftiş açtım, teftiş kurulunda onun raporu vardır, Emniyet orada usulüne uygun davranmamış.

Bir kozmik yazıysa kozmik büroya gitmesi lazım. Orada bir şahsın eline vermişler. Bana gelmedi sonuçta. Ama gelseydi de bir şeyi değiştirmezdi. Bu bir istihbarat notu. Altında da, (okuduktan sonra imha edin) diyor. Ben buna dayalı hiçbir hukuki işlem yapamam.

Hazine'ye bu yazıyı verip de(İhaleyi durdur) diyemem. Bu ilişkiyi gösteren belge aradım. Bu kastettiğim, telefon görüşmesiydi.

Fikri Sağlar bandı çıkardıktan sonra Antalya Emniyet'ten geldiler. Deşifre bir metin verdiler. Niye daha önce vermediklerini sordum.

İstihbarat Daire Başkanı Sabri Uzun bir başka yetkili ile geldi, (Bizim kabahatimiz) dedi. İstanbul'da alınmış, kaynak orası. Onlar da Ankara'ya göndermiş. İstihbarat Başkanı, (Bizim kusurumuz, ama kötü niyet yok. Tehdit, ölüm filan olmadığı için, acil bir durum olmadığı için rafa kaldırdık) dedi'.

YİĞİT'TEN BAKAN AKTAŞ'A APARTMAN DAİRESİ TEKLİFİ

Mesut Yılmaz, zor bir çarkın içindedir. İyi niyetle başlattığı çabalar başına çoraplar örmektedir.

Bilgi ve belgeler ihaleden sonra kendisine ulaşmıştır. Bu işi

anlamak da mümkün değildir. Aslında sürekli bilgiler almaktadır.

Yılmaz, gelişmeleri şöyle aktarır:

'Korkmaz Yiğit'in benimle görüşmesinden sonra Çakıcı-Yiğit ilişkisi konusunda bilgi istiyorum. Yetkilileri çağırıyorum, soruyorum,(bana direkt ilişkiyi bulun) diyorum. (Bizde böyle bir şey yok) diyorlar. İhale bittikten sonra MİT Müsteşarını çağırıyorum, (bana Korkmaz Yiğit hakkında dosya verin)diyorum. (Yok böyle bir dosya bizde) diyorlar.

Ama, ondan sonra, işte o Merkez Bankası'na giden yazı Hazine'ye ulaşıyor. Ama, bu ihaleden sonraki bir işlem. Zaten, aynı tarihte de Bakan Kutlu Aktaş'ın görüşmesi ve Fikri Sağlar'ın bandı çıkıyor ortaya.

Kutlu Aktaş bir gün makamımda beni ziyarete geldi. İstanbul Valiliği'nden tanırım. Korkmaz Yiğit, Bakan'ı ziyaretinde Alaattin Çakıcı'yla irtibat halinde olduğunu, O'nun kendisini tehdit ettiğini, ondan çekindiğini, çocukları için filan endişesi olduğunu açıkça ifade ediyor.

Aktaş, görüşmeyi teybe aldırıyor. Hatta, lâf arasında da, bakanımıza daire teklif ediyor. O, deşifre ettiği metni bize verdi'.

Aynı dönemde Emniyet Genel Müdürlüğü Çakıcı-Yiğit ilişkisi konusunda TMSF yönetimine de bir yazı yazar.

İhaleye fesat karıştırılmıştır. TMSF yönetimi de bu konuda işlem yapmaz. Aslında 17. 09. 1998 tarihinde ihale SPK ve Hazine tarafından onaylanmıştır.

'Kaset bombası' patlayınca, 'sanki ihale onaylanmamış görüntüsü altında ihalenin iptal edilmesi' ise anlamlıdır!

Ne oyunlar oynanmaktadır!

HAZİNE BANKA KAMBİYO MÜDÜRLÜĞÜ UYARIR, KİMSE DİNLEMEZ

Oysa Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Müdürlüğü, 31.08.1998, 01.09.1998 ve yine 01.09.1998 günlü Bakanlığa gönderilen yazılarında; 'Korkmaz Yiğit İnşaat A.Ş.'nin aktif varlıklarının önemli bir bölümünün yabancı kaynaklar ile finanse edildiği, Türkbank'ın ihale bedeli ve taahhüt edilen sermayenin aynı süre içerisinde şirketin sağlayacağı kredilerden veya kendi kaynaklarından karşılamasının mümkün görülmediği, ayrıca bankanın satışında ihaleye fesat karıştırıldığı ve ihaleye giren kişilerin emniyet güçlerince aranan bazı kişilerin tehditlerine maruz kaldığı yönünde basında çeşitli haberlerin yer aldığı, Bankalar Yasası'nın 5. maddesinde banka ortaklarının ihaleye fesat karıştırma suçunu işlememiş olmalarının amir olduğu, her ne kadar basında yer alan iddialar mahkeme kararı ile sabit olmasa da, belirtilen hüküm dolayısıyla bu aşamada Banka devir izni verilmesine ihtiyatla yaklaşılması gerektiği' uyarıları yapılmıştır.

Bu uyarılar aslında devlet katında ciddi çekinceler olduğunun da göstergesidir. Buna rağmen işlemler devam etmiştir.

Hisse devirlerine izin verilirken de, 'ödeme gücü' ve 'ihaleye fesat' konularına hiç değinilmemiştir.

BÜROKRAT İMZA ATMAZ, 'İHALEYE FESAT' TAVRINI GÖSTERİR

Hisse devir onaylarında alt kademe bürokratların imzası da yoktur.

Oysa işlemler adım adım yürümelidir.

Devirler de sadece müsteşar ve bakan imzası dikkat çeker.

Meclis Komisyon Raporu, bu gelişmeyi, 'Alt kademe bürokratlar bu ihale ile ilgili olarak hisse devir onayına paraf koymayarak ihaleye fesat karıştığı inançlarını ortaya koymuşlar ve bunu Bakan Güneş Taner'e bildirmişlerdir' diye yorumlamaktadır.

Daha önce kurulan Türkbank Araştırma Komisyonu üyesi ve MHP milletvekili Mükremin Taşkın'ın, 'Türk Ticaret Bankası ihalesi siyasilerin merkezinde olduğu bir ihaledir. İhalenin ana unsuru teknisyenler olması gerekirken, (500 milyon dolardan aşağı verirseniz iptal ederim) diyerek direkt müdahalede bulunan, ihaleye katılanlardan biri hariç hepsi ile görüşen, birinden aldığı bilgiyi bir başkasına aktaran Başbakan ihaleye fesat karıştırmıştır' şeklindeki muhalefet şerhi de yeni Komisyon'un raporunda yeralmıştır.

TBMM Komisyonu Yılmaz ve Taner için Meclis Soruşturması istemektedir.

TBMM'deki değerlendirme ve kulisler 'Millet için Meclis Devrede' bölümünde ayrıca ele alınmaktadır.

TÜRKBANK'TAN SONRA BANK EKSPRES NASIL BATTI?

İşte Türkbank dosyası böyledir. Karışıktır, çirkindir.

Bu olay bankacılık sektöründe sonradan esen 'fırtınalar'ın da başlangıcıdır. Korkmaz Yiğit artık, Türkbank'ın satışı sırasında Alaattin Çakıcı ile yaptığı telefon görüşmesi ve medya patronluğu girişimleri ile kamuoyunca tanınan bir isimdir.

Yiğit'in 'işlerim rahat yürür' diye aldığı bankası da batan bankalardandır.

Hem de devlete büyük yük bırakarak.

1992 yılında 100 milyar lira sermaye ile kurulan Bank Ekspres'in sermayesi 1997 yıl sonunda 5 trilyon lira iken, 1998 Ocak ayında 10 trilyon liraya çıkar. Banka, 22 Ekim'de sermayesini 20 trilyon liraya çıkarma kararı alır.

Mevduatı kurulduğu 1992 yılında 687 milyar lira olan ve 1997 yılı sonunda 68.1 trilyon liraya ulaşan bankanın mevduat yapısı ise raporlara şöyle yansır:

'Toplam mevduatın 6.6 trilyon lirası tasarruf mevduatı, 3.2 trilyonu ticari kuruluşlar mevduatı, 8.5 trilyonu bankalar mevduatı, 47.3 trilyonu Döviz Tevdiat Hesabı ve 2.6 trilyon lirası diğer mevduattır. 1996 sonunda 1.2 trilyon liralık net kârla 24. sırada yer alan Bank Ekspres, 1997 yılında 4.008 trilyonluk net kârla 20. sıraya oturur. Bankanın öz kaynakları ise 1996 yılında 2.6 trilyon liradan 1997 yılı sonunda 5.9 trilyon liraya yükselir. Bankanın iki adet yabancı iştiraki bulunmaktadır'.

Bank Ekspres'in TMSF'ye devir tarihi itibarıyla banka zararı 434 milyon 952 bin dolardır.

BDDK raporuna göre, hakim ortağın bankadan kullandığı kredi tutarı da 310 milyon 856 bin dolardır. Sadece kaset sonrası bankadan çekilen paranın 220 milyon dolar olduğu düşünülürse, Bank Ekspres gerçeği daha iyi anlaşılmış olur.

Bu olay günlerce konuşulur. Dönen dolaplar, perde arkası ilişkiler.

Meclis Komisyonlarında bile en çok konuşulan konulardan biri olma özelliğini gösterir Türkbank, Bankeskpres ve Korkmaz Yiğit. Türkbank ve Bank Ekspres zincirinin Türk siyasetinde yarattığı deprem ise tartışılmaz.

Korkmaz Yiğit bu olaydan sonra bankacılıktan ayrılır. Medyadan da kopar.

Esas işi olan müteahhitliğe döner. Ardında milyonlarca

dolarlık takıntı ile, ardında siyaseti de, bürokrasiyi de kirleten bir sürü örnekle.

MÜTHİŞ PARA ÇEKİLMESİ: 220 MİLYON DOLAR

Bankayı 1997 yılında 85 milyon dolara satın alan ve neredeyse yarım milyar dolar zararla devlete yıkan Korkmaz Yiğit'in gelişmelerle ilgili değerlendirmesi ise şöyledir:

'Bank Ekspres'e Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu el koymadı. Ben devrettim. Çünkü hakkımda çıkan iddialar ve gelişen olaylardan sonra bankadan sürekli para çekişi oldu.

Başlangıçta bankanın likiditesi buna müsatti. Ancak bir haftada 220 milyon dolar (o zaman ki kurla 61 trilyon lira) çekildi. Buna hiç bir banka dayanamazdı. Hakkımda çıkan haberler devam ettiği sürece de bu para çıkışının süreceğini tahmin ettim, ilk para çıkışının başladığı günden itibaren Merkez Bankası'nı ve Hazine'yi bilgilendirdik. Hazırlıklıydık. Ancak bunun ne kadar süreceğini kestirmek güçtü.

Yetkililere (bizi izlemeye devam edin) dedik. Bankanın sermayesini de 10 trilyon liradan 20 trilyon liraya çıkardık. 5 trilyon lira da bankaya yatırdık. Ancak ne olaylar durdu, ne de para çıkışları. Hükümet (destek olalım) dedi. Devlet Bakanı Güneş Taner, Hazine ve Merkez Bankası temsilcileriyle toplantı yaptık. Onlar (mevduat munzam karşılıklarını ve mevduat miktarını artırıp size destek sağlasak bankanın sorununu çözer mi) dediler. Ben, (Bankayı sorunsuz halde götürdük. Fakat hakkımdaki haberler devam ettiği sürece çıkışın durmayacağına olan inancım büyük) yanıtını verdim. Bankacılık sektörünün zarar görmemesi, mevduat sahiplerinin ve banka çalışanlarının mağdur olmaması için kendi isteğimizle bankayı biz devrettik'.

Devredilir ya da el konulur. Ne farkeder?

Sonuçta bir banka batar ve binlerce insan mağdur olur.

YİĞİT BANKAYI ŞAHENK'E TEKLİF ETTİ

Alaattin Çakıcı ile Korkmaz Yiğit'in Türkbank'ın alımı sırasında yaptığı telefon konuşmalarının kasetleri ortaya atıldıktan sonra Bank Ekspres'ten çok hızlı mevduat çıkışı yaşanınca Merkez Bankası Bank Ekspres'i Bankalar Yasası'nın 64. Maddesi kapsamında gözetime almıştır.

Daha sonra da banka yükümlülüklerini yerine getiremeyerek açığa düşer. Bankaların birbirlerine borçlarının ödemesinin yapıldığı Elektronik Fon Transferi (EFT) işlemlerinde açığa düşmesi haftanın son iş günü sektörü karıştırır. Cuma günü bankanın açığa düşmesi üzerine Merkez Bankası hafta başına bırakmadan bankayı Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu yönetimine alır.

O günlerde Korkmaz Yiğit'in 85 milyon dolara aldığı Bank Ekspres'i Doğuş Holding'in patronu Ayhan Şahenk'e iade etmeyi teklif ettiği konuşulur.

Yiğit, 40 milyon dolar borçlu olduğu Şahenk'e 'bankayı geri al' demiş, ancak olumlu yanıt gelmemiştir.

Şahenk, aynı günlerde Kanal E adlı televizyon kanalını da Korkmaz Yiğit'ten satın almıştır. Kulislerde, Şahenk'in alacağı olan 40 milyon dolara karşılık televizyonu aldığı yorumları uzun süre yapılır.

1992 yılında 'çok ortaklı yeni bir model' sloganıyla İbrahim Betil tarafından kurulan banka, artık tarih olmuştur.

'Çok ortak' yoktur artık, ama 'çok borç' ve 'çok alacaklı' vardır.

Kurulduğu yıllarda hızlı bir büyüme temposu yakalayan banka daha sonra üç bankanın batışıyla sonuçlanan 1994 krizinde zor bir döneme girer. Yeni bir bankanın batışına daha dayanma gücü olmayan sistemde dönemin siyasilerinin de araya girmesiyle banka Doğuş Grubu'na satılır.

Doğuş Grubu Bank Ekspres'i 15 milyon dolar nakit 5

milyon dolar da Ahmet Özal'ın bankaya olan kredi borçlarının mahsup edilmesiyle 20 milyon dolara satın alır.

Şahenk 1994'te aldığı bankayı üç yıl sonra 85 milyon dolara satarak piyasaya satıştaki başarısı ile şapka çıkarttırmıştır.

BANKEKSPRES İLE SÜMERBANK ARASINDA 9 TRİLYON BİLMECESİ

Banka batar batmasına da dedikodular, iddialar hiç bitmez.

Örneğin, Bank Ekspres batmadan önce, hakkında dedikodular hiç azalmayan, gündemden hiç düşmeyen işadamı Hayyam Garipoğlu'nun sahibi olduğu Sümerbank'ın merkez ve çeşitli şubelerine iddialara göre toplam 9 trilyon liralık kaynak transferi yapmıştır.

Bu transferlerin bir bölümü Merkez Bankası'nca farkedilmiş ve müdahale edilmiştir. "Gizli para transferleri" Bank Ekspres'in merkez şubesi başta olmak üzere birkaç şubesinden yine Sümerbank'ın merkez ve başka şubelerine çeşitli zamanlarda toplam 9 trilyon liralık para aktarımı olarak gerçekleşmiştir. İddialar korkunçtur.

Bank Ekspres'in sahibi Korkmaz Yiğit para transferi konusunda kendisine bir bilgi ulaşmadığını söyler.

Sümerbank'ın sahibi Hayyam Garipoğlu ise, bu iddiaları yalanlayarak, "Bank Ekspres'ten bize tek kuruş gelmemiştir. Merkez Bankası, böyle bir şey olsa bize müdahale ederdi. Sümerbank'a Bank Ekspres'ten para gelmedi' demektedir.

Bankalar arası kavgada yaşanan olaylar da etkilidir.

Nitekim Korkmaz Yiğit'le büyük çatışma içine giren dönemin Devlet Bakanı Güneş Taner'in açıklamaları bu açıdan da ilginçtir:

'Korkmaz Yiğit'le ilgili spekülasyonlar piyasayı rahatsız etmişti. Keza bazı bankalar ve çalışanları, serbest rekabet

koşulları içinde düşünerek, bu bankayı ve başka bankaları etkileyeceğini söyleyerek, müşterisini toparlamaya çalışmaktaydılar. Maalesef bu dedikodular, bu ilkel davranışlar Bank Ekspres'i kilitlemiştir. Banka mevduat kaçışıyla karşı karşıya kaldı. Bunun sonucunda vatandaşın yanlış anlamaya kapılmaması ve bankacılık sisteminin zarar görmemesi için gereken önlemler alındı'.

GARİPOĞLU – İş bilen ve bitiren türden bir girişimci. Kısa sürede 'çok ve büyük' işler başardı. Karanlık para ilişkilerinin üzerindeki sır perdesi hala kalkmış değil. Hayyam Garipoğlu, haksızlığa uğradığını ifade etmekte, oysa belgeler farklı rakamları ortaya koymakta.

BİR TÜRLÜ BANKA PATRONU OLAMAYAN NİSO'YU KİM ÖLDÜRDÜ

Para ile uğraşan kesimlerde adı 'Niso' olarak anılan Nesim Malki-Türkbank bağlantısı da ilginçtir.

Ünlü tefeci Nesim Malki banka sahibi olmak istemektedir, ama adı 'sakıncalılar' listesindedir.

Milyonlarca dolar para ile uğraşmakta, oynamakta, ama bir 'bankası bile bulunmamaktadır'.

Bu ne acıdır! Sonuçta başkaları üzerinden 'banka sahibi olma' projeleri devreye sokulur.

Örneğin; Korkmaz Yiğit, Hayyam Garipoğlu ya da Erol Evcil üzerinden.

Yol da alınır.

Ancak alacak-verecek ilişkileri, mafya eylemleri işi farklı noktalara taşır.

Hatta Niso canından olur.

Milyonlarca dolar alacağı vardır.

Öldürüldükten sonra gözler 'bir ünlü politikacıya, özelleştirmelerden banka alan bir işadamına ve alacaklı olduğu bir genç girişimci'ye çevrilir.

Malki ailesi bir süre gelişmeleri izler. Ancak 'korku' ağır basar.

Devrede kimler yoktur ki!

Sonuç çıkmaz.

Mafyanın da el attığı dosya ustaca kapatılır!

ERZİNCAN NİRE, İSTANBUL NİRE, HAPİS NİRE..

1943 Erzincan doğumlu ve Bakü'den Türkiye'ye gelen bir ailenin çocuğu olarak 1978 yılında ticaret ve müteahhitlikle iş yaşamına başlayan Korkmaz Yiğit için artık her şey arapsaçı gibidir. Karmakarışıktır.

Suçlamalar, ihanetler, tutuklamalar yaşamının alışılmadık görüntüleridir.

Erzincan nire, İstanbul nire derken, 'Mahpus damları nire' şarkıları çalınmaktadır kulağına.

Milyonlarca dolar parası, üst düzey dostlukları, gerçekleşmeyen hayalleri ile batmıştır.

Türkbank davasında 4 ay tutuklu kalmış, ardından Bankekspres nedeniyle de yeniden 'mapus damları'na düşmüştür!

İddialar benzerdir:

'Yanında çalıştırdığı kişilere kurdurduğu şirketlere kredi vermek, back to back yolu ile vurgun, banka kaynaklarını rehin gösterip yurt dışından kredi almak, cürüm işlemek amacıyla teşekkül oluşturmak, vs'.

Onlarca hukuk davası, onlarca icra takibi ve ihtiyati haciz kararı.

TBMM Araştırma Komisyonu çalışmaları sırasında ortaya çıkan bir ayrıntı da hayret vericidir:

'Bank Ekspres battıktan sonra 1 milyar liraya satılmıştır'.

Koca banka için sadece bir milyar lira. Korkmaz Yiğit, Komisyon'a bilgi verirken, 'Olur mu böyle şey. Koca banka bir milyara satılır mı? O zaman benim günahım neydi' demektedir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

İNTERBANK DA FON'A GEÇER

İNTERBANK DA FON'A GEÇER

Banka batışları başlamıştır bir kere.

Durdurabilene aşk olsun.

'Çivisi çıkan sistem' yeni gelişmelere gebedir.

Nitekim 7 ocak 1999'da bu kez Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Demirel'in prenslerinden, bir dönemin havalı ve etkili bakanlarından, Bursa Milletvekili Cavit Çağlar'ın sahibi olduğu İnterbank'a el koyar.

İnterbank A.Ş, Türk Ticaret Bankası ve Bank Ekspres'ten sonra son dönemde Fon'a geçen üçüncü banka olur.

İnterbank, Bankalar Yasası'nın 64'ncü maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca Fon'a devredilmiştir.

Resmi açıklamada şunlar vurgulanır:

"Bankanın yeni yönetim kurulu, Başkan ve Genel Müdür Kadir Günay, Başkan Vekili Erdal Arslan, üyeler Erdoğan Pektaş, Talat Tuğçetin, Cemalettin Hasdemir, Solmaz Ayarslan, Nur Polatkan, Nur Aydınoğlu ve Abdullah Soydaş'tan oluşturularak görevlerine başlamışlardır. Banka geçmişte olduğu gibi bundan böyle de her türlü bankacılık işlemlerini yürütmeye gerek ulusal, gerekse uluslararası itibarı ve mevduata uygulanan yüzde 100'lük Tasarruf Mevduatı güvencesi çerçevesinde devam edecektir".

Türkiye bu tür açıklamaya alışacaktır. Her banka batışından sonra yeni isimler atanacak, bankanın güvencede olduğu söylenecektir.

Güvencede olmayan 'halkın cebinden çıkan paralar'dır.

İNTERBANK SELANİK DOĞUMLU 111 YILLIK BANKADIR

1888 yılında Selanik Bankası olarak doğan İnterbank, 1930'da merkezini Selanik'ten İstanbul'a taşır.

1933 yılında ise sermayesi Fransız Frangı'ndan Türk Lirası'na çevrilir. 1956 yılında hisseleri Yapı ve Kredi Bankası'na geçen banka, 1964'te Yapı ve Kredi Bankası'nın Çukurova Grubu'na satılmasıyla aynı grubun bünyesine geçer. 1969'da adını Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası olarak değiştiren Banka, 1991 yılında bugünkü adını alır.

1996 yılının mart ayına kadar Çukurova Grubu bünyesinde faaliyet gösteren İnterbank, bu tarihte Cavit Çağlar'a satılır. Çağlar, bankanın yüzde 71.93'lük hissesini satın almıştır.

Çağlar, bankayı aldıktan sonra yönetiminde önemli değişikliklere gider. O tarihlerde, "İnterbank'ta Çağlar kabinesi" olarak adlandırılan bir yönetim görev yapar.

Banka Genel Müdürü Naci Ayhan'dır. Bankanın yönetim kuruluna ise DYP'nin ağır topları, milletvekilleri Hayri Kozakçıoğlu, Necdet Menzir ve Mehmet Sağlam ile o tarihlerde Türk Hava Yolları Yönetim Kurulu Başkanı olan Erman Yerdelen girer.

EROL EVCİL'E KREDİ

İnterbank, şık şubeleri, güçlü yönetimi ile sektörde bir isim olmuştur.

Ağırlığı her geçen gün artmaktadır.

O günlerde Erol Evcil ismi İnterbank'ta sıkıntı yaratır.

Kamuoyu da gelişmelerden rahatsızdır.

Yurtdışına kaçan ve "Zeytin Kralı" olarak anılan Erol Evcil'e İnterbank'tan kredi açılmıştır.

TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu'na kadar ulaşan

bilgilere göre, İş Bankası ve İnterbank'ın da aralarında bulunduğu 6 bankanın Erol Evcil'e açtığı kredi miktarı 15.8 milyon dolara ulaşmaktadır.

İnterbank'ın 2.7 trilyon lira olan sermayesi 10 trilyon liraya yükseltilir. Şube sayısı da 12'den hızla artmaktadır.

İnterbank'ın 1998 yılında 40 trilyon lira sermayesi, 1.107 personeli ve 38 şubesi vardır.

Dönemin İnterbank Genel Müdürü Nedim Ölçer, bir röportajında, bankayı "son derece başarılı" olarak nitelendirmiş ve kriz rüzgârlarına aldırmadan "Her şeye rağmen biz kötü bir yıl geçirmiyoruz" demiştir.

Bu açıklamalardan kısa bir süre sonra İnterbank'a el konulur. Banka zararı 1 milyar 269 milyon dolardır. Hakim ortaklara kullandırılan kredilerin miktarı ise 1 milyar 28 milyon dolar düzeyindedir.

Fon'da artık 3 banka vardır.

"Fonda ne kadar para var?" tartışmaları da o günlerde başlar.

Mevduat Sigorta Fonu, ilk el koyduğu Türkbank'a 400 milyon dolar, Bank Ekspres'e de 250 milyon dolar kaynak aktarmıştır.

İNTERBANK ÇAĞLAR GRUBUNA NASIL SATILDI?

Resmi raporlara göre, İnterbank, özellikle 1994 krizi esnasında 'mevduat ayarı olmaması', 'fonlamasının önemli bir kısmının yabancı banka kredileri olması ve bu kaynakların kısılması ile likidite sorunu yaşaması', 'kredi konsantrasyonu yüksek ve problemli kredilerde artış olması', 'bankanın şişen bilançoyu fonlamak için pahalı Türk Lirası mevduata yönelmek zorunda kalması' ve 'kötü yönetim' nedenleriyle sıkıntıya düşmüştür.

O günlerdeki bütün sıkıntılı gruplar İnterbank'tan krediler kullanmıştır. Sonradan yurt dışına kaçan işadamı Bezmen, İzdaş, STFA, Kiriş gibi o dönemin sorunlu grupları İnterbank kredi listesinde yer almaktadır.

O zamanki Banka yönetimi, hissedarlar ve diğer Grup bankalarından destek alamayınca bu sıkıntıyı giderme yolu olarak Çukurova Grubu sirketlerine uyguladığı faiz oranlarını fahiş bir şekilde artırarak kâr yaratma yolunu seçmiş, Grup kredileri bu şekilde ve reeskontlarda gözüken hesaplarda artmıştır. Bundan dolayı Grup kredileri gerçek kullanımı sınırlı olmasına rağmen şişmiş ve nihayet 1995 yıl sonu bilançosunda toplam 425 milyon dolar boyutuna gelmiştir.

Kasım 1995'te yönetim değişikliği düşünülmüş ve Tayfun Bayazıt o sırada Yapı Kredi Bankasında Genel Müdür Başyardımcısı iken İnterbank'a Genel Müdür olarak atanmıştır.

Sorunun çözümü olarak düşünülen yollardan biri İnterbank'ı Yapı Kredi iştiraki haline getirerek, Kurumsal Bankacılık faaliyetlerini bu çatı altında toplamaktır. Aslında planlamalarda Pamukbank'ı da aynı yapıya taşımak vardır. Ne var ki, bu hayal, Çukurova için gerçek olmaz.

1995 yıl sonunda Banka'nın toplam bilanço büyüklüğü 1 milyar dolara yaklaşmıştır.

1996 yılı başında Yapı Kredi Bankası ile görüşmeler sürerken, Alternatifbank'ı almaktan vazgeçen Cavit Çağlar bu kez Interbank'a talip olur.

Görüşmeler başlar. Bir kaç kez el sıkışılır, ancak anlaşma olmaz. Nihayet 1996 yılı 13 şubatında artık Cavit Çağlar İnterbank'ın yeni patronudur ve protokola göre satış bedeli de 250 milyon dolardır.

Çukurova Grubu kendi şirketlerine İnterbank'tan büyük para transferi yapmıştır. Sıkıntı buradadır.

Bankalar Yeminli Murakıpları da raporları ile bu gerçeğin altını çizer.

Çağlar, her şeye rağmen bankayı alır. Bankanın zararı 500 milyon dolar civarındadır.

Bankanın sahibi değişir, ama yöntem değişmez.

Daha önce Çukurova Grubu'na akan paralar bu kez Çağlar Grubu'na akar. Murakıp raporları da aynıdır:

'Kendi şirketlerine para aktarımı bankayı zora sokuyor'.

Uyarılar sonucu değiştirmez, işlem devam eder.

Kuruluşu Osmanlı'ya dayanan bankaya Ocak 1999'da el konulur.

İddiaların en ağır olanları; Çağlar'ın paravan şirketlerinin İnterbank'tan aldıkları kredileri doğrudan doğruya kendinin ve ailesinin hesaplarına aktarması, rastgele ve Çağlar'ın çalışanlarına kurdurulan, hiçbir malvarlığı ve yeri-yurdu olmayan 30 şirketin üzerine 350 trilyon lira kredi açılmasıdır.

Banka 'kötü' yönetilmiştir.

İnterbank yeni sahibine de yâr olmaz.

Banka, Cavit Çağlar'a sadece para kaybettirmez, itibarını da sarsar.

TBMM Araştırma Komisyonu, İnterbank dosyasını da ayrıntılı bir şekilde ele alır.

Raporun ortaya koyduğu bir gelişme ise, devletin nasıl zarara uğratıldığının somut göstergesidir.

Fon'a devrinden sonra Etibank'taki Cavit Çağlar'a ait hisselere de el konulması istenir.

Ama olmaz.

Ayrıca daha sonra ki sermaye arttırımlarına da izin verilir.

Böylece 'geçmişe dönük fiktif hisse devirleri kabul edilmiş' olur.

Bu kamu zararı demektir!

SULTANHAMAM ÜNİVERSİTESİ MEZUNU: ÇAĞLAR

Genç yaşında önemli başarılara imza atan Cavit Çağlar'ın özgeçmişindeki en önemli notlar hiç kuşkusuz siyaset ve Demirel bölümlerindedir.

Sıkıntılı döneminde eski başbakanlardan Demirel'e büyük destek olmuş, O'nun güvenini kazanmış, adeta 'manevi oğlu' haline gelmiştir.

Demirel'in 'aile fotoğrafı'nın da en önemli simasıdır.

Önce 1987'de milletvekili olmuş, sonra bakanlığa dek yükselmiştir.

Biraz dikkat etse herkes O'ndan 'Demirel'in veliahtı' diye sözetmektedir. Demirel'le tanıştıktan sonra hızlı bir yükselme göstermiştir.

Eğitimi yetersizdir, ama O bundan rahatsız olmaz.

Kendi ifadesine göre, Benzinci İlkokulu, Yağcı Lisesi ve Sultanhamam Üniversitesi mezunudur.

Gerçekten de küçüklüğünde benzinci de çalışmış, arabalara yağ koymuş-boşaltmış, ticarete de önce tezgâhtarlık, sonra iplik satışı ile Sultanhamam'da başlamıştır.

Dosyaları kurcalandıkça ilginç ayrıntılara da rastlanır:

Örneğin, hakkında hayali ihracat suçlaması bile vardır.

Çağlar, 'tek başına işadamı' iken kısa sürede 20 bin işçi çalıştıran bir patron olmuştur.

Elbette her şeyin de bir bedeli vardır.

Düşmanlıklar, hatalar, hırslar, hatta haksızlıklar.

Aslında yaşam çizgisi hep iniş-çıkışlarla doludur.

Hep bir yükselir, bir düşer.

Bu kez düşüşü şiddetli olmuştur.

İnterbank olayında 'büyük bir kazık' yediğini iddia eder.

Çukurova Grubu, borçları 300 milyon dolar olarak ifade etmiş, O da bu sözlere güvenmiştir.

Oysa bankanın borcu 700 milyon dolardır ve hep artmaktadır.

Çağlar, İnterbank gerçeğini dile getirirken, 'Kucağımda bir bomba buldum. Kandırıldım. O bomba kucağımda patladı' demektedir.

Gerçekten de borçlar 1.5 milyar dolara ulaşır.

Çağlar, yaşamının oyununa gelmiş ve büyük bir kazık yemiştir!

Yahudilerden ticaretin püf noktaları öğrenilerek başlayan yükseliş çizgisi, Bursa'daki güçlü iş yaşamı, Bursaspor Başkanlığı, 'enflasyon zenginliği', banka sahipliği, milletvekilliği ve bakanlık ile devam etmiş, sonra çöküş başlamıştır. Yurt dışına kaçış, tutuklanmalar, ellere geçirilen kelepçeler ve büyük itibar kaybı.

Cavit Çağlar'ın 'genç ömrüne' ne macerelar sığmıştır!

Zaman zaman da iyiniyetinin kurbanı olmuştur!

ONUNCU BÖLÜM

BEŞ BANKA DAHA YOĞUN BAKIMDA

BEŞ BANKA DAHA YOĞUN BAKIMDA

Bankalarda çözülme başlamıştır bir kez.

Batmalar çorap söküğü gibi gelmektedir.

Çoğunda sorun hep aynıdır:

'Sağlıksız yapılanma ve grup şirketlerine hesapsız kaynak aktarımı. Halktan yüksek faizle para toplayıp o paraların karşılığını kendi şirketlerinde öğütme. Sonra da sıkıntıya düşme'.

İşte bu kriz günlerinde Yurtbank, Egebank, Sümerbank, Esbank ve Yaşarbank TMSF'ye devredilir.

Birleşik Yatırım Bankası'nın bankacılık yapma izni kaldırılır.

Bakanlar Kurulu'nun son derece gizli tutulan bu kararının yayımlandığı Resmi Gazete'nin mükerrer sayısı da dağıtılmaz.

O günlerde daha BDDK oluşmamıştır. Plan-program yapılmış, yaşama geçmemiştir. İşlemler Hazine Müsteşarlığı eli ile yürütülür.

Nitekim Hazine Müsteşarlığı'nın açıklaması ile duyurulan el koyma kararından sonra 5 bankaya yeni yöneticiler atanır.

Hazine el konulan bankaların yeni yönetimleri ile normal faaliyetlerine devam edeceğini ve bu bankalardaki tüm mevduatların devlet güvencesinde olduğunu duyurur.

Sonraları bu açıklamalara alışılır, rutine dönüşür.

Aslında bir bankalar operasyonu uzun zamandır beklenmektedir.

Hedef tahtasına Yurtbank, Egebank, Sümerbank, Esbank ve Yaşarbank yerleştirilir.

Hisse senetlerinin tamamının mülkiyeti de Merkez Bankası bünyesindeki TMSF'ye(Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu) devredilir.

Bakanlar Kurulu gizli tutulmasına özen gösterilen kararları ile Kavala ailesine ait olan ve uzun süredir faaliyet göstermeyen Birleşik Yatırım Bankası'nın da bankacılık yapma iznini kaldırır.

Ortalık karışmıştır. Her kafadan bir ses çıkmaktadır. Tasarruf sahipleri de paniktedir.

Çeşitli iddialar vardır.

Bunlardan biri de; el konulan bankalarda 2 katrilyon liraya yakın mevduatın buharlaştığı yolundadır.

BOŞ KARARNAMELER İMZALATILDI

Sümerbank, Egebank, Esbank, Yurtbank ve Yaşarbank'a el konulmasından sonra Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen banka sayısı 8'e yükselmiştir.

Aslında bu el konulma bir süredir dolaşan dedikoduların gerçeğe dönüşmesinden başka bir şey değildir.

Çünkü TBMM'de Hazine bütçesi görüşülürken, boş bir kararname kağıdı bakanlara imzalattırılmış ve kulislerde 'bankalar batıyor' söylentisi hemen yayılmıştır.

Herkes hangi bankaya piyangonun vuracağını tartışmaktadır.

Hazine'den sorumlu Devlet Bakanı Recep Önal ise bu dedikoduların bazı bankalar tarafından çıkarıldığını, mevdu-

at kavgası yaşandığını ileri sürmektedir. Daha o sözler sıcaklığını korurken, operasyon gerçekleşir.

Yine Hazine'den sorumlu Bakan Önal'ın onayıyla yeni yönetim atamaları da yapılır.

"Uygulanmakta olan istikrar programının başarılı olması, sağlıklı ve güvenilir bir mali sektörün varlığına bağlı bulunmaktadır" diye başlayan Hazine açıklamasında, mali bünyelerinde sorun bulunan bankaların iyileştirmeye tabi tutularak sorunlarının giderilmesi için gerekli önlemlerin alınmakta olduğu belirtilir.

Açıklamada, "Vatandaşlarımızın bu bankalardaki tüm mevduatları ve her türlü alacakları herhangi bir miktar sınırlaması olmaksızın devletin güvencesi altındadır"denilmektedir.

RUTİN AÇIKLAMALAR ARTIK 'GIRGIR'KONUSU

1-2-3 derken batan banka sayısı 8'e ulaşmıştır.

Sektör hala ciddi bir kriz içindedir ve işin garibi 'sektörün içinde de bu krizi körükleyenler vardır'.

Devletten gelen açıklamalarda ise 'her şeyin yolunda olduğu değerlendirmeleri' gözlenmektedir.

Bankalar batmakta, ama resmi açıklamalarda 'işler yolunda gidiyor' denmektedir.

Rutin açıklamalar artık 'gırgır konusu'dur.

5 bankanın battığı günlerde gazeteci Mustafa Balbay Cumhuriyet'teki köşesinde ilginç bir değerlendirme yapar ve şu öneride bulunur:

'Egebank, Yaşarbank, Sümerbank, Esbank, Yurtbank'ın Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu'na devredilmesi konusunda ekonomi yönetimini elinde tutanların yaptıkları iyimser de-

ğerlendirmeler gerçeği yansıtıyorsa, şu yorumu yapmak kaçınılmaz olur:

Demek ki, ayda birkaç banka batsa ekonomi rayına oturacak!

Beş bankaya el konmuş, hükümet mutlu, ekonomiyi yönetenler mutlu, borsa mutlu, batanlar mutlu, yüzenler mutlu...

Akbank Yönetim Kurulu Başkanı Erol Sabancı diyor ki: "Karar sektörün disipline girmesi bakımından son derece faydalıdır."

Türkiye Bankalar Birliği Başkanı Ersin Özince diyor ki: "Son derece olumlu... Hükümet kanaatimce gereksinime duyulan destekleri bankacılık sistemine vermek konusunda kararlılığını gösterdi."

Yaşar Holding İcra Kurulu Başkanı Ünal Korukçu diyor ki: "Bu durum hiç kimsenin zararına sonuç yaratmayacak. Kimsenin endişesi olmasın..."

Yapılan operasyonun Türkçesi şu: Beş banka kimliğini yitirdi. Onların kimliğini devlet kurumları aldı.

Biz gelinen noktanın fotoğrafını çekmeye çalışalım.

Fotoğraf şu: Bu bankalara kaynak açığı olduğu için el kondu.

Şimdi kaynağı kim sağlayacak? Devlet...

Devlet parayı nereden bulacak? Hazineden...

Yani halkın sırtından.

İş halkın sırtına binince tabii ki, banka yöneticisinden hükümetin bakanına kadar endişe edecek bir kesim bulunmayacaktır...

Özelleştirme devriminden yararlanarak bir banka satın alıyorsunuz. Bankada toplanan mevduatlarla devlete borç

veriyorsunuz. Özelleştirilecek yeni kurumların paralarının satın aldığınız bankaya yatırılmasını sağlıyorsunuz. Bu paralarla o kurumu da satın alıyorsunuz. Bankanın işlevi bitince, devlete "gel temizle" diyorsunuz.

Ne kadar düzenli, çağdaş, demokratik bir sistem!

Sözümüz adı geçen bankalardan dışarı, bu topluma yeni yeni bankalar gerekli. Birkaçının adını biz önerelim:

Yutbank, Ye-ge-Bank, Kaşarbank, Semerbank, Kesbank.'.

OPERASYON DEVAM EDECEK Mİ?

İşin mizahi boyutları da çoktur aslında.

Örneğin, Ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı Recep Önal, fona alınan banka yöneticilerinin de katıldığı Finans Kulübü toplantısında, operasyondan bir gece önce, sektörün sorunlarını anlatmaktadır.

Çeşitli önerilerde bulunan Önal, 'bankalara operasyon beklentisi' konusunda ise 'Bunlar bazı bankalar tarafından uyduruluyor. Yok öyle bir şey' demektedir.

Bakan da çaresizdir. 'Şu kadar banka batacak' diyecek hâli yoktur ya!

Fondaki parada da sıkıntı vardır.

Acil Çözüm; Dünya Bankası ve İMF'dir.

Fona devredilen bankaların aktif toplamları ise, Türk bankacılık sistemi içindeki payın yüzde 5.43'ünü oluşturmaktadır. Mevduatın yüzde 7'si ve kredilerin de yüzde 5.50'si artık Fon kapsamındadır.

80'i aşan banka içindeki 'güç' sıralamalarına bakıldığında, Esbank 15., Yaşarbank 17., Egebank 24., Sümerbank 26. ve Yurtbank 31. sırada yer almaktadır.

Fona devredilen bankaların en önemli özelliği ise, 'piyasanın en yüksek faiz veren bankaları' olmalarıdır.

Bu bile 'yanlışta ısrar edenlere' ders olmamıştır.

BANKALARA NASIL EL KONULUR?

Bankalar battıkça konu, halkın gündemine de oturur.

Kahve sohbetlerinde, dost meclislerinde batan bankalar artık daha çok konuşulur.

'Bankalara nasıl el konulduğu ve hangi şartların oluşması gerektiği 'konusu da merak gündeminde önlere taşınmıştır.

Gazeteciler, ilgili çevreler bu konuda sürekli bilgiler verir.

Peki gerçekten bankalara nasıl el konulmaktadır:

'Bankalara el konulması için şu koşullara bakılır:

Bankanın yapısını düzeltmesi için alınması istenilen önlemlerin kısmen ya da tamamen alınmadığı, bu önlemlerin kısmen veya tamamen alınmış olmasına karşın mali bünyesinin güçlendirilmesine olanak bulunmadığı ya da mali bünyesinin bu önlemler alınsa dahi güçlendirilemeyecek derecede zayıflamış olduğu durumlarda.

Bankanın yükümlülüklerini vadesinde yerine getirmemesi durumunda. Yükümlülüklerinin uygulanmasında Üst Kurul'ca belirlenecek değerleme esasları çerçevesinde yükümlülüklerin toplam değerinin, varlıklarının toplam değerinin altında olduğunda.

Bankanın faaliyetine devamının mevduat sahiplerinin hakları ve mali sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arzettiğinin tespit edilmesi durumunda'.

DEĞİRMENİN SUYU NEREDEN GELİYOR?

Peki Fon'un kaynağı nedir?

Bir başka deyişle, 'Değirmenin suyu nereden gelir?'.

Bunun açıklaması da şöyledir:

'Kaynak, Sigorta primlerinden, Zamanaşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklardan, Yeni kurulan bankaların asgari sermayenin yüzde onu tutarında Fon'a yatıracakları sisteme giriş payından, Bu yasa hükümlerine aykırılık dolayısıyla hükmolunacak adli para cezaları ile idari para cezalarının yüzde ellisinden sağlanıyor'.

Bankalar arka arkaya batarsa buna can mı dayanır?

Elbette Fon'da dayanamaz.

Daha önceki banka operasyonlarında 657 trilyon lira harcayan Fon'un, daha doğrusu devletin bu son operasyondaki kaybı daha da büyüktür.

Elindeki kaynak ise ancak 600 trilyon liradır.

·Peki ne olacaktır?

En büyük güvence Dünya Bankası'dır elbette.

Banka'dan iki dilim halinde gelecek 2 milyar 250 milyon dolarla açıklar kapatılacaktır.

İşçiye, memura, emekliye iyileştirme mi?

O da bir başka bahara kalacaktır!

HÜKÜMET KARARI ALIRKEN ZORLANDI

Beş bankaya daha el konulmuştur, ama hükümet de ölmüş-ölmüş dirilmiştir. Karar gerçekten çok zor alınmıştır.

Bankalardaki sıkıntı ekonomiyi de tehdit eder bir boyuta gelmiştir.

Bir şeyler yapılmalıdır. Ne var ki, hükümet ihtiyatlıdır.

Bankacılık sektöründe yaratılacak bir olumsuz hava her şeyi berbat edecektir. Sorunlu bankalar konusu önce Başbakan Ecevit'e aktarılır.

Daha sonra el koyma operasyonu Liderler zirvesinde ele alınır.

Başbakan Bülent Ecevit, Başbakan Yardımcıları Devlet Bahçeli, Mesut Yılmaz ve Hüsamettin Özkan, Maliye Baka-

nı Sümer Oral, Sanayi ve Ticaret Bakanı Kenan Tanrıkulu'nun katıldığı zirvede hararetli tartışmalar olur.

Bankalardaki sıkıntı konusu fısıltı gazetesine de yansımıştır.

Bir an önce karar verme gerekliliği vardır.

Sonuçta 5 bankaya el konulmasına, mali durumu biraz daha iyi olan 2 bankanın da birleştirilmesine karar verilir.

Hükümet kararı alırken zorlanmıştır.

Ecevit bir ricada bulunur:

'Konunun gizliliği çok önemli. Ben azami dikkat istirham ediyorum'.

Bu 'haber sızmasın' demektir.

Karar, Resmi Gazete'ye de gizlilik içinde gönderilir.

Hazine Müsteşarı Selçuk Demiralp ve Merkez Bankası Başkanı Gazi Erçel'in verdiği bilgiler üzerine alınan operasyon kararı sonrasında biri Egebank, Esbank, Sümerbank, Yurtbank ve Yaşarbank'ın hisselerinin TMSF'ye devri, diğeri de 2 bankanın birleştirilmesi için iki ayrı kararname kaleme alınmıştır. Kararnameler mükerrer sayıda yayımlanır.

Ancak Başbakan Ecevit, Resmi Gazete'nin mükerrer sayısının dağıtılmaması konusunda da hassas davranır.

Ambargo hatasız uygulanır.

Doğabilecek gereksiz spekülasyonlar önlenmiştir.

Fon tarafından 5 bankanın yönetimini devralacak yeni yöneticiler de atanır.

El konulan bankaların tamamı, uzun süredir yüksek faizlerle piyasadan para toplamaktadır ve bu gelişme sektörü tehdit etmektedir.

Murakıp raporları, özellikle Egebank ve Yurtbank'ın doları yüzde 30'a varan faizlerle topladığını ortaya koymaktadır.

Bu 'anormal' bir rakamdır.

O günlerde TV ve gazetelerde de Egebank'ın yoğun bir reklam bombardımanı yaşanmaktadır.

Egebank ve Yurtbank'ın o yılın kasım ayı sonu itibarı ile vatandaştan topladığı paranın miktarı 2 katrilyon 300 trilyon lira dolayında olarak ifade edilmektedir.

HEPSİ TANIDIK BANKALAR

El konulma ne kadar zor olduysa kamuoyunda yarattığı şaşkınlık da o kadar büyük olmuştur.

Hepsi tanıdık bankalardır. Hepsi halk arasındaki değerlendirmeyle 'bizim oğlan'dır.

Ne var ki; kriz büyümüş-büyümüş, seyirci kalınınca da patlamıştır.

El konulan bankalarda parası olan yurttaşlar panik içindedir.

'Paralar güvencede' dense de banka önlerindeki kuyruklar büyümektedir. Mevduat sahipleri paralarını bir an önce almak istemektedir. İnsanlar korku içindedir.

'Ya paramı alamazsam' sendromu dalga dalga yayılmaktadır.

Geç de olsa paralar ödenmektedir. Ödenmektedir de, ne pahasına!

Aslında o paralar kimin cebinden çıkmaktadır.

EGEBANK'IN GEÇMİŞİ 1928 YILINA UZANIYOR

Egebank, aslında eski bir bankadır.

1927 yılında İzmir Valisi Kazım Dirik'in girişimleri ile temelleri atılmış, 5 nisan 1928'de 150 kurucu üye tarafından 1 milyon lira sermaye ile İzmir Esnaf ve Ahali Bankası adıyla kurulmuştur.

Atatürk ve İsmet Paşa bile bu kuruluşu telgraflarla kutlamıştır.

1959'da Egebank adını alan banka, 1990'da merkezini İstanbul'a taşımıştır. Bundan sonra bankanın esnaf ve ahali bankası olma ile uzaktan yakından bir ilgisi kalmamıştır.

Bankayı 1998 yılı mayıs ayında o dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in kardeşi Şevket Demirel satın alır.

Bankanın sahibi Bayraktar grubudur, ama bankacılıktan istediği verimi alamamıştır.

Demireller, bankayı İzmirli Özakat grubunun çoğunluk hisselerini satın alarak devralır.

Devir olur, ama pürüzler de çıkar. Hatta uzun süre Demirel ailesi ile Hazine arasında izinsiz devir nedeniyle gerginlik yaşanır.

Sonuçta 'emir demiri keser'. Sorunlar hallolur.

Banka yoğun bir reklam kampanyası ile imaj değiştirir.

Yüksek faiz vermektedir.

Reklam bombardımanı halkı da etkiler.

Mudi sayısı da artar, mevduat rakamı da.

Hatta bu oran 300 trilyon liranın üzerine çıkar.

Yeğen Yahya Murat Demirel bankacılık işini çok sever. Azerbeycan'da da bir banka sahibi olur.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Azerbeycan Devlet Başkanı Haydar Aliyev'e bir mektup yazarak yeğenine destek isterken, 'Kendisi muteber bir işadamıdır' deyimini kullanır.

Ancak bu büyüme Bankalar Yeminli Murakıplarının merceği altındadır. Büyüme vardır, ama gelişmeler sağlıksızdır.

Arka arkaya raporlar hazırlanır.

Bu raporlarda bankanın grup şirketlerine açtığı kredilerin de tehlikeli bir boyutta olduğu ifade edilmektedir.

1,2,3 derken nihayet Bankalar Yeminli Murakıpları tarafından hazırlanan 10. rapor Hazine Müsteşarlığı'nı da harekete geçirir.

Konu hükümete iletilir.

Hatta Şişli Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulur.

Banka 78 şubesi ve 1500 personeli ile Fon'a devredilmeden önce Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı Süleyman Demirel'in yeğeni Murat Demirel, Genel Müdürlük görevini ise Muzaffer Aygün yapmaktadır.

Yeğen Demirel hakkında daha sonra davalar açılır, hatta tutuklanır.

Bazı banka yöneticileri ile birlikte uzunca bir süre Cezaevi'nde kalır, sonra serbest bırakılır.

KORKUNÇ İDDİALAR VE YURT DIŞINA GİDEN PARALAR

30 yaşında büyük bir zenginliğe ulaşır Yahya Murat Demirel.

Büyük sevinçler, büyük mutluluklar, ama büyük acılar ve skandallar da sığar bu kısa yaşama.

Askerliği bir başka maceradır, bıçaklanması başka bir olay.

Sevdiği ve kendinden yaşça büyük olan Ayşenur Esenler'le Cezaevi'nde evlenir. Amcasının bu evliliğe hep karşı çıktığı söylenir, örf ve adetler nedeniyle.

Bazen çok büyük laflar eder, bazen dramatik konuşur.

Egebank batar, ama Murat Demirel'in bir zararı yoktur.

Bankayı cebinden bir kuruş çıkmadan almıştır.

Çeşitli kamu bankalarından sağlanan krediler kolayca 87 milyon dolara ulaşmıştır.

Olaylı başlayan banka macerası yine olaylı noktalanmıştır.

73 şubesinde 1500'e yakın çalışanı olan Egebank'ın kasaları ise tamtakırdır. Kağıt üzerinde 873 trilyon lira gözük-

mektedir, ama bankada tek kuruş yoktur. Bu paralar buhar mı olmuştur?

İddianamelere ve resmi raporlara yansıyan bilgilere göre işin aslı şudur:

'Halktan toplanan mevduat ya Murat Demirel'in şirketlerine aktarılmıştır, ya da batan bankalara kredi olarak verilmiştir'.

Bu batık paralar da sektörde 'back to back' denilen yöntemle Murat Demirel'in paravan şirketlerine aynı miktarda kredi olarak yansıtılmıştır.

Yani olay 'bir cepten öbür cebe'dir.

İddianamelerde bir sürü suçlama vardır:

'Usulsüz krediler, şirketlere haksız kaynak aktarımı, kayıtdışı kredi kullanımı, hesapsız harcamalar, yüksek danışmanlık ücretleri, kayıtdışı senet, kefalet ve garantiler, yurtdışına yapılan harcamalar, inşaat ve emlak harcamaları'.

MURAT DEMİREL NE DİYOR?

Yahya Murat Demirel ise suçlamaları reddetmektedir.

O'na göre, soyadının kurbanıdır.

Kendisi gibi bankanın eski sahibi Hüseyin Bayraktar da suçlamaları kabul etmez.

Yeğen Demirel, kendisine büyük haksızlık yapıldığı inancındadır.

'İçeri tavuk bile sokulmayan bankayı ne hale getirdim. Şimdi başıma gelene bakın' demektedir.

Bankayı yenilediğini, bunun için çok masraf ettiğini belirten yeğen Demirel, şunları anlatır:

'Türkiye'de tasarruf sahibi sayısı düşük. 6 milyon. Oysa İspanya'da bu rakam 20 milyon. Biz tasarruf sahibini arttırmayı hedefledik, 10 milyona çıkaralım, dedik.

Kampanyalar yaptık. 250 dolarınıza günlük faiz veriyoruz, dedik. Hergün 2000 kişi bankada hesap açtırıyordu. 3 ayda reklamlarla 260 milyon dolar topladık. Bankama el konmasaydı bu para 1 milyar dolar olacaktı. 120 milyon dolar da kâr edecektik.

O meşhur lafı hiç sevmiyorum: Hortumcu. Hortumcu olmadığımı göreceksiniz. Bu lâfı literatürden çıkaracağım'.

'Hortum' literatürden çıkma bir yana günlük yaşamımıza iyice yerleşecektir, ama yeğeni Demirel serbest kalacaktır.

BAYRAKTAR KENDİ DÖNEMİNDE BANKAYI 'ÇIKARINA' KULLANIR

Egebank'ta suçlanan bir diğer isim, eski sahiplerinden Hüseyin Bayraktar ise savunmasında, 'İş yaşamımda 50. yılımı kutluyorum. Bir hata varsa yöneticiler yaptı. Ben anlamam. Üstelik cebimden 18 milyon dolar koydum. Hortumladı diyorlar, bu kesinlikle doğru değil. Bankayı satarken yanlış seçim yapmış olabilirim, ama allah biliyor ki, hortumlamadım. Suçum, şirketler topluluğumu satmak. Bu suçsa beni Taksim meydanında asın' demektedir.

Bu açıklamaların güncelliği daha kaybolmadan TMSF'nin başvurusu üzerine İstanbul 1. Ticaret Mahkemesi, Bayraktar'ın 'tüm mal varlığına önlem' getirilmesini ister.

TMSF, 'banka kaynaklarını çıkarları için kullandığı' gerekçesiyle bankanın eski sahibi Hüseyin Bayraktar ve kamuoyunda 'yüzde 10 Sami' olarak bilinen eski Genel Müdür Sami Erdem aleyhine şahsi iflâs davası açmıştır.

Bu davalar nedeniyle Bayraktar ve Erdem'in 'mal varlığına önlem' kararı alınır.

1995-1998 yılları arasında, bankanın kaynakları 'banka zararı'na, ancak Bayraktar'ın 'şirketlerinin yararı'na kullanılmıştır.

TMSF'nin Bayraktar'dan alacağı 13.3 trilyon liradır.

EGEBANK'IN KÖSTEBEĞİ UYARDI, PARA ÇUVALLARLA KAÇIRILDI

Ne garip rastlantıdır ki, Egebank'ı 12 Eylül öncesinde "mobilya yolsuzluğu" yaptığı ve Şekerbank'ı dolandırdığı gerekçesiyle yargılanan Yahya Demirel'in adaşı ve kuzeni Yahya Murat Demirel yönetmektedir.

Egebank battığında devir zararı 1 milyar 219 milyon 719 bin dolardır.

Hakim ortakların şirketlerine kullandırdığı miktar ise 343 milyon 781 bin dolar.

Egebank dosyasındaki en ilginç ayrıntılardan biri de bankaya el konulacağı saatlerde, bankadan, başta Murat Demirel olmak üzere banka yöneticileri tarafından çuvallarla, çantalarla para kaçırılması iddiasıdır.

Bankanın batacağı anlaşılınca 'ne kurtarılsa kârdır anlayışı' hakim olmuştur.

İşin şaşırtıcı yanı, bankaya el konacağı haberini kimin verdiğidir?

Bu bilgiyi alan Demirel ve adamları bankaya koşmuş, 'çuval çuval para' toplanmıştır.

İŞİN İÇİNE ÇIKAR GİRİNCE DOSTLAR NASIL DÜŞMAN OLDU?

Egebank'ta başka ilginç gelişmeler de yaşanmıştır.

Örneğin, 'yakın dostlar' düşman olmuştur.

İşin içine çıkar girince, '40 yıllık dostluklar' bile unutulmuştur.

Zaten Egebank'ta alım-satımlar, yargılamalar, ortaklıklar 'tam karışıktır'.

Murat Demirel'in Egebank'tan para transferinde kullandığı ileri sürülen Okul arkadaşı Gökalp Baştürk'le arası mahkemelerde verilen ifadeler sonrası açılmıştır.

Baştürk, kendi üzerinde görülen Kırklareli'ndeki 500 dönümlük arazi ile 35 milyon dolar için mahkemede, 'Bunlar Murat Demirel'indi' deyince ipler kopmuştur.

Demirel, tutuklanmasını en yakın arkadaşının bu ifadesine bağlayınca büyük kızgınlık duymuştur.

Egebank'ın Murat Demirel'den önceki sahibi Hüseyin Bayraktar da sürekli olarak banka nedeniyle mağdur olduğunu söylemektedir.

Banka pazarlığı sırasında 'sıkı dost' olan Murat Demirel ve Hüseyin Bayraktar, mahkemede ayrı saflara düşmüştür.

Mahkemede ağlayarak ifade veren Bayraktar, suçsuz olduğunu vurgulamakta, hataların Demirel yönetiminden kaynaklandığını ileri sürmektedir.

İşte bu sözler Murat Demirel'i kızdırır.

Yeğen Demirel, mahkemede hakimden 'özel izin' alır ve şunları söyler:

'Hakim Bey, bir konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Hüseyin Bayraktar burada bankayı bana sattığı için değil, banka kendi yönetimindeyken yaptığı usulsüzlükler nedeniyle bulunmaktadır'.

Egebank batmadan önce birlikte sarmaş-dolaş fotoğrafları bulunan reklamcı Nail Keçili ile Murat Demirel'in de yolları ayrılır.

Keçili mahkemede, 'Ben Egebank'tan alacaklıyım. Alamadığım paralar için Cezaevi'ndeyim' demektedir.

Bu sözler Murat Demirel'i küplere bindirir. Yanıtı sert olur:

'Nail Bey Cen Air Şirketi'ni iki kez devrediyor. Biri 2 ağustos'ta, biri 15 eylül'de. Bir kez kendisine para ödeniyor. Birinde diyor ki,(Elden aldım). Sonra,(Almadım) diyor. İfadeleri alın, yorumlayın, takdir sizin hakim bey'.

Para nelere kadirdir!

Dostluklara, arkadaşlıklara, ortaklıklara 'çıkar' ve 'para' girmiştir.

Murat Demirel'in mahkemedeki şu değerlendirmesi de anlamlıdır:

'Hikmet Uluğbay'ın intihar nedeni benim. 2. Dünya Savaşı da benim yüzümden çıktı. Susurluk'a da ben neden oldum'.

ULUĞBAY – DSP hükümetlerinin dirayetli Milli Eğitim Bakanı. Hikmet Uluğbay daha sonra ekonominin başına da geçti. Onurlu çizgisi O'nu hep yükseltti. Neden intihara kalkıştığı ise hala sır.

Egebank'tan para kaçırılma olayı hâlâ konuşulmaktadır.

İddialara göre, 'devletin içinden Demirel'e bilgi gitmiştir'.

Usulsüz krediler, cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak, dolandırıcılık, çıkar amaçlı suç örgütü oluşturmak..

Egebank iddianamesine yansıyan değerlendirmelerden birkaçıdır.

Sonra Murat Demirel, için 715 gün süren tutuklama.

Ardından serbest kalma süreci yaşanır.

Biz bu filmi daha önce de görmemişmiydik!

YURTBANK: YÜKSEK FAİZ VE VERİMSİZLİK KISKACI

Batan bankalardan biri de Yurtbank'tır.

Yurtbank 'yeni kuşak' bankalardandır.

Banka furyası başlayınca o da önce yabancı bir isimle sektörde boy gösterir. Kuruluş tarihi 1993 yılıdır.

Eurocredit Türk Fransız Bankası A.Ş. adı ile kurulmuştur.

1995 yılında Yurtbank adını alır.

Sahibi bir dönem Beşiktaş Kulübü Başkanlığı için de adı geçen Ali Balkaner'dir.

Murat Yanık'ın Genel Müdürlük görevini üstlendiği 'çiçeği burnunda' banka yüksek faiz yöntemi ile kısa sürede 200 trilyon liranın üzerinde mevduat toplar.

Sonra çark dönmemeye başlar. Yüksek faiz ve verimsizlik kıskacı Yurtbank'ı zorlar.

Bankalar Yeminli Murakıplarının raporları da 'kötü gidişat'ı gözler önüne serer. Banka toparlanamaz. 28 şube ve 600 personeli ile batar.

Şişli Cumhuriyet Savcılığı'na yapılan suç duyurusu sonrasında banka sahipleri ve yöneticileri Yargı önüne çıkar.

Banka battığında 26 şubesi, 596 personeli vardır.

Ali Balkaner'in Yurtbank öncesinde de Emlak Kredi Bankası'yla kredi ilişkileri kamuoyu gündemine gelmiştir.

Yurtbank'la ilgili bir iddia da, kamu bankalarından yüksek oranlı kaynak aktarıldığı yönündedir.

İnterbank'ta sermayenin 30 trilyon liraya çıkarılması sırasında Ali Balkaner'in sahibi olduğu Yurtbank ile yapılan 4 trilyon liralık alışveriş, Hazine tarafından kabul edilmemiştir.

Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü'nden gönderilen yazıda, Yurtbank'ta yapılan işlemler sonucu İnterbank'a nakit giriş olmadığı, arttırının 4 trilyon liralık kısmının sermayeye eklenemeyeceği belirtilmiştir.

Hazine Banka Kambiyo Genel Müdürü Adnan Yaylacı'nın imzasını taşıyan yazıda şu görüşlere yer verilmiştir:

"Yurt Ticaret ve Kredi Bankasınca 4 trilyon lira kredi kullandırıldığı, buna karşılık bankanızca Balkaner grubuna dahil firmalara aynı tutarlarda kredi verildiği tespit edilmiştir.

Bu çerçevede, bankanıza gerçek anlamda nakit girişi sağlamayan işlem dolayısıyla ödenen sermayenin 4 trilyon liralık kısmının sermaye hesabına alacak kaydedilmesi uygun görülmemektedir."

Yurtbank, battığında Türk bankacılık sistemi içinde 189.7 trilyon liralık aktif büyüklükle 31'inci sırada yer alıyordu.

Yurtbank'ın devir zararı 656 milyon 261 bin dolar, hakim ortakların kullandıkları rakam ise 'zarardan da çok' 822 milyon dolardı.

MARİO PUZO VE 'BANKA KENDİ PARASINI KARŞILAR' YAKLAŞIMI

Yurtbank, aslında Türkiye'deki bankacılık sisteminin içinde olduğu kaosun net bir örneğidir.

Bankalar, 'olmayan parayı çevirerek ayakta kalmakta, olmayan paralar var gibi gösterilip, banka satışları yapılmaktadır'.

Her şey gözler önünde gerçekleşmekte, ama devlet seyirci rolünü değiştirmemektedir.

'Sistemi yaratan devlet, sonuçlarını da bilmektedir'.

Bazı iddialar kafaları karıştırmaktadır.

Yurtbank'ın Cezaevi'ne de giren sahibi Ali Balkaner'in bir yakın arkadaşına söylediği ileri sürülen ve gazete haberlerine de konu olan 'Banka almak için para verilir mi kardeşim. Banka kendi parasını kendi karşılar' sözleri ise sektör adına düşündürücüdür.

Anlaşılan bazı bankalarda prensip budur!

'Baba' ile tüm Türkiye'de tanınan Mario Puzo'nun mafyavari ilişkileri anlattığı bir başka ünlü 'kitabı Omerta'daki cümleler de kolay kolay unutulmaması gereken türdendir:

'Banka kurma, banka al. Doğrusu budur'.

YURTBANK DEVLETLE ADETA OYNUYOR

Aslında banka gerçeğini hangi boyutu ile ele alırsanız alın, büyük bir kokuşmuşluk dikkat çekmektedir.

Güçlü olması gereken devlet babanın güçsüzlüğü ise insanı daha çok üzmektedir.

Geciktirilen evraklar, sızdırılan bilgiler, devlet dairelerine dek sızan köstebekler, danışıklı-dövüşlü alım-satımlar, devirler.

Ne isterseniz, tekmil-i birden.

Olmayan devletin gücü, olmayan devletin uyanıklığı ve kollanmasıdır.

Örneğin, batık Yurtbank olayında yaşanan bir alışveriş insanın tahammül sınırını bile zorlayıcı niteliktedir.

Halkın üç-beş kuruşunu kurtarabilmek için mücadele eden devlet görevlileri de, hukuk mücadelesini yürüten hukuk adamları da olaylar karşısında şaşkındır. Hem de ne şaşkınlık!

Ve üzgündürler elbette.

Devletten göz göre göre kaçırılan paralar için.

Yurtbank'ın TMSF'ye devrinden sonra ortaya çıkan kamu borcu 381 trilyon 365 milyar liradır.

Usulsüz işlemlerle 'içi boşaltılan' banka için takibe geçilir.

Hani bir şeyler alınabilir mi diye?

İddialar şaşırtıcıdır.

TMSF avukatları, Göztepe'de biri Yurtbank Yönetim Kurulu Üyesi Zeynep İlkan'a, diğeri de Balkaner'in oğlu Hakan Balkaner'in eşine ait 2 dairenin alınabilmesi amacıyla 'takibe geçildiği' hafta, evlerin Hakan Balkaner'in sevgilisi olduğu iddia edilen Zeynep Feyza Taşan'a devredildiğini saptar. Değerleri de 290 ve 255 milyar liradır.

İşin insanı ürküten yönü; tam TMSF kamu adına bu gayrımenkulleri alacakken, 'bir üst düzey noktadan yapılan uyarı' ile evlerin el değiştirmiş olmasıdır.

Belki devletin uçan milyarları dışında işin en vahim yönü de budur.

İddialara göre, Kadıköy Tapu Dairesi'nden sadece 'bilgi uçurulmakla' kalınmamış, aynı zamanda haciz istemli yazılar da işleme konulmayarak büyük de bir suç işlenmiştir.

Şimdi konu Yargı'dadır. Gerçek ortaya çıkacak, iddialar aydınlanacaktır.

Hem köstebek aranmakta, hem de 'Neden Balkanerler için özel işlem uygulandı?' sorusuna yanıt beklenmektedir.

Hukuk mücadelesi sürmektedir. Satışın hileli ve mal kaçırmaya yönelik olduğu belgelerle ortaya konmaktadır.

Devreden ve devredilenlerin yakınlığı gözler önüne serilmekte ve karar beklenmektedir.

Umutla.

Sadece o kadar mı? TBMM Araştırma Komisyonu raporuna yansıyan bir başka olayda, şaşkınlıkları arttırmaktadır.

Bankalar Yeminli Murakıplarının 'devletin bir an önce müdahale etmesi'ni istediği Yurtbank'a devir ya da tasfiye beklenirken, akıl almaz bir 'kıyak' yapıldığı anlaşılmaktadır.

TMSF, batacak Yurtbank'a 13 trilyon lira mevduat yatırmıştır!

KAMU BANKASI SÜMERBANK NE HALLERE DÜŞTÜ

Batan bankalar furyasında Sümerbank macerası daha da ibret vericidir.

Yıllar yılı gerçekleştirilen onca başarıdan sonra mafya ilişkileri, siyasetçi-spekülatör gölgesi Sümerbank'ı haketmediği bir sona sürüklemiştir.

Aslında her şey 1933 yılında kamu bankası olarak kurulan Sümerbank'ın, 17 ekim 1995'te özelleştirilmesi ile başlar.

Buraya kadar her şey normaldir. Çaba da olumlu.

İpeks İplik Tekstil Sanayi A.Ş. Sümerbank'ın yeni sahibidir.

Bedeli 103 milyon 500 bin dolar ve patron olarak da Adanalı Hayyam Garipoğlu vitrindedir.

Daha çete ve mafya gölgesi inmemiştir bankanın üstüne. Perde sonra aralanır. Sümerbank alınırken paraların nasıl bulunduğu da, hangi tefecilerin devrede olduğu da.

Resmi raporlar, bankanın halktan topladığı paraların büyük bölümünü grup şirketlerine aktardığını ortaya koyar.

SÜMERBANK: ÖZELLEŞTİRMEDEN KAMULAŞTIRMAYA

Sümerbank, yıllar sonra başına ne işler geleceği elbette bilinmeden 3 haziran 1933'de 'ekonomik kalkınmaya katkı' amacıyla kurulmuştur.

21 aralık 1999'da ise batmıştır.

Ekonomiye sağladığı katkı unutulmuş, batışı ve yarattığı zarar konuşulur olmuştur.

Devlete yarattığı zarar 469 milyon dolardır.

Ne acıdır ki; Sümerbank'ın özelleştirilmesinin üzerinden 4 yıl geçtikten sonra devlet bankayı geri almak zorunda kalmıştır.

İşin en ilginç yanı ise operasyonu yöneten Hazine'den sorumlu Bakan Recep Önal'ın, Sümerbank'ın özelleştirildiği dönemde bankanın Yönetim Kurulu Başkanı olmasıdır.

1994 yılında bankacılık krizine rağmen Sümerbank 25 milyon dolar kâr etmiş, devlete yükümlülüklerini yerine getirmiş, özelleştikten sonra 'kendisini düze çıkaran adam'ın döneminde batmıştır!

Bu kaderin ne garip bir cilvesidir.

Sümerbank'ı özelleştirmede satın alan 'Hayyam Garipoğlu ise tefeci Nesim Malki cinayeti ile Türkbank ihalesine fesat karıştırmaya ilişkin davadan yargılanmaktadır'.

500 BİN DOLARA BANKA: VAR MI BÖYLE KELEPİRİ...

Koca Sümerbank ne hallere düşmüştür.

Sahibi Hayyam Gariboğlu iş dünyasında 'Niso' takma adıyla tanınan tefeci ve iplikçi Nesim Malki cinayeti ile ilgili olarak da sorgulanır.

Ne gariptir, ikisi de iplikçidir.

Banka sahibi olmak gibi ortak hayalleri vardır.

Devletçe sakıncalı olmak gibi kusurları vardır.

Siyasete ve siyasetçilere ilgi duymak gibi alışkanlıkları vardır.

Hayyam Gariboğlu Sümerbank'ı devletten 103 milyon 500 bin dolara almıştır. Ne gariptir, iddialara göre, Gariboğlu'nun bu iş için kamu bankalarından aldığı kredi de 103 milyon dolardır.

Cebinden çıkan para mı?

O zaman sadece 500 bin dolar!

'Devletten kelepir banka, hem de 500 bin dolara, oh ne âlâ!'

Sümerbank Gariboğlu'nun sahibi olduğu 36 şirketten 33'üne kredi vermiş, 3'ünü ise 'öksüz' bırakmıştır.

33 şirket ve banka arasında ilginç bir para trafiği dikkat çekmektedir.

'Usulsüz kredi kullanımı, hileli kiralamalar, off shore uygulamaları ve para iadeleri', Sümerbank dosyasına giren önemli suçlamalardır.

Genç cumhuriyetin öncü ve gurur abidelerinden biri olan Sümerbank'a da çamur sıçramıştır!

BANKANIN SAHİBİ EROL EVCİL Mİ?

İddialar, söylentiler de bir o kadar üzücüdür.

Nesim Malki'yi öldürmeye azmettirmek suçlamasıyla bir süre Cezaevi'nde de kalan Erol Evcil'in iddiası üzerine ya-

pılan incelemede, İş Bankası'ndaki Erol Evcil hesabından 656 milyar lira para çekildiği saptanmıştır.

Aynı tarihte aynı şubeden bu miktardaki para Özelleştirme İdaresi'ne havale edilmiştir.

Ancak gönderici olarak Hayyam Garipoğlu'na ait İpeks firması gösterilmiştir.

İddialara göre, banka dekontları da vardır.

Sümerbank'ın yarısının Hayyam Garipoğlu, kalan yarısının ise Nesim Malki ve Erol Evcil tarafından alındığı ileri sürülmektedir.

Bu iddia da gündemi değiştirecektir.

Sümerbank 469 milyon 939 bin dolar zararla batmıştır. Hakim ortağın kendi bankasına kullandırdığı krediler de 239 milyon 409 bin dolardır.

Atatürk'ün direktifleri ile kurulan banka ne hallere düşmüştür!

Hem özelleştirmeye, hem bankacılık sektörüne ne gölgeler düşmüştür.

Para ortada yokken nasıl banka alınmıştır?

Mafya ve çete ilişkileri ekonominin bu en önemli kurumlarına nasıl sızabilmiştir?

Banka sahibi olmak, ekonominin enstrümanlarını ele geçirmek bu kadar kolay mıdır?

Hiç mi denetim yoktur?

SAĞLIKLI BİR BANKA HORTUM ARACI OLUR

'Sağlıklı bir banka hortum aracı olmuştur'.

TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, Sümerbank'ın içine düştüğü hali böyle özetler.

Banka kaynakları hakim ortaklara aktarılınca, işin içine karanlık ilişkiler girince Sümerbank'a yazık olmuştur.

Aslında Bankalar Yeminli Murakıpları, 2.12. 1998 tarihinde hazırladıkları B-59/63 sayılı yazı ile bankadaki gidişatın iyi olmadığını saptamışlardır.

Bu yazıda Hayyam Garipoğlu'nun Banka Yönetim Kurulu Başkanlığı'ndan uzaklaştırılması da istenmiştir.

Ne var ki, uyarılar her zaman olduğu gibi dikkate alınmamıştır.

Sümerbank'a gerçekten yazık olmuştur!

Uluslar arası Denetim Kuruluşu Deloitte&Touche da, 'Sümerbank batarken uyudu mu?' şeklindeki eleştirilere Meclis'te milletvekillerine brifingle yanıt verir.

Deloitte&Touche Sümerbank için 'olumlu' raporlar düzenlemediğini ileri sürmekte, yönetimin verdikleri raporları 'düzenlemelere aykırı' olarak Resmi Gazete'de yayınlatmadığını ifade etmektedir.

Bu konuda da atlanmıştır!

Kimse 'Hani mali tablolar' dememiştir!

ESKİŞEHİRLİ TÜCCARLARIN GURURUYDU ESBANK

Batan bankalardan Esbank Eskişehirli tüccarların gururudur.

Hatta tüm Eskişehirlilerin de.

Garip bir 'tutuculuk'la benimsenmiştir Eskişehir halkı tarafından.

Başka bankalarda hesapları olsa da tüm Eskişehirliler Esbank'ta da hesap açtırmak için yarışmaktadırlar adeta.

15 eylül 1927'de kurulmuştur Esbank. 500 bin lira ser-

maye ile ve Eskişehirli tüccarlarca. Uzun yıllar mütevazi bir çizgide faaliyetini sürdürür.

1977'de Eskişehirli Zeytinoğlu ailesi tarafından satın alınır. Banka daha sonra bölgesel bankacılıktan Türkiye geneline yayılır, atılımlar yapar.

1985 yılında merkezini İstanbul'a taşıyan Esbank'ın artık 45 trilyon lira ödenmiş sermayesi, 94 şube ve 2241 personeli vardır.

İşte bu büyüme iyi gelmez, hatalar başlar.

Avusturya'da Esbank AG'yi kuran Esbank, 1994 ekonomik krizinden olumsuz etkilenir.

350 milyon dolarlık sendikasyon kredisi borcu, devalüasyonla birlikte 2.5 kat artan Zeytinoğlu ailesine ait banka, Yem Sanayi, Et-Balık Kurumu ve Çay-Kur gibi devlet kuruluşlarından 75 milyon dolar tutarındaki alacağını da tahsil edemez.

Aksilikler arka arkaya gelmektedir. Yavuz Zeytinoğlu bankayı satmaya karar verir.

Artık sırtlarındaki yüktür!

Esbank ile OYAK ilgilenir, hatta 600 milyon dolarlık bir teklif de gündeme gelir.

Zeytinoğlu, 'Benim bankamın değeri 1 milyar dolar' deyince, anlaşma olmaz. Hakim sermayedarlara yapılan kredi aktarımları bankayı iyice zora sokunca 'üzücü son' gelir.

ESKİŞEHİR'İN BANKASI'NA YAZIK OLDU

Eskişehir'in bankası olarak tanınan Esbank'da son furyada darbeyi almıştır.

Son dönemlerde hızlı açılımlar içine giren banka son bir yıldır tehlike sinyalleri vermektedir.

Battığında Bankanın sektördeki aktif büyüklüğü 869 trilyon lirayı göstermekte ve bankalar sıralamasında 15'inci sırada bulunmaktadır.

Esbank'ın temel fon kaynağını oluşturan mevduat 1998 yılında yüzde 71 artarak 416.1 trilyon liraya yükselmiştir.

DTH'ler(Döviz Tevdiat Hesapları) yüzde 66.5 ile mevduat içinde en büyük paya sahip olurken, Türk Lirası tasarruf hesapları da yüzde 22.3 ile ikinci sırada yer almaktadır.

Net faiz gelirleri 1998'de yüzde 152 artarak 76.8 trilyon liraya çıkmıştır. Bu durum, bankanın aktiflerinin ortalama faiz verimini geliştirmiş olsa da, bazı faiz dışı unsurlar bankanın anlamlı kâr gerçekleştirmesini engellemektedir.

Esbank 21 aralık 1999'da batarken, zararı 1 milyar 113 milyon dolara ulaşmaktadır. Hakim ortağın kendi bankasından kullandığı krediler ise 478 milyon dolar olmuştur.

KÂRLI KURULUŞ KAMU PARASIYLA MI ALINDI?

Banka batınca iddialar da bir bir ortaya konulmaya başlanır.

Bir iddiaya göre, yönetimine el konulan Esbank'ın sahibi olan Zeytinoğlu Holding, kamuya ait KÜMAŞ'ı, bu kuruluşun kendi paralarını kullanarak satın almıştır.

Türkiye'de alanında tekel konumunda bulunan kamu kuruluşu Kütahya Manyezit İşletmeleri A.Ş. (KÜMAŞ), 1995 yılı eylül ayında DYP-CHP koalisyonu döneminde 108 milyon dolar bedelle Zeytinoğlu Holding'e satılmıştır.

Oysa satış yapılan dönemde KÜMAŞ'ın çeşitli kamu bankalarında 40 milyon dolar civarında parası olduğu yolunda iddialar da vardır.

Konu epeyce gürültü koparmıştır. Hatta TBMM kürsü-

sünde de Kütahya Milletvekili DSP'li Emin Karaa tarafından gündeme getirilmiştir.

Yani iddiaya göre, Zeytinoğlu Holding KÜMAŞ'ı bankadaki parasıyla satın almıştır.

Bu da neredeyse bedelin yarısına eşittir.

Bankalar sadece battıklarıyla kalmamakta, söylentiler, iddialar da kafaları daha çok karıştırmaktadır.

Tıpkı KÜMAŞ örneğinde olduğu gibi.

SELÇUK YAŞAR'I EN ÇOK ÜZEN KONU: YAŞARBANK

Selçuk Yaşar, çekirdekten işadamıdır.

Ege'nin bir çok yerindeki fabrikalarda ya babasının, ya da O'nun imzası vardır.

Binlerce kişiye iş vermiştir. Sert ve soğuk kimliğinin altında aslında yardımsever ve sevgi dolu bir yapısı vardır.

İşinde ciddidir.

Ege'yi ve İzmir'i de sever.

Aslında İstanbul'a açılsa, yaygın deyimiyle 'İstanbul dükalığına katılsa' belki durumu daha farklı olacaktır, ama O statükoyu korur.

Yaşarbank macerası aslında Selçuk Yaşar'ın yaşamındaki en büyük üzüntü kaynaklarından birisidir.

Belki 1983 seçimlerinde Turgut Sunalp'in MDP'sini desteklemesi ile başlayan olumsuz süreç, dayana dayana bankanın da batması ile şirketlerinin kapısına kadar dayanmıştır.

Bir çok ilke imza atan Yaşar, banka nedeniyle zor günler yaşamış ve kendini zor toplamıştır.

Bugün Yaşarbank olayı gündeme gelince de hâlâ sinirlenmekte, 'Asıl ben hortumlandım, ama kimse bunun farkında değil. Banka yöneticileri bana yanlış yaptırdı' demektedir.

Yaşarbank, Türkiye Tütüncüler Bankası adıyla 17 eylül 1924'te başlar yolculuğuna.

Akhisarlı 250 tütüncü ve esnaf tarafından kurulmuştur.

Banka 1980 yılında Yaşar Grubu şirketleri arasına katılır.

Daha sonra adı da Türkiye Tütüncüler Bankası yerine biraz da aileyi çağrıştırsın diye Yaşarbank olur.

Yıllarca mütevazi bir şekilde faaliyet gösteren Bankayı 'krizler sürecinde' kötü yönetim zora düşürür ve batırır.

Hatta en son bir başka batık banka olan Yurtbank'a da 10 trilyon lira kaptırılmıştır.

Yaşar'a göre, kötü yönetimde daha sonra Merkez Bankası Başkanı olan Gazi Erçel'in büyük kusuru vardır.

Selçuk Yaşar, asıl kendisinin hortumlandığını anlattığı mektupları dönemin başbakanı Bülent Ecevit'e de gönderir.

Yaşarbank battığında 85 şubesi ve 1755 personeli bulunmaktadır.

1996 yılında belki biraz da Koçbank'a özenilip Yaşarbank olarak ismi değiştirilen, Genel Müdürlüğü de İzmir'den İstanbul'a taşınan bankanın mevduatının 1998 yılında 398.8 trilyona ulaştığı görülmektedir.

DTH'lerin toplam mevduat içindeki payının yüzde 68.3 düzeyinde olması da bankanın mevduata dayalı büyümesini gösteren bir örnektir.

Bankanın gerek Türk Lirası, gerekse döviz mevduatına, piyasanın çok üzerinde faiz vermesi, ancak bunları işletememesi sorunlar yumağını oluşturur.

Türkiye genelinde 84 şubesi bulunan bankanın ortakları arasında yüzde 48.48 ile Yaşar Holding, yüzde 2.08 ile Emekli Sandığı, yüzde 49.44 ile de değişik isimler dikkat çeker.

Türk bankacılık sistemi içinde 843.9 trilyonluk aktif büyüklüğü bulunan banka 17'nci sırada yer almaktadır.

Kredileri 525.9 trilyona ulaşan bankanın son denetimlerde takipteki kredilerinin gizli tutulması dikkat çeker.

Şirketin özsermayesi 1999 Eylül itibarıyla 33.2 trilyon olurken, net kârının ise 7.1 trilyonu bulduğu gözlenmektedir.

Son dönemde toplam aktiflerini reel anlamda koruyan banka, sermaye ve likidite rasyolarını hafif ölçüde yükseltmiştir.

ETİBANK, ATATÜRK'ÜN KEMİKLERİNİ SIZLATTI MI?

Ulu önder Atatürk'ün talimatıyla 14 haziran 1935 yılında 2805 sayılı Yasayla kurulan Etibank'ın o dönemdeki işlevi yer altı kaynaklarının verimli değerlendirilmesidir.

Bu yönde başarılı çalışmalar yapar.

Etibank'ın bankacılık bölümü ise 1955 yılında faaliyete geçirilir. Amaç; sektöre güç vermektir.

Nitekim bankacılık bölümü 1989 yılında diğer işletmelerden ayrılır.

İşte ondan sonra yapılan hatalar ve özelleştirmedeki sancılar, Etibank için de 'acı son'u hazırlar.

El değiştire değiştire batar. 27 ekim 2000'de devlet el koyduğunda zararı 697 milyon 749 bin dolardır. Hakim ortaklar ise bankadan 587 milyon 722 bin dolar çekmiştir. Zarar büyüktür.

Oysa önceleri başarılı bir bankacılık faaliyeti yürütür Etibank.

İlk özelleştirme girişimi, 1997'de Refahyol iktidarı döneminde gerçekleşir. Banka, 20 ocak 1997'deki ihalede Doğan

Kumaşçılık'ın sahibi Sabri Doğan'a 185 milyon dolara satılır.

Doğan, 74 milyon dolarlık ilk taksiti 7 haziran 1997 tarihine dek yatırmadığı için satış iptal edilir.

1 Aralık 1997'de 2. kez satışa çıkarılan Etibank'ı bu kez eski Devlet bakanlarından Bursalı işadamı Cavit Çağlar'ın başında bulunduğu İpek Ortak Girişim Grubu 155.5 milyon dolara alır.

Çağlar, daha sonra İpek Ortak Girişim Grubu'nun yüzde 35'ini Dinç Bilgin'e ait Medya Holding'e satar. Yüzde 35 yanında Bilgin şahsi olarak yüzde 14 daha hisse alacaktır.

MEDYA PATRONLUĞUNDAN BANKA PATRONLUĞUNA YÖNELME

Dinç Bilgin Grubu'nun Etibank'taki hissesi yüzde 49'a kadar çıkar. Başarılı bir medya patronudur Dinç Bilgin.

O çekirdekten gazetecidir. Yayın yaşamına Selanik'te başlayan Yeni Asır Gazetesi Türkiye'nin en eski gazetesidir ve Bilginler bu gazetede başarılı bir sistem yürütmektedir.

Derken İstanbul'a yönelirler, Zafer Mutlu'nun başarılı yöneticiliğinden yararlanıp İstanbul'da çıkarttıkları Sabah ile de önemli bir medya gücü haline gelirler.

Dinç Bey tuttuğunu koparmaktadır.

Herkes 'İstanbul'da yeni gazete yaşamaz' derken, o genç ve yetenekli bir kadro ile Sabah'ı Hürriyet, Milliyet ve Cumhuriyet gibi gazetelerin bulunduğu 1. lige taşır.

Yeni bir medya devi doğmaktadır. Sonra büyüme yeni gazetelerle ve başka işlerle devam eder.

Arkadaşları, 'Bir banka alırsan işlerin daha sağlıklı yürür' diyerek O'nu da bankacılık işine sokarlar.

Aslında banka sahibi olma fikri uzun süredir kafasındadır.

İlk adımı da atmış, yurt dışında bir bankanın sahibi olmuştur. Aldığı banka Banque Indosuez, daha sonra Bank Kapital olur.

Gerçi eleştiriler ve yaşanan sıkıntılar Indosuez Banque konusunda geri adım atmasına yol açmıştır, ama 'umutlar tükenmemiştir'.

Hem gazeteleri, hem de başyazarları kanalıyla 'Bizim işimiz gazetecilik. Bankayı da iade ediyoruz' yollu açıklamalar yapılır ve bankadan vazgeçilir.

Banka macerası iyi başlamamıştır.

Ancak Bilgin vazgeçmeyecektir.

ŞANS BU KEZ KAPIYI MİLLİ BİR BANKA İLE ÇALAR

Nitekim bir süre sonra şans kapıyı bir kez daha çalar.

Bu kez fırsatın adı Etibank'tır.

Daha oturaklı, isimli, kaynaklı, etkin ve milli bir bankadır.

Bilgin'in banka sevdası da artık gerçek olacaktır!

Önce bir 'banka istemi', sonra da banka sahibi olma ile gelişen yeni dönem Dinç Bilgin'in yaşamında da önemli ilklerin başlangıcıdır:

'İlk kez tutuklanma, ilk kez Cezaevi'ne girme, ilk kez yoğun hakarete uğrama, ilk kez gazetelerinden uzak kalma gibi'.

Cavit Çağlar'la başlanan yol tek başına Bilginler olarak devam eder, ama bankacılıkta basında olduğu gibi başarı gelmez.

Sonuç; hüsrandır.

Banka batar, üstelik Dinç Bilgin'e 'hortumcu' yakıştırması yapılır.

Uzun süre Çeşme'deki evine kapanır.

Bankanın batmasından sonra Bilgin Grubu'ndan yapılan açıklamada, Etibank'ın 2 yıldır uygulanan istikrar programının mali sektör üzerindeki etkileri sonucu, faaliyetlerini sağlıklı biçimde yürütemez hale geldiği belirtilmektedir. Açıklamada, bankanın yerli veya yabancı bir başka gruba devredilmesi için çalışmalar yürütüldüğü, ancak mali sektördeki gelişmelerin bu çabaları olumsuz kıldığı vurgulanmaktadır.

Ekonomi kulislerindeki haberlere göre, Koçbank bile Etibank'ı almak için pazarlık yapmış, ancak hesaplardaki bazı olumsuzluklar nedeniyle alımdan vazgeçmiştir.

Hatta Etibank'ı almak için İş Bankası bile devreye girmiş, ama bu görüşme de sonuçsuz kalmıştır.

YENİ DÖNEM: DEVLETTEN BORÇLARI KURTARMA

2000 yılı haziran ayında 500 bin müşteriden oluşan bir portföye sahip bulunan Etibank'ın zararı 5 trilyon liradır.

Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı Dinç Bilgin'in üstlendiği Etibank'ın Bankalar Birliği'ne bilanço göndermediği de anlaşılır.

BDDK'nın Etibank'a el koyması ile birlikte Sabah Gazetesi'nin yüzde 15 hissesini elinde bulunduran devlet, aynı zamanda gazetenin ortağı olmuştur. Önce borçlarını kuruşu kuruşuna ödeyeceğini açıklayan Dinç Bilgin, daha sonra Sabah gazetesi, ATV ve Sabah Yayıncılık'a madencilik ve hava ulaşımı konusundaki yatırımları ile tanınan işadamı Turgay Ciner'i ortak eder.

İddialara göre, 'bu aslında borçlardan kurtulma yöntemidir'.

Eleştiriler yoğunlaşır.

Ciner, yönetim hisselerinin yarısını alarak Sabah'ın 7 kişilik Yönetim Kurulu'na 4 kişi sokar.

Bir anda el değiştiren Sabah Yayıncılık'ın ortak yapısı şöyle gözlenmektedir: 'Medya Holding –% 15.93, Etibank (TMSF'ye geçti) % 15.77, Medya H.İnt. –% 8.15, Turgay Ciner –% 5, Bilgin Holding –% 3.58, Penyelüks –% 3.33, Park Marina –% 3.33, Park Savunma –% 3.33, Erhan Aygün –% 0.93, Dinç Bilgin –% 0.11'.

CİNER – İşadamlığını medya patronluğuna kaydırdı. 20'li yaşlardan itibaren defalarca hakim karşısına çıktı. Yıllar içinde görüntüsü değişti. Turgay Ciner'in sabıka dosyası özellikle devletin üst makamlarında hayret uyandırmakta.

ETİBANK NASIL ÖZELLEŞTİ?

Etibank olayında da gerilere gitmek de yarar var.

Etibank'ın eski Devlet Bakanı ve bir dönemler Demirel'in prensi olarak nitelenen işadamı Cavit Çağlar'a satıldığı günlere.

Etibank'ın Cavit Çağlar'a satılmasına karşı çıkan kişi Yalım Erez'dir.

'Bu karar hepimizi Yüce Divana götürür' der.

Ne var ki, baskılar yoğunlaşır ve biraz da 'rica' ile Yalım Erez de Özelleştirme Yüksek Kurulu'nda 'evet' oyu verir. Karar oybirliği ile alınır.

Sonra gelişmeleri değerlendirirken, Erez'in ağzından şu cümleler dökülür:

'Hiç birimiz Etibank'ın Cavit Çağlar'a satışına itiraz etmedik. Devlet eğer devletse, bizi Yüce Divan'da yargılar. Halkın parasını da çatır çatır alır'.

ETİBANK ARTIK BİLGİN AİLESİNİN

Ocak ayının ilk haftasında Sabah Medya Grubu ve Bilgin Ailesi, Medya İpek Holding ve Etibank A.Ş. hisselerinin tamamına sahip olur.

Bu hisse devirleri, Etibank'ı Bilgin Ailesi'yle yüzde 50-50 ortak olarak özelleştirmeden alan Bursa Milletvekili Cavit Çağlar'ın bankadan tamamıyla çekilmesi anlamına gelir.

Bilgin, Etibank'a sahip olur, ama şanssızlıklar yakasını bırakmaz.

Banka patronu olduğu dönem siyasi ve ekonomik krizlerin arka arkaya patladığı bir dönemdir.

Bankacılık işini de bilmemekte ve sonuçta 'söylenenleri, önerilenleri' yapmaktadır.

Banka her geçen gün kötüye gider. Girişim ve çabalar da bu kötü gidişi durduramaz.

Başka banka ve gruplarla 'evlilik' girişimleri de sonuçsuz kalır. Etibank batar.

BİRBİRLERİNE DEMEDİKLERİNİ BIRAKMADILAR, ORTAK OLDULAR

Aslında Dinç Bilgin-Cavit Çağlar ortaklığı da şaşırtıcıdır. Çünkü Bilginler ile Çağlar arasında ciddi bir kavga vardır.

Bilgin'in gazetelerinde günlerce Cavit Çağlar aleyhine yazılar ve yorumlar yayımlanmış, Çağlar'la ilgili iddialar hep manşet olmuştur.

'Sen neymişsin be Cavit', 'Çağlar'ın büyük tokadı' ve 'Bu adamın kerameti ne' türünden manşetler hâlâ akıllardadır.

Hele hele bankalardan sorumlu Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın 'kendi şirketlerinin T.C. Ziraat Bankası'na olan borcunu o dönem 399 milyar liradan 176 milyar liraya indirtmesi' iddiası Bilgin'in yayın organlarında günlerce malzeme yapılmıştır.

Cavit Çağlar, siyaset ve bakanlığın en zor ve mutsuz günlerini o sırada yaşamıştır.

Yakın çevresi de, Bilgin Grubu'na duyduğu kini sık sık kulakları ile işitmektedir.

Ancak nasıl olmuşsa olmuş, Bilgin'le Çağlar ortak olmuştur.

Siyasette çok kullanılan bir deyim bir kez daha gerçek olmuştur:

'İş yaşamında ve siyasette kalıcı dostluklar da, kalıcı düşmanlıklar da olmaz'.

Bu sözü şöyle yorumlamak da mümkündür:

'Siyaset ve ekonomide çıkar ön plandadır. Eğer bir konuda çıkar söz konusuysa en büyük düşman dost, en büyük dost da düşman olabilir'.

Bu aslında Türkiye'de 'Makyavel'in kulaklarının bir kez daha çınlatılmasıdır'!

HAZİNE UYARDI: BANKA SATILAMAZ

Etibank'ın satışında ilginç gelişmeler yaşanmıştır.

Hazine, Cavit Çağlar'ın sahip olduğu İnterbank'ın Bankalar Yasası'nın 64. maddesine ilişkin yükümlülükleri yerine getiremediğini belirtmekte ve 'Bu Gruba ikinci bir banka satılamaz' demektedir.

Bu olaydan sonra Etibank'a 'siyasetin eli' girmekte, özellikle Güneş Taner bu konuda etkin olmakta, Hazine yazısı 'yeni ortaklık yapısı' devreye girince değiştirilmektedir.

Bilginler'in ortaklığı Çağlar'la ilgili değerlendirmeleri de ortadan kaldırmıştır.

Oysa bankanın sıkıntıları hâlâ aynıdır!

Bu yüzden Hazine'den istifalar olur.

Hazine'deki yeni yönetim 'eski gerekçeler'i görmez ve satışa onay verir.

İşte kısa süre aralarla verilen bu iki farklı yazı şaşırtıcıdır.

Bankanın yapısı değişmemiş, ancak ortaklık yapısı nedeniyle iş tamamlanmıştır!

'Geçmişin düşmanları' şimdi Etibank'ta ortaktır.

GARİP İLİŞKİLER, GARİP ORTAKLIKLAR, GARİP GÖREVLER

Hazine'nin bu tavır değişikliği Yalım Erez'i de şaşırtmıştır.

Her yerde tepki koymakta, ama yandaş bulamamaktadır.

Yalım Erez'in sorusu nettir:

'Kardeşim bir ayda ne oldu? Neden bu bankanın devrinde sakınca vardı? Şimdi bu sakınca nasıl ortadan kalktı?'.

Gerçekten de bu sorulara mantıklı yanıtlar vermek zordur.

Etibank'ın satışı ilginç ve garip ilişkiler, ortaklıklar ve görevlerin de merkezidir. Bu banka için Hazine'de yönetim değişmiş, nitelikli bazı kadrolar görevden ayrılmıştır.

Bazı bakanlar bu 'işin bitirilmesi' için özel çaba sarfetmiştir.

İddialara göre, bunlardan biri olarak anılan Güneş Taner, daha sonra aynı Grup'ta, yani Bilginler'in yanında danışman olmuştur.

Daha önce anayasa değişikliklerinde 'No, No' diyen Taner, bu kez 'No' diyememiştir!

Etibank'taki risklere rağmen, Etibank Çağlar Grubu'na satılmıştır.

Acaba ortaklık bir kılıf mıdır?

Bu nasıl bir oyundur?

Etibank kararının altındaki imzalar aslında 'bir suça ortaklık' mıdır?

KELEPİR SATIŞ: SORUNLAR HALK BANKASI'NA

Etibank önemli bir güçtür. Geçmişi temiz, yapısı sağlamdır

Hazine bonoları, gayrımenkulleri, etkin ismi, mevduatı ve 125 şubesi ile 'kelepir bir satış'tır.

155.5 milyon dolara satış ise piyasa koşulları düşünüldüğünde gerçekten 'çok uygundur'.

Uzun süreden beri sıkıntı yaşayan ve düze çıkamayan bankanın her türlü sorunu Halk Bankası'na yıkılmış, tertemiz banka yeni sahiplerine verilmiştir.

Devlet yine kayıptadır!

Etibank'ta yeni yönetimin ilk işi SEKA'ya bol miktarda kağıt ve evrak gönderilmesi olmuştur.

Kamyonların içinde dosyalar, kağıtlar, raporlar vardır.

Kimbilir belki de, 'ileride sorun çıkmasın' diye tüm belgeler yok edilmektedir!

MURAKIPLAR İKİ YIL UYARDI: USULSÜZLÜK VAR

Aslında Bankalar Yeminli Murakıpları Etibank'ı iki yıldan beri uyarmaktadır. Sorun, Bilgin şirketlerine açılan yüksek krediler ve paravan şirketler kullanılarak yapılan kredi aktarımlarıdır.

Murakıplar, ihracatta kullanılan sahte döviz alım bordroları ile bazı hesapların kapatıldığını ve bu şekilde KDV alındığını da belirler.

Etibank'a Emlakbank, Halkbank ve Vakıfbank da kredi, teminat mektubu ve hazine garantisi yoluyla destek olur.

Bankanın başında tanıdık bir isim vardır: Şükrü Karahasanoğlu.

Karahasonoğlu'nun bankacılık geçmişinde 'batak ve sorunlu 4 banka' vardır. Emlakbank'ta çeşitli yolsuzluk iddiaları, Nesim Malki'nin bankası Tuncabank'ta yöneticilik, Garipoğlu ile Sümerbank deneyimi ve Etibank.

DGM'YE GİDEN RAPORDA NELER VAR?

BDDK Başkanı Zekeriya Temizel'in görevden ayrılmadan önce DGM Savcılığı'na gönderdiği rapora gözatmakta da yarar vardır.

Raporda şu suçlamalar dikkat çekmektedir:

'KKTC'de kurulan off shore bankası Dinç Bilgin'in kontrolündedir. Bu bankanın kuruluş amacı, banka kaynaklı fonların, Bilgin Grubu'na dahil firmalara aktarılmasıdır. New York off Shore'un kullandırdığı ve riski halen açık olan

59 adet kredinin toplam tutarı 105 milyon 556 bin dolar, 37 milyon 670 bin mark ve 9 trilyon 516 milyar liradır. Bu riskin tamamı Dinç Bilgin Grubu'na dahil firmalar üzerindedir.

Bu kredilerden faiz tahsil edilememiş olması, bu kredilerin geri ödenmemek üzere alındığını ortaya koymaktadır'.

TEMİZEL – Kaşı çatık, ama iş bilen Maliye Bakanı. Zekeriya Temizel, İstanbul'a Belediye Başkan adayı olmasa siyaset çizgisi kimbilir O'nu nerelere taşıyacaktı?

BİLGİN'DEN BDDK'YA: 'BORÇLARIMI ÖDEYECEĞİM'

Dinç Bilgin Etibank'a el konulmasının ardından Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu'na (BDDK) 30 Ekim 2000'de kendi imzasıyla yaptığı başvuruda tüm borçlarını son kuruşuna kadar ödeyeceği taahhütünde bulunur.

Bilgin başvuruda; "BDDK'nın 86 nolu kararıyla ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi kurumunuz tarafından idare ve temsil olunan Tasarruf ve Mevduat Sigorta Fonu'na

(TMSF) devredilen Etibank A.Ş.'den grubumuz şirketlerinin kullandıkları kredileri bir ödeme planı dahilinde ödeyip tasfiye etmek istiyoruz. Bu borçların son kuruşuna kadar ödeneceğini bilmenizi diler, tasfiye ve ödeme planını hemen görüşmeye hazır olduğumu bildiririm." güvencesini verir.

DİNÇ BİLGİN- SÖZ SAVUNMANIN

Dinç Bilgin, aslında istemediği bir noktaya sürüklenmiştir.

Yanlış kararlar, yanlış uygulamalar sadece tıkır tıkır giden işlerini aksatmakla kalmamış, prestij kaybına uğramasına da neden olmuştur.

Cezaevleri, suçlamalar pek de alışık olmadığı türden yaklaşımlardır.

Nitekim mahkemeler de bilgi verirken de, ruh hali aslında nettir: Pişman.

TBMM'de oluşturulan Araştırma Komisyonu'na da DGM'de yaptığı savunmaları özetleyen bir yazı gönderir.

Israrla, savunulamayacak hukuka aykırı hiçbir eylemi olmadığını söyler.

Bilgin'e göre, kendisini suçlayan raporlar gerekli özen gösterilmeksizin kaleme alınmış, insaf dışı ve zorlama suçlamalarla doludur.

Bilgin, bu raporları, 'hukuk dışı raporlar' olarak tanımlar.

'Örgütlü soygun' iddiaları ile ilgili olarak da şunları dile getirir:

'Hakkımdaki suçlamaların temeli, benim bankayı alırken kötü niyetle hareket ederek baştan bir örgütlenme içerisine girdiğim iddiasıdır. İddianamede, kötü niyetli murakıp raporlarının etkisinde kalınarak, bankayı aldığım tarihte sahi-

bi olduğum Yayın Grubu şirketlerinin bankalara olan borcunun 700-800 milyon doları bulduğu, bunun büyük kısmının kamu bankalarına ait olduğu ve artık borçlanamaz hale geldiğim için Etibank'a ortak olduğum, niyetimin de şirketlerimin ayda 20 milyon doları bulan gereksinmelerini giderebilmek için çete kurduğumdur.

Şu 700-800 milyonluk borca bakalım. Ne demek 700-800 milyon dolar? 700 milyon dolar ile 800 milyon dolar arasında tam 100 milyon dolar fark var. 100 milyon dolarlık bir fark, önemsemeyecek kadar küçük müdür ki böyle kaleme alınmıştır?

Hayır. Aslında mahkeme heyetini bilinçli olarak etkileme düşüncesinin açık örneğidir bu...

Neyse gelelim borçlarım için Etibank'ı aldığım iddiasına... Bankayı aldığımız 1998 yılından önce sahibi olduğum yayın grubu şirketlerinin kredi ilişkisinden doğan ve canlı kredi olarak işleyen ve tüm dünya finans kuruluşlarına olan borcu 118 milyon dolardır. Aynı tarihte grup şirketlerimizin aktif toplamı 438 milyon dolardır. Bu 118 milyon dolarlık banka borcunun içindeki kamu bankaları payı sadece ve sadece yüzde birdir. Geriye kalanın ise yüzde 18'i özel Türk Bankalarına, yüzde 81 'i ise yabancı bankalaradır. Borçlanma kabiliyetini yitirdiği iddia edilen şirketlerim, aynı yıl Dünya Bankası'nın dünya çapında teknolojisi yüksek ve mali durumu iyi şirketlere seçerek verdiği güvence ile Londra Borsası'nda 25 milyon dolarlık tahvil satmıştır. Dünya Bankası'nın yan kuruluşu olan IFC garantisi altında yapılan bu işlem şirketlerimin, bırakın Türkiye'yi, dünya çapında kredi alma kabiliyetine sahip şirketler olduğunun en açık göstergesidir. Hangi bilgi ve belgeye dayanılarak şirketleri-

min bankayı aldığım tarihte, 700-800 milyon dolarlık borcu olduğu iddia edilebilmekte ve buradan da benim, bankanın içini boşaltmak niyetiyle banka aldığım söylenebilmektedir? İnsanları mahkum ettirebilmek için böylesi yollara başvurmak, sonra da bu temelsiz varsayımdan hareket ederek çete kurduğumuz tezine varmak hangi adalet anlayışına sığar?'.

'ARTIK UÇAĞIM DA, YATIM DA YOK'

Bilgin, doludur. Gelişmelerden büyük rahatsızlık duymaktadır.

İfadesinde bu duygu halinin yansımalarına tanık olunur:

'DGM Savcılığı'nın iddianamesinde bir başka hareket noktası da şirketlerimin aylık finansman ihtiyacının 20 milyon doları bulduğu iddiasıdır. Bankaya el konulduğu 27 Ekim 2000 tarihinin üzerinden aylar geçti. Doğal olarak tek kuruş kredi kullanamadık, kullanmadık. Ama bütün şirketlerim varlıklarını sürdürüyorlar. Hem de, pazar payımızı kaybetmediğimiz halde ilan ve satış gelirlerimizin ekonomik kriz nedeniyle dolar bazında yüzde 65 oranında gerilemiş olmasına rağmen..

İddianamede, kişisel servetimi haksız yollarla arttırmak amacıyla Etibank'a ortak olduğum hususu vurgulanmaktadır. Bu kişisel servet konusuna da kısaca değinmek istiyorum. Dedesi de, babası da gazete sahibi olan, 106 yıllık gazete sahipliğinden gelen, benim, 1993 senesinden beri uçağım da, 1991 senesinden beri yatım da, 1992 senesinden beri şimdi oturduğum evim de vardı. Yani bunlar 1998 tarihinde bankayı satın almadan önce de vardı. Ayrıca her biri kendi alanında en önde olan yayın kuruluşlarımın, SABAH'ın

da, ATV'nin ve dergilerimin de bankayı almadan önce sahibiydim. Şimdi ise ne yatım var, ne uçağım.

Etibank'ı aldıktan sonra kişisel servetimde en küçük bir artış olmadığı gibi tam tersine azalma olmuştur. Kötü niyetli olduklarına inandığım ayrıca kasıtlı davrandıkları konusunda bilgi sahibi olduğum murakıplar zaten en küçük bir açık bulsalardı, bunu da abartarak önünüze raporlar halinde sayfa sayfa koyarlardı'.

OFF SHORE BANKA'NIN AÇTIĞI YARALAR

Bilgin, zimmet iddialarına da açıklık getirmekte ve 'Kişisel hesabıma veya ailemin bir tek ferdinin hesabına tek kuruşluk para aktarımı bulamayan murakıplar DGM Savcılığı'na gönderdikleri raporlarda, pek çoğu halka açık ya da piyasa değeri olan ve hepsinin altında kefaleti bulunan şirketlerimin kullandıkları krediler için zimmet iddiasında bulunmuşlardır' demektedir.

Bilgin, üzerinde en çok gürültü kopan New York Off Shore Bank konusunda ise şu açıklamaları yapmaktadır:

'Bir kere kredi kullanan, şirketlerin isimlerine bakın. Bu şirketlerin hepsinin adı ya Medya ile, ya Bilgin ile ya da Sabah ile başlıyor. Gizli kapaklı bir iş çeviren, zimmet fiilini gerçekleştirmek, yani parayı yemek isteyen, bu parayı geri ödememek kastıyla hareket eden hangi insan paraları kendisiyle birlikte anılan şirketlere aktarır? Üstelik bu kredileri kullandığını, kendisini denetleyen resmi makamlara bildirir? Kredi kullanan şirketlerim zamanında Hazine Müsteşarlığı Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü'ne başvurmakta ve (New York Bank Off Shore'dan şu kadar kredi kullandık, lütfen borç kütüğümüze kaydedin) demektedirler. Dinç Bil-

gin 'in veya yakınlarının şahsi hesaplarına veya bazılarının yaptığı gibi, çaycıya, odacıya, şoföre kurdurulmuş paravan şirketlere para aktardığını tespit edemezsen bile, Etibank olayını çeteleştir, zimmet bul. Yapılan budur'.

ÇAYCIDAN, ODACIDAN BANKA SAHİPLERİ!

Bilgin, murakıp raporundan dertlidir. Aslında savunma yaparken, bankacılık sektörünün içinde bulunduğu 'hazin tablo'yu da gözler önüne sermektedir.

Köklü bir medya patronuna göre, bir çok banka 'yeni yetme zenginler' tarafından 'çaycıya, odacıya, şoföre' kurdurulmaktadır.

Bu acıdır, ama gerçektir.

Ne var ki, Bilgin bir süre sonra 'benzeri tezgâhlar'ın içinde yer alacaktır!

Bilgin, savunmaya ve mahkemeye 'nasıl bankacı' olduğunu anlatmaya şöyle devam eder:

'Banka işine Sayın Çağlar'ın teklifi üzerine girdik. O zamanki basın piyasasında, gerçi yine öyle ama bütün rakiplerimizin bankası vardı. Bankalar özellikle o dönem devlet kağıdından büyük kârlar elde ediyorlardı. Sonra grubumuzun çok yüksek rakamlarda cirosu vardı, biz bu ciroları hep başkalarının bankaları üzerinden çeviriyorduk. Sonuçta rekabet koşulları nedeniyle hesabımızı bütün maliyetlerin yarışına göre yaparak Etibank olayına girdik. Ancak bizim dışımızdaki nedenlerle, kısa süre içerisinde ortağımızın tek başına sahip olduğu İnterbank'a el konuldu. Bir anda bizim yükümlülüklerimiz iki misline çıktı. Hesaplarımızın alt üst olması bir yana, bu el koymaların olumsuz etkisiyle bankacılık piyasası bozuldu. Biz 2000 yılının hemen başında Banka sat-

ma girişimlerine başladık. Ancak olmadı. Bozulan ve korkulur hale gelen bankacılık piyasasında alıcı bulmakta zorlandık'.

BİLGİN SORUYOR: KAÇ TİP BANKA SAHİBİ VAR?

Bilgin, çarpıcı suçlamalarda bulunmaktadır.

Aslında bu suçlamalar bile sektörün 'hâl-i pür melâlini' gözler önüne sermektedir:

'Etibank'ın iyi idare edilmesi mümkündü de, biz kötü niyetli yönetim gösterdiğimiz için zarar ediyor diye el koyanlar, niye bankayı bizim bıraktığımızın kat be kat üstünde zarar ettirdiler? Onlara niye kötü niyetle yönetti denmiyor?

Bugün gelinen noktada Devlet o tarihteki BDDK yönetiminin cehalet ya da kötü niyetle yaptığı yanlışın Türk ekonomisine verdiği zararı anlamış ve doğru yola gelmiştir. Meclis tarafından çıkartılan ve Cumhurbaşkanının onayından sonra yürürlüğe giren yeni Bankacılık yasasıyla Devlet Etibank'tan çok daha vahim durumdaki bankalara yardım kararı almıştır. Şimdi ortada üç tip banka patronu vardır: Bankasına el konulup hapse atılanlar, Bankasına el konulup hakkında hiçbir işlem yapılmayanlar, Bankasına el konulma aşamasına gelip cebine para konarak kurtarılanlar. Ben şahsen kimsenin ekonomik bir olaydan hapse girmesini istemem. Üzerinde durduğum bana yapılan haksızlıktır'.

KANAYAN YARA: DÜRÜSTTEN KİMSE SÖZETMİYOR

Bilgin, aslında bir yaraya bir kez daha parmak basmaktadır.

Gerçekten de sektör de bazı bankalara özel muamele yapılmış, bazılarına ise hiç hoşgörü gösterilmemiştir.

Bunda BDDK yönetimlerinin farklılığı kadar, 'satışı' iyi yapmak da etkili olmuş mudur acaba?

Kulislerde bu da konuşulmaktadır. Ancak vicdanları kanatan bir soru ise hep es geçilmektedir:

'Peki bankacılığı da tüm diğer işler gibi kuralına uygun yapanlar yine enayi yerine mi konulmaktadır?

Hep batanlardan söz edilmekte ama oyunu kuralına göre oynayana bırakın övgüyü en küçük bir olumlu değerlendirme bile yansıtılmamaktadır.

Bu da aslında en büyük haksızlıktır!'.

Dinç Bilgin, açıklamalarında sitem doludur.

Ne var ki, bu gelişmeler yaşanırken, gerçekleştirdiği 'devletten mal kaçırma operasyonu' ve medya kuruluşlarını Turgay Ciner'le birleştirme girişimi binlerce yeni 'sitemkâr' yaratmıştır.

Bu sitemkârlar da haklarını alamadıkları Bilgin'den 'hesap sorma' arzusundadır.

'KRİMİNAL PATRON' SUÇLAMASI

Bilgin, yaralıdır, dertlidir.

Açıklamasında 'bankasına el konulma aşamasına gelip cebine para konarak kurtarılanlar' diye andığı Pamukbank ve Yapı Kredi Bankası'nın patronu, 'Çukurova Grubu'nun Reisi' Mehmet Emin Karamehmet'tir.

Pamukbank'taki 'başarı'sı nedeniyle kamuoyu da Karamehmet'i bir kez daha anımsamıştır.

O günlerde Karamehmet dosyaları da yavaş yavaş aralanır.

Karamehmet, kendisine yönelik suçlamaları 'medya savaşı' olarak değerlendirdikçe, kendisine de 'Kriminal medya patronu' suçlaması yapılmaktadır.

Bu işin aslı nedir?

Çukurova Grubu'nun patronu M.Emin Karamehmet'in isminin yolsuzluk iddialarıyla gündeme gelmesi aslında yeni değildir.

Karamehmet'in 'dev vurgun' suçlamasıyla Türkiye gündemine oturduğu ve manşetlere taşındığı tarih 1982 yılıdır.

Karamehmet, 'asrın en büyük vurgunu' olarak da nitelenen eylem de 'hayali şirketler ve naylon faturalar yoluyla iş makinaları parçaları kaçakçılığı suçlamasıyla' yargı önüne çıkmıştır.

1982'deki bu olaydan sonra yurt dışına kaçan Karamehmet, 2.5 yıl yurt dışında yaşamış, 1984 yılı nisan ayında Türkiye'ye dönmüştür.

18 nisan 1984'de 'naylon fatura ve hayali şirket' suçlamalarından tutuklanan Karamehmet, Sağmalcılar cezaevi'ne konulmuştur.

ASRIN VURGUNU NASIL GERÇEKLEŞMİŞTİ?

M. Emin Karamehmet'i Cezaevi'ne düşüren kaçakçılık ve naylon fatura olayı ise Emniyet raporlarına ve mahkeme tutanaklarına şöyle yansımıştır:

'Karamehmet'in Çukurova Grubu tarafından Omar Carriers S.A. Şirketi'nin UBS Bankası'ndaki hesabına yüklü miktarda döviz yatırılır.

Bu dövizler aslında hayali bir şirket olan PRS İnşaat'ın siparişi gibi gösterilir.

Belçika Caterpillar'a iletilir. Belçika Caterpillar bedeli bu şekilde ödenen iş makinası parçalarını Basel'de Mustafa Ülkü'ye teslim eder. Mustafa Ülkü, kaçak parçaları hepsi hayali şirket olan Mert Ticaret, G.Doğu Ticaret, Özersan Ticaret ve Çelikel Ticaret'e yollar.

4 hayali şirket, yedek parçaları naylon fatura keserek Çukurova'ya satmış gibi gözükür.

Dolayısıyla yasadışı yollardan yurt dışına çıkarılan dövizlerle temin edilen iş makinası parçaları yine yasadışı şekilde yurda sokulur.'.

Bu aslında 'şeytana pabucunu ters giydirmektir'.

İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın iddianamesi tamı tamına 6 bin sayfadır.

İddia; naylon faturalar ve hayali şirketler aracılığıyla 'kaçakçılık yapmak' ve Türkiye'ye 15 milyar liralık iş makinası parçası sokmaktır.

15 MİLYAR LİRA BUGÜN NE EDER?

Çukurova Grubu'nun 'harika çocuğu' Mehmet Emin Karamehmet'i hapse düşüren kaçakçılık davasının Hazine'ye zararı o tarihteki parayla 15 milyar liradır.

1982 yılındaki 15 milyar lira İçişleri Bakanlığı bütçesinin 2.5 katıdır.

O zaman 15 milyar lira ile 500'er yataklı 23 yeni hastane kurulabilmekte ve 68 bin devlet memurunun bir yıllık brüt maaşı ödenebilmektedir.

Karamehmet hakkındaki suçlamaları Güneş Gazetesi, 25 mart 1982 gün kü nüshasında şöyle duyurur:

'Bu defa suçlu Babalar değil.

Milyarlık kaçakçılık.

Sanıklar arasında Çukurova İthalat ve İhracat Genel Müdürü Mehmet Emin Karamehmet de var.

Çukurova, yıllardır hayali inşaat firmaları adına yurt dışına Caterpillar yedek parçası ısmarlamış. Hayali şirketler tarafından milyarlarca liralık Caterpillar yedek parçası böylece yurda sokulmuş'.

'DEVLET NASIL KAZIKLANIR'

Karamehmet, son Pamukbank operasyonu ile de aslında yeniden gündemdedir.

1982 yılının 'kaçak patronu', 20 yıl sonra 'iş dünyasındaki pratikliğini yine konuşturmuş', iddialara ve değerlendirmelere göre, BDDK-Pamukbank pazarlığında 'hem kendi şirketlerine 2.5 milyar dolar taze para aktarmayı başarmış, hem de zararlı ve batık şirketlerini devletin sırtına yük olarak' bindirmiştir.

Kârlı şirketleri ise hala elindedir ve 'operasyonlarını sürdürmektedir'. Üstelik zararlı şirketler devlete 2-3 kat fazla fiyatla satılmıştır.

Şeytana pabuç yine ters giydirilmiştir.

Bu yöntemler aslında 'bilinmedik yöntemler' değildir!

Bu alışveriş ancak 'devlete büyük kazık' olarak tanımlanabilecektir.

Nasıl tanımlanırsa tanımlansın, Karamehmet işini bir kez daha halletmiştir!

Devletin kazıklandığı ileri sürülmektedir.

İşin erbâbı, işini bilmektedir!

İşte Etibank'ın patronu Dinç Bilgin, mahkemeye ifade verirken aslında bu gerçekleri anımsatmaktadır.

O da önce işini bilememiş, sonra 180 derece çark etmiştir!

'BORÇLARIMI ÖDEYECEĞİM' SÖZÜNE NE OLDU?

Bilgin, artık mahkemeye açıklamalarının da sonuna gelmiştir.

Bankasına el konulduğunu yurt dışında iken öğrenmiştir.

Hemen Türkiye'ye dönmüş ve sorumluluklarını üstlenen bir açıklama yapmıştır.

Daha sonra BDDK ile de bir anlaşma imzalamıştır. Bilgin, şunları ifade etmektedir:

'Devlete faiz hariç 155 milyon dolar ödediğim, yine faiz hariç içine 58 milyon dolar sermaye koyduğum, faizleriyle birlikte bize 386 milyon dolara mal olan ve elimden haksız yere alınan Etibank için şimdi bir de üste para ödüyorum.

Ekonomik haksızlıkları bir kenara bırakalım, onuruma dokunan çete suçlamasıyla hapis yatıyorum.

Ben ticari bir hata yapmış olabilirim.. İyi bilmediğim bankacılık işinde başarısızlığa uğramış olabilirim..

Bunun bedelini mali olarak ödedim ve ödüyorum. Ama niçin çok ağır ve gerçek dışı iddialarla Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanıyorum? Ben isnat edilen kastın hiçbir zaman içinde olmadım, olamam. Bana yöneltilen küçültücü ithamları hak etmedim'.

Bilgin, tutuklanır, ancak bir süre sonra serbest bırakılır.

Hakkındaki iddialar ise Turgay Ciner'le yaptığı 'şaibeli' işbirliği nedeniyle azalmaz, devam eder..

'Borçlarımı ödeyeceğim' sözü ise maalesef unutulur!

Yerine 'devletten mal kaçırma eylemleri' oturur!

GELİŞMELER SABAH TARAFINDAN KAMUOYUNA AKTARILIR

Aslında BDDK ile yapılan anlaşma sonrası bu 'cesur çıkış' önceleri kamuoyunda hoşnutluk yaratmıştır.

Sistemde 'kaçak güreşenler' göz önüne alınınca Dinç Bilgin'in tavrı biraz da 'şövalyece'dir.

Hatta 1 Kasım 2000 tarihindeki Sabah Gazetesi'nde, Dinç Bilgin'in Etibank'tan kaynaklanan 'Grup Borçları' şöyle kabul edilir:

'Dinç Bilgin dün Etibank'ın yeni yönetimine resmen başvurarak murakıpların iddia ettiği tüm kredileri tasfiye etmek istediğini bildirdi. Daha önce Fon'a devredilen 8 bankayla ilgili hukuk savaşı sürerken Dinç Bilgin Etibank'ın Fon'a devrinden 2 gün sonra masaya oturdu.

Bilgin, Etibank Yönetim Kurulu'na yaptığı başvuruyu şu temel noktalara oturtuyor: '1-Etibank, murakıp raporlarına dayanılarak TMSF'na devredildi. 2-Murakıp raporlarında tarafıma yüklenilen toplam kredi riski 438 milyon dolardır. 3-Bu rakamın yüksek olduğunu bilmeme rağmen, güven ve moral zeminine dayalı basın ve yayın ilkelerimi sağlıklı yürütebilmem için aynen kabul ediyor ve tasfiye protokolü için masaya oturmak istiyorum. 4-Denilebilir ki, "Ya rakam 438 milyon dolardan yüksek çıkarsa?.." Aradaki farkı da üstleneceğimi şimdiden taahhüt ediyorum. 5-Eğer az çıkarsa-ki öyle olacaktır-o farkı da siz benden düşersiniz'.

ŞÖVALYENİN KILICI DÜŞER, MECLİS 'ZARAR BÜYÜK'DER

Bilgin, cesur bir çıkış yapmıştır, ama devreye Turgay Ciner'le ortaklık girince 'sözler unutulmuştur'.

Şövalye'nin kılıcı düşmüştür!

2003 yılına damgasını vuran TBMM Yolsuzluk Araştırma Komisyonu raporu da, Etibank'ın büyük zarar da olduğuna işaret etmekte, kredilerin grup şirketlerine aktarıldığını ortaya koymaktadır.

Zarar, banka aktifinin yüzde 20.5'ini oluşturmaktadır. Mali sistem tehlikededir.

Bankalar Yeminli Murakıpları 2 rapor hazırlar, ancak ikisi de sümenaltı edilir.

Aynı günlerde çıkarılan 'birleşme ve satma senaryoları' da gerçekçi değildir. Zarar, el koyma gecikince 97 trilyon liradan 313 trilyon liraya çıkar.

Komisyon raporu, bu büyük zararı bir kez daha gözler önüne sermektedir.

CİNER-BİLGİN ANLAŞMASI, KUŞKULAR VE CİNER DOSYALARI

Özellikle tekstil, havacılık ve madencilik konularındaki atılımlarıyla dikkat çeken Turgay Ciner'in basın sektörüne 'ilginç' ve iddialara göre 'şaibeli' bir giriş yapması kendisi hakkındaki bazı konuları da gündemin ön sıralarına taşır elbette.

Örneğin; enerji ihalelerinde yolsuzluk ve rüşvet iddiaları üzerine başlatılan ve DGM'ce yürütülen "Beyaz Enerji Operasyonu" kapsamında, Turgay Ciner'e ait Park Holding'in İdare Merkezi ile enerji alanında faaliyet gösteren bir şirketinde jandarmalarca 14 Mart 2001 günü arama yapılmıştır.

İstanbul İl Jandarma Alay Komutanlığı Kaçakçılık ve Organize Suçlar Şube Müdürlüğü ekipleri Turgay Ciner'e ait işyerlerini basmıştır.

İşyerlerindeki 60 klasör tutan binlerçe kalemlik evrak ile bilgisayar kayıtlarına el konularak Ankara'ya gönderilmiştir. Aynı operasyon kapsamında Park Holding'e ait Ankara Gaziosmanpaşa'daki bir büroda da arama yapılmıştır.

13 Kasım 1998 tarihinde ise Ciner ismi 'kara para ilişkisi'ne dönemin Maliye Bakanı Zekeriya Temizel'in bir açıklaması ile girer.

'Çatık kaşlı' bakan Zekeriya Temizel, bir kıyı bankası ile ilgili 8 milyon dolarlık kara para aklama dosyasının tamam-

lanarak İstanbul DGM'ye gönderildiğini açıklarken, gazetecilerin Kamuran Çörtük'ün Bayındır Holding'i ile Turgay Ciner'e ait Park Holdig'in de son olaylar nedeniyle incelenip-incelenmediğini sormaları üzerine, "Bağlantı, belirli işlemler nedeniyle vardır zannediyorum" der.

Bu da Ciner'in iş yaşamında önemli bir aşamadır.

Temizel'in bakanlık ömrü uzun sürmeyince bir daha konu açılmaz.

GAZETE ORTAKLIĞI KREDİ ALIŞ-VERİŞİNDEN Mİ?

Bu kez tarih 22 Haziran 2001'dir.

İddia, Etibank'tan usulsüz kredi kullanımıdır.

Turgay Ciner, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen Etibank soruşturması kapsamında çalışma yürüten Cumhuriyet Savcısı Ercan Cengiz'e yaklaşık 1 saat süreyle ifade verir.

Dosyada, Ciner'in Etibank'tan alınan ve Bilgin grubuna aktarıldığı öne sürülen yaklaşık 14.5 trilyon liralık kredi hakkında ifadesinin alındığı bilgisi yer almaktadır.

Ne gariptir, daha sonra Bilgin-Ciner Sabah ve ATV ile bir ortaklık gerçekleştirir.

Devlete ve banka mudilerine yükümlülükleri üstlenilmeyen bir birliktelik!

Hâlâ SPK ile tartışmaları süren bir girişim!

İhtiyati önlem kararına rağmen oldu-bitti ile ve devletin kurumlarından izin alınmadan yapılan bir satış.

438 milyon dolar borç ile halkın alacakları ödenmeden gerçekleşen bir devir!

PEKİ TURGAY CİNER KİMDİR?

Bir çok defa Emniyet'le ilişki kurmak zorunda kalan Turgay Ciner'in buradaki raporlara yansıyan 'yaşam hikayesi' de ilginçtir:

'Babasının adı Hüsnü. Annesinin adı ise Naciye dir. 1 Mart 1956 Hopa doğumludur.

Artvin çocuğudur. Kuledibi Mahallesi nüfusuna kayıtlıdır. Kendinden bir yaş küçük Kadıköy doğumlu Ayşe Mevhibe Çağlayan'la evlidir. 1984 yılında bir oğulları olmuştur. Adı Atilla.

Okul yıllarında kahvelerde çıraklık yapar. Cebine giren ilk para bu uğraştandır. Sonra İstanbul'a göç eder.

'Boğulacaksa büyük denizde boğulacak'tır. Genç yaşında oto yedek parçası ticaretine başlar. Girişkendir, ağzı da laf yapar. İstanbul Talimhane'de başlayan ticaret yaşamı, kısa sürede gelişir.

Bu süreçte Turgay Ciner'in Emniyet raporlarına da ismi yansır. 23 eylül 1980'de daha 24 yaşındadır. Mali Polis'te sorgulanır. İddia; 20 ton kaçak kağıt satışıdır.

Ciner'in saçı-sakalı birbirine karışmış, dağınık görüntüsü bugünkü görüntüsü ile karşılaştırıldığında hayli şaşırtıcıdır.

2003 yılında tablo değişir. Turgay Ciner de artık medya patronudur.

1980'de fotoğrafını çeken gazetecilerin patronudur. Kendisi ile ilgili organize suç, kaçakçılık, kriminal iddialarda bulunan muhabirlerin de.

Başka iddialar da vardır hakkında:

Örneğin; 18 kasım 1998'de Cinerler Otomotiv'in Mercedes kaçakçılığı yaptığı iddiası gibi.

Ciner ve adamları hakkında 15 yıla kadar hapis istemiyle dava açılır.

27 kasım 1998'de bu kez bir alacağına karşılık adam dövdürttüğü iddia edilir. Dövülen tekstilci Recep Akın'dır. Savcılığa suç duyurusunda bulunur. Kendisini 'Turgay Ciner'in adamlarının dövdüğünü' söyler.

Alacak-verecek meselesinde geçen rakam 192 milyar liradır.

'İŞ HALLOLSUN' DİYE DAĞITILAN RÜŞVET

Turizmci Ersin Ortaç da 'arsasını vermedi' diye Ciner'in kendisini tehdit ettiğini ve bir kurşunlama gerçekleştiğini iddia eder.

Konu yargıya aktarılır.

Ciner'le ilgili bir başka çarpıcı iddia ise, 'rüşvetçiliktir'.

TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu önüne gelen belgelere göre, Turgay Ciner, sağkolu ve Enerji Koordinatörü Erhan Aygün aracılığıyla TEAŞ'ın üst düzey iki bürokratına 130 bin dolar rüşvet dağıtmıştır.

Bu rüşvet olayı mahkeme kararıyla da kanıtlanmıştır.

Beyaz Enerji davası ile gündeme gelen iddia çerçevesinde, Erhan Aygün TEAŞ Genel Müdürü Muzaffer Selvi'ye 100 bin dolar, Genel Müdür Yardımcısı Ünal Peker'e de 30 bin dolar rüşvet vermiştir. Aygün, bu nedenle tutuklanmıştır.

Ciner'in sağkolu Erhan Aygün'le ilgili Beypazarı'ndaki Trona madeni ihalesindeki rüşvet iddiası da yeni bir suç duyurusu konusudur.

Medya kimlerin oyuncağı olmuştur allahaşkına!

Bu ve benzer iddialar vardır.

Turgay Ciner ise artık medya patronudur. İşine bakmaktadır!

NESİLLER BOYU DEVAM EDECEK VADE İLE ÖDEME

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu 27 Ekim 2000 tarihinde Etibank'a Bankalar Yasası'nın 14. maddesinin 3. ve 4. fıkraları gereği el koymuştur.

Bilgin, ailesi ve Ortaklıklarına da önlem kararı getirilmiştir.

Bankaya el konulduğunda 'tahsili risk altına giren borçlar' toplam 1.1 milyar doların üzerindedir.

Bu süreçten sonra normal prosedür uygulanmıştır. Görüşmeler, anlaşmalar, taahhütler.

Ne var ki, çoğu yerine getirilmez.

Derken, büyük bir 'borçlardan korunma ve alacaklılardan mal kaçırma' operasyonuna tanık olunur.

Herkes şaşkındır.

Borçlu Gurubun bütün gelir ve nakit sağlayan markaları ile tesisleri komik bir fiyatla ve süresiz olarak Merkez Sabah Grubu' na kiralanır.

Bütün alacaklılar; örneğin, BDDK, Kamu Bankaları, Vergi ve SSK İdareleri ile 3. şahıslar komik bir kira bedeline mahkum edilmişlerdir.

Nesiller boyu borcu devam ettirecek bir vade kazanılmıştır.

Bu oyun 'şeytanın bile aklına gelmez'.

Sabah Grubu'nun sahipliği de planlı bir şekilde Dinç Bilgin Gurubu'ndan Ciner Grubu'na aktarılmıştır.

İşin şaşırtıcı yönü; tüm alacaklılar, bu mal kaçırma eylemine sadece 'seyirci' dir. Basında birkaç haber çıkar, ama sonuç değişmez.

Bankadaki alacak-verecek hikâyesi basında el değişikliğine dönüşmüştür.

Yani 'al gülüm, ver gülüm'.

MAL VE PARA KAÇIRILIR: İŞ BANKASI-TMSF YARI YOLDA KALIR

O günlerde 'devletin hakkına sahip olunması' adına İş Bankası Sabah Grubu'ndan olan ipoteğe dayalı alacaklarının üzerine giderek ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile takip talebi başlatmış, gerek Adana, gerekse Ankara'daki Sabah Tesislerinin satışı aşamasına gelinmiştir.

Devir gerçekleşince tüm işlemlerde durur. Hukuk da çaresizdir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na eleştiriler de yoğunlaşır.

Etibank'tan alacağını neden tahsil edemediğini ve 6183 sayılı Yasa'nın kendisine emrettiği işlemleri neden ikmal etmediğini açıklaması istenmektedir.

Kamuoyu TMSF'nin Etibank nedeniyle Sabah Grubu'ndan olan alacağının tahsili için hangi işlemleri başlattığını ve sonuçlandırdığını, ne kadar tahsilat yaptığını merak etmektedir.

Sabah Grubu ile Ciner Grubu arasında imzalanan ve bütün kâr merkezleri ile nakit akımını Merkez Grubu'na taşıyan Kira Sözleşmesinin bağlayıcılığı da tartışma konusudur.

Bu işlem bütün alacaklılardan 'mal-para kaçırma' olarak değerlendirilmektedir. TMSF bu kira akdini nasıl onaylamaktadır?

Kamu Bankalarının alacaklarının üzerine gitmemesi de eleştiri konusu olmaktadır.

Gelişmeler, bazı çevrelerce 'devlet alacağından vaz mı geçti?' şeklinde yorumlanmaktadır.

Sabah Grubu'nun yaşaması herkesin isteğidir.

Ama oyun da kurallarına göre oynanmalıdır.

Sabah yaşarsa, borçlar ödenebilecek, istihdam ve katma değer avantajı ülke ekonomisinin yararına olacaktır.

Ancak bunun için de TMSF'nin bu Grubun yönetimine ve denetimine atama yapması gerekmektedir.

En önemli soru ise 'kamu zararı' konusunda düğümlenmektedir.

Bu işlemler devam ederse, 'kamu zararı karşılanabilecek midir?'.

HALKA VE DEVLETE YOK, MOTOSİKLET FEDERASYONU'NA VAR

Nereden bakarsanız bakın, karışık bir durum vardır.

Her karışık durum da olduğu gibi devlet yine oyuna getirilmiştir.

Zarar ise kuşku yok ki, vatandaşa çıkacaktır. Bir şekilde.

Zamlarla, vergilerle, yüksek enflasyonla, ya da İMF'den gelen borçlarla.

Sabah grubundaki 'şaibeli değişim'le ilgili gelişmeler kamuoyu gündemini meşgul ederken, bir başka olay da kafaları iyice karıştırır.

Batık Etibank'ın eski sahibi Dinç Bilgin'in oğlu ve bankanın üst düzey yöneticisi Önay Bilgin, 1 milyar doların üzerindeki boçları dururken, yeni kurulacak Motosiklet Federasyonu'nun başına geçmesi için Süleyman Memnun başkanlığındaki oluşuma destek sözü vermektedir.

Bilgin, iddialara göre, 10 yıl süre ile yeni kurulacak Federasyon'un masraflarını karşılayacaktır. Bunu da Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'ne bildirir.

Bu iddia ilgili çevrelerde, 'Keyfe gelince var, borca gelince yok' şeklinde değerlendirilmektedir.

Aynı günlerde, kamuoyunda Bilgin'in devlete 1 milyar doların üzerinde borcu olduğu konuşulmakta ve Sabah ile ATV'nin ortaklık yapısı değiştirilerek Turgay Ciner'le gerçekleşen 'anlaşmalı devir', yani 'devletten mal kaçırma' eleştiri konusu olmaktadır.

BU NE PERHİZ, BU NE LAHANA TURŞUSU

Sabah, ATV, Fotomaç ve Takvim'in hakkını devaralan Merkez Grubu ise ağustos ayında Genel Müdür Veli Ozan kanalı ile yaptığı bir açıklama ile 'yılın ilk 6 ayı içinde 23.7 trilyon lira vergi öncesi kâr elde ettiğini' ilan eder.

Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusudur!

Açıklamada, Sabah ve ATV gibi basın ve yayın kuruluşları da Merkez Grubu içinde sayılır. Merkez Grubu 23 trilyon lira kâr açıklamakta, ancak bunun ne kadarının BDDK'ya borç ödemede kullanılacağından sözetmemektedir.

Devlete borç yine 2. plandadır.

'Şaibeli devir' hükümetin de, kurumlarmın da gündemindedir.

Sermaye Piyasası Kurulu, 2003 yılının ağustos ayında Sabah Yayıncılık hisselerinde çağrıya çıkması için Turgay Ciner'e bir ay ek süre verir.

Ciner, 3 yıl önce 3 bin 250 liradan satın aldığı Sabah hisseleri için yeniden fiyat belirleyerek çağrıya çıkacaktır.

Sabah Yayıncılık'ın ödenmiş sermayesi 33 trilyon lira ve halka açılım düzeyi de yüzde 49'dur.

Buradan hareketle bin liralık nominal değerdeki hisselere en az 6 bin 500 lira ödeyecek olan Turgay Ciner'in yaklaşık 75 milyon dolar ödemede bulunması gerekecektir.

Bu para 'tüyü bitmemiş yetimin hakkıdır' aslında.

'ALACAKLILARDAN MAL KAÇIRMAK İÇİN YAPILAN BİR EYLEM'

Sabah Gazetesi'nin haklarının 5 yıl süreyle Turgay Ciner'e devredilmesi BDDK tarafından 'Dinç Bilgin'in alacaklılardan mal kaçırmak için yapılan bir işlemi' olarak değerlendirilir.

Kamuoyu tepkilidir.

Bilginler'den alacaklı olanlar da.

Haklarına kim sahip çıkacaktır?

BDDK, tepkiler üzerine şu açıklamayı yapar:

'Bilgin Grubu'ndan olan Fon alacaklarının 8183 sayılı yasa hükümleri uyarınca tahsil edilmesini teminen Sabah Gazetesi'nin İstanbul Valiliği Emniyet Müdürlüğü nezninde tescilli imtiyaz hakları TMSF tarafından haczedilmiştir. Ancak marka ve lisans haklarının temel dayanağını oluşturan imtiyaz hakkının haczedilmiş olması bu hakkın 3. kişilere kiralanmasına engel olmadığı gibi, haciz koyduran alacaklının muvafakatının alınmasını da gerektirmemektedir. Kaldı ki, Kurumumuzun bu konuda önceden verilmiş bir muvafakatı ya da bu kiralama işlemini onaylayan bir icazeti de yoktur. Ancak haciz alacaklısının muvafakatını almayan kiralayan ve kiracı, haczin hukuki sonuçlarına katlanmak zorundadır.

Kiralama işlemi Dinç Bilgin'in TMSF'ye olan yükümlülüklerinde bir değişiklik yapmamakta, ancak alacaklılardan mal kaçırmak için yapılan bir işlem olarak değerlendirilmektedir.

TMSF imtiyaz hakkını satışa sunabileceği gibi, imtiyaz hakkının değerini düşüren kira sözleşmesinin akdedilmesine yönelik tasarruf işleminin iptali yoluna da gidebilir'.

Açıklama böyledir.

Açıklamadaki suçlama ise ağırdır:

'Alacaklılardan mal kaçırmak için yapılan bir işlem'.

BU BORÇLAR ÖDENMEZ

Dinç Bilgin-Turgay Ciner ortaklığının 'devletin alacaklarının sonu' olduğu açıktır.

Operasyonun amacı da budur.

Yani devletten alacak kaçırmak, borçları da ödememek.

Bunun farkına varan bazı kişiler, zor da olsa gazete önünde eylem yaparlar. Ancak seslerini kimse duymaz.

Sabah Yayıncılık ve Sabah Pazarlama'nın borçlarının ödenmesi ise imkânsız gibi görülmektedir.

Aslında bu devletin alacaklarının üzerine 'bir bardak soğuk su daha' içmesidir.

Ne var ki, şaşırtan gelişme bir mali skandalın 70 milyonun gözleri önünde yaşanmasıdır.

Buna karşın bir şey yapılamamasıdır.

'Siyasi destek' sözleri mi, yoksa 'ilginç vaatler mi'dir gelişmeleri donduran bilinmemektedir, ama ortada bir 'üçlü koalisyon gerçeği' vardır.

Yolsuzluk ve usulsüzlükler konusunda ciddi yaptırımlar da bulunmamak, işleri zamana yaymak ANAP, DSP ve MHP'yi bitirmiştir.

AKP iktidarı da böyle bir gerçekle yüzyüzedir.

KİRALAYAN KÂRDA, DEVLET 2 MİLYAR DOLAR ZARARDA

Bu yüzden de tabanda ciddi eleştiriler başlar.

Sabah'ı kiralayan şirket kârda, ama 'musluğun başındaki hanede' 2 milyar dolar düzeyinde zarar yazmaktadır.

Üstelik bu zarar İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na yollanan bilançolarda da yeralmaktadır.

Konu Sabah'ın Genel Yayın Yönetmeni Ergun Babahan tarafından 'Evet, bu bir basın savaşı' diye yansıtılır kamuoyuna.

Geçmiş örnekler de değerlendirildiğinde, işin yumuşak karnı da budur zaten:

'Her türlü alavere-dalavere yapılmakta, sonra da iş konuyla ilgisi olmayan başka medya gruplarına yansıtılmakta, işin içinden sıyrılınmaktadır'.

Çekirge hep sıçramıştır bugüne dek.

Güvence de budur zaten!

Bugünden sonra daha kaç kere sıçrayacağı ise bilinmemektedir!

Gelişmeler aslında BDDK'nın Dinç Bilgin'den almayı planladığı 800 milyon doların da 'buharlaştığı' yönündedir.

Ağustos sıcakları, Ciner-Bilgin rüzgârı ile birleşince 'buharlaşma' artmıştır!

BİRER MİLYAR CEZA: NEYE YARAR?

'İzinsiz devir' Rekabet Kurumu'nun da gündemindedir.

Kurum, Medya Holding A.Ş.'nin Sabah Yayıncılık A.Ş.'deki hisselerinin bir kısmının, Penyelüks, Park Marina, Park Savunma ve Turgay Ciner'e devredilmesine ilişkin olarak 8 kasım 2000'de yapılan bildirim üzerine, ön inceleme başlatır.

Bilgiye ulaşma konusunda sıkıntılar vardır.

Birleşme işlemini re'sen inceleyen Rekabet Kurumu, Bilgin Grubu şirketlerinin kontrolünün yarısının Park Grubu'na devredilmesi nedeniyle Dinç Bilgin ve Turgay Ciner'e, Bil-

gin-Park Grubu ortak kontrolüne geçen şirketlerin daha sonra MTM Haber Yatırım ve Ticaret A.Ş.'ye geçmesi nedeniyle Dinç Bilgin, Turgay Ciner ve MTM'ye, Bilgin Grubu'nun şirketlerin yönetimini MTM'den tekrar tek başına devaralması işlemi nedeniyle de MTM ve Dinç Bilgin'e ayrı ayrı 949 milyon lira idari para cezası verilmesini kararlaştırır.

İzinsiz devir, en azından para cezası almıştır.

Geç de olsa, bu para 'çekirdek parası' da olsa, bir adımdır!

HAKSIZ ELDE EDİLEN GELİRLER DE 'YAN CEP' DURUMU

Etibank'la başlayan, daha sonra banka batışı ile devam eden ve Turgay Ciner-Dinç Bilgin anlaşması ile doruğa çıkan gelişmeler, aslında Türkiye'de 'nelerin, nasıl başarılabileceğinin de' ilginç bir örneğidir.

Borçlular, borçlarından kurtulacak modeller üretmekte, ancak alacaklılar yapılan her türlü işleme duyarsız kalmaktadır.

'Devletten mal kaçıranlar', hiçbir borç, faiz, vergi ve SSK ödemesi yapmama avantajını kullanmakta, ayrıca elde edilen gelirler 'devlet kasası yerine kendi ceplerine' girmektedir.

Bu halk arasında 'yan cep' olarak tabir edilen gelirler, 'devletten mal kaçıranlar'a işletme sermayesi olmakta, her türlü harcamada kullanılmakta ve sektörlerinde haksız rekabet yaratmaktadır.

Bu şekilde; haksız servet de elde edilmektedir.

Aslında gelişmeler, alacaklılara da sorumluluk getirmekte, ama 'mal kaçırmayı seyir' devam etmektedir.

Kapışmalar, kavgalar, oyunlar ve hesaplar.
7 kısım tekmil-i birden.
Ne var ki, devlet hakkını alamamaktadır.
Oyuncular hep galiptir ve devlet hep zarardadır.
Zaman hep 'borçlunun lehine' işlemektedir.

BANK KAPİTAL'İN BATIŞI

Banka patronlarının ve finans işi ile uğraşan bazı kimselerin medya ilişkileri de artık kafaları bulandırmaya başlamıştır.

Hangi taşı kaldırsanız altından bir pislik çıkmaktadır.

BDDK tarafından TMSF'ye devredilen Bank Kapital ise, Ceylan Grubu tarafından 1995'te satın alınan Fransız sermayeli bir bankanın yeniden yapılandırılmasıyla kurulur.

Ceylan Grubu Fransız sermayeli bir banka olan Banque İndosuez Generale Euro Türk A.Ş. hisselerinin yüzde 99.9'unu Mart 1995'te satın alır.

Banka baştan sona yeniden yapılandırılarak Bank Kapital'e dönüştürülür ve Temmuz 1995'ten itibaren yeni kadrosuyla hizmet vermeye başlar.

Mahmut Ceylan'ın Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı yaptığı bankanın İstanbul, Ankara, Gaziantep, İzmir, Antalya, Gebze, Ege Serbest Bölge ve İzmit'te 32 şubesi vardır.

Banka ayrıca Bahreyn'de sanal bir şube ile de hizmet verir.

Bank Kapital battığında 595 personel çalışmaktadır. 1999 yılını 246 trilyon 582 lira aktif büyüklükle kapatan Bank Kapital Türk'ün ödenmiş sermayesi 10 trilyon liradır.

Bank Kapital son yılını 1 trilyon 295 milyar lira dönem kârı ile kapatmıştır. Bank Kapital Yönetimi batış sürecinde

internet sitesinde bankanın faaliyetleri ve hedefleri ile ilgili bilgi verirken, AB'de bir banka ya da finansal kurumu satın almak istediğini belirtmektedir.

Banka sitede kendini 'Biz kasalarında çok miktarda bilgi, akıl, yetenek ve cesaret bulunduran bir bankayız' diye tanıtmaktadır.

Bank Kapital'in finans piyasalarında faaliyet gösteren iştirakleri şunlardır:

'Kapital Sigorta, K-Leasing, K-Factoring, K-Yatırım ve Kapital Bilgi Teknolojileri'.

Bank Kapital, 1999 yılı sonunda 464 milyon dolar düzeyinde aktife ve 316 milyon dolar düzeyinde bir mevduat hacmine ulaşmıştır.

Yönetim Kurulu Başkanı olarak Mahmut Ceylan'ın görev yaptığı Bank Kapital'de 33 bin hesap ve 273 trilyon lira mevduat vardır.

Yurt içinde ve yurt dışında çok sayıda şirketle işbirliği yapan Ceylan İnşaat'ın sahibi olan Mahmut Ceylan, binlerce insanın öldüğü 17 ağustos depreminden sonra deprem bölgesinde yaptığı konutlarla gündeme gelmiştir.

Ceylan İnşaat, daha sonra deprem bölgesindeki konutlar için düzenlenen ihalelerden de pay almıştır. Bank Kapital de kötü yönetimin, yanlış kredi kullanımının kurbanıdır.

İnşaat işlerindeki bazı alacak aksamaları da şirketi zora sokmuştur.

Bank Kapital batarken banka zararı 392 milyon 820 bin dolara ulaşmıştır. Hakim ortakların bankadan kullandıkları kredi miktarı da 250 milyon 276 bin dolardır.

Aslında Ceylan Grubu'na ait olan Bank Kapital'i kurtarmak için aralarında Şekerbank, Vakıfbank ve Halk Banka-

sı'nın da bulunduğu bankalar bir araya gelmiş ve bankayı düze çıkarmak için neler yapılabileceği üzerinde çalışmışlardır.

Ancak bankanın içinin tamamen boşaltılmış olması ve grup şirketlerinin durumunun da kötü olması nedeniyle kredilerle bu bankayı kurtarma planı uygulamaya konulamamıştır.

TEMELİ 40 YILLIK BİR HOLDİNG

Ceylan Holding'in temeli 1960'lı yıllarda atılır.

Ağa Ceylan'ın 1960'da kurduğu inşaat şirketi 1975 yılında Anonim Şirket haline dönüştürülür.

Şirket kısa sürede büyük ölçekli konut ve altyapı projeleri alanında Türkiye'nin önde gelen müteahhit firmalarından biri haline gelir.

Gruba 1980 yılında İnşaat malzemeleri Lojistik Tedarik firması olarak Cimaş katılır.

1990 yılında Ceylan Holding adını alan grup faaliyet alanlarına finansal hizmetler, turizm, medya ve yayıncılık, enerji dağıtımı ve çeşitli sanayi alanlarını dahil eder.

Grubun ilk şirketi Ceylan İnşaat, İsrail, Bulgaristan, Kazakistan ve Makedonya gibi komşu ülkelerde projeler gerçekleştirmektedir.

Şirketin Türkiye'de bitmiş ve devam etmekte olan çok sayıdaki projede de imzası bulunmaktadır.

Ceylan inşaatın portföyünde bulunan önde gelen bazı uluslararası projeler şunlardır:

'600 milyon ABD doları bedelli Bulgaristan hidroelektrik santrali ve otoyol inşaatı. 72 milyon ABD doları bedelli İsrail'deki Ben Gurion 2000 havalimanı Terminal Binası Pro-

jesi. 100 milyon ABD doları bedelli Makedonya'daki Skopje Havalimanı Projesi. 25 milyon ABD doları bedelli Kazakistan'daki Eurasia Üniversitesi inşaat projesi. Halen devam etmekte olan projelerin toplam bedeli ise 2.2 milyar ABD doları düzeyinde'.

Ayrıca, Ceylan Turizm bünyesinde Ceylan İntercontinental Oteli vardır.

Holding,1996 yılında Ceylan Otel adını alan otelin işletme hakkını Sheraton zincirinden yılda 7 milyon 200 bin dolara kiralar. 290 odası bulunan otelde VIP misafirleri için de 55 özel oda hazırlanmıştır.

Ceylan İntercontinental, 1996'da 9'uncu Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in de katıldığı görkemli bir törenle açılmıştır.

ARTIK ALIŞILAN İFADELER

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK), Sabah Grubu'na ait olan Etibank İle Ceylan Holding'in bankası Bank Kapital'e el koyarken, gerekçelerini 'banka ortaklarının bankanın içini boşaltmaları' anlamına gelen hükmüne dayandırmıştır:

'Bankanın yönetim ve denetimini elinde bulunduranların banka kaynaklarını bankanın emin şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan ya da dolaylı kendi lehlerine kullandıkları tespit edilmiştir'.

Etibank ve Bank Kapital, resmi açıklamaya göre, bünyeleri taahhütlerini karşılayamayacak kadar zaafa uğradığı, yetkili kurumlarca yapılan uyarılara karşın gereken önlemleri almadığı, yükümlülükleri varlıklarının toplam değerini aştığı ve faaliyetlerini sürdürmeleri mevduat sahipleri ve

mali sistem açısından risk oluşturduğu için TMSF bünyesine alınmıştır.

Etibank ve Bank Kapital'e Bankalar Yasası'nın 14. maddesinin, 3 ve 4. fıkraları uygulanmıştır. 3. fıkra, bankanın sermaye arttırımı da dahil alınması istenen önlemleri almamasını kapsarken, 4. fıkra 'ortak ve yöneticilerin bankanın içini boşaltmalarını' tanımlamaktadır.

İÇLERİ BOŞALTILAN BANKALAR GERİ DÖNDÜ

Türkiye, bankacılık sektöründe derlenip-toparlanma olmadığı için 'içleri boşaltılan bankaların devlete dönüşü' gerçeğini de yaşamaktadır.

Bu bir çok anlamda 'değerlerin iflasıdır'.

Bir yandan kamu bankalarının özelleştirilmesi tartışılmakta, bir yandan da borçlarından temizlenip özelleştirilen bankalar içleri boşaltılmış olarak devlete geri dönmektedir.

Eylül 1995'te özelleştirilen Sümerbank'a 1999 yıl sonunda el koyan devlet, 2 Mart 1998 tarihinde özelleştirdiği Etibank'a da 2000 yılında el koymak zorunda kalmıştır.

Bu 'nasıl bir iştir'!.

Özelleştirme İdaresi, Etibank ve Sümerbank'ın özelleştirmeleri için kötü aktiflerinin ayıklanmasından gelen maddi yükü POAŞ'ın satışından elde ettiği gelirlerin bir kısmıyla ödemiştir.

Hem özelleştirmelerde, hem banka operasyonlarında ilginç bazı rastlantılar vardır.

Örneğin; Turgay Ciner'in özelleştirmelerle HAVAŞ, trona madeni, Çayırhan'daki kömür yatakları, Hopa Limanı, Çayırhan Termik Santralı ve Samsun-Ordu-Sinop dağıtım şebekesini devralmasının, Sabah Pazarlama ve Sabah Yayın-

cılık hisselerine sahip olmasının ardından Etibank'a el konulmuştur.

Etibank, Sabah Pazarlama ve Sabah Yayıncılık AŞ'ye de yüzde 15.77 oranında ortaklı konumdadır.

Ciner bu ortaklıkla, Atv, Bir Numara Yayıncılık, Birleşik Basın Dağıtım'da yüzde 50 ortaklığa ulaşmaktadır.

Etibank, Eti Menkul Kıymetler A.Ş.'yle de sermaye piyasalarında faaliyet göstermektedir.

Eti Menkul'de en büyük pay sahibi ise yüzde 83.50'yle Medya-Sabah Holding A.Ş.'dir.

Ondan sonra yüzde 16'lık hissesiyle Etibank A.Ş. gelmektedir.

İKİ BANKANIN DEVLETE YÜKÜ 415 TRİLYON

Aslında kamuoyuna fazla açıklama yapmayan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) Başkanı Zekeriya Temizel, o gün el konulan bankalarla ilgili açıklama gereği duymuştur.

Temizel, el konulan Etibank ve Bank Kapital'de yasalara aykırı işlemler saptanırsa gerekenin yapılacağını, gerekirse "şahsi sorumluluk" hükmü uyarınca da banka ortakları hakkında işlem uygulanacağını söylemektedir.

Temizel, 'medya silahı'na karşılık gözdağı vermektedir. 1999 seçimlerinde DSP'den İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan adayıyken medyadan çok çekmiştir.

Bilginler de, Ceylanlar da grup borçları konusunda güvence vermektedirler. Temizel ise, iki bankanın ilk etapta saptanan batık yükünün 415 trilyon lira olduğunu açıklar.

Sektör kaygılıdır. Halkta da bir tedirginlik vardır.

Temizel, sırada başka bankaların olup olmadığına ilişkin

soruları ise, "Sistem içinde aynı durumda başka banka olsaydı kesinlikle bunlar için de aynı şey yapılırdı" diye yanıtlar.

Bu sözler bir anlamda güvencedir. Ama nereye kadar?

TEMİZEL'DEN ANLAMLI UYARILAR

Aslında Zekeriya Temizel'in sektörle ilgili bazı değerlendirmelerinin altını çizmek de yarar vardır.

Bu değerlendirmeler belki de 'yanlıştan dönülmenin de altın anahtarı'dır, ama dinleyen kimdir?

Deneyimli Maliyeci Temizel'e göre, Türkiye'de bankacılık ve banka sahipliğinin anlamı artık değişmelidir.

Temizel, 'Bankacılar banka kaynağını kullanmak için banka sahibi olmamalı. Tersine; bankaya sermaye koyacak, yeterli kaynağı getiren insanlar banka sahibi olmalı. Özelleştirilen bankaların yeniden kamuya dönmesi de üzücü. Bunun için de önlem alınmalı' demektedir.

Gerçekten de doğru sözlerdir bunlar.

Kimse güçlendirmek için banka almamaktadır.

Anlaşılan o ki; herkesin derdi 'kısa yoldan köşe dönmek', 'bankayı kendi çıkarı için en iyi şekilde kullanmak'tır.

Değerlendirmenin özü şudur:

'Türkiye'de maalesef işadamları ve yeni yetme zenginler içini boşaltmak, şirketlerine kaynak aktarmak için banka sahibi oluyor. Bunun da dünyada örneği yok. Mutlaka önüne geçilmeli'.

Bu konuda bazı adımlar atılır, ama iş işten geçtikten sonra.

Devletin sırtına milyarlarca dolar yük bindikten sonra.

Temizel, aslında 3 yıl sonra yine BDDK tarafından işle-

me konan 'yeniden yapılandırma' çalışmalarının da mimarıdır.

Fondaki bankaların sisteme sağlıklı şekilde kazandırılması için deneyimli bir kadro oluşturmuş ve çalışmalara başlamıştır.

Temizel'in bir 'eylem planı' vardır.

Bankaları ekonomiye kazandırmaya ve sisteme zararını en aza indirmeye yönelik.

Batan bankalardaki zararlar kredilerle ilgili olarak ortaya çıkmıştır.

Krediler tahsil edilememiş, karşılıkları ayrılarak zarara atılmıştır.

Temizel'e göre, temerrüt faizleriyle birlikte 8 bankanın geri dönmeyen kredi tutarı 7.4 katrilyon liraya ulaşmaktadır.

Ancak temerrüt faizleri çıkarılıp reel değeri korunduğunda bile alacaklar 5 katrilyon lira düzeyindedir.

Aslında devletin her türlü alacağı için bir yasal düzenleme gereklidir.

Uçak şirketi ile, paravan şirketler ile devletten para kaçıranların ensesine yapışılmalıdır.

Ne var ki, yasalar bir türlü çıkmaz. Hep boşluk ve eksik vardır!

Bu da birilerinin işine gelmektedir!

ÇIKMAYAN YASA HORTUMCULARIN BAYRAMIDIR

Sezar'ın hakkını Sezar'a vermekte yarar vardır.

Aslında Zekeriya Temizel bankacılıkta bir şeylerin kötü gittiğini farketmiştir. Zaman zaman uyarılarını da yapmıştır.

Nitekim Temizel ve ekibi tarafından hazırlanan, 'el konulan bankaların 12 katrilyon lirayı aşan alacaklarının hızla

tahsil edilmesini' amaçlayan Bankalar Yasası'nda değişiklik öngören tasarı her ne hikmetse 'hasıraltı' edilmiştir. Bankaların kendi Grup şirketlerine denetimsiz kredi açamamalarını ve hortumcuların mallarına kısa sürede el konulmasını hedefleyen tasarı, geçmemiştir.

Aslında bu tasarının Bakanlar Kurulu'ndan geçmemesi 'banka batıranların ve hortumcuların bayramı'dır'.

İyi kulis yapmışlar ve başarılı olmuşlardır.

Temizel, kızgındır, ama elinden bir sey gelmez.

SAKIP SABANCI'YA 2 MİLYAR LİRALIK PARA CEZASI

Aynı günlerde kamuoyu ilginç bir davanın daha sonuçlandığını duyar.

Türkiye'de 'Kasırga Operasyonu' rüzgârları eserken, Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı ve 'sevimli işadamı' Sakıp Sabancı, batan bankalarla aşka gelmiş ve 'Ufukta batacak daha 20 banka var' demiştir.

Bu açıklama sektörde soğuk duş etkisi yapmış ve hayli eleştiri konusu olmuştur. BDDK Başkanı Zekeriya Temizel ise 'konuşurken lafını esirgemeyen işadamının' sektörde yarattığı krizi bir ölçüde hafifletmek amacıyla hemen savcılığa suç duyurusunda bulunmuştur.

Temizel, suç duyurusunda asılsız iddiaların sektöre zarar verdiğini ve tasarruf sahiplerini olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.

Savcılık harekete geçmiş ve Sakıp Ağa için 2 milyar liralık para cezasına hükmetmiştir.

Sabancı parayı hemen ödemiş ve belki de bu şekilde muhtemel bir hapis cezasından kurtulmuştur.

Bankalar Yasası'nın 22/6. maddesi bu gibi durumlarda 3 yıla kadar hapsi öngörmektedir.

DEMİRBANK 'HAYIRLI GÜNLER' DİLER

Daha Televizyonlu döneme tam geçilmeyen günlerde Türkiye'nin büyük çoğunluğu güne TRT'den yayılan hoş bir anonsla başlar:

'Bugün falanca gün. Demirbank hayırlı günler diler'.

6 aralık 2000 tarihi işte o Demirbank'ın 'batış' günüdür.

Bankaların içindeki paraları 'babasının malı gibi görüp' hortumlayanların yanısıra ekonomik krizden Demirbank da etkilenmiştir.

BDDK, Demirbank'a el koyarken, bankanın sahibi Cıngıllıoğlu ailesi 'kendilerine büyük haksızlık yapıldığı' görüşündedir.

Demirbank'ta 'hortum yoktur'.

Demirbank'ın kusuru; Hazine'nin çıkardığı kağıtlara güvenmenin yanısıra piyasalarda herşeyin normal seyrinde gideceği beklentisine kapılması ve faiz riskini gözardı etmesidir.

Yani devlete güvenmiştir.

Ama bir anda piyasa allak bullak olmuş, hazine kağıtları değer kaybetmiştir.

Demirbank işte bu furyada batmıştır.

Demirbank'a el konulan günlerde BDDK Başkanı Zekeriya Temizel, Demirbank'ın başına atanan isim ise Engin Akçakoca'dır.

Akçakoca'nın daha önce Koçbank ve Kapital Bank deneyimleri vardır.

Kader bu; Engin Akçakoca daha sonra BDDK Başkanlığı'na atanacaktır.

Cıngıllıoğlu ailesi, duygusal bir atmosferdedir.

Ağustos ayında babaları vefat etmiştir, çok değil birkaç ay sonra bu kez de bankalarına devlet el koymuştur.

Engin Akçakoca, Demirbank'ın en üst katında nazik cümlelerle Cıngıllıoğlu ailesine gelişmeleri anlatmayan çalışırken, Sema Cıngıllıoğlu tarafından uyarılır: 'Burası holding katı'.

Bu cümlenin tercümesi 'lütfen buradan çıkın'dır aslında.

Nuri Cıngıllıoğlu'nun çabaları ile büyüyen Demirbank, sermaye yapısı değişmeden ayakta kalan bankalardan biridir.

ANKARA'DA DÖRTLÜ ZİRVE: FELAKETİN AYAK SESLERİ

Aslında krizin ayak seslerinin duyulduğu günlerde Demirbank yönetimi de 'bazı sorunları paylaşmak için' Ankara'dan davet bekler.

Piyasa anormal, gelişmeler tatsızdır.

Aynı satlerde Türkiye'nin 4 büyük bankası hükümet düzeyinde görüşmeyi kotarır:

Bu bankalar İş Bankası, Yapı Kredi Bankası, Garanti Bankası ve Akbank'tır. Önce kendi aralarında bir araya gelirler, sonra hükümetin ekonomi kanadı ile.

Bu 4 banka ile bünyelerindeki küçük bankaların piyasa payı yüzde 34 düzeyindedir.

Diğer bankalar masada yoktur.

Hükümetin telkini; Bankaların birleşmesi şeklindedir.

Yani küçük bankaların ağabey büyük bankalarla bütünleşmesi.

Sistemin esenliği için bu şarttır.

Bu toplantılarda bankalar liginin diğer 2 büyük bankası yoktur:

Pamukbank ve Demirbank.

Pamukbank, Yapı Kredi Bankası ile temsil edilmektedir.

Ya Demirbank?

Yıllardır her sabah 'hayırlı günler' anonsu ile güne başladığımız Demirbank?

O sahipsizdir.

İşte bu görüntü aslında Demirbank için de bir olumsuz havanın ilk yansımasıdır.

Nitekim beklenen olur.

Elindeki hazine kağıtları nedeniyle zora düşen Demirbank, piyasalar normale dönünce zarardan kâra geçmeyecek midir?

Peki ya şimdi?

Banka elden gidince..

Şimdi bu hazine kağıtları bazı 'hortumcu' bankaların kurtarılması için devletin elinde koz olmayacak mıdır?

Bu adalet midir?

Bu ve benzeri konular hep konuşulur, tartışılır.

Ama Nuri Cıngıllıoğlu'nun gülen fotoğrafları ile renklenen Demirbank tarih olur.

Aslında bankaya el konulan günlerde HSBC Bank ile de 'birleşme' görüşmeleri yapılmaktadır.

Bu görüşmelere zaman tanınsa, belki de her şey farklı olacaktır..

Zaten sonra Demirbank HSBC Bank olacaktır.

Keşke daha önce uyarı yapılmış, keşke daha önce kurtarılma yönünde adım atılmış olsaydı..

CINGILLIOĞLU'NDAN DEMİR GİBİ SÖZLER

Bankacılık sektöründe de Cıngıllıoğlu ailesine bir haksızlık yapıldığı konuşulmaktadır.

Ne var ki, sektörde kurallar katıdır ve herkes birbirinin üzerine basarak bir yerlere gelme telâşındadır.

İşte o ortamda Halit Cıngıllıoğlu'nun şu tespitine kulak vermek gerek:

'Geçen yıl sonunda yüzde 110'larda olan faizlerin bu yıl içinde yüzde 30'lar düzeyine inmesinde en büyük katkıyı sağlayan özel banka bizdik. Hazine bu katkıyla faiz giderlerinden 20 milyar dolar tasarruf sağladı. Demirbank'ın krizden etkilenmesinin asıl sebebi uygulanan ekonomik istikrar programına destek vererek yüzde 35-40 faiz getirileri ile portföyüne aldığı hazine bonolarıdır. Hiçbir iktisat bilimine göre faizlerin yüzde 30'lardan yüzde 1000'ler düzeyine ulaşmasını öngörmek mümkün değildir'.

Demirbank, Merkez Bankası'nın 'piyasa yapıcı' olarak tanımladığı 18 bankanın lideridir.

Devletten satın alınan iç borçlanma senetlerinin yüzde 18'i Demirbank'ın elindedir.

Bu büyük bir orandır.

İMKB'nin repo piyasasındaki işlemlerinin yüzde 80'i de Demirbank tarafından gerçekleştirilir. Ancak, burada aşırı bir risk yoğunlaşması da dikkatleri çekmektedir.

Reel sektöre kredi verir. Sistemin iyi bankasıdır.

Değeri 1.5 milyar dolar düzeyindedir. Oysa daha sonra bunun 5'te biri fiyata gider.

Halit Cıngıllıoğlu'nun şu yakınmalarından acaba ne dersler çıkarılmalıdır:

'Kötü bankacı değilim. Bankayı batırmadım. Batırıldım.

Devletin sırtına, Hazine'nin omuzuna, halkın kucağına tek kuruş zarar yüklemedim.

Holding bankacılığı yapmadım. Babadan kalma bankayı geliştirdim. Sadece bankacı kaldım.

Hiç bir iştirakimi, malımı, mülkümü, paramı bankadan çıkartıp holdingime aktarmadım.

Devlet bankama el koyduğu gün özkaynaklarım hala 40 milyon dolar artıdaydı'.

CINGILLIOĞLU – Demirbank, sektörde ağırlığı olan bir bankaydı. Piyasa yapıcı özelliği de vardı. Devlet kağıtlarına aşırı güven bankayı zora soktu. Halit Cingıllıoğlu, iki bankasını kaybetti, sonra yeniden banka sahibi oldu. Bu alış-veriş de 'yasaldı, değildi' diye epeyce tartışıldı.

DEMİRBANK'LA BATIK BANKALAR 11 OLDU

Mali piyasalardaki bunalım sonucu 1953 yılında kurulan Demirbank'ta batmış ve batık banka sayısı 11'e yükselmiştir.

Resmi açıklama şöyledir:

'Demirbank'ın, fonlamadan kaynaklanan ve her gün katlanarak artan zararları özkaynaklarını aştı.

Yükümlülüklerini vadesinde yerine getiremedi. Merkez Bankası ve banka sisteminden kaynak sağlayamadı ve likidite krizine düştü. Bu durum süreklilik arz etmeye başladı.

Faaliyetine devamı mevduat sahiplerinin hakları ve mali sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike oluşturdu.

Portföyünde bono ve tahviller bulunmasına karşın bunlar karşılığında piyasadan nakit alamadı'.

Aslında Demirbank olayında bir 'bankalar savaşı' yaşanmıştır.

Demirbank işte bu savaşın mağdurudur.

Göz göre göre, devlete güvene güvene batmıştır.

Büyük bankalar nakit vermeyerek Demirbank'ı sıkıştırmıştır.

Bu ne acımasız bir ortamdır?

Bu ne biçim bir mücadeledir?

Hükümet, yine 'beylik sözler'le güvence vermektedir.

Demirbank, 647 milyon 906 bin dolar zararla batmıştır.

Hakim ortağın bankadan kullandığı kaynak ise 58 milyon dolardır.

MECLİS RAPORUNDA DEMİRBANK DEĞERLENDİRMESİ

TBMM Araştırma Komisyonu da hazırladığı raporda Demirbank'la ilgili şu yorumda bulunmuştur:

'Merkez Bankası'ndan fonlamasını yapan Demirbank'a piyasa koşullarının çok üzerinde, yüzde 660 gibi bir faiz yürütüldüğü, böylelikle bankanın günlük zarar rakamlarının önemli ölçüde arttığı, diğer yandan bankanın portföyündeki kağıtların değerinin düşmesinden dolayı borçlanma limitlerinin azaldığı tespitlerinin yanında, Merkez Bankası'nca Demirbank'ın likidite krizi yaşadığı dönemlerde mevduat munzam karşılıklarının serbest bırakılmasına yönelinmemesi ve 4. 12. 2000 tarihindeki 19 milyon dolarlık döviz tevdiat munzam karşılığının Demirbank'a iade edilmemesi, yine 5.12.2000 gününde bankanın açık piyasa, bankalararası pa-

ra piyasası ve döviz ve efektif piyasalarında işlem yapma limitlerinin kaldırılması sonucunda Demirbank piyasalardan çıkartılmış, bunun sonucunda da BDDK bir gün sonra Demirbank'ın TMSF'ye devredilmesi kararını vermek zorunda kalmıştır'.

Devlet Denetleme Kurulu ise 10.1.2003 tarihli raporunda, şunları dile getirmiştir:

'Bankanın mali piyasalarda Kasım ayındaki dalgalanmalar sonucu yaşadığı kriz sonrasında TMSF'ye devredilme nedeni, sahip olduğu yüksek tutarlı devlet kağıtları ağırlıklı menkul kıymetler portföyü ve bu portföyü günlük borçlanmalar ile taşımasıdır.

Taşınan portföyün Merkez Bankası neznindeki Açık Piyasa İşlemleri yoluyla fonlanan kısmına MB yüksek faiz işletmiş, ayrıca fonlamasını da kesmiştir. Banka zararının kredi karşılıkları hariç tamamı sözkonusu menkul kıymetlerin değerinin azalması ve kıymetlerin fonlama giderlerinden oluşmaktadır.

Takas işleminin uygulanması durumunda likidite dengesi kurulabilir, bankanın TMSF'ye devri önlenebilir, milli bir banka olarak yaşaması sağlanabilirdi'.

ARKA ARKAYA GELEN 'ÖLÜMLER': SIRADA ULUSALBANK VAR

Kasım ayındaki krizde 'amiral gemisi' Demirbank'ı kaybeden Cıngıllıoğlu'nun 2. bankası Ulusal Bank'ta başlayan krizin kurbanı olmuştur.

El koyma kararını Cıngıllıoğlu'nun istediği kaydedilirken, TMSF bünyesine alınan bankaların sayısı da artmaya devam etmektedir.

BDDK, MGK'da yaşanan gerginliğin ardından mali pi-

yasalarda başlayan krizde zarara uğrayan Ulusal Bank'ın yönetim ve denetimini TMSF'ye devrederken, şu açıklamayı yapar:

'Zararı öz kaynaklarını aşan, yükümlülüklerini yerine getiremeyen, faaliyetine devamı mali sistemin güven ve istikrarını tehlikeye düşüren Ulusal Bank'ın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin 4389 sayılı Bankalar Yasası'nın 14. maddesinin 3 no'lu fıkrasına istinaden TMSF'ya devredilmesine karar verilmiştir'.

Cıngıllıoğlu ailesi bir 'ölüm' daha yaşamaktadır.

Baba Cıngıllıoğlu, Demirbank ve Ulusalbank.

Bu ne şanssızlıktır!

Halit Cıngıllıoğlu, bir bankasına daha el konulmasından sonra şu açıklamayı yapar:

'Ülkemizde 2000 yılı başında uygulamaya başlanan ve enflasyonu düşürmeye yönelik ekonomik program, geçtiğimiz kasım ayından başlamak üzere enflasyon ve faizlerin düşmesine karşı olan kesimler tarafından hedef alınmış ve manipülatif girişimlerle ağızlardan da ifade edilmiştir. Maalesef geçen süreçte ekonomik yapı gerekli güce kavuşamamış ve diğer gelişmelerin etkisi ile tüm dengeler bozulmuştur.

Aralık ayında Demirbank'ın uğradığı zarar neticesinde Hazine bonolarına olan güven ortadan kalkmış ve bunlarla ilgili piyasanın likiditesi tamamen kaybolmuştur.

Ulusal Bank'a olan desteğimiz kesintisiz sürdürülmüştür. Bu amaçla aralık ayı içinde grubumuz 39 milyon doları özkaynak olmak üzere Ulusal Bank'a 100 milyon dolar ilave kaynak aktarmıştır.

Ulusal Bank'ın hiçbir grup kredisi yoktur. Ulusal Bank, Hazine Müsteşarlığı'nın piyasa yapıcısı ilan ettiği bir banka

olarak geçen yıl yapılan ihalelerden hazine bonosu alma zorunluluğunu yerine getirmiş, oluşturduğu portföy ile devlet programına güven duyarak destek vermiştir.

Maalesef bunun sonucunda esasen en değerli menkul kıymet olan devlet kağıtları büyük zarar yazmaya başlamıştır. Geçen yıl 35-40 yıllık birleşik faiz ile hazine tarafından ihraç edilen bonolar geçen hafta yüzde 1000-5000 düzeylerinden fonlanır hale gelmiştir. 3 gün içinde ödenen faiz bir yıllık hazine bonosunun tüm getirisine eşit olup geri kalan sürede fonlama gideri tamamen zarar niteliğine dönüşmektedir. Bu koşullara ne bir banka, ne de devlet hazinesi dayanabilir'.

Cıngıllıoğlu'nun açıklamasında hem sitem, hem de sisteme ciddi bir eleştiri vardır.

Bazıları 'ölen ölsün, ama biz sağ kalalım' anlayışı içinde spekülasyon yapmış ve sektöre ciddi zararlar vermiştir.

Ne var ki, kimse bunları konuşmamaktadır.

Ya devlete güvenmenin bedelinin bu denli ağır olması?

O konuda da herkes sus-pus'tur.

En çok konuşması gerekenler bile.

BONO VE REPO PİYASASINDA AKTİFTİ

BDDK'nın 6 aralık 2000'de el koyduğu Demirbank gibi bono ve repo piyasasında aktif olan Ulusal Bank, aktiflerin yüzde 47'sini yurt dışından alınan kredilerle finanse etmektedir.

Eylül 2000 tarihli bilanço verilerine göre, bankanın 187.3 trilyon lira mevduatı, 25.3 trilyon lira kredisi vardır. 527 trilyon liralık aktifinin 139.5 trilyon lirası bono ve tahvilden oluşan bankanın; diğer adı altında bulundurduğu 182.1 tril-

yon liralık likit ise, daha çok Avrupa'ya ihraç edilen Eurobondlardır.

Müşterilerle yapılan repo tutarı ise 875.5 trilyon lira ile bankanın toplam bilançosunun üzerinde seyretmektedir.

Toplam 6 şubesi bulunan ve yabancı banka statüsünde faaliyet gösteren Ulusal Bank, sermayesini 1 milyar dolara çıkarıp bankayı büyüterek sektörde yerini korumaya çalışmıştır.

Banka 2000 yılının ilk 9 ayı sonunda 11 trilyon 277 milyar lira net zarar açıklamıştır.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

İKTİSAT BANKASI DA FON'DA

İKTİSAT BANKASI DA FON'DA

Bankacılık sektöründeki kriz devam etmektedir.

Önlemler yarar sağlamamaktadır.

Yakın çevresine kendisini 'ben finans cambazıyım' diye tanıtan Erol Aksoy'un sahibi olduğu İktisat Bankası'na da el konulur.

Fona devredilen 13. banka olan İktisat Bankası'nın sahibi Erol Aksoy, Türk Eğitim Vakfı bursu ile okuduğu Harvard Üniversitesi'nde yaptığı masterden sonra 1972'de Dünya Bankası'na girmiştir.

Bir yıl sonra Amerikan yatırım Bankası Smith Barney'e geçen Aksoy, 1976 yılında Koç Grubu'ndan aldığı teklifle Türkiye'ye döner.

1981'de Çukurova Grubu'nun Uluslararası Endüstri Bankası'nın Genel Müdürü olan ve Bankası adına Denizli İktisat Bankası'nın satın alma görüşmelerini yürütürken bankayı kendi adına alan Aksoy, bankanın adını İktisat Bankası olarak değiştirir.

Denizlili olan Aksoy, ardından Fransa'da Banque International du Commerce adlı bankanın yüzde 70'inin de sahibi olur.

Allah Aksoy'a 'Yürü ya kulum' demiştir bir kez!

Türkiye'de ilk leasing ve factoring şirketlerin kurucusu olan Aksoy, ilk kredi kartını çıkaran bankacı ünvanını da elde eder.

Gerçekten de finansman konularında uzmandır ve pratiktir.

İş arkadaşları 'Halletmeyeceği iş yoktur' diye sözederler arkasından.

Çok beceriklidir, girişimcidir.

1994'te halka açılmak için harekete geçen İktisat Bankası, Bankalar Yeminli Murakıplarının raporu üzerine kısa süreli bir sıkıntı ve gecikme yaşar.

Raporda döviz pozisyonlarında gerçeğe aykırı beyanda bulunulduğu, Erol Aksoy'un da olayda doğrudan sorumluluğu olduğu yazılmıştır.

'Finans cambazı' bu vartayı kazasız atlatır.

FİNANS CAMBAZI ZORDA

1994 yılındaki krizde kredileri ilk geri çağıran bankalardan olan Aksoy, daha sonra New York'ta Park Avenue Bank ile Fransa'da Banque İnternational Du Commerce'in de sahibi olmuştur.

Kabına sığamaz.

Sadece finans konusundaki uzmanlığı değil, eğlenceye düşkünlüğü de gazete haberlerine konu olur.

Özellikle Paris tutkunudur.

Bankası batan Aksoy ve ailesinin de aralarında bulunduğu 11 kişi için yurt dışına çıkış yasağı konulur.

Erol Aksoy gelişmelerden rahatsızdır. Açıklaması aslında bir vedadır:

'Kasımdaki krizi takiben yaşanan spekülasyonlar İktisat Bankası'nda da 12 Mart'ta mevduat çıkışına neden olmuştur. Bu eğilimin 13 Mart'ta da devam etmesi üzerine, bankamıza ait munzam karşılıklarının serbest bırakılması için başvurduk. Bu olanağın sağlanmaması üzerine aynı gün

BDDK'ya başvurularak sistemi işletmemiz mümkün olmadığı gerekçesiyle, bankanın Fon'a devredilmesi tarafımızca istenmiştir. İktisat Bankası ve çalışanlarından ayrılmış olmanın üzüntüsünü yaşasam da mudilerin haklarının korunmuş olmasından dolayı sisteme şükran duymaktayım'.

Bankanın başında Hazine eski Müsteşar Vekili Cüneyt Sel vardır.

Müsteşar vekilliği görevini yürütürken hakkında İMF mektubunu basına sızdırdığına ilişkin haberler çıkması üzerine istifa eden Sel, Hazine Müsteşarlığı'nda uzman, Daire Başkanı, Genel Müdür Yardımcısı ve Genel Müdür olarak çalışmıştır.

BDDK, eski Hazine Müsteşar Vekili'nin başında olduğu bankayı 'içinin boşaltıldığı, özkaynakları eksiye düştüğü' gerekçesiyle Fon kapsamına almıştır.

SOCIETE GENERALE İLE GÖRÜŞMELER SONUÇSUZ KALDI

Krizlerle sarsılan Erol Aksoy'un sorunları ünlü Fransız finans kuruluşu Societe Generale ile aşma çabaları da sonuç vermez.

Arka arkaya yaşanan sorunlar İktisat Bankası'nın mali performansını da bozar.

Bu bozulma Societe Generale'in dikkatinden kaçmaz.

Türkiye pazarına güçlü girmek isteyen ve bu kapsamda İktisat Bankası ile birlikte İktisat Yatırım, İktisat Leasing, İktisat Factoring ve Emek Sigorta'nın büyük hissedarı olmayı planlayan Societe Generale, bankanın yaşadığı sorunlardan sonra devreden çıkar.

'Hasta bir banka' almak istemez.

Para çıkışına engel olamayan Erol Aksoy, çocuğu olarak gördüğü bankasının devrini gerçekleştirir.

Bu da zarardan kurtulmanın bir yoludur.

İktisat Bankası'nın Fon'a devriyle birlikte bankanın borsada işlem gören 3 iştirakinin sırası da geçici olarak kapatılır. Böylece tahtası kapalı şirket sayısı da 25'e ulaşmıştır. Bu 235 bin yatırımcının mağdur olması demektir!

SİSTEMİN GÜVEN VE İSTİKRARI DA TEHLİKEDE

Batan banka sayısı 13'tür.

Fırtına dineceğe de benzememektedir.

Kimse açık açık dillendirmese de sıkıntı sürmektedir.

BDDK açıklamasında, 'zararı özkaynaklarını aşarak yabancı kaynaklara sirayet eden İktisat Bankası'nın, mali bünyesindeki zaafiyetin taahhütlerini karşılayamayacak boyutlara ulaştığı ve faaliyetine bu haliyle devam etmesinin mevduat sahiplerinin hakları ile mali sistemin güven ve istikrarını tehlikeye düşürdüğü' ifade edilmektedir.

Sektörde neler olmaktadır!

Resmi açıklamalarda yine 'Endişe edecek bir şey yok' denmektedir.

Bu açıklamalar yapıldıkça bankalar da arka arkaya batmaktadır.

Artık insanlar, 'Biz endişenelim de yeter ki bankalar batmasın' yorumlarını yapmaktadır.

İktisat Bankası'na Bankalar Yasası'nın 14. maddesi kapsamında el konulmuştur. Bankanın zararı 1.7 katrilyon liradır ve maalesef 1235 çalışanın işine son verilecektir.

Banka daha önce 2 kez satışa çıkmış, ancak alıcı bulunamamıştır.

Sonuçta 'Finans cambazı'nın bankası da kapatılır.

Esbank, Sümerbank, Egebank, Bank Kapital, Ulusal Bank, Yurtbank, Bank Ekspress, Yaşar Bank, Türk Ticaret Bankası, Etibank, İnterbank, Demirbank ve İktisat Bankası.

Kapanan bankalar her geçen gün artmaktadır.

Bu bankalara neler olmaktadır?

Fon'a devredilen İktisat Bankası, 1 katrilyon 2 trilyon 741 milyar liralık aktif büyüklükle Türkiye'nin 20. büyük bankasıdır.

Türkiye Bankalar Birliği'nin 30 Eylül 2000 tarihli verilerine göre, 369.5 trilyon lira kredi hacmi bulunan İktisat Bankası, 73 trilyon 231 milyar lira öz kaynağa, 63 trilyon 688 milyar liralık ödenmiş sermayeye sahiptir.

Banka, aynı dönemde 738 milyar lira kâr açıklamıştır.

1999 yılı sonu itibarıyla bankanın biri yurtdışında 62 şubesi, yurtdışı 2 mali iştiraki, bir temsilciliği ve bin 321 çalışanı vardır.

Bankanın internet sitesindeki bilgiye göre, Türkiye'nin dış ticaret işlemlerinde yaklaşık yüzde 10 payı olan banka, 1986 yılında Türkiye'nin ilk leasing şirketi İktisat Leasing'i kurar.

İktisat'ın kuruluşunda pay sahibi olduğu Factofinans da Türkiye'nin ilk factoring şirketi olarak hizmete girer.

Avrupa ve Amerika Holding A.Ş. 'nin çatışı altındaki şirketler şunlardır:

'Finans: İktisat Bankası, Banque İnternational de Commerce (BIC), Park Avenue Bank (PAB), İktisat Finansal Kiralama, Atlas Finansal Kiralama, Factofinans, Emek Sigorta, Emek Hayat.

Medya: AKS AŞ (SHOW TV), Dijital AŞ, Eksen AŞ, CİNE 5, Shovvpa, CİNE 5 Pazarlama, Nepaş Pazarlama, Akşam Grubu (Çukurova Holding Ortaklığı ile-sonradan ayrıl-

dı), Universal AŞ, Show Radyo, Multicanal, Süpersport, Maxi Tv, Radyo Viva, Radyo 5'.

Turizm: Edamir AŞ, Edamar, Erol Kerim Aksoy Vakfı.

Enerji: TEKAŞ Elektrik Dağıtım ve Tic AŞ, Çatalağzı Elektrik Üretim ve Tic. AŞ'.

BANKAZEDELER ÇOĞALIYOR

İktisat Bankası'nın iştiraklerine yatırım yapan 13 bin 927 kişinin hisseleri Takasbank'ta bloke olurken, Fon'a devrolan bankaların borsa mağdurlarının sayısı da 50 bine ulaşır.

İktisat Grubu'na bağlı şirketlerden Emek Sigorta'da 5 bin 579, İktisat Leasing'de 6 bin 340, İktisat Facto Finans'ta ise 2 bin 8 yatırımcının hisse senedi kilitli kalır. Daha önce el konularak Fon'a devredilen bankaların da borsada 35 bini aşan yatırımcısı vardır.

Fon'a devredilen Demirbank, Esbank ve Yaşarbank hissezedelerinde mali boyut 65 trilyon lirayı aşmaktadır.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'ndaki Demirbank hisseleri 55 trilyon 614 milyar 900 milyon lira, Esbank'ın hisseleri 1 trilyon 179 milyar 900 milyon lira, Sümerbank bünyesinde birleştirilen Yaşarbank'ın hisseleri de 8 trilyon 466 milyar 120 milyon lirayı bulmaktadır.

Etibank'ın fona devriyle de yatırımcının Medya Holding'de 99 trilyon 35 milyar 700 milyon lira, Sabah Yayıncılık'ta 71 trilyon 816 milyar lira, Sabah Pazarlama'da da 9 trilyon 11 milyar lirası kalmıştır.

İnterbank'a el konulmasıyla ise yatırımcının Nergis Holding'in halka açık hisselerinde 6 trilyon 105 milyar lira, Polylen'de 479 milyar lira, İntermedya'da 468 milyar lira kaynağı oluşmuştur.

GENİŞ MEDYA BAĞLANTISI

İktisat Bankası'nın aslında 'batan diğer bankalarda da yoğun şekilde görüldüğü' gibi geniş bir medya bağlantısı vardır.

Finans ve medya konusunda uzmanlaşan bankanın bünyesinde Cine 5, Playboy Tv'nin yüzde 100'ü ve Shov TV'nin yüzde 20 hissesi de bulunmaktadır.

Bu hisseler de BDDK'ya bağlı olan TMSF'ye geçince ilginç bir durum doğar. Hatta bu konu TBMM gündemine de girerek soru önergesine dönüşür.

Grubun etkili medya kuruluşları olarak bazıları satıldıktan sonra şu kalanlar dikkat çeker:

'Multicanal, Süpersport, Maxi Tv, Radyo Viva, Radyo 5, CİNE 5'.

FON MEDYA İŞİNDE!

Daha önce de Etibank'a el konulması ile bankanın Sabah ve ATV'deki hisseleri nedeniyle medya sektörüne giren TMSF, şimdi de İktisat Bankası aracılığı ile yeni bir yayın grubunu daha bünyesine katmıştır.

ATV ile Sabah Gazetesi'nin yüzde 15.27'şer hissesini elinde tutan Fon, İktisat'a el konması ile Shov TV'nin yüzde 20 hissesi ile Cine 5 ve Playboy Tv'nin de sahibi haline gelir.

YALI MI UĞURSUZ NE!

Banka battıktan sonra sahipleri ile ilgili spekülasyonlar da artar.

Bunlardan biri de Erol Aksoy'un oturduğu yalı ile ilgilidir.

Daha sonra bu mekân akıl almaz bir oyunla Konukevi'ne dönüştürülür ve böylelikle devletin el konması önlenir.

Bu kaçamak yol ileride tüm batık banka sahiplerine de örnek olacaktır.

'Finans Cambazı' bu konudaki ustalığını da göstermiştir.

Yeniköy'deki Selahattin Adil Paşa yalısının sahiplerine yaramadığı hep konuşulur.

Öyle ya, son sahibi Erol Aksoy gibi geçmişteki sahiplerinin de yaşamları olumsuzluklarla doludur.

1940'lı yılların başında yapılan yalıyı İstanbul Komutanı Selahattin Paşa alır. Selahattin Adil Paşa'nın 1950-1954 yılları arasında Ankara milletvekili olduğu DP daha sonra kapatılır.

Yalı ardından Türkiye'nin ilk baraj müteahhiti kabul edilen Tahsin bey'in olur. Ardından da yalıyı 1960 yılında Kemal Ilıcak alır.

Ilıcak yalıyı 1975'te ENKA'nın ortaklarından Sadi Gülçelik'e satar. Gülçelik, ödemeyi aksatınca tarihi yapı haczedilir. Kemal Ilıcak'ın ölümünden sonra oğlu M.Ali Ilıcak yalıyı 1993'te 15 milyon dolara Erol Aksoy'a satar.

Aksoy, yalıyı eşine armağan eder. Aksoylar, yalının boşaltılması için Nazlı Ilıcak'a polis eşliğinde avukatlarını ve icra memurlarını yollar. Avukatlar Ilıcak'ı dışarı çıkartıp kapının kilitlerini değiştirir.

Yalıda her oturan bir sürü acı ve sıkıntı yaşamıştır. Yüzü gülmemiştir.

Yalı kimseye uğur getirmez. Hep olaylar, çatışmalar vardır. Son sahibinin de 'yaşamı değişmese' de bankası elden gitmiştir!

LÜKS YATA MAHKEME KARARI İLE İADE

2003 yaz aylarında gelen bir haber ise hayli ilgi çeker.

Bu habere göre, batık İktisat Bankası'nın sahibi Erol Aksoy Fransa'nın Nice kentinde BDDK tarafından 'borçlarına karşılık' el konulan Viva adlı lüks yatını mahkeme kararı ile geri alır.

Bankanın devlete ve millete yükü hâlâ tartışılırken, bu gelişme kamu vicdanında derin bir yara açar.

Aksoy hakkında 1 milyar dolar düzeyinde borç, mahkemelerde 29 icra takibi ve 17 alacak davası vardır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu alacaklarını tahsil etmek için uğraşmaktadır. Amaç; zararı azaltmaktır.

Yatın maliyetinin 5.5 milyon dolar düzeyinde olduğu konuşulur. Mahkeme, yatı BDDK'dan alır. Espriler gırla gider: 'BDDK'nın atı da, yatı da, katı da yok'.

TOPLU OPERASYON: SİTE, BAYINDIR, KENT, TARİŞ VE EGSBANK

Tarih 9 temmuz 2001'dir.

IMF'nin istemi doğrultusunda BDDK 5 bankaya daha el koyar. 2 yatırım bankası; Okan Yatırım Bankası ve Atlas Yatırım bankası da kapatılır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK), Tarişbank ve Sitebank'a mali bünyeyi düzeltmeye yönelik önlemler almadıkları ve yükümlülüklerinin toplam değerinin, varlıklarının toplam değerini aşmış olması nedeniyle el koyar.

Bayındırbank, EGS Bank ve Kentbank ise banka hissedarlarına kaynak aktarılarak içlerinin boşaltılması nedeniyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilir.

BDDK'nin 5 bankaya el koyma ve 2 yatırım bankasını kapatma kararı Resmi Gazete'de yayımlanır ve büyük gürültü koparır.

Bu el koymalar çeşitli sektörlerde de sıkıntı yaratmıştır.

BDDK'den yapılan 'rutin' açıklamada, Tariş birliklerine ait olan Tarişbank ile Sürmeli Grubu'nun Sitebank'ına el konulma gerekçesi olarak 'mali durumu düzeltmeye yönelik önlem almamak' vurgulanır.

Sitebank ve Tarişbank'ın zararları özkaynaklarını, yükümlülükleri de toplam varlıklarının değerini aşmıştır.

Bayındırbank, EGS Bank ve Kentbank'a el koyma gerekçesi ise 'bankanın mali yapısının düzeltilmesine yönelik istenilen önlemlerin alınmaması'dır. Ayrıca bankaların 'içlerinin boşaltılması' iddiası vardır.

BDDK, Kentbank, Bayındırbank ve EGS Bank'ın eski yöneticileri hakkında yurtdışına çıkış yasağı kararı aldırır ve 3 bankanın eski Yönetim Kurulu Başkanları, Genel Müdür ve Yönetim Kurulu Üyelerinden mal beyanı ister.

FON BÜYÜDÜKÇE BÜYÜR, SORUNLAR ARTAR

El konulan banka sayısı sürekli artmaktadır.

Genişledikçe genişleyen Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu da, bünyesindeki bankalara çare bulmakta zorlanmaktadır.

Fon, bir yandan yükümlülüklerini yerine getiremeyen bankaları rehabilite etmekle uğraşmakta, bir yandan da bünyesindeki bankalara kaynak aktarmak ve satmak uğraşını vermektedir.

İşi zordur.

Fon'un, yeni devredilen bankalarla Hazine'ye yükü her geçen gün artmakta, 'çözümsüzlüğe doğru yol' almaktadır.

IMF reçetelerine rağmen 'Fon bankalarında bir türlü mutlu son' sağlanamaz. Herkes 'odunu kendine yonmaktadır'.

BDDK'nın bünyesindeki banka sayısı bir anda 18'e yükselmiştir.

Bu müthiş bir rakamdır. Son dört yılda 18 banka sahibi olan Fon, ancak Bank Ekspres'i satabilmiştir.

Bank Ekspres de 'ucuza gitmiştir'. Devlete maliyeti ise hayli 'pahalıdır'.

Tekfen Holding'e satılan bankanın dışında, Fon'un yapabildiği bir diğer uygulama da Türkbank'ın tasfiye kararı olur.

Ne var ki, Danıştay'ın yürütmeyi durdurma kararı ile Türkbank bankacılık hizmetlerine devam eder.

TMSF SORUNLARLA BOĞUŞUR: NE YANLIŞLAR YAPILDI?

TMSF büyümektedir, ama sorunlar da yoğunlaşmaktadır.

TMSF'nin konumu, misyonu, yetkileri, görev alanı ve sürekli büyümesi önemli bir tartışma konusudur.

Bir yanlış mı yapılmaktadır? Yoksa Fon doğru yolda mıdır?

Bankacılık sektöründe ciddi bir sorun olduğu zamanında algılanamamıştır. Banka bataklarına 'münferit olaylar' gibi yaklaşılmış, bu da etkin çözümler getirilmesi konusunda gecikme ve sancı yaratmıştır.

Ayrıca bankaların birbiri ardına Fon'a devri ve burada çözüm arayışları da yeterince gerçekçi ve verimli olamamıştır.

TMSF hem kaynak, hem de moral olarak zaafiyete uğramıştır.

Uzmanların ortaya koyduğu yanlışlardan biri de, tüm bataklara 'hortum' anlayışı ile yaklaşılmasıdır.

Elbette bu tür eylemde bulunan bankalarda vardır, ancak bazı bankaların kendi şirketlerine kullandırdıkları krediler krizi atlatmanın bir yolu olarak görülmüş, çözüm olarak buna sarılınmış, ancak çare olmamıştır.

Bu bankalara bir parça hoşgörü gösterilmesinde yarar vardır.

TMSF'nin yetkilerini genişletmek ve yetkililerinin hesap vermesini zorlaştırmanın da ciddi bir yanlış olduğu sektörde tartışılmaktadır.

Bu yanlışların düzeltilmesine yönelik olarak da çeşitli görüşler vardır.

Bunların içinde en önemlisi; TMSF'nin yönetiminin sektörün ağırlıklı kurumu olan Bankalar Birliği ile işbirliği içinde atanması önerisi gelmektedir.

Çağdaş ülkelerden bir çoğunda buna benzer uygulamalar sözkonusudur.

Ayrıca TMSF'nin sistemi iyileştirecek yaklaşımlar üretmek yerine 'Savcılık Ofisi, Devletleştirme Dairesi, İcra Dairesi ve Amme Alacaklarını Tahsil Dairesi gibi çalışması' da doğru bulunmayan yaklaşımlardır.

Hepsinden önemlisi, artık bankacılık sektörü için ciddi bir strateji saptanmalı ve hedefler öngörülmelidir.

Katılımcı bir anlayışla gerçekleştirilecek yeniden yapılandırma ise sektörün tam anlamıyla kurtuluşu olacaktır!

TURİZMDEN BANKACILIĞA: SİTEBANK

Bir yandan krizler, bir yandan Fon'un işlevselliği tartışılmakta, bir yandan da batan bankalara çözüm aranmaktadır.

TMSF'ye devredilen Sitebank, Ocak 1997'de otel işletmeciliği ve turizm konusunda faaliyet gösteren Sürmeli Grubu'nun tamamına sahip olduğu bir banka olarak kurulur.

13 şubeden oluşan bir ağı bulunan Sitebank, 1999'da bireysel bankacılıkta da yatırımlara başlar.

Bankalar Birliği verilerine göre, Sitebank, battığında 92 trilyon 36 milyar liralık toplam aktif ile 50. sırada yer almaktadır.

Toplam kredileri 27 trilyon 355 milyar lira, toplam mevduatı 98 trilyon 170 milyar lira olmuştur.

Banka toplam özkaynaklarda ise 13 trilyon 751 milyar lira eksi konumdadır. Ödenmiş sermayesi 9 trilyon lira olan Sitebank, battığı yılın ilk üç ayında 16 trilyon 509 milyar lira zarar açıklamıştır.

HAYAL NEDEN KISA SÜRDÜ?

Mali bünyesi zayıfladığı için yönetimi TMSF'ye heçen Site Bank'ın kurucusu Yalçın Sürmeli'nin banka hayali kısa sürer.

Oysa ne güzeldir banka sahibi olmak, ne havalıdır.

Keşke zorlukları da olmasa, keşke ekonomik kriz bankayı canevinden vurmasa. Keşke turizmde sıkıntılar yaşanmasa...

Sürmeli Grubu, 1996 yılı sonunda Türkiye'de kurulu bulunan yabancı banka Chemical Bank'ı satın alır.

Bankanın adı Site Bank olarak değiştirilir.

Banka, özellikle Türkiye'nin ekonomik açıdan büyümekte olan bölgelerinde şubeler açmak yoluyla büyümeyi politika olarak benimser. 1999 yılında bireysel alanda da yatırımlara başlar, pazarlama kadroları oluşturur, teknoloji ve donanım ağını geliştirir.

Sitebank'ın sunduğu bankacılık hizmetlerini bütünlemek amacıyla Site Yatırım ve Site Leasing faaliyete geçer.

Bankayı aldıktan kısa bir süre sonra yaşamını yitiren Yalçın Sürmeli, ardında ne olacağı bilinmeyen 110 bin metrekare alana kurulu bir de Otel inşaatı bırakır.

İşler istendiği gibi yürümez.

Hatta bağımsız denetim kuruluşu da Sitebank yönetimini 'sermaye koyun' diye uyarır.

Grup yeterli sermaye koyamayınca banka batar.

Adana kökenli Sürmeli Grubu, 1957'de Sürmeli turizmle ticaret yaşamına atılmıştır.

Hızla büyüyen Grup, 1996'da Chemical Bank'ı satın alarak finans sektörüne de girer.

Yalçın Sürmeli'nin vefatının ardından bankanın çoğunluk hissesi eşi Meral Sürmeli'ye kalmıştır.

1999 sonunda Hazine ve Merkez Bankası için hazırlanan denetim raporunda, denetim firması banka için olumsuz görüş bildirmiştir. Kredilere karşılık ayrılmasında yapılan yanlışlıklara da değinilen raporda ortaklara şu uyarılarda bulunulur:

'Bankanın faaliyetlerine devam edebilmesi ve yükümlülüklerini yerine getirebilmesi ortaklarının ve alacaklıların buna istekli olmasına, sermaye yapısının güçlendirilmesine ve bu çerçevede yapılanmasına bağlıdır'.

Uyarılara kulak verilmemiştir.

Daha doğrusu iyileştirme yapılamamıştır.

Grubun banka hayâli kısa sürmüştür.

Site Bank battığında 16 şubesi ve 318 personeli vardır. Sürmeli Grubu'nun finans sektöründeki ilk gözağrısı olan Sitebank'ın ömrü kısa olur.

EGSBANK GİYİM SANAYİCİLERİNİN CAN SİMİDİYDİ

El konulan bankalardan biri de EGSBank'tır.

Büyük emeklerle ve büyük umutlarla kurulmuştur.

Özellikle 'Türkiye'nin geleceği' olarak nitelenen tekstil sektöründe bazı sorunların aşılmasında önemli roller oynamıştır.

Kısa sürede büyük atılımlar yapan EGSBank, özellikle Doğu ve Güneydoğu illerinin ihracat ve üretim seferberliğinde de öncü ve aktif rol oynamıştır. Battığında geride gerçekten üzüntülü bir grup bırakmıştır.

Giyim sanayicileri ve tekstil sektörü 'öksüz' kalmıştır.

EGSBank belki de hızlı büyümenin kurbanı olmuştur.

Ege Giyim Sanayicileri Bankası, EGS Grubu'nun yatırım bankası olarak 1995 yılında kurulur.

1 Ocak 1997'de ticari bankacılık faaliyetlerine başlayan EGS Bank'ın özkaynakları 30 Haziran 2000'de 130 milyon dolara çıkar.

149 ortağı olan EGSBank'ın en büyük ortakları arasında EGS Holding, EGS Dış Ticaret, TOBB, Sanko Grubu, Güçbirliği Tekstil ve Vakıflar Bankası dikkat çeker.

Bankanın 47'si yurtiçinde ve biri Malta'da olmak üzere toplam 48 şubesi vardır. EGS Bank, 2000 yılı sonu itibarıyla aktif büyüklükte 79 banka arasında 35. sırada yer alır.

EGS Bank'ın fona devrinden sonra EGS Grubu'nun borsada tahtaları geçici olarak kapatılan Egeser Giyim, EGS Dış Ticaret, EGS Finansal Kiralama şirketlerinin 91 bin 129 yatırımcısı, tedirginlik içine girer.

Aslında EGSBank ayakta kalmak için her şeyi yapmıştır.

Hatta sermayesini de 110 trilyon liraya arttırmıştır.

Ortakları da üzgündür.

EGSBank'ın kapandığında 48 şubesi ve 954 personeli vardır.

Ege'ye belki de ekonomik anlamda yeni bir atılım şansı getirmesi için biraz da 'özel destek'le kurulan EGSBank'ın 'hükmü İMF'ye kadardır'.

EGS Holding Kurucu üyesi ve İzmir'in sevilen işadamlarından Selami Gürgüç, Egsbank'a el konulduktan sonra şunları dile getirir:

'Türkiye ekonomisine büyük katkıları olan bir güçtük. Bu kuruluşun işlevsiz hale gelmesi ciddi sıkıntılar yaratacaktır. 1200 girişimci ile grubumuzu kurarken, bilgimizi bölüşeceksek, gücümüzü birleştireceksek, değişimi yaşayacaksak yola çıkalım diye elele verdik. Maalesef destek göremedik'.

KENTBANK 10. YILINI GÖREMEDİ

Batan bankalardan biri de büyük umutlarla kurulan Kentbank'tır.

TMSF'ye devredilen Kentbank, 1992 yılında bankacılık sektörüne 'merhaba' der.

Süzer Holding'in bir kuruluşu olan bankanın yurt çapında 92 şubesi vardır. Kentbank'ın iştirakleri, Kent Yatırım ve Menkul Değerler AŞ, Generali-Kent Sigorta AŞ ve Arnavutluk'taki bankası National Commercial Bank of Albania'dır. Kentbank, 898 trilyon 959 milyar lira aktif büyüklükle 2000 yılı sonu itibarıyla 79 banka arasında 22. sırada yeralmıştır.

Kentbank battığında zararı 680 milyon 731 bin dolardır.

Ortakların bankadan lehlerine kullandıkları para ise 250 milyon dolardır.

Banka kötü yönetim kurbanıdır.

Sektörün yaşadığı krizlerden etkilenmiş, kendisini toparlayamamış, bu arada dış bağlantılarındaki aksamalarda çöküş sürecini hızlandırmıştır.

Banka, 'içi boşaltıldığı' gerekçesiyle Fon'a devredilmiştir.

Daha önceki el koymalarında TV'lerin, gazetelerin sahibi olan BDDK'ya bu kez bir başka sürpriz vardır:

'Bir yabancı banka'.

Hem de Arnavutluk'un en önemli bankası.

Süzer Grubu'nun sahibi olduğu Kent Bank'a el konulması ile birlikte BDDK ve elbette TMSF, Arnavutluk'un ilk büyük özelleştirmesi sayılan National Commercial Bank'ın da sahibi olur.

Arnavutluk Bankası, Kent Bank'ın ortağı olduğu konsorsiyum tarafından 6 milyon 900 bin euro(yaklaşık 7. 6 trilyon lira) verilerek alınmıştır.

Kentbank'ın payı yüzde 60'tır.

Diğer ortaklar Dünya Bankası'nın yan kuruluşu İnternational Finance Corporation(İFC) ve Avrupa Kalkınma Bankası(EBRD)'dır.

Fon, yarı şaka, yarı ciddi Arnavutluk Bankası nedeniyle 30 bin mudiye ve 150 milyon dolarlık mevduata sahiptir.

Bu ne ilginç bir sorumluluktur!

Grubun Kazakistan'da da Kazakistan İnternational Bank adlı bir bankası vardır. Kıbrıs'taki off shore bankası da işin tuzu biberidir.

BİRLEŞME GÖRÜŞMELERİ BİR SONUÇ VERMEDİ

Mustafa Süzer, Özal döneminin gözde ihracat kuruluşu Türktrade'in Başkanı'dır.

Emlakbank ile ortak girdiği Bahçeşehir projesi ile ünlenmiştir.

Kentbank'ın patronu, isminden en çok Gökkafes olarak anılan Ritz Carlton Oteli ile sözettirmiştir.

Süzer, krizlerden etkilenince ayakta kalmanın yolu olarak 'banka evliliğini' görür ve bu yönde çalışmalar yapar.

Akbank'la ve TÜSİAD Başkanı Tuncay Özilhan'ın sahibi olduğu Alternatifbank ile görüşmeler yapılır.

Kentbank finans sektöründe ulusal ve uluslar arası bazda geniş bir ağa sahip olmuştur.

Ne var ki, birleşme görüşmelerinden de bir sonuç çıkmaz.

Kentbank yönetimince Fon'a devirden sonra yapılan açıklamada şunlar vurgulanır:

'Banka sayısı asgariye indirilmek isteniyor. Bu yaklaşımla bir yere varılamaz. Sermaye arttırımı ve grup şirketlerine kredi kullandırılması el koymaya gerekçe olarak gösteriliyor.

Ancak tüm bankalar grup şirketlerine kredi kullandırıyor. Biz rahatız. Bankamızda yolsuzluk da, hortumlama da yoktur.

İMF'nin bankalar konusunda istedikleri niyet mektubunda belli. Devlet bunu uyguluyor'.

TARİŞBANK NEREDEN NEREYE

Kader ağlarını Türkiye'nin ilk milli bankası için de örer.

Ekonomik kriz sonradan adı Tarişbank olan Milli Aydın Bankası'nı da vurur.

Yönetimin ve üreticilerin çabaları, Hazine'den yapılacak bir kaynak aktarımı ile sağlanacak atılım, belki de bankayı kurtaracaktır, ancak İMF 'olmaz'der.

İMF'ye göre, sektördeki bankalar kendi güçleri ile ayakta kalmalıdır.

Türkiye'de üreticinin özel konumu, Tarişbank'ın sektördeki önemi anlatılır, ama 'nafile'.

İMF ve dönemin Devlet Bakanı Kemal Derviş 'nuh' der, 'peygamber' demez. Kaynak bulunamayınca da Tarişbank batar.

Oysa ne umutlarla açılmış, genişlemiş ve büyümüştür.

Milli Aydın Bankası, üreticilerin girişim ve çabalarıyla, onların 'sesi ve gücü' olmak hedefleriyle 1913 yılında kurulur.

Türkiye'nin ilk milli bankasıdır.

Kâzım Nuri, Topçuoğlu Nazmi ve Ahmet Sarı Beyler, kooperatifleşme çalışması yaparken bankanın da temelini atar.

İncir üreticilerinin sorunları bir bankanın doğuşunu sağlamıştır.

Bankanın açılışı Aydın'daki ünlü Kurşunlu Han'ın avlusunda yapılır.

Hanın 2 odasında başlayan çalışmalar daha sonra Ege'ye yayılır.

Üreticinin tek bankası olma konumundaki Tarişbank, aktif büyüklüklerde 47. sırayı alma başarısı gösterir.

Tarişbank'ın toplam 158 trilyon 312 milyar liralık aktifi vardır.

Toplam kredileri 70 trilyon 644 milyar lira, toplam mevduatı 135 trilyon 443 milyar lira olan banka, özkaynaklarda 811 milyar lira ekside görülmektedir. Ödenmiş sermayesi 55 trilyon liradır.

Banka, battığında, yılın ilk çeyreğinde 13 trilyon 334 milyar lira zarar açıklamıştır.

Tarişbank'ın 2000 yılı raporunda, 10.7 trilyon liralık tah-

sili geciken krediye karşılık ayrılmadığı bilgisine yer verilmektedir.

42 şubesi ve 537 personeli bulunan Tarişbank'ta kötü gidişin kurbanıdır.

Verilen sözler tutulmamıştır.

Yönetimin tüm iyiniyetli çaba ve girişimleri karşılıksız kalmıştır.

ÇAYBANK'TAN BAYINDIRBANK'A, ORADAN DA FON'A

Bayındırbank da batan bankalardandır.

Bir süredir sıkıntıda olduğu bilinmekte, kurtarılması için 'üst düzey temaslar' yapılmaktadır.

Ne var ki, sıkıntılar aşılamaz. Arka arkaya yapılan hatalar, uluslar arası taahhütlerdeki aksamalar bankayı zora sokar.

1968 yılında Çaybank adıyla kurulan banka da tarih olur.

Çaybank, Bayındır Grubu tarafından satın alındıktan sonra Bayındırbank olmuştur.

Bankanın; Bayındır Menkul Değerler, Bayındır Sigorta, Baysis, Bayındır Finansal Kiralama (Bayındır Leasing) ve Bayındır Hayat Sigorta gibi önemli iştirakleri vardır.

Toplam aktifleri 315 trilyon 418 milyar lira olan Bayındırbank, aktif büyüklükte 40. sırada yer alır.

Kredileri 66 trilyon 295 milyar, mevduatı 234 trilyon 61 milyar ve özkaynakları 36 trilyon 539 milyar liradır. Ödenmiş sermayesi 30 trilyon lira olan bankanın battığında ilk 3 aylık net kârı 5 trilyon 369 milyar lira olmuştur.

KAMURAN ÇÖRTÜK 'AİLE FOTOĞRAFI'NDAN TANIDIK İSİMDİR

Kamuran Çörtük, aslında eski Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in 'aile fotoğrafı'ndan tanıdık bir isimdir.

14 ağustos 1999 tarihinde çekilen ünlü fotoğrafta Demirel ve eşi Nazmiye hanımın hemen arkasında Cavit Çağlar, Kamuran Çörtük ve Süleyman Demirel'in kayınbiraderi Ali Şener yeralmaktadır.

İnşaattan finansa, gıdadan turizme, uluslar arası taahhütten enerjiye dek bir çok alanda yatırım yapan Kamuran Çörtük, bünyesinde 25 şirketi barındıran Bayındır Holding'in de sahibidir.

Bir çok devlet projesinde 2 milyar dolara yakın yatırımı bulunan Çörtük de, bir çok büyük işadamı gibi iş yaşamına 12 yaşında 'büfe işletmecisi' olarak başlamıştır.

Büfe işletmeciliğinden banka sahipliğine uzanan ilginç bir yaşam çizgisi vardır.

İş yaşamında merdivenleri hızlı bir şekilde tırmanan Kamuran Çörtük, TÜSİAD'dan ise olaylı bir şekilde atılmıştır.

Korkmaz Yiğit'le Türkbank pazarlıkları, sık sık mesut Yılmaz'a giderek bilgi alıp-vermek, karanlık ilişkiler iddiaları itibarını da sarsmıştır.

1984 yılından sonra iş yaşamında etkili olmayan başlayan Kamuran Çörtük'ün devletle yaptığı ilk iş de 'gerekli-gereksiz' tartışmaları hala süren İzmir-Urla-Çeşme otoyol projesidir.

Kamuran Çörtük, Demirel'in başbakanlığı döneminde özellikle Romanya ve Pakistan'da büyük otoyol projeleri de almıştır.

Bunların bir bölümü zaman içinde askıya alınsa da, Çörtük içeride de büyük ihaleleler kazanmıştır.

Yapımı yılan hikayesine dönen Bolu Dağı tünelinin iş sahibi de O'dur.

Kamuran Çörtük, sağlık alanına da el atmış ve Bayındır Tıp Merkezi'ni kurmuştur.

1993 yılında Romanya'da kurduğu Banco Turco Romania ile finans sektörüne giren Çörtük'ün Türkiye'de banka sahibi olma tarihi de 1998 yılıdır.

Kamuran Çörtük'ün sahibi olduğu Bayındır Holding, Antalya Havalimanı Dış Hatlar Terminali'nin yapımını da üstlenir. Bayındır Grubu, terminalin işletmesini Net-Yüksel-Alders konsorsiyumunun 6 yıl 9 ay işletme teklifine rağmen 9 yıl 6 aylık teklifi ile alır.

İhale soruşturma konusu olur, hatta Başbakanlık Teftiş Kurulu tarafından 'devlet 27.5 milyon dolar zarara uğratıldı' şeklinde bir rapor da hazırlanır.

ÇABA GÖSTERİLDİ AMA BANKA KURTARILAMADI

Romanya'daki bankası BTR'nin çöküşü, Bayındırbank'ın da sonunu hazırlamıştır.

Devlet Denetleme Kurulu ve TBMM Araştırma Komisyonu raporlarına da yansıyan gelişmelere göre, BTR'nın Türk Genel Müdür Yardımcısı'nın Romanya Gümrüğü'nde üzerinde 500 bin dolar ile yakalanması her şeyin tuzu biberi olmuştur.

Bankaya güven bir anda sarsılmıştır.

BTR'dan para çıkışı bu olayla hızlanmıştır.

Olayın ilgi çekici yönü ise, yurt dışındaki bir bankada yaşanan ticari sıkıntının 'devlet sorunu' gibi gösterilmesidir.

Bayındırbank, kapatılan Park Yatırım Bankası'na da 3 trilyon 310 milyar liralık devlet tahvili vermiş, karşılığında

döviz reposu almış, ancak anapara ve faizleri ödediği halde Park Yatırım Bayındırbank'a tahvilleri iade etmemiştir.

Bu da ciddi bir zarardır.

Krediler zamanında ödenmemekte, devletten beklenen paralarda da gecikmeler olmaktadır.

Aslında Çörtük, bankayı kurtarmak için çaba gösterir.

Özel uçağını da gazeteye ilan vererek satışa çıkartır.

Tatilya'yı İş Bankası'na, Güneş Enerji ve Eti Soda'yı Vakıfbank'a devreden, Vakıfbank'tan Romanya'daki bankasına 35 milyon dolar kredi aktarılan Kamuran Çörtük, tüm çabalara rağmen Bayındırbank'ı kurtaramaz.

Bayındır Grubu ayrıca Yatağan, Kemerköy ve Yeniköy santrallerinin işletme hakkını almak üzere kurulan şirketteki hisselerini de Vakıfbank'a 110 milyon dolara devreder.

Ama bir türlü nefes alınamaz. İpin ucu kaçmıştır bir kez.

1958'de ÇayBank adı ile kurulan ve 1992'de adı Derbank olarak değiştirilen banka Kamuran Çörtük'e geçtikten ve adı da Bayındırbank olduktan sonra maalesef ayakta kalamamıştır.

Çörtük'ü asıl Romanya'da kurduğu Banco Turco Romana'dan 'spekülasyonlar nedeniyle' yaşanan yoğun para çıkışları sarsmıştır.

23 şubesi ve 412 personeli olan Bayındırbank'ın patronu Kamuran Çörtük, 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'le birlikte yükseliş dönemini de tamamlar. Kamu bankaları milyonlarca dolarlık kredi alacakları için Çörtük'e birbiri ardına haciz işlemleri başlatınca 'düşüş' başlar.

Çörtük'ün'medyada güçlü patron olma' hayalleri de kısa sürmüştür.

O'nun yaşamında da, Korkmaz Yiğit'le yakınlaşma ve bazı yanlış ilişkiler olumsuz rol oynamıştır.

BDDK'DAN TAVİZ YOK

BDDK, mali yapılarını güçlendirme sözü verdiği halde yerine getirmeyen özel bankalara taviz vermemiştir.

Bayındırbank, EGSBank ve Kentbank'a 'içi boşaltıldığı', Tarişbank ve Site Bank'a 'mali yapıları zayıfladığı' gerekçesiyle el konulmuştur.

Bu operasyonlarda İMF Başkanı Horst Kohler'in bankalarla ilgili olarak Başbakan Bülent Ecevit'e yazdığı mektubun etkisi olduğu da ileri sürülmektedir. İMF; bazı bankaların uygulamalarından ve kurtarılmaları yönünde yapılan siyasi baskılardan şikayetçidir.

BDDK'nın bankalara el koyma gerekçeleri yine aynıdır:

'Zararın özkaynakları aşması ve mali sistemi tehlikeye düşürmek'.

Yani Bankalar Yasası'nın bilinen 14. maddesi ve 3. ve 4. fıkraları.

TOPRAKBANK: AĞA BANKASINI BATIRDI

Ekonomide zaman zaman umut dolu sözler edilse de somut iyileştirmeler gözlenmemektedir.

Geleceğe yönelik değerlendirmeler de hep 'umut' vardır, ama ekonominin en önemli araçlarından bankalarda sıkıntı da devam etmektedir.

Yoğun banka batışları ile geçen günler için tam 'artık geride kaldı' denirken, bu kez de Toprakbank batar.

Toprakbank'a, 'kaynaklarını hissedarlarının oluşturduğu sermaye grubuna aktardığı' için el konulmuştur.

Yani bir başka deyimle, 'Toprakbank'ın içi boşaltılmıştır'.

Resmi açıklama böyledir.

Oysa Halis Ağa, yaptığı yatırımların ve devlete güvenmenin kurbanı olduğunu söylemektedir.

Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu'dan (BDDK) yapılan açıklamada, Toprakbank'ın verilen talimatlara karşın önlem almadığı, zararının özkaynaklarını aşacak biçimde mali bünyesini zaafiyete düşürdüğü belirtilmektedir.

Açıklamalar hep aynıdır.

Toprakbank'ın 6 aylık bilançolarının açıklandığı bağımsız denetim raporunda da, bankanın mali bünyesini tehdit edecek biçimde 82 trilyon lirayı grup şirketlerine aktardığı, off-shore bankalara ise 131.9 milyon dolar kredi kullandırdığı ve bu kredilerin tahsilinin belirsizliğine dikkat çekilmektedir. Toprakbank 879 milyon dolar zararla batmıştır.

Hakim ortakların kullandığı para ise 484 milyon dolardır.

IMF'YE TAAHHÜDÜN İLK YANSIMASI MI?

2001 yılı eylül ayında zararı 122 trilyon liraya ulaşan ve özkaynağı eksi 37 trilyon liraya gerileyen Toprakbank'ın yaşaması için Halis Toprak devrededir. BDDK ile temasa geçilir ve mali yapının güçlendirilmesi sözü verilir.

Ancak söz tutulmaz, mali yapı istenen ölçüde düzeltilmez.

IMF'ye verilen son niyet mektubunda, özel sermayeli bankaların sermaye yeterlilik rasyosunu yıl sonuna kadar en az yüzde 8 düzeyine getirmeleri, bu

mali iyileşmeyi sağlayamayan bankalar için her türlü önlemin alınacağı sözü verilmiştir.

Her türlü önlemden kasıt; 'artık yardım yoktur'.

'Artık batan batsındır'.

Yani, doğal olarak 'el koymadır!

Toprakbank'a el konulması IMF'ye verilen bu taahhüdün de ilk yansıması olarak değerlendirilir.

Toprakbank'ın tüm hisselerine el konularak Fon'a devredilmesi, borsazede yatırımcı sayısını da 10 bin 434 adet arttırır.

Halis Ağa ise isyandadır.

O'na göre, devletten alacağı vardır.

Devlet, teşvik için söz vermiş, ama paraları ödememiştir.

Bu yüzden de güç duruma düşmüştür.

BDDK ise, 'Halis Ağa'nın bankanın içini boşalttığını' söylemektedir.

Halkın bankaya mevduat olarak yatırdığı paralar Halis Ağa'ya kredi olmuştur. Halis Toprak da bu paralarla fabrika kurmuştur.

Yurtdışında bina ve arsa almıştır. Bankadan çektiği paraları ödemeyince de banka batmıştır!

İLK EŞİNE 5 TRİLYON LİRA TAZMİNAT ÖDEYEN HALİS AĞA DERTLİ

Toprak Holding'in sahibi Halis Toprak, devletin verdiği sözleri tutmadığını söyler.

Kamuoyunun, uzun yıllarını paylaştığı eşinden ayrılırken ödediği 5 trilyonluk tazminat ile tanıdığı Halis Ağa banka banka dolaşarak kredi aradığını ve sonuçta bütün varlığının faize gittiğini ifade eder.

Çalışanlarının listesinden fotoğrafına bakarak yeni ve genç eşini seçen Halis Ağa, sıkıntılar nedeniyle İngiltere'deki çok sevdiği evini de satışa çıkartmıştır. Sadece o mu?

Bir çok gayrimenkulünü de satarak toparlanmaya çalışmaktadır Halis Ağa.

Halis Toprak'ın yakınmaları şöyledir:

'Bizi devlet sıkıntıya düşürdü. 40 yıllık iş yaşamımda binlerce kişiyi istihdam ettim. 23 sanayi tesisi kurdum. Devlete güvenip arsalar aldık, makineler sipariş ettik, yatırım yaptık.

Devlet verdiği sözü tutmayınca dilenci gibi bankaları dolaşıp yüksek faizli krediler bulup tesisleri tamamladık.

Yüzde 150 faiz uygulanan kredi kullandığımız bile oldu. Neticede tüm varlığım faize gitti.

Dünyada hiçbir devlet yatırımcısını batırmaz. Günümüz koşullarında bir bakkal dahi dükkanını idame ettirmekte zorlanıyor. Biz fabrika kurmak için yabancı ve iç sermaye birleşerek zar zor yatırım yaptık. Sabah kalktığımızda bismillah karşımızda işçi- memur ücreti, devlete ödenecek vergiler, sigortalar, hammadde ödemeleri, su, doğalgaz faturaları peşi sıra diziliyor.

Bu durumda kafayı oynatmayana aşk olsun. Benim 23 fabrika neyime? Bir-iki fabrikam olsa yeterdi. Kârını alır, yüzde 100 faizle yatırır, alacağım milyarlarca dolar ile dünyanın en ferah ülkesinde yaşardım. Bu ülke batmasın da kim batsın? Ayrıca o zaman ağır ithamlara da maruz kalmazdım. Borcum da olmazdı.

Bu gün bu yolları seçenler akıllı, üretim yapanlar akılsız.

Dünyada rantçıya yaşam tanımayıp sanayiciyi baştacı yapan uygulamalar yürürlükte. Bizde ise tam tersi'.

Dertlidir Halis Ağa.

Eleştirilerinde bazı haklılık payları da vardır.

Ancak olan bankasına olmuştur.

Kendisine yönelik suçlamalar da işin cabasıdır.

Bir de şu sorunun yanıtını bulmak ne kadar zordur:

'Neden her sıkıntıya düşenin başvuru kapısı devlettir?'.

TOPRAKBANK'LA İLGİLİ DENETÇİ RAPORLARI

Toprakbank'ın denetim raporları ünlü Uluslararası Denetim Kuruluşu Deloitte&Touche tarafından hazırlanmaktadır.

TBMM Araştırma Komisyonu çalışmalarına da ulaşan bilgilere göre, Deloitte&Touche Toprakbank için çeşitli tarihlerde şu değerlendirmelerde bulunmuştur:

'Banka 119 trilyon lira ödeyerek altın almış, ödemeyi yaptığı şirkette aldığı bu parayı Toprak off Shore'a kredi olarak vermiştir. Bu para araştırılmış, ancak yanıt alınamamıştır. Bu işlemin fiktif olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca banka toplam 45 trilyon lira vergi cezalarını da gider yazmayarak kârını yüksek göstermiştir.

Banka halktan topladığı mevduatların 114 trilyon lirasını, Toprak off Shore'a vermiş ve oradan da bu tutarlar Toprak Grubu şirketlerine kredi olarak aktarılmıştır.

Toprakbank, Bankalar Yasası'ndaki sınırlamalardan dolayı Toprak off Shore'u aracı seçmiştir. Gruba kullandırılan bu kredilerin geri ödenmesi konusunda belirsizlikler saptanmıştır.

Banka, Toprak off Shore dışında da Toprak Grubu'na 45 trilyon lira kredi kullandırmıştır. Bu kredilerin geri ödenmesi konusunda da belirsizlikler vardır. Banka, Bankalar Yasası'na göre, tahsil edilemeyen kredilerine karşılık ayırarak giderleştirmelidir.

Ancak 33 trilyon lira tutarındaki batık krediler için gider yazmamıştır. Toprakbank'ın sermaye artışı BDDK tarafından fiktif olarak kabul edilip sermaye yeterliliği hesaplamalarına dahil edilmemektedir.

Banka, bankacılık faaliyetlerine bu özkaynak yapısı ile devam edemez'.

Halis Toprak yakınmaktadır da, resmi rakamlar farklı şeyler söylemektedir. Hatta Uluslar arası Denetim Kuruluşu'nun son incelemesinde, 'olumsuz görüş'ten de daha ağır bir durum olan 'görüş bildirememe' ifadesi kullanılmıştır.

Toprakbank, Toprak Grubu'na hesapsız kullandırılan krediler nedeniyle batmıştır!

Milletin sırtına milyonlarca dolarlık yük ile.

SİSTEM BİR KEZ DAHA SORGULANIR, AMA HEYHÂT!

Toprakbank sistemin yeniden sorgulanmasına neden olur.

Herkesin dilinde, 'Hani artık batacak banka kalmamıştı?Bundan sonra hiç banka batmayacaktı?' sorusu vardır.

Öyle ya, BDDK kurulmuş, bankalar denetlenmeye başlanmış, hata yapmalarının önleneceği ve bankaların içlerinin boşaltılmasının önüne geçileceği açıklanmıştır.

İç borçların artması pahasına Hazine kesenin ağzını açmış, BDDK'ya oluk gibi para akıtmıştır.

Bu paralarla Bankacılık Reformu tamamlanmış, sözde özel sektör bankaları 'taş gibi' olmuştur!

Ne var ki, yine korkulan olmuş, bir banka daha batmıştır.

Halis Ağa kadar, kolayca banka kurma izni verenlerin de, bankada yönetim sorumluluğu üstlenenlerin de, bankanın içi boşaltılıncaya yani batıncaya kadar her yanlışa göz yumanların da 'suçlu' oldukları konuşulmaktadır.

Halis Ağa bankasını kaybettiği için dertlidir.

Ancak cebinden para çıkmayacaktır.

Fatura, Türk halkının sırtına binecektir!

ONİKİNCİ BÖLÜM

PAMUKBANK 3.5 MİLYAR DOLAR ZARARLA BATTI: REKOR

PAMUKBANK 3.5 MİLYAR DOLAR ZARARLA BATTI: REKOR

2001 yılı yoğun ekonomik ve siyasi krizler, tartışmalarla noktalanır.

Batan bankalar batmış, kalan sağlar da 'sistemindir'.

Hala sektörde sancılar vardır.

Bazı bankaların batacağı söylentileri de yaygınlaşmıştır.

Herkes 'kim' sorusunu sorarken, Pamukbank batar.

Evet, 'Genç Pamukbank' da Fon'da yaşlanan batık bankalar arasına katılmıştır. Reklam sloganları hala geçerliliğini koruyan Pamukbank'ın batışı da sürpriz olur.

Sektörde ve halk arasında bomba etkisi yapar.

Gerçi bir süredir Yapı Kredi Bankası ve Pamukbank'la ilgili spekülasyonlar yapılmaktadır, ama kimse Pamukbank'a bu sonu yakıştırmaz.

18 haziran 2002 günü Pamukbank TMSF kontrolüne alınır.

Yoğun hareketlilik ve görüşmeler yaşanmıştır.

Çukurova Grubu bu sonu engellemek için hükümet düzeyinde etkili girişimlerde bulunur.

Ne var ki, banka çok kötü durumdadır ve yapacak bir şey yoktur.

Banka battığında 3 milyar 618 milyon dolar zarar yükü altındadır. Hakim ortakların kullandığı kaynak ise 2 milyar 627 milyon dolardır.

ŞİRKETLERE KAYNAK AKTARILINCA ZORA GİRDİ

Pamukbank'ın batışı kadar sonra ki gelişmelerde sektörde hayli konuşulur. Bankacılık sektöründe gelişen bazı olaylar gerçekten de insanı hayrete düşürten boyuttadır.

Akla hayale gelmedik girişimler insanın 'plan-proje menzilini' bile zorlamaktadır.

Örneğin, çok konuşulan Pamukbank operasyonunda şirketin neden zor duruma düştüğü, Yapı Kredi Bankası ile birleştirilse devlete nasıl bir yük oluşturacağı açık-seçik ortadadır.

Millet adına denetim yapan milletvekillerinin bu konuda verdikleri soru önergeleri de bazı gerçeklerin ortaya çıkmasında önemli bir işlev görmektedir. Örneğin, Pamukbank'taki temel yanlışın grup şirketlerine yoğun kaynak aktarımı olduğu, Yapı Kredi ile birleşme yapılsa zararın katlanacağı net bir şekilde ortaya çıkar.

Bu soru önergelerine verilen yanıtlar da BDDK, zaman zaman ağır suçlamalarda bulunur.

Bunlardan biri de Çukurova Grubu ve Pamukbank'a yöneliktir:

'Bankacılık mesleğinin en önemli ilkeleri ihtiyatlı ve basiretli davranmaktır. Bu çerçevede banka kaynaklarını kendi firmaları lehine kullanan, bu kredilerin tasfiyesi için aldığı önlemler yetersiz kalan, emniyet, seyyaliyet ve verimlilik esaslarına uymayan banka yönetici ve sermayedarlarının bankanın mali bünyesinin bozulmasına neden oldukları aşikârdır'.

Bu banka yöneticilerine sert bir eleştiridir.

'Basiretsiz olma' suçlamasıdır.

BDDK, elinde net veriler olunca rahat davranmakta, sert değerlendirmelerde bulunmaktadır.

ÇUKUROVA GRUBU İLE İNANILMAZ ANLAŞMA

Dedik ya, Türkiye'nin sırtındaki kamburdur bazı bankalar.

Halkın kesesine hiç haketmediği bir yüktür.

Üstelik az buz da değildir.

Türkiye 500 milyon dolarlık ek kredi dilimi için İMF'ye binbir taviz verirken, batık bankalarla Hazine'den kaçan para bir hesaba göre 30 milyar dolar düzeyindedir.

Bir hesaba göre çok daha fazladır.

İnanılmaz rakamlar konuşulmaktadır.

Ne 'vah vah', ne 'yazık' kelimleri yeterli olmamaktadır yaşanan skandalı anlatmak için.

Dense dense 'yuh' denebilir buna ki, o da bir yere kadar yatıştırır sinirleri.

Yaşanan gelişmeler, Devlet adına tam bir acizlik ve halkın paraları için de 'heba edilen milyar dolarlardır' hiç kuşkusuz.

Kurum değil, siyasi pazarlıklarla 'kişileri düze çıkarma arayışıdır' bir başka deyişle.

Halktan 'hesap soracağız' diye oy isteyenlerin ciddi bir aymazlığıdır.

Devlet adına, devlet adamlığı adına yüreklerde açılan derin bir yaradır.

Örneğin, Pamukbank anlaşması ilginçtir.

Rakamlar insanın aklını şaşırtacak düzeydedir.

Ama özü şudur:

Bir kişinin 6 milyar dolar borcu erteleniyor. 15 yıl süre ile, 3 yılı ödemesiz ve libor artı %0.5 faizle.

Ölme eşeğim ölme!

Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu!

Zavallı köylü, 3-5 milyon Bağ-kur borcu nedeniyle hapislere atılıyor, devleti soyanlara ise 'itibar' kazandırılıyor.

Yürü ya kulum deniyor!

Hazine bile bu koşullarda borçlanamaz.

Gerçek bu!

Hazine'nin başaramadığını kapalı kapılar adında Karamehmet başarır!

İMF de şaşkındır.

Türkiye'den giden raporlar, merkezde saç-baş yoldurtur.

Ama Türkiye'yi iyi tanıyanlar hemen yorumu patlatır:

'Orası Türkiye. İşini bilen yol alır'.

Kurtarma operasyonunda kılıf da hazırdır:

'Canım bu şirketler yaşasın ki düze çıksın. İşçiler işsiz kalmasın. Çark dönsün'.

KURTARILAN KİM?SÜPER ÇOCUK, ANKA KUŞU KARAMEHMET

Pamukbank ve Yapı Kredi olayında amacın banka değil, şahıs kurtarmak olduğu aşikârdır.

Konunun arkasındaki siyasi beklentiler de.

Bir anda 'devlet sürprizi' ile hem bankası kurtarılan, hem de cebine para konulan, üstelik en kârlı kuruluşunun, yani Turkcell'in kılına bile dokunulmayan bu süper patron Mehmet Emin Karamehmet'tir.

Yakın arkadaşlarının 'Karaoğlan' çağrışımı ile 'Karamehmet' diye hitap ettikleri 'süper çocuk'.

Küllerinden adeta bir daha doğan bir 'Anka kuşu', bir 'yeni dünya düzeni zengini'.

Bitip-tükenmişken yurt dışına kaçan, kaçakçılık suçlaması ile tutuklanan, hapislerde kalan, ancak kısa sürede yine büyüyen, gelişen bir 'beceri simgesi'.

1982 yılında Türkiye'nin en büyük kaçakçılık davalarından biri olarak nitelenen 'Çukurova' davasında tutuklanan, elleri kelepçeli o mahkeme senin, bu mahkeme benim dolaşan M.Emin Karamehmet.

Güneş Gazetesi'nin 2 nisan 1982 tarihli nüshasında ilginç bir karikatür vardır.

Bedri Koraman'ın karikatüründe Yahya Demirel, Selefyan, Osman Berkman ve Mehmet Emin Karamehmet 'İsviçre hatırası' yazısının altında fotoğraf çektirmektedirler.

Karamehmet, böyle ilişkilerden geçmiştir!

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK KAÇAKÇILIK OLAYI

1982 yılı Türk kamuoyu için çok önemli bir kaçakçılık davasının gündeme girdiği tarihtir.

Bu dava Türkiye'nin en büyük kaçakçılık davasıdır ve mahkeme tutanaklarında 1982 yılı rakamları ile tutarı 537 milyon liradır.

Aslında belirlenemeyen bazı kalemlerin de işin içine sokulması ile bu rakamın 15 milyar lira olduğu da ifade edilmektedir.

Mahkeme tutanaklarına göre, Caterpillar'ın Türkiye temsilcisi olan Çukurova İthalat ve İhracat A.Ş. 1979, 1980 ve 1981 yıllarında, hayali şirketler aracılığıyla Türkiye'ye kaçak yedek parçalar sokmuştur.

Bu grubun başındaki Karamehmet'e yönelik bir başka iddia ve suçlama da, hayali şirketler kullanarak naylon faturalarla vergi kaçakçılığı ve sahtecilik yapmaktır.

YAĞMA HASAN'IN BÖREĞİ:ŞİRKETLERE REKLAM BOMBARDIMANI

İşte 'unutkanlığı meşhur' Türk halkının tanıdığı Mehmet Emin Karamehmet budur.

Nâm-ı diğer 'Karamehmet'.

Allem eder-kallem eder, bir anka kuşu gibi yeniden doğar, Türk semalarında ilginç uçuşlar yapar!

Örneğin, son banka operasyonu.

Bir yandan Karamehmet'in bankası kurtarılır, bir yandan cebine devletçe para konup 'yürü ya kulum' denir.

Öte yandan bir başka gelişme de insanın gerçek anlamda tüylerini ürpertir:

'Bir cepten öbür cebe para transferi'.

Çukurova Grubu'nun önemli medya gücü olarak nitelenen Akşam, Güneş ve Tercüman gazeteleri ile Show Tv Çukurova grubu şirketleri tarafından aynı dönemde büyük bir reklam bombardımanına tutulur.

Yağma Hasan'ın böreği!

Çukurova Grubu Hazine tarafından eşi-benzeri görülmemiş bir yöntemle finanse edilir, doğal olarak o para milletin cebinden çıkar, sonra da bir güzel grubun yayın organlarına peşkeş çekilir.

Bu kadarına da pes doğrusu!

Millet batan bankayı, batan bankacıyı finanse eder!

Karamehmet bunu da başarır!

Bir finansman ki, sormayın gitsin.

Hem de devlet eliyle. Hem de 'hesap sorsun' diye oy verdiği kimselerin eliyle!

DEVLET FİNANSMANIYLA ŞANTAJ:PES DOĞRUSU

İşin bir başka ilginç boyutu ise devletin ve milletin finansmanının bir Grup elinde 'şantaj aracı'na dönüşmesi iddiasıdır.

Demokles'in kılıcı gibi siyasetin, bürokrasinin tepesinde sallanmasıdır.

Bir başka deyişle, demokrasiyi de tehdit etmesidir.

Bunu görmemek için kör olmak gerektir.

Ne var ki, bu işlemler sırasında herkes kör gibi davranmıştır!

Güneş Gazetesi'nin 20 yıl önceki bazı nüshaları ise ilginç bir 'ibret vesikası' oluşturur.

1982 tarihli Güneş Gazetesi Karamehmet'i suçlamakta ve 'Büyük Kaçakçılık' başlığını atmaktadır.

Yaşanan; tarihin en büyük kaçakçılık vurgunu ve naylon fatura olayıdır!

HALKIN ANLAYACAĞI DİLLE İŞİN ÖZETİ:HORTUM

Pamukbank, Türk bankacılık sektöründe 'Genç Pamukbank iyi bankadır' sloganı ile parlamıştır.

Güzel reklam kampanyaları, ünlü sanatçılarla yürütülen tanıtımlar Pamukbank'ı kısa sürede Türkiye'nin 7. büyük bankası haline getirir.

Bu gerçekten büyük bir başarıdır.

Genç Pamukbank iyi bankadır!

Ta ki içi boşaltılana, kasalarındaki paralar Çukurova grubu şirketlerine aktarılana, peşkeş çekilene dek!

Bankacılık sektörünün toplam aktiflerinin yüzde 5.5'una, kredilerinin yüzde 12.7'sine sahiptir Pamukbank.

Türkiye'deki toplam mevduatın yüzde 6.2'si de onun kasalarındadır.

Ne olup da batmıştır peki?

Millete neden kambur olmuştur?

Bankanın özkaynakları nasıl erimiş, negatife dönüşmüştür?.

Nasıl kaynak ihtiyacı doğmuştur?

Kötü yönetim mi?

Hesapsız büyüme mi?

Yanlış yaklaşımlar mı?

Yoksa, 'hortum merakı mı?'

Bankanın paraları Grup şirketlerine aktarılmasa, bir sancı yaşar mıydı Genç Pamukbank?

BDDK raporları ilginç bir sonucu ortaya koymakta, yani devletin resmi açıklamaları:

'Pamukbank'ın alacaklarının çoğu Grup'tan kaynaklanıyor'.

Yani işin özü şu:

'Takipteki alacakları grup borçları oluşturuyor. Çoğunlukla'.

Bu da 'hortum'un kibarcası.

ŞİRKETİN SIRTI SIVAZLANIYOR, DEVLETE YÜK BİNDİRİLİYOR

Şirketin sırtı sıvazlanmış, devlete ise büyük bir yük bindirilmiştir.

Pamukbank olayındaki gerçek en yalın şekliyle budur.

Çukurova Grubu varlığını ve gücünü Pamukbank'tan aldığı kredilerle sürdürür.

O krediler ise sade vatandaşın tasarrufları ile toplanır.

Gün gelip de bankadaki paralar suyunu çekince 'hadi bakalım devlet baba. Borçları sen öde' deniverir.

Ne mantık ama! Ne devlet!

Pamukbank operasyonu sonrasında gerçekleşen buluşmalar, verilen sözler, vaat edilen destekler bir anda AKP hükümetine de her şeyi unutturur.

Halka verilen sözleri de.

Bazen Mehmet Emin Karamehmet, bazen yeğeni Ersin Pamuksüzer Ankara'da 'her yolu deneyip' kapalı kapıları zorlar.

Çukurova Grubu ile Pamukbank-Yapı Kredi pazarlığında gerçekleşen anlaşmanın özeti de aslında bilinmeyen bir şey değildir:

'Devlete yeni kambur'.

Anlaşma ile kaynak yaratan ve borçlara teminat oluşturabilecek değerli şirketler Gruba geri verilir, borçları ile birlikte bankalar ise kamu maliyesinin sırtına kambur olarak yüklenir.

Yani zaten ekonomik sıkıntı içindeki millete.

Yani işsizlikten binalara tırmanan, kendini yakan insanlara.

Yani akşam mesai sonrası geçimini sağlayabilmek için milli piyango bileti satan memura, öğretmene.

Yani hepimize.

Elbette bütün kuruluşların batırılması, kapatılması değildir arzulanan.

Ama çözüm de adil olmalıdır hiç kuşkusuz.

Kamu vicdanını yaralamamalıdır.

Halkın sırtına yeni yükler bindirmemelidir.

Vergisini veren; devlete yükümlülüklerini harfiyen yerine getirenler 'aptal' yerine konulmamalıdır.

PEKİ NE YAPILMALIYDI?

Uzmanların değerlendirmesiyle de beliren 'ortak doğru' galiba şudur:

'Grup varlıkları elden çıkarılır. Borçlar ödenir ve hizmete devam edilir'.

Şimdi uygulanan yöntem ise şaşırtıcıdır ve hiçbir ülkede 'olamaz' türdendir. Anlaşma ile Grup davalardan feragat etmemektedir.

TMSF ise hukuk davalarından vazgeçmekte, ceza davaları geçerliliğini korumaktadır.

Grubun Yapı Kredi Bankası'ndaki hisseleri 2 yıl içinde satılacaktır.

Satılamazsa, satış 3. yılda bir yatırım bankası aracılığıyla gerçekleştirilecek, yine de satılamazsa satış insiyatifi TMSF'ye geçecektir.

Pamukbank'ın hakim ortakları herhangi bir bankada % 10 üzerinde pay sahibi olamayacaklardır.

Yapı Kredi Bankası'nın sermaye yeterlilik rasyosu % 10'un altına düşmeyecek, düşer ve Grup sermayeyi artıramazsa, arttırımı TMSF gerçekleştirecek ve Grubun bankadaki payı azalacaktır.

MECLİS RAPORU DA 'ŞİRKETLERE AKTARIM'DİYOR

Çukurova iyi bir iş yapmıştır.

Bu arada bazı milletvekillerinin bile yanlışlıkla soru önergelerine 'el kondu' diye konu olan Yapı Kredi Bankası da direkten dönmüştür!

Sıkı pazarlıklar, yoğun kulisler zor durumdaki Holding'i ayakta tutmuştur. Devlet bu arada zarara uğramış-uğramamış kimin umurundadır!

Pamukbank'taki gelişmeler TBMM Araştırma Komisyonu raporunda, 'Sermaye yeterlik rasyosu negatif yüzde 46.15'tir. İyileşme olmamıştır. Gerekli önlemler alınmamıştır. Kaynaklar bankanın emin şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek şekilde hissedarların oluşturduğu sermaye grubuna aktarılmıştır.

Zarar özkaynakları aşarak yabancı kaynaklara sirayet etmiştir'diye açıklanmaktadır.

İşin özü budur.

BANKALARDA TOPARLANMA DEVRİ: NEREYE KADAR?

Pamukbank aslında bir çok kesime ders olmuştur.

Artık sektörde hesaplar daha iyi yapılmakta, ciddi önlemler alınmaktadır.

Kolay değil, 20 banka devletin Fonlarına geçmiştir.

Bu bankaları işler hale getirmek de ciddi bir sorundur.

BDDK, ne denli duyarlı davransa da, yapılan bağlantılar, kredilerdeki bataklar ve sistemdeki aksaklıklar zararları büyütmektedir.

Ekonomik kriz ise hâlâ devam etmektedir.

Yabancı sermaye bankacılık sektörüne sıcak bakmamaktadır.

Bu yüzden de hedeflenen 'banka evllilikleri' bir türlü gerçekleşmez.

Devlet kademesi ise bankacılık sektörüne de bir çeki-düzen vermek amacıyla yasal düzenlemeler hazırlamaktadır.

Sektörden bu konuda destek istenir.

Yazılar, raporlar ve öneriler ilgili birimlerce hükümete iletilir.

Seçimler Türkiye'de yeni bir dönemin de başlangıcıdır.

AKP iktidarı, halktan aldığı büyük destekle bir çok konuda yapısal reformlar hazırlığı içindedir.

Tayyip Erdoğan'ın son yıllarda hiçbir liderde görülmeyen 'gözü kara' tavrı bir çok konunun üzerine gidilmesinde avantaj sağlamaktadır.

AKP iktidarının tek yumuşak karnı; kadro sorunudur.

Yeterli ve deneyimli kadroları bulup-çıkarmakta zorluklar yaşamaktadırlar. Yılların açlığı ile parti tabanından geldiklerini ileri sürenler her göreve talip olmaktadırlar.

Bir 'koltuk yağması' yaşanmaktadır ki, son yıllarda görülmeyen türden.

Tabi bir çok yanlış da yapılmaktadır.

Torpille belli görevlere gelenler 'liyakatsizlik' yüzünden sıkıntılara da yol açarlar.

Bazı üst düzey görevlerde arka arkaya değişiklikler yapılır.

Yeni Bankalar Yasası hazırlıkları da bir yandan sürmektedir.

Sektör AB normlarına uydurulacaktır.

En önemlisi; bankalara sınırsız mevduat güvencesi ortadan kalkacaktır.

Bu konuda BDDK yetkili kılınmıştır ve O'nun eliyle ilgili çevreler ile bankalardan görüş ve öneriler toplanmaktadır.

BDDK'nın yapısı ile ilgili şikayetler de vardır. Ancak o konuya el atmanın daha zamanı gelmemiştir. Sırada BDDK eliyle gerçekleşecek operasyonlar vardır!

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GENÇ PARTİ-AKP ÇATIŞMASI

GENÇ PARTİ-AKP ÇATIŞMASI

Seçimlerde barajın altında kalan Genç Parti ise 'muhalefet partilerinin beceriksizliği' yüzünden kadrosuz, deneyimsiz yapısına rağmen 'iktidar alternatifi' haline gelmiştir.

Cem Uzan işadamlığını bir kenara bırakmış, kendini tamamen siyasete vermiştir. Ve siyaseti de sevmiştir.

Çalışma arkadaşlarına 'Bir daha ki seçimlerde iktidarız. Türkiye'yi biz yöneteceğiz' diye moral vermektedir.

Seçim döneminin şarkılı-türkülü mitingleri bu kez de 'teşekkür toplantıları' adı altında devam etmektedir.

AKP iktidarına en ciddi muhalefeti Cem Uzan'ın Genç Partisi yapmaktadır.

Bir yandan meydanlarda şarkılı-türkülü, bir yandan TV, radyo ve gazetelerde ilanlı, haberli.

Genç Parti anketlerde de büyümektedir.

İşte o günlerde Tayyip Erdoğan'ın kulağına kurmayları 'Bu adamın üzerine gidelim' notunu fısıldar.

AKP'lilere göre, 'yılanın başı küçükken ezilmelidir'.

Hükümet bir özel toplantıda 'Genç Parti gerçeğini' de enine-boyuna tartışır. Sonuçta üzerine gitme kararı alınır.

AKP kurmaylarına göre, Cem Uzan'ın ve Uzan ailesinin bir sürü açığı vardır.

'Şimdi sütten çıkmış ak kaşık' misali ahkâm kesmesinin önüne de geçmelidir'.

O günlerde Başbakan Tayyip Erdoğan da olmayacak bir hata yapar.

Bir konuşmasında Genç Parti'yi AKP'nin alternatifi gibi gösterir.

Bu gerçekten siyasi bir hatadır ve herkes tarafından kullanılır.

Çünkü aynı günlerde devletin çeşitli kurumları Uzanlar hakkında geciken, ama mutlaka alınması gereken bazı kararları da alır.

Enerji sektörünün önemli güçlerinden ÇEAŞ ve Kepez Elektrik sözleşmesi iptal edilir.

Bu 2 kurum, Uzanlar'ın en önemli para kaynağıdır ve sürekli para akışı sağlamaktadır.

Aslında devletin elinde, burada yaşanan hukuksuzluklar nedeniyle 'sözleşme iptali' kararı vardır, ama uygulanmamıştır.

Koalisyon hükümetleri, 'etliye-sütlüye karışmama' düşüncesinde olmuştur.

AKP ise Uzanlar'ın imtiyazını EPDK (Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu) tarafından bititirir.

CEM UZAN'DAN TAYYİP ERDOĞAN'A: ALLAHSIZ

Uzanlar ayaktadır.

Bu, Gruba büyük bir darbedir. Dosyalar saklanır, bilgiler verilmez.

Devlet bu kez kararlıdır. Uzanlar için artık ÇEAŞ ve Kepez Elektrik dönemi bitmiştir. Grup ciddi bir nakit akışı sıkıntısı yaşar.

Aynı günlerde Cem Uzan da sert bir açıklama ile Tayyip Erdoğan'ı eleştirir. Hukuksuzluk ve haksızlık yapıldığını söylerken, Erdoğan için bir de talihsiz sıfat kullanır:

'Allahsız'.

İşte bu değerlendirme Cem Uzan için de siyaset sahnesinde yapılan ilk ciddi hatadır.

Bu yüzden hakkında dava açılır ve televizyonları bir ay süre ile kapatılır.

Grup para sıkıntısı içindedir.

Uzanlar'ın İmar Bankası ve Adabank'ı için tehlike çanları çalmaya başlar.

Her yerde bu iki bankanın batacağı artık konuşulmaktadır.

VE SON BOMBA: İMAR BANKASI'NA DA EL KONULDU

Bir süredir durulan bankacılık sektöründe 2003 yılı haziran ayından itibaren İmar Bankası ile ilgili gelişmeler konuşulmaya başlanmıştır.

Bir yandan Banka'nın kaynaklarını hem grup şirketlerine, hem de Cem Uzan'ın Genç Partisi'ne aktardığı konuşulmakta, diğer yandan da hükümetin açık ve net olarak gerçekleşen bu olaylar karşısında kendisine de ciddi bir rakip olarak beliren Cem Uzan'a meydanı bırakmamakta kararlı olduğu ifade edilmektedir.

Haziran ayında yasal yükümlülüklerini yerine getirmedikleri gerekçesiyle Uzanlar'ın en büyük silahı ve en büyük gelir kapısı ÇEAŞ ve Kepez Elektrik'in kapısına kilit vurulur. Yönetim devlete geçer.

Bu sadece iki kurumun imtiyaz sözleşmesinin iptali değildir, Uzanlar'ın ellerindeki baraj ve benzeri tesislerin de gitmesidir. Musluklar kesilmiştir.

ÇEAŞ ve Kepez Elektrik operasyonundan sonra Uzanlar'ın 'dolara, marka yüksek faiz' sloganı ile tanınan İmar Bankası dikkatlerin yoğunlaştığı bir merkez olur.

Bankada paraları olanlar İmar Bankası'ndaki hesaplarını kapatmak için kuyruğa girer.

'Paramızı alamıyoruz' şikayetleri artar.

Bankalar Birliği verilerine göre, 168 bin dolayında mudinin hesabı bulunan bankadan 3-5 milyar liralık paralarını çekmek isteyenler bile geri çevrilmektedir.

Gidişat kötüdür. Bitti denilen banka operasyonları anlaşılan bu kez İmar Bankası'na yönelecektir.

İmar Bankası Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Uzan, Başkanvekili Yavuz Uzan, Genel Müdür Hilmi Başaran, üyeler Erol Hürbaş, Yaşar Avni Güral, Gürol Demirkol ve Birol Çilingir görevlerinden istifa eder.

Kriz büyümektedir.

Bu istifalar bankanın battığı anlamına gelmektedir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK), Uzanlar'ın sahibi oldukları İmar Bankası'nın yönetiminden istifa etmeleri üzerine bankaya yeni atamalar yapar.

Zaten bankada daha önceki sıkıntılar sonrasında BDDK tarafından 'veto hakkı'da bulunan bir yönetim kurulu üyesi BDDK adına bulunmaktadır.

Bu üye Cumhur Doğan'dır. BDDK'dan yapılan açıklamada, Cumhur Doğan'ın Genel Müdürlük görevini de üstlendiği belirtilir ve yeni yönetim listesi olarak da Çelik Göz(Bayındırbank kökenli), İsmet Tugul, Kaya Zatitürk(Ziraat Bankası kökenli) ve Ahmet Özer(Emlakbank kökenli) isimleri verilir.

1928 yılında kurulan, 1994 yılında Uzanlar'a geçen İmar Bankası'nın 169 şubesi ve 245 trilyon lira ödenmiş sermayesi vardır.

Mart 2003 itibarı ile 108 trilyon lira dolayında zararı tespit edilen bankanın aktif büyüklüğü ise 1.1 katrilyon liradır.

Bankanın büyük patronu yüzde 34 hisse ile Kemal Uzan'dır. Sonra ki büyük pay da yine yüzde 18 ile Uzanlar'ın Yapı ve Ticaret A.Ş.'sinindir.

BANKA BOŞALTILDI DA YÜKÜ DEVLETE Mİ BIRAKILDI?

Uzanlar'ın İmar Bankası yönetiminden istifaları ve sonra BDDK tarafından yeni yöneticiler atanması çeşitli iddiaları da Ankara kulislerine taşır hiç kuşkusuz.

Bu iddialardan en mide bulandıranı ise, Uzanlar'ın Petkim ihalesi için kendilerine gereken parayı ayırıp aktif yapısı bozulan bankayı devletin sırtına yüklemeleridir.

Yani banka boşaltılmış, yönetim de istifa edince 'kabak devletin başına patlamıştır'.

Başka bir deyişle mevduat ve kredi alacaklarının sorumlulukları da, mali boyutu da milletin ensesindedir.

Uzanlar'ın yönetimden istifalarının gerekçesi olarak da, 'Banka batacaktı. Aktif yapı bozulmuştu. Yönetim istifa ile hukuki sorumluluktan kaçmayı deniyor' iddiaları gündeme getirilmektedir.

Ortalık allak-bullaktır.

İMAR BANKASI'NA TASFİYE: BANKACILIK İZNİ YOK

BDDK, yönetim atamalarını 'oluşan yönetim zaafiyetinin giderilmesi' için yapmıştır.

Ancak asıl bomba bir gün sonra patlayacaktır. Yani 4 temmuz 2003 Cuma günü.

BDDK, geceyi yoğun geçirmiştir.

Rakamlar masaya yatırılır, çözümler tartışılır. 4 temmuz Cuma günü yeni karar gelir:

'İmar Bankası'nın bankacılık yapma yetkisi kaldırılır'.

Bankanın yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na(TMSF) geçer.

Mevduata ise tam güvence getirilmiştir.

Piyasalar tedirgindir.

Gelişmelerden acaba diğer bankalar da etkilenecek midir?

Paralar çekilecek midir?

Bu furyadan Uzanlar'ın diğer bankası Adabank da nasibini alacak mıdır?

İşler karışacaktır. Yeni bir kriz yaşanabilecektir.

Ayrıca bankada paraları olanların sokağa dökülmesini kim engelleyebilecektir?

İşte bu yüzden İmar Bankası'nda döviz ve Türk lirası türünden tasarruf mevduatı hesabı olanlarla repo hesabı olanların paralarına 'tam güvence' getirilmiştir.

Ya bankada ticari mevduatı olanlar, bankadan alacağı bulunanlar, İmar Bankası'na borç veren bankalar?

Onlar bir süre bekleyecektir.

İflas ve tasfiye sonrasında ortada bir para kalırsa, bu alacaklıklar da alacaklarına kavuşacaktır.

ADIM ADIM YAKLAŞAN ACI SON

Peki İmar Bankası bir anda mı bu sıkıntının içine düşmüştür?

Ne gibi yanlışlar yapılmıştır?

Acaba Cem Uzan yaklaşan acı son öncesinde farklı bir taktikle mi siyasetin içine dalmıştır?

Bu ve benzeri konular kulislerde yoğun şekilde tartışılırken, 17 eylül 2001 tarihinde Bankalar Yeminli Murakıpları

tarafından hazırlanan bir rapor, aslında 'perşembenin gelişini çarşambadan gözler önüne' sermektedir.

Murakıp raporları, İmar Bankası'nın 1 milyar dolarlık mevduatı Uzanlar'ın kendi şirketlerine aktardığını yazmaktadır.

Raporda; 'tamamı grup şirketlerince kullandırılmış ve donuklaşmış olan kredilerle ilgili olarak BDDK ile eşgüdüm içinde bir ödeme planı hazırlanması ve kredilerin azaltılması..'gereği vurgulanmakta ve önlem alınması istenmektedir.

Ancak bu rapor hasıraltı edilmiştir.

Kim, nasıl ve neden hasıraltı etmiştir bilinmez!.

O dönemde ANAP-DSP-MHP koalisyon hükümeti görevdedir ve ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı Recep Önal'dır.

Kısa bir süre sonra o göreve sonraların CHP İstanbul milletvekili Kemal Derviş getirilecektir.

İki bakan da bu murakıp raporlarını görmemiş, görememiş, değerlendirememiştir.

BU OFF SHORE YOK MU, HORTUM BURADA..

ÇEAŞ ve Kepez Elektrik operasyonları aslında Uzanlar adına bir 'bitiş'in de habercisidir.

Çünkü bu iki kuruluş da Uzanlar'ın 'hazır para' kaynağıdır.

BDDK'nın el koyma gerekçelerine göre sistem şöyle işlemektedir:

'ÇEAŞ ve Kepez Elektrik'in elindeki nakit fazlası olan milyonlarca dolar, düşük faizlerle Uzanlar'a ait İmar Bankası ve Adabank'a yatırılıyordu. Her iki şirketin yatırımları ve cari işlemleri için gerek duyduğu para da Kuzey Kıbrıs'ta

kurulan kıyı bankası İmarbank Off Shore'dan yüksek faizli kredi olarak alınıyordu.

Yani şirketin kârı 'yüksek faizli kredi' adı altında İmarbank Off Shore'a aktarılıyordu.

İmarbank off Shore'un sahibi, kara para ve vergi cenneti Lichtenstein'de kurulu Patrak Finans adlı şirketti. O şirketin de patronu Kemal Uzan'dı'.

Aslında Başbakanlık SPK Denetleme Dairesi tarafından hazırlanan 2 ekim 2000 tarihli rapor, İmarbank off Shore'a yapılan 'örtülü kar aktarım'ını şöyle gözler önüne seriyordu:

'Şirket tarafından(ÇEAŞ) grup şirketi olan İmarbank off Shore LTd. ve İmar Bankası T.A.Ş'den 1998, 1999 ve 2000 yılının ilk yarısında işletme kredisi adı altında sırasıyla 116 milyon 550 bin ABD doları, 265 milyon 677 bin 780 ABD doları ve 175 milyon 871 bin 937 ABD doları kredi kullanıldığı, sözkonusu kredilere ilişkin finansman giderlerinin doğrudan gider hesaplarına kaydedildiği'..

Yani yöntem şuydu:

Uzan ailesinin kontrolündeki ÇEAŞ, aynı ailenin devlet denetiminden kurtulmak için yurtdışında kurduğu bankadan yüksek miktarda kredi alıyor, buraya kâr aktarıyor ve gider kaydediyordu.

ÇEAŞ'ın İmar Bankası'na 43, İmarbank Off Shore'a da 387 milyon dolar borcu görülüyordu.

BDDK, İmarbank off Shore'daki paraların 'ödenmeyeceğini' duyuruyordu.

Bu para 300 milyon dolar olarak tahmin ediliyordu.

Ne var ki, bu açıklamanın yapıldığı saatlerde bir başka dedikodu da kulaktan kulağa yayılıyordu:

'İmar Bankası yönetimi 25 haziran 2003 tarihinden itiba-

ren Banka'nın bilgisayar sistemini kitledi. Bu şifreleme nedeniyle bankanın hiçbir şubesinden işlem yapılamadı.

Bu arada Kıbrıs'ta off shore durumunda bulunan banka hesapları da Türkiye'ye aktarıldı.

Böylelikle hem Uzanlar off shore davasından kurtulmuş, hem de bu hesaptaki paraları da devletin sırtına yüklemiş oldu'.

Bilgiler ortada olmadığı için BDDK da zordadır.

Hatta BDDK adına yönetim kurulunda bulunan üye de gelişmelerden habersizdir.

O'na da 'sistemde sorun olduğu' söylenmiştir.

BANKA KAYNAKLARININ YÜZDE 80'İ UZANLAR'A

BDDK açıklaması, aslında bugüne dek sadece son birkaç yılda '20 kez görülen bir film'in tekrarı şeklindedir.

Halktan mevduat olarak toplanan paralar grup şirketlerine aktarılmıştır.

Bu önemli açıklama şöyledir:

'BDDK, tasarruf sahiplerinin hakları başta olmak üzere tüm unsurları dikkatle değerlendirmekte ve gerekli işlemleri tesis etmektedir.

İmar Bankası'nın durumu da, bu hususlar dikkate alınarak değerlendirilmiş, banka aktif büyüklüğünün yaklaşık yüzde 80'inin, bankanın hakim sermayedarına doğrudan veya dolaylı olarak kullandırıldığı, bilanço dışı yükümlülüklerin ise hemen hemen tamamının aynı gruba ilişkin olarak üstlenildiği dikkate alınarak, genel ekonomiye olabilecek etkileri ile birlikte kamuya maliyeti en az olacağı sonucuna varılan bankanın bankacılık yapma ve mevduat toplama yetkisinin iptaline karar verilmiştir'.

İMAR BANKASI'NA ÖZEL UYGULAMA: TAM İPTAL

BDDK, İmar Bankası'nda farklı bir model uygulamıştır.

Diğer bankalarda olduğu gibi Fona devir gerçekleşmemiş, tüm bankacılık yetki ve izinleri iptal edilmiştir.

Bu gelişme 20 bankanın TMSF'ye devredilme sürecinden sonra ilk kez gündeme gelmektedir.

BDDK uygulaması, belki de Uzanlar için 'yavaş yavaş iflas' anlamını da içeren bir yol haritası çizmektedir.

Nitekim bu gelişmeler yaşanırken, devlet Uzanlar'ın bir başka büyük kuruluşu Telsim'den de neredeyse 1.8 katrilyon lira tutarındaki alacaklarını ister. Uzanlar'a darbe üstüne darbe gelmektedir.

BDDK'nın Bankalar Yasası'nın 15 ve 17. maddelerini uygulamaya koyması aslında 'başta Telsim olmak üzere sahip oldukları şirketlerin yönetimlerine el koyabileceği' anlamına gelmektedir.

Bir başka deyişle, devlet belki de Uzanlar'ın tüm varlıkları üzerinde sözsahibi olabilecek ve alacaklarını tahsil edebilecektir.

Devlet, bu hesabı yaparken her zaman ki gibi yaya kalır.

Çünkü Uzanlar, Telsim yönetimini de Telekomünikasyon Kurulu'nun onayını almadan, ama 'ellerinden gitmeden' başka bir şirkete devretmiştir.

5 DAKİKA İLE KARAR ALINDI

Devlet, bu kez alacağına 'şahin' bir tavır içindedir.

BDDK avukatları 4 temmuz günü yoğun bir çalışma ile Uzan ailesinin mal ve hesaplarına 'ihtiyati önlem' konulmasını isteyen bir dosyayı Ankara 1. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne sunar.

Dilekçede Uzanlar'a ait 61 şirket için ihtiyati önlem talep edilir.

Mallarına önlem istenen isimler arasında Kemal Uzan, Cem Uzan, Hakan Uzan ve bazı yöneticiler vardır.

Başvuru akşam ancak saat 16.30'da yapılabilir. Karar mesai sonuna kadar yetişemezse kafalarda bir sürü soru işareti uyanacaktır.

Mesainin bitimine beş dakika kala mahkeme kararı alır, tebligat ise pazartesi günü yapılır.

Uzanlar'a yaşamsal 3 gün kazandırılmamıştır.

KRİTİK SORU: NEDEN FARKLI MADDE

BDDK, İmar Bankası operasyonunda daha önceki el koymalardan farklı bir yöntem izler.

Sektörde etkili kişilerin bu konudaki değerlendirmeleri şöyle özetlenebilir:

'Yönetim değişikliği Bankalar Yasası'nın 14'e 1. maddesi uyarınca yapıldı. İkinci aşamada ise 14'e 3. madde işletildi. Bu madde; (Bir bankanın faaliyetine devamının, mevduat sahiplerinin hakları ve mali sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arzettiği tespit edildiği takdirde kurul, en az 5 üyesinin aynı yöndeki oylarıyla alınan kararla, temettü hariç yönetim ve denetimini Fon'a devretmeye veya bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme iznini kaldırmaya yetkilidir) demektedir.

Bu kritik noktada BDDK, İmar Bankası'nı Fon'a devretme maddesi olan 14'e 4. maddeyi işletmeyip 14'e 3. maddeyi uyguladı. 14'e 4. madde, mali yapısı bozulan bankanın, bankacılık yapma iznini kaldırmıyor, ancak bankayı Fon'a devrediyordu.

BDDK, şu ana kadar yaptığı bankacılık operasyonlarında hep Yasanın 14'e 4. maddesini işletmiş ve el konulan bankalar Fon'a devredilmişti. İmar Bankası operasyonunda yasanın değişik bir maddesi işletilince farklı yorumlar yapıldı. Zira yasanın 14'e 3. maddesi sadece mali sorumluluk gerektiriyordu.

14'e 4. madde ise kamuoyunda 'hortumcular' olarak bilinen banka sahipleri için işletilen bir madde olarak görülüyordu. Uzanlar'a 14'e 4. maddenin işletilmemesi, (Uzanlar sadece mali sorumlulukla sınırlı tutulacak) gibi bir yorumun yapılmasına neden oldu.

Oysa İmar Bankası'nın izninin kaldırılması, ancak bankanın Fon'a devredilmemesi Uzanlar için çok daha büyük ve mali açıdan ciddi sorumluluk getiren bir sürecin başlangıcı aslında. Operasyonda 14'e 3. maddenin hemen adından Bankalar Yasası'nın 16. maddesi işletilmeye başlandı.

Çünkü Bankalar Yasası'na göre, bankacılık izni kaldırılan bir bankanın hakim ortakları için ihtiyati haciz, mallarına önlem ve yurtdışına çıkış yasağı konması gerekiyordu.

16. madde, 'Bankacılık işlemleri yapma ve mevduat izni kabul etme izni kaldırılan bankanın ortaklarının mal ve alacaklarına Fon'un talebi üzerine mahkeme tarafından teminat şartı aranmaksızın ihtiyati önlem veya ihtiyati haciz konulabilir' der.

Hukuki süreç burada da bitmiyor, 16. maddeden sonra yine yasa gereği BDDK'nın 17. maddeyi işletmesi ve Uzan ailesi fertleri için 'şahsi iflas' davası açması gerekiyor.

İşte bu noktada kritik bir dönemece giriliyor. Zira yine Bankalar Yasası'na göre, tüm bu aşamalardan sonra sıra

Bankalar Yasası'nın 15. maddesinin 7'ye a fıkrasının işletilmesine geliyor. Bu fıkra ise Uzanlar'ın Türkiye'deki mevcut tüm malvarlıklarını kaybedecekleri anlamını taşıyor'.

BUGÜNE DEK YAPILMAYAN YAPILDI, İYİ DE OLDU

Maddeler de karışıktır, yorumlar da.

Bazı çevreler, bu farklı madde uygulaması ile Uzanlar'ın korunduğu, bazıları ise 'iyiden iyiye çökertilme ile karşı karşıya olduğu' görüşündedir.

Sistem de öyle karışıktır ki.

Yoruma öyle açıktır ki.

Oysa çağdaş demokrasilerde yapılan nettir:

'Sektörde tam şeffaflık, hukuki bağımsızlık ve hızlı işleyen bir süreç, haksız kaynak aktarımı sözkonusu ise alacağın tahsili ve suçluların cezalandırılması'.

Biz de ise 'işler karışsın' diye adeta çaba sarfedilmiştir.

İşte bu noktada Bankalar Yasası'nın da 'haksız kazanç ve hortumu önleyecek bir yapı'ya kavuşturulması 'gerek şart' olarak öne çıkmaktadır.

Yani BDDK'nın son operasyonunda 'sözün özü' şudur:

'BDDK, bu kez hatalı uygulamadan döndü. Bankayı Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devretmedi.

Sadece yönetim ve denetimi devretti. Bankanın bankacılık yapma ve mevduat kabul etme yetkisinin kaldırılması ile de Fon, bankadaki tasarruf mevduatının tamamını hak sahiplerine ödeyip, bu ödemeler karşılığında bankanın iflasını isteyecek.

Böylelikle yıllardan beri başvurulan halkın vergilerinin bankaların kurtarılması için kullanılması uygulamasına da son verilmiş oldu'.

Deneyimli bürokratlardan Yaman Törüner de, aynı günlerde Milliyet'te yayımlanan köşe yazısında BDDK'nın Ecevit hükümeti ve Derviş yönetiminde başarılamayanı başardığını belirtiyor, 'Halkın parası bankaların kurtarılması için kullanılmadı. BDDK'yı bu uygulama nedeniyle kutlamak gerek' diye yazıyordu.

HANGİ ŞİRKETLERE SAHİPLER..

Uzanlar'ın bir çoğu kamuoyunca da bilinen ve bazıları da medyada yoğunlaşan şirketlerinin listesi ise şöyledir:

'Basıntaş Anadolu Basın Endüstrisi ve Ticaret A.Ş., Merkez Yatırım ve Ticaret A.Ş., Adabank, İmar Bankası, Sistem Ticaret ve İnşaat, Birleşik İnşaat Ticaret, Rumeli Hayat Sigorta, Rumeli Sigorta, Birikim Gazetecilik ve Matbaacılık Medya Pazarlama, Telsim, Rumeli Telekom, Rumeli Teknik, Aktif Kablo, Rumeli Tanıtım, Star Telekomünikasyon A.Ş., R.T. Net, Rumeli Yazılım, Standart Pazarlama, Star Digital, Star Tv Hizmetleri, Kral Tv ve Radyo, Ulusal Basın Gazetecilik, Park Medya Filmcilik, Medya Park Yayıncılık, Prime Holding, Ulus Factoring, Rumeli Çimento, Şanlıurfa Çimento, Gaziantep Çimento, Trabzon Çimento, Bartın Çimento, Van Çimento, Gümüşhane Çimento, Edirne-Lalapaşa Çimento, Diyarbakır-Ergani Çimento, Samsun-Ladik Çimento, Merkez Kağıt Torba Sanayi, Merkez Yatırım, Yapı Ticaret, Rumeli Elektrik Yatırım, Rumeli Çimento Terminali Sanayi ve Ticaret, Merkez Hazır Beton ve Ticaret, Metaş İzmir Metalurji Fabrikası, Demir Mamulleri Sanayi, Liman Hizmetleri Sanayi, Standart Alüminyum Sanayi, Adanaspor A.Ş., İstanbulspor A.Ş., Türk Filmi Film ve Prodüksiyon ve Dağıtım, Bis Organizasyon ve Menejerlik, Erol Köse Pro-

düksiyon Yapım ve Ticaret, Mavi A.Ş., Rumeli Havacılık, Çukurova Elektrik, Kepez Elektrik, İmar Finansal Kiralama, Rumeli Bank(Lefkoşe-KKTC), Kartel(Kazakistan), Artel(Azerbeycan), JPP(Amman-Ürdün), Telsim-KKTC, İmarbank off Shore(KKTC), Pakrak(Lichtenstein)'.

STAR GAZETESİ DE KAVGADA: ERDOĞAN BOY HEDEFİ

Uzunca bir aradan sonra el konulan bankalar zincirine eklenen Türkiye İmar Bankası, AKP hükümeti ile Uzanlar arasındaki kavgaya da yeni bir boyut ekler. Genç Parti'nin Türk siyasetinde alternatif bir parti olarak görülmesi Uzanlar'a yönelik operasyonlarda 'acaba gizli bir mücadelenin etkisi var mı?' sorularını da gündeme getirir.

Nitekim İmar Bankası'na el konulan 4 Temmuz ertesi yayımlanan Uzanlar'a ait Star Gazetesi'nin manşetinde Başbakan Tayyip Erdoğan'ın kocaman bir resmi ve büyük puntolarla da 'Star Tayyip'in maskesini düşürüyor: Zimmet, kalpazanlık, resmi evrakta sahtecilik, cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak' cümleleri vardır.

Kavga kızışmıştır.

Star'ın yazdığı Tayyip Erdoğan hakkında açılan davadır.

Üsküdar Cumhuriyet Başsavcılığı, Ahmet ve Tenzile'den olma 1954 Rize doğumlu İstanbul eski Belediye Başkanı Tayyip Erdoğan hakkında dava açmıştır.

1997-1998 ve 1999 tarihlerini kapsayan dönemde yüklenen suçlar; 'zimmet, kamu taşıma biletlerinde kalpazanlık, resmi evrak ve kayıtlarda sahtecilik ve cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak' olarak isnat edilmektedir.

Aynı gazetede Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın 'orman niteliğini yitirmiş hazine arazileri' yoluyla İstanbul'daki 50

dönümlük arazisi sayesinde 18 milyon dolarlık bir zenginliğe ulaşacağı da vurgulanmaktadır.

Star yazarı Taşkın Şenol, Unakıtan'ı büyük rant vurgunu ile suçlarken, 'Bir beklenti olmasa dağ başına bu para yatırılmazdı' demektedir.

Star Gazetesi'nde her gün Erdoğan, AKP kurmayları ve AKP hakkında ağır iddialar ortaya koyan haberler yayınlanmaktadır.

AKP'lilerden ve Erdoğan'dan da Star Gazetesi'ne yoğun bir dava açımı başlar. Gazete çareyi ağustos ayı başında künyesini değiştirmekte bulur. Bu yöntem daha önce de Akit, Sabah gibi gazetelerin çeşitli yükümlülüklerden kurtulmak için denediği modeldir.

UZANLAR KENDİNİ SAVUNUYOR

Uzan Grubu da, son gelişmeler üzerine çeşitli açıklamalar yapar.

Açıklamalarda, AKP hükümetinin Türkiye'nin en kârlı şirketleri olan ÇEAŞ ve Kepez'e 'müsadere' yoluyla el koymasından sonra bankacılık sektöründe de olumsuz gelişmeler yaşandığı vurgulanmakta ve 'Yaşananlar hükümetin eseridir' denmektedir.

Açıklamalarda özetle şu görüşler dile getirilmektedir:

'Hükümetin, Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı aracılığı ile, Uzan Grubu'na ait, Türkiye'nin en güzide ve en büyük kuruluşlarından ÇEAŞ ve Kepez'i işgal ettirerek işlemez duruma getirmesi, yıllık 1.2 katrilyon lirayı bulan gelirlerine, hiçbir mahkeme kararı olmaksızın müsadere yoluyla el koyması, Türkiye İmar Bankası ile Uzan Grubu'nun finanse ettiği 1 milyar dolarlık yatırımı içeren Berke Bara-

ji'na, 11 hidroelektrik barajına ve 65 bini aşkın taşıttan oluşan dağıtım şebekesine, hiçbir mahkeme kararı olmaksızın ve bedelini ödemeksizin, müsadere yoluyla el konmasının kamuoyunda yarattığı fevkalade olumsuz etki, aynı Gruba ait Türkiye İmar Bankası'nda mevduatı bulunan onbinlerce kişiyi paniğe sevketmiş ve mevduat sahipleri, birbirleriyle yarışırcasına bankadaki mevduatlarını geri çekme eylemine girişmiştir.

Nitekim, ÇEAŞ ve Kepez'in işgalinden bu yana geçen kısa sürede, bankadan çekilen mevduat yüzlerce trilyon lirayı aşmıştır. Mevduat çekilmesinin aynı hızla devam etmesi, bankanın mevduatını oluşturan milyarlarca doları bir anda geri ödemesini olanaksız kılmıştır. Banka yetkilileri, BDDK'ya bir yazı ile başvurarak, ÇEAŞ ve Kepez'in gelirlerine el koymanın, aslında bankaya borçlu durumda olan bu şirketlerden dolayı, bankanın gelirlerine el koymak demek olduğunu ve bu nedenle de, işgale hemen son verilmesi için hükümet nezdinde teşebbüse geçilmesini ve Merkez Bankası'ndaki munzam karşılıkların serbest bırakılmasını istemiştir.

Ancak BDDK müracaatımız ile ilgili bir çözüm getirememiştir'.

UZANLAR'A YURTDIŞINA ÇIKIŞ YASAĞI

İmar Bankası önlerinde uzun kuyruklar vardır.

Mevduat sahipleri, paralarını ne zaman alabileceklerini sormaktadırlar. Banka hesapları ile ilgili sorunlar vardır ve 'paramızı ne zaman alacağız?'sorusuna net bir yanıt verilememektedir.

17 temmuz 2003 günü Uzan ailesi BDDK'nın talebi üze-

rine İçişleri Bakanlığı'nın aldığı yeni bir kararla bir kez daha sarsılır. Uzan ailesine yurt dışına çıkış yasağı konmuştur.

Kemal, Cem ve Hakan Uzan'la birlikte İmar Bankası'nın 20 yöneticisi ve ortağı hakkında 'bankacılık işlemlerinde usulsüzlük yaptıkları' gerekçesiyle alınmıştır 'yurtdışı yasağı' kararı.

Hükümet ise, İmarzedelerin paralarının tamamını ödemek için yoğun çalışma içindedir.

İmar Bankası'nda 25 haziran 2003 tarihinde 753 trilyon liralık mevduat vardır. Oysa başvuru yapan sadece 303 bin mudinin istediği para 4.3 katrilyon liradır. Büyük bir açık sancısı vardır ve hâlâ parasını almak için başvuru yapamamış bir kitle de sözkonusudur.

Halk arasında, sahte banka cüzdanlarının imal edildiği ve bu yolla sahtekârların da 'devletten yeni bir vurgun' hazırlığı içinde olduğu konuşulmaktadır.

BDDK, resmi mevduatta görülen tutarı mudiye hemen ödeyecek, kalan kısım ise 3-5 yıllık özel tertip olarak verilecektir.

Başbakan Tayyip Erdoğan da, yoğun tepkiler üzerine konuya son noktayı koyar:

'Paranın tamamını ödeyeceğiz'.

Bu aslında devletin uğradığı zararın resmi ağızdan bir kere daha kabul edilmesidir.

PETKİM DE ELDEN KAÇAR

Aynı gün Uzanlar'a bir şok daha yaşatılır.

Petkim ihalesini kazanan Uzanlar Özelleştirme İdaresi'nin istediği teminat mektubu için kendilerinin olan diğer banka Adabank'tan mektup kullanmak isteyince pürüz çıkar.

Özelleştirme İdaresi Adabank'tan mektubu kabul etmez, 'Başka yerden getirin' der.

Uzanlar için Petkim ihalesi de zordadır. İhalenin iptal edileceği konuşulmaya başlanır.

Gerçekten de günü geldiğinde parayı ve teminat mektubunu bulamayan Uzanlar, Petkim'i de elden kaçırır.

İhale iptal edilir. Petkim için her şey 'sil baştandır'.

Bu arada Uzanlar'ın Özelleştirme İdaresi'ne yatırdığı 10 milyon dolar da 'devlete gelir' kaydedilir.

AÇIĞA SATIŞIN MİKTARI NEDİR?

İmar Bankası önlerindeki kuyruklar uzamaktadır.

Özellikle de bono ve tahvil yatırımcısının tasarruflarını geri alma garantisi olmaması sıkıntı yaratmaktadır.

İmarzedeler, 'Devlete verdiğimiz borcu geri istiyoruz' diye haykırmaktadırlar. İncelemeler devam ederken, belirsizlik özellikle Hazine bonolarının banka emanetinde satılandan daha az çıkması üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Bu aslında 'açığa satış' demektir.

Müşteriye ait değerler müşteriden habersiz veya izinsiz elden çıkarılmıştır.

Bu durumun tesbiti ise suçun oluşması anlamına gelmektedir.

Yapan hakkında ağır cezai takibi gerektirmektedir.

Açığa satışlarda oluşan mutabakatsızlık ancak müşteri ihbarı sonucunda ortaya çıkmaktadır.

İşte İmar Bankası'nda bu yönde soruşturma da derinleştirilir.

İhtiyati önlem kararları ise Uzanlar için 'ağır bir mali abluka' anlamına gelmektedir.

Bankada dönen dolaplar Türkiye'nin gündemine oturmuştur. Her yerde konuşulmaktadır.

'Yüzyılın dolandırıcılığı' BDDK tarafından kitap haline getirilecektir. Amaç, 'herkese ders olmasıdır'.

BANKA KAYITLARI DA YOK, KOPYALARI DA...

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun talebi üzerine Ankara 1. Asliye Ceza Mahkemesi Uzan ailesinin malvarlıkları için önlem kararı alır.

Bu karar 'gereği için' Türkiye çapındaki 300 Tapu Sicil Memurluğu'na da gönderilir. Aynı saatlerde İmar Bankası'nın resmi kayıtlarını arama çalışmaları da devam etmektedir.

Ancak sonuç 'hüsran'dır. Bankanın resmi kayıtları dışında, bilgisayar hizmeti veren Merkez Yatırım Ticaret'te olması gereken kopyası da 'kayıp'tır.

Bu aslında hem devlet, hem de denetim mekanizmasını yürüten BDDK adına 'kocaman bir ayıp'tır.

Hesapların nasıl kontrol edildiği konusunda ciddi endişeler doğar. Hesaplara ulaşılamazsa bankalardaki kayıtlarla cüzdanlar karşılaştırılacak ve öyle sonuca gidilmeye çalışılacaktır. Cüzdanını kaybedenin hali ise 'harap'tır.

Uzan Grubu'na bağlı İmar Bankası'nın 3 temmuz 2003 günü Fona devredilmesinin üzerinden günler geçmiş, hala hesap hareketlerini gösteren bilgilere ulaşılamamıştır.

Özellikle haziran ayının son haftası hesap hereketleri önemlidir. Uzanlar da ortalarda yoktur. Mudilerin bildirimleri ile banka kayıtları arasındaki farkın 3.4 katrilyon lira olduğu yolundaki iddialar ise tek kelime ile 'korkunç'tur! Gözaltılar, sorgulamalar, tutuklamalar devam etmektedir.

Olayı takip eden savcılar, 'Amma işe düşmüşüz' diye tepki vermektedir.

HAYALİ BONO SATIŞLARI VE TELEKULAKLARLA DİNLEME

Telekulaklarla devletin üst düzey yöneticilerinin dinlendiği, şantajlar yapıldığı, rüşvet dağıtıldığı iddiaları da gündemdedir.

İmar Bankası'nın Hazine Bonosu satma izni olmadığı halde yıllarca hazine bonosu ve tahvili satması ise tek kelime ile 'skandal'dır.

Olayda 'kilit isim' olduğu ileri sürülen Merkez Yatırım'ın Genel Müdürü Mustafa Akar tutuklanır.

Savcılığa teslim olan İmar Bankası'nın eski Genel Müdürü Hilmi Başaran'ın basına yansıyan ilk ifadelerinde Uzanlar'ın en büyüğü Kemal Uzan'ı suçladığı belirtilmektedir. Başaran, hayali bonoların satılması emrinin Kemal Uzan'dan geldiğini söylemektedir.

Banka sürekli, zarardadır ve bu yola başvurulmuştur!

BDDK DUYARSIZ MI DAVRANDI?

Özellikle nisan ayında yayımladığı Gelişme Raporu ile bankacılık sektöründe yeni bir açılım sağlayan BDDK, bu kez şimşekleri üzerine çekmektedir.

İmar Bankası'nın bağımsız denetim raporunda 'adı duyulmamış şirketlere kredi açıldığı' bilgisi de yer almaktadır.

Bu bilgi aslında Banka için de 'olumsuz sinyal' anlamına gelmektedir. Bağımsız denetim raporu BDDK'ya gönderilmiştir.

Aslında sistemde de ciddi sorunlar vardır.

Daha önceleri Merkez Bankası tarafından hazırlattırılan

'performans denetimleri' bankaların içinde bulundukları sorunları, kredilerin nasıl kullanıldığını, bir hata olup-olmadığını ortaya koyan belgelerdir.

1999'da yapılan bir yönetmelik değişikliği ile 'performans denetimleri' yokedilmiş, yerine sadece 'durum değerlendirme raporu' getirilmiştir.

Bu sadece durumun yansıtılmasıdır. Bir başka deyişle 'günün kurtarılmasıdır'.

BDDK TUZAĞA DÜŞER, GECİKİNCE BÜYÜK ZARAR DOĞAR

Ekonomide yazdığına güvenilen isimlerden Ercan Kumcu, gelişmeleri değerlendirirken, 'Bankacılıktaki sorunlardan herkes sorumlu' demekte ve şu eklemeyi yapmaktadır:

'Kamu otoritesi geç kaldı ve ancak riskler gerçekleştikten sonra bankacıların çalışma lisanslarını iptal etti. Bankacılık, iş mahkemelere düşmeden önlem alınacak bir sektördür'.

Yine ekonomi dünyasının saygın isimlerinden Ege Cansen de İmar Bankası olayında BDDK'nın tuzağa düştüğünü vurgulamakta ve şunları dile getirmektedir:

'Zannedilir ki, hiçbir şey yapmazsan, hiçbir şeyden sorumlu olmazsın.

Halbuki sorumluluk kavramı, bir şeyler yapması gerekenlerin hiçbir şey yapmamasını da kapsar.

Bu bankaların mevduat toplama lisansları bundan yıllar önce iptal edilmeliydi. Lisans iptal etmenin sorumluluğundan kaçıldı, milyarlarca dolar para ödemek sorumluluğuna düşüldü.

Ama ortada suçlu yok. Hukuk bu mu? Yargıtay Başkanı'ndan toplumu aydınlatmasını bekliyoruz'.

Eleştirilen BDDK, bir yandan da İmar Bankası'ndaki denetimlerini sürdürmektedir.

BDDK'nın 'İmar Bankası kadrosu' genişletilmiş, çalışmalar geceye de kaydırılmıştır.

Vatandaş 'param, param' diye ağladıkça, hesaplardaki belirsizlik nedeniyle BDDK'da farklı çözümler üretme arayışındadır.

Kayıtlara ulaşmadaki sorunlar nedeniyle bankacılık tarihinde belki de ilk kez mevduat sahiplerine 'iadeli-taahhütlü ödeme' yapılacaktır.

Parasını alan bir belge imzalayarak, 'kayıtlarda değişiklik saptanması halinde aldığı fazla parayı iade edeceğini taahhüt' edecektir.

19 temmuz günü Uzanlar'a bir darbede kilometrelerce uzaktan gelir. Kazak hükümeti, Kazakistan Telekomu ile Uzan Grubu'nun ortak kurduğu 'K-Mobile' Cep Telefonu Şirketindeki yüzde 60'lık Uzan hisselerine mahkeme kararıyla el koyar.

Gerekçe; Uzanlar'ın anlaşma şartlarına uymamasıdır.

ÇİFTE KAYIT BOMBASI

BDDK'nın incelemeleri, İmar Bankası'nda 'çifte kayıt' tutulduğunu ortaya koyar. Bu müthiş bir gelişmedir!

BDDK Başkanı Engin Akçakoca, bir basın toplantısıyla 'bankada resmi ve gayrıresmi olmak üzere çifte kayda rastlandığını' açıklar.

Akçakoca, açıklamasında bu uygulamanın 'örgütlü suç' kapsamına girdiğini de belirtir.

Uzanlar için zorluklar sürmektedir. 'Çifte kayıt bombası' sektörde de ciddi sıkıntılar yaratır.

Mudiler, 'Başka bankalarda da böyle çifte kayıt var mı?'sorusunu yüksek sesle dile getirmektedir.

Hükümet ve BDDK kanalından yatıştırıcı kısa bir açıklama gelir:

'Sorun yok. Başka bankalarda da böyle bir işlem yok'.

BDDK saptamasına göre, Banka'nın mudiye verdiği belge ile kendi içinde tuttuğu kayıtlar farklıdır.

Uzan Grubu ise 'çifte kayıt' iddialarını Hukuk Müşaviri Hayri Tatlı kanalı ile yalanlar:

'Bankacılık sisteminde çifte kayıt olanaksızdır. Tüm banka işlemleri banka şubelerinden yapılmaktadır. Şubede yapılan her işlemin kağıda geçirilmiş yazılı bir dekontu şubede saklanır'.

Kafalar karışıktır.

'Çifte kayıt' iddiasını ortaya atan Devletin en yetkili kurumudur.

Halk, bu kuruma inanmayacak da kime inanacaktır!

ÇİFTE KAYIT NASIL İŞLİYOR?

Bankacılık sektöründeki sıkıntılar sonucu Fon'a devredilen 20 bankada görülen hastalık; genelde usulsüz kullandırılan ve geri dönmeyen krediler, aktif ve pasifin birbirini tutmaması ve kötü yönetimdir.

Bankadaki para kasa da olmasa da, hesaplar da bilinmektedir.

Bu kez İmar Bankası'nda BDDK'nın uyarısı çok farklıdır. Yatırılan paranın ancak 750 trilyon liralık kısmına resmi kayıtlarda rastlanmaktadır. Bunun kat kat üzerindeki rakam ise 'sır' dır.

Peki BDDK ve Fon, karşılıksız bu mevduatı nasıl ödeyecektir?

Aslında bankacılık sektöründe ilk kez gündeme gelen 'çifte kayıt' geçmişte 'sermaye piyasası'nda da yaşanmıştır. Bazı aracı kuruluşlar, Takasbank'ta karşılığı olmayan hisse senetlerini, müşterilerine verdikleri hesap ekstrelerinde varmış gibi göstermişlerdir.

Şikayetler üzerine daha sonra önlemler alınmış, hesaplar tek tek müşteri hesabı nezninde izlenmeye alınmıştır.

Bu kez İmar Bankası'nda 'uçsuz-bucaksız bir sorunlar zinciri' vardır. Mudileri, hukuki anlamda da tam bir 'kaos' beklemektedir. Fon, mudilere parasının tamamını mı ödeyecektir, yoksa adres olarak Uzanlar'ı gösterip 'gidin paranızı onlardan alın' mı diyecektir?

Yapılan örgütlü bir suç mudur? Hapsi gerektirir mi? Bir bononun sahibi birden fazla kişi çıkarsa ne olur? Aslında sorular ve sorunlar bitecek gibi değildir.

Uzmanlar 'çifte kayıt' sisteminin işleyişini de 'kamuoyundaki genel merak katsayısı' yükselince şöyle açıklarlar:

'Vatandaş parasını bankaya götürüyor. Amacı faizle değerlendirmek. Para şubeye yatırılıyor ve defter alınıyor.

Defterde paranın miktarı ve vade bitim tarihi yeralıyor. Ne var ki, banka bu parayı sisteme sokmuyor. Ayrı bir hesap açıyor ve oraya aktarıyor. Takip de oradan yapılıyor.

BDDK'nın da, Bankalar Birliği'nin de, Merkez Bankası'nın da, Maliye Bakanlığı'nın da açılan bu hesaptan haberi olmuyor. Banka, parayı özel hesabında istediği gibi kullanıyor.

Hesap resmi kayıtlarda görülmediği için, banka, Türk lirası hesaplarından yaklaşık yüzde 10, döviz hesaplarından da yüzde 12 oranında munzam ve disponibilite karşılığını ayırmıyor. Bu zorunluktan da kaçılmış olunuyor. Para yurt

içi ve yurt dışı kaynaklarda istenildiği gibi değerlendiriliyor. Müşteri 'yasal şemsiye'nin dışında tutulmuş oluyor. Çünkü resmi kayıtlarda böyle bir hesap yok. İşler yolunda gittiği sürece sorun yok. Çünkü kimin defterinde ne kadar parası olduğunu ortaya koyacak bir denetim mekanizması bulunmuyor'.

'Çifte kayıt' olayı kamuoyunda da yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. İmar Bankası'na güvenenler için bir başka kara haber daha gelir:

'Karşılıksız repo ve off shore hesapları için ödeme yapılmayacaktır'.

Bu hesap sahipleri için başvuru adresi de bellidir: İflas masası.

ÇİFTE KAYITIN AYŞE TEYZE USULÜ AÇIKLAMASI

'Acaba başka bankalarda da var mı?' ya da 'Bu yöntem başkalarına da örnek olur mu?' soruları nedeniyle devlet yönetimine uyku kaçırtan 'çifte kayıt olayı'nın Ayşe Teyze ve Mehmet Amca türünden uygulaması ise şöyle olmaktadır:

'Ayşe Teyze 100 lirasını İmar Bankası şubesine yatırır. Bu işlem şubede bilgisayara girer.

Akşam olunca işlemler Merkez Yatırım'a bildirilir. Merkez'de tüm işlemler ayıklanır.

Paranın bir bölümü, diyelim 80-85 lirası kayıt dışı tutulur. Bu işlemler özel bir ekiple ve özel bir bilgisayar sistemi ile yapılır. Merkez'den şubeye işlem sonucu bildirilir.

Kayıtdışı paralar zırhlı bir araçla banka şubelerinden alınır ve 'meçhule bir yolculuğa' çıkar.

Ayşe Teyze de, Mehmet Amca da olan-bitenlerden habersizdir'.

UÇAN PARA 5 MİLYAR DOLAR MI?

BDDK'nın İmar Bankası'nın bankacılık lisansını iptal etmesinin üzerinden üç ay geçmiş, hala hesaplar netleşmemiştir. İncelemeler sürmektedir.

Çifte kayıt sistemi ile 'hortumlandığı' ileri sürülen paranın 5 milyar dolar olduğu söylenmektedir.

Bu rakam hesaplar netleşmediği için kesin değildir, ancak bu haliyle bile bankacılık tarihinin en büyük vurgunudur. Bu paranın ödenmesi konusunda da ciddi sıkıntılar vardır.

Devlet bu parayı öderse Uzanlar'dan nasıl geri alacaktır? Bu yükü Hazine nasıl karşılayacaktır?

İmar Bankası'ndaki gelişmeler İMF tarafından da yakın takibe alınmıştır.

Bu açık nasıl kapatılacaktır?

5 milyar dolar 'dudak uçuklatırken', Koç Grubu CEO'su Bülent Özaydınlı, Mustafa Koç'un basın mensupları ile yaptığı yemekli toplantıda '8 milyar doları' telaffuz eder.

Kaynak belli değildir, ama Özaydınlı, 'Benim bilgim Uzan olayında riskin 5 milyar dolar olduğuydu. Şimdi 8 milyar dolar deniliyor. İkisi arasında çok büyük fark var' demektedir.

Ortalıkta rakamlar dolaşmakta, ama hangisi doğrudur, kimse bilmemektedir!

İşin devlet adına hazin tarafı ise '5 milyar dolara yakın açık oluşması', ama bunun BDDK tarafından tespit edilememesidir? Bunun mantıklı bir açıklaması yoktur.

CEM UZAN BANKAYA KAYYUM MU ATANMALIYDI?

İmar Bankası şoku hala devam etmektedir. Konu ilgili-ilgisiz herkesin gündemindedir.

BDDK'nın İmar Bankası'ndaki istifalar sonrasında gelişen tavrı da tartışma konusudur.

Acaba İmar Bankası'nın bankacılık lisansının iptal edilmesi yerine başka bir model bulunabilir miydi? Böyle bir model devlete daha az mı yük getirirdi?

Bu tartışmalar çerçevesinde gündeme getirilen bir yöntem de; Uzan ailesinin banka yönetiminden istifa etmesi sonrasında bankaya yine aileden bir kişinin kayyum olarak atanmasıdır.

Bu şekilde sorumluluktan kaçılamayacağı dile getirilmektedir. Aileden birinin bankayı tasfiyeye götürmesi daha doğru bir yaklaşım mı olurdu? Hatta bu isim Cem Uzan olabilir miydi?

İmar Bankası'nın hisselerinin Fon'a alınması da ayrı bir tartışma konusudur. BDDK Başkanı Engin Akçakoca, bu konuya şu açıklamayı getirir:

'Eğer hisselerin tamamı Fon'a alınmış olsaydı, mevduat dışındaki yaklaşık 180 trilyon lira tutarındaki Uzan Grubu'na ait bilanço dışı yükümlülükleri, (75 trilyon lirası teminat mektubu) geçmiş dönemde ödenmemiş olan vergi borçları ve personele ödenecek tazminatlar tamamıyla devlet güvencesinde olacaktı. Tam garantinin ana macı olan, mudilerin ve kreditörlerin alacaklarının garanti altına alınması prensibine aykırı olmayan, ancak Uzan Grubu'na ait yükümlülükleri üstlenmeyen yaklaşımın benimsenmesi nedeni ile tasarruf mevduatına yüzde 100 güvence verilmiştir'.

Bu tartışmalar yapılırken, Cem Uzan'ın Genç Parti Lideri olarak Bursa mitingindeki konuşmasının ilk yansıması da gerçekleşir:

'159. maddeden dava'.

Anlaşılan Uzanlar'ı zorlu bir süreç beklemektedir.

Cem Uzan açılan davaları 'siyasi davalar' olarak yorumlamakta, yoluna devam etmektedir.

Uzan Grubu açıklamalarında da 'Mağdur mudilerin paralarının ödendiği' söylenmektedir.

ERDOĞAN'DAN SERT ÇIKIŞ:MİLLETİ HORTUMCUYA ÇİĞNETMEYİZ

Başbakan Tayyip Erdoğan hakkında da Grubun Gazetesi Star'da her gün bir iddia gündeme getirilmektedir.

Başbakan Tayyip Erdoğan, gelişmeler üzerine Uzanlar'a yönelik ilginç bir açıklama yapar:

'Değişik hesaplar tutarak paraları topluyorsunuz, sonra çıkıp Tayyip ödemiyor, biz ödüyoruz, diyorsunuz.

Tayyip borçlu değil ki. Siz borçlusunuz.

Önünde kuyruklar oluşan bankanızın borçlarını ödeyin. Herkes müsterih olsun. En azından toplumun vicdanını rahatlatmak için bu sorunun peşini bırakmayacağız.

Milletin hukukunu 3-5 hortumcuya çiğnetmeyiz'.

GELİŞMELER KONUSUNDA MEDYADA GENELDE SESSİZDİR

Devletin sırtına binen büyük bir yük vardır, ama Medya yeterince tepki vermemektedir.

Gazete haberleri 'ciğeri yanan' yurttaşları tatmin etmemektedir.

Köşe yazarları ise yaşananlar konusunda genelde sessizdir. Okuyucu mektupları da bu sessizliğe isyan etmektedir.

Allahtan Fatih Altaylı, Necati Doğru, Güngör Uras, Nazlı Ilıcak, Mustafa Balbay, Vedat Özdemiroğlu, Oktay Ekşi, Tufan Türenç, Ertuğrul Özkök ve Emin Çölaşan, zaman zaman tepkileri seslendirmektedir.

Türkiye'nin en çok okunan yazarlarından Emin Çölaşan, 26 temmuz 2003 tarihinde Hürrüyet'teki köşesinde ilginç bir ayrıntıya parmak basar:

'Batan banka çok, batan patron yok'.

Gerçekten de bankalar batmakta, patronları ise lüks ya-

şantılarına devam etmektedir. Bu Türkiye'ye özgü ne garip bir çelişkidir!

Çölaşan, şunları dile getirmektedir:

'Türkiye'de en büyük soygun bankacılık sektöründe yaşanıyor. Bugüne kadar nice bankanın içi boşaltıldı, nice banka hortumlandı. Bankalar battı da, bankasını batıran patronlar köşeyi döndü.

Bir tek banka hortumcusu hapiste değil. Hepsi de krallar gibi yaşamaya devam ediyor. Bankasını boşaltıp batırmak dünyanın her yerinde ağır suçtur. Bankasını hortumlayan bunun cezasını öyle bir öder ki, bin defa pişman olur.

Bizde ise tam tersidir. Sadece son yıllarda, batan bankalarda buharlaşan para miktarının 20 milyar dolar olduğu söyleniyor. Peki paralar nereye gitti? Ne kadarı geriye alındı? Ötesi ne zaman alınacak? Ne kadarının üstüne bir bardak soğuk su içtik?

Bunların sahiplerine niçin ceza verilmiyor? Adliyelerde rüşvet mi dönüyor? Bu soruların yanıtı yok! Türkiye banka batırma, banka hortumlama cennetine dönüştürüldü.

Bankası batan her patron köşeyi döndü. Hortumlanan paralar gitti-gider. Ama bir tek bankanın bile patronu batmadı.

Hepsi de yaşamlarını krallar gibi sürdürüyor. Yatları, yalıları, uçakları, helikopterleri ve özellikle yurtdışında istiflenmiş milyarlarca dolar paralarıyla! O paralar bizim cebimizden çıktı. Binbir katakulli ile onlar yedi, biz vergiyle, zamla, enflasyonla ödedik.

Ve ödüyoruz. Bunları yiyip batıranlardan hesap sormak, bugün kü dahil hiçbir iktidarın işine gelmedi. Sadece nutuk dinledik, daha da çoook dinleyeceğiz'.

ALTAYLI SORUYOR: BDDK İMAR BANKASI'NI DENETLEMEDİ Mİ?

'Kimseye eyvallahı olmayan yazarlardan' Fatih Altaylı ise 'BDDK İmar Bankası'nı hiç denetlemedi mi?' diye sormakta ve şunları yazmaktadır:

'İmar Bankası'nın altından çıkan rezaletin farkında mısınız? Banka kayıtları yok. Kim para yatırmış, kim para çekmiş belli değil. Kim bu banka aracılığıyla Hazine bonusu almış, kim repo yapmış belli değil. Kime kredi verilmiş, kim kredi almış belli değil.

Her şey keşmekeş. Nerede bu BDDK? Şaka gibi değil mi? Zannediyoruz ki, ortada ciddi bir kurum var, bu kurum bankaları denetliyor, onların yasalara uygun hareket etmesini sağlıyor.

Gerçekten soruyorum, bu BDDK İmar Bankası'nı nasıl denetlemiş? Oradaki Hazine murakıbına bankada verilen oda yatak odası mıymış? Bu rezaletin tek sorumlusu Uzanlar mı? Yoksa onlara meydanı boş bırakanlar mı?'.

Necati Doğru'nun 'batık bankalar' ile ilgili olarak akıllarda kalan yazısında ise sisteme ciddi bir eleştiri vardır:

'Önce 19 banka battı, 20 milyar dolar devletin sırtına zarar yüklendi. Bu 19 bankanın sahipleri ise zenginliklerini devam ettirip, yalılarda, konaklarda, gökkafeslerde oturuyorlar.

İktisat Bankası battı. Zararı devlete yüklendi. Erol Aksoy yalıda oturuyor. Yurtbank battı. Zararı devletin sırtına köklendi. Ali Balkaner,200 milyar liralık Mercedes'e, eşi 150 milyar liralık Cadillac otomobile binmeye devam ediyor.

Kentbank battı. Zararı devlet üstüne aldı. Mustafa Süzer, devlet bankası Vakıflar'dan aldığı 6.6 trilyon liralık krediyi geriye para olarak değil, sahibi olduğu Gökkafes'teki 6 dairesini vererek ödüyor.

Demirbank battı. Zararı devlet yüklendi. Cıngıllıoğlu'na

BDDK'ya geçmiş olan bir bankasını yeniden sattılar. Demirbank lider bankaydı. Böyle bir banka.. Tam 14 günde battı. Battı mı, batırıldı mı?

Sistemin en güçlü bankası Demirbank, özsermayesini bitirir duruma geliverdi.

Devlet el koydu.

Ve bu bankayı, peştemaliye değeri de içinde 350 milyon dolara İngiliz HSBC'ye sattılar.

Yedirdiler bifteği İngilize.. Koydular kemikleri önümüze..'.

BATAN BANKALAR SUNAR: BİRİ ONLARI GÖZETLİYOR

Vedat Özdemiroğlu da, batık bankalar konusuna farklı bir açıdan yaklaşmakta, zaman zaman çeşitli alıntılar yapılan yazısında, sistemi ve kişileri de hicvederek şunları dile getirmektedir:

'Etibank, Sümerbank ve Egebank sunar: Biri Onları Gözetliyor. Dinç, Hayyam, Mustafa ve Nail aynı koğuşa kondular. Hepsi de banka boşaltmaktan içeri alındığı için kendilerine H(Hortum) tipi koğuş yapıldı.

Bu 3.5 yıldızlı koğuşta her hareketleri gözlenecek, verilecek puanlara göre her hafta biri tahliye edilecek. Koğuşta işlemeli antika tavla dahil her türlü konfor bulunuyor. Yarışmacılar, kendi geçimlerini kendileri sağlayacaklar.

Dinç, ciddi ve olgun bir tip. Gazetecilikten, bankacılıktan ve ada büyüklüğünde yatlardan hoşlanıyor. Hayyam, kirli sakallı bir insan. Koğuştaki tek para sayma makinesi O'nda. Adı Ömer Hayyam'dan geliyor, ama şarapla arası iyi değil. O daha ziyade 'bağcıyla' yeni ortaklıklar kurma düşüncesinde. Murat genç irisi. Amcasına güvenip bu yarışa katılmış. Sınır Tanımayan Yeğenler Örgütü'nün Avrasya sorumlusu.

Birinci hafta koğuşu Hayyam geçindirdi. Valizinde bulunan 65 adet ekose Sümerbank gömleğini, açık görüşte sattı ve gelir sağladı.

İkinci hafta sıra Murat'taydı. Boncuklarla işlediği 'amca portreleri'ni iki vefakar delege aracılığı ile tabana pazarladı ve gelir sağladı.

5. hafta koğuşta sadece Dinç kaldı. Kendi geçimini sağlamak için baba mesleğine dönen ve Dört Duvar isimli bir gazete çıkaran Dinç, gazetesinde Türkiye'nin oligarşinin güdümündeki faşizan işbirlikçiliğini analiz ettiği için tahliye edilmediği gibi, DGM'ye sevkedildi.

Gazetecilikten vazgeçen Dinç, 'Voltabank' isimli bir banka kurup, tahliye olmayı başardı'.

LÜKS YALILAR KONUKEVİ OLDU, DEVLET SEYRETTİ

Gerçekten de batan bankalar vardır, ama batan patronlar yoktur.

Onların lüks yaşamlarında değişiklik yoktur. Şatafatlı ve lüks yalıları da ' el konulmasın' diye küçük şirketlerinin konukevlerine dönüştürülmektedir. Keyifleri kekâdır doğrusu!

Lüks yalılar konukevi olmuş, devletin denetiminden kurtulmuştur!

Böyle bir olay dünyada yaşanabilir midir? Burası Türkiye'dir işte!

Önce Erol Aksoy, sonra da Uzanlar lüks yalılarını 'konukevi' haline getirmişlerdir.

Erol Aksoy'un Tahsin Bey Yalısı Doğuş Cıvata tarafından Aksoy'un eşi İnci Aksoy'a 10 yıllığına kiralanmış ve BDDK takibinden kurtarılmıştır.

Hakan Uzan da Sarıyer'deki villasına Rumeli Telekom'un Konukevi tabelasını asmıştır.

Uzanlar'ın Yeniköy'deki yalıları da 'Mavi Turizm Yatırımları Tic.A.Ş. Konukevi' olmuştur.

O konukevlerinde yaşamlar yine aynı keyif ve lüks içinde devam etmektedir. Devlet ise gelişmeler karşısında 'iyi bir seyirci'dir.

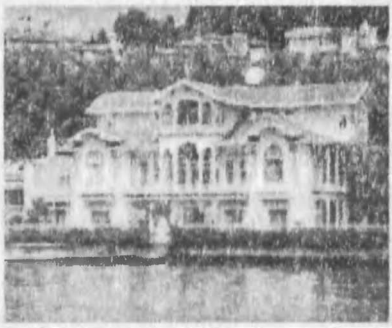

KONUKEVİ YALILAR – Yasalardaki açıklardan yararlanmanın en güzel örneği. Lüks yalılar paravan şirketlerin 'Konukevi'. Bu şekilde lüks yalılardaki yaşamda bir değişiklik yok. Yolu Erol Aksoy açmıştı, Uzanlar da devam etti.

KARA PARA İDDİASI, İMARZEDE DAVASI VE 'HORTUMCU YASASI'

İmar Bankası dosyası her gün yeni bir gelişmeyi kamoyu gündemine taşır. BDDK'nın Şişli Cumhuriyet Savcılığı'na gönderdiği yazı, bu kez de 'kara para' iddiasını ortaya koyar.

Hortum, zimmet, vergi kaçakçılığı ve çete oluşturma suçlamalarına 'kara para' da eklenmiştir.

İmar Bankası eski sahiplerinin Kara Paranın Aklanmasına dair 4208 sayılı Yasaya aykırı eylem ve fiillerde bulundukları' iddia edilir.

Kara para konusu Mali Suçlar Araştırma Kurulu(MASAK) tarafından da araştırılacaktır.

Aynı günlerde İmar Bankası'ndaki paralarını kolay kolay kurtaramayacağını anlayan mudiler, çareyi mahkemeye gitmekte bulur. Avukat Sinan Barut aracılığıyla 13 İmarzede, BDDK, SPK ve TMSF aleyhinde 'zararlarının tazmini' için dava açar.

Siyasi İrade de arayış içindedir.

AKP Trabzon Milletvekili Asım Aykan da, TBMM Başkanlığı'na bir yasa önerisi vererek, 'Bankalar Yasası'na muhalefetten dolayı hükümlü olanların, hukuken kabul edilebilir imkânsızlık ve engel bulunmadığı takdirde mahkumiyete esas olan fiil sayesinde elde edilen haksız çıkarı yasal faiziyle ilgilisine vermedikçe ve hükmedilen borcu veya para cezasını yasal faizi ve zamları ile ödemedikçe şartlı tahliyeden yararlandırılmamalarını' gündeme getirir.

Yasanın istemi nettir:

'Borcu bitmeyen hortumcu hapisten çıkmasın'.

ADABANK DA GİTTİ

25 temmuz günü Uzanlar, Çukurova Elektrik, Kepez Elektrik ve İmar Bankası'ndan sonra önemli bir merkez olan Adabank'ın yönetimini de kaybeder. İmar Bankası batınca hesabı olan yurttaşlar Adabank'a da hücum etmişler ve banka büyük bir 'para çekilmesi' olayı ile karşılaşmıştır.

Buna dayanması mümkün değildir. Önce Adabank'ın Mecidiyeköy'deki Genel Müdürlüğü polis ekipleri tarafından basılır, belgelere el konulur, sonra bankaya BDDK tarafından yeni yönetim atanır.

Adabank da gider. Adabank'ın batması da 'çarşambadan belli perşembenin gelişidir'.

Herkesce bilinmektedir.

İZİNSİZ HAZİNE BONOSU SATIŞI

Bu arada İmar Bankası'nın ilginç bazı uygulamaları da bir bir gözler önüne serilir.

Örneğin; aslında aracılık izni olmamasına rağmen İmar Bankası hazine bonosu ve repo işlemleri yapmıştır.

Banka başvuru yapmadığı için mi yetkisi yoktur, yoksa kriterleri mi tutmamaktadır, belirsizdir.

Ancak bilinen bir şey vardır ki; Hazine'nin halka doğrudan bono satışında görev vermediği İmar Bankası 'çatır çatır bono satışı' yapmıştır.

Hazine de, BDDK'da uyumuştur.

Şimdi vatandaş mağduriyetinin giderilmesini istemektedir.

1996 yılında bu yetki kalktığı halde işlem yapılması ise sadece 'devletin uyuması' olarak değerlendirilmektedir.

Gazetelerde boy boy ilanlar çıkmış ve 'devletin gözünün içine baka hayâl' satılmıştır.

Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı Doğan Cansızlar, bu gelişmeyi, 'Akıl alır gibi değil' diye yorumlamaktadır.

Akıl almazdır, ama uygulanmıştır.

BİR YASA, BİR DE ABD'DE TUTUKLAMA İSTEMİ

Olaylar çorap söküğü gibi gelişmektedir.

Uzanlar dosyası her gün yeni olaylarla kamuoyunu meş-

gul eder. İmar Bankası düğümü çözülmeye çalışılırken, bir haber de ABD'den gelir.

Motorola ve Nokia'nın Uzanlar hakkında ABD'de açtıkları 3 milyar dolarlık alacak davası da sonuçlanır.

Hem de Uzanlar aleyhine.

Gerçi tersi bir yaklaşım beklenmemektedir, ama bu son kararın önemli bir yönü Uzanlar için ABD'de tutuklama istemidir.

Mahkeme, Uzanlar'ı ayrıca 4.2 milyar dolar para cezasına çarptırır.

Motorola ve Nokia'nın Uzanlar hakkında açtığı dava dosyası 'suç ansiklopedisi' gibidir.

Dava dosyasında; 'zorbalık, rüşvet, haraç, hırsızlık ve dolandırıcılık' gibi sayısız suçlamaya hedef olan Uzanlar'ın Telsim'i de hortumladıkları ileri sürülmektedir.

Dosyaya göre, Uzanlar, 'yasa dışı yollardan elde ettikleri paraları kendi kontrollerindeki şirketler aracılığıyla Türkiye dışına çıkarmakta ve bu paraları yurt dışında akladıktan sonra şirketlerine transfer' etmektedirler.

Bazen bu paralar aile tarafından kişisel amaçlarla da kullanılmaktadır.

Motorola, Uzanlar'ın yurt dışındaki mallarını da adeta kuşatma altına almıştır. Bu malların alınması için de tüm yollar denenecektir. Uzanlar, ABD'ye giderlerse tutuklanacaklardır.

Karar ağırdır.

Aynı gün TBMM, Uzanlar'a 'çifte hesap darbesi' anlamına gelecek bir yasayı çıkarır.

Yasaya göre, TMSF'nin kayıtlarıyla çelişen hesapları olan bankaların sahibinden şube müdürüne kadar herkes paradan sorumlu olacaktır.

Bu kişilerin birinci derecedeki akrabalarının malvarlıkla-

rına el konabilecektir. Yeni düzenlemeyle, Uzanlar'ın İmar Bankası dışındaki Telsim gibi grup şirketlerindeki ve başka kişilerdeki bütün alacaklarına, hisselerine ve paralarına mahkeme kararıyla önlem konulmasının yolu da açılmaktadır.

Yine aynı yasa, sahte belge düzenleyenler için 8 yıl ağır hapis cezası getirmektedir.

Uzanlar'ın 'özgürlüğü'de tehdit altındadır! Cumhurbaşkanı Sezer de 'Uzan Yasası'nı onaylar.

Uzanlar'a ağır hapis cezası verilebilecek, mali suçun 10 katı oranında para cezası uygulanabilecek, hak ve alacakları dondurulabilecek ve zapt olunabilecektir!

Yeni yasanın halk için en önemli yönü ise; 'banka batıranın malına 24 saatte el koyabilme olanağı' tanımasıdır.

Halkı en çok ilgilendiren yönü odur!

MOTOROLA İLE 2 MİLYAR DOLARLIK ANLAŞMA ARAYIŞI

New York Bölge İdare Mahkemesi'nin kararı ile köşeye sıkışan Uzanlar da, çıkış aramaya başlar.

Motorola ile anlaşma zemini yoklanmaktadır. Hakan Uzan, Motorola'ya gönderdiği bir mektupla, 'Gelin uzlaşalım.2 milyar dolarlık borcumuzu yeniden yapılandıralım' der.

Aynı gün Petkim ihalesi için Uzanlar'a verilen süre de dolar. Petkim için gerekli peşinat ödenmediği için ihale iptal edilir. Uzanlar için çok önemsedikleri 'Petkim defteri' de kapanmıştır.

10 milyon dolarlık peşinatları da Hazine'ye irat kaydedilmiştir.

Bu arada komik gelişmeler de yaşanır. Örneğin, BDDK mahkemeye yazdığı bir yazı ile, Uzan ailesine ait olduğunu sandığı atların da Türkiye Jokey Kulübü'ne danışılarak saptanmasını ve alınmasını talep eder.

STAR DA KÜNYE OPERASYONU

9 ağustos günü Uzanlar'ın ayakta kalan tek gücü Star Gazetesi'nin de künyesi değiştirilir.

O güne kadar künyede yer alan isimler, başta Hakan Uzan olmak üzere künye dışında bırakılmıştır.

Gazete'nin sahibi artık Ulusal Basın Gazetecilik ve Matbaacılık adına Tunç Buruşukoğlu'dur. Sorumlu Yazıişleri Müdürü ise Hakan Uzan'ın koruması olduğu iddia edilen Ramadan Sezer'dir. Künyede başkaca isim yoktur.

Star Gazetesi'nin 'künyesi firarda'dır. Bu operasyon, Uzanlar'ın gazeteyi alacaklılardan kaçırma operasyonu olarak değerlendirilir. Aslında bu uygulama da yeni değildir. Daha önce de Dinç Bilgin aynı operasyonu Etibank sonrasında Turgay Ciner'le elele verip Sabah Gazetesi'nde yapmıştır.

Künye değişikliği aslında AKP hükümeti için de yeni bir başlangıçtır.

Uzanlar, Star aracılığıyla AKP hükümetine ve Tayyip Erdoğan'a karşı ciddi bir savaş başlatacaktır.

Bu savaşta 'künyesiz Star' önemli bir güç olacaktır.

1992 YILINDA VERGİ KAÇAKÇILIĞI SUÇLAMASI

'Çifte kayıt, sahte müşteri ve bilinmeyen hesap, off shore hesapların bir anda mevduata dönüşmesi, hayali hazine

bonosu satışı ve repo', İmar Bankası operasyonundan sonra en çok konuşulan konulardır.

Sistemde 'hiç mi düzgün bir iş yoktur?

Bu kadar denetimsizliği anlamak mümkün müdür?

İmar Bankası şoku devam ederken, aslında 1992 yılında TBMM'de konunun bir boyutu ile ele alındığı da ortaya çıkar.

O dönemin SHP Ankara milletvekili Uluç Gürkan ve 47 arkadaşı tarafından açılması istenen Meclis Araştırmasında, İmar Bankası'na yönelik 'hayali hesap' ve 'vergi kaçakçılığı' suçlamaları gündeme getirilmiştir.

Dönemin yetkilileri hakkında suç duyurusunda bulunulmuş, ancak hükümet 'yapılacak bir şey yok' diyerek dosyayı kapatmıştır.

Yıllar sonra İmar Bankası batarken sadece devlete milyarlarca dolar zarar açmakla kalmamış, Telsim gibi grubun önemli para kaynağı ile bazı fabrikalar BDDK geç kalınca el değiştirmiştir.

Devlet yine mi parasını alamayacaktır?

Kemal Uzan, Hakan Uzan, Melahat Uzan, Yavuz Uzan, Ayşegül Akay, Erol Hürbaş, Yaşar Avni Güral, Gürol Demirkan, Birol Çilingir, Hilmi Başaran, Bilge Doğru ve Hülya Talu hakkında 'yakalama emri' çıkarılmıştır.

Listede Cem Uzan yoktur.

Suçlamalar ise şöyle özetlenmiştir:

'Banka hortumlamak, çifte mevduat kaydı, vergi kaçakçılığı, kayıtlarda tahrifat, off shore'dan transfer, karşılıksız hazine bonosu ve fiktif hesap açılması'.

İmar Bankası olayı anlaşılan birkaç yıl hem malzeme olacak, hem de çok konuşulacaktır!

KASETLERLE ŞANTAJ VE GÜLBEN ERGEN'İN DRAMI

Milletin canı burnundadır. İmar Bankası'ndan hayali bono satın alanların durumu belirsizdir.

Bonozedelerin Noter'den ihtarname çekmeleri gerektiği ileri sürülmekte, ama karmaşa da devam etmektedir. Bu arada haklarında tutuklama kararı çıkan Uzanlar'dan ilki, Bahattin Uzan yakalanmıştır.

Aynı günlerde bir 'kaset skandalı' ise Türkiye'deki değer yargılarını da, ahlâki kuralları da alt-üst eder.

Hakan Uzan'ın danışmanının çantasında bulunan kasetlerde çeşitli kişilerle ilgili görüntüler vardır. Bu görüntülerden biri ünlü şarkıcı Gülben Ergen'e aittir.

Gülben Ergen daha 20 yaşında iken o dönemlerin ünlü tavernalarından Zorba Taverna'nın sahibi İlyas Atak ile bir yıl süren bir ilişki yaşamıştır.

İddialara göre, İlyas Atak bu ilişki sırasında Gülben Ergen'le olan birlikteliğini özel çalışma ofisine yerleştirdiği bir kamera ile çekmiş ve çoğaltmıştır.

Bu görüntüler yıllar sonra Gülben Ergen meşhur olunca bazı kişilerin eline geçmiş, hatta şantaj aracı olmuştur.

Bu, 'özel görüntüler'in olduğu kaset, Gülben Ergen olayı o sıralar birlikte olduğu sevgilisi Erol Evcil'e konuyu aktarınca, Evcil'in 'bazı özel arkadaşları' tarafından İlyas Atak'tan alınmış ve yokedilmiştir.

Ama anlaşılan o ki, bazı kopyeler elden ele dolaşmıştır.

Hatta Gülben Ergen'in halk tarafından da çok sevilen 'Dadı' adlı TV dizisinin Star TV'ye transferi sırasında da bu kaset gündeme gelmiştir.

Ne olursa olsun, yaşananlar çirkindir!

Gülben Ergen'de gençliğinde 'masumane' yaşadığı bir

ilişkinin bu denli basitleştirilmesinin üzüntüsünü yaşamaktadır.

3 gün evine kapanır ve zor saatler geçirir.

Kamuoyunda bazı bürokrat ve siyasilerle ilgili de 'özel kasetler' olduğu konuşulmaktadır.

***ERGEN** – Son yılların en gözde sanatçısı. Sadece şarkıcı olarak değil, oyuncu olarak da çok başarılı. Her geçen gün kendisini geliştiriyor.Kaset skandalı ise tek kelime ile 'rezalet'. 'Vakur' tavrı saygınlığını arttırdı. O değil, başkaları utansın!*

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HAZİNE BONOSUNA NASIL ÖNLEM ALINIR?

HAZİNE BONOSUNA NASIL ÖNLEM ALINIR?

Kaset skandalının gölgelediği 'bonozede' eylem ve dramları da devam etmektedir.

Binlerce insana olan-olmuştur bir kez.

Özellikle bono alacaklılarının tepkileri sürmektedir. Devletin böyle kural ve mantık dışı bir işe nasıl izin verdiğini soran bonozedeler, 'Bu işin hesabı sorulsun' demektedirler.

Bu gelişmeler üzerine 'sistemde yeni bir sancı yaşanmasın' ve 'vatandaşın aldığı kamu kağıdının güvenliği sağlansın' diye önlemler de gözden geçirilmektedir. Yetkililer, 'Ne yapmalıyız?'sorusunu yüksek sesle dile getirmektedir.

Örneğin, ABD'de Hazine bonoları için yarı kamu kuruluşu niteliğindeki bir Özel Merkez tarafından denetim yapılmaktadır.

Kişilerin aldığı hazine bonoları özerk, ama yarı kamu kuruluşu niteliğindeki Merkez'de isim bazında da tutulmaktadır.

Böylece bankanın başına bir iş gelirse, kişinin elindeki belge ile hazine bonosunu alması garanti edilmektedir.

İşte 'tıkır tıkır işleyen bir örnek' vardır ortada. Bizde de uygulanması için milyonlarca dolar batak olması mı beklenmektedir!

ASLINDA KAZA 'GELİYORUM' DEMİŞTİR DE, DİNLEYEN KİM?

Her konuda böyle değil midir? Ancak büyük zararlar ve skandallar harekete geçirmez mi hep mekanizmaları?

Batan bankalar konusunda da benzer görüntüler yaşanmaktadır.

TMSF'ye devredilen bankaların çoğunda bağımsız denetçilerin uyarılarda bulunduğu dikkat çekmektedir.

Kaza 'geliyorum' demiş, bağımsız denetçiler uyarmış, ama önlemler zamanında alınmamıştır.

Bu konuda yetkili olan kurum ve kişiler de maalesef görevlerini yerine getirmemiştir.

Sonuç; felakettir. Sonuç; milyarlarca dolar zarardır.

Kentbank da, Sitebank da, Esbank da, Yaşarbank da, Yurtbank da, Egebank da, Toprakbank da, Sümerbank da, Etibank da, Tarişbank da, Bayındırbank da, bunun çarpıcı örnekleri vardır.

Özellikle kasım krizinin bankalar üzerindeki olumsuz etkileri vurgulanmış ve önlem alınması gereği gündeme getirilmiştir.

Ortakların bankayı yürütme konusundaki istekleri, etkin yönetim ve sermaye artışı ısrarla vurgulanan konulardır.

Tahsil edilemeyen krediler, hakim ortaklara aşırı kredi aktarımı da bankaları zora sokmaktadır.

Denetçiler bunlara raporlarında değinir, ama önlem alınmaz.

'Geliyorum' diyen kaza, 22 bankanın milletin üzerinden silindir gibi geçmesine neden olur.

ULUSLARARASI DENETÇİLER DOĞRU ÇALIŞTI MI, KUSURLU MU?

Zamanında ve doğru verilen raporlar, elbette önemlidir, ama banka batıkları arka arkaya geldikçe bu denetçilerin, özellikle de büyük paralarla çalışan uluslar arası denetçilerin konum ve işlevselliği de yoğun bir şekilde tartışılır.

Bu denetçilerin raporları doğru mudur? Kadroları yeterli midir?

Raporlarını zamanında vermişler midir? Vermişlerse bu kadar banka batağı nasıl olmuştur?

Devlet bu raporları doğru ve zamanında irdelememiş midir? Uluslar arası denetçilerin batan paralar da hukuki sorumluluğu var mıdır?

Milyarlarca dolar paranın uçup-gittiği bankalar için rapor hazırlayan uluslarası denetim kuruluşlarının büyük bölümü ABD ve Alman kaynaklıdır.

Arthur Andersen, Deloitte & Touche, Grant Thornton, Price Waterhouse, HLB İnternational, RWTÜV, KPMG bunlar arasında en çok tanınanlarıdır.

Türkiye'de çeşitli mali müşavirlik büroları ile işbirliği yapmaktadırlar.

Bankalar Yası'nın 13, 15 ve 18. maddeleri denetçi kuruluşlara önemli sorumluklar yüklemektedir.

Bu sorumluluklar arasında 'bankada bir kötü gidişat, muhasebeleşmede usulsüzlükler' olması halinde 'hemen uyarı'da vardır.

ULUSLARARASI DENETÇİLER TAZMİNAT ÖDEMEK ZORUNDA MI?

Denetçilerle ilgili önemli bir tartışmada 'batan bankalarda sorumlulukları' olup-olmadığı konusundadır.

Uluslararası denetim firmalarının yöneticileri, 'Sorumluluğumuz yok' dese de, yasaların mantıklı yorumu 'denetim şirketlerinin bankalarda parası batanların zararlarını karşılamakla yükümlü' oldukları şeklindedir.

İngiltere'de BCCI Bankası, Hong Kong'da Bearing Borsa kuruluşu battığında, bu banka ve borsa kuruluşuna verdikleri son denetim raporunda gerçeği yansıtmayan denetim firmaları da tazminat ödemiştir.

ABD'de batan dev firma Enron'da da Arthur Andersen'in ABD Kongresi önünde hesap verdiği unutulmamalıdır. Sadece o kadar mı?

Halen yüklü tazminat davaları da gündemdedir.

Ekonomist-yazar Güngör Uras bu konuya dikkat çekerken, zararların anlı-şanlı yabancı denetim kuruluşları tarafından ödenmesi gerekliliği üzerinde de durmaktadır:

'Batan bankalara hangi bağımsız denetim kuruluşlarının rapor verdikleri belli. Batan bankalardaki riski raporlarında göstermeyen, gerçeğe aykırı rapor düzenleyen bağımsız denetim kuruluşlarının isimlerinin açıklanması gerekir. Batan bankalar nedeniyle zarara uğrayanların, batan bankalar nedeniyle hisse senedi elinde kalanların bu bağımsız denetim kuruluşlarından zararlarını isteme hakları vardır. Bizim yasamız böyle yazıyor. Uluslar arası uygulama bu yöndedir'.

MECLİS'İN TAVRI DA NET: SORUMLULUKLARI VAR

Uluslar arası denetçiler konusu milletvekillerinin de gündemindedir. Özellikle Meclis Araştırma Komisyonu bu konuda ciddi tartışmalar yapmıştır.

Sonuçta TBMM Araştırma Komisyonu da hassas bu konuda 'tüketiciden yana' bir tavır almıştır:

'TMSF ve BDDK, hatta Hazine doğan zararlar için denetim kuruluşları aleyhinde tazminat davası açmalıdır. Gelişmelerde sorumlulukları vardır'

Aslında ortada ciddi bir tartışma konusu, bankada paraları batanlar için de önemli bir yeni kaynak sözkonusudur.

Bankalar Yasası'nın 'denetçinin sorumluluğu'nu anlatan 18. maddesi aynen şöyle demektedir:

'Denetleme nedeniyle doğacak zararların hukuki sorumluluğu bağımsız denetleme kuruluşuna aittir. Kuruluş ortaklarının, yöneticilerinin ve çalışanlarının hukuki ve cezai sorumlulukları genel hükümlere tabidir'.

FİRMALARDAN SAVUNMA: BİZ OLUMLU RAPOR VERMEDİK

Yasa açıktır. Biz de yorumu iyi yapılmamıştır.

Denetim konusunda ciddi bir aymazlık sözkonusudur.

Bir altyapı sorunu vardır.

Denetimlerin neden ve nasıl uluslar arası kuruluşlara verildiği ve tercihin neye göre yapıldığı belirsizdir.

Üstelik bu kuruluşlar büyük paralar alırken, hemen hemen hiç bir sorumluluğu da bugüne dek yüklenmemiştir. Yasalara aykırı olarak.

Oysa onların da ellerini taşın altına sokmaları gerekmektedir.

Banka sahiplerinden hesap sorulurken, bu konuda önemli bir işlevi olan, yüzbinlerce dolardan kapı açan uluslararası denetim kuruluşları da mutlaka dikkate alınmalıdır.

Hatta Meclis'te bu konuyu ciddi bir şekilde irdelemelidir. Anlaşılan bu konuda önümüzdeki günler önemli gelişmelere gebedir!

İşte bu tartışmalar yaşanırken, Türkiye'de bir çok bankayı denetleyen bir uluslar arası kuruluşun yöneticileri CHP'yi ziyaret eder.

Denetim firmasının yöneticileri, hem sarsılan itibarlarını tamir etme, hem de milletvekillerini bilgilendirme isteminde dir.

O toplantıda şaşırtıcı bir başka gelişme daha olur. Uluslar arası denetim Kuruluşunun yöneticisi, gelişmelerden sorumlu tutulmak istenmelerini anlamadıklarını belirtirken, 'Biz hiçbir banka için olumlu rapor vermedik ki' demektedir.

Batan bankalar için denetim firmaları olumlu rapor vermediyse önlem neden alınmamıştır?

Kim gelişmeler de kayıtsız kalmıştır?

Bu sorular da mide bulandırmaktadır!

Aynı buluşmada, denetim firmasının yöneticisinin, 'Bankaların durumlarında bugün de çok önemli gelişmeler yok' sözleri de şaşırtıcıdır!

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

MİLLET ADINA MECLİS BİR KEZ DAHA DEVREDE

MİLLET ADINA MECLİS BİR KEZ DAHA DEVREDE

Bankacılık sektöründe yaşananlar 19. dönem Meclis'inden beri hep gündemdedir.

Soru önergeleri, Meclis Araştırmaları, Meclis Soruşturmaları, Genel Görüşmeler, Gensorular, gündem dışı konuşmalar, bu sektörün iciğini-ciciğini gözler önüne serer.

Konular enine boyuna ele alınır. Ne var ki, banka skandalları da, hortumlamalar da, batıklar da devam eder.

Komisyonlar önemli bir şov merkezi haline gelmekte, konunun asıl özüne inilmeméktedir.

Oysa toplum Meclis'ten gerçekleri ortaya koyarken, 'aynı sancılar yaşanmasın' diye çözümler getirmesini de beklemektedir.

Bankacılık sektöründe gelişen olaylar milletvekillerinin de hep gündemindedir. Özellikle 21. ve 22. dönem parlamentolarında görev yapan vekiller, zararı hep katlanan batık bankalar konusunu sürekli işler. Ancak sonuç hiçbir zaman istendiği gibi olmaz.

Denetim mekanizması sağlıklı işlemez, çünkü zaman zaman 'devlet ve bankacılık sırrı' denilerek bilgiler ortaya konulmamaktadır.

Girişimler sonuç vermez, çünkü sorular ve merak edilen konular dönemin yetkilileri tarafından 'ustaca gizlenir', verilen yanıtlarda 'beylik cümleler' kullanılarak konu geçiştirilir.

Daha doğrusu 'saklanır'.

Sonuç çıkmaz, çünkü Liderler de özellikle iktidarda iseler, 'bizi de yaralar' diyerek vekillerinin bu konunun üzerine gitmesine 'engel koyarlar'.

Sansür uygularlar.

Sonuç çıkmaz, çünkü bir şekilde batan bankalarda 'medya bağı' olduğu için siyasi partiler 'medya ile kavgalı' olmak istemezler.

Kulaklarının üzerine yatarlar! Bu düzen de böyle gider!

Şaşkınlık yaratan olaylarla, hayali ve kural dışı işlemlerle, hortumlarla ve devlete binen milyarlarca dolarlık yüklerle...

MERAK UYANDIRAN KONULARDA KALIN SİS PERDESİ

Yine de bazı vekillerin bu yöndeki çabalarını ele almakta yarar vardır. Bazı sorular ve bazı değerlendirmeler, konunun üzerindeki 'kalın sis perdesi'ni kaldırmaya yöneliktir.

Örneğin, daha sonra Meclis Araştırma Komisyonu'nda da görev alacak AKP Tokat Milletvekili Ergün Dağcıoğlu da millet adına denetim yetkisini kullananlardandır.

Dönemin Devlet Bakanı Kemal Derviş'e aralık 2001'de sorduğu sorular, 'yürek yakan' türdendir. Ne var ki, gelen yanıtlar 'öylesinedir', yetersizdir.

Dağcıoğlu, 'El konulan bankaların sahiplerinin ayrı ayrı yurt içi ve yurt dışı mal varlıklarının dökümü nedir? Yurt dışı mal varlıklarının tespiti için nasıl bir faaliyet izlenmektedir? Bankaların eski sahiplerinin, alacakların tahsili bakımından çok büyük önem arz eden bir çok işletmeleri vardır. Bu işletmelerin, eski sahiplerin elinde, hem para ve kâr ka-

çırma aracı olarak kullanılabileceği, hem de banka batıran kişiler tarafından iyi bir şekilde işletilemeyeceği endişesi mevcuttur. Bu işletmelerin yönetimine BDDK yasaya göre el koyacak mıdır? Alacakların tahsili konusunda yasanın öngördüğü müddetler var. El koyma tarihinden 6 ay içerisinde bazı işlemler yapılmazsa mükelleflerin, mükellefiyeti kalkacak mıdır?'diye sorar.

DEVLETİN ADI BÜYÜKTÜR DE, YETKİSİ MAALESEF 'SINIRLI'DIR

Yanıtlar BDDK kanalı ile gelir:

'Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen bankaların yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklarının mal varlığı üzerine ihtiyati önlem konulmasına dair alınan mahkeme kararları ilgili icra müdürlükleri kanalıyla uygulanmıştır.

Devletin zor kullanma yetkisinin ülke sınırları ile sınırlı olması, diğer bir ifadeyle, 2004 sayılı İcra ve İflas Yasası ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Yasa hükümlerine göre verilen ihtiyati haciz ve ihtiyati önlem kararlarının icra yolu ile bir başka ülkede uygulanabilmesi mümkün olmadığından, Türk Mahkemelerinden alınan ihtiyati önlem ve ihtiyati haciz kararlarının yurtdışında uygulanması mümkün bulunmamaktadır. Bankalar Yasası'nın 14. maddesi gereğince Fon'a devredilen bankanın yönetim ve denetimini doğrudan ya da dolaylı olarak, tek başına veya birlikte elinde bulunduran ortaklardan mal beyannamesi talep edilmekte ve ilgililerin malvarlıklarına ihtiyati önlem konulmaktadır. Banka iştirak payının % 51'in üzerinde olması durumunda ise tespit konusu iştirakin yönetim ve de-

netim kurulu üyeleri, Fon tarafından atanan Bankanın yeni yönetimi tarafından yeniden belirlenmektedir. Bankaların eski sahiplerinin alacak tahsili bakımından önem arzeden işletmelerin yönetimlerine, gerekli koşulların oluşması halinde el konulmaktadır. Amaç alacağın tahsili, sözkonusu işletmelerin faaliyetlerini sürdürmesi, işsizliğe neden olumamasıdır. Yaygın bir kamulaştırma görüntüsünün genel ekonominin iyileşmesine yardım etmeyeceği düşünülmektedir'.

BANKA BATIRAN PATRONLARDAN TAHSİLAT OLUYOR MU?'

Karaman milletvekili Zeki Ünal da dönemin 'burnundan kıl aldırtmayan' Devlet Bakanı Kemal Derviş'i soru önergesi ile sıkıştırır.

O'nun merak ettiği hayli konu vardır:

'Bir yazılı basın haberinde, 25 katrilyon lirayı batıran patronlardan, sadece 30.8 trilyon lira alınabildiği belirtilmektedir. Türkiye'de, şimdiye kadar batırılan banka sayısı nedir? Batırılan bu bankaları, hangi şahıslar ya da holdingler batırmışlardır? Batırdıkları parasal kaynağın şahıs ve holdinglere göre dağılımı nasıldır? Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na aktarılan bankaların adları ile her bir bankaya aktarılan parasal kaynağın dolar cinsinden değeri nedir? Bankalara aktarılan parasal kaynak nereden temin edilmiştir? IMF'den alınan borç paraların bu kaynak içerisindeki % oranı ne kadardır? Ülkemizde şu ana kadar tasfiye edilen banka sayısı nedir? Tasfiye edilen bu bankaların devlete bıraktığı mali külfet ne olmuştur? Bankaları batıran şahıs ya da holdinglerin tüm malvarlıklarına niçin el konulmamıştır? Yasalar bu duruma izin vermiyorsa, konuyla ilgili niçin bir

düzenleme yapılmamıştır? Son Bankalar Yasası'nın konuya ilişkin maddelerinin, Cumhurbaşkanı tarafından Meclis'e iade edilmesine rağmen eski biçimiyle tekrar köşke gönderilmesi, dürüst yönetim anlayışı ile bir çelişki teşkil etmiyor mu? Göreve geldiğiniz günden bugüne kadar, IMF'den fiilen alınan toplam borç miktarı ne olmuştur? Hangi şartla alınmıştır? Vadesi ve faiz oranı nedir?'.

36 BANKA VE ÖZEL FİNANS KURUMUNA TASFİYE

Yanıtlar Bakan adına her zaman ki gibi BDDK'dan gelir. Ne var ki, on soru sorulmuşsa yarım-yamalak bir ikisinin yanıtı vardır:

'Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun kaynakları, sigorta primleri, zamanaşımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklar, kuruluş izni verilen bankaların kurucularının asgari sermayenin yüzde onu tutarında Fona yatıracakları sisteme giriş payı, hisse devir izinlerinde, hisseleri devralan ortaklar tarafından, devralınan hisselerin nominal bedelinin veya borsa değeri daha yüksek olduğu takdirde borsa değerinin yüzde biri oranında Fona yatırılacak tutarlar, yasaya aykırılık dolayısıyla hükmolunacak adli para cezaları ile idari para cezalarının yüzde ellisi ve Fon mevcudunun gelirleri ile sair gelirleri olarak belirlenmiştir.

Ayrıca, aynı maddede olağanüstü hallerde Fon'un Hazine Müsteşarlığı'ndan izin almak kaydıyla borçlanabileceği ve gereksinme hasıl olduğunda Hazine Müsteşarlığı'nca Fona ikrazen verilmek üzere uzun vadeli özel tertip Devlet İç Borçlanma Senedi ihraç edebileceği de hüküm altına alınmıştır. Bankalara aktarılan söz konusu tutarlar Fonun yukarıda belirtilen kaynaklarından karşılanmıştır. Ülkemizde

1960 yılından bu yana toplam 35 banka ve 1 özel finans kurumunun faaliyet izni kaldırılarak tasfiyeye tabi tutulmuştur.

Yapılan değişiklikler sonucu, Fon bankalarının tahsil edilemeyen alacaklarının tahsil edilebilmesi için mevcut hükümlerin yeterli olduğu düşünülmekle birlikte, tahsilat çalışmalarının istenilen etkinlikte gerçekleştirilememesinin nedeni borç rakamının yüksekliği ve borçluların bu miktarı karşılayacak yeterli malvarlığına sahip olmamasıdır'.

BAŞBAKAN'A SORU:DEVLETİN ZARARI NEDİR?

Erzurum milletvekili İsmail Köse ise aynı konuda Başbakan Bülent Ecevit'i muhatap alır.

Sorular ve merak edilenler aslında üç aşağı-beş yukarı aynıdır.

Aynı zamanda MHP Grup Başkanvekili de olan Köse'nin soruları şunlardır:

'1980-2001 yılları arasındaki yıllar itibari ile Kamu Bankalarının görev zararları, geri dönmeyen kredilerin miktarları ve teşvik kapsamında ucuz faizli verilen kredilerin tutarları? BDDK tarafından bu güne kadar el konularak fona alınan bankalar hangileridir, bu bankaların Devlete maliyeti ne kadardır? Bu bankaların rehabilitasyonu için ne kadar kaynak aktarılmıştır?'

Yanıtlar yine basmakalıptır ve Devlet Bakanı Kemal Derviş kanalı ile gelir:

'Sözkonusu bankaların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devri sırasında ödenmiş sermaye tutarındaki zararlarının devralınması nedeniyle aktarılan kaynak tutarı ile sermaye artışına iştirak edilmesi sonucu sermaye olarak aktarı-

lan tutar toplam 1.011.822 milyar TL' dir. 4389 sayılı Bankalar Yasası'nın 15'inci maddesi gereğince Fon, Hazine Müsteşarlığı'ndan izin almak kaydıyla borçlanabileceği gibi gereksinme hasıl olduğunda Hazine Müsteşarlığı'nca Fona ikrazen verilmek üzere özel tertip Devlet İç Borçlanma Senedi ihraç edebilmekte, özel tertip devlet iç borçlanma senetlerinin faiz oranları ve geri ödeme şartları da dahil olmak üzere tabi olacağı usul ve esaslar Hazine Müsteşarlığı ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından müştereken belirlenmektedir. Bu kapsamda T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilerek Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na verilen 10.982.901 milyar TL ve 7.010 milyon USD tutarında tertip devlet tahvili sözkonusu bankalarca fevkalade ihtiyatlar hesabında muhasebeleştirilmiştir. Bu tutara dahil olan nominal tutarı TL 1.499.427.255 milyon'luk özel tertip devlet tahvili adı geçen Müsteşarlığa iade edilmiştir'.

HÜKÜMET ÖZEL BANKALARA NASIL KAYNAK AKTARIR?

Konya milletvekili Lütfü Yalman da Kemal Derviş'e ilginç sorular sorar.

Yalman, 'Özel Bankaların çok sıkı denetim içeren planın dışına çıkarıldığı iddiaları doğru mudur? Hükümetin yasa çerçevesinde özel Bankalara aktarmayı öngördüğü kaynağı özel bankalar istediği gibi mi kullanacaktır? Bu durumda özel bankalar denetim ve gözetimden uzak kalmayacak mıdır? Bunun için nasıl bir önlem almayı ve ne yapmayı düşünüyorsunuz? Yüksek faizle alınan krediyle ilgili özel bankaların sıfır riskte olduğu, asıl riski yine kamu bankalarının taşıdığı doğru mudur? Bu durum kamunun ve milletin zararı-

na değil midir? Ya da milletin zararını nasıl önlemeyi düşünüyorsunuz?Ekonomik iyileştirmelerin, toplumun büyük kesimleri için yapılması gerekirken, alınan kaynağın belirli sayıda kişi ve şirketlere verileceği doğru mudur? Küçük ve orta ölçekteki işletmeler ve sanayiciler, esnaf, çiftçi, memur, işçi, emekli vs. bu krediden yararlanabilmekte veya bu krediyi alabilmekte midir? Kredi kullanımı ile ilgili yaklaşımın devlet ve milletimiz açısından şeffaf olması için; kim ne kadar kaynak veya kredi almıştır veya alacaktır? Bunların ödeme süreleri ve faiz oranları nedir? Hangi şirket veya kişiler almış veya alacaktır?' sorularının yanıtlarını beklemektedir.

KEM-KÜM EDİLMEKTE, VEKİLLERE NET YANIT VERİLMEMEKTEDİR

Yorumlarla süslü ve gerçekten önemli bir çok konudaki sorulara yanıtlar yine BDDK kanalı ile gelir.

Tatmin etmekten ise uzaktır. Yanıtlar şöyledir:

'Fon tarafından bankalara yapılan sermaye katılımlarının en az yüzde altmışına karşılık gelen tutarın, aynı risk grubunda bulunan gerçek ve tüzel kişilere, bankacılık ilke ve teamülleri çerçevesinde 30.06.2003 tarihine kadar kredi olarak kullandırılacağı 4389 sayılı yasanın geçici 4'üncü maddesinin 8 numaralı fıkrasında hükme bağlanmıştır. Bankalara sağlanacak sermaye ve sermaye benzeri krediler karşılıksız olmayacaktır. Doğrudan sermaye aktarımında Fon kamu adına bankaya ortak olacak ve sağlanacak bu kaynak ortaklarca ödenecek tutar ile sınırlandırılacak, bu bankalara yönetici atamak suretiyle faaliyetleri kontrol altında tutulabilecek ve hakim sermayedarlarının sahip olduğu hisse senetleri re-

hin olarak alnacaktır. Ayrıca, sermaye benzeri kredi olarak sağlanacak kaynak hibe olarak değil, piyasa koşullarına göre belirlenmiş bir getiri üzerinden verilecek ve vade sonunda ödemenin gerçekleşmemesi halinde sağlanan kaynak tutarı hisse senedine dönüşecektir'.

Şeffaflık herkesin dilindedir de, bankacılık sektöründe geçerli değildir. Hortumcunun sırları açık edilmemektedir.

Millet adına görev yapan vekil sorsa da, yanıt alınamamaktadır.

Kem-küm edilmektedir.

Böyle olunca da hiçbir sorun çözülememektedir. Vekiller de buna isyan etmekte, ama sistem değiştirilememektedir.

YENİ HÜKÜMETE ESKİ SORULARLA BANKALAR MERCEK ALTINDA

Bu arada seçimler olur, yönetim değişir.

DSP, MHP ve ANAP baraj altında kalmıştır. İktidar partileri seçimde 'duman olmuştur'.

Tayyip Erdoğan'ın AKP'si ise kasım 2002 seçimlerinin galibidir.

Yeni hükümet kurulur, ancak deneyimli milletvekillerinin aklında yine eski sorular vardır.

Özellikle de bankacılık sektöründe yaşananlar. Deneyimli milletvekillerinden Azmi Ateş, önceki dönemlerde de zaman zaman kurcaladığı banka skandallarını yine Meclis gündemine taşır.

Azmi Ateş, yeni hükümete eski sorular sormakta ve 'kendi arkadaşlarının desteğiyle' bu kez aydınlanmayı beklemektedir.

Ateş'in gündeminde hayli gürültü koparan Pamukbank

operasyonu da vardır. AKP'li Ateş'in kasım 2002 tarihli soruları şunlardır:

'Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu Pamukbank'ın TMSF'na devri işleminde 22 Kasım 2002 tarihinde yürütmeyi durdurma kararı verdi. Çukurova Grubu'nun; Bankayı BDDK'nın el koymasından sonra-uğratıldığı bozuk mali yapıdan dolayı- geri alma niyetinde olmadığı ifade edilmektedir. Ancak, Çukurova Grubu Bankayı devralabilmesi için müşteri portföyü kalitesinin ve en önemlisi de bankacılığın temeli olan güven ve itibarının 18 Haziran 2002 tarihindeki duruma getirilmesini talep etmektedir. Anlaşıldığına göre, 18 Haziran 2002 tarihli durum, BDDK ve Çukurova Grubu tarafından çok farklı olarak değerlendirilmektedir. Bu durumda bu farklılık acilen nasıl giderilecektir? Pamukbank ve Yapı Kredi Bankası'na el konulması operasyonları yasayla çelişmiş olmuyor mu? Diğer bir ifadeyle BDDK, bu operasyonlarıyla yasayı ihlal etmiş olmuyor mu? Etmiş ise, buna neden olanlar hakkında ne gibi yasal işlem yapılması düşünülmektedir? BDDK'nın kontrolündeki – TMSF'ye devredilen- bankaların Ülkemize; Bugün toplam maliyeti kaç ABD Dolarıdır? Ve bu maliyetin bankalara göre dökümü nasıldır? Bankalar TMSF'na devredildikleri tarihteki toplam maliyetleri kaç ABD Doları idi? Bunun bankalara göre dökümü nedir? Bu durum gözönüne alındığında BDDK'nın, Yasanın kendisine verdiği görevleri yerine getirdiği söylenebilir mi?'.

BAŞKANLIK YOLU AÇAN SORULARA AYRINTILI YANITLAR

Azmi Ateş, konu hakkında 'iyi çalışmıştır'.

Aslında bu çalışması daha sonra kendisine hayli popüler olan Meclis Araştırma Komisyonu Başkanlığı yolunu da

açacaktır. Ateş'in sorularına yanıtlar yine BDDK'dan gelir, ancak bu kez daha ayrıntılıdır:

'Gelişmelerin Kurumumuz ile Çukurova Grubu tarafından farklı değerlendirmelere tabi tutulduğu yaşanan süreç dikkate alındığında ortaya çıkmaktadır. Grup kendilerine yönelik haksız ve kasıtlı bir karar alındığını iddia etmektedir. Kurumumuzun ise gerek teknik gerekse hukuki anlamda haksız veya taraflı bir karar almadığı açıktır. Bunun çok basit anlamda Grubun bankadan kullanmış olduğu kredilerin seyrinin izlenmesi ve kullanılan kredilerin faizlerinin dahi yıllardır ödenmemiş olduğu gerçeğinin değerlendirilmesiyle dahi anlaşılabileceği düşünülmektedir. Kurum ile Grup arasındaki görüş ayrılıkları ise yargının vereceği kararlar doğrultusunda giderilmiş olacaktır.

Diğer taraftan, Yargı organları tarafından verilen kararlara İdarenin uyacağı muhakkaktır. Bu durumda, İdare tesis ettiği tüm işlemleri geri alacak ve Bankayı eski sahiplerine iade edecektir. Ancak, bankaların faaliyette bulundukları sürece sürekli değişen bilançolara ve organizasyonlara sahip olan kuruluşlar olduğu dikkate alınmalıdır. Bu minvalde, kesin yargı kararı üzerine iade edilen bankanın sahiplerinin zararlarının tazmini iddiasıyla ikame edecekleri davalar sonucunda haklılıkları yargı tarafından teslim edilirse yargı kararlarının ifa edileceği tabiidir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından Pamukbank T.A.Ş.'nin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devri kararlaştırılmadan önceki toplantılarda konu Bankalar Yasası'nın 3'üncü maddesinin 11 numaralı fıkrasının işletilmesinin dahi bir yarar sağlamayacağı sonucuna varılarak, aynı maddenin 1 numaralı fıkrasında amaç doğrultusunda gerekli işlem tesis edilmiştir.

Dolayısıyla. Pamukbank T.A.Ş'nin Fona devir kararı mer'i mevzuat hükümleri çerçevesinde bütün etkileri değerlendirilerek alınmış bir karar olup, yasalarla çelişen herhangi bir husus bulunmamaktadır'

YAPI VE KREDİ BANKASI FON'A DEVREDİLMEDİ

BDDK tarafından değerlendirme yapılırken, bir veya birkaç bankanın durumunun tüm bankacılık sistemi ile ekonominin diğer birimlerini ne şekilde etkileyeceği, alınan ve alınmayan bir karar ile piyasalara nasıl bir mesaj verileceği, istikrarın sağlanması veya bozulması noktasında nasıl bir etki gündeme geleceği ve bu hususların tasarruf sahiplerine, kredi sistemine ve piyasaların güven ve istikrarına ne tür bir yansıması olacağı hususları dikkate alınmaktadır.

BDDK, bu saptamayı yapmakta, Pamukbank'ın Fona devir kararının yasayla çelişip çelişmediği konusunda şu değerlendirmede bulunmaktadır:

'Her ne kadar soru içeriğinde Yapı ve Kredi Bankası A.Ş'nin de Fona devredildiği ifade ediliyorsa da, Kurumumuzca 18.06.2002 tarihinden bu yana yapılan muhtelif açıklamalarla bahse konu bankanın Fona devredilmediği, sadece bazı banka ortaklarının ortaklık haklarının Fon tarafından kullanıldığı kamuoyuna bildirilmişti.

Devir kararının yasaya aykırı olduğu iddiasının doğruluğu ise ancak, Kurumumuzun tespit ve değerlendirmelerinin yanlış olduğunun ve Bankanın Fona devrinin kısa, orta ve uzun vadede Bankanın sistemde mevcut haliyle bırakılmasından daha zararlı olduğu hükmüne tutarlı ve kanıtlanabilir bir yöntemle ulaşılmasına bağlıdır'

BİRLEŞME OLSAYDI NE OLURDU?

Ateş'in sorusunda özellikle Pamukbank ve Yapı ve Kredi Bankası birleşmesi üzerinde durulduğu gözlenmektedir.

Anlaşılan Ateş'e bilgi verilirken, 'Bu bankalar birleşse sorun olmazdı' denmiştir.

Oysa BDDK aksi görüştedir:

'Bankaların bilançolarının toplanması suretiyle aktiflerinin büyütülmesi ve bu aktif üzerinden sistemin en büyük bankalarından biri haline gelmesi söz konusu bankanın sistemin en güçlü bankası haline geldiğinin bir göstergesi değildir. Öyle olsa idi, bütün dünyada yaşanan benzeri problemlerde sorunlu olan bankaların diğer bankalarla birleştirilmesi suretiyle tüm sorunlar çözülür, çözüm için ayrıca ilave kaynak ihtiyacına gerek olmazdı.

Kurul ve Kurum gereken değerlendirmeleri yapmış ve birleşik bankanın en büyük sorunlu banka haline dönüşeceğini, sorunun çözülmesi yerine, sorunun boyutunun büyümesi dışında Grup tarafından planlandığı şekliyle birleşmenin bir çözüm üretmeyeceği sonucuna ulaşmıştır. Kurumumuzun internet adresinde (www.bddk.org.tr) yayımlanan 27.06.2002 tarihli Pamukbank Bilgilendirme Raporu'nda da belirtildiği gibi, birleşme ve devirlerin başarıya ulaşması için birleşme sonrası oluşan yeni bankanın mali durumunun bozulmaması ve faaliyetlerini sağlıklı bir şekilde yürütmesi şarttır.

Bu çerçevede, Bankanın ve hakim sermayedar grubun da kabul ettiği üzere, sunulan planda grup kredilerinin tasfiyesi konusunda gerçekçi bir yaklaşım sergilenmemiştir.

Grup kredilerinin tasfiyesine ilişkin sunulan planın değerlendirilmesi sonucunda tasfiyenin, önemli ölçüde dış et-

kenlere bağlı olduğu, gerçekleştirilebilir tahminlere dayanmadığı, bu haliyle öngörülmesi mümkün olmayan bir zaman alacağı ve birleşik bankada yaşanacak problemlerin çözümünün zamana yayılmasının sistemin istikrarını olumsuz yönde etkileyeceği sonucuna varılmıştır'.

BİRLEŞİK BANKA'DA SORUNLAR DAHA BÜYÜK OLACAKTI

BDDK, Pamukbank ile Yapı ve Kredi Bankası'nın birleşmesinin 'dertlere deva' olmayacağı görüşündedir.

Aksine 'birleşik banka' da sorunlar daha büyük olacaktır.

Milletvekilinin sorusuna yanıt şöyle devam eder:

'Yapı ve Kredi Bankası A.Ş ile gruba ait bazı şirketlerin gerek İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında, gerekse uluslararası piyasalarda işlem görüyor olması nedeniyle, ileride birleşik bankada yaşanacak bir sorunun yerli ve yabancı küçük yatırımcılara, tasarruf sahiplerine, bankacılık sektörüne ve dolayısıyla ekonomiye mümkün etkilerinin daha büyük olacağı düşüncesinden hareketle, Pamukbank T.A.Ş.'nin Yapı ve Kredi Bankası A.Ş tarafından devralınmasının Bankanın sorunlarına çözüm olmayacağı sonucuna varılmıştır.

Birleşme planının uygulamaya konulması halinde, Pamukbank T.A.Ş'nin sorunlarının çok kısa bir süre içinde Yapı ve Kredi Bankası A.Ş'ye de sirayet edeceği öngörülmüş ve birleşme sonucunda oluşacak, ölçek bazında çok büyük ancak aktif kalitesi bozuk ve nakit sermaye ihtiyacı olan sorunlu bir bankanın, bankacılık sektörünün genel istikrarı bakımından daha sakıncalı olacağı düşüncesiyle birleşme uygun bulunmamıştır.

Diğer taraftan, Pamukbank T.A.Ş'nin sermaye yeterliliği

standart rasyosunun negatif %46,15 olarak hesaplandığı ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş'nin sermaye yeterliliği standart rasyosunun ise % 10,21 olarak açıklandığı dikkate alındığında, söz konusu bankaların birleşmesi durumunda yeni bankanın sermaye yeterliliği standart rasyosunun yasal asgari oran olan %8'i tutturamayacağı da açıktır. Kurumumuza sunulan birleşme ile ilgili projeksiyonlarda ise her iki bankanın mevzuata aykırı çeşitli varsayımlar altında 31.12.2001 itibariyle rasyolarının % 8'in üzerinde olduğu kabul edilmiş ve hesaplamalar bu şekilde yapılmıştır.

Pamukbank'ın Fona devir kararı mer'i mevzuat hükümleri çerçevesinde bütün etkileri değerlendirilerek alınmış bir karardır ve mevzuatın gereğini yerine getirmek dışında başka bir amaca yönelik işlem tesis edilmemiştir. Bu çerçevede, söz konusu kararın alınması esasında Uluslar arası Para Fonu ya da bir başka gerçek/tüzel kişinin etkisi veya talebi bulunmamaktadır'.

SİSTEM DİREKTEN DÖNDÜ

BDDK açıklaması aslında sistemin büyük bir sorunun eşiğinden döndüğünü de gözler önüne sermektedir.

Sermaye yeterliliği rasyosu tutmayan iki banka birleştirilmiş olsa belki de Türkiye açısından 'büyük bir ekonomik felaket' yaşanabilecektir.

İki bankanın da sağlıksız bir yapıda olması devlet ve hükümet açısından da telâfi edilmeyecek bazı olumsuz gelişmelere neden olabilecektir.

Borsa çökecek, dış yardımlar duracak ve Türkiye ekonomide 'tam hasta' bir görünüme düşebilecektir.

Anlaşılan direkten dönülmüştür!

BDDK, birleşme savlarının gerçekçi olmadığını 'O zaman dünyada da sorunlu bankalar birleştirilir, çıkmazdan kurtulunurdu' diye açıklamaktadır.

HAKSIZ KAZANÇ SÖZKONUSU

İstanbul Milletvekili Azmi Ateş'in soru önergesine verilen yanıtlar aslında Çukurova Grubu'nun yıllarca 'haksız kazanç' sağladığının da net bir göstergesidir.

Grup, her ne kadar 'birleşme olsa Pamukbank batmazdı, sistem de zarara uğramazdı' dese de resmi rakam ve belgeler gerçeği açık-seçik gözler önüne sermektedir:

'Pamukbank'ın en önemli sorunu grup firmalarına kullandırılan ve tahsil edilemeyen kredilerdir.

Çukurova Grubu firmalarına kullandırılan krediler vadesinde ödenmemiş ve vadelerinde Banka tarafından sürekli temdit edilmiştir. Bankanın grup kredilerinin anapara ve faiz tahsilatlarını yıllardır gerçekleştirmediği, bu kredilere reeskont uygulayarak ve bunları anapara üzerine ekleyip tekrar reeskont yaparak gelir yarattığı, gerçekte Banka büyük miktarlarda zarar ederken ve zarar katlanarak büyürken mali tabloların karlı gösterildiği saptanmıştır.

Diğer taraftan, grup kredilerinin teminata bağlanmasına yönelik olarak Banka ortaklarından ve grup firmalarından alınan teminatların tamamı sermaye yeterliliği rasyosunun hesaplanmasında mevzuat hükümleri doğrultusunda dikkate alınmıştır. Dolayısıyla farklı bankalarda aynı türden alacaklar için farklı oranların ve değerleme uygulamalarının yapıldığı iddiası doğru değildir.

Grup kredilerinin yeniden yapılandırılması durumunda Pamukbank'ın bu kredilere ayırdığı karşılıklardan dolayı ta-

şıyacağı zarar miktarı değişmeyecek ve sermaye yeterliliği standart rasyosu da negatif olarak gerçekleşecektir. Dolayısıyla, grup bilançolarının yeniden yapılandırılması durumunda da ortaya çıkan sermaye ihtiyacı bakımından değişen hiçbir şey olmayacaktır.

Pamukbank'ın sermaye yeterliliği standart rasyosunun negatif %46,15 olarak gerçekleştiği, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş'nin rasyosunun ise %10,21 olduğu dikkate alındığında, birleşik bankanın rasyosunun asgari olan %8'in altında kalacağı açıktır.

Bu durumda, sekörde daha büyük paya sahip olacak olan birleşik bankanın özkaynak açığı ve yaklaşık 5 milyar ABD Doları tutarındaki gelir getirmeyen aktif ile faaliyetlerine devam etmesi ciddi tehlike arz edeceğinden, bir müdahale yapılması kaçınılmaz olacaktır. Sektörde önemli bir paya sahip olan Yapı ve Kredi Bankası A.Ş'nin mali bünyesinin bozulmasına neden olunmaması ve birleşik bankanın ölçeğinin büyüklüğü nedeniyle gerek Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun, gerekse genel olarak ekonominin katlanacağı zararın artmasının engellenmesi söz konusu bankaların birleşmelerine izin verilmemesinin nedenleri arasında yer almaktadır'.

PEKİ TURKCELL HİSSELERİ NE OLACAK?

Az-buz değil, sistem 5 milyar dolarlık bir zarardan dönmüştür.

BDDK, Ateş'in Turkcell hisseleri ile ilgili sorusuna da şu yanıtı vermektedir:

'Mevzuat gereği halka açık ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsasına kote olan Turkcell hisseleri piyasa fiyatı ile de-

ğerlenmiş ve yıl sonu itibariyle yaklaşık 6 katrilyon TL değeri bulunan bu şirket, hisselerini elinde tutan bankaların bilançosunda da paylarına bu değer üzerinden tekabül eden tutarda işlenmiştir. 2001 yılı başında lisans bedeli için KDV dahil yaklaşık 3 milyar ABD Doları ödenen şirketin tümünün değeri Turkcell'in değerinin yaklaşık %13'üne karşılık gelen yaklaşık 800 trilyon TL üzerinden ilgili bankanın payı oranında bilançosunda yer almıştır'.

BANKA YÖNETİCİLERİNE BÜYÜK SUÇLAMA

Azmi Ateş'in soru önergesine verilen yanıtlarda aslında 'sistemin aczi' de gözler önüne serilmektedir.

Yıllar yılı olumsuz gelişmelere kulak tıkanmış, görmezden gelinmiş ve devlet zarara uğratılmıştır.

Çukurova Grubu olayında devletin göz göre göre 'zarara sokulması' sözkonusudur.

Vekilin soruları bu gerçeğin ortaya çıkmasını sağlamıştır:

'Bankanın yaklaşık 2 milyar ABD Doları tutarındaki sermaye açığının önemli bir kısmı, 90'lı yılların başından itibaren Çukurova Grubu'na kullandırılmış olmakla birlikte anapara ya da faizlerinde bir tahsilat sağlanamayan kredilerin 5. Grup donuk alacak olarak nitelendirilerek, bu kredilere ilişkin reeskontların iptal edilmesi ve mevzuatta belirtilen karşılığın ayrılması sonucu oluşmuştur. Krizlerin sorumlusunun bankaların sermayedar ve yöneticileri olmadığı tabiidir. Bununla birlikte, bankacılık mesleğinin gerektirdiği disiplin, ilke ve teamüllerden en önemlileri ihtiyatlı ve basiretli davranmaktır. Bu çerçevede, Banka kaynaklarını kendi firmaları lehine kullanan, bu kredilerin tasfiyesi için aldığı önlemler yetersiz kalan, bankacılığın önemli prensiplerinden ris-

kin dağıtılmasına ve kredi kullandırımında emniyet, seyyaliyet ile verimlilik esaslarına uymayan banka yöneticileri ile sermayedarlarının Bankanın mali bünyesinin bozulmasına sebep oldukları aşikardır.

Pamukbank'ın denetimi sonucunda negatif %46,15 olarak hesaplanan sermaye yeterliliği standart rasyosu ve 3 katrilyon TL'ye yaklaşan sermaye açığı mevcut mevzuat çerçevesinde değerlendirilmiş ve Banka hakkında yasanın 14 üncü maddesinin 3 ve 4 numaralı fıkralarının amir hükümlerinin uygulanması kaçınılmaz olmuştur.

Bankaların döviz cinsinden borçlanıp Türk lirası cinsinden plasman yaptığı durumlarda açık pozisyon oluşmakta ve döviz kurlarındaki artış, açık pozisyonu olan bankalara zarar olarak yansımaktadır. Pamukbank T.A.Ş uzun zamandır açık pozisyon ile faaliyet göstermekte, son bir yıllık sürede bilanço içi açık pozisyonu yaklaşık 1.300 milyon ABD Doları düzeyinde bulunmaktadır. Son bir yıl içerisinde kurların yaklaşık olarak %115 oranında artması ile birlikte Banka yüksek tutarda kambiyo zararına maruz kalmıştır'.

GECİKTİRMEDE BİLE BÜYÜK OYUN

Pamukbank'ın mali durumu felâkettir. Banka yöneticileri ve hakim sermayedar bunu iyi bilmektedir.

Birleşme operasyonunda yaşanan gecikmeler ve yürütülen kulisler ise zaman kazanmaya yöneliktir.

Amaç; 'Pamukbank'ın gelmiş olduğu kaçınılmaz sonu gerçekçi bir çözüm yoluyla değil de, ortaya daha büyük ve sorunlu bir Banka çıkarmak suretiyle bertaraf etmek çabası ve bu suretle zaman kazanma gayesidir'.

BDDK bu konuda şunları açıklamaktadır:

'Her ne kadar Kurumumuza 17.06.2002 tarihinde birleşme başvurusu yapılmış ise de bu konu, haziran 2001 tarihinden itibaren Banka yöneticileri ile yapılan toplantılarda ve yazışmalarda defalarca gündeme getirilmiş ve Kurumumuzun uzman personeli tarafından birleşmenin muhtemel etkileri detaylı olarak değerlendirilmiştir.

Banka sahiplerinin yaklaşık bir yıl bekledikten sonra donuk grup kredilerine makul bir ödeme planı sunmadan ve uygulanabilir görünmeyen varsayımlarla yeniden sermayelendirme programının sonuç aşamasında Kurumumuza birleşme başvurusunda bulunmuş olmalarının, Pamukbank hakkında alınacak kararı erteletmeye yönelik bir işlem olduğu düşünülmektedir. Birleşme başvurusundan hemen hemen bir yıl önce Haziran 2001 tarihinde bahse konu bankaların birleşmesine yönelik olarak Kurula bir sunuş yapılmış ve birleşmeye yönelik bu plan Kurumumuz tarafından değerlendirilmiştir. Daha sonra, Haziran 2002'de yapılan birleşme başvurusu ise tarafımızca üzerinde uzun süredir çalışılmakta olan planın hemen hemen aynısıdır. Bu çerçevede birleşme başvurusunun yeterince incelenmediğine yönelik eleştiriler doğruyu yansıtmamaktadır'.

MECLİS RAPORUNDA ÇUKUROVA GRUBUNA SUÇLAMA

Pamukbank olayı TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu'nda da enine-boyuna ele alınmıştır.

Elde edilen avantajlı koşullar Komisyon üyesi vekilleri de hayrete düşürmüştür.

TBMM Raporu'nda Çukurova Grubu'nun Pamukbank operasyonu şu cümlelerle açıklanmıştır:

'Çukurova Grubu'nun Pamukbank'a olan borçları ilk üç yılı faizsiz olmak üzere toplam 15 yıla yayılmış ve uygulanacak faiz oranı 6 ayda bir ödemeli altı aylık libora 0.5 spread eklenmek suretiyle hesaplanmaktadır.

Hazine'nin 10 yıllık borçlanmalarına baktığımızda faiz oranının yaklaşık yüzde 11'ler civarında olduğu dikkate alındığında ve fonlamasını Hazine'den borçlanmak suretiyle yapan TMSF'nin ödediği faiz maliyetleri de gözönüne alındığında Çukurova Grubu'nun taksitlendirilmesinde TMSF'nin fonlama maliyetinden dolayı bir kaybının olduğu görülmektedir'

Rapor gerçeğe parmağını basmaktadır, ama Üsküdar'da sabah olmuştur bir kez!

ATEŞ 21 ŞUBAT'I DA AYDINLATMAYA ÇALIŞIYOR

İstanbul milletvekili Azmi Ateş, 22. dönem parlamentosunda soru önergeleri ile bankacılık sektöründe yaşanan sancıların ve hortumların üzerine giden bir kişi olarak dikkat çeker.

Ateş, daha parlamento çalışmaya başlar-başlamaz arka arkaya verdiği önergelerle bankacılık sektörünün üzerindeki giz perdesini de aralamaya çalışmaktadır.

Ateş'in 21. dönem parlamentosunda da dönemin hükümetüstü ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı Kemal Derviş'e yönelttiği sorular hayli konuşulmuştur. Ateş soruları ile şubat 2001 krizinin nedenlerinin ortaya konmasını sağlamaya çalışmıştır.

Ateş, '19 şubat krizi süresince kamu bankalarından düşük faizle kredi alanların kimler olduğunu, bu grupların yüzde kaç faizle kredi aldıklarını, Merkez Bankası'nda düşük

kurdan kimin, ne kadar döviz aldığını öğrenmeye' çalışmıştır. O dönem yanıtlar ise tam Türkiye'ye uygundur! 'Devlet memuruyuz, bilgi veremeyiz efendim' mantığı. Devlet Bakanı Derviş'in yanıtlarında da bu yaklaşım vardır.

Yine de şubat krizi ile ilgili bazı ipuçları dikkat çeker. İşte o günlerde doların seyir defteri:

19 şubat- 686.368, 20 şubat- 691.319, 21 şubat- 688.696, 22 şubat- 962.499, 23 şubat- 1.078.163'.

Yani iki günde net yüzde 50 kâr. Hiç bir ülkede olmayan bir durum! 1 milyar doları olan 48 saat sonra 1.5 milyar doların sahibi. İşçiye sıfır zam, memura-emekliye 'yok edebiyatı', ama bazılarına 'altın hisse'. Oh ne âlâ!

7.6 MİLYAR DOLARLIK DÖVİZ SATIŞI

Bu yasaklar ve yasalarda 'antidemokratik engeller'var ya! Hırsızlıklar hakkında soru sorulamaz ya!

Bilgi almak için de kılı kırk yarıyorsunuz.

Nitekim Azmi Ateş, şubat krizinde hangi bankaların Merkez Bankası'ndan düşük kurdan para alıp 'zenginlik' sağladığını da öğrenmeye çalışır.

Bu 'tüyocular' kimlerdir acaba? Bankalar açıklanmaz. Sadece fısıltı gazetesi isimlerini yayar.

Ama o krizde Merkez Bankası'ndan çekilen para 7.6 milyar dolardır.

Kazancı düşünün!

Gerçi bu paranın 6.2 milyar dolarının aynı valörden geri alındığı vurgulanır, ama galiba bu da bir yanıltmadır!

Nedeni de açıktır: Merkez Bankası zaten bu tür işlemi her gün yapmaktadır. Gelen değil de, giden önemlidir. O giden de 7.6 milyar dolardır..

Resmi açıklama yapılmasa da, krizde Merkez Bankası'ndan en çok parayı çeken bankanın Citibank olduğu anlaşılır.

İddialara göre, Citibank o gün 1 milyar 63 milyon dolar para almıştır. Kârı da ikiye katlanmıştır.

İşin ilginç tarafı; Citibank'ın yönetiminde tanıdık bir isim vardır: Stanley Fisher.

Fisher, daha önceleri İMF'nin 1. Başkan Yardımcısıdır ve 'dalgalı kur'u isteyen isimdir.

Fisher, daha sonra o görevden ayrılmış ve Citibank'a geçmiştir.

Gariptir; Citibank Merkez Bankası'ndan en çok para çekip en fazla kâr eden bankadır!

21 ŞUBATIN ACI FATURASI: DÖVİZ REZERVLERİNİN 5'TE 1'İ UÇTU

TBMM Yolsuzluk Araştırma Komisyonu da 21 şubatın aydınlanması için hayli çaba gösterir.

Eski bakanlar, bürokratlar bu konuda da sorgudan geçirilir.

Daha önce de bu konuya kafa yoran Azmi Ateş ise soruları ile özellikle bürokratları terletir.

21 şubat sürecinde hızlı ve etkin karar alınamaması nedeniyle devlet 2.5 milyar dolar zarara uğramıştır.

Bu büyük bir kayıptır.

Ayrıca Merkez Bankası tarafından 19-21 şubat tarihleri arasında eski kurlar üzerinden 5 milyar 188 milyon dolar döviz satışı yapılması sonucu ülke döviz rezervlerinin 5'te biri erimiştir.

Bazı kişilere de haksız kazanç sağlanmıştır.

Meclis raporu, özellikle Gazi Erçel'e yönelik ciddi suçlamalar da bulunmaktadır.

Raporda, Erçel için, 'görevi dolayısıyla öğrendiği bilgiyi kendisine menfaat sağlamak amacıyla kullanmıştır'denmektedir.

Erçel, bankadaki parasını kriz öncesi Türk lirasından dolara çevirince iki kat kâr elde etmiştir. 688 bin 750 liradan aldığı 83 bin 952 dolar, Erçel'e büyük kazanç getirmiştir.

O dönemde para musluklarının başındadır ve halk devalüasyon nedeniyle yarı yarıya fakirleşmiştir!

VEKİLLER BANKALARA TAKTI BİR KERE...

Azmi Ateş, konuyu irdeler, araştırır. Sinirlendiği konu ise bilgilere tam ulaşamamasıdır.

Yeni dönemde de belki bu yüzden Komisyon oluşturulması teklifi verir: 'Yolsuzlukları araştıralım'.

Meclis'te Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu kurulunca da bu konuda hızlı hareket eden ve deneyimli bir isim olarak dikkat çeken Ateş, Komisyon Başkanı oluverir.

Gerçekten de 2003 yılının bakanları bile gölgede bırakan bir makamı olur bu Araştırma Komisyonu Başkanlığı.

Hergün gazetelerde haber, her gün TV'lerde değerlendirme.

Meşhur olmak için böyle bir Komisyonun Başkanı ya da üyesi olmak yetmektedir Türkiye'de.

Dedik ya, Azmi Ateş kafayı takmıştır bu işe diye.

Yeni hükümet kurulur-kurulmaz ilk önergeyi de patlatıvermiştir.

28 kasım tarihli önergenin muhatabı ekonomi kökenli bir bakan Doç.Dr. Abdüllatif Şener'dir.

Şener, bir çok vekilden bu konuda sorular alır ve yanıtlar verir.

Önergelerde o günlerin güncel konusu Pamukbank ve Yapı Kredi operasyonu da bir kez daha ameliyat masasına yatırılır.

Görünen açık ve net; 'devletin oyuna getirildiğidir'.

BDDK rakamları ve belgeleri, 'Çukurova ince ayarlarla devleti oyuna getiriyor. Banka kendi ortaklarına kullandırdığı krediler nedeniyle battı' demektedir.

Aynı BDDK, bu açıklamalardan bir süre sonra bu kez Çukurova Grubu ile 'Hazine'yi bile kıskandıran' koşullarda sözleşme imzalayacaktır.

Türkiye'de hiçbir şeye şaşırmamak gerekmektedir!

ONALTINCI BÖLÜM

MECLİS KOMİSYONU'NDA 'DİNLENME' KORKUSU

MECLİS KOMİSYONU'NDA 'DİNLENME' KORKUSU

Hemen her dönem parlamentosunda oluşturulan yolsuzluklar ve batık bankalarla ilgili Araştırma Komisyonu 3 kasım 2002 seçimleri ile oluşan yeni parlamentoda da devreye girer.

Deneyimli bir isim olan Bülent Arınç'ın TBMM Başkanı olması da 'yolsuzluk ve usulsüzlükler' konusunda 'bir şeyler yapılacağı' anlamında 'umut ışığı'dır.

TBMM Komisyonu oluşur.

Başına da deneyimli bir isim; İstanbul milletvekili Azmi Ateş getirilmiştir.

Tayyip Bey de Komisyon'un sırtını sıvazlar:

'Hayırlı bir iş yapacaksınız inşallah'.

Komisyon, Bakanlık kadar forslu bir makamdır ve basının da ilgi odağıdır. Komisyon Başkanı ve üyeleri gak dese de haberdir, guk dese de.

Daha önceki örnekleri gözönüne alındığında 'benim oğlum bina okur, döner-döner yine okur' muhabbeti yapılsa da komisyon gayretlidir.

Bir çok konuya el atar.

Batık banka patronları da dinlenir, eski bakan ve başbakanlar da.

1-2 saat öngörülen görüşmeler 3 saatte biter bazen; 5 saate de uzadığı olur.

Şen girilip yaslı çıkılır genellikle komisyon odasından.

Her ne kadar 'bilgi verilme' dense de komisyona her gelen 'ifade verdi' damgası yer halkın gözünde.

Kimi konuk üyelerle tartışır, kimi şov yapar.

Kimi zaman yanlış bilgiler sızdırılır biraz da kasıtlı olarak basına, kimi zaman bir gerçek değiştirilmek ve kapatılmak için epeyce güç sarfedilir.

TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu Başkanı Azmi Ateş, 3 ay boyunca cep telefonu bile taşıyamaz.

'Telefonum dinlenir, başımıza iş alırız' diye inzivaya çekilince eşten-dosttan sitemler alır.

Kendi ifadesine göre, 7 sülâlesi bile araştırılır, ama bir şey bulunamaz.

AKP ve CHP milletvekillerinden oluşan komisyon çalışmalarında destek için 60 kadar da uzmandan yararlanır.

ATEŞ – TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu Başkanı. 8 yıldır batık bankaların ve usulsüzlüklerin peşinde. Azmi Ateş, bu konuda uzman oldu.

KİMYASI BOZULAN KORKMAZ YİĞİT KOMİSYON DA

Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu hızlı başlar işe. Yolsuzluk ve Usulsüzlüklere karışmış, bilgisi olan ya da adı geçen kim varsa davet edilir.

'Ne kadar çok bilgi, o kadar etkili çalışma' anlayışı vardır kafalarda.

Gerçi işin sonuna doğru 'çalışmalar biraz sulandırılır', ama yine de bir çok konuya ışık tutulur.

Komisyonun ilginç konuklarından biridir Korkmaz Yiğit.

Hiç kimsenin tanımadığı bir müteahhitken, bir anda Medya İmparatorluğuna doğru ilerlemiş, bankalar satın almış, birkaç gazete ve TV'nin sahibi olma ünvanını elde etmiş, ama bir anda batmıştır.

Hapse düşmüştür. Türkbank'ın özelleştirilmesi operasyonunda Alaattin Çakıcı ile çok sıkı-fıkı olunca 'kimyası bozulmuş', devletin takibatına girmiş, MİT raporları ile 'sakıncalılar' kapsamına alınmıştır.

MİT ve derin devlet, 'Bu adama banka satılmaz' görüşündedir.

O dönemin Başbakan Yardımcısı Mesut Yılmaz, bir telefon görüşmesinde Korkmaz Yiğit'in yüzüne de söyler bu sözleri:

'Israr etme. Sana banka verilmez. Bütün raporlar aleyhinde.'

YİĞİT'İN İSTANBUL'DA SÜPER UYDUKENT HAYALİ

Korkmaz Yiğit, kendi halinde, zengin mi zengin, üstelik İstanbul'un en büyük arsa spekülatörü olarak huzurlu bir yaşam sürerken, bir anda hapislerde bulur kendini.

Hem de akılalmaz kötü koşullarda.

Önce satın aldığı gazeteleri bir bir elinden çıkarır, sonra işleri bozulur, özetle perişan olur.

Oysa ne güzel hayalleri vardır; banka ve medya kuruluşları sahibi olurken. İstanbul'da yaptığı birbirinden güzel ve lüks sitelere yenilerini ekleyecektir.

Devlet protokulunda ön sıralarda yer alacak, yaptığı işler gazeteleri ve TV'leri kanalı ile insanlara daha iyi duyurulacaktır.

3.5 milyar dolar hazır parası vardır ve 35 milyon metrekareden geniş bir alanda binlerce konutluk yeni bir kent yaratacaktır. Servetinin en az 10-15 misli büyüyeceğinin farkındadır. İtibarının da.

Böyle bir şehir kurarsa adı da 'unutulmazlar' arasına yazılacaktır.

'Gölge Müteahhit', Türkiye'nin en popüler, en zengin adamı oluverecektir bir anda.

Müthiş bir projedir bu. Yüzbinlerce insan demektir. Kimi lüks konutlar, kimi daha mütevazi.

Halkın da alabileceği türden. Banka kredisiyle üstelik. Uzun vadeli, kira öder gibi.

Amerikan modeli ile.

İşte bu yüzden gereksinme duymuştur bir bankaya.

Daha doğrusu Türkbank'a.

Arkadaşları, 'Neden olmasın? Gir ve al. Bazı hatırlı dostlarımızda sana yardımcı olur' demişlerdir, akıl vermişlerdir.

İnanmıştır, güvenmiştir.

Hele bir kaç kez devletin bakanları, başbakanları, örneğin Güneş Taner ve Mesut Yılmaz'la da görüşünce havası değişmiştir.

Daha kimyası değişmemiştir!

'Ben neymişim be abi' demektedir kendi kendine.

İşte böyle başlar Türkbank macerasına.

'BÜYÜMEMİ İSTEMEDİLER, OYUNA GETİRDİLER'

O dönemde önemli mafya babalarından sayılan Alaattin Çakıcı ile görüşür, milletvekillerinden destek alır.

Havası iyidir, ilişkileri de.

Sonra her şey çorba olur. Başı dertten kurtulmaz.

Hesapsızlık, bilgisizlik, acelecilik ve yanlış ilişkiler zirveden indirmiş, batağa sokmuştur O'nu.

Yıllar sonra Meclis Komisyonu'na bilgi verirken de nostaljiden kurtulamaz:

'Her şey o yeni kent projesi ile bozulmaya başladı. Rakiplerim rahatsız oldu. Bir çok çevre rahatsız oldu.

Bu büyüyecek dediler. Bankayı yeni kent projesi için almıştım. İstanbul'a farklılık katacak bir projeydi. Her bütçedeki insanı ev sahibi yapacak bir girişim.

Hem de taksit taksit, kira öder gibi.

Beni o banka ile yıktılar. Akla hayâle gelmedik bir senaryonun, bir oyunun içine düştüm. Nasıl bilebilirdim ki'.

1997 yılında BankEkspres'in alınması, sonra 1998'de Türkbank ihalesinin kazanılması, mafya elebaşı Alaattin Çakıcı ile Türkbank konusunda yapılan muhabbet, MİT raporları, saygın isimlerinde bu olaya karıştırılması, hükümetin Türkbank ihalesini iptali, televizyon kanallarında Türkbank ihalesi ile ilgili olarak Kamuran Çörtük'ün aracı olduğu ve komisyon aldığı yolunda yapılan imalar, Mesut Yılmaz'la ve bazı siyasilerle çatışma ve hapis.

İşte Korkmaz Yiğit'in çarpıcı yaşamında ilginç bir dönem.

Bir de akıllarda kalan kendi TV kanallarına çektirdiği bir belgesel ve o belgeselden yansıyan görüntülerdir.

Pişmanlık görüntüleri. Korku ve endişe. İtiraflar.

YİĞİT'İN SIR GİBİ SAKLADIĞI BANTTA NELER VAR?

Bir bantın ortaya koyduğu ilginç ilişkiler.

Kapalı kapılar ardında dönen dolaplar. Devlet yönetimindeki çirkinlikler. Özelleştirme furyasının ardındaki kara lekeler.

Bir bantla ortaya dökülen kokuşmuşluklar. Sadece bir bant mı bu? O kadar mı? Açıklanmayan başka şeyler de yok mu?

Ya bilinmeyen öteki bant?

Korkmaz Yiğit'in bir sır gibi sakladığı ve 'yaşam sigortam' dediği bant.

İkinci bir bant.

En güvendiği kişiye çekimini yaptırdığı ve yerini sadece eşine söylediği.

O bantta bir dönemin en önemli olayının perde arkası vardır elbette.

Suçlanan devlet büyükleri. Kirli ilişkiler. Mafya elebaşı Alaattin Çakıcı için 'o bir ayrıntı' tanımlamaları.

Ve uçup-giden milyarlarca dolar. Hem de halkın cebinden. Konuşulmayan sadece o.

İşin magazin kısmı öndedir. Siyasiler, bürokratlar, işadamları. Garip bir çember. Ve o çemberin içinde işin daha çok magazin boyutu ile uğraşan bir medya anlayışı.

Uçup-giden, hortumlanan, millete zam ve enflasyon olarak yansıyan milyarlarca dolardan hiç mi hiç sözetmeyen bir anlayış.

Korkmaz Yiğit, akıl almaz bir itibarla kapılara kadar uğurlanır, halkın yitip-giden milyarları 'Halkın Meclisi'nde hiç düşünülmeden.

Yeterince hesap sorulmadan.

Ve bazı Komisyon üyeleri hala magazin programlarının etkisindedir:

'Bu açıklamalar bizim de kimyamızı bozdu'.

Ya asıl kimyası bozulan halk? Paraları uçup-giden? Fakirliğine fakirlik eklenen? Onun kimyası kimin umurunda ki!

YİĞİT'İN SÖYLEDİKLERİ: VİRGÜLÜNE DOKUNMADAN

Korkmaz Yiğit, Komisyon'da söylemek istediklerini söylemiştir.

Belli ki iyi hazırlanmıştır.

Milletvekillerinin bazı soruları karanlıktaki bir çok olayı aydınlatır niteliktedir.

Komisyon tutanaklarındaki bazı soru ve yanıtların 'yorumsuz' bir şekilde okuyucuya sunulmasında ve irdelenmesinde de hiç kuşkusuz büyük yarar vardır:

Korkmaz Yiğit: Bankekspres'i alacağım ana kadar, 3.5 milyar dolarlık malvarlığım vardı. Çok iyi param vardı, bir tek lira borcum yoktu, hiçbir lira kredim yoktu.

Etibank ihalesinde 155 milyon dolara kadar çıktım, fakat daha yüksek rakamlara çıktığı için alamadım.

İşler büyüyünce bir banka alma gereksinmesi hasıl oldu. Bankekspres'i 125 milyon dolara aldık. 75 milyon dolara yakın para koydum ve bankayı geliştirmeye çalıştım.

Ben Fransa'da bir banka alacaktım, bana Türkbank'ı Merkez Bankası Başkanı Gazi Erçel önerdi. Türkbank daha önce bir-iki kez satışa çıkmıştı. O zamanlar Alaattin Çakıcı müdahil olmuştu. O yüzden de ben Erçel'e (O işte Çakıcı var) dedim. O da (maalesef) dedi.

Daha sonra konudan Güneş Taner'in haberi oluyor. Beni

evine davet ediyor. Benzer konuşmalar orada da oluyor. O ara Güneş Bey heyecanlanıp Mesut Beyi arıyor.

Daha sonra o gün kü siyasi iktidarın birden beşe kadar sıralarsak, ilk beş kişiden üçünün olduğu bir görüşme oluyor. Beşinden üçü var ve ben varım. Biri (Korkmaz bir Fransız Bankası ile ilgileniyor, biz Türkbank'ı almasını istiyoruz. O girmiyor. Girmeme nedeni de, Alaattin Çakıcı) diyor.

Biri de yanıt veriyor: (Alaattirı Çakıcı MİT'in kadrolu elemanıdır, onu biz kontrol ediyoruz. Daha geçen hafta O'na silah ve mühimmat sevkiyatı yapıp bir göreve gönderdik. Sorun yok)

Başkan Azmi Ateş: Bu isimleri anımsayabiliyor musunuz?Hükümet dışında isimler de var mı?

Korkmaz Yiğit: Hepsini biliyorum, söylemiyorum efendim. Hükümetin başındaki insanlar bunlar.

Devletin başındaki insanlar size güvence veriyor. Peki nasıl temas kuracağız, dedik. Biz Çakıcı'ya seni aratacağız, dediler. Kamuran Çörtük beni aradı, (Uygun bir yerdeyseniz malum şahıs sizi arayacak) dedi. Alaattin Çakıcı aradı. Dedim ki,(Ben ilgileniyorum bu ihaleyle. Almam halinde bu işten beklentini sana karşılayacağım. Ama sen tamamen bu işin dışında kal).

Ortada bir işadamı var, bir banka almak istiyor.

Bir siyasi lider var, medya gücü sahibi olmak istiyor.

Bu, olayın özüdür.

Çakıcı, Türkbank olayının ayrıntısıdır.

O ön plana çıkarılıp, olayın özü gösterilmemeye çalışılıyor.

Gerekçe medya gücü sahibi olmaktır.

Çakıcı ile temasım hep, (Bu işin dışında dur) şeklinde geçti.

Ancak O'nunla konuşabilmek ayrı bir olay. Yani konuşurken, farklı bir üslupla konuşmak durumundasınız. Siz arayamazsınız, o sizi arar.

Olay ihale aşamasına geldi. Alaattin Çakıcı beni günde iki kere arıyor.

BANK EKSPRES'İ BİR MİLYAR LİRAYA ZORLA SATTIRDILAR

Başkan Azmi Ateş: Herhangi bir talepte bulunuyor mu?

Korkmaz Yiğit: Hayır. 5 kişi teklif verdi. İhaleye giren Garipoğlu ve Aksoy'la ilgili klasörler getirdiler. Televizyon'da yayınla diye bana verdiler. Yapmam öyle şey, dedim.

Bu arada Güneş Taner, Erol Aksoy'u arıyor, O'ndan dinledim, (Bu ihaleyle fazla ilgilenme. Senin hakkında şöyle şöyle şeyler var. Alırsan da sana vermeyiz zaten) diyor.

İhale baktık, 505, 510 gidiyor. Biz mola istedik. Bir yeri aradık, ama söylemeyeceğim. (Sözlerinde durmadı bu insanlar. Siz alana kadar çıkın, biz halledeceğiz) dendi.

Başkan Azmi Ateş: Sayın Çakıcı değil, değil mi o kişi?

Korkmaz Yiğit: Yok efendim, rica ederim. Siyasi efendim siyasi. Benim telefonlarım dinleniyordu. O telefonla yapmışım bu konuşmayı. İleride mutlaka çıkacaktır.

Ahmet Güryüz Ketenci: Medya gereksinmesini neden duydunuz?

Korkmaz Yiğit: Benim medyayla bir işim yok. Kanal E'yi satışlarda kullanabilirim, diye aldım. Ne Kanal 6'nın, ne Milliyet'in parasını ben veriyorum. Nasıl benim oluyor ki.

Ben Etibank'ı ve Bankekspres'i alırken, devletin bütün birimlerinden yeterlilik ve temiz belgesini alıyorum. Türkbank'a girerken gene alıyorum. Sonra kavgaları için bana zarar verdiler.

Bankekspres daha sonra zorla sattırıldı bana. 1 milyar liraya. Evet, altını çiziyorum, bir milyar liraya. Yüzde 60'ı 128 milyon dolar eden bankanın yüzde 98'i bir milyar mı eder?

Kemal Kılıçdaroğlu: Alan kimdi?

Korkmaz Yiğit: TMSF. Banka zorla alındı benden. Bir de 300 milyon dolarlık borç imzalattırıldı. Banka aldıktan sonra benim kaderim allak-bullak oldu. Banka alana kadar imparator gibi adamdım. 20 bankaya el konuldu, bir tek Bankeskpres satıldı. Acaba ben mi çeteyim, yoksa beni bu noktalara getiren insanlar mı?

Kemal Kılıçdaroğlu: Yayınlanmayan bant ve ikinci bant yargıya sunuldu mu?

Korkmaz Yiğit: Hayır. İkini bant, benim hem tehdidim, hem sigortam. Ölmem halinde yayınlanacak. Çünkü ben durup-dururken kaza geçirmezsem, eğer alâkasız bir biçimde başıma bir iş gelirse, mutlaka bunun bir müsebbibi olacaktır'.

BDDK BAŞKANI'NDAN ŞOK AÇIKLAMALAR

Komisyon'a her gün birkaç bürokrat, siyasi ve uzman gelmektedir.

Yiğit'in Komisyon'dan 'vücut kimyası düzelerek mi' çıktığı bilinmemektedir, ama değerlendirmelerin bankalarla ilgili bu kadarcık bölümünde bile 'sistemin ne hale geldiği' gözler önündedir.

Komisyon'daki görüşme maratonu devam etmektedir.

Kiminin verdiği bilgiler işe yaramakta, kiminde ise 'havanda su dövülmektedir'.

Önemli konuklardan biri de kimilerinin 'Doğru iş yapıyor. Özerkliği korunmalı' diyerek yücelttiği, kimilerinin ise

'yaşanan tüm olaylarda birinci derecede suçludur. Etkisiz kalmıştır, önlem almamıştır' diye eleştirdiği Engin Akçakoca'dır.

Devletin en önemli kurumlarından biri olan BDDK'nın başındaki tecrübeli bankacı.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu(BDDK) Başkanı Engin Akçakoca'nın Meclis Komisyonu'nda verdiği bilgiler de 'kimya bozucu' türdendir.

Bir bürokrat olarak kelimeleri dikkatle kullanmaya özen gösterse de, Akçakoca'nın söyledikleri bile devletin nasıl hortumladığının ibret verici bir belgesidir.

Zaman zaman komisyon üyeleri magazinvari sorularla Akçakoca'yı kızdırsalar da, BDDK Başkanı ciddi bir çarpıklığı şu cümlelerle özetler:

'Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na(TSMF) alınan bankaların fona yüklediği zarar 17. 3 milyar dolar düzeyindedir. Buna karşılık batık banka sahiplerinden 1 milyar 740 milyon dolar tahsil edilmiştir.

Devlet zararları karşılamak ve bankaları tekrar piyasaya kazandırmak için Hazine'den TSMF'ya 21.7 milyar dolar para aktarmıştır. Yasaların işleyişi konusunda ciddi sıkıntılarımız var.

Zararı sorumlularından hukuki yollarla tahsil etmeye yönelince hem tahsilat azalıyor, hem de süre çok uzuyor. Ancak sorumlularla anlaşma yoluyla tahsilata gidersek süre kısalıyor, tahsilat da artıyor. Bugüne kadar 3 bin 800 dolayında gayrımenkul için de işlem gerçekleştirdik.

Krize düşen bankaya el koymayarak iflasa bıraksak, ülkede banka kalmaz, hepsi batar'

GİDEN PARALARIN ÜSTÜNE BİR BARDAK SOĞUK SU

Evet, banka hortumcuları devlete resmi rakamlarla 30 milyar doların üzerinde yük takmışlardır.

Ve bu yük her geçen gün artmaktadır:

Reel hesaplamalarla 30 milyar dolar zarardan sözedilmektedir ki, bu Türkiye'nin yıllık ihracatının çok üzerindedir.

Bilinen sözlerle yapılan bilinen değerlendirmeler sadece 'ayda yaşadıkları anlaşılan' bazı komisyon üyelerinin kimyasını bozmaktadır.

Oysa batık bankalardan hakim ortakların şirketlerine aktarılan paraların tahsili için kimse uğraş vermemekte, neredeyse 11 milyar doların üzerindeki bu paranın üzerine de bir bardak soğuk su içilmektedir.

Bankası TSMF'ye devredildiği halde hakkında şahsi iflas, maddi sorumluluk ve ceza davası açılmayan hakim ortaklar konusunda da kimse kılını kıpırdatmamaktadır.

Siyasi irade bu konuyu es geçmektedir.

BDDK Başkanı da komisyonda bu yöndeki bir soruyu, 'Suç duyurusu yapmadık, ama hukukçulardan aldığımız mütalaa çerçevesinde işlem yaptık' diye yanıtlar.

Bu yanıta kimse 'ne işlemi?' sorusunu yöneltmez.

Türkiye'de 'gemisini yüzdüren kaptandır' ve batan bankaların patronları yasal açıkları iyi değerlendirmekte, işlerini yoluna koymaktadır!

TÜRKİYE GÜNDEMİNE GİREN PAPAZLAR: TAPINAK ŞÖVALYELERİ

Türkiye gündeminde de, Meclis'teki Komisyon'un gündeminde de, İçişleri eski Bakanı Sadettin Tantan'ın bir değerlendirmesi yoğun bir şekilde konuşulmaktadır: Tapınak Şövalyeleri.

Tantan, Komisyon'da bilgi vermese de, literatüre soktuğu 'Tapınak Şövalyeleri' dillerdedir.

Tapınak şövalyeleri, bir dönemin imtiyazlı papaz askerleridir. Tarihte ilk bankacılık sistemini kuran ve para alışverişini yapan kişiler olarak tanınmaktadırlar.

Asli görevleri; kutsal topraklarda hacıların güvenliğini sağlamak ve kutsal yerleri korumaktır.

Ancak sonraları işlevleri ve görevleri değişir. Tapınaklarda kaldıkları için isimleri fransızca kökenli 'Templier' yani 'tapınakta kalan' olarak anılır.

Papa 3. Innocentus tarafından özel imtiyazlarla donatıldılar. Vergi vermediler, yargı dokunulmazlığına sahip oldular.

Para işi yaptıkça daha da güçlendiler ve kimseyi 'takmadılar'.

Sayıları 10 binin üzerine çıkınca da Avrupa'nın her yerine yayıldılar.

Para ve insan koruyarak önemli bir güç haline geldiler.

Zaman içinde paraları bir yerde teslim alıp, başka bir yerde vermeye başladılar. Alan da, satan da memnundu.

Öyle ya, paralar arada soygunculara meze olmuyordu.

İşte bu işlemleri tarihteki ilk bankacılık olarak anılmaktadır.

Büyük ekonomik güç haline geldiler.

Kredi, çek, hatta para havale işleri yaptılar.

Neredeyse devleti ele geçirecek bir güce eriştiler.

Devlet işte o zaman uyandı ve Tapınak Şövalyeleri'ni sorgulamaya başladı.

O zaman da tutuklandılar, yargılandılar, hatta yakıldılar.

Büyük servetlerinin bir bölümü ise hala kayıp.

Defineciler tarafından aranmakta.

Sadettin Tantan'ın yolsuzluk literatürüne kattığı Tapınak Şövalyeleri işte bunlardı.

Tantan, Tapınak Şövalyeleri'nin Türkiye'deki varlığından sözederken, bazı işadamlarının ve banka sahiplerinin elde ettikleri özel imtiyazlara dikkat çekmekte ve güçlenerek 'devleti tehdit eden bir konuma' gelmek üzere olduklarından yakınmaktaydı.

TANTAN – Koalisyon hükümetinde bir çok operasyona imza attı. İsimleri güzeldi, sansasyoneldi, ama içi çoğu kez 'boş' çıktı. Sadettin Tantan, 'Tapınak Şövalyeleri'ni de Türkiye'ye meşhur etti.

DENETLEMEYE YOĞUNLUK KILIFI MI?

İstikrarsız makroekonomik ortam, özkaynak yetersizliği, küçük ölçekli parçalı bankacılık yapısı, yönetim hataları, para hırsı Türkiye'de bankacılığın belası olmuştur.

Eski defterler açıldıkça ilginç gelişmeler de yaşanır.

Zaman zaman eski bakanların yaptığı açıklamalar insanı hayrete düşürür.

Bazı yöneticilerin 'dosya gelir, bakan okumadan imza atar' açıklamaları 'halkın siyasete neden güven duymadığının somut bir örneğidir.

Bazı konularda yaşanan denetim eksikliği sorununa ise gülünç bir kılıf uydurulmaktadır:

'Bankalar Yeminli Murakıplarının iş yükü çok yoğun'.

Bankalarla ilgili ciddi iddialar vardır, ancak araştırılamamaktadır.

'Denetlemeye yoğunluk' kılıfı geçirilmekte, bu ise politikaya ve politikacıya güvensizliği arttırmaktadır.

Politikacı ise 'kendi bindiği dalı kesmektedir'.

HIRSIZLA DEFALARCA GÖRÜŞEN BAKAN

Bir başka konuk da Güneş Taner'dir.

Özal döneminin 'parlak' isimlerinden Devlet eski Bakanı Güneş Taner de, batık bankalar konusunda suçlanan isimler arasındadır.

Özellikle Türkbank olayında adı sıkça geçen Taner, Korkmaz Yiğit'le de defalarca görüşme yapmıştır.

Bir bakanın devletle iş yapan bir müteahhitle defalarca görüşmesi bir çok kesim tarafından eleştirilmektedir.

İşalemi ve devlet bu denli girift ilişki içinde olmalı mıdır?

Güneş Taner, Türkbank'ı satın alırken kimyası değişen Korkmaz Yiğit'i 'hırsız' diye suçlamaktadır.

Taner, Meclis Komisyonu'na bilgi verirken, 'Hırsız dediğiniz adamla neden defalarca görüştünüz?' sorusuna ise bir hayli sinirlenir.

Eski bakan, Komişyona çağrılmaktan da rahatsızdır.

'Rencide oldum' demektedir.

Korkmaz Yiğit, ısrarla hem Güneş Taner, hem de Mesut Yılmaz'la yüzleşme isteğini gündeme getirirken, Taner bu istek konusunda, 'Sizin göreviniz bizi yüzleştirmek değil.

Ben o adamla aynı kefeye konulacak insan mıyım?' değerlendirmesinde bulunmaktadır.

Taner, Türkbank ve Yiğit konusunda Emniyet'ten ve devletin çeşitli birimlerinden gelen raporlardan sözetmekte, bu nedenle ihalenin iptal edildiğini anlatmaktadır.

Yiğit'le görüşmeleri ise, 'sorunu çözümlemek için arayışlar'dır.

İKTİSAT BANKASI'NIN BÜYÜK CİNLİĞİ

Komisyon'un bir önemli konuğu da eski Maliye Bakanı Zekeriya Temizel'dir. Akılcı ve mantıklı sorulara, aynı şekilde yanıt verir.

Komisyon'da Azmi Ateş gibi, Kemal Kılıçdaroğlu gibi, Ahmet Ketenci gibi, ciddi, iş yapan ve halkın temsilcisi sıfatını gerçekten hakeden üyeler de vardır.

Temizel'le sohbet İktisat Bankası'ndan başlar.

2000 yılı raporlarına göre banka 'kötü bir gidişat' içindedir.

Özkaynaklarında gerileme sözkonusudur.

Bankalar Yeminli Murakıpları Serdar Sümer ile Mehmet Çalışkan da bu durumu saptar.

Aynı günlerde bu kötü gidişattan elbette kanadın öbür ucu, off shore bankası olarak hizmet gören Trade Deposit Bank(TDP) da etkilenmektedir.

Bu dönemde İktisat Bankası 'sürekli gözetim' altındadır.

Aksoy ve ekibi, Trade Deposit Bank'taki mevduatların sigorta primlerini de TSMF'ye yatırmamıştır.

B··; 'mevduatların güvenceye alınmaması' anlamı taşımaktadır.

Yani tam anlamıyla; şeytana ters pabuç giydirilmiştir!

Off Shore bankadaki zararı ortadan kaldırmanın yolu İktisat Bankası ile TDP'yi birleştirmektir.

Bunun için ise BDDK'dan izin alınması gerekmektedir.

Böyle bir izin zordur.

Banka yönetimi, tam bir uyanıklıkla Bankaların birleştiğini içeren bir yazıyı BDDK'ya gönderir.

Oysa bankanın böyle bir yetkisi yoktur.

Birleşme kararını alabilecek tek mercii BDDK'dır.

OLDU-BİTTİ İLE DEVLETE 493 MİLYON DOLARLIK YÜK

Zekeriya Temizel, BDDK Başkanı sıfatı ile İktisat Bankası'na bir yazı yazar ve birleşmenin durdurulması talimatını verir.

İktisat Bankası, Prof Dr. Seza Resioğlu'ndan bilimsel görüş alır.

Bu görüşte 'işlemin yapıldığı, dönüş olamayacağı' belirtilmektedir.

İzin yoktur, ama eylem vardır!

İktisat Bankası, 'oldu-bitti' yapmış, her şey geçti, sanmıştır.

Bu 'ücretli görüş', acaba her şeyin bittiği anlamına mı gelmektedir?

Devlet 'bilimsel anlam'da da 'yaya' mı kalmıştır?

251 milyon dolar uçmuş mudur?

Zekeriya Temizel, BDDK Başkanlığı'ndan ayrılır, aynı günlerde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu İktisat Bankası'na el koyar.

Off Shore Bankası TDP'nin 'buhar olan' 251 milyon dolarlık off shore mevduatı da sanki normal mevduatmış gibi TSMF kapsamında değerlendirilir.

Ne tezgâh ama! Ne cinlik!

Yasalara aykırı bir birleşme. Kural dışı bir banka. Sigor-

tası yatırılmayan mevduat. Bilimsel raporlar. Ve batan para. Halkın parası.

Tam 251 milyon dolar.

Sonra bu paranın devlet sırtına binen yükü 493 milyon dolar olacaktır.

Uygun görülmeyen, izin verilmeyen bir olaya 'mütalââ' alınmış, devlete yük bindirilmiştir.

Zekeriya Temizel, bugün bile o olayı anımsarken sinirlidir:

'Bu tam bir oldu-bittidir. Devlete oyun oynanmak istenmiştir. Ancak bu konuda gerekli hassasiyet gösterilmiştir.

Benim dönemimde bu konuda doğan bir zarar sözkonusu değildir.

Ayrıca İktisat Bankası yöneticileri rutin bir yazı ile, kurallara aykırı olarak, hakları olmadığı halde, izinsiz birleştirme yaptıkları ve devleti zarara uğrattıkları için haklarında dava açılmıştır. Bu davalar sürmektedir'.

PEKİ BU PARALAR KİMİN?

Peki bu 251 milyon doların hesabı sorulmuş mudur? Kim ne yapmıştır?

İşte bu soruların yanıtı 'kocaman bir sıfır'dır. Yani 'hiç'tir.

Bu bile insanın tüylerini ürpertmektedir. Türk halkının parası bu denli savunmasız mıdır?

Konuyla ilgili olarak BDDK'nın bir soruşturma açmaması, konuyu enine-boyuna irdelememesi de 'ciddi bir eksiklik'tir.

Neyse ki Cumhurbaşkanlığı makamı bu konuda bir araştırma başlatır. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu'nun çalışması 'soygunun izlerini' sürmektedir.

Hesap soracak makamlar mı? Onlar hala 'kış uykusundadırlar'.

Örneğin; off shore bankası TDP'de batan 251 milyon dolarlık mevduatın kimlere ait olduğu bugüne denk öğrenilemez. Oysa öğrenilmesi gerekmez mi?

Bakan Temizel, Komisyon'da bankacılık sektörü ile ilgili olarak şu değerlendirmeleri yapmaktadır:

'Yolsuzlukla toplumun geleceği çalınıyor. Devletten çalınan o paralar mutlaka geri alınmalıdır.

Çalan ekonomik faaliyet yapıyor diye çalınan parayı almaktan kaçınılacak mı? Olur mu öyle şey.

Türkiye'yi bu noktaya yanlış politikalar getirdi. Yanlış borçlanma politikaları yüzünden devlet 240 milyar dolar faiz ödedi. Çalanın yanına kâr kaldı.

Bu ortamda kriz kaçınılmazdı. Yolsuzluk yapanlar yatırımcı olduğu için, adam çalıştırdığı için siyasetçi zordadır.

Üzerime gelirseniz fabrikayı kapatırım, şu kadar adam işsiz kalır, zora düşersiniz, deniyor.

Olmaz böyle şey. Devletten çalınan paranın belgesi mutlaka vardır. İmzaları takip eder, paranın nereye gittiğini bulursunuz'

Eski Bakan'a Komisyon'da sorulan bir soru da 'siyasi baskılar'la ilgilidir.

Peki Temizel'e hiç siyasi baskı gelmiş midir?

Kaşları bir kez daha kalkar, yüzü gerilir:

'Kimse cesaret edemezdi'.

KOVBOY FİLMLERİNDEKİ İDAM ÖRNEĞİ

Zekeriya Temizel'in Meclis komisyonunda anlattığı bir anekdot ise bir yandan gergin havayı biraz yumuşatacak, bir yandan da kafalarda yeni soru işaretlerinin yolunu açacaktır.

Anekdot şöyledir:

'Hepimiz kovboy filmlerini defalarca izledik. Kovboy filmlerinde farklı bir dünya vardır. Örneğin, at çalanları idam ederler.

Çocukken izlerdim, ama nedenini anlamazdım. Sonra gördüm ki, çölde yaşamak için ata gereksinme var.

Atını çalınca adamın yaşamını tehlikeye atıyorsunuz. Yolsuzlukla da toplumun geleceği çalınıyor ve tehlikeye atılıyor'.

Bu benzetmeden çıkan sonuç, 'devleti soyanı asalım'dır.

Temizel, anekdotuna şöyle açıklık getirir:

'Asalım demiyorum, ama hesap soralım. Yazıktır bu ülkeye. Böyle soyulmasın. Hesap soralım ki, bir daha yapmasın'.

ANAP LİDERİ MESUT YILMAZ: ZİRVEDEN BARAJ ALTINA

Komisyon'un 'bilgilenme maratonu' devam etmektedir.

57. ve 58. dönemin tüm popüler isimleri, bakanlar ve bürokratlar bildiklerini anlatmakta, sorulara yanıt vermektedir.

Konuklardan biri de Mesut Yılmaz'dır. 3 kasım seçimlerinde aldığı başarısız sonuçtan sonra siyaseti bırakan ve köşesine çekilen Yılmaz..

Önce genç yaşta milletvekilliği, sonra çeşitli bakanlıklar.

Başbakan Yardımcılığı ve Başbakanlık.

Türk siyasetinin son 20 yılının önemli isimlerinden biridir Mesut Yılmaz.

ANAP eski Genel Başkanı.

Türkiye'nin siyasetine, ekonomisine, sosyal ve kültürel yaşantısına yön veren bir siyasi partinin parlamentoda temsil edilemeyen Lideri.

İlk kez barajın altında kalan bir ANAP ve o başarısızlıkta hedef isim: Mesut Yılmaz.

Siyasette hem kendi, hem de millet hanesine yazdırdığı olumlu çabalar.

Zaman zaman yapılan hatalar.

Son olarak Türkiye'nin AB'ye katılımı konusunda sergilediği süper performans. Ancak seçimlerde gelen başarısızlık. Peki neden?

Nedeni açıktır:

'Siyasette yıpranma, yenileşmeme, değişmeme ve yolsuzluk-usulsüzlük iddialarının yoğunlaşması. Her taşın altında ya Mesut Yılmaz'ın ya da ailesinden birinin isminin anılması. Bunlara karşı yeterince direnç gösterilmemesi, gerçeklerin anlatılmaması'.

Doğru ya da yanlış.

Bazı söylentilerin Türkiye'de gerçekler kadar dikkate alındığı bir gerçek!

Tabi bu arada yapılan yanlışlar. Çeşitli iddialar.

'İşadamları ile girişilen özelleştirme buluşmaları, bazı ihalelerde müteahhitlerin kayırılma iddiaları, Karadeniz Sahil yolu ihalesi, siyasette kaliteden çok, ahbap-çavuş ilişkilerinin etkili olması, yeni isimlerin parti vitrinine kazandırılamaması, fahiş fiyatla ve gereksinme fazlası doğalgaz alımı gibi'.

Siyasetin cilvesi.

Zaman zaman 'meyve veren ağacı taşlasalar' da, 'ateş olmayan yerden duman çıkmaz' gerçeği.

3 kasım 2002 seçimlerinde ANAP ve Yılmaz adına yaşanan hüsran.

Ve Mesut Yılmaz'a vurulan en büyük darbe:

'Türkbank satışında aracılık'.

Korkmaz Yiğit ve Kamuran Çörtük'le yapılan temaslar. Bu satışta O'nun da eli olduğu yolundaki imalar.

Belki de iyi niyetle yapılan görüşmelerin topluma farklı yansıması.

Dedik ya, siyasetin cilvesi.

Adım adım yaklaşan bir 'acı son'un en önemli aşaması.

Mesut Beye, belki de en önemli darbe!

BİR ESKİ BAŞBAKAN 8 AY SONRA MECLİS'TE

Mesut Bey, 8 ay aradan sonra Meclis'tedir.

Aslında ayakları geri geri gitse de bir görevi yerine getirmek için yaşamının önemli bölümlerinin geçtiği binaya girer.

Birkaç eski dostu, birkaç partili ve birkaç Meclis bürokratı yanındadır.

Komisyon'a bilgi verecektir. Her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlatacaktır. Komisyon'daki saatler rüzgar gibi geçer.

Eski Başbakan Mesut Yılmaz'ın bir itirafı, aslında siyaset müessesesinin de ders çıkarması için anlamlı ve önemlidir.

Yılmaz'a göre, bu noktaya gelmesinde 'yani zirveden düşmesinde', temel neden hakkındaki iddialardır.

Aklansa da bu iddiaların gündemden düşmemesidir.

Bir de aktif siyaset yürütmesidir.

Yani etliye-sütlüye karışmasıdır.

Yılmaz'ın değerlendirmesi şöyledir:

'Statükocu değil, sınırları zorlayan, çabalayan bir başbakan oldum. Risk aldım. Yolsuzlukların üzerine de gittim. MİT için villa aldım, para verdim, destekledim. Önlerini açtım. Ama bir çok konuda yanlış anlaşıldım'.

KORKMAZ YİĞİT İÇİN KİMLER REFERANS OLDU?

Yılmaz dertlidir. Meclis Komisyonu'na verdiği bilgiler de aslında hem biraz özeleştiri, hem biraz kırgınlık, hem de sisteme eleştiri vardır.

Özellikle Türkbank ihalesi ve Korkmaz Yiğit konusunda çarpıcı açıklamalar yapmıştır:

'Korkmaz Yiğit'le ilgili istihbarat raporları bana ihale sonrası ulaştı. İlk bilgiyi bana ihaleye giren işadamı Ahmet Nazif Zorlu verdi.(Yiğit'in mafya ve Çakıcı ile bağlantısı var) dedi.

Güneş Taner'i aradım, uyardım. İhaleyi iptal ettik. Raporlar var, ama engel teşkil etmiyor, dendi. Cefi Kamhi ve Hüsamettin Cindoruk devreye girerek Yiğit'le görüşmemi istediler. Başbakanlık'ta görüştüm. (Beni şuna sor, buna sor) dedi. Sordum (Güvenilir adamdır) dediler.

İçişleri Bakanı Kutlu Aktaş beni arayarak, Yiğit'in Çakıcı ile irtibat halinde olduğunu iletti. Üstelik bakana daire teklif etmiş. İhaleyi kazandı. Kasetler ortaya çıktı.

Ecevit, Aktaş ve ben biraraya geldik. İhaleyi iptal ettik. Aslında bu olaya karışmasam iyi olurdu. Hep sınırları zorlayan bir başbakan oldum. Gerekirse çeşitli konularda devreye girdim, devlet daha kârlı çıksın istedim. Yanlış anlaşıldım.

Bunlardan ders aldım. Bana ve partime çok zarar verdi. Ama oldu. İnanıyorum ki, özelleştirmeler gerçekleşirse yolsuzluklar asgariye iner'.

İŞTE ÇARPICI GERÇEKLER

Aslında Türkbank olayı ne kadar kurcalanırsa kurcalansın, ne kadar irdelenirse irdelensin, hep boşlukları kalacak bir konu.

Olayın tarafları tüm bildiklerini en ince ayrıntısına kadar anlatmadıkça da bu konunun üzerindeki 'sır perdesi' kalkacağa benzemiyor.

Komisyon'daki çabalar, hiç kuşkusuz bazı ayrıntıları gözler önüne serer, ancak yeterli midir?

Olayın en önemli iki tarafı olan Korkmaz Yiğit ve Mesut Yılmaz'ın Komisyon'da verdiği ifadeler çerçevesinde önemli bazı konulardaki ayrıntılar şöyle saptanır:

'Türkbank'ın alınması: Korkmaz Yiğit: Türkbank'ı almamı önerdiklerinde (İlgilenmiyorum. Çünkü bu işin içinde Alaattin Çakıcı var) dedim. İhale 600 milyon dolara bende kaldı.

Mesut Yılmaz: Güneş Taner, Korkmaz Yiğit'in Türkbank ihalesine girmek istediğini ilettiğinde, (Bu şahsın Çakıcı'yla ilişkisi var, ihaleye sokmayın) dedim.

Çakıcı'nın devrede olması: Korkmaz Yiğit: Çakıcı'dan çekindiğim için Türkbank ihalesine girmediğim söylenince o dönem iktidarda olan bir yetkili, (Çakıcı MİT'in kadrolu elemanıdır. Dert etme) dedi.

Mesut Yılmaz: Korkmaz Yiğit bana gelip dert yandı: (Bana karşı bir oyun oynanıyor. O Çete reisi benim lehime müdahil olduğu zaman beni safdışı edecekler)dedi.

Medyaya giriş: Korkmaz Yiğit: Benim medya ile bir işim yok. Parasını benim vermediğim mal, benim olur mu? Ne Kanal 6'nın parasını, ne de Milliyet'in parasını ben veriyorum.

Mesut Yılmaz: (Medyaya gir) demedim. Tam tersine televizyonlar aldığını, gazete alacağını anlattı. Medyayla ilgili planlarını koz gibi kullandı, ben de şüphelendim.

YILMAZ 'DAN MÜTHİŞ AÇIKLAMALAR

Yılmaz, Komisyon'da anlattıkça açılmakta, açıldıkça da anlatmaktadır.

Bir çok olayın bilinmeyen ayrıntıları milletvekillerinin yoğun ilgisi altındaki toplantıda dile getirilmektedir.

Yılmaz, gerçekleri ortaya koymaktadır:

'Bizden önceki hükümet zamanında, Bankekspres'in sahipliği bu zat(Korkmaz Yiğit) için onaylanmıştır.

Yine, bizim, Petrol Ofisi'ni, en yüksek fiyat teklif ettiği halde vermediğimiz şahıs, bizden önceki hükümet döneminde, Sümerbank'ı devralmış ve bu devir onaylanmıştır.

O kişi(Hayyam Garipoğlu) hakkında Petrol Ofisi ihalesinin yapıldığı akşam MİT'ten bana gelen dosyada öyle bilgiler vardı ki, banka sahibi olması mümkün değildi.

Ama, maalesef verilmiş. Yani ahlâki suçlar da vardı, sahtekârlık da vardı, vesaire de vardı. Biz, böyle bir bankacılık sektörü devraldık. Yani, biz eğer devletin kayıtlarına baksaydık, Korkmaz Yiğit de muteber kişiydi, Hayyam Garipoğlu da muteber kişiydi.

Alaattin Çakıcı ile ilgili de bilgiler geliyordu. İstihbarat notlarında, bu kişinin, Türkbank ihalesini belli bir yöne yönlendirmek istediği, ihaleye katılanlardan biri olan Korkmaz Yiğit lehine müdahil olmak istediği konusunda net bulgular vardı.

Güneş Taner, konuyu bana getirdiğinde, (Bu şahsın böyle böyle bir ilişkisi var, hiçbir şekilde bunu sokmayın ihale-

ye)dedim. Korkmaz Yiğit, beni, belki 10 defa telefonla arıyor, randevu istiyor filan, ben görüşmüyorum. Sonra, Cefi Kamhi bana getirmek istiyor, ben kabul etmiyorum. Sonra, Hüsamettin Cindoruk Bey beni arıyor; (Biliyorum bu konudaki rahatsızlığını, ama, senin bilmen gereken bazı bilgiler var, onun için 5 dakikanı ayırsan) diyor. (Hay hay) diyorum, (gelsin). Aynı gün geliyor. Bana söylediği şu: (Benim hakkım yeniyor. Benim çok param var. Ben bu bankaya değerini vereceğim).

Benden, kendi hakkının korunmasını istiyor. Gözden geçirdim, hakikaten, Korkmaz Yiğit'le Alaattin Çakıcı arasında herhangi bir irtibat yok, hep üçüncü şahıslar var. Bu arada bana yemin billah ediyor, kefiller gösteriyor. Ben bir an için, doğru söyleyebileceğini düşündüm. Güneş Taner'le tekrar konuştum, dedim ki; (Bak bu adam böyle böyle diyor. Ola ki hakikaten buna karşı bir oyun oynanıyordur. Biz bu adamı, bir yandan ihaleye sokarsak; ama sonra bu bankayı edinmesinin engellenmesi gereken bilgiler ortaya çıkarsa engelleyebilir miyiz) dedim. (Hiç sorun yok, her safhada yaparız) dedi. (O zaman bırakın versin teklifini) dedim. Kendisi de bekledi beni. Kapıdan çıkarken sordu; (Tamam, git Güneş Bey'e)dedim'.

'HÜKÜMET YİĞİT YÜZÜNDEN DÜŞTÜ'

Mesut Bey, Korkmaz Yiğit'le iş gereği görüşmüştür.

İfadelerinden anlaşıldığı kadarıyla 'gözü de tutmamıştır'.

Komisyon'da Yiğit'in Çakıcı ve diğer konularda kendisine yalan söylediğini ima eder ve ekler:

'Kendisini medya patronu olarak lanse ediyor, (Medyadaki en büyük patron olacağım, birinci adam olacağım) di-

yordu. Kendisini hiçbir zaman aramadım, (Ne yapıyorsun, ne ediyorsun) demedim. En son kaset ortaya çıktıktan sonra aradım, (Bak, bugüne kadar bize yalan söyledin, bundan sonra seninle hiçbir ilişkimiz kalmamıştır, mahkemede hesaplaşırız) dedim, ondan sonra bir daha hiç görmedim.

Bu şahsa ben (Niye gazete almıyorsun, hadi şu gazeteyi al, Medyaya gir) filan demedim. Tam tersine, bu şahıs bana medyayla ilgili arzularını, planlarını devamlı bir koz gibi kullanmaya çalıştı ve ben de bundan şüphelendim. Bu şahıs bana yalan söylemiştir, benim başıma büyük bela açmıştır, hükümetin düşmesine neden olmuştur'.

Mesut Yılmaz'ın verdiği bilgilerden, aslında Korkmaz Yiğit'in işadamı Kamuran Çörtük'le de ortaklık kurma isteği taşıdığı da öğreniliyordu.

Anlaşılan Yiğit, her alana saldırma kararı almıştır.

Çörtük'le işbirliğindeki amaç da hiç kuşkusuz Süleyman Demirel'le yakınlaşmaktır.

Yiğit, oyunu kuralına göre oynamaktadır.

Hatası ise işin içine Çakıcı'yı sokmak ve aceleci olmaktır!

YILMAZ'DAN DOBRA DOBRA SÖZLER

Yılmaz, bildiklerini açık-seçik anlatmaktan çekinmez.

Zaman zaman bilgi alma toplantısı bir 'sorgulama' toplantısına dönüşse de, Mesut Bey buna biraz içerlese de, bildiklerini söyler.

Hem de dobra-dobra.

Örneğin, Mesut Yılmaz'a göre Hayyam Gariboğlu ve Korkmaz Yiğit aslında banka sahibi olamayacak kişilerdir.

Yılmaz, "Biz eğer devletin kayıtlarına baksaydık bizim

için Korkmaz Yiğit de, Hayyam Gariboğlu da muteber kişiydi. Devlet onlara banka sahibi olmak için gerekli onayı vermişti. Ama işin aslına, bize ulaşan özel bilgilere baktığımızda bu kayıtların doğru olmadığını gördük' demektedir.

Bu açıklama aslında 'devlet' açısından da bir 'ibret belgesi'dir.

Böyle sakıncalı kişiler nasıl banka sahibi olma onayı almıştır?

Kurumlar arasında bu kadar da iletişimsizlik olur mu?

En güven verici kurumların başında gelmesi gereken bankalar nasıl böyle bir oyunun içine atılmıştır?

Kimler, nasıl aracı olmuştur?

Bu gelişmeler diğer güvenilir bankalar için de kötü puan değil midir?

ETİBANK OLAYINDA BİR DE MESUT BEY E KULAK VERELİM

Sadece Türkbank değil, Etibank olayı da Meclis Komisyonu'nun gündemindedir.

Etibank'ta devletin uğradığı zarar da ameliyat masasına yatırılır.

Kamu bankalarından alınan kredilerle bir başka kamu bankası satın alınmıştır!

Bu ne biçim bir iştir!

Komisyon, bu olayın da aydınlatılmasını istemektedir.

Mesut Yılmaz'ın hükümetin bir üyesi olarak o konuda da bilgileri vardır. Komisyon üyeleri Etibank sır perdesini de aralamaya çalışırlar.

Borç ödenmesi konusunda verilen sözlerin tutulmamasının yanısıra Etibank'ta kafaları karıştıran bir başka gelişme-

de, kamu bankalarından alınan kredilerle bir başka kamu bankasının satın alınması gerçeğidir.

Uzun süre tartışılan bu konu olayın üzerinden neredeyse 3 yıl geçtikten sonra eski başbakanlardan Mesut Yılmaz'ın bir yorumu ile yeniden güncellik kazanır. Mesut Yılmaz, Azmi Ateş Başkanlığı'nda kurulan TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu'na bilgi verirken, bazı üyelerin, "Etibank'ın özelleştirilme taksitlerinin 25 milyon doları Halkbank'tan, 28 milyon 500 bin doları Garanti Bankası'ndan, müteakiben Vakıfbank'tan sağlanan kredilerle verildi" şeklindeki sorusuna şu değerlendirmede bulunur:

"Öyle olmaması gerekirdi. Bu kredilerin kullanılmaması gerekir. Etik olarak bir kamu bankasını alan bir grubun, gidip de yine başka bir kamu bankasından kredi alması halinde, ortada kamu açısından özelleştirmeden sağlanan net bir gelirin elde edilmesi değil, bir cepten bir cebe para aktarılması söz konusu olur. Bunun olmaması gerekmektedir."

Yılmaz'ın Komisyona bilgi verdiği günlerde, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'ndaki(İMKB) işlem sıraları kapalı olan Sabah Yayıncılık, Medya Holding ve Sabah Pazarlama hisselerini satamayan bir grup 'borsazede' Sabah ve ATV önünde 'hortumlu', 'yumurtalı' protesto gösterisi yapar.

38 bin 189 mağduru temsilen eylem yaptığını söyleyenler Dinç Bilgin ve Turgay Ciner aleyhinde slogan da atar.

Borsazedeler, haklarını istemektedir.

YA YALIM EREZ'İN YÜCE DİVAN ESPRİSİ

Mesut Yılmaz, her şeyi tüm ayrıntısıyla anlatmaktadır. Rahattır.

Komisyon üyelerinin aklında bir de 'meşhur Yüce Divan yakıştırması' vardır. Yalım Erez, Etibank satışı kararı alınan Özelleştirme Yüksek Kurulu toplantısında bu işleme karşı çıkmış, 'İmza atan herkes Yüce Divan'a gider' demiştir.

Aslında kulaktan kulağa yankılanan bu sözler doğru mudur?

Yılmaz'a göre, 'bir espridir'.

Yılmaz, bu konuda da şunları söylemektedir:

'Yalım Erez'in, (Devlet devletse Etibank'ın satışı kararını alan ÖYK'nın tamamını Yüce Divan'da yargılar) sözleri tam öyle değil. Konu tartışılırken biraz espri bâbında söylendi. Toplantının daha başında söylenmişti. Konu enine-boyuna tartışıldı. Değerlendirildi. Sonuçta gerekçeler anlatılınca Yalım Erez de imzaladı'.

PEKİ YALIM BEY NE DİYOR?

Ya olayın muhatabı, bu iddialı sözlerin sahibi Yalım Erez?

O neden bugüne dek sessiz kaldı?

Bir dönemler Türkiye'de 'merkez sağın lideri' olacakken, 'hükümet çalışmalarındaki gecikme' nedeniyle koltuktan olan ve siyasi yaşamı biten Yalım Bey, şimdi işlerinin başında.

Her zaman ki sağduyulu ve ülke çıkarını ön planda tutan tavrı içinde gelişmeleri farklı bir gözle izliyor.

Bakın Yalım Bey, o tartışmalı toplantı hakkında neler anlatmaktadır:

'Aslında iki ay süre ile yapılan iki ayrı Özelleştirme Yüksek Kurulu toplantısıdır konuşulan.

İlk toplantıda Etibank ihalesinde en yüksek parayı Nergis

Holding'in verdiği söylendi. Hazine'nin yazısı vardı: Grubun diğer bankası sorunluydu. Bana sordular. (Hazine'nin sakıncalı yazısı olduğu sürece 2. banka verilemez. Sıkıntı olur) dedim.

Bir ay sonra ÖYK yeniden toplandı. Bu sefer, (bankayı verelim) dediler. Bir ay süre ile iki ayrı karar. Mesut Bey, Güneş Taner'e, (Yalım Erez'in itirazı var) uyarısında bulundu. Ben de gerekçelerimi anlattım.

Dedim ki; (ben konuyu bilmem. Hazine yazısı geçen ay sakıncalı, diyordu, şimdi sakınca yok, diyor. Bu nasıl iştir. Demek ki, bir şeyler var. İyi araştıralım). Güneş Taner, Hazine'nin görüşünün değiştiğini, Grup'la anlaşıldığını, yeni ortak bulunduğunu, sorunların ortadan kalktığını söyledi. Benim tecrübelerim, bir ayda böyle bir değişikliğin olabileceğine ihtimal vermez. Ben elimde belge olmadığını, Hazine'nin yazısını dikkate aldığımı, sorun yaşanabileceğini söyledim. (Böyle değişiklik olmaz. Bilin ki, bu işin sonu Yüce Divan'a uzar) dedim. (Bu olay Yüce Divan'a gider) dedim.

Sözlerimin espri mi, yoksa bir eleştiri mi olduğu açık'.

ONYEDİNCİ BÖLÜM

BDDK VE TMSF İÇİN 'MİLLETİ YAKTI' SUÇLAMASI

BDDK VE TMSF İÇİN 'MİLLETİ YAKTI' SUÇLAMASI

Yazışmalar, bilgi almalar ve değerlendirmeler.

Meclis Komisyonu yoğun çalışması içinde batık bankalara özel önem vermektedir.

Çünkü devletin uğradığı zararın büyük bölümü oradadır.

Komisyon'un batık bankalarla ilgili değerlendirmesinin 'BDDK ve TMSF ile ilgili özel raporlar' başlığı altındaki bölümünde BDDK ve TMSF için ağır suçlamalarda bulunulmaktadır.

Komisyon'a göre, BDDK ve TMSF 'milleti yakmıştır'.

BDDK ve TMSF'nin batık 6 bankaya zamanında müdahale etmemesi sonucu devletin uğradığı zarar katlanmış ve büyük boyutlara ulaşmıştır.

Komisyon raporuna göre, Etibank, Esbank, Yaşarbank, Egebank, Sümerbank ve Yurtbank'a zamanında el konulsa, devlet bu operasyonlardan 672 trilyon lira zararla kurutulabilecektir. Ancak gecikme nedeniyle zarar büyümüş ve 3 katrilyon 154 milyon lira olmuştur. Raporların gereği yerine getirilmiş ve 'el biraz çabuk tutulmuş' olsa, Etibank'ın 313 trilyon liralık zararı 97 trilyon lira, Yaşarbank'ın 609 trilyon liralık zararı 95 trilyon lira, Esbank'ın 590 trilyon liralık zararı 247 trilyon lira, Sümerbank'ın 647 trilyon liralık zararı 55 trilyon lira, Egebank'ın 647 trilyon liralık zararı 117 tril-

yon lira ve Yurtbank'ın 348 trilyon liralık zararı da 61 trilyon lira olacaktır. Devlet, o zaman belki de 2.5 katrilyon lira dolayında daha az zarar edecektir.

İşte rapor bu çarpıcı suçlamaya da yer vermektedir.

BDDK'YA VURALIM, AMA SORUNLARI DA BİLELİM

BDDK her anlamda eleştiri oklarının ucundadır. Hatalar da vardır. Ancak biz de, her işte olduğu gibi BDDK konusunda da aceleci olunmuş ve Kurum'un altyapısı iyi hazırlanmamıştır.

BDDK gündeme geldiğinde, Türkiye'de bağımsız kurul olarak sadece RTÜK vardır, onun dışında bir bağımsız kurul geleneği oluşmamıştır.

Bağımsız kurulların etkin olduğu İngiltere'de 2.5 yıl öncesinden hazırlıklar başlatılmış, bankacılık sektöründeki sorunlar çözülmüş, sağlıklı bir sistemde Kurul çalışmaya başlamıştır.

İsveç'te de aynı yöntem izlenmiştir. Kurul oluşturulmuş, borçlar, devirler, tahsilat gerçekleştirilmiştir. Kurula 'dikensiz bir gül bahçesi' hazırlanmıştır.

Bizde ise yasa çıkmış, ancak altyapı hazırlanmamış, kurula atamalar bile yapılmamıştır.

Her şey büyük bir hızla gerçekleşmiş, bir sürü hata yaşanmıştır.

BDDK, çalışmaktadır, ama her yanı dikenlerle sarılıdır!

Dünyadaki örneklerinden farkı budur.

YASASIZ DÖNEMDE NE OLDUYSA OLDU, BÜYÜK ZARAR DOĞDU

BDDK'nın kuruluşunda yaşananlar bir yana, asıl irdelenmesi gereken, ama hep es geçilen bir konu da bankacılıktaki 'yasasız dönem'dir.

Gerçekten de 1994-1999 yılları arasında bankalarla ilgili bir yasal boşluk vardır. Anayasa Mahkemesi Yetki Yasası'nı iptal edince, bankalar da boşluğa düşmüştür.

Bankalarla ilgili yasa hükmündeki kararnamenin dayanağı ortadan kalkmıştır. Bankalar vardır, ama yasası yoktur.

İşte 5 yıl boyunca hükümetler de, yöneticiler de uyumuştur.

'Yasasız dönem' de 'atı alan Üsküdar'ı geçmiştir'.

Ne sorun yaşandıysa o dönemde yaşanmıştır.

Banka Yasası çıkarılması için sözler verilmiş, tartışmalar yaşanmış, ama bir türlü Meclis'te çoğunluk ve uzlaşı sağlanamamıştır.

Böyle olunca da sorunlar büyümüştür.

Anayasa Mahkemesi'nin 1998 yılı sonunda gerekçeli kararını yazmasından sonra konu tekrar gündeme gelmiştir.

Yüce mahkeme, hükümete yeni yasa çıkarması için 6 ay süre vermiştir.

Böylelikle 'bankaların da bir yasaya gereksinim duydukları' gerçeği gözler önüne serilmiştir.

İşte o noktada İMF devreye girmiş, istediklerini dikte ettirmiştir.

Düzenlemeler aslında bürokratların istedikleridir.

Onlar milletvekillerine yasaları 'IMF öcüsü' ile çıkartmışlardır.

HANİ BANKA SAHİPLERİNDE MALİ GÜÇ VE İTİBAR ARANACAKTI

Aslında İMF'nin dayatmalarının da, sunduğu acı reçetelerin de 25 yıl öncesine dayanan bir geçmişi vardır.

1979 yılında Dünya Bankası tarafından hazırlanan Türkiye raporunda ekonomik değişimin ana hatları çizilmiştir.

1980 sonrasında uygulanan politikalar, adeta Dünya Bankası raporu ile çizilen 'temel yasalar'dır.

Rapor, kendi içinde tutarlıdır, ancak Türkiye için pek de 'hayırlı öngörüler' getirmemiştir.

Bugün çekilen sıkıntıların bir çoğunda o Dünya Bankası raporunun izleri vardır.

Her maddesi, ekonomideki her hedefi adım adım uygulanmıştır.

Bazen siyasi otorite de 'by pass' yapılarak.

İlginçtir; o Dünya Bankası raporunun hazırlayıcıları arasında tanıdık bir isimden sözedilmektedir: Kemal Derviş.

Derviş, yıllar sonra Türkiye'ye dönecek, ekonomi dümeninin başına geçecek ve halkın 'acı reçete' dediği kararları Türk halkına uygulama şansı bulacaktır!

Türkiye'de sağduyulu bürokratlar ile siyasilerin büyük önem verdikleri, 'banka sahiplerinde aranacak koşullar' sıralamasında en önemli yer tutan 'mali güç ve itibar' ise unutturulacaktır!

Bankalara 'sermaye koyacak', bunun kaynağını gösterebilecek ve 'servetinin hesabını verebilecek' kişilerin banka sahibi olmaları hedeflenirken, çok değil birkaç yıl sonra kimler, nasıl banka sahibi olacaktır!

İtibar da, mali güç de ayaklar altında kalacaktır!

BANKA-MEDYA BULUŞMASI

Gerek resmi raporlar, gerek Meclis Komisyonlarına yansıyanlar, gerekse yaşanan sıkıntılar batık bankalarla medya sektörü arasında ilginç bir bağ olduğunu da ortaya koymaktadır.

Her para kazananın ulaşmak istediği; medya patronluğu, gazete ve TV sahipliğidir.

İlerlemenin, daha da zenginleşmenin yolu bu mudur acaba?

Bu yüzden de son yıllarda cebi biraz para gören medyaya el atmaktadır. Etik değerleri gözardı ederek. Kişisel çıkarı ön planda tutarak. Gazeteciliğin, asıl hedefinin 'halkın çıkarını korumak ve gerçekleri en doğru şekliyle ve yansız aktarmak' olduğunu unutarak.

İşte bu noktada bankacılık sektörü ile medya sektörünün de ilginç bir buluşma içine girdiği gözlenmektedir.

Yeni yetme patronlardan bir çoğu hem banka, hem de gazete ve TV sahibi oluvermektedir.

Bundan 10-15 yıl öncesine kadar basın patronları temel işlerini 'gazetecilik ve televizyonculuk yapmak, halka doğru ve tarafsız bilgiler vermek' olarak tanımlarken, son dönemlerin modasına uyup banka sahibi olanlar 'önce ben ve benim çıkarım' rüzgârına kapılmaktadır.

Banka sahipleri de geri kalır mı? Onlar da gözlerini Medya'ya dikmektedir. Para, faiz, likidite, verimlilik, güven kelimeleri 'şan-şöhret-güç' ekseninde adeta yön değiştirmektedir.

'Canım nasıl olsa iyi param var. Hem banka, hem de bir gazete sahibi olayım' fikri Türkiye'nin dört bir köşesinde yaygınlaşmaktadır.

İstanbul'un büyük patronlarının, yeni yetme zenginlerinin yanında Anadolu'da da para-pul sahipleri banka ve medya cazibesine kapılıvermektedir.

Hani bir dönemlerin her köşe başında milyoner örneği. Her köşe başında bir banka patronu.

Bazen çok kolay yoldan. Bazen bir devlet bankasından kredi alıp o parayı kullanarak, cebinden bir kuruş masraf etmeden.

Bazen siyasetçilerin, bazen de mafya elebaşlarının desteği ile.

Sonra bankalar bir bir batırıldıkça, hortumlandıkça bir başka ilginç saptama çıkmaktadır karşımıza:

'Batık banka sahipleri, aynı zamanda Gazete ve televizyon sahibi'.

Ne ilginçtir; devletin milyarlarca dolar zarar nedeniyle 'halk adına' el koyduğu bazı bankaların sahipleri ya Medya patronudur, ya da medyaya bir kanaldan bulaşmıştır.

Medya gücü ve 'daha fazla, çok daha fazla zengin olmak hırsı' iştahlarını kabartan bazı patronlar hem banka sahibi, hem de gazete patronu olarak ayrıcalıklı bir konuma gelmişlerdir Türkiye'de.

Tartışılmayan, araştırılmayan ve hesap sorulmayan bir konuma.

Ortada bir gerçek vardır:

'Medya ile finans sektörünün birlikte olmasının önlenmesi'.

Bu dürüst medya patronlarının hakkının yenmesinin de önüne geçecektir. Sektörde 'ak ile kara' birdirinden ayrılacaktır.

BATIK BANKA PATRONLARININ GENİŞ MEDYA AĞI

Son 4-5 yıldır devlet tarafından el konulan bankalar sıralanırken, ilginçtir bu patronların büyük çoğunluğu aynı zamanda medya patronu olarak da göze çarpmaktadır.

Gerçi bir bölümü bu amaçlarını gerçekleştiremez ve işi ellerine-yüzlerine bulaştırırlar, ama yine de özgeçmişlerinde hangi süre ile olursa olsun bir ya da birkaç medya kuruluşunun sahibi veya ortağı olma özelliği de dikkat çeker. Kimler midir bunlar?

İşte çarpıcı liste:

'– 434 milyon dolar zararla batan Bankekspres'in sahibi Korkmaz Yiğit, Milliyet başta olmak üzere çeşitli gazete ve televizyonların sahibi oldu. Medyada İmparator olacaktı, işler ters gitti. TV ve Gazeteleri süratle elden çıkardı. Medya patronluğu kısa sürdü. Şimdi iyi bir gazete okuyucusu.

– 1 milyar 269 milyon dolar zararla batan İnterbank'ın patronu Cavit Çağlar da eski bir medyacı. NTV'nin kurucusu, Olay TV'nin sahibi. Bursa'daki bölgesel yayında ağırlığı hep var. Bir ara Sabah'ın ortağıydı, şimdi Bursa'daki çalışmalarına devam ediyor.

– 1 milyar 148 milyon dolar zararla batan Yaşarbank'ın patronu Selçuk Yaşar da bir ara İzmir ve Ege'de medya işine girdi. Dinç Bilgin'le başedemeyince yayın kuruluşlarını kapattı. Gazete Ege beğenilmiş, güzel de bir tesis kurmuştu. Bir süre medya patronu oldu, sonra çekildi.

– 392 milyon dolar zararla batan BankKapital'in sahibi Ceylan Grubu da medya da hevesini alanlardan. Kurduğu TV kanalı ile bir süre medyayı deneyen grup, sonra çekildi. CTV yayın yaptığı dönemde belirli bir izleyici kitlesi çekmeyi başarmıştı.

– 697 milyon dolar zararla batan Etibank'ın sahibi Dinç

Bilgin çekirdekten gazeteci. Türkiye'nin en eski gazetelerinden Yeni Asır'ın da sahibi. Sabah'ı İstanbul'da tutturmayı başaran Bilgin, daha sonra bankacı olmaya karar verdi. Medya bağı şimdi Sabah, Takvim ve ATV'de Turgay Ciner'le ortak devam ediyor. Yeni Asır da Ege'de yayınına devam ediyor.

– 1 milyar 953 milyon dolar zararla batan İktisat Bankası'nın sahibi Erol Aksoy da medya sektöründe etkili isimlerden. 'Finans cambazı' medyada da bir çok ilke imza attı. Özellikle TV alanında hayli başarılı oldu. Shov Tv O'nundu. CİNE 5'le şifreli yayını başlattı. Bazı kanalları ve radyoları hala etkili.

– 115 milyon dolar zararla batan Bayındırbank'ın sahibi Kamuran Çörtük'te medyaya girip- çıkanlardan. Bir ara medyada Korkmaz Yiğit'le de işbirliği denedi, ama olmadı. BRT'yi zorluğa düşünce sattı.

– 3 milyar 618 milyon dolar zararla batan Pamukbank'ın sahibi Mehmet E. Karamehmet de medya sektöründe etkili isimlerden. Akşam, Güneş ve Tercüman gazeteleri, Shov TV ve SkyTurk ile sektörde ağırlığı olan isimlerden. Zaman zaman yüksek fiyatlarla yöneticiler ve yazarlar da transfer ediyor. DIGITURK ise sektörde önemli bir güç

– Bir hesaba göre 5, bir başka hesaba göre de 8 milyar dolar zararla batan İmar Bankası ve Adabank'ın sahipleri Uzanlar da medya sektröründe öncü ve etkili isimlerden. Türkiye'nin ilk özel TV kanalını kuran Uzanlar'ın şu anda TV, radyo ve gazete olarak 20'ye yakın medya kuruluşu var. Hepsi de alanında etkili olan bu kuruluşlardan Star TV ve Kanal 6 ile Star Gazetesi son dönemlerde Başbakan Tayyip

Erdoğan'a karşı başlattıkları kampanyalarla dikkat çekiyor. Kral TV ise gençlerin en çok izledikleri müzik kanalı.

– 680 milyon dolar zararla batan Kentbank'ın da medya denemesi var. Mustafa Süzer, Kent TV kanalı ile sektöre girmiş, ama umduğunu bulamamıştı.

– 656 milyon dolar zararla batan Yurtbank'ın sahibi Ali Balkaner de bir dönem medyayla yakından ilgilendi. Gazete ve TV kanalı satın almadı, ama Megavizyon adlı bir yapım merkezi oluşturdu. Burada ünlü gazetecilere görev verdi. Hatta bazı gazetecilere 'karşılıksız para dağıttığı' iddia edildi.

Batan 22 banka ve bu bankalar kanalıyla medya sektörüne girmiş kişi ya da kuruluşlar.

Yüzde 50'nin üzerinde bir oran. Bir rastlantı mı acaba? Yoksa bir şeylerin göstergesi mi?

Medyaya giren bazı yeni yetme zenginler ile kriminal patronların, 'Medya sahibi oldu mu, protokoldasın. Başbakan'la bile hemencecik görüşüyorsun' değerlendirmesi ne kadar doğru?

Ve bu gerçek aslında Türkiye'deki yanlışların temeli değil mi?

Bu çarpıklık mutlaka değişmeli. Ortak kanı bu!

Değişmeli de nasıl?

MEDYA NEDEN GÜVEN VERMİYOR?

Batık banka patronları ile medya arasında garip bir bağ vardır.

Ve bu bağ sürekli gelişmektedir.

Adeta medya, iş dünyasında başarılı olmanın 'gizli bir anahtarı'dır. Gerçekten de öyle midir?

Koç ve Sabancı topluluklarını Türkiye'nin en güçlü Holdingleri başında sayarsak, onların böyle bir bağlantıları yoktur.

Medyaya bulaşmamışlardır.

Aydın Doğan ise medya patronlarının duayenidir, ancak medyada kendini kanıtladıktan çok yıllar sonra banka sahibi olmuştur.

Bankası ile ilgili de, kendisi ile ilgili de bugüne dek bir sorun gündeme gelmemiştir.

Hakkında yargı düzeyinde yürütülen bir soruşturma, suçlama ya da dava bulunmamaktadır.

Aslında 'karanlık ilişkiler' yumağı içinde bulunan bazı 'yeni yetme zenginler' ile 'köşe dönme heveslileri'nin medya çarkının içine girmesi, ya da bu yönde adım atması 'en önemli güç' ve 'halkın sesi' olarak nitelenen medyanın da sıkıntılar yaşamasına, erozyona ve güven kaybına uğramasına neden olmaktadır.

Medyanın güven kaybetmesi ise aslında demokrasi için en temel sorundur. Hür, bağımsız ve etkin bir medya olmadan çağdaş ülkeler düzeyine erişmek mümkün müdür?

Medyanın güven vermeme nedenlerinden biri hiç kuşkusuz, ekonominin çarkları içinde sağlıksız bir yapıda bulunan kişilerin de bu sektöre girmeleridir.

Medyayı kendi çıkarları yönünde yontanlar, ciddi bir güven sorunu yaratmışlardır.

Medya bazı amaçlı kişilerin elinde 'halkın çıkarına' değil, kişi, kurum ve holdinglerin çıkarına çalışan kuruluşlar haline dönüştürülmektedir.

Halka örnek olması gereken bu kuruluşlar kullanılarak, olmayacak 'dümenler çevrilmektedir'.

Bunun da ötesinde zaman zaman gazete ve TV'ler bazı grupların kendi 'işlerini iyi yürütmeleri' için bir 'spekülasyon ve manipülasyon aracı' olarak kullanılmaktadır.

Üzücüdür, ama gerçektir!

Şu değerlendirme doğrudur:

'Medya güven vermiyor. Çünkü, bazen kendi ideolojisini ve çıkarını savunuyor, bazen de çıkarı nedeniyle statükoyu temsil eden siyasal iktidarı, partiyi ya da grubu'.

MEDYA GERÇEKLERİN SÖZCÜSÜ OLMALI

Oysa medyadan beklenen gerçeklerin sözcüsü, doğruların savunucusu, yalan ve dolanın başdüşmanı olmasıdır!

Devletin önemli görevlerinden biri de 'halkın doğru haberler almasını garanti altına almak' değil midir?

Yani bazı çıkarcıların oyunlarını bozmak.

'Yeni dünya düzeni' denmektedir de, bu düzenin Medya'ya getirdikleri nedense 'işe geldiği gibi yorumlanmaktadır'.

Oysa 'Medyanın barındırdığı küresel mahiyetin gittikçe artması aynı zamanda yeni yükümlülükler yaratmaktadır'.

Ağır yükümlülükler.

En başta da 'halkın çıkarını düşünmek'.

'Yeni Medyanın dünyasında, meslek ahlâkı ve daha iyi eğitim, hükümetlerin koyduğu kuralların yerini alacaktır'.

2004 yılında dünyanın önde gelen gazete ve dergilerinin sahipleri uluslararası bir toplantı için Türkiye'de buluşacaktır.

Temel istek; o toplantıda dürüst medya patronlarının da yanlışların düzelmesi adına 'halkın isteklerini' haykırmasıdır.

'Yani önce dürüstlük, temizlik ve halkın çıkarı'.

GAZETELER YAZIYOR! – *Haberler, karikatürler. Hepsi Karamehmet hakkında. Milyarlık kaçakçılık olayı, tutuklama. Eskiden gazetelerde haber oluyordu, şimdi 'haber yaptıran' konumda.*

KOMİSYON'DAN ESKİ BAKANLARA YÜCE DİVAN PİYANGOSU

Sadece batık bankalar ve hortumlamalar değil, Türkiye gündemine son 10 yılda giren bir çok konu ele alınır Meclis Komisyonu'nda.

3 ay hummalı bir çalışma yürütülür.

Her iddia soruşturulur, 100'e yakın kişiden bilgi alınır.

60 uzman günler boyu açıklamaları deşifre eder, derler, toparlar.

İş o kadar ayrıntılıdır ki.

İddialar ve suçlamalar o kadar çoktur ki.

Milletin bağrı o kadar yanıktır ki.

Komisyon, bir çok bürokrat, eski bakan ve başbakan hakkında suç duyuruları hazırlar.

Bu suç duyuruları raporlar ve belgeler derlendikçe mahkemelere gönderilir.

Yolsuzlukların ancak yarısının üzerine gidilebilmiştir.

Devletin bir çok kurumuna yazı yazılmış, ancak yanıt alınamamıştır. Komisyon, arkasındaki büyük medya gücüne rağmen bir çok bilgi ve belgeye ulaşamamıştır.

Sonuçta raporların netleşmesiyle bir çok eski bakan ve bürokrat için suç duyurusunda bulunulur.

Kimler yoktur ki bu isimler arasında:

'Eski başbakan Bülent Ecevit, Eski Başbakan Yardımcıları Mesut Yılmaz, Hüsamettin Özkan, Devlet Bahçeli, Şükrü Sina Gürel ve Hikmet Uluğbay. Eski Bakanlar Sümer Oral, Zekeriya Temizel, Recep Önal, Yaşar Topçu, Koray Aydın, Güneş Taner, Yaşar Okuyan, Cumhur Ersümer, Yılmaz Karakoyunlu, Kemal Derviş, Yüksel Yalova, Kenan Tanrıkulu, Nami Çağan, Rüştü Kazım Yücelen, Metin Şa-

hin, Mehmet Keçeciler, Rıfat Serdaroğlu, Zeki Çakan, Abdülkadir Akcan, Mustafa Taşar '.

CUMHURİYET TARİHİNDE 12 BAKANA YÜCE DİVAN YOLU

Gelişmeler bazı siyasilerce 'amaçlı' olarak yorumlanmış, bazıları ise 'sorumluluk sahipleri hesap versin' şeklinde değerlendirme yapmıştır. Cumhuriyet tarihinde 12 bakan Yüce Divan'a sevkedilmiştir.

Bu bakanlardan 5 tanesi çeşitli cezalar almış, 7 tanesi ise beraat etmiştir.

Son olarak Yüce Divan'a sevkedilen ANAP döneminin iki eski bakanı Cengiz Altınkaya ve Safa Giray beraat eden bakanlardandır.

Yüce Divan olayları 1928 yılında Bahriye eski Bakanı İhsan Eryavuz'un 'Yavuz zırhlısının onarımında yolsuzluk' iddiasıyla başlamıştır.

Bakan Eryavuz 2 yıl ağır hapis cezasına çarptırılmıştır.

Bu cumhuriyet tarihinin ilk mahkumiyet kararıdır.

Sonra 1928 yılında Ticaret eski Bakanı Ali Cenani, 1929 yılında Bahriye eski Bakanı Mahmut Katırcıoğlu, 1947 yılında Gümrük Tekel eski Bakanı Suat Hayri Ürgüplü, 1964 yılında Ticaret eski Bakanı Mehmet Baydur, 1981 yılında Sosyal Güvenlik eski Bakanı Mahmut Türkmenoğlu ile Gümrük ve Tekel eski Bakanı Tuncay Mataracı, 1982 yılında Bayındırlık eski Bakanları Şerafettin Elçi ve Selahattin Kılıç, 1985 yılında Devlet eski Bakanı İsmail Özdağlar, 1993 yılında da Bayındırlık eski Bakanları Safa Giray ve Cengiz Altınkaya Yüce Divan'da hesap vermişlerdir.

ECEVİT VE YOLSUZLUK: BİR ARADA OLUR MU?

Komisyon raporunun bazı bilgileri sızana dek, genellikle bütün kesimlerden destek almıştır.

Ancak raporda özellikle eski hükümetlerin bakan ve bürokratlarının hemen tamamı hakkında suçlamada bulunulması, ama Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve çok eleştirilen Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'la ilgili konuların değerlendirme dışı tutulması eleştiri konusu olur.

Rapor hakkında yorum yapanlar, özellikle Ecevit'le ilgili Yüce Divan tehdidine karşı çıkmaktadır.

Komisyon'daki CHP'li üyeler bile, 'Ecevit ismini böyle bir rapora karıştırmak doğru olmaz. Ecevit dürüstlüğü ile sembol olmuştur' görüşünü dillendirir.

Gerçekten de halkın büyük bölümünün gözünde Ecevit son dönemlerdeki bazı eksilerine rağmen 'Halkçı ve Dürüst Lider' imajını korumaktadır.

Bu kez raporda 'yolsuzluk ve usulsüzlük' başlığı altında suçlanınca da tepkiler yoğunlaşır.

Bir çok siyasetçi ve sivil toplum örgütü temsilcisi, 'İş sulandırıldı. Bu rapora Ecevit'i karıştırmanın anlamı nedir? Bir devr-i sabık yaratılmak isteniyor. Geçmişi suçlayarak bir yere varılmaz' demektedir.

'Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı iken yaptıkları da soruşturma kapsamı içine alınmalıydı' diyenler de çoğunluktadır.

Komisyon Başkanı Azmi Ateş, Ecevit konusundaki eleştirilerle ilgili olarak 'Vicdanım rahat' açıklaması yapar.

Ateş, şunları dile getirir:

'Ecevit'le ilgili dürüstlük imajına ben de katılıyorum. Ama buradaki olay, özelleştirme nedeniyle ertelemeye tabi

tutulan firmaların teminat mektuplarının nakde çevrilmemesi.

Özelleştirmenin başı Ecevit. Biz bu konuyu ele almasak, o zaman özelleştirmeleri rapor ve soruşturma dışında bırakmamız gerekirdi.

O zaman da haksız kazanç elde eden firmaları korumuş olacaktık. Ben vicdanen rahatım. Kim bana sayın Ecevit'in sorumluluğu yok diyebilir'.

Aynı günlerde Bülent Ecevit'in de 'yolsuzluklarla ilgili suç duyurusu kapsamına alınması' köşe yazarlarının gündemine girer.

Yazarların çoğu, 'Ecevit'i bir çok konuda suçlayabilirsiniz, ama O'nun dürüstlüğüne dil uzatmak raporun ciddiyeti hakkında da soru işareti yaratır' demektedir.

Melih Aşık ise Milliyet'teki köşesinde farklı bir değerlendirme yapar:

'Sayın Ecevit çalmamıştır, ama çalmaya göz yummuştur. Yememiştir, ama yedirmeye göz yummuştur'.

'TAYYİP BEY HAKKINDA BİLGİ VE BELGE GELMEDİ'

Komisyon Başkanı Ateş, çok eleştirildiği 'Tayyip Bey korundu' iddiaları için de şunları ifade eder:

'200'ün üzerinde kişi ve kuruma yazı gönderip bilgi istedik. Şikayetleri değerlendirdik. Tayyip bey hakkında hiçbir bilgi ve belge gelmedi. Gelseydi gündeme alırdık.

Emin Şirin bize 8-10 mektup yazdı, ama onların altyapısı yoktu.

Kemal Kılıçdaroğlu ise CHP eski il Başkanı Mehmet Bölük'ün (El Tayyip) adlı kitabını getirdi. Bilimsellikten uzaktı ve Komisyon'un zamanı yoktu. Gündeme almadık'.

YASA DEVLETİNDEN DEMOKRATİK HUKUK DEVLETİNE..

Komisyon'un 'sürekli olma' gibi bir amacı da vardır.

Sadece Başkan değil, tüm üyeler 'yaptıkları işi sevmiştir'.

TBMM Başkanlığı'na bu yönde de bir öneride bulunurlar:

'Devamlı bir Yolsuzluk Komisyonu olsun, tüm iddiaları araştırsın.

Azmi Ateş ise hem yorgun, hem keyiflidir.

Basının hep gündemindedir.

Ateş, yolsuzlukların Türkiye ekonomisini yiyip-bitirdiği inancındadır. Yolsuzlukla mücadele için sistemin değişmesi gerektiğini ifade etmekte ve 'Milletin özne olduğu bir sistem kurulabilirse yolsuzluklar önlenebilir. Türkiye zaman kaybetmeden yasa devletinden hukuk devletine, bürokratik devletten demokratik devlete geçmelidir. Toplumda hak arama ve hesap sorma bilincinin de gelişmesi şart.' demektedir.

Azmi Ateş, 3 dönemdir milletvekilidir ve bu gerçekleri Komisyon Başkanı olunca anlamıştır!

Ateş'e göre, yolsuzlukları tetikleyen nedenlerden biri de devletin ekonomik sistem içinde ağırlıklı olarak yeralmasıdır:

'Bu olgu bazılarının iştahını kabartıyor. Devletin ekonomiden topyekun çekilmesi gerekir'.

Meclis Komisyonu işlerini tamamlamıştır.

Sıra suç duyurularındadır ve bunlar da arka arkaya gelmektedir.

Türkiye'nin gündeminde ağırlıklı olarak 'Üçlü Koalisyon' dönemi ile ilgili dosyalar vardır.

'HORTUMLAMA' MECLİS KOMİSYONU RAPORUNA DA GİRDİ

2003 yılının en önemli gelişmelerinden biri olarak değerlendirilen Komisyon çalışmaları tamamlanır, yazıma başlanır.

Bin 110 sayfayı aşan raporun basımı da uzun sürer.

Yoğun çalışmalar sergileyen Komisyon'un raporunda en ilgi çekici konulardan biri de hiç kuşkusuz 'hortumlama' tanımına bir çok yerde vurgulama yapılmasıdır.

Nitekim raporun 134. sayfasında 'hortumlama' şöyle anlatılır:

'Usulsüz kredi verilmesi yöntemlerinden biri, banka hakim sermayedarı kişi ya da grupların kurdurduğu paravan şirketlere sahip oldukları bankalardan veya back to back(hortumlama) yöntemiyle muvazaa yaptıkları bankalardan kredi veyahutta değişik kaynak kullandırmaları, daha sonra çeşitli aşamalardan geçilerek bu kaynak ve paraların banka hakim sermayedarlarına aktarılmasıdır. Bu şirketlerin paravan olarak kurulduğu ve paraların banka sahiplerine aktarıldığı ispatlanabildiğinde eylemleri zimmet veya dolandırıcılık suçunu oluşturabilmektedir.

Ancak çoğu zaman çok karmaşık ekonomik faaliyetler sonucu bu paralar banka sahiplerine intikal ettirildiğinden bu unsurları kanıtlamak yargılama aşamasında mümkün olmamakta, genellikle eylemler emniyeti suistimal suçu kapsamında değerlendirilmektedir.

Ancak bu suçun Ceza Yasası'ndaki müeyyidesi, verilen milyonlarca dolar zararın karşılığında hafif kalmakta, sonuçta verilecek cezalar kamu vicdanını tatmin etmemektedir. Bu nedenle, bankacılık sektöründe işlenen TCK'nun

510. maddesindeki bu tip suçlar açısından, cezaların tatminkâr düzeyde arttırılması uygun olacaktır'.

Gerçekten de kamu vicdanı kanamaktadır.

Götürenin götürdüğü yanında kâr kalmaktadır!

RAPORDA HORTUM SAPTAMASI: 20 BANKA İÇİN 40 KATRİLYON

Raporun bir başka önemli yönü de, 2003 yılı eylül ayı itibarı ile 20 bankada doğan zararın 40 katrilyon lirayı aştığını saptamasıdır.

İmar Bankası ve Adabank daha sonra battığı için hesaba kaydedilmemiştir. Ancak 20 bankadaki zarar bile ürkütücüdür.

40 katrilyon lira ile neler yapılabileceği ise ayrı bir 'üzüntü konusu'dur. Onlarca Okul, Hastane, Üniversite 'hortumcular'ın elinde 'buhar olmuştur'.

İmar Bankası ve Adabank da eklendiğinde bu zararın en az 5 milyar dolar daha artacağı ifade edilmektedir.

Bazı uzmanlar, bu zararın 10 milyar doları bulabileceğini de söylemektedir.

Hazine'den borçlanmalarla birleşen ve büyüyen 40 katrilyon liralık zarar, Komisyon üyelerini de şaşırtmıştır.

Meclis Araştırma Komisyonu raporu, TMSF'ye devredilen bankaların iyi yönetilmediğini vurgulamakta, şu konulara değinmektedir:

'Mali durumları bozulduğu için el konulmuş bulunan bankaların devirden sonra sorumluluğu TMSF'ye aittir. Devir işleminin gerekçesi, bankanın daha fazla zarar üretmesini önlemek olduğuna göre, TMSF yönetimindeki bankaların devirden sonra hızla risklerinden arındırılması ve artık zarar üretmemesi gerekmektedir.

Oysa el konulan bankalar el konulduktan sonra da zarar üretmeye devam etmişlerdir.

Bankaların Fon'a devrinden sonra oluşan 12.9 katrilyon liralık fonlama zararının sorumluluğu TMSF ve BDDK yönetimine aittir'.

VERGİ GELİRLERİNİN YARISI BATAN BANKALARA GİDER

Meclis Araştırma Komisyonu raporu, BDDK ve TMSF yönetimlerini ağır bir dille eleştirmektedir.

Aslında bu bir anlamda AKP hükümetinin 'yönetimlerde değişiklik operasyonu'nun da ilk sinyalleridir.

Rapor, BDDK'nın sürekli olarak işlediği 'Banka iflas ederse kriz oluşur' gerekçesine de katılmamaktadır.

Rapora göre, bazı off shore bankaları ile özel finans kurumları tasarruf mevduatı sigorta kapsamında olmamasına rağmen batmış, sistemde bir kriz yaşanmamıştır.

Rapor, iflas yöntemini seçmemesini BDDK için ciddi bir hata olarak görmektedir.

Yine Meclis raporu, TMSF bünyesinde bulunan varlıkların da etkin yönetilemediğini vurgulamakta ve 'Mevcut varlıkları ile TMSF devasa bir KİT görünümündedir ve bilanço büyüklüğü devlet bütçesinin üçte birine yaklaşmıştır. Hazine'ce TMSF'ye aktarılan kaynak, bir yıllık vergi gelirlerinin yarısına ulaşmaktadır. TMSF kapsamındaki bankaların ticari ve bireysel kredileri halen sağlıklı bir şekilde muhasebeleştirilememiştir' demektedir.

Rapor, TMSF ile Hazine arasında riskli bir borçlanma ilişkisi kurulduğunu saptamış ve TMSF'nin Hazine'den gereğinden fazla kaynak temin ettiğine ve TMSF bilançoların-

da sürekli büyüyen bir zarar kaynağı oluştuğuna işaret etmiştir.

Meclis Komisyon Raporu, TMSF'nin BDDK bünyesinde bulunmasını 'ciddi bir sistem zaafı' olarak nitelemekte ve önerilerini de şöyle sıralamaktadır:

'BDDK'nın bankacılık alanında bir taraftan düzenleyici, diğer taraftan da icracı konumda bulunması ciddi bir yapılanma zaafı olarak ortaya çıkmıştır. Sistemdeki tüm bankaları denetleyen Bankalar Yeminli Murakıplarının, yönetimi TMSF'ye devredilmiş olan bankaları aynı şekilde denetlemeleri de mümklün olamaz. Bu durumun denetçinin bağımsızlığına aykırı olduğu ve kabul edilemeyeceği açıktır. BDDK ile SPK birleştirilerek Mali Piyasalar Kurulu oluşturulmalıdır. BDDK, TBMM adına denetime tabi tutulmalıdır. Bankacılık sektörünün denetimi de etkinleştirilmelidir. Bankalar Yasası'nda usulsüz kredi verilmesine ilişkin bir suç tanımı ve bu suçun yaptırımı yeralmalıdır. TMSF'nin Hazine'ye olan borcu tasfiye edilmelidir'.

Rapor, bu yaraya parmak basarken, BDDK'nın daha etkin olması için TMSF'nin ayrı bir tüzel kişiye dönüştürülmesi düşünülemez mi? Neden olmasın!

BANKALAR YASASI HORTUMUN YOLUNU AÇTI MI?

Resmi raporlarda da, Komisyon'un verilerinde de batık bankalar hep gündemin en ön maddelerindendir.

Batık bankaların yarattığı tablo ortadadır. Devletin ve milletin uğradığı zarar da.

Hani bilinen fıkra vardır.

'Nasrettin Hoca'nın evi soyulmuş. Hırsız her şeyi almış götürmüş. Eve gelenler boyuna Hoca'ya sitem ediyor: (Niye

kapıyı açık bıraktın? Niye eve geç geldin? Niye kimseye evden çıktığını söylemedin?) türünden. Hoca bu, sinirleniyor: (Yahu tamam, bizim de hatamız var, ama hırsızın hiç mi suçu yok)'.

Kısadan hisse:

'Aslında, bankalardan hortumlanan paralar da, bürokrasinin de, vurdumduymazlığın da, siyaset kurumunun da hatası var elbette.

'Çalanın çaldığının yanına kâr kalması, bu konuda düzenleme yapılmaması, bankacılık sektöründe hesap sorma mekanizmasının kurulmaması, banka kurma işlemlerinin kolaylaştırılması' birer kusur, birer eksiklik değil mi aslında?

Bir de 1995 yılında Bankacılık Yasası'nda yapılan düzenlemeler.

Banka kurmayı kolaylaştıran kararlar.

Eskiden 100 güvenilir insan tarafından kurulan bankalara 5 kardeş tarafından bile kurma izninin verilmesi.

Denetim mekanizmasının iyi kurulamaması.

Bankaların, özellikle de devlet bankalarının tamamen siyasetin emri ve vesayeti altına girmesinin önlenememesi.

SİSTEMİN İÇİNDEN BİR ELEŞTİRİ

Gerçekten de yasanın artıları ve eksileri vardır.

Türkiye'nin bankacılık sistemine uluslararası anlamda tam uyumu şarttır, ama bunu yaparken Türkiye'ye özgü bir takım gerçekleri de unutmamak gerekmektedir.

İşte yasada bunlar unutulmuş gibidir. Biraz aceleye getirilmiştir.

Sistemin içindeki insanların bu yasayla ilgili ciddi eleştirileri vardır.

Sektörün sesine de yeterince kulak verilmemiştir.

İşte 5 yıl süre ile Ecevit hükümetlerinin en güçlü yöneticisi olan ve bir çok konuda 'uzlaşmayı sağlayan isim' olarak ön plana çıkan Hüsamettin Özkan da, bu konuda şunları dile getirmektedir:

'1995 yılında yapılan değişiklikle banka kurmak kolaylaştırıldı. Eskiden banka kurmak zordu.

Değişiklikle bir aileden 5 kişi bile banka kurar hale geldi. Zaten Türkiye borç alarak borçlarını ödeyen bir ülkeydi. Banka kurmanın kolaylaştırılması, ardından da batık bankalar olayı Türkiye'deki krizin temel nedeniydi'.

İKİ NET RAKAM: BÜYÜK YOLSUZLUK

TBMM Yolsuzluk Araştırma Komisyonu titiz bir inceleme sonunda 40 katrilyon lira rakamına ulaşır.

20 banka için ortaya çıkan 'hortum'un bedelidir bu. Daha İmar Bankası'nın ve Adabank'ın zararları da eklenecektir.

BDDK Başkanı Engin Akçakoca ise aynı günlerde İMF heyetine 'banka zararlarının faturası'nı açıklar.

Batık banka maliyeti 43.6 milyar dolardır.

Ortada iki resmi çalışma, iki net rakam vardır.

İkisi de 'dudak uçuklatan' türdendir.

İkisi de 'milletin ne kadar fakirleştiğinin' somut bir göstergesidir.

Bu zarara yol açanlar mı?

Onlar hâlâ 'içimizdedir'!

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM

CUMHURBAŞKANLIĞI MAKAMINDAN 'HAPİS' YORUMU

CUMHURBAŞKANLIĞI MAKAMINDAN 'HAPİS' YORUMU

Devletin en üst denetleme kurumu Cumhurbaşkanı'na bağlı: Devlet Denetleme Kurulu.

Bazen Cumhurbaşkanı'nın isteğiyle, bazen de rutin çalışmalar şeklinde Türkiye'deki yolsuzluk ve usulsüzlüklerin üzerine gitmektedir.

Yıllardan beri en çok ihbar giden kurulların da başında gelmektedir.

Bir çok anlamda 'topluma örnek davranışlar' sergileyen Ahmet Necdet Sezer'in Cumhurbaşkanı olmasından sonra kurula yönelik umutlar da daha çok artmış durumdadır.

Yolsuzluk, usulsüzlük ve hortumlardan bıkanlar yaşamı boyunca bu tür olaylarla mücadelesi ile tanınan Cumhurbaşkanı Sezer'i de 'en güvenilecek merci' olarak görmeye başlar.

Deneyimli kadrolarla donatılmış durumdaki Devlet Denetleme Kurulu da gerçekten yararlı çalışmalar yapar.

İşte bankalar konusunda hazırlanan rapor da bunlardan biridir.

Milletin kesesinden hortumlanan paraların hesabının sorulmasını isteyenlerin yüreği de bir parça olsun ferahlar bu raporla.

Bir de umut sinyalleri vardır elbette.

Sistemin daha sağlıklı ve hortumsuz işlemesine yönelik.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu'nun, tasfiye edilen veya TMSF'ye (Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu) devredilen bankalarla ilgili hazırladığı araştırma ve denetleme raporunun en çarpıcı yönü bir saptamasıdır:

'Rapora göre, usulsüz kredilerle bankaların içini boşaltan ve banka batıranların cezası hapis olmalı'dır.

Bu aslında TBMM'ye de verilen bir mesajdır.

Cumhurbaşkanlığı DDK Raporu, Fon'a devrolan bankaların 12.9 katrilyon liralık fonlama zararına neden olduğuna, buna karşılık sadece 288.3 trilyon liralık tahsilat yapıldığına dikkat çekmektedir.

Hakim sermayedarların 3.5 katrilyon lirayı bulan risklerinin devam ettiği vurgulanan DDK'nın 2003 yılı raporunda, 'sağlıklı bir sistem' oluşturulabilmesi için "geri dönme şansı bulunmayan kredileri bilerek kullandıranlarla, banka kaynaklarını bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde kendi yararlarına kullanıp bankaların TMSF'ye devrine neden olanlar hakkında caydırıcı ve zararın tazminini teşvik edici nitelikte olan ve çok açık suç tanımları içeren özgürlüğü bağlayıcı ceza kuralları konulmalı" değerlendirmesinde bulunulmaktadır.

Bu hukuki değerlendirmenin halk ağzındaki açıklaması 'hapis'tir.

Devletin en üst denetleme kurumu, 'hortumculara hapis' istemektedir.

Aslında herkesin kafasındaki bir yaklaşımı belki de ilk kez Cumhurbaşkanlığı'na bağlı bir kurum açık-seçik ifade etmektedir.

RAPORUN DERİNLİKLERİNDE NELER VAR?

Raporun derinlikleri aslında BDDK raporu ile de örtüşen gerçekleri gözler önüne sermektedir.

Devletin iki önemli ve saygın kurumu da sistemdeki yozlaşmayı açık-seçik ortaya koyar.

Raporda, şu saptamalar yapılır:

'2001 ekonomik krizinin ardından 20 banka; 1815 şube ve 37 bin 889 personeliyle TMSF'ye devredildi. Devredilen bu bankalara 1 Katrilyon 504.4 trilyon lira sermaye konuldu, 2 katrilyon 959.8 trilyon ve 752.8 milyon dolar yabancı mevduat yapıldı, 10 katrilyon 261.7 trilyon lira ve 8 milyar 166 milyon dolarlık DİBS tahsis edildi.

Bu bankaların Fon'a devir tarihleri itibariyle 15 katrilyon 671 trilyon lira devir zararları, 18 katrilyon 111.3 trilyon liralık yurt içi, 1 milyar 345 milyon dolarlık yurt dışı yükümlülükleri devralındı. Bu zarar ve yükümlülüklerin ödenmesi için bugüne kadar Pamukbank hariç 12 katrilyon 868.7 trilyon liralık fonlama zararıyla karşılaşıldı.

Bu bankaların hakim sermayedarlarının kendi gruplarına kullandırdıkları donuklaşmış kredilerin 8 katrilyon 551.2 trilyon lira olduğu dikkati çekti. Ayrıca gruplara 246.5 trilyon lira canlı kredi verildi. Devralınan bankaların 256 iştirakinden 42'si TMSF'ce atanan banka yönetimlerince satıldı, 8'i satılan banka bünyesinde kaldı 47'si TMSF bankalarında iştirak olarak devam etti, 159'u satılmak üzere İştirak Dairesi'ne bırakıldı. TMSF portföyüne 2 bin 697 adet taşınmaz, 239.8 trilyon lira kayıtlı değerle katıldı, ayrıca 165 adet tablo 524.5 milyar lira değerle TMSF'ye devredildi, taşınmazlardan 185'i 62.8 trilyon lira bedelle satıldı'.

SİYASİ NÜFUZ YOLUYLA DENETİMDEN KAÇMA

Raporda, bankacılık sisteminde yaşanan krizler nedeniyle, fon bankaları için Hazine kaynaklı 34 katrilyon 880.1 trilyon lira, Merkez Bankası kaynaklı 1 katrilyon 789.7 trilyon lira olmak üzere toplam 36 katrilyon 669.8 trilyon kaynak aktarıldığı da vurgulanırken, bu tutara, görev zararı ve sermaye gereksinimi karşılığı kamu bankalarına aktarılan 46 katrilyon 431.9 trilyon liranın dahil edilmediği de özellikle vurgulanmaktadır.

Ve çarpıcı bir bölüm dikkat çeker:

'Serbest piyasa ekonomisinin ön plana çıktığı son dönemde güçlenen holdinglerin siyasi iktidarlar üzerinde elde ettikleri nüfuz nedeniyle, denetimler yetersiz kalmış, bu da bankacılık sisteminde yaşanan sorunlara kaynaklık etmiştir'.

Siyasete bir gönderme daha!

3.5 KATRİLYON LİRALIK RİSK...

DDK'nın raporunda, toplam 36.7 katrilyon lira kaynak aktarılan batık bankalarda hakim sermayedarların 3.5 katrilyon lirayı bulan risklerinin devam ettiği vurgulanırken, 123 bin 622 firma veya kişinin kurumsal, bireysel ve gayrinakdi kredileriyle ilgili 4 katrilyon 764.4 trilyon lira kayıtlı değerli takipli alacağın izlendiği, TMSF'nin 288 trilyon 338.2 milyar lira tahsilat yaptığı, hakim sermayedarların 3 katrilyon 543 trilyon lirayı bulan risklerinin devam ettiği ve tahsilatın çok düşük kaldığı ortaya çıkmaktadır.

Rapordan; TMSF bankaları tarafından 5 katrilyon 759.9 trilyon lira ve 11 milyon 979.5 bin dolarlık mali sorumluluk davası, TMSF tarafından 2 katrilyon 374.5 trilyon

lira tutarında alacak davası, 3 katrilyon 2.5 trilyon lira tutarında da şahsi iflas davası açıldığını, bu bankaların ortak ve yöneticileri hakkında BDDK'nın başvurusu üzerine 43, bankaların suç duyurusu üzerine de 20 ceza davası başladığı öğrenilir.

DDK'DAN BAZI ÖNERİLER

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, raporunun son bölümünde de bazı önerilerde bulunur.

Örneğin, bakkal açar gibi banka sahibi olunamamalı.

Örneğin, BDDK güçlendirilmeli.

Örneğin, bilançolar şeffaf olmalı.

Örneğin, mevduatta sınırsız güvence bitmeli.

DDK'nın önerileri şunlardır:

'Banka kuruluş izinlerinde ve hissedar değişimlerinde özenli davranılmalı. Bankaların mali yapısının uzaktan izlenmesi ve yerinden denetlenmesi sağlanmalı. Mevduat güvencesi AB standartlarına getirilmeli. Kredi karşılıklarıyla ilgili düzenlemeler ödünsüz uygulanmalı ve bilançolarda şeffaflık sağlanmalı. Yurtdışı kaynaklı sermayenin bankacılık ve sermaye piyasalarına giriş ve çıkışı yetkili kurumlarca özenle izlenmeli. BDDK, sistemdeki sorunları hızla giderecek biçimde güçlendirilmeli. Merkez Bankası etkin önlemlerle piyasaya hakim olmalı.'

CUMHURBAŞKANLIĞI MAKAMI BU KONUDA ÇOK HASSAS

1994 yılından bu yana bankacılık sektöründe yaşanan krizlerin maliyetini çıkaran Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu(DDK)'nun bulduğu rakam; 55.5 milyar dolardır.

İşte çocuklarımızı borçlu bir dünyaya uyandıran tablo. Hem de devletin en üst makamının incelemesi ile ortaya çıkan bir gerçek. Gazeteler, TV'ler bu rakamları aktardıkça, geleceğe yönelik endişeler de artmaktadır tabi.

Önlem istenmekte, çare beklenmektedir.

Bu zararın büyümemesi, biraz da toplumun elindedir. Sağlanacak toplumsal dayanışma ve bilincin yeni sancılar konusunda etkili rol oynayacağı da bir gerçektir.

Görev; herkesindir.

Türkiye'nin ve çocuklarının geleceğini düşünen herkesin.

DENETİM ELEMANLARI DA DERTLİ:AFLAR BÜYÜK SORUN

Devletin iyi niyetle sorunların üzerine giden elemanları, müfettişleri de vardır. Bunlar binbir zorluğa rağmen yolsuzlukları ortaya çıkarmaya, gözler önüne sermeye ve hukuki yaptırım sağlamaya çalışmaktadır.

Ancak bu kişilere destek yoktur.

Nitekim denetim elemanları hangi kuruluşu ele alırsanız alın, en az kadro ve en az maaşla en çok işi yapan kişilerdir.

Devletin denetim elemanlarının kurdukları bir de dernek vardır:

'Devlet Denetim Elemanları Derneği(Denetde)'.

Denetde Başkanı Atılay Ergüven'in kamuoyunda da hayli yankı uyandıran değerlendirmelerini ibretle, ama biraz da ders çıkararak irdelemek gerekmektedir:

'Kamu ve fon bankalarından hortumlanan kaynak 75 katrilyon liradır. Devlet, yolsuzluk yapanların mal varlıklarına

mutlaka el koymalıdır. Ekonomik krizlerin temelinde devletteki yolsuzluk yatmaktadır. Türk halkı kendi toprakları üzerinde emanetçi konuma getirildi. Kamu ve fon kaynaklarından hortumlanan paraların bir bölümü yurtdışına kaçırıldı. Bir kısmı gayrımenkule dönüştürüldü. Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan denetim elemanları bağımsız değildir. Buna rağmen bir çok yolsuzluk ve usulsüzlük ortaya çıkarılmaktadır. Hükümetlerin getirdiği aflar, yolsuzlukların takibini ve zararların tahsilini önlemekte, mali aflarla da bütçe dengesi yokedilmektedir'.

Bu sözler ağır, bu sözler 'zülf-i yâre dokunur' nitelikte.

Ama bu sözler gerçek de...

PEKİ YASA YAPANLAR, YETKİLİLER NE DİYOR?

Raporlar iyi hoş da bir şey değişmiyor.

İşte devletin iki saygın kurumundan iki rapor.

İkisi de aynı şeyleri söylemekte.

Göz göre göre yaşanan yolsuzlukları ortaya koymakta.

Sıra galiba yasa yapanlarda. Yani TBMM'de.

Bu konuda milletvekillerinin de hayli sıkıntılı olduğu bir gerçek.

Ancak 'ileri adım' atmada 'medya terörü' endişesi var.

Yolsuzluğun, soygunun üzerine gitmek isteyenler 'gazetelerde, televizyonlarda aleyhimde kampanya başlatırlar' endişesi taşımakta.

Ortada bir de rahmetli Cüneyt Canver örneği var tabi.

Yolsuzluklarla, usulsüzlüklerle uğraşmanın bedelini 'parlamento dışı' kalarak ödemedi mi?

ADALET BAKANI'NDAN CESUR SÖZLER: PİSLİĞİ TEMİZLEYECEĞİZ

Deneyimli siyasilerden ve Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Türkiye'de bankaların iyi bir sınavdan geçmediği görüşünde.

Batık bankacıların kazandıkları paraları Türkiye'den kaçırdıklarını belirten Cemil Çiçek, 'Sistem böyle işliyor. Biz Türkiye'de ne kalmışsa onu kurtarmaya çalışacağız' demekte.

Çiçek, Türkiye'nin büyük bir soygunla karşı karşıya olduğunu belirterek, şunları dile getirmekte:

'Arka arkaya batan bankalar Türkiye'yi dış desteklere muhtaç hale getirdi. Soyanlar da aşağı-yukarı belli oldu. Faturasını Türkiye ödüyor. Rejimi tehdit eden unsurlar bu bataklıklarda yeşeriyor. Bu nedenle Türk yargısı bu pisliği temizlemek mecburiyetindedir.

Hukuk devletinde yolsuzlukları yapanların yakasına yapışmak yargının başlıca görevidir. Bunu yapmadığımız takdirde arka arkaya bir çok sual gelir. Adalet Bakanı olarak benden savcılarımız ve hakimlerimiz ne istiyorsa yapmaya hazırım.

Yetki istiyorlarsa yetki, imkân istiyorlarsa imkân, hukuk devleti içinde yapılması gereken neyse onu da yapmaya söz veriyorum'.

Deneyimli devlet adamı Cemil Çiçek dertlidir:

'20'den fazla bankanın içi boşaltıldı. Toplumun büyük kesimi ortaya çıkan 56 milyar dolarlık faturanın sıkıntısını sırtında taşıyacak.

Bugün vatandaş yargıdan, Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu'nun kimlerden teşekkül ettiğini değil, yolsuzluk soru-

nunun nasıl çözüleceğini öğrenmek istiyor. Bugün içeride bir tane banka soyan yoktur.

Bunun sorumlusu belki yargıç değildir, ama sonuçta fatura yargıya çıkmaktadır. Vatandaşın birinci beklentisi, bu soygunların ne zaman biteceği, nasıl biteceği, bu soygunları yapanların yanına kâr kalıp kalmayacağıdır. Bugün bütçede sağlık, eğitim ve yargıya gerekli payın ayrılamaması devlette yaşanan büyük çaptaki yolsuzluklardandır.

Türkiye artık bu ayıbı temizlemek zorundadır. Yargının itibarı devletin, devletin itibarı da yargınındır. Çalacaksan büyük çal izlenimini bitirmeliyiz'.

MALİYE BAKANI DA DERTLİ: ÜÇKAĞITÇININ BANKASI OLMASIN

Sorunu dillendiren siyasilerden biri de Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'dır.

Kısa sürede Maliye camiasının da 'Kemal abisi' olan Bakan, İmar Bankası'nın ekonomiye getirdiği yükten yakınmakta ve şunları anlatmaktadır:

'Batan bankaların ve İmar Bankası'nın elbette faturası olacak. Gerçek mudiler ayıklanıyor, denetimler sürüyor. Burada bir yanlış var. O da mevduata yüzde 100 garanti uygulaması. Bu olmayacak. Bankaların, affedersiniz, üçkağıtçıların elinde olmaması lazım. Devlet kimsenin destekçisi olmamalı. Devlet değneğiyle yürüyecek adam hiç yürümesin'.

Hükümet, sancılar ortadan kalksın diye yeni bir taslak çalışma içine de girmiştir. Hedef; bir daha batık banka olmamasıdır.

Banka batsa bile yükün devletin ve milletin sırtına binmemesidir.

ÇOK ARZULADIĞIMIZ AB ÜLKELERİNDE SİSTEM NASIL?

Türkiye'de sistemin iyi işlemediği ortadadır.

Kararların daha çok günü kurtarmaya yönelik olduğu da.

Oysa toplumun büyük çoğunluğunun 'bir an önce içinde yer alalım' dediği ve örnek aldığı AB ülkelerinde farklı bir standart vardır.

Mevduatlar belli bir noktaya kadar güvence altındadır.

Böylelikle bir haksız rekabetin de önü kesilmiştir.

Sistemin denetimi anlamında da tam bir özgürlük ve özerklik sözkonusudur.

Ayrıca siyasi girişimler de, baskılar da, bölgesel beklentiler ve yansımalar da bankacılık sektöründe yoktur.

Asıl olan; verimlilik ve yüksek kârdır.

O yüzden sıkıntı yaşanmamakta, o yüzden sistem saat gibi işlemektedir.

Darısı bizim de başımızadır!

Ekonomide 'söylediği dinlenen' bilimadamlarından Korkmaz İlkorur da, özellikle 'mevduata tam güvence'ye şiddetle karşı çıkanlardandır.

İlkorur Hoca'ya göre, hastalıkların nedeni de biraz bu güvencedir:

'Sorunun çözümü, pratikte de işlemez tüm mevduata devlet güvencesi saçmalığının kalkmasında, küçük tasarruf sahibini koruyucu bir düzene geçmekte yatmaktadır. O zaman gerçek denetim ve sorumluluk tasarruf sahibine ve müşteriye geçer, hakim hissedarlar ve yöneticiler çabuk kapı dışına koyulacaklarını anlayacakları için ahlâki zaafiyet azalır, düzenleyici otorite günah keçisi şakşkınlığından çıkıp işini daha doğru dürüst yapar'.

UMUT FAKİRİN EKMEĞİ: HEDEF 2018

Batık bankaların Hazine'ye getirdikleri yük; 2003 rakamları ile 40 katrilyon lira düzeyinde hesaplanmaktadır.

Hazine bu yükü, iç borçlanma kağıdı yoluyla üstlenmektedir.

Sözkonusu kağıtların bir bölümünün de nakit olarak geri ödemesi yapılmaktadır. Peki işin aslı nedir?

Hazine'ye borç olarak muhasebeleşen bu paranın geri ödemesinin batık bankaların hakim ortakları ile diğer borçlulardan yapılacak tahsilat ile yapılması gerekmektedir.

Ama nerede?

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu(TMSF) 'eğer her şey yolunda giderse' batık banka patronları ile bu patronlara kredi borcu olanlardan 8.1 milyar dolar tahsilat yapmayı hedeflemektedir.

Bu hedef TMSF'nin 'Tahsilat daireleri' raporlarında bu şekilde ifade edilmektedir.

Ve sıkı durun:

'Bu tahsilat için öngörülen süre de 15 yıldır'.

Evet; 'ölme eşeğim ölme'.

Bu 15 yıllık hedef tahsilat, hükümetin 2003 yılı yatırım harcamaları için öngördüğü rakamın da neredeyse 1.5 katıdır.

Tahminler güzel de bunların gerçekleşme şansı var mıdır?

Ekonomik çevreler, 'her şeyin kılıfına uydurulacağı' ve 'bu paraların tahsil edilemeyeceği' görüşündedir. 2018 yılına dek tahsil edilmesi öngörülen 8 milyar 128 milyon dolarlık tahsilat için bakın neler olmalıdır:

'Ödeme taahhüdünde bulunanlar ve imza atanlar protokole uymalı. Haczedilen mallar zamanında ve değerinde sa-

tılmalı. Anlaşma olmayan patronlarla anlaşma yoluna gidilmeli, onlar da sözünü tutmalı. Borçlu kurumlar faaliyetini ve ödeme gücünü sürdürebilmeli. Açılan davalar TMSF lehine sonuçlanmalı. İflas masasına yansıyan alacaklar tahsil edilebilmeli'.

Yani halk arasında söylendiği gibi; 'halam da erkek olmalı ve çocuğu olmalı'dır. TMSF raporundan 'geleceğe kanıt' olsun diye tahsilatı hedeflenen rakamları 'tarihe geçelim', sonra da bekleyelim:

'2003-169.3 milyon dolar, 2004-248.1 milyon dolar, 2005-867 milyon dolar, 2010-533 milyon dolar, 2015-350 milyon dolar, 2018-26 milyon dolar'. Haydi hayırlısı!

Umut dolu bekleyiş sürerken, yine TMSF raporları batık banka patronlarının kullandıkları krediler nedeniyle 2003 yılı nisan ayında devlete olan borçlarının 8.7 milyar dolardan 11. 6 milyar dolara yükseldiğini de gözler önüne sermektedir.

Nereden bakarsanız; zarardır.

MAALESEF DEVLETİN ELİ-KOLU BAĞLI...

1960 yılından bu yana toplam 35 banka ve 1 özel finans kurumunun faaliyet izninin kaldırıldığı ve tasfiyeye tabi tutulduğu gözlenmektedir. Neredeyse her yıla bir tasfiye!

İlginç bir tablo.

Bu tablonun içinde en üzülünecek kurum olarak da 'devlet' ön plana çıkmaktadır.

Hani 'anamız-babamız devlet'.

Milyonlarca dolar heba edilmekte, hortumlanmakta, paralar yurt dışına kaçırılmaktadır.

Orada lüks içinde yaşam sürdürülmektedir.

Burada devlete biçilen rol de hayli dikkat çekicidir: Seyirci.

Devlet olana-bitene sadece seyircidir.

Yasal olarak malları, paraları yurtdışına kaçıranlara hiçbir şey yapılamamaktadır.

Bu gerçek 'en yetkili kurum' olarak BDDK'dan 'millet adına görev yapan milletvekillerine' verilen bir soru önergesi yanıtında şöyle vurgulanmaktadır: 'Devletin zor kullanma yetkisinin ülke sınırları ile sınırlı olması, diğer bir ifadeyle 2004 sayılı İcra ve İflas Yasası ve 6183 sayılı Amme alacaklarının tahsil usulü hakkında yasa hükümlerine göre verilen ihtiyati haciz ve ihtiyati önlem kararlarının icra yolu ile bir başka ülkede uygulanabilmesi mümkün olmadığından, Türk mahkemelerinden alınan ihtiyati önlem ve ihtiyati haciz kararlarının yurtdışında uygulanması mümkün bulunmamaktadır'.

GELİN, AZİZ NESİN'E KULAK VERELİM

Bu ne şaşılacak acizliktir?

Devlete ve millete milyonlarca dolar yük getiren bu kurumların patronları ve yöneticileri tarafından kamuoyuna verilen 'erdem ve ahlak dersleri' ne gariptir!

Ya reklamlarında yansıtılan 'harikalar'?

Yine gazetelerinde ve televizyonlarında bu kurumlar için dizilen övgüler.

Ve bugün karşımızdaki gerçek!

Zaman zaman olayı 'medya savaşı' noktasına çekme arayışları.

Banka batırma ve halkı hortumlama eylemlerini unutturma çabaları.

Bu arada gündeme gelen ilginç suçlamalar.

İnsanın aklına ister-istemez ünlü yazar Aziz Nesin'in bu konuda söyledikleri takılıvermektedir:

'Bunların kendileri için söylediklerinin hiç birine inanmayın.

Ama birbirleri için ne söylüyorlarsa hepsi doğrudur'.

TÜSİAD'DAN ÖNERİ: PEKİ NE YAPILABİLİR?

Bu iş böyle gitmemelidir. Bir şeyler yapmalıdır.

Ama nasıl?

Öncelikle kurumlar bu konuda kamuoyu oluşturmalıdır ve elbette sivil insiyatif. Yazılarla-çizilerle, toplantılarla gerçekler anlatılmalıdır.

Görmeyen gözler de artık tüm gerçekleri görmelidir.

Bankacılık sektöründe bir derlenme-toparlanma arayışı içindeki TÜSİAD'ın 2003 yılı haziran ayında gündeme getirdiği öneriler önemlidir.

Üzerinde düşünülmesi, çalışılması gereklidir.

Bu konuda hükümetin de kararlı bir tutum içinde olması şarttır.

TÜSİAD raporunda kamu ve hükümet için biçilen kaftana şunlar sığdırılmıştır:

'Bankalarla ilgili gözetim ve denetimi güçlendirecek düzenlemeler etkin uygulanmalıdır.

Sektör üzerindeki vergi ve diğer maliyetlerin yükü uluslar arası normlara paralel hale getirilmeli, erken müdahale sistemleri oluşturulmalıdır.

Kamu bankalarının rehabilitasyon ve özelleştirme süreçleri hızlandırılmalıdır. Mevduata tam güvence sistemi kademeli olarak kaldırılmalıdır.

Reel sektörde gerekli disiplin sağlanmalı ve kayıtdışı ekonominin boyutları azaltılmalıdır.

Halka açılma teşvik edilmeli, sisteme giriş-çıkış serbestisi getirilmelidir.'

PARA TOPLA, ŞİRKETİNE AKTAR, SONRA BAT: OLMAZ BÖYLE ŞEY!

Burada en çok konuşulması gereken belki de, mevduata tam güvence veren sistemdir.

Yani banka kurup şirketine kaynak aktaran, sonra da bankayı batırana getirilen güvence.

Güçlü ile güçsüz arasında bir fark olmalıdır.

Olmalı ki, hortum önlensin.

Canı sıkılan banka sahibi olamasın.

Vatandaştan para toplayıp, sonra bir güzel şirketlerine aktarıp, 'ben battım, borçlarımı devlet ödesin' deyip, sıyrılamasın işin içinden.

TÜSİAD raporu, bankalar için de önemli sorumluluklar getirmektedir.

Öneriler şöyledir:

'Risk yönetimi ve iç denetim uygulamalarının yaşama geçirilmesi ve risk yönetimi politikalarının oluşturulması süreci tamamlanmalıdır. Bankaların birleşmesi ve güçlendirilmesi olanakları araştırılmalı, bu konuda yabancı bankalarla da olanaklar yaratılmalıdır. Nakit sermayenin artırılması için halka açılma etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Stratejik ortaklık fırsatları değerlendirilmelidir. Şube ağı ve ATM'lerin ortak kullanımı değerlendirilmeli, kredi kartları konusunda da ortak çalışmalar geliştirilmelidir'.

Rapor uzun ve ayrıntılıdır. Ama özeti budur.

BAŞBAKAN YARDIMCISININ DEĞERLENDİRMELERİ

Dünya yolsuzluklarla mücadele için özel bir sözleşme hazırlamıştır.

Yaşanan sıkıntıların önemli bir nedeni olarak görülen yolsuzluklara karşı topyekün bir savaş bile başlamıştır.

En zengin ülkelerden en fakirine dek hepsini sarıp-sarmalayan bir kötü çarktır bu.

Üstelik fakirlerin kaynaklarını daha hızlı tüketen, daha fakirleştiren bir çark. Türkiye'de bu uluslar arası sözleşmeye uymak için hazırlıklarını tamamlamış durumdadır.

Bu düzenleme ile en azından 'yolsuzluklarla mücadele anlamında uluslararası bir yol'a girmiş olunacaktır.

Bu da bir adımdır.

AKP hükümetinde BDDK'dan sorumlu Başbakan Yardımcısı, akademik kariyere de sahip bir isim; Doç.Dr. Abdüllatif Şener.

Refahyol hükümetinde de Maliye Bakanı olarak görev yapmıştır.

Vekillik deneyimi de fazladır.

Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener'in yolsuzluklar konusunda ilginç saptamaları vardır:

'Yolsuzluğun Türkiye'de ulaştığı boyut konusunda çok değişik rakamlar söylüyorlar. 160 milyar dolar civarında olduğu söyleniyor. Tek bir kişinin yaptığı yolsuzlukta bile katrilyonlardan bahsediliyor. Nedir bu yolsuzluğun faturası dediğiniz zaman, bunlar hesabı kitabı bilinmeyen şeylerdir. 1997'den bu yana hesapları netleşen 20 banka fona devredilmiştir. Bu bankaların açıklarını kapatmak için Hazine 17 milyar dolar Fona aktarma yapmıştır. Bu bankaların zararlarındaki en büyük payın, hakim ortakların bankanın içini bo-

şaltmaları olduğu ifade edilmektedir. Hakim ortakların çektikleri para 9 milyar 116 milyon dolar. Fona devredilen diğer bankalardan çapraz olarak çektikleri para da 1 milyar 114 milyon dolar. Toplam 11 milyar dolar. Sadece bir konudaki fatura bu'.

'PARALAR HALKTAN ALINIP ŞİRKETLERDE KULLANILDI'

Devletin en yetkili ağızlarından birinden çarpıcı rakamlar.

Aslında BDDK'nın da yıllar boyu haykırdığı sözler.

Ürküten bir tablo. Üstelik dibi de görünmüyor. Belki uçsuz-bucaksız.

Belki şaşırtan bağlantıları var.

İç ve dış borçlar, İMF baskıları, sürekli büyüyen bütçe açıkları, denetimsizlik, çözümsüzlük, umudunu yitiren bir halk kitlesi.

Başbakan Yardımcısı Şener, batan bankalar sonrasında sadece bir kişinin 'içeride', yani hapiste olduğunu da açıklamaktadır.

Ortadaki 'hortum'un faturası bir kişiye çıkmaktadır. Bir banka yöneticisine.

Ortada bir çarpıklık olduğu bellidir.

Şener de, içeride 'hortum yapan' hakim ortaklardan kimse olmamasından yakınmaktadır.

Bu konuda açılmış 850'den fazla dava vardır. Sonuç yoktur.

Şener, bu yönde bir yasal değişiklik yapıldığını belirterek, 'Suçlulardan hesap sormadan öte, Fona devredilen bankaların borçlarını fon ödüyor, ama alacaklarını tahsil edemi-

yor. Gayrımenkullerini nakde çeviremiyor. Yargı süreci çok uzun sürüyor. Bunları çözmek lazım' demektedir.

Yeni İcra İflas Yasası, Fon'a alacakların tahsili konusunda avantajlar sağlayacaktır.

Şener de, kolay banka kurulmasından şikayetçidir.

Sözleri şöyledir:

'1987 yılı öncesinde Türkiye'de 81 banka vardı. Mevduatın, bu kadar bankayı taşıyamayacağını da herkes biliyordu. Ama sürekli banka kuruluş izinleri veriliyordu. Bir çok işadamı da piyasadaki parayı toplayıp kendi şirketlerinde kullandı. Sonuçta bankalar battı. Gördük ki, bankanın hakim ortakları topladıkları parayı banka sisteminin dışına sızdırmışlar. Bu da bir yolsuzluk mekanizmasıdır'.

DEVLET 'DAĞ GİBİ GÜÇLÜ' OLMALI

Saptamalar doğrudur.

Ancak beklenti; yetkili konumda bulunanlardan çözüm üretmesi yönündedir.

Yoksa aynı sancılar tekrarlanacaktır.

Bugüne dek olduğu gibi. Kamu Yönetim Reformu'ndan da, Adalet Reformundan da, Bankacılık Yasası'ndaki düzenlemelerden de, İcra İflas Yasası'ndaki yeni yapılanmadan da ciddi beklentiler vardır.

Bu düzenlemelerin yaşanan sorunları tekrarlatmaması herkesin dileğidir.

Başka beklentiler de vardır tabi:

'Yasal boşlukların kapanması, Adli mekanizmanın hızlı ve etkin çalışması, yetersiz cezaların arttırılması, erteleme ve şartlı salıverilme mekanizmasının kamu vicdanını yaralamayacak bir şekle dönüştürülmesi, savcıların yoğun iş yükü

nedeniyle etkin olamayan hazırlık soruşturmasının işlevsel kılınması, hakim ve savcı sayısının yeterli düzeye çıkarılması, hem geçmişte yaşanan yolsuzluklardan hesap sorulması, devletin ve milletin alacaklarının tahsil edilmesi, hem de sistemin tepeden-tırnağa düzenlenmesi'.

Devlet; yolsuzluk-usulsüzlükler karşısında bir dağ gibi güçlü olmalıdır.

Beklenti budur.

ONDOKUZUNCU BÖLÜM

UZMANLARDAN ÖNERİ VE DEĞERLENDİRMELER

UZMANLARDAN ÖNERİ VE DEĞERLENDİRMELER

Prof. Dr. Oktay Yenal, bir ekonomi duayenidir.

Türkiye'de ekonomiyi en iyi bilen ve yorumlayan kişiler arasında hep önlerdedir.

Bazı çevrelere aykırı gelse de yazı ve yorumlarıyla Türkiye ve dünya ekonomisine ışık tutmaya çalışır.

London School of Economics ve Chicago Üniversitesi kökenli Prof. Dr. Oktay Yenal, çeşitli Üniversitelerde öğretim üyeliği yapmış ve Türkiye İş Bankası'nda Yönetim Kurulu üyeliğinde bulunmuştur.

Sadece bir uzman değil, aynı zamanda bir bilge kişiliktir. İşte Oktay Hoca'nın bankacılık ve finans sektörüne ve maalesef yaşanan başıboşluğa bakış açısı:

'Son yirmi yılda iç sermaye piyasasının ve dış sermaye işlemlerinin serbestleştirilmesi bir çok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de bankacılık ve finans kesiminde büyük bir atılım doğurdu ve bu değişme sanayileşme sürecine önemli destek verdi. Ancak bir yandan yüksek enflasyonun piyasaları alt üst etmesi, bir yandan devletin Hazine, Merkez Bankası ve Kamu Bankaları aracılığı ile çok yanlış ve zararlı girişimleri kısa zamanda Bankacılık kesimini asli fonksiyonundan uzaklaştırıp devlet kanalıyla rant dağılım mekanizmasının bir parçası ve yerli- yabancı açıkgöz özel girişimcilerin istismar alanı haline getirdi. Gelişmiş ülkelerde daha

18. yüzyıldan beri en liberal iktisatçılar tarafından bile kamu yararının korunması gereken alan olarak bilinen ve denetim altında tutulan para ve bankacılık kesimi Türkiye'de, akıl almaz bir başıboşluk içinde, çıkar koalisyonlarının cirit attıkları bir alan oldu. Sonuç ortadadır'.

YENAL: 'SADECE BDDK'NIN ÇABALARI YETERLİ OLMAZ'

Oktay Hoca, sistemin sorgulanmasının, BDDK'nın işlevsel olmasının ve yargının suçluların peşine düşmesinin olumlu olduğu görüşünde.

Ama yeterli değil.

Prof. Yenal, şunları dile getirmektedir:

'Son aylarda birkaç cesur siyasetçi ve yöneticinin çabaları ile çok kirli eylemlerin ve akıl almaz rakamlara varan banka yolsuzluklarının ortaya çıkarılması, faillerinin hiç olmazsa sorgulanmaya başlanması yüreklere biraz su serpmiş gibi görünüyor. Özellikle Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun çalışmaya başlaması ve yargının suçluların peşine düşmesi, ciddi devlete susamış ülkemizde elbette çok takdir edilecek gelişmelerdir. Ancak, bu gayretlerin banka kesimine dirlik getireceğini sanmak safdillik olur. Bir kez, kamu bankalarını bu duruma düşüren, özel bankalar hakkındaki murakıp raporlarını hasır altı eden, yolsuz düzeni korumaya çalışan siyaset adamlarından ve yüksek yöneticilerden hesap sorulmamaktadır. Hala kaldırılmayan yüzde 100 mevduat garantisi nerede görülmüştür? Sonra, iflas durumuna düşen bankaların yalnız halka olan mevduat borcunu değil, büyük firmalarda batak alacaklarını Devlet neden üzerine alır? Bu alacaklar neden toplanamıyor?'.

CİDDİ BİR KRİZ OLURSA SİSTEM NE HALE DÜŞER?

Prof. Oktay Yenal, sistemi irdelerken, ciddi bir tehlikeye de şöyle işaret eder: 'Yalnız tasarruf mevduatını garanti eden ve bu amaçla bankaların katkıları ile oluşturulan mevduat Sigorta Fonu kaynaklarını, son Bankalar Yasası değişikliğine kadar yöneten Merkez Bankası, bu Fon'u batık bankaların her türlü şaibeli alacak, masraf ve zararlarının karşılanması için ne hakla harcar? Kendilerinden Sigorta Fonu için kesinti yapılan diğer bankalar, bu kaynakların başka yerlere harcanması karşısında Merkez Bankasını mahkemeye verseler haklı olmazlar mı?

Allah korusun, bankalar sistemi ciddi bir likidite krizine düşse, Sigorta Fonu çar-çur edildiğine göre, nereden destek bulunacaktır? Batak bankaları Merkez Bankası eline almanın (Devletleştirmenin) ve yıllarca bu bankalara halkın parasının akıtılmasının mantığı nedir?

Batak bankalar sorununun nasıl çözüleceği konusunda IMF ve Dünya Bankası zoru ile yabancı danışmanlara yaptırılan çalışmalar hakkında hükümet ne düşünüyor? Bu kadar zor konular çözüm beklerken yine en güncel konu Devletten ne koparılacağı oluyor: (Batık bankalar için Hazine ne kadar para koyacak?) (Banka birleşmelerinde vergi muafiyetleri ne olacak? V.s).

Bankalar yasasının içine bile gülünç harç muafiyeti maddeleri sıkıştırılmıştır. 14. Madde'de banka alacaklarının BDDK tarafından tahsilinde (Cezaevleri ile Mahkeme Binaları İnşaası karşılığı Olarak Alınacak Harçlar)dan ve (Mahkumlara ödettirilecek Yiyecek Bedelleri)nden muafiyet getiriliyor! Bu gibi harçların yasalaşmasa mı, yoksa yine yasalarla bunların delinmesi mi daha komik. Şaka bir tarafa, bir

yandan bu derece ayrıntıya girerken, yasanın Bankacılık sisteminin uzun sürede sağlıklı kalacak bir bünyeye kavuşturulması için gerekli koşulları ortaya koyduğunu söylemek zor. Bankalar yasası daha çok denetleme, el koyma, yakalama, cezalandırma, muafiyet gibi konular üzerinde yoğunlaşıyor. BDDK, bankalar sisteminin denetim sistemini yasal ilkelere ve yöntemlere bağlamak için, dünyadaki gelişmeleri inceleyip tasarılar üretecek kapasiteye sahip midir? Böyle bir niyet var mıdır? Hükümet bu düzenlemelere ne derece öncelik vermektedir?

Türkiye bankacılığının sistematik ve yapısal sorunları nelerdir? Bu konularda ilerleme sağlanacak mı, yoksa çok ayrıntılara giden inzibati denetlemelerle, yine kurumlar ve yöntemler yerine kişilere mi bel bağlayıp, ne yapmamız gerektiğini IMF ve Dünya Bankasına mı soracağız?'

KAMU BANKALARI TARİHE GÖMÜLMELİ

Oktay Hoca, bu kadar polisiye yetkilerle donatılan bir Kurumun zaman zaman eyyamcılar elinde ve hükümet ya da büyük çıkar baskıları altında tehlikeli olabileceği görüşündedir.

Yenal'a göre, sorunun çözümü hiç olmazsa, bu kadar yolsuzluk iddiaları ile karşı karşıya olan kamu bankalarının bir an önce tarihe gömülmesidir.

Yenal, 'Doğrusu, bu konuda bulunan orta yolun- önce özerkleştirip sonra özelleştirme- başarılı olacağına inanmıyorum. Bence en kısa yol tasfiyedir. Bu bankaların ortadan kalkması ile ülke ekonomisi hiçbir şey kaybetmez'demektedir.

BATIK BANKALARA ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Prof. Dr. Oktay Yenal'ın batık bankalar konusundaki çözüm önerileri ise şöyledir:

'Batmış bankaların devlet mali yardımı ile "kurtarılmaları" ya da "satılmaları" gerektiği görüşüne katılmıyorum. Bir kez, ekonominin yararı, ya da yasal zorunluluk ve hakkaniyet yönlerinden kurtarılabilecek, korunabilecek ya da satılabilecek kalemlere bir göz atalım.

Kanımca, batık bankaların ne yapılması düşünülürken; özellikle bu bankaların iki yükümlülüğü, tasarruf mevduatı alacaklıları ve bu bankalarda çalışanların iş tazminatları göz önünde tutulmalı, başka bir deyişle mudilerin ve banka çalışanlarının hakları korunmalı, bankaların duran varlıklarından ilk pay bunlara ayrılmalıdır. Bankaları bu duruma düşüren sahip ve yöneticilerin "kurtarılması" değil, tersine, cezalandırılmaları gerekebilir.

Bu bankaların isimlerinin ya da yönetim mekanizmalarının ise ancak negatif değeri olacağı aşikârdır; sokağa atsanız kimse almaz. Batmış bankalarla büyük borç- alacak ilişkilerine girmiş olanların hak ve yükümlülüklerine ise ya anlaşma, ya da yasal yargı yolu ile çözüm aranır. Bankaların gayrimenkul malları satılır, borçlu firma ve kişilerden bu krediler toplanmaya çalışılır, bankalardan alacağı olanlar ise yine yargı yoluyla haklarını ararlar.

Soruna bu ilkeler açısından baktığımız zaman çözüm de belirlenir. Yapılacak temel işlemler şöyle sıralanabilir:

Bankaların mal varlıklarının satılarak paraya çevrilmesi; Tasarruf mevduatı sahiplerinin alacaklarının ödenmesi; Bankalarda çalışanlara tazminatları ödenerek işlerine son verilmesi; Bankaların alacak ve borçlarının tasfiyesi için yeni bir kurum kurulması'.

YA ŞİRKETLERİN KURTARILMASI?

Oktay Yenal, bankalarla ilişki içinde olan şirketlerin kurtarılması konusunda da şu çarpıcı vurgularda bulunur:

'Bankalarla ya ortak sahiplik yönünden, ya da borç alacak işlemleri yönünden ilişkili bazı şirketlerin de zor durumda oldukları herhalde doğrudur.

Fakat kurulan komisyonların ne türlü AKUT operasyonları yapabileceğini anlamış değilim. Hani serbest rekabet düzenine geçmiştik?

Batık bankalarla ilişkili şirketler işletme bilançoları bakımından sağlıklı iseler, çözüm basit: Batık bankalara olan borçlarını öder, başka bankalardan kredi alırlar.

Yok bu şirketler işletme yönünden zaten zor duruma düşmüş ve ancak batık bankaların karanlık finansman desteği ile ayakta durabiliyor iseler, hükümet ne yapabilir? BDDK'na bu şirketlerin borçlarını tahsil etmeyin mi diyecek?

Yoksa şimdiye kadar olduğu gibi kamu bankalarını devreye sokup bu kredileri üstlenin, tutarını da "görev zararı" hesabına yazın diye emir mi verecek?

Bu yanlış tutumların ülkede istihdam sorununu iyileştirdiğini sananlar yanılgı içindedirler.

Zaten ekonomimiz şimdiye kadar, "aman gereksiz işçi kullanılmasına ses çıkarmayalım," ya da, "elbette bana ucuz kredi, bedava arsa, vergi muafiyeti verilsin, çünkü ben iş alanı yaratacağım," diyenlerden çok çekti'.

'İŞÇİM VAR'VE 'YATIRIM YAPIYORUM'PALAVRASI İLE HORTUM

Oktay Yenal'ın açıklamaları net ve gerçekleri ortaya koyan türdendir.

Devleti hortumlamanın bir yolu da, 'yatırım yapacağım,

yanımda bir sürü insan çalışıyor, ucuz arsa verin, vergi muafiyeti tanıyın' kandırmacasıdır.

Bu destekleri alanların da devlete karşı hiçbir yükümlülüklerini yerine getirmedikleri örnekleri ile ortadadır.

Öyle olmasaydı, kamu bankalarından yaratılan kaynaklarla yine kamu bankaları satın alınmaz, Hazine'nin bile borçlanamadığı koşullarda paralar toplanmaz, özelleştirilen bankalar batıp-batıp bir daha özelleştirilmezdi!

Yapılan sadece zaman kazanma ve devletten 'yeni kaynaklar' elde etme arayışıdır.

Sonunda onları da batırma ve batma!

Ne var ki, devlet gücünü elinde bulunduranlar gelişmeler karşısında her zaman ki 'duyarsızlık' içindedir.

Muhalefette iken verilen sözler her zaman olduğu gibi unutulmaktadır.

Devir; 'çevir kazı yanmasın, çevir de çevir' devridir.

Bu popülist yaklaşımların 'derde devâ' olmadığı da ortadadır, ancak hiçbir şey değişmez!

Nitekim el konulan bankaların Türkiye'ye maliyetinin ölçülemeyecek denli ağır olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Şimdilerde CHP milletvekili ve Grup Başkanvekili de olan TÜRMOB Başkanı Mustafa Özyürek, bütçelerde yeralan iç borç faiz ödemelerinin yükselen faizler, fondaki bankalar ve kamu bankalarının görev zararları için yapılan borçlanmaların da etkisiyle arttığını söylemektedir. Bu gerçek görülmekte, ama etkili çözüm getirilememektedir.

EGE CANSEN'DEN ÖNEMLİ UYARILAR:REEL FAİZLER DÜŞMELİ

Sağduyulu kesimlerin 'bankacılık yaralarının sarılması' için ortaya koyduğu öneriler ise geleceğe yönelik umut taşımaktadır.

Örneğin; ekonomi yazarı Ege Cansen de, Türkiye'de yaşanan bankacılık krizlerini gündemine almakta ve nedenlerini şöyle sıralamaktadır:

'Reel faizler dayanılamayacak kadar yüksektir. Bankaların sahiplik yapısı ahlaki zaafiyete açıktır. Bankaların ve onların kredi müşterisi olan şirketlerin bilançoları ve kâr-zarar hesaplarının hemen hepsi yanlıştır. Bankaların denetimleri, işin esasına tââllluk etmeyen usullere uygunluk kıstasında yapılır. Kaldı ki, bunlar bile kâale alınmaz. Siyasi iktidarlar, kamu bankalarını milli gelirin yeniden dağıtım aracı olarak görür ve böyle işletir. Halkımız kârın günah, zararın sevâp olduğuna inanır. Halbuki, kapitalizm, yani doğal iktisadi düzen, bize bunun tam tersini söyler. Türkiye'de kapitalist sistemin altyapısını oluşturan bir hukuk yoktur'.

Cansen'in çözüm reçetesi ise şöyledir:

'Reel faizlerin yüzde 7'ler düzeyine düşürülmesi, ekonominin bir numaralı hedefi ilan edilecektir. Bankacılıkta, patronların kendilerini finanse etme devri kapanacaktır. Zarar ettiği için sermaye yeterlilik rasyosu tutmayan bankaların, mevduat toplama lisansları iptal edilecektir. Zararlı bankaya sermaye şırınga etmek çare değildir. Banka kâra geçip, sermaye yapısını kuvvetlendirdikten sonra, lisans iade edilebilir. Batan bankalarla birlikte, mevduat sahipleri de batacaktır'.

YENİ BANKA YASASI HAZIRLIĞI: İNŞALLAH BU KEZ..

Bankacılık sektöründe rüzgârın bir türlü dinmemesi yeni arayışları da gündeme getirir.

AKP hükümeti, sektörü yeni baştan ele alacak ve sorunlara çözüm getirecek hazırlıkları da başlatır.

Bu çalışmaların kaynağı BDDK'dır.

BDDK tarafından hazırlanan taslak, bankaların ve ilgili çevrelerin bilgisine sunulur.

İMF'de sektörde ciddi bir yeniden yapılandırma istemektedir.

Türkiye'nin AB üyeliği sürecinde de bankacılık sektörünü ciddi bir şekilde ele alacak düzenlemeler yapma zorunluluğu vardır.

BDDK'nın çalışması bu eksiği de kapatma amaçlıdır.

Yeni yasa, Vakıf ve partilere bankacılık engeli getirirken, banka sahipliğinde de yeni kıstasları öne çıkarır.

Örneğin; medya patronları ve sendikalar banka sahibi olamayacaktır.

Tartışmaya açılan yasanın en önemli maddesi ise; mevduata, yani bankaya yatırılan paraya sınırsız garanti yerine 'hesaba belli bir sigortayı' getirmesidir.

Bankalardaki mevduat TMSF tarafından sigorta edilecek, sigortaya tabi olmayan kısımlar için tasarruf sahipleri İcra İflas Yasası çerçevesinde birinci derecede imtiyazlı alacaklı sayılacaktır.

BDDK, bankalardan kredi tutanaklarını isteyebilecek ve bunları daha sağlıklı bir denetime tabi tutabilecektir.

BDDK, bankada sağlıksız gelişmeler görürse, 'Kredi verme, yönetim giderlerinde kısıntıya git, banka mensuplarına verilen ek ödemeleri durdur, verimsiz varlıkları sat, belli sektörlere kredi verme' diyebilecektir.

Mevduata sınırlı güvence ise hiç kuşkusuz küçük tasarruf sahibini koruyan, ama rantiyeye darbe niteliği taşıyan bir girişimdir.

Bu konu kamuoyundan da büyük destek alır.

Halk artık 'batan bankalardan ve o bankalarda uçup-giden paralardan' bıkmıştır!

MEVDUATA GÜVENCE KONUSUNDA ONLARCA MODEL

Sektördeki olumsuz gelişmeler bu konuda bir çok çalışma yapılmasının ve öneriler getirilmesinin de yolunu açar.

Sektöre ışık tutan bu çalışmalardan biri de Bankalar Birliği'nden gelir.

Aslında Türkiye'de sistemin düzelmesi için 'daha birkaç fırın ekmek yenmesi' gerekliliği vardır.

Burçak Tulay, Melike Alparslan ve Pelin Ataman Erdönmez'in araştırması, sektörde 'mevduata sigorta ve güvence' konularında bazı önemli bilgileri gözler önüne sermektedir.

Bankacılık sektöründeki yayılma etkisiyle bir bankada çıkan bir problemin diğer bankaları etkileyerek tüm sistem için genel bir problem oluşturabileceği vurgulanan araştırmada, 'Bu nedenle, birçok ülke, banka mevduatlarına güvence sağlamakta ve nihai borç verme ve denetim mekanizmaları çalıştırılarak mevduatın korunmasına yönelik güvenlik çemberi oluşturulmaktadır' denilerek şunlar dile getirilmektedir:

'Uygulamada mevduatın korunması ile ilgili 6 değişik seçenek bulunmaktadır: 1. Mevduatın korunmasının açıkça reddedilmesi (Yeni Zelanda'da olduğu gibi) 2. İflas etmiş bir bankanın tasfiyesi esnasında o bankanın mevduat sahiplerine yasayla belirlenmiş bir öncelik tanınması, 3. Kapsam hakkında belirsizlik, 4. Gizli garanti, 5. Açık ancak sınırlı garanti, 6. Tam açık garanti. Birinci ve ikinci seçeneklerin seçimi yasal olmakla birlikte nadiren uygulanmaktadır. Altıncı seçenek ise genellikle ciddi ve sistematik krizlerde kullanılmaktadır.

Avrupa Birliği Direktiflerinin uygulanmaya başladığı yıl

olan 1994'den beri MSS'yle ilgili incelemeler çok yaygın bir şekilde yapılmaktadır. Çoğu ülke Mevduat Sigorta Sistemi'ni (MSS) kurarken bir takım hedeflere ulaşmayı amaçlamaktadır.

Bu hedeflerin bazıları gerçekçi olmaktan uzaktır. Örneğin, gerçekleşmesi muhtemel bir krizin önlenmesi veya halen sürmekte olan bir krizin çözümlenmesi gibi hedeflere ulaşabilmek için mevduata tam güvencenin verilmesi gerekmektedir ki, bu durum uzun dönemde bankacılık sisteminin sağlamlığı için gereken teşvik unsurlarıyla tam bir zıtlık göstermektedir.

Son zamanlarda IMF, mevduatın korunması ile ilgili 72 farklı sistemi inceleyen bir araştırma yapmış, yasa ve yönetmeliklerde açıkça ifade edilmiş 68 farklı mevduat sigorta sistemi bulunmuştur.

Amerika'da uygulanmakta olan üç sistemden ikisi 1930'larda başlamasına rağmen, 1960'lara kadar diğer ülkeler MSS'yi uygulamamıştır. Ancak 1960'larda 9, 1970'lerde ise 7 model, 1980'lerde meydana gelen bankacılık krizleri sonucu ise 19 MSS modeli uygulanmaya başlamıştır. 1990'larda bankacılık krizlerinin bütün kıtalara yayılması nedeniyle Nisan 1999'a kadar 31 MSS modeli uygulanmıştır.

Dünyanın değişik bölgelerinde aralarında Türkiye'nin de bulunduğu pekçok ülke bu sistemi uygulamaktadır. IMF'nin yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre 72 farklı mevduat sigortasından 68'i yasa ve yönetmeliklerde açıkça belirtilmiş olup, bu ülkelerden 10 tanesi Afrika'da, 9'u Asya'da, 32'si Avrupa'da, 3'ü Orta Doğu ve 14'ü Batı yarımküresi'ndedir'.

Sorun, dünyanın da sorunudur.

Modeller çoktur ve Türk kamuoyu da artık bu yönde bilgilenme arzusundadır.

1930'LI YILLARDAN BERİ ARAYIŞLAR VAR

Bankalar Birliği'nin araştırmasına göre, Türkiye'de mevduat sigorta sistemine ilişkin mevzuatın gelişimine bakıldığında, bu konudaki ilk düzenlemelerin 1930'lu yıllara kadar uzandığı gözlenmektedir.

Ancak bugün yürürlükte olan sistemin ilk uygulaması olan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu 1983 yılında yürürlüğe giren Bankalar Hakkında 70 sayılı Yasa Hükmünde Kararname ile kurulmuştur.

Bazı değişikliklerle günümüze kadar devam eden sistemde mevduat kabul eden tüm bankalara tasarruf mevduatlarını sigorta ettirme ve belli bir oranda prim ödeme zorunluluğu getirilmiştir.

1985 yılında yürürlüğe giren 3182 sayılı Bankalar Yasası ile Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tamamı ile iflasa sürüklenmiş bankaların tasfiyesi halinde, küçük tasarrufçuların korunmasını amaçlayan bir yapıya kavuşturulmuştur.

Fon'un kuruluş amacı 'tasarruf mevduatını sigorta ettirmek' olarak ifade edilirken, Fon'un Merkez Bankası tarafından idare ve temsil olunacağı hükme bağlanmıştır. Bir bankada bir gerçek kişiye ait azami 3 milyon liralık tasarruf mevduatının sigortaya tabi olduğu güvence altına alınmıştır.

Mayıs 1986'da çıkarılan 3291 sayılı Yasa ile 3182 sayılı Bankalar Yasası'nda yapılan değişiklikle sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatı miktarının Yasa da belirlenmesi yerine bu hususta yetki Bakanlar Kurulu'na devredilmiştir.

Bakanlar Kurulu'nun 1986 yılında aldığı bir kararla yeni

bir düzenlemeye gidilmiş ve Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların sadece yurtiçindeki şubelerinde gerçek kişiler tarafından açılmış olan tasarruf mevduatının ana paraları tasarruf sigortasına tabi kılınmıştır.

Sistemde güvencenin sadece anaparaya getirilmiş olması bir bakıma sadece vadesiz tasarruf mevduat hesabının güvence kapsamına alınması anlamına gelmektedir. Bir bankada bir kişiye ait tasarruf mevduatının 6 milyon liralık kısmı sigorta kapsamına alınırken, bu miktarın ilk 3 milyon lirasının yüzde 100'üne, bakiyesinin ise yüzde 60'ına güvence getirilmiştir.

KAPSAM GENİŞLİYOR, MİKTARLAR YÜKSELTİLİYOR

Ekonomik gelişmelerle birlikte hem artan enflasyonun güvence kapsamına alınan mevduat tutarlarının reel olarak küçülmesine neden olması, hem de Türk lirasının konvertibl bir para birimi olması ile sistemde döviz tevdiat hesaplarının giderek daha büyük bir önem kazanması sonucu 1992 yılında yayımlanan 92/2 707 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye'de yerleşik gerçek kişilere ait tasarruf mevduatı niteliğindeki döviz tevdiat hesaplarının anaparaları da sigorta kapsamına alınmıştır.

Ayrıca Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların serbest bölgelerdeki şubeleri ile münhasıran kıyı bankacılığı faaliyeti göstermek üzere kurulan bankalar ve bu bölgelerdeki yabancı banka şubelerinde bulunan mevduatın mevduat sigortasına tabi olmayacağı hükmü getirilmiştir.

Sigorta kapsamına alınacak miktarlar arttırılarak Türk lirası cinsinden tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğini taşıyan döviz tevdiat hesaplarının 50 milyon liralık bö-

lümü için yüzde 100, 25 milyon liralık bölümü için ise yüzde 60 oranında sigorta güvencesi sağlanmıştır. Ayrıca bankaların Fon'a yatırmakla yükümlü oldukları primlerin üç aylık hesap özetleri esas alınarak hesaplanacağı hükme bağlanarak bankaların ödemesi gereken prim miktarı üç ayda bir toplam Türk lirası tasarruf mevduatı ve tasarruf mevduatı niteliğindeki döviz tevdiat hesapları üzerinden on binde 15'e yükseltilmiştir.

1994 KRİZİ VE LİKİDİTE SORUNLARI

Türkiye'de 1993 yılı sonlarında para piyasalarında yaşanan olumsuz gelişmeler 1994 yılının ilk üç ayında ekonominin tüm sektörlerini kapsayan bir krize dönüşmüş ve bu durumdan en çok mali sistem etkilenmiştir.

Krizde açık pozisyonda olan ve yüksek kur riski taşıyan bankalar kurlardaki ani artış nedeniyle önemli boyutta kambiyo zararlarına maruz kalmışlar ve ciddi bir likidite krizi yaşamışlardır.

Mali piyasalarda güven ve istikrarın yeniden sağlanmasına ilişkin alınan önlemlere paralel olarak, Bankalar Yasası'nın mali bünyesinin zayıflığı tespit edilen bankalar için alınacak önlemler ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun yetkileri, sigortanın kapsamı, miktarı ve sigortanın sonuçlarına ilişkin 64-68 inci maddelerinde 538 sayılı Yasa Hükmünde Kararname ile önemli değişiklikler yapılmıştır. Fon'un kuruluş amacına, bankacılıkta güven ve istikrarı korumak ve bankaların mali bünyelerini güçlendirmek ve gerektiğinde yeniden yapılandırmak da eklenmiştir.

Bakanlar Kurulu'nca çıkarılan 94/5565 sayılı Karar ile tasarruf mevduatı kapsamında olan limit 150 milyon Türk li-

rasına çıkarılmış ve ülkemizde ilk olarak bankaların risk düzeylerine göre değişen oranlarda prim ödemeleri prensibi de yürürlüğe girmiştir. Buna göre prim oranları, sermaye yeterliliği rasyosu yüzde 8 ve üzerinde olanlar için on binde 15, sermaye yeterlilik rasyosu yüzde 7.99 ile yüzde 4 arasında olanlar için on binde 16 olarak ve sermaye yeterlilik rasyosu yüzde 3.99'un altında olanlar için on binde 17 olarak belirlenmiştir. Aynca, daha önce Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların serbest bölgelerdeki şubeleri ile bu bölgelerdeki yabancı banka şubelerinde bulunan mevduat sigorta kapsamı dışındayken, bu karar ile kapsama dahil edilmiştir.

SORUNLAR ÇÖZÜLEMİYOR, TAM GÜVENCE GELİYOR

Ekonominin hızla daraldığı bir ortamda bankaları sermaye yeterliliklerini yüksek tutmaya teşvik etmeye ve sisteme duyulan güveni pekiştirmeye yönelik alınan bu kararlar bankacılık sektöründe yaşanan sıkıntıları çözmeye yeterli olmamıştır.

Panik başlamış ve sistemden büyük mevduat çıkışları olmuştur. Mayıs 1994 tarihinde Bakanlar Kurulu'nun aldığı bir karar ile Türk lirası tasarruf mevduatı ile tasarruf mevduatı niteliğindeki döviz tevdiat hesaplarının tamamı devlet güvencesine alınmıştır.

Değişken prim oranı uygulamasına devam edilerek prim oranları artırılmıştır. Buna göre prim oranı sermaye yeterlilik rasyosu yüzde 8 ve yukarısında olan bankalar için on binde 25, sermaye yeterlilik rasyosu 8' in altında olan bankalar için on binde 26 olarak belirlenmiştir. Ancak Fon'un yetkilerinde yapısal bir değişikliğe gidilmemiştir.

FON'DAN LİKİT KAYNAK DESTEĞİ

Haziran 1999'da yürürlüğe giren "4389 sayılı Bankalar Yasası" ile 538 sayılı Kararname ile değişik 3182 sayılı Bankalar Yasası'nda önemli değişiklikler yapılmıştır. Yeni Yasa ile getirilen en önemli değişikliklerden birisi mali bünyenin güçlendirilmesine ilişkin eski Yasa'nın 64. maddesi kapsamında yer alan ve denetimler sonucu alınacak önlemlere ilişkin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'na tanınan yetkilerde olmuştur.

Likiditenin güçlendirilmesi amacıyla iştirak veya gayrimenkullerin satın alınması veya karşılığında avans verilmesi ya da mevduat yapılması veya alacakların devralınması suretiyle Kurul, Fon'dan bankaya likidite sağlanmasını istemeye ve likidite dengesinin tesisi için vadeleri uzatılmak kaydıyla bankanın borçlarının Fon tarafından garanti edilmesini temine yetkili kılınmıştır.

Aynca banka denetlemeleri sonrasında alınacak önlemler arasında Kurul'a bankanın mevduat sigortası primlerini yükseltme yetkisi de verilmiştir.

Yeni Yasa da Fon'un idare ve temsili Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'na verilmiştir.

Sigortaya tabi olacak tasarruf mevduatının kapsamı, tutarı, sigorta priminin tarifesi ile tahsil zamanı, şekli ve diğer hususlar Kurul'un önerisi üzerine yine Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecektir. Yasaya göre mevduat kabul eden bütün bankalar, kabul ettikleri tasarruf mevduatını bu kapsam ve şartlar dahilinde sigorta ettirmek zorundadır.

BANKALARDAN AVANS OLANAĞI

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun kaynağını oluşturan mali bünyeye ilişkin de yeni bir hüküm getirilmiştir.

Önceden Fon mevcudunun ihtiyacı karşılamadığı hallerde Bakanlığın talebi üzerine T.C. Merkez Bankası Fon'a avans verirken, yeni Yasa da gereksinme halinde bankaların ileride doğabilecek prim yükümlülüklerine mahsuben bir önceki yılda ödedikleri prim toplamı kadar bankalardan avans alınabilmesi hükme bağlanmıştır.

Ancak olağanüstü hallerde bankalardan alınan avansın da yeterli olmaması durumunda Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun talebi üzerine Merkez Bankası'nca Fon'a avans verilmesi öngörülmüştür.

Yasa da Fon, bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izninin kaldırılması sonucu yönetim ve denetimi kendisine intikal eden bankada mevduat sahipleri ile diğer alacaklıların haklarını korumaya yönelik önlemleri almaya yetkili kılınmıştır.

Yönetim ve denetimi kendisine intikal eden bankadaki sigortalı mevduatı doğrudan veya ilan edeceği başka bir banka aracılığı ile ödeyerek, mevduat sahipleri yerine bankanın doğrudan doğruya iflasını isteme görev ve yetkisi münhasıran Fon'a aittir. İflas kararı alınması halinde Fon iflas masasına alacaklı sıfatıyla iştirak edecektir.

HİÇ BİR YERDE 'TAM GÜVENCE' YOK: SİSTEM KENDİNİ KORUMUŞ

Sektörü iyişleştirmek için tartışma ve çalışmalar her platformda devam etmektedir.

Bankacılar içinde de çok sayıda işsiz vardır. Krizler 'beyaz yakalı' olarak nitelenen yetişmiş, kaliteli ve uzman kadroları da vurmuştur.

Bir çok değerli bankacı da işsiz kalmıştır.

Bankacılık sektörü mevduata sınırsız devlet güvencesi

getirilmesinin uzun süreli ve kalıcı bir çözüm olmayacağı konusunda da birleşmektedir.

Bankaların gerçek risk durumunu ve mali güçlerini yansıtacak şekilde sigorta kapsamının ve prim oranlarının yeniden belirlenerek sistemin günün koşullarına uygun bir yapıya kavuşturulmasına gereksinme duyulmaktadır.

Ancak sektörde asıl korumanın ve güven unsurunu sağlamanın yolu etkin bir denetim ve gözetim sisteminin işleyişinden geçmektedir.

Bu bağlamda sektörde alınacak önlemlerle birlikte mevduat sigorta sisteminin esnek bir yapıya kavuşturulması arzulanmaktadır.

TAM GÜVENCE: DOĞRU VE DÜRÜST OLANA BÜYÜK KAZIK

İsveç ve Finlandiya'da İskandinav bankacılık krizi sonrasında uygulanmaya başlanan tam güvence yerini sınırlı güvenceye bırakmıştır.

Endonezya, Japonya ve Tayland Asya krizi sona erdiğinde mevduata uygulanan tam güvenceyi değiştirmeyi planlamaktadır.

Kolombiya ve Ekvator'un 2001 yılındaki kararından sonra Meksika 2005 yılında kapsamı sınırlamayı planlamaktadır.

Türkiye'de de nihayet bu yönde adımlar atılmaktadır. Acaba 22 bankanın batışı ders olmuş mudur?

Gerçekte mevduata sağlanan tam güvence sektörde haksız rekabet de yaratmaktadır. Doğru ve dürüst olanla, devlete yükümlülüklerini tam anlamıyla yerine getirenle 'kısa yoldan köşe dönmeci' maalesef aynı kefeye konmaktadır. Sistemin böyle yürümeyeceği de ortadadır.

Sadece 20 bankanın kesinleşen tablosu; 31.4 milyar dolar devir yükümlülüğü ve 17.3 milyar dolar zarardır.

Bu hesapta daha İmar Bankası ve Adabank yoktur. Onlar da eklenince enazından bir 10 milyar dolar zarar daha binecektir milletin sırtına.

Artık kamu bankalarından kredi alıp, sonra yüksek faizle para toplayıp, o paraları şirketlere aktarma, hortumlama ve devlete yıkma 'saltanat'ı bitmelidir.

YAŞANANLAR SADECE KRİZ DEĞİL, EKONOMİDE DARALMA

Bankacılık sektöründeki krizin önlenmesi için öneriler de arka arkaya gelmektedir.

Bu konuda Bankalar Birliği'nin de verimli çalışmalar içinde olduğu gözlenmektedir.

Doç. Dr. Sadi Uzunoğlu da, Türk Bankacılık Sisteminin son beş yılda yaşadığı sıkıntıları mercek altına alır.

Uzunoğlu'nun değerlendirmeleri şöyledir:

'2000 yılı Kasım ayında patlak veren finansal krizin aslında buz dağının yalnızca üstü olduğu anlaşılmış ve 2001 yılı Şubat ayında yapılan devalüasyon ile sistemin sorunlarının tahmin edilenden daha büyük olduğu anlaşılmıştır. Ancak finansal kriz ile bankacılık sektöründe derinleşerek devam eden sorunlar reel kesime de yansımış ve ekonominin tamamında bugün artık (daralma) olarak adlandırabileceğimiz bir ortam oluşmuştur.

Her gün yaşanan iflaslar, daralan üretim sonucu artan işsizlik neredeyse Türkiye için olağan hale gelmiştir.

Uygulanan İstikrar programı çerçevesinde Türk bankacılık sektörünün sorunlarının çözümüne yönelik bazı gelişme-

ler bulunmaktadır. Ancak eksik olan finansal kesim reformunun reel kesimin sorunlarının çözümüyle birleştirilmemesidir.

Diğer bir ifade ile finans kesiminin sorunlarının çözümünün reel kesim sorunlarından soyutlanmış olmasıdır. Finansal kesim reformu reel kesim sorunları ile birlikte ele alınmak zorundadır.

Aksi takdirde bankacılık sistemindeki iyileşme reel kesimin çöküşü üzerine inşa edilmiş olacaktır. Tasarruf üreten kesimlerin çöküşü ise bankacılık sisteminin de uzun süre sağlıklı biçimde yaşatılamayacağı anlamına gelmektedir'.

Reel kesim çökecek, bankacılık sistemi bu çöküş nedeniyle yeniden yapılandırılacaktır. Bu hem mantıksızdır, hem de bir işe yaramayacaktır. Doğrusu reel kesimin sorunları ile finans kesiminin sorunlarını birlikte ele almak ve birlikte çözüm bulmaktır.

İMF ÜYESİ 66 ÜLKEDE BANKACILIK KRİZİ

Türkiye, sorunlara bir türlü çözüm getirmediği için İMF reçetelerini de tartışırken, aslında 1980 sonrası İMF üyesi ülkelerin yüzde 66'sında bankacılık krizi yaşandığı da belirlenir.

Bu krizin maliyeti bu 66 ülke için kesin olarak saptanamamış olsa da hiç kuşkusuz oldukça yüksek olmuştur.

İMF reçeteleri bankacılık sektörünün sorunlarını neden çözememiştir? Eksikler nelerdir?

Bunlar da kamuoyunda yoğun bir şekilde tartışılmaktadır.

1997 yılı Asya Krizi ve sonrasında yaşanan Rusya ve Latin Amerika krizleri ile Japon bankacılık sisteminin içinde bulunduğu durum da 'işin tuzu biberi' olmuştur.

Doç. Uzunoğlu, krizlerin nedenleri olarak şunları sıralamaktadır;

'Ekonomik-finansal yapı sorunları, makro ekonomik istikrarsızlık, yüksek enflasyon, yüksek reel faizler, denetim ve gözetim mekanizmasındaki eksiklikler, yetersiz yasal düzenlemeler, kurumsal yapı eksiklikleri, bankaların risklerinin artması, ama buna karşılık risk yönetim bilinci ve enstrümanlarının gelişmemiş olması, zayıf bankaların sistemi tehdit etmesi, sektöre yapılan yanlış destek ve müdahaleler'.

AMERİKA'YI YENİDEN KEŞFETMEYE GEREK YOK!

Çözüm ise öncelikle bankacılık sektörüne güvenin yeniden sağlanmasından geçmektedir.

Lâf güzeldir de, bankaların içi boşaltıldıkça, hortumlandıkça, her yıl yeni bankalar battıkça bu güven nasıl sağlanacaktır?

Öncelikle yeniden yapılandırma için yasal bir sürecin başlatılması gerekmektedir.

Yasa ile güvence altına alınmayan hiçbir karar yarar sağlamamaktadır.

Bu yasal düzenlemeler de sağlam, etkin ve çağdaş olmalıdır.

Bu konuda Avrupa ülkelerinin ve ABD'nin uyguladığı düzenlemelerden yararlanmak doğru bir yaklaşım olacaktır. Amerika'yı yeniden keşfetmenin mantığı yoktur!

Yeniden yapılandırmada, önemli aşamalardan biri de; bankaların iflası halinde müdahale mekanizması oluşturulmasıdır.

Bunlar; hisse senedi alma yoluyla mali yardım, ortaklık sürecinin başlaması, kamu kağıdı verilerek mali yardım ya-

pılması, düşük faizli kredi verilmesi ve mevduat yatırılarak güçlendirme şeklinde önerilmektedir.

Sonrası ise daha da önemlidir:

'Tasfiye, birleşme, küçülme, özelleştirme, borçların yeniden yapılandırılması, kurumların yeniden yapılandırılması'.

ERKEN UYARI SİSTEMİ İLE BANKA HESAPLARININ DENETİMİ

Bankacılık sektörü için önemli atılımlardan biri de 'banka hesaplarının sağlıklı incelenmesini' sağlayan 'erken uyarı' sistemidir.

Adeta havacılık sektörünü de anımsatan bu terim, çağdaş ülkelerde bankacılık sistemi içinde ağırlıklı bir yer taşımaktadır.

3 yıl kadar önce bu sistemin kurulması için çalışmalar başlamış, ancak istenen düzeye gelmemiştir.

Oysa bu sistem kurulsa, bankaların nakit alım ve satımları, para transferleri, kredi ve diğer para oyunları anında gözlemlenebilecek ve gerekli uyarılar 'bankalar milletin parasını batırmadan' yapılabilecektir.

Aslında dünyadaki uygulamalara benzer birkaç düzenleme yapılarak, bu alanda 'ehil kişiler' görevlendirilerek, politik baskılara son verilerek dünya ile entegre olmuş bir sistem yaratılabilecektir.

Bu o kadar da zor değildir.

Aslında bu ve benzeri öneriler yıllardır gündemdedir.

Ne var ki, adım atılamamaktadır.

Kimbilir! Belki bu kez!

Belki 30 milyar dolar zarardan sonra!

BDDK'YA SUÇLAMALARIN NEDENİ: YETKİ, AMA SORUMSUZLUK

Gelişme raporları ile bankacılık sektöründe ciddi bir çalışma içine giren de BDDK'dır, devleti-milleti hortumlayanları açıklayan da.

Sektörde yeniden yapılandırma çalışmalarını başlatan da BDDK'dır, uçup-giden paraları geri döndürme uğraşı veren de.

Krizde el konulan bankaların iflasına gidilmemesi nedeniyle devleti 40 katrilyon lira zarara uğratmakla da suçlanan BDDK'dır, bazı grupları koruyup kolladığı ifade edilen de.

Bankaları iyi denetlemediği ileri sürülen de BDDK'dır, zamanlama hatalarıyla büyük zararlara yolaçtığı söylenen de.

Doğrusu-yanlışı, iyisi-kötüsü ile bir BDDK vardır karşımızda.

Özerk yapısı aslında bir çok konuda güvencedir.

AKP iktidarı son dönemde kendisine yakın isimleri (Mustafa Ekim, Yusuf Tuna ve Ahmet Şirin) BDDK'ya atayarak 'geleceğe yönelik bir altyapı hazırlığı' içine de girmiştir.

Sessiz-sedasız.

Planlar arasında 'bu kurumda tam egemenlik'de vardır hiç kuşkusuz.

Adım adım ilerlenmektedir.

Bu süreçte BDDK'nın yıpratılmasına yönelik girişimler de yoğunlaşır.

Elbette yanlışlar vardır, elbette hatalar yapılmıştır.

Ne var ki, buradà tartışılmaması gereken Kurul'un varlığı ve özerkliğidir.

Bu konuda verilecek bir taviz, ileride ekonominin ciddi açmazlar içine girmesinin de yolunu açabilecektir.

BDDK'ya suçlamalar yapılmakta, ama karar alma sürecinde üyeliklere atama yapılmaması konusunda kimse sorumluluğu üstlenmemektedir.

Siyasi otorite, BDDK örneğinde olduğu gibi aslında 'bağımsız kurullar' da, 'sorumluluğu kendi üstünde olmayan, ama her türlü yetkiyi kullandığı bir alan' hedeflemektedir.

Bağımsız kurullara bakış maalesef budur!

Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Turgut Tan, bankacılık sektöründeki sorumluluğu tümüyle BDDK'ya yıkıp bağımsız kurullara yeni düzen vermenin doğru olmadığını belirtmekte ve bağımsız kurulların da güven kazanmak için doğru kararlar vermesi gerekliliğinin altını çizmektedir.

Turgut Tan Hoca'ya göre, bazı sorunlar ön plana çıkarılarak BDDK'nın varlık nedeninin sorgulanması doğru bir yaklaşım değildir.

Turgut Tan, şu görüşleri dile getirir:

'Medyadaki yazı ve tartışmalar izlendiğinde, bağımsız kurullara karşı olanlarla savunanların adeta 2 kamp oluşturdukları gözlenmektedir. Özellikle siyasi çevrelerin kurullardan duyduğu hoşnutsuzluk bilinmektedir.

Ancak, Türkiye hatta Avrupa ülkelerinde de yakın tarihlerde ortaya çıkmış ve benimsenmeleri sancılı olan bu yeni kuruluşlara da büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Kamuoyu bu kurulların görevlerini yerine getirdiğini gördükçe, aldıkları kararların doğruluğuna inandıkça onları benimseyecek, aksi takdirde varlık nedenlerini haklı olarak sorgulayacaktır.

Bu nedenle bağımsız kurulların zamanında alacakları doğru kararlarla varlık nedenlerini kanıtlamaları gerekmektedir'.

Gerçekten de Tan, bir doğruya parmak basmıştır.

Bu arada kurullardaki gecikmeli ve yanlış kararların 'hukuki sorumluluk' yaratıp-yaratmadığı da tartışma konusu olmaktadır.

Özellikle izin olmadan Hazine bonosu satışı yapılması, usulsüzlük ve kayıtdışı işlemlere rastlanması güven sarsmıştır.

Bu konuda 'idare sorumluluğu'da doğmaktadır.

Konu Türkiye'de daha uzun süre tartışılacaktır anlaşılan.

TÜRKİYE'DE BANKA SEKTÖRÜ: BREZİLYA DİZİSİ GİBİ..

Türkiye'de tartışılacak bir başka konu ise, bankacılık sistemimiz ve yaşanan gelişmeler ile Brezilya'daki gelişmelerin paralelliği olacaktır.

Bankaların IMF programıyla Brezilya'da yaşadığı süreç Türkiye'de tekrarlanmaktadır.

Bu olay 'Brezilya dizisi gibi' yorumlarına neden olmaktadır.

Gariptir; Brezilya'da tüketim artmış, dışalım yoğunlaşmış, ardından cari açıklar çoğalmıştır.

Yabancı serrmayenin kaçışı ise ekonomik kriz başlatmıştır. Bundan sonra bankalar batmış, kamu bankaları da büyük sorunların içine sürüklenmiştir.

Türkiye'de de bu 'Brezilya dizisi' aynıyla vaki olmuştur!

Brezilya'da IMF reçetesinden sonra yerli serrmayeli özel banka sayısı 144'ten 108'e gerilemiş, kamu bankalarının sayısı da 30'ken 24 olmuştur.

Bankalardaki çalışan sayısında da yüzde 15 oranında bir gerileme gerçekleşmiştir. Türkiye'deki İMF reçetesi de ben-

zer görüntüleri yansıtmaktadır. 6 yılda 22 banka batmış, binlerce banka çalışanı işsiz kalmış, bazı yatırım bankaları da kapatılmıştır.

IMF programı, Brezilya'dan sonra Türkiye'de de benzer görüntüler sergilemiştir!

HOCA'NIN FIKRASI İLE KISSADAN HİSSE: TABİ ANLAYANA..

Tüm toplum hemfikirdir:

'Bu yolsuzluk, talan, usulsüzlük ve hortum ekonomisi bitmeli'.

Bitmeli de nasıl? Artık yanlışı doğru okumanın tam zamanıdır, gerçekleri görmenin de.

Nasrettin Hoca'nın şu fıkrası ne manidardır, 'tabi görmek isteyen gözler ve duymak isteyen kulaklar' için:

'Köylüler toplanmıştır. Herkes Komutan Timur'a hediyeler vermektedir. Bir köylünün hediyesi eşektir. Herkes şaşırır. Timur ne tepki verecektir? Köylü açıklama gereği duyar:

'Ulu hakanım, bu eşek Hoca'nın elinde okur ve büyük adam olur'.

Köylü işten sıyırtmıştır, ama kabak Hoca'nın başında patlamıştır. Çaresiz eşeği okutma ve adam etme görevini üstlenir. Fazla zamanı da yoktur. Bu işi beceremezse kelle gidecektir.

Düşünür-taşınır, formül bulur. Önce deriden bir kitap yapar. Sayfalarının arasına da arpa taneleri atar. Eşek kitabın başında arpa tanelerini yemeye uğraşmakta, bunu yaparken de burnu ile sayfaları çevirmektedir.

Hoca, bazı sayfalara arpa taneleri koymaz. Eşek o sayfalarda sinirlenip bağırmaktadır.

Sınav günü gelip-çatar. Köylü Timur'un huzurunda toplanır. Okuyan, adam olan eşek görülecektir.

Hoca, elinde deri kitap, yanında eşek Timur'un huzuruna gelir. Etrafta çıt yoktur. Eşek geceden açtır. Hoca kitabı koyar koymaz, sayfaları çevirmeye, arpa tanelerini yemeye, olmayan sayfalarda da anlamlı anlamlı anırmaya başlar. Sınav başarı ile tamamlanmıştır.

Herkes eşeğin kitabı okumasına ve adam olmasına şapka çıkarır. Timur da hoşnuttur.

Derken Hoca'nın başına bu işi açan köylü bir muziplik daha yapar:

'Ulu hakanım, eşek okumasına okuyor da ne okuyor anlaşılmıyor.'.

Al başına belayı!

Ama Hoca bu; altta kalır mı, kolay pabuç bırakır mı? Taşı koyar gediğine:

'Canım okuduğu anlaşılır anlaşılmasına da.. Onun için de eşek olmak gerek'.

ALIŞTIĞIMIZ YOLSUZLUK LİTERATÜRÜNDE NELER VAR?

Kaynakları yiyip-tüketen bir hastalıktır yolsuzluk-usulsüzlük. Devletin en büyük başbelasıdır.

Prof. Dr. Coşkun Can Aktan, sistemdeki yanlışları, yolsuzluk ve usulsüzlükler literatürünü şu başlıklar altında toplamıştır:

'Rüşvet, irtikap, zimmet ve ihtilas, iltimas, patronaj ve hizmetsiz memuriyet, hizmet kayırmacılığı, oy ticareti, oy satın alma, lobicilik, rant kollama, kamu sırlarını sızdırma ve vurgunculuk, gönül yapma, siyasal dalavere, iktidarın kişisellesmesi, parti disiplini ve lider diktası'

Ve elbette son yıllardaki moda; banka hortumculuğu. Hani 10 yıl önce Ekonomi Ansiklopedisinde bile rastlanmayan vurgun!

Victor Hugo, 'Yoksulluk suçun ve devrimin anasıdır' der. Bu cümleyi ülkemiz için şöyle açmak gerekir galiba:

'Ekonomik suçlar yoksulluğun ana nedeni'.

Hiç kuşku yok ki; banka hortumculuğunun. Devletin, milletin kesesinden çıkan, oradan da hortumculara giden; bir hesaba göre 25, bir hesaba göre 30 milyar dolar yani.

500 milyon dolar kredi için IMF önünde atılan taklalar, verilen binbir taviz, ulusallık anlamında yitirilen değerler, bir yanda da uçup giden kaynaklar. İşçinin refah düzeyi, memurun gelecek kaygısı, gençlerin işsizlik kâbusu!

Aslında ulu önder ne güzel hedef koymuştur:

'Türk milleti yaşadığı çağın uygarlık düzeyinin gereklerini yerine getirmek zorundadır'

Sihirli anahtar budur! Gerçeğin ışığı da. Devlet silkinecek, çağdaş ülkelerde olduğu gibi 'şeffaf' bir hale gelecek, hukuk tam bağımsız işleyecek ve hesap sorulacaktır. Her konuda.

Batı'da olduğu gibi. Atatürk'ün işaret ettiği şekilde.

BANKA SOYGUNLARINA YASAL KILIF VE YURTTAŞLIK BİLİNCİ

Banka hotumlamaları ve sistemde yaşanan başıbozukluk, aslında bir 'ekonomik çökertme harekâtı'nın da parçası gibidir.

Türkiye'nin 2 kez Nobel'e aday gösterilen, onlarca ödül sahibi değerli bilimadamı Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu'nun ise 'bankacılıkta yaşananlar' üzerine ilginç saptamaları vardır:

'Her memlekette, ABD'de de oluyor, birileri gidiyor, bankanın birini 1-2 milyar dolar soyuyor. O da paraları başka bir ülkeye gönderiyor. Yakalandıktan sonra Tenis Kulübü denilen zenginler için yapılmış bir yere koyuyorlar. Bu adam Tenis Kulübünde 6 ay tenis oynayıp çıkıyor. Amerika parayı o ülkeden istiyor. Onlar da diyor ki; Biz paramızı vermeyiz. Böyle şeyler her yerde oluyor.

Ama nerede görülmüştür ki, aniden 11 banka soyulsun.(Sayı sonra 22 oldu) Türkiye gibi bir ülke için 10 milyar dolar(sonra 20 milyar doları aştı) korkunç bir meblağdır. 11 tane banka birden soyuluyor.

Peki ne zaman, nasıl çıkıyor ortaya? Bu paralar gittikten sonra ortaya çıkıyor. Boşaltılan bankalardaki halkın parasını da devlet ödüyor. Yasalar önceden hazırlanmış. (Bankayı soyun) demişler.(Biz parasını veririz) demişler.

Adeta denmiş ki, (Bak öyle güzel yasa yapıyorum ki, sen bankayı soyarsan, halkın parasını öderim). Her ülkede tasarruf mevduatı için 100 bin dolara kadar bir sigorta vardır. Banka sigortası para öder. Biriken paralar da bankanın başına bir felaket gelirse, senin o bankada 250 bin doların varsa; 150 bin doları havaya uçar. 100 bin dolarını sigorta verir. Hafif bir koruma, 100 bin dolara kadar var. Türkiye'de bankada herkesin parasını devlet verecek, bankanın borçlarını da devlet ödeyecek. Bu ne demektir? Sen bankayı soy, al parayı götür.

Peki para nereye gidiyor? Paranın çoğu Amerika'ya gidiyor. Eskiden bir ülke diğer bir ülkeyi işgal ederdi. Hazinesini, altınlarını, her şeylerini yükleyip götürürdü. Bu yüzyılda teknik değişti. 10 tane aracı bulursun, yasaları da ona göre önceden çıkartırsın. Sonra dersin ki; sen bankaları soy getir, bana ver. Al sana da komisyon'.

Prof. Dr. Emre Kongar ise konuya 'toplumsal denetim' eksikliği ve 'yurttaşlık bilinci'nin yerleşmesi açısından bakmaktadır.

Toplumun yeterince hesap sormaması yolsuzluk ve usulsüzlükleri arttırmaktadır. Kongar, 'Bizim vergilerimizden gelen fonların, ya da bizim mevduatımızdan kaynaklanan paraların, ötekine-berikine, kişisel çıkar uğruna kredi ya da teşvik olarak verilmesinin peşinde koşmamaktayız' demektedir.

Gerçekten de iki değerli bilimadamının konuya bakış açıları sorunun ne denli büyük olduğu anlamında da önemlidir.

DOLARIN RENGİ DEĞİŞİYOR. YA TÜRKİYE'DEKİ SİYASETİN?

Amerikan hükümeti, 2003 yılında sahteciliğe ve kalpazanlığa karşı önemli bir karar alır: Doların rengini ve tasarımını değiştirme kararı.

ABD Merkez Bankası Guvernörler Kurulu Başkanı Alan Greenspan bu kararı, 'ABD doları ekonomik istikrarın temelini oluşturuyor. Herkesin güvenini kazanmıştır. Yeni tasarım bu güveni sürdürme konusundaki taahhüdümüzü ve kararlılığımızı gösteriyor' cümlesi ile açıklar.

Hummalı bir çalışma ile rengi ve tasarımı değişecek doların, böylesine önemli bir yapısal değişim içine girmesinin nedeni de açıktır: Sahtekârlığa önlem.

Bu şekilde bazı kimselerin haksız kazanç sağlaması da önlenmiş olacaktır. Güven korunacaktır.

Bizde ise kağıt paraların rengi her geçen gün kızarıyor! Utanma güdüsü ile olsa gerek.

Paranın rengini de değiştirseniz, mantık ve anlayış değişmeden bir yere varmak mümkün değil.

Hala adam kayırma-kollama, hala torpilli ihaleler, hala adamına göre muamele, hala kurumları değil kişileri kurtarma uğruna başvurulan etikdışı yöntemler; hala peşkeş çekilen devlet kaynakları.

Galiba siyasetin de rengi değişmeli. Halk sesini daha çok yükseltmeli. Ve gerektiğinde utanma-sıkılma, yüz kızarması, edep-ahlâk yükselen değer olarak toplumun en üst katına yerleşmeli.

Yoksa gerisi lâf. Yoksa gerisinde yine aynı sıkıntılar. Yine bilmem kaçıncı kez kurulan komisyonlar. Yine bilmem kaçıncı kez yaşanan aklamalar. Yoksa 'benim oğlum yine bina okur, döner- döner yine okur'

BİZE DE BİR 'PARİS DEKLARASYONU' GEREK: TEMİZLİK İÇİN...

Aslında sadece Türkiye'nin değil, dünyanın sorunu yolsuzluk. Her ülkede kanayan bir yara.

Türkiye'deki temel sıkıntı cezalandırma, hesap sorma ve soruşturma mekanizmasının eksik ve ağır çalışması. Bazen 'gizli eller' karışınca bu mekanizmanın tersine dönmesi!

Oysa çağdaş demokrasilerin farkı ve şansı, yolsuzlukların hem bolca konuşulması, hem de yargı önüne çıkarılması. Cezanın kesilmesi. Yani yapanın yanına kâr kalmaması.

Biz de şimdilik bu konudaki beklentiler de dillerden dökülen kelime tek: 'İnşallah'. Keşke 'inşallah'la, 'maşallah'la her şey yürüse..

Bakın Fransa'daki bir örnek aslında Türkiye için de bir 'yola çıkış' mesajcısı. Güzel bir örnek.

Hani Fransa'daki ünlü ELF skandalını araştırırken, konuyu cumhurbaşkanı ve dönemin başbakanına dek genişleten,

ölüm tehditleri alan ünlü Fransız savcı Eva Jolly'nin öncülük ettiği 'Paris deklarasyonu' girişimi var ya! 'Temiz Toplum' için sesler yükseltildi ya!

'Önce temiz toplum, önce açıklık' diyen savcılar halkası İtalya'nın ünlü 'temiz eller' savcısı Di Pietro ile, İspanyol yargıç Baltasar Garcon, Şilili Guzman ve 25 ülkeden değerli hukukçularla genişledi ya! İşte en güzel örnek o. İşte toplumsal duyarlılığın sivil toplum eliyle nelere 'kadir' olduğunun en güzel göstergesi o.

'CEZASIZ KALAN YOLSUZLUKLAR FAKİRLİK VE ŞİDDETİN TEMELİ'

Peki neler vurgulanır 'Paris deklarasyonu'nda. Hangi konulara vurgu yapılır, hangi hastalıklara işaret edilir?

Gelin birlikte bakalım:

'Dünyada cezasız kalan yolsuzluk suçları fakirlik ve şiddetin temelini oluşturmaktadır. Batı demokrasilerini temelinden dinamitleyen dev yolsuzluklar maalesef bazen ülkeyi yöneten iktidarların merkezinde gerçekleştirilirken, yoksul ülkelerin gelişmesini ve özgürlüklerini de engelliyor. Bu nedenle yolsuzlukların üzerine gidilip soruşturulurken, diplomatik, parlamenter ve adli tüm dokunulmazlıkların kaldırılması gerekir.

Dokunulmazlıklar kaldırılırken, adı yolsuzluklara karışan yöneticilerle akrabaları ve yakınlarının servetleri ve banka hesapları otomatik olarak kontrol edilmeli, bu paraların kaynağını resmi belgelerde kanıtlamayı mecburiyet haline getiren yasalar çıkarılmalı ve bu yasalarda büyük yolsuzluklarla ilgili suçların da tanımı yapılmalıdır.

Yolsuzluklar mücadele edilmesi gereken örgütlü bir suç ve tüm sivil toplumları direkt ilgilendiren bir yaradır. Ceza-

sız kalan yolsuzluk suçları insan haklarını da tehdit etmektedir'. Altına imza atılması gereken değerlendirmeler. Galiba Türkiye'de de bir 'Ankara deklarasyonu' şart.

'Temiz toplum' adına.

Türkiye'de işlerin bundan böyle düzgün yürümesi adına.

Siyasetçilerin, gazetecilerin, sivil insiyatifin, sendikaların topluca önderlik edeceği bir deklarasyon.

Büyük bir kampanya ile. Hem de hiç vakit kaybetmeden.

ÖMRÜMÜZ BATAN BANKA FATURASI ÖDEMEKLE Mİ GEÇECEK?

Öyle ya da böyle, bir değişim, bir temizlenme şart.

Bankacılığa çeki-düzen verilmesi hiç kuşkusuz ekonomideki dengeleri de bir ölçüde yerine oturtacak.

Artık herkes, 'bu talan ve hortum ekonomisi bitsin' demekte.

Ekonomi dünyasının ağırlıklı isimlerinden Güngör Uras da gazetedeki köşesinde, Ayşe Teyze kanalı ile şu soruyu sormakta:

'Ömrümüz batan bankaların faturasını ödemekle mi geçecek?'

Gerçekten de Türkiye'nin sadece şu son 10-15 yıllık geçmişine bakılması bile 'bankacılık batakları' nedeniyle önümüze 'kara bir tablo' çıkarmaktadır.

Hele 4-5 yıllık süreç daha da umutsuzluk yaratıcıdır.

Az-buz değil, 22 banka batmıştır, devlete milyarlarca dolar zararla.

Çocuklarımıza borç yükü, esnafa, işçiye, memura ve emekliye 'sıfır zam', yüksek enflasyon ve yaşam pahalılığı olarak.

Ayşe teyzeler artık haklı isyandadır.

ATASÖZLERİMİZİN ÇİZDİĞİ YOL HARİTASI

Artık yanlışlardan, çirkinliklerden ders çıkarmanın da, daha aydınlık, daha sağlam bir gelecek yaratma yolunda yoğun çabaların da tam zamanıdır.

Avrupa ile entegrasyon arayışı içindeki, genç nüfusu ile dinamik Türkiye, mutluluk ve refah dünyasına doğru kanat açma istemindedir.

Yolsuzluklardan ve usulsüzlüklerden büyük ölçüde arınarak.

Bu eylemleri gerçekleştirenlerin 'hesap verdiklerini' de görerek.

Tıpkı çağdaş demokrasilerde olduğu gibi.

Aslında ne anlamlıdır atasözlerimiz.

Ne dersler verir insanoğluna, ne çağrışımlar yaptırır.

Sadece onları dillendirerek bile güzel hedeflere ulaşmak mümkün değil midir? Uluslarla da ilişkilidir çoğunlukla. Örneğin; İngilizlerle politika, yahudilerle 'ekonomi' yani tutumluluk özdeşleşmiştir.

Türk atasözlerinde ise mertlik, yiğitlik, yardımseverlik ön plandadır. Atasözlerimiz bile aslında 'toplumsal yol haritamız' değil midir bir anlamda:

'Yiğidin malı meydandadır:

'Keşke öyle olsa. Devlet yönetimi de, ekonomide yaşananlar da tam şeffaf olsa.

Sabrın sonu selamettir: Doğru, sabrediyoruz. Bir gün bu hortumculardan, yolsuzluk yapanlardan hesap sorulacak diye'.

Ak akça kara gün içindir:

'Tasarruf ne güzeldir. İnsanın zor günlerini de düşünmesi. Ama bu tasarruflar buhar olup-uçmasa'.

Yol yürümekle, borç ödemekle tükenir:

'Devlete borç takanlar, borcu ödememekle övünüyor. Bu borca şahin olması gerekenler de borçluya bin bir avantaj sağlıyor. Böyle borç biter mi allahaşkına!'.

Mal bulunur, can bulunmaz:

'Yapılan kötülük bir şekilde çıkar. Oysa yaşam güzeldir ve hiçbir bedelle geri kazanılmaz. Çalınan, çırpılan bir yere kadar'.

Dünya malı dünyada kalır:

'Haksız kazanç da, vurgun da, hortum da bu dünyada kalacak. Oysa insanoğlu gidecek. O zaman bu hırs niye?'.

Hırsıza kilit olmaz:

'Kafaya 'Ben devleti soyacağım' diya takılırsa, elbette amaca ulaşılır. Ama devlet de bu konuda 'Ben kendimi soydutmayacağım' diye önlem almalı tabi'.

Hile ile iş gören mihnet ile can verir:

İşine hile karıştırıp başkasını aldatan bunun karşılığını mutlaka görür. Belki pişmanlık da duyulur, ama iş işten geçmiş midir? Yaşamın sonuda dek acı çekenler de vardır'.

Pilavdan dönenin kaşığı kırılsın:

'Bu yolsuzluklar konusunda öyle sözler verildi ki. Hep 'pilavdan dönüldü'. Keşke verilen sözler tutulsa, bu toplumsal sorunun üzerine gidilse..'.

Bilgi kudrettir:

'Ama doğru ve insanlık yararına kullanılınca'.

Keşke kulaklara küpe olsa bazı sözler?

Keşke bazı beyinlerde yankılansa?

Keşke iyilikler, güzellikler anlamında yol gösterici olsa..

Keşke..

KAYNAKÇA

Bankalar Birliği rapor, araştırma ve verileri, TBMM 22. Dönem Yolsuzluklar Ararştırma Komisyonu Raporu, TÜSİAD Ekonomi Raporları, BDDK Gelişme Raporları, Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu –Büyük Uyanış, Prof. Dr. Oktay Yenal –Görünen Köyün Kılavuzu, Milliyet-Ekonomi Ansiklopedisi, Aydın Oy- Tarih Boyunca Türk Atasözleri, Meydan Larousse Ansiklopedisi, TBMM Tutanakları ve Raporları, TBMM Meclis Araştırma Komisyonları tutanakları, Milliyet Gazetesi Arşivi, Hürriyet Gazetesi Arşivi, Sabah Gazetesi Arşivi, Radikal Gazetesi Arşivi, Güneş Gazetesi Arşivi, Yeni Şafak Gazetesi Arşivi, Tercüman Gazetesi Arşivi, Posta Gazetesi Arşivi, Star Gazetesi Arşivi, Zaman Gazetesi Arşivi, Dünya Gazetesi Arşivi, Milli Gazete Arşivi, Finansal Forum Arşivi, Akşam Gazetesi Arşivi, Cumhuriyet Gazetesi Arşivi, Dr. Şenol Babuşçu –Bankacılık Notları, İzmir Ticaret Odası Yayını-Türkiye'de Siyasi İstikrar ve Çözüm Yolları, ESİAD- Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar, EGİAD- Türkiye Dünyanın neresinde, Aydın Karasüleymanoğlu- Şiirlerle Nasreddin Hoca, Prof. Dr. Coşkun Can Aktan –Temiz Toplum ve Temiz Siyaset, Turan Güneş– Türk Demokrasisinin Analizi, Yrd. Doç. Ahmet Emin Yaman-Kurtuluş Savaşında Anadolu Ekonomisi, Hüseyin Şahin – Türkiye Ekonomisi, Prof. Öztin Akgüç – Türkiye'de Bankacılık, Naci Muter – Maliye Tarihi, Emre Kongar – 21. Yüzyılda Türkiye, Arı İnan- Düşünceleriyle Atatürk, İsmail Cem – Türkiye'de Geri kalmışlığın Tarihi, Prof. Dr. Emre Kongar – Kamuda Rüşvetin Toplumsal Nedenleri, Vural Savaş – Anayasal İktisat, Prof. Fevzi Demir – Türkiye'de Siyasi istikrar Sorunu ve Çözüm Yolları, Peter Drucker – Yeni Gerçekler, F. Mayor-A. Forti – Bilim ve İktidar, Jean Schwobel – Basın, İktidar, Para, TOBB raporları, Ankara Ticaret Odası Raporları, Şaban Arslan- Hortum ve Cinnet, NTVMSNBC – Ekonomi Sözlüğü, Dünya Bankası raporları, Meydan Gazetesi Kaynak Kitaplar – Atasözlerimiz.

HAKAN TARTAN'IN TOPLUMSAL DÖNÜŞÜM YAYINLARINDAN ÇIKAN DİĞER KİTAPLARI

- ***Yağmurlar ve Barışın Neronları,*** Toplumsal Dönüşüm Yayınları (Deneme)
- ***Aşk Her Zaman Yenidir,*** Toplumsal Dönüşüm Yayınları (Şiirler)

HAKAN TARTAN'IN DİĞER KİTAPLARI

- ***Yakamozlu Sevişme Sür Manşete,*** Uzman Yayıncılık (Şiirler)
- ***Son CHP,*** Verso Yayınları (Araştırma)
- ***Avrupa Birliği'nde Yasama Faaliyeti ve Sosyal Tarafların Katılımı,*** Türkiye Kamu-Sen Yayınları (Bilimsel Araştırma-Deneme)
- ***Aşkım Karanlıktayım,*** Betik Yayıncılık (Şiirler)
- ***Atatürk'ün İzmir'***i, TÜLOV Yayınları (Araştırma)

KISALTMALAR VE MERAKLISI İÇİN BİLGİLER

BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu-Kurulu. Sektörü A'dan Z'ye ele alan kurum. Siyaset dışı tutulması ve özerkliği hep gündemde. Kendini geliştirdiği, kadrosunu nitelikli elemanlarla güçlendirdiği ölçüde başarılı olacak. Kurum ile ilgili her türlü bilgiye www.bddk.org.tr sitesinden ulaşılabiliniyor.

TMSF: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu. Kötü giden bankaların el konulduktan sonra yanaştırıldığı liman. Son 6 yılda 22 bankanın yönetim ve sorumluluğunu üstlendi. İşi zor. Kaynakları sınırlı. Batan bankaları bünyesinde rehabilite etme çabası gösteriyor.

DİBS: Devlet İç Borçlanma Senedi. Devletin cari yıl bütçe yasasına dayanarak, bütçe açıklarının finansmanı amacıyla çıkarmış olduğu borçlanma senetlerinin genel adıdır.

TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

3182 SAYILI YASA MADDE 64: Bankalardaki kötü gidişin önlenmesine yönelik önlemleri içerir. Daha sonra yürülükten kaldırılmıştır.

4389 SAYILI YASA: Bankaların TMSF'ye alınışına ilişkin dayanakları içerir.

4743 SAYILI YASA: Kamu bankalarına yönelik düzenlemeleri içerir.

ÖZEL DÜZENLEMELER: Bankaların daha verimli ve etkin olmasını, TMSF bünyesindeki bankaların zararlarının azaltılmasını hedefleyen çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Bunlar; TMSF ile ilgili yasal ve kurumsal düzenlemeler, sermaye düzenlemeleri, risk düzenlemeleri, kredi ve iştirak sınırlamaları ile karşılıklara ilişkin düzenlemeler, muhasebe standartları, ba-

ğımsız denetim vedevir ve birleşmelere ilişkin düzenlemeler, banka sermayelerinin güçlendirilmesi programı kapsamında yapılan düzenlemeler, özel finans kurumlarına ilişkin düzenlemeler, yabancı ülkelerle yapılan denetim ve işbirliği anlaşmaları, sektörde etkinliğin arttırılmasına ilişkin düzenlemeler, bankaların iç denetim ve risk yönetimi sistemlerine yönelik yapılan çalışmalar ve risk odaklı denetim projesi olarak sayılabilir. Bu düzenlemeler, gereksinme duyulan bazı eksikleri tamamlamıştır.

GSYİH: Gayrısafi Yurtiçi Hasıla

MSS: Mevduat Sigorta Sistemi.

İMKB: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası

KONVERTİBİLİTE: Ulusal paranın, dış ticaret gereksinmelerinin karşılanmasında, resmi bir makamın ya da yasanın iznine gerek kalmaksızın bir başka ulusal paraya dönüştürülmesi ve uluslar arası mübadele aracı olarak kullanılabilmesidir.

DÖVİZ TEVDİAT HESABI: Yurt içi ve yurtdışında yerleşik kişilerin, ticari bankalarda açmış oldukları yabancı para cinsinden mevduata verilen isimdir.

LEASİNG (FİNANSAL KİRALAMA): Firmaların ticari ve sınai faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için gereksinim duydukları duran varlıkları satın almak yerine belirli kira ödentisi karşılığında kullanım olanağı tanıyan ve banka kredilerine alternatif olarak doğan orta dönemli finansman yöntemidir.

FACTORİNG: Müşteri(şirket) alacaklarının faktör denilen gerçek ya da tüzel bir kişi tarafından bedeli peşin ödenerek satın alınmasıdır. Mal ve hizmet satışı yapan bir ticari işletmenin vadeli alacaklarının faktör denilen bir mali kuruluş tarafından alacaklıya rücu hakkı olmaksızın satın alındığı finansal hizmettir.

FORFAİTİNG: Latincede, alacak hakkının kayıtsız ve şartsız olarak teslim edilmesi anlamındadır. Vadeli mal ve hizmet ihracatından doğan ve belirli bir ödeme planına bağlı olarak tahsil edilecek olan alacakların daha önce bu hakkı elinde bulunduranlara rücu edilmeksizin(kayıtısz-şartsız ve vazgeçilmez

olarak)bir banka ya da bu alanda uzamanlaşmış bir finans kuruluşu(forfaiter) tarafından satın alınarak iskonto edilmesidir. Uygulamada forfaiting işlemi, yatırım mallarını kapsamaktadır.

SWAP: Bankalar arasında değiş-tokuş, karşılıklı değiştirme, takas, trampa, değiş-tokuş etmek, karşılıklı değiştirme yapmak.

SWAP AGREEMENTS: İki ülkenin Merkez Bankaları aracılığıyla birbirlerinin karşılıklı ulusal paralarını kabul etmeleridir. Bu yolla geçici dış ödeme güçlüklerinin üstesinden gelinebilir.

FORWARD MARKET(VADELİ DÖVİZ PİYASASI): Dövizin gelecekte, belirli bir tarihte sabit bir fiyat üzerinden alınıp-satılacağına dair sözleşmelerin yapıldığı döviz piyasasıdır.

FORWARD EXCHANGE (VADELİ DÖVİZ İŞLEMLERİ): Dövizin gelecekte, belirli bir tarihte, sabit bir fiyat üzerinden alınıp-satılacağına dair yapılan sözleşmeye dayanan döviz işlemleridir. Vadeli döviz işlemleri genellikle 3 ve 6 aylık vadelerle yapılır.

FUTURE MARKET (VADELİ PİYASALAR): Gelecekteki belirli bir tarihte daha önceden belirlenmiş sabit bir fiyat üzerinden mal ve hizmetlerin alım-satım işlemlerinin yapıldığı piyasalardır.

OPSİYON: Belirli bir süre içinde, belirlenmiş bir fiyattan bir mal veya menkul kıymeti alma ya da satma hakkına verilen haktır. Opsiyon hakkı, alım opsiyonu ve satım opsiyonu olarak ikiye ayrılır. Piyasa fiyatı, belirlenmiş fiyatı aşmış ise alım opsiyonu sahibi; fiyat düşmüş ise satım opsiyonu sahibi hakkını kullanır.

LİKİDİTE: Kişilerin ve firmaların ellerinde veya hesaplarında mevcut bulunan, kullanılmaya hazır satın alma gücüne denir.

BU DİZİDEN YAYINLANAN KİTAPLAR...

KÖSTEBEK
Dr. Necip Hablemitoğlu

Bu kitap, Cumhuriyet aydını, bir Kemal'in Aydını olan Dr. Necip Hablemitoğlu'nun son çalışmasıdır. Kendisi diğer Cumhuriyet Aydınları; Uğur Mumcu, Bahriye Üçok, Ahmet Taner Kışlalı gibi irticai saldırıların hedefi olmuş ve alçakça katledilmiştir. Hablemitoğlu'nun yakaladığı ve kendisini ölüme götüren ince ayrıntıları soluk soluğa ve hayretle okuyacaksınız... **(416 sayfa)**

ALMAN VAKIFLARI ve BERGAMA DOSYASI
Dr. Necip Hablemitoğlu

Cumhuriyet Tarihçisi Dr. Necip Hablemitoğlu, Avrupa Parlamentosunun A4-0432/98 sayılı kararından sonra AB ülkelerinin neden Bergama'daki altın üretimiyle ilgilendiklerini araştırdı. Uzun araştırma sonunda bu kararın arkasındaki ülke ortaya çıktı. Almanya... Sonra Bergama'da, Havran'da, Sivrihisar'da, Uşak'ta ve daha pek çok altın yatağına sahip yerleşim merkezinde Alman Vakıfları ve örgütleriyle karşılaştı. Almanya'daki Türkleri biliriz de, Türkiye'deki Almanları bilenimiz var mıdır?.. **(302 sayfa)**

SOYSUZLAR MEKTEBİ ENDERUN ve TÜRKLERİN KADERİ
Muharrem Kılıç

...
Enderun'da yetiştirilen bu – Osmanlı Aydınları - devlet idaresinde görevlendiriliyorlardı. Medreselerde hoca oluyor, bu millete İslam'ı öğretiyorlardı..!
Artık Allah'ın dini , dönme devşirmelerin, esirlerin, soysuzların elinde şekilleniyor ve zavallı Türk Milleti'ne uygun bulunduğu şekilde anlatılıyordu... **(368 sayfa)**

BU DİZİDEN YAYINLANAN KİTAPLAR...

HİLAFET ORDUSUNDAN ARAP KÜRT PARTİSİNE
Ergün Poyraz

...

Bu kitapta;
Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin temeline dinamit koymak için, kendini " Demokrat ve Atatürk'çü" ilan edenlerin desteği ile güçlenen bir zihniyetin AKP adı altında; TBMM'sinde yer alarak varmak istedikleri düzene geçmek için nasıl çabaladıklarının belgelerini bulacaksınız!... **(592 sayfa)**

KANLA ABDEST ALANLAR
Ergün Poyraz

...

Fethullah Gülen'in ardından gittiği Said-i Nursi'nin gerçek kimliği ile Said-i Kürdi olarak anıldığı, yegane amacının Şeriatçı ve Kürtçü bir devlet kurmak olduğunu ve bu uğurdaki çabalarını ibretle okuyacaksınız... **(544 sayfa)**

EL TAYYİP
Mehmet Bölük

Recep Tayyip ERDOĞAN, AKP'nin kuruluşundan milletvekili seçilip Başbakan oluncaya kadar bir ANORMAL DURUM tutturdu gitti...Şiir okuduğu için siyasi yasaklı olması, siyasi yasaklı olduğu için milletvekili seçilememesi, milletvekili seçilemediği için Başbakan olamamasını sürekli ANORMAL DURUM olarak tanımladı. Bu ANORMAL DURUM, yolsuzluk dosyalarının gizlenmesi için, AKP ve ERDOĞAN tarafından kalkan olarak başarıyla kullanıldı. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez bir yolsuzluk sanığının
Mağdur olduğunu düşünen halk, o kişiyi Başbakan yaptı. Bu da ANORMAL DURUM'un bir sonucu olarak gerçekleşti. AKP ve Recep Tayyip ERDOĞAN mantığıyla bakarsak, Türkiye'de durum normalleşiyor. Bu NORMAL DURUM'u somut örneklerle müjdeleyebiliriz... **(264 sayfa)**

BU DİZİDEN YAYINLANAN KİTAPLAR...

ASKERİN KOORDİNATLARI
Hüseyin Mümtaz
Asker bu devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü koruyan son kale, göz bebeğimiz.. Elbette bunu yabancılar ve ekalliyetler ile mütareke basını da bildiği için önce onu yıpratmaya çalışıyor. Ancak asker stratejik amacı doğrultusunda doğru bildiği yolda giderken taktik bazı hatalar yapıyor. Hele bir mesele var ki hiç beceremiyor. Yaptıklarını anlatamıyor. "Halkla İlişkileri" biliyor da, "Halkla ilişkiler'in reklamını yapamıyor. Başardıklarını ya hiç aksettiremiyor topluma, ya da aksettirmek için seçtiği yol, yöntem ve kişiler yanlış oluyor, "cılk" çıkıyor. (Sayfa Sayısı 352)

YENİ 'MÜTAREKE'LER YENİ 'KUVAYİ MİLLİYE'LER
Hüseyin Mümtaz

...
Türkiye, bazıları tesadüf zannedecek veya görmezden gelecek yahut sorunları gene erteleme yoluna gidecek ve yok farz edecek ama geçmişinden kaçamayacağı, tarihiyle ve geleceği ile hesaplaşacağı o dönüşü olmayan noktaya artık gelmek üzeredir.
AB'ye girmek zannedildiği kadar kolay değildir. Hele muhattaplarımızın sizi kendi aralarında görme gibi bir niyetleri yoksa ve zaten hiçbir zaman olmamışsa ... Bugün ağzımızla kuş tutmamız istenmektedir. Yarın yarım burgu arkaya çift salto atmamız istenecektir. Nihayet deliler gibi zil takıp oynamamız...

Gene de almayacaklardır... (352 sayfa)

KİRLİ KRAMPONLAR
Ecevit Kılıç

Mafya lideri Alaaddin Çakıcı'ya kefaret olarak Eyüp Sultan'da 50 koyun kestiren Futbol Federasyonu Başkanı kim?
Ali Şen ile Aziz Yıldırım arasındaki kavganın gerçek nedeni ne?
Kaldığı otel odası mafya tarafından basılan Galatasaray eski Başkanı kim?
Maçlarda şike nasıl yapılıyor?
Hangi hakemlerin düdükleri bahis için çalıyor?
Belgeleriyle sunduğumuz bu kitabı, futbol gerçeğini görerek okuyacaksınız. (272 sayfa)

BU DİZİDEN YAYINLANAN KİTAPLAR...

SAVAŞ VE EDEBİYAT
Öner Yağcı

Bir edebiyatçı olarak, edebiyatçının görevleri, sorumluluğu, duyarlılığı ve bilinciyle yaşamaya çalışırken yıllardır savaşla, emperyalizmle, küreselleşmeyle ilgili değerlendirmeler yapan; edebiyatın sonsuz barış ve özgürlük arayışının bir parçası olmaya çalışan Öner Yağcı; savaşı ve küreselleşmeyi, bugününü anlamak için yakın tarihimize ayna tutmamız gerektiği düşüncesiyle, ülkemizde yaşayanlarla birlikte aktarırken sonsuz barışa bir damla katıyor. Savaş ve Edebiyat'la... Emperyalizmle ve savaşla ilgili düşüncelerini sunarken günümüzün egemen edebiyatıyla, küreselleşmenin edebiyatıyla da hesaplaşıyor.
(384 sayfa)

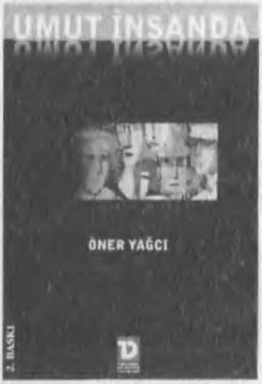

UMUT İNSANDA
Öner Yağcı

...
"Umut İnsanda"da yer alan yazılar; yeni bir yüzyıla girerken insanlığa dayatılan "Yeni Dünya Düzeni"ni siyasal, ekonomik, toplumsal, kültürel yönleriyle sorgularken, bilimin ve teknolojinin en etkin aracı olan "Medya"yı büyüteç altına alıyor ve ülkemizde dayatılan " Türk – İslam Sentezi"yle de hesaplaşıyor."Umut İnsanda"; eğitimci ve yazar kimliğine bilincini ve duyarlılığını katan bir aydın sorumluluğun yazılarıdır. **(390 sayfa)**

1915 OSMANLI RUS ERMENİ TRAJEDİSİ
Fransız Avukatın Ermeni Tezleri Karşısında Türkiye Savunması
Geogerges de Malevile

"Osmanlı İmparatorluğu dünya savaşının karışıklığı içinde yıkılıp gitmiştir...
Tarih her gün yapıldığına göre, onlar için sadece şu anı düşünmek gerektiğini söylemek için gelen bir adam çıkmıştır. Bu adam Türk Milleti'ne saygınlığını ve umudunu geri vermiştir." "Ve Atatürk'ün varisi olarak onun adına Türk Hükümeti, sadece eğitimi ne olursa olsun, güncel kanıtları olmayan ve niyetleri kötü olan şu Ermeni iftira kampanyasını öfkeyle geri püskürtebilmektedir." "Bunu anlamak Avrupalılara düşer."
Maleville'nin "Türklere ve Ermenilere karşı duyduğumuz sempati ile yaptığımız çalışma" dediği kitabın tarihe gerçeklerin notunu düşürdüğü görülmektedir.
M. Emin DEĞER Hukukçu-Yazar **(184 sayfa)**

BU DİZİDEN YAYINLANAN KİTAPLAR...

HORTUMUN UCUNDAKİLER
Hakan Tartan

Türkiye'de batan bankalar hep sorun da, her nedense üzerine gidilmemiş. Yarattıkları zarar dudak uçuklatıyor da, nasılsa tepkiler yetersiz. Kolay yoldan köşe dönmek isteyenler, devleti dolandırmayı alışkanlık haline getirenler, hem toplumsal duyarsızlıktan, hem de yasalardaki açıklardan iyi yararlanmış. Eskiden de bankalarda sorun yaşanmış. Ancak son 4 – 5 yılda halkın sırtına binen yük inanılmaz. En azından 30 milyar dolar. O da 'iyimser' bakışla. Biraz daha gerçekçi olursanız, 50 milyar dolardan söz etmek gerek.

Yazık bu millete!.. **(544 sayfa)**

SATILIK VATAN
Yılmaz Dikbaş

...
Mart 1999'da Meksiko kentinde 100 bin kişi özelleştirmeye karşı yürürken özelliştirme yanlısı Başkan Zedillo'nun sarayının önünden şöyle haykırarak geçiyordu:
" Zedillo, bizler belki cahiliz ama ülkemizi satmayız!"...
...

Biz de, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e özetle şu değerlendirmeyi yapıyoruz:
" Aslında vatanın satılması anlamına gelen özelleştirme bugün Türkiye için birinci derecede tehdit haline gelmiş bulunmaktadır. Bu nedenle biz Kemalistler de tehdit önceliklerini buna göre değiştirmiş, birinci öncelikli iç tehdit olarak irticanın yanı sıra özelleştirmeyi de almış ve buna yönelik bir harekat planı oluşturmuş bulunmaktayız..."
(560 sayfa)

Türkiye'de batan bankalar hep sorun da, her nedense üzerine gidilmemiş. Yarattıkları zarar dudak uçuklatıyor da, nasılsa tepkiler yetersiz. Kolay yoldan köşe dönmek isteyenler, devleti dolandırmayı alışkanlık haline getirenler, hem toplumsal duyarsızlıktan, hem de yasalardaki açıklardan iyi yararlanmış. Eskiden de bankalarda sorunlar yaşanmış. Ancak son 4-5 yılda halkın sırtına binen yük inanılmaz. En azından 30 milyar dolar. O da 'iyimser' bakışla. Biraz daha gerçekçi olursanız, 50 milyar dolardan söz etmek gerek. Yazık bu millete. Yazık bu milletin paralarına. Bu işe bir son verilmezse, toplumun geleceği resmen karartılacak. Beş yıldan fazladır bu işe kafa yoruyorum. Elimdeki bilgi belgeleri derliyorum. Yüzlerce kitap ve rapor okudum. Onlarca yetkili ile görüştüm. Aslında bu kitap 2003 yılı başında yayımlanacaktı. Olmadı. Burası Türkiye ve değerli yazar, cesuryürek Metin Toker'in deyimiyle 'burada Türkler yaşar'. Öyle gelişmeler oldu ki. Kayıtsız kalamazdım. İlk planlamada hedef, bankacılığın tarihçesini ve sorunlarını ele almak, çözüm yollarını dile getirmek ve özellikle AB ülkelerinde bankacılık sistemini anlatmaktı. Önce BDDK raporu yayımlandı. Gerçekten herkesin okuması gereken bir rapor. Sonra TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu kuruldu. Konu yeniden güncelleşti. Gelenler-gidenler, açıklamalar ilgi çekiciydi. Derken yeni 'banka batakları oldu'. Buna paralel de bir sürü 'skandal'. Kitabın özünü bir parça değiştirdim. Tarihçeden, çözümlerden ve AB ülkeleri sisteminden biraz kestim.

HAKAN TARTAN

Onlar bir başka kitaba. Onun yerini gerçek anlamda saptamalar, batan bankaların hikayesi, kişi portreleri ve dönen dolaplar aldı. Bunlara da kayıtsız kalamazdım. Kitap biraz gecikti. Ama 'yeni gerçekler'le geliştirildi. Gelişmeler bitti mi? Elbette hayır. Bitecek gibi de değil. Ancak gerçeklerin bir ölçüde de olsa dile gelmesi, gelecek adına 'umut penceresi' en azından. Bir küçük adım. Temiz Toplum adına. Çocuklarımız ve gençlerimiz adına.

TOPLUMSAL DÖNÜŞÜM YAYINLARI

ISBN 975-644-814-8

9 789756 448144